Petru Popescu

Prins

roman

Editura Eminescu

PETRU POPESCU

Prins

36

EDITURA EMINESCU
1971

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI_____3

PARTEA A DOUA_____169

PARTEA A TREIA_____491

PARTEA ÎNTÂI

TREC CÂTEVA ZILE DE LA CRĂCIUNUL luminat de brazi, şi reveionul cade pe Bucureşti ca o maladie. Sfârşitul anului se răspândeşte în oraş ca un gaz subtil, şi după el iar începutul, imediat, aşa cum un minut alb ar urma unui minut negru. De altfel, nici începutul, nici sfârşitul nu interesează cu adevărat, esenţialul rămâne febra aceasta, care aprinde obrajii şi ochii.

Pisica se hotărâse să nu uite pe nimeni din prietenii de altădată şi e de mirare cum îi redescoperise aproape pe toţi, ascunşi în agende cu numere de telefon vechi. Câteva fete îşi schimbaseră numele, despre unii băieţi nu mai ştia nimic, şi ceilalţi primiră misiunea să-i readucă la suprafaţă, dar încet-încet pe lista aruncată pe capul patului şi mereu reluată pentru tăieturi şi adăugiri se adunară mai toţi colegii din clasa despărţită acum zece ani. Prietenia lor se dovedise o dată mai mult durabilă. Da-uri entuziaste urmau invitaţiilor Pisicii, băieţii se ofereau să facă cumpărături, fetele să dea o mână de ajutor la bucătărie, trei zile (s-ar putea spune chiar trei zile şi trei nopţi) telefonul şi soneria ei ţipaseră cu furie, ba pentru vin, ba pentru vreun şampon nemaivăzut, sau pentru o rochie uşoară de parcă ar fi fost cusută din fluturi. În fine, vineri treizeci şi unu, după prânz (prânz foarte frugal, cum se obişnuieşte în asemenea ocazie), Pisica dăduse semnalul somnului dinaintea marilor bătălii, blocase telefonul şi se culcase, rezervând câteva ore de îngrijire spre seară părului ei negru, care acum inunda pernele şi mărea întunericul odăii. Băieţii, care n-aveau

de ce să stea la coadă la coafor, puteau dormi chiar mai mult. Aşa şi făcură. În bucătării şi cămări dormeau pâini, şunci, conserve de ton şi sardele, portocale şi mere, şi pe balcoane, suflate cu zăpadă, damigene şi sifoane. Astfel încât la trei după-amiază toată lumea dormea, iar oraşul ieşea pustiu şi singur în lumina nehotărâtă a cerului.

O iarnă uscată şi rece. Căzuse foarte puţină zăpadă, şi vântul o spulberase repede, dezvelind trotuarele ca pe nişte chelii de sub părul alb, pieptănat ca să le ascundă. Acum, vântul pornea în goană dinspre Pipera şi Andronache, peste acoperişurile satului bizar care face marginea Bucureştiului, aluneca pe gheaţa lacurilor Colentinei, îndoia copacii pustii de pe malurile lor, apoi cădea cu viteză prin oraş, în jos spre Dâmboviţa, ca să scape dincolo de ea, în câmpie, şi de-acolo în altă ţară. Dar coborând pe şosele şi bulevarde spre inima oraşului, el lovea cu piciorul în uşi, chinuia crengile şi sârmele, intra pe străzi înguste şi se rezema, beat, cu umerii de balcoane şi streşini, pălmuia pe tot trupul lor gol statuile. Foarte frig. Aerul rece se aşeza peste tot: pe faţadele şi flancurile de piatră ale clădirilor, pe băncile parcurilor, pe grătarele de fier ale canalelor – piatră rece, lemn rece, fier rece. Gunoaiele oraşului, mineralizate, căpătaseră curăţenia zgârcită a iernii. Turnat întreg în somnul lui rece, oraşul naviga încet prin timp şi spaţiu, o dată cu toată planeta, inconştient.

Vântul era mulţumit. Fluieratul lui o spunea. El păşi eliberat în Piaţa Romană, o înconjură, vrând parcă să se convingă că se afla singur acolo, apoi reîncepu pe bulevardul deschis larg în faţa lui. Cafenelele şi cofetăriile luceau de-o parte şi de alta, dar el continuă egal în josul bulevardului, se lovi în dreapta de vaporul masiv al Universităţii, şi atunci se răsuci, intră în Piaţa Universităţii, zdrenţuindu-se de copaci şi de cele patru statui mari şi disarmonice. O altă întoarcere, şi alunecă pe Calea Victoriei, până când se încurcă în coloanele

Palatului Poştelor. Foarte bine. Ieşi pe Cheiul Gârlei, sări peste Palatul Justiţiei, înfăşură spitalul Brâncovenesc şi, din nou la loc deschis, se uită în toate părţile şi păru că ezită o clipă. Numai una, căci îndată încalecă Piaţa Mare şi Dâmboviţa şi se scurse pe asfaltul corect al unei magistrale noi (cenuşiu parcă şi mai rece fără zăpadă, întrerupt de săgeţi de circulaţie albe), printre blocurile exacte şi confundabile, spre sud, spre periferia nivelată şi odihnitoare. Depăşi un restaurant mare şi nou, plin de lumina neonilor ca de o apă verzuie, clădire de vară, din sticlă sclipitoare, care iarna îţi măreşte fiorii. Se aşeză un moment pe un automobil acoperit cu o prelată, oprit sub un bloc singuratic între case mai joase ca un om care s-a ridicat deodată în picioare în mijlocul unei cete de prieteni adormiţi. Apoi, cu un ultim efort, se înălţă peste coşurile cu fum şi pieri în spatele lor. Închis în prelată, automobilul rămase singur ca un orb. Înăuntru, în întuneric, vulpea roşie de pluş agăţată sub oglinda retrovizoare căzuse într-un echilibru stabil şi, imobilă, ocupa acum doar spaţiul egal cu propriul ei volum şi nimic mai mult. Materia plastică în care era îmbrăcat interiorul mirosea tare şi nou, iar pe volan, petele de grăsime umană lăsate de mâinile inginerului cu o zi înainte scăzuseră sub frig până într-atât încât nu se mai cunoşteau.

Toate astea, jos, la piciorul blocului. Iar sus în bloc, într-un etaj, într-un apartament, în două paturi într-o cameră, inginerul şi Bibi, prietenul lui din copilărie, dormeau, dormeau ca să fie vioi şi proaspeţi câteva ore mai târziu. Trupurile lor, în cele două paturi, ca nişte nave de carne, drepte, lungi de 186 de centimetri prima, la 196 de centimetri a doua, cu inimile încetinite de somn, cu toate funcţiile reduse de somn. Odaia plutea în întuneric, după-masa de iarnă mărea acest întuneric în mod constant şi repede, şi băieţii, în paturile lor, abia se mai ghiceau. În patul lui larg şi lung, inginerul dormea pe spate, drept, cu braţele întinse corect pe lângă trup, cu gura întredeschisă

foarte uşor, cu fruntea şi pleoapele destinse. Dormea şi durerea lui de cap, care-l chinuia de şase luni, de care încerca să fugă în somn, să plece departe de ea pe coridoarele întortocheate ale somnului. (Dar, atenţie! Singur prin acest labirint, câteodată el îşi încorda auzul şi prindea ecourile paşilor durerii lui de cap, care îl căuta, încerca să-l ajungă din urmă, şovăitoare şi tenace totodată. Din fericire, nu şi acum: acum el i-o luase mult înainte pe căile incerte şi primejdioase ale somnului, şi ea se pierduse în urmă, şi poate de data aceasta — o dată, fie măcar o dată – renunţase şi se mărturisise învinsă.) Sub plapuma albastră, sub pijamaua albastră, sub părul trupului – trupul însuşi. Cu visele şi amintirile lui, care-l făceau să se deosebească atât de mult de oricare alt trup. Sub trup cearşaful şi salteaua, între trup şi ele căldura blândă care ieşea prin pori şi se aduna mai ales sub spinarea largă, sub omoplaţii, talia şi coapsele inginerului adormit. Băiat frumos inginerul! Bibi, care dormea în patul de campanie scos special pentru zilele când pica în Bucureşti, era şi el inginer. Dormea tot pe spate, cu membrele atât de larg desfăcute cât îngăduia patul de campanie îngust şi cam scurt pentru el. De sub pătură îi ieşiseră picioarele musculoase şi încă bronzate de soarele ultimei veri, şi stângul apărea de la genunchi, gol (dormea numai în chiloţi şi într-un maiou de bumbac), afară din pat, atingând podeaua. Crucea mică de aur pe care o purta la gât se sucise în somn şi atârna acum de lanţul ei subţire în mica prăpastie dintre gât şi umăr.

Băieţii se culcaseră pe la cinci şi erau obosiţi de alergătura ultimelor zile. Dormiră mai bine de trei ceasuri. În liniştea odăii, aproape s-ar fi putut auzi cum pe obraji le creşte barba nerasă de azi-dimineaţă. Prin transparenţa albă a pleoapelor închise, ochii lor se bănuiau mari şi întunecaţi. Din timp în timp, unul dintre ei înghiţea în somn, şi atunci respiraţia i se modifica un moment, apoi îşi relua cursa normală, însoţindu-l în

drumul pe care-l făcea în somn şi în vis. Uneori, mobila din lemn nou trosnea, alteori parchetul scotea o tuse scurtă, iar din ascunzişurile blocului, din subsolurile de ciment umed, din ţevile care se căutau şi fugeau una de alta în pereţi se stârnea din când în când o nelinişte, susure incerte, geamătul vreunei conducte, zvâcnetul de cabluri întinse al ascensoarelor, veneau pe coridoare şi scări, se strecurau pe sub trei uşi închise şi cădeau pe timpanul lor, ca zgomotele unui mare vapor ancorat şi abandonat, dar care din însăşi fiinţa lui, niciodată destul de cercetată, îşi poate prelungi viaţa sonoră.

Puţin după opt, inginerul se trezi dintr-o dată, deschizând brusc pleoapele, şi privirea i se înfipse decisă în întuneric, de parcă el ar fi aşteptat de mult, treaz sub pleoapele închise, un moment special, în care să poată privi deschizând neaşteptat ochii un punct anumit al întunericului, şi pleoapele lăsate ar fi fost numai o mască a acestei intenţii. Nu făcu însă niciun alt gest. Întunericul îl strângea din toate părţile. Mişcă rotund pupilele, dar oriunde ar fi privit, câmpul vizual rămânea omogen şi negru. Din întuneric, durerea de cap veni imediat şi se aşează pe tâmpla lui dreaptă, ca o pasăre domesticită pe o treaptă anume, apăsându-l uşor, familiar, binevoitor aproape, bucuroasă parcă de regăsire după despărţirea din somn. Inginerul ridică mâna stângă în dreptul ochilor şi mişcă degetele, dar nu izbuti să le vadă deşi ştia care dintre ele se mişcă mai întâi, care le urmează, răspunzând comenzii creierului. Atunci, el întinse mâna cu o precizie de automat, nimeri în plin cu arătătorul butonul lămpii de la capul patului şi cu aceeaşi mişcare îl îngropă în lemnul piciorului lămpii şi lumină camera. Acum, lampa cădea peste chipul lui, umbra respira pe perete, cu nasul mărit şi fruntea lărgită, un platou şi un munte pe cerul peretelui. Drept în faţa ochilor se întindea trupul lui, câmpia pieptului şi a pântecelui, apoi două coline lungi şi paralele – coapsele şi genunchii, între care

plapuma cădea ca o vale. Trecu razant cu ochiul peste trupul lui, încercând un sentiment al copilăriei – cap rămas fără trup, aşezat de-a dreptul pe un pământ albastru, cap ieşind dintr-o tranşee şi trupul o ţară a nimănui întinsă în faţă. Mişcă un picior, şi întregul relief se cutremură, ridică genunchii, şi deodată perspectiva fu astupată de un munte albastru, cu două piscuri egale despărţite printr-o şea mică. Se întinse din nou şi îşi privi mâna cu ceasul, pe care nu şi-l scotea niciodată (când se trezea noaptea, îl auzea bătând chiar sub cap, legat de mâna întinsă sub ceafă, ca un ceas al creierului). Opt şi douăzeci. Respiraţia lui Bibi continua egal. Întinse mâna spre capul patului şi apucă, fără să-l vadă, un roman nou, format de buzunar, cu coperţi violente. Citi un paragraf pe care-l mai citise cu o seară înainte, îl recunoscu pe la jumătate, şi privirea îi căzu printre litere în josul paginii, el uită să citească, reveni, reciti ultimul paragraf, nemulţumit că-l recunoaşte încă o dată, iar se pierdu printre litere, literele se uitau în ochii lui, lăsă cartea, închise ochii. Peste ceva mai mult de trei ceasuri, Anul Nou. Se simţea fără chef şi obosit de parcă nu dormise, puse mâna pe tâmplă şi mângâie durerea de cap, care pulsă mai tare o clipă. An nou, sfârşit şi început. Poate numai sentimentul de sfârşit şi început, pe care omul îl simte periodic, ca o funcţie organică mai mult. (Şi atunci de ce să mai dormim după masă ca să fim seara odihniţi şi bine dispuşi, îmi voi pune o cravată cât mai închisă şi mă voi îmbrăca în negru, ştiu eu? poate că hainele vor da un sens acestei nopţi, Bibi doarme prea mult, excesul ăsta de sănătate e curată obrăznicie.)

— Bibi, sus! ordonă inginerul, şi el însuşi sări din pat în mijlocul odăii, tresări de frig, luptă cu ameţeala mişcării prea bruşte, intră în baie şi se privi în ochi în oglinda de deasupra chiuvetei.

Chip palid de somn. Ochii încercănaţi ardeau mai tare, ca un foc înconjurat de mlaştini. Baia îl înconjura,

luminându-l din toate colţurile ei, lumină care se amplifica întâlnindu-se cu ea însăşi, lumină în care nu încăpea nicio umbră, depusă în straturi, ca un sediment, pe pereţi şi pe mozaicul podelei. Becul plutea în propria lui strălucire, ca o vietate care inspiră aer şi expiră lumină. Inginerul îşi spălă faţa cu apă rece, curăţându-şi ochii de lacrimile adunate la colţuri în somn, apăsă cu prosopul obrajii, ieşi din baie şi se îndreptă spre patul lui Bibi.

— Sus, Bibi, ajunge!

Şi-l împinse cu genunchiul în coaste, dar Bibi se întoarse spre perete şi încercă să se ascundă cu totul sub pled.

— Dumnezeule mare, nu se poate dormi în casa asta, abia am închis ochii şi... De ce-ai lăsat caloriferul închis? O să răcim cu siguranţă.

Încă dezbrăcaţi, începură să se mişte amândoi prin apartament, astupând pe rând uşile cu corpurile lor mari şi zdravene, trezind cu paşii sonoritatea parchetului, vorbind monosilabic şi neglijent, chiar cam vulgar câteodată, ca doi bărbaţi singuri şi care pe deasupra se cunosc de mult timp. Bibi se interesa de lista invitaţilor la reveion, celălalt îi răspundea, şi după fiecare mume se adăugau comentarii cu privire la inteligenţa, portretul fizic sau moralitatea bărbatului sau femeii respective. Apoi se bărbieriră amândoi deodată în faţa oglinzii din baie, căutând să nu se jeneze unul pe altul, unul săpunindu-se îndelung şi cu grijă, în timp ce celălalt îşi rădea săpunul şi barba de pe obraz cu aceeaşi mişcare, cu nările astupate de clăbuc şi respirând pe gura deschisă, cu privirea fixă, cercetându-şi apoi, cu o frumoasă seriozitate bărbătească, chipul întinerit, care trebuia să rămână neted toată noaptea. Urmară duşuri energice, cu fricţionări reciproce pe spate, şi după ele o scurtă pauză şi o ţigară fumată de Bibi, în halate de baie, înainte de reînceperea pregătirilor. Când erau curaţi şi gata să se îmbrace, descoperiră că nu-şi făcuseră

pantofii, şi inginerul intră înaintea lui Bibi în bucătărie, o lumină şi trase de sub dulapul cu vase o cutie de carton în care se găseau patru cutii de cremă de ghete: (două nuanţe de cafeniu, două nuanţe de negru), câteva perii, chiar şi nişte periuţe de dinţi tocite, excelente pentru operaţiile mai gingaşe ale lustruitului pantofilor, o bucată de catifea şi tot felul de cârpe. Aşezaţi unul, în faţa altuia pe două scaune de bucătărie, ei începură să acopere cu cremă neagră zgârieturile pantofilor, unificând apoi într-o singură strălucire, cu îndemânare de burlaci, culoarea veche şi culoarea nouă. Umerii lor rotunzi şi atletici ieşeau din maiourile de bumbac, braţele se mişcau numai pentru pantofii uşori şi negri, şi masele de muşchi le urmau mişcările, inutile. Bibi, care era bucureştean şi el, povestea noutăţi din Constanţa, oraşul unde îl dusese slujba, şi cerea iar noutăţi despre amicii din Bucureşti, râzând şi mirându-se când i se povestea ceva neaşteptat. Inginerul, pe jumătate atent la dialogul cu Bibi, pe jumătate atent la durerea lui de cap, care, dintr-o cauză încă necunoscută lui, nu vroia de luni de zile să-l părăsească nicio clipă, tocmai terminase de lustruit pantoful stâng şi începuse să treacă bucata de catifea peste cel drept, când i se întâmplă ceva foarte bizar, în chip hotărât foarte bizar, necunoscut şi nebănuit de el ca posibil până în clipa aceea, şi cu totul neaşteptat.

Pusese jos, pe cimentul bucătăriei (alb împărţit în pătrate de o reţea roşie), pantoful stâng. Becul de sus cădea drept în el, luminându-i pielea interioară, lucitoare, adusă la un roşu cu reflexe negre de fricţiunea intimă cu piciorul. Pantoful părea o curioasă barcă neagră, al cărei interior, făcut pentru un singur vâslaş, se vede roşu, dintr-un lemn deosebit, în lipsa omului.

Şi deodată, totul în jurul inginerului încremeni, ca într-o poveste pentru copii, împietri cu totul, atât de profund şi de puternic, încât până şi obiectele nemişcate, ca pantoful lustruit pe care inginerul îl zărea jos pe ciment,

între piciorul lui şi piciorul alb al scaunului, deveniră de două ori mai nemişcate, excluzând ideea de mişcare, evocând o imobilitate imemorială. Lumina care cădea de sus, din becul gol, neapărat de nimic, se opri în căderea ei şi atârnă în aer deasupra lor. Aerul care circula între ei se opri, blocând o dată cu el sunetele cuvintelor pe care le spuneau. Zgomotele care veneau de afară, prin pereţi şi pe sub uşi (toată lumea se trezise doar, era în plină pregătire, şi nimănui nu-i trecea prin cap să coboare tonul ca să nu deranjeze pe cineva) se opriră în punctele la care ajunseseră în drumul lor spre urechile băieţilor. Ceasul se opri, întunericul de afară se opri, Bibi se opri, aşa cum era, cu amândouă mâinile ridicate deasupra genunchilor, una ţinând pe dinăuntru un pantof, cealaltă o perie, râsul lui se opri, arătându-i dinţii regulaţi şi frumoşi, strălucind de umezeala gurii, privirea i se opri şi nu mai ieşi din golul negru al pupilei, gol rotund prin care cu o clipă înainte privirea lui ieşea în privirea inginerului, şi privirea inginerului intra în a lui, pupilă de gol în care acum nu mai intra nimic, nici lumini, nici privire, închisă, posedată de o puternică graniţă care nu exista. Totul se opri aşadar, stătu pe loc brusc şi atât de tare, încât între pereţii cu mobile, uşă şi fereastra neagră acoperită cu o perdea de tifon, bucătăria cu ei doi păru singurul lor luminat într-un spaţiu larg, umplut de corpuri şi de forme fără sens. Căci, desigur, în jur se oprise toată casa, în jurul ei se oprise oraşul, şi aşa mai departe, totul murise concentric, poate toată planeta, poate universul, în jurul inginerului, care se oprise cu un pantof într-o mână şi cu o bucată de catifea în alta, aici şi acum, înaintea acestui (acestui? cum “acestui”, dacă au dispărut apropierea şi depărtarea, şi toate s-au oprit?) an nou.

Căci, cum am spus, totul se oprise pe neaşteptate, dar mai presus de orice se oprise inginerul însuşi, întreg, gând şi senzaţie, ca într-un coşmar. Odată cu celelalte i se opri şi împotrivirea, şi înţelegerea, i se opri chiar

durerea de cap. Dar aici trebuie o explicaţie. Spuneam că *se opriseră* zgomotele, timpul, glumele lui Bibi, durerea de cap. E poate o exprimare improprie. Nu se opriseră *dispărând***,** ci se opriseră *continuând,* adică rămăseseră în scenă, nemişcate, aşa cum o muzică s-ar opri pe o notă, prelungind-o. Procesele nu se terminau, nu dispăreau, ci se imobilizau, se eternizau. Gluma lui Bibi oprită într-un punct al ei rămânea în acel punct, continua, ce e drept fără niciun progres, fără niciun câştig de sens sau de haz, dar continua. Şi tot aşa toate celelalte. Inginerul se opri în toate interioarele lui (dar nimic nu se opri, în sensul că nu dispăru) şi, trăsnit de uimire (dar nu înfricoşat), el făcu în acest fel un scurt contact cu eternitatea.

Era, oricum, primul lui contact cu eternitatea. Oprit cu mâinile în aer, fără ca muşchii să facă un efort suplimentar sau să ceară un punct de sprijin, cu toate lichidele secrete oprite în destinul lor, cu tot corpul gemând surd, neauzit de el însuşi, ca la apropierea morţii. Fenomenul nu aparţinea timpului, ieşea din el, nu se putea măsura cu timpul. Ce însemna asta? Ce se întâmplase? Ce înţeles nou al vieţii era pe cale să se dezvăluie? Aceste întrebări se opriră fără răspuns în mintea inginerului şi adăstară acolo, ocupând-o, se culcară în mintea lui ca într-un pat firesc al somnului întrebărilor. “Doamne!” şopti reflex şi fără înţeles mintea inginerului, şi exclamaţia se culcă şi ea lângă întrebări, ca o fiară obosită în cuşcă, alături de celelalte, după ce a măsurat şi ea zadarnic, în căutarea unei ieşiri, pereţii de gratii. “Cât va ţine asta?” Dar aceasta întrebare răsună chiar mai slab decât toate celelalte, şi somnul ei era mai imperios decât al celorlalte. “Pace!” spuse un glas nou, şi inginerul îl simţi cucerindu-l, umplându-l cu totul, gata să i se reverse prin ochi şi prin respiraţie.

Pace. Fără timp, inginerul cădea prin straturile adormite ale propriei lui conştiinţe, ca într-un gol de aer, toate în el se înmuiau, se omogenizau, cedau, gândul

învins se transforma într-un mare surâs interior, dulce şi împăcat. Privea cele din faţa ochilor lui, recunoscându-le: Bibi, oprit în râsul lui pe fondul dulapului verde cu vase, deasupra căruia apărea coşul roşu de adus pâine la masă, râşniţa de cafea turcească din alamă galbenă şi doi cilindri de *instant coffee,* unul plin cu cafea, altul cu zahăr. Pupilele lui nemişcate prindeau în marginile câmpului vizual: sus peretele galben tăiat de o conductă, în dreapta poliţa de marmoră cu pahare întoarse cu gura în jos (le spălase chiar el după prânz, îi şopti o amintire vagă), în stânga aragazul şi chiuveta, iar deasupra marginii de jos mâinile lui ocupate. Linişte. Pace. Linişte. Pace. Linişte. Pace. (Moarte. Dar inginerul n-avea cum s-o ştie şi s-o recunoască.)

Ce se mai poate spune, ce se mai poate scrie într-o şi despre o asemenea situaţie? Fenomenul care i s-a întâmplat inginerului se refuză analizei, de fapt însuşi inginerul se refuză analizei, în situaţia aceasta el nici măcar nu poate fi descris prea amănunţit, pentru că mişcările în jurul lui s-au oprit, ca şi muştele trezite din hibernare de căldura bucătăriei, care au rămas suspendate în propriul lor zbor. Nici despre Bibi nu se pot spune mai multe, nici prin el situaţia nu devine mai de înţeles; în cazul lui, lucrurile sunt chiar mai confuze, pentru că nu se ştie dacă ceea ce i s-a întâmplat inginerului i s-a întâmplat şi lui sau dacă el a rămas tot timpul acelaşi şi pare nemişcat numai pentru că inginerul proiectează asupra lui o stare proprie şi unică. Evenimentul se petrece dinăuntrul inginerului în afara lui, sau invers? Lumea din jur e spectatoare, sau participantă? Toate acestea sunt, sau par? Nu se poate răspunde deocamdată nimic.

Se vede însă că nu chiar toate se opriseră în jur, aşa cum i
se părea inginerului. Telefonul sună, cu un zgomot care

nu exista în momentul producerii acelui fenomen ciudat, şi prin urmare nu avea de gând să se oprească şi el ca celelalte, să se integreze. El se exprimă foarte normal şi ca atare în apartamentul inginerului, şi atunci toate reintrară în normal, numai Bibi continuă o clipă să-l privească pe inginer cu curiozitate, şi deodată întinse spre el mâna cu peria, strigând:

— Telefonul, n-auzi? Să răspund eu?

Şi fiindcă celălalt încă nu mişca, iar apelul insista, el abandonă peria, pantoful şi pe inginer, sări de pe scaun şi se repezi dincolo, de unde i se auzi vocea răspunzând şi începând o conversaţie.

Încă zăpăcit de ce i se întâmplase, inginerul întoarse în fine capul, privi în jur, reînţelese lumea în care se afla, şi în aceeaşi clipă uită cam tot ce era mai important din revelaţia pe care a avusese, căci cum poţi ţine minte eternitatea când eşti perisabil şi ai reintrat în ordinea perisabilă? Nu-i rămase în memorie decât primul moment, acea împietrire de care se îngrozi abia acum. Puse jos pantoful fără să-i mai dea lustrul final, se ridică, se clătină, atinse cu mâna dulapul, şi-o trecu apoi peste faţă, respiră, se duse în baie, nu înţelegea nimic şi nu-şi dădea seama ce întrebare trebuia să-şi pună întâi, aprinse şi se privi lung şi cu lăcomie în oglindă, dar nu se putea vedea decât pe sine, neschimbat şi cu ochii tot mai holbaţi, la fel de comun şi de omenesc ca şi până acum, i se făcu aproape frică de familiaritatea atât de declarată a propriului lui chip, de lipsa oricărei metamorfoze, se spălă iar cu apă rece şi-şi rupse obrajii cu prosopul aspru şi, roşu la faţă dar istovit, intră în sufrageria neluminată şi se lăsă pe furiş într-un fotoliu, cu prosopul încă în mână, chiar în spatele lui Bibi, care, la telefon, încheia un dialog.

— Da, spunea el, sigur, am înţeles. Snagov. Altceva? Nu, se găteşte, întotdeauna a fost un tip cochet. Cine? Nu mă-nnebuni, cum ai dat de ea? Lasă, că-mi spui când venim. Chiar acum ne urcăm în maşină. Pa!

Se întoarse, trecu pe lângă inginer fără să-l vadă în întuneric, intră în bucătărie, strigă:

— Unde eşti?

Inginerul se sculă din fotoliu, se apropie de fereastră, privi fără scop prin ea într-o casă al cărei ultim etaj era la înălţimea etajului lor, drept în dormitorul frumoasei Nina, vecina lui. Privirea lui era încă pustie şi speriată şi cădea de pe obiectele întâlnite, în gol. Nina nu se vedea în cameră, dar pe pat erau întinse o rochie, o pereche de ciorapi şi una de mănuşi, iar lângă pat se vedeau nişte pantofi negri, şi deodată uşa din dreapta, de lângă dulapul din perete, se deschise, apăru Nina înfăşurată într-un prosop şi fugi desculţă până la telefon. Probabil cineva sunase suficient de mult ca s-o scoată din baie, dar inginerul nu putea auzi telefonul prin cele două ferestre, a lui şi a ei; ea răspunse şi zâmbi după prima replică a celuilalt, tăcu puţin, concentrată, apoi păru că se sfătuieşte cu el (era un bărbat, nici vorbă, altădată inginerul ar fi băgat mâna-n foc), că refuză o soluţie şi propune alta. Sări în sus alarmată, dar nu se aşezase nici pe rochie, nici pe ciorapi, se reaşeză, privi spre fereastra ei cu perdele netrase, şi prin ea drept spre inginer, dar nevăzându-l în întuneric şi-l închipui plecat deja, şi atunci, fără să se mai obosească să tragă perdelele, începu să mişte prosopul cu mâna stângă, ştergându-şi grăbită apa de pe coapse şi şolduri în timp ce continua să vorbească la telefon. Corpul ei apărea uneori gol cu totul, alb ca marmora, redispărea sub prosopul galben, apărea din nou, iar inginerul se uita la ea în tăcere, drept şi imobil în faţa geamului, prin care se simţea, ca o răcoare, iarna de afară.

— Ce dracu, mă, te-ai băgat sub pat? ţipă Bibi intrând în sufragerie, şi în aceeaşi clipă glasul i se întrerupse, el închise gura şi se apropie de inginer, oprindu-se alături. Acum, Nina închisese telefonul şi se mişca în vârful picioarelor prin cameră, dansând parcă (poate din cauza

grabei). Cei doi contemplară corpul ei, gleznele foarte subţiri, din care înfloreau pulpele rotunde şi tot corpul poate puţin prea greu, umerii, pieptul, coapsele puţin prea pline pe picioarele lungi cu gleznele prea subţiri. Dar fineţea încheieturilor corecta greutatea trupului, Nina se mişca prin cameră ca un paradox al greutăţii ei dulci, susţinută de membre aristocratice, uşoara nepotrivire devenea farmec.

— Ei, îţi place? întrebă inginerul, fără să-şi ia ochii de la femeia care se îmbrăca.

— Cine-i asta? spuse Bibi drept răspuns.

— Îţi place, sau nu-ţi place? repetă inginerul.

Şi Bibi din nou:

— Cine-i asta, domnule? N-am mai văzut-o prin cartier.

— S-a mutat de curând. Lucrează la Televiziune, spuse inginerul.

— Au ales-o bine! făcu Bibi.

Ea se îmbrăcase cu totul, trăgând rochia roşie peste lenjeria sclipitoare şi neagră, şi acum făcu doi paşi în ciorapi pe covorul din faţa patului şi intră în pantofi. Porni spre dulapul din perete, dar îşi întrerupse mişcarea şi ridică receptorul (sunase din nou, şi ei nu putuseră auzi), răspunse foarte scurt (probabil un “da” sau un “bine”), închise, reluă mişcarea spre dulap, din care scoase cu umeraş cu tot o haină de blană.

— Pozitivă! exclamă Bibi, ca un rezultat al unei complicate reflecţii, apoi, cu schimbare de ton: Gata cu fleacurile, ne aşteaptă! Scoate cravatele, să-mi aleg şi eu una, că a mea s-a mototolit de tot pe drum, şi du-te şi ia husa de pe maşină!

După ce-şi legară cravatele cu noduri mici sub albul ţeapăn al gulerelor, îmbrăcară sacourile, făcând mişcări din umeri şi din braţe ca să îndrepte cutele cămăşilor, traseră pe umeri paltoanele, Bibi luă de pe balcon o sacoşă cu nişte sticle de vin adus de la Constanţa, “vin adevărat, nu ca pe-aici”, îşi puseră pălăriile, stinseră

luminile şi ieşiră din apartament. Inginerul încuie, Bibi deschise uşa ascensorului, intrară amândoi în el abia încăpând de paltoane şi căzură de-a lungul etajelor în jos, ieşiră în holul mare şi rece, pe lângă uşa portarului şi cutiile de scrisori, unele încuiate, altele descuiate, goale şi triste, şi de-acolo afară în stradă. Pe uşa casei vecine ieşea Nina în haina de blană, care o făcea parcă mai grea pe picioarele mai lungi, cu părul ei atât de blond sub o basma de mătase, fugind pe tocuri spre o maşină oprită în faţa maşinii lor. Cât pe ce să se lovească piept în piept cu Bibi, care nu se feri de loc şi profită de ocazie ca să-i rânjească larg, drept în faţă, cu dinţii lui frumoşi, iar ea, aproape atingându-l şi fără să pară supărată, răspunse zâmbind la salutul vecinului ei, inginerul, şi puse mâna pe clanţa portierei. Individul de la volan se aplecă să-i deschidă uşa, băieţii putură să-l vadă o clipă, un tip distins fără îndoială, peste patruzeci şi cinci, foarte elegant, chel ca o lună din păcate, ce să-i faci, de altfel ce importanţă are, asta nu te împiedică să inviţi în maşina ta, şi aşa mai departe, o femeie atât de frumoasă. Băieţii se urcară şi ei şi porniră imediat în urma lor, Bibi uitându-se atent ca să vadă capul Ninei aplecându-se vag prin geamuri spre al bărbatului aceluia cu înfăţişare de director, dar inginerul îi depăşi dintr-o dată, intră înaintea lor în Piaţa Mare, largă şi ceţoasă, şi urcă împotriva vântului Bulevardul 1848. Lipscanii sclipiră în stânga, ca o aluzie la sărbătoarea care se pregătea. Hotărât lucru, românii ţin să primească Anul Nou cum se cuvine, iar bucureştenii sunt în privinţa asta mai români decât toţi ceilalţi, în frigul serii fulgi rari începeau să se lipească de parbrizul maşinii, era chiar foarte frig, un frig adevărat, ca pe vremuri, străzile erau pline de lume cu saci de hârtie colorată pe care scria firma magazinelor şi din care ieşeau gâturi de sticle, autobuzele erau atât de pline încât luminile dinăuntrul lor nu mai răzbăteau de trupuri, iar la intersecţii maşinile se tăiau unele pe altele în sensuri

contrarii, vibrând în fiinţa lor metalică şi strictă de agitaţia oamenilor dinăuntru. Bibi era într-o dispoziţie de zile mari, o adevărată dispoziţie de reveion, se sucea pe scaun după femeile din maşinile pe care le depăşeau, zâmbindu-le când distanţa era suficient de mică, fluiera, vorbea singur, iar maşina în care erau închişi ei doi strălucea între timp pe sub case şi blocuri, ferestre şi stopuri îşi aruncau lumina repede pe luciul ei, mitraliind-o cu reflexe, din când în când o umbră de stâlp sau de creangă desfrunzită cădea şi ea pe capotă, apoi pe acoperiş, şi fuga maşinii o spăla ca o apă, cu cât mai iute cu atât mai bine, pe pârtia celor patru bulevarde care se continuă tăind Bucureştiul, cu atât mai lin, cu atât mai aproape de nemişcare, o viteză care creşte într-atât încât până la urmă se neagă pe sine, ca şi circuitul orb al planetelor, care e sigur că nu mişcă, nu mişcă de loc, cine a spus vreodată că ele mişcă? “Şi dacă, se gândi inginerul, toate s-ar opri din nou, uite, chiar în clipa asta, ca acum un ceas?” Trebui să încetinească în spatele unui autobuz care părea uriaş de la nivelul lor, şi sus, prin geamul lui din spate, figuri de bărbaţi şi femei păreau turtite acolo şi galbene, şi veselia lor nefirească – o veselie împăiată… Parcă nici nu mişcau.

— Cum te descurci cu legea asta nouă a circulaţiei?

— Prost.

(Nu, Bibi se mişca, şi el însuşi continua să se mişte, uite, chiar acum întoarse capul, dinadins, spre Bibi. O privire repede în sus, la cei din autobuz: parcă tot nemişcaţi, dar era cu siguranţă o iluzie.)

— Nu-şi dau seama că oraşul ăsta e prea strâmt pentru atâtea semne, şi la viteze mari…

Făcea un efort să răspundă cât mai firesc, şi îşi dădu seama că îşi asculta atent vocea.

(“Dacă toate s-ar opri din nou chiar acum, uite, noi, autobuzul, casele?”)

— Aoleo! făcu Bibi. Am uitat de ţigări! Trebuie să

căutăm la Ambasador!

— În centru mi-era greu să opresc. Zicem că n-am găsit, trebuie să mai aibă băieţii ceva.

Eliberat, automobilul ieşi în Piaţa Victoriei. Preşedinţia, luminată invizibil, nemişcată între ostaşii ei nemişcaţi, dar ăştia chiar aşa trebuiau să fie, nemişcaţi, pe orice vreme la posturi şi nemişcaţi. Chiar la intrarea pe bulevardul Aviatorilor îi depăşi o maşină lungă şi largă, condusă de un tip în negru, un diplomat probabil, caraghios de mic în maşina aceea imensă, pe care o conducea cu capul foarte dat pe spate, ca şi cum ar fi dormit în ea. Băieţii abia avură timp să vadă volanul roşu în mâinile lui albe, interiorul de un roşu foarte deschis, ca un miez de fruct despicat, apoi farurile triple din spate. Bibi fluieră cu admiraţie.

— Tot pozitivă, Bibi? întrebă inginerul, iar Bibi zâmbi maşinii cu toată gura, ca şi cum ar fi zâmbit unei femei.

— Intens pozitivă! A noastră...

— A noastră e bună pentru noi, replică inginerul pe tonul lui echilibrat, tonul unui om care nu invidiază pe nimeni pentru nimic, pentru că el avea o maşină şi nu-şi dorea alta, iar Bibi n-avea niciuna şi le dorea pe toate, aşa cum doreşti toate femeile când n-ai niciuna. Cotiră la dreapta, pe sub aripa neagra desfăcută a Statuii Aviatorilor. Aici, inginerul se încurcă în mulţimea de străzi mici ale unuia din cartierele aristocratice ale Bucureştiului, foarte neunitar în fond ca stil, dar armonizat prin relativul gust al proprietarilor de altădată ai caselor şi prin trecerea timpului, îşi dădu seama că greşise şi că ar fi trebuit s-o ia la dreapta mai devreme, dar în cele din urmă, printre grilaje acoperite poetic de arbuşti şi garduri vii acum ţepoase şi uscate, ajunse pe strada Ankara. În faţa casei pe care o căutau mai erau două automobile, fulgi rari cădeau şi dispăreau imediat la contactul cu asfaltul sau cu acoperişurile, becul unui stâlp înfipt chiar pe colţul trotuarului arunca o lumină teatrală,

albastră-verde, totul părea decor sau o liniştită gravură de acum o jumătate de secol. Dar linişte nu era de loc, din toate părţile se auzeau jazuri, luminile ardeau tamizat prin storuri pe jumătate trase, la ferestre apăreau cupluri cu pahare în mâini, unii bărbaţi, deja încălziţi, chiar în cămaşă. Bibi luă sticlele din maşină, apoi urmări mişcările inginerului care încuia portiera: îşi scosese mănuşile, şi degetele lui (două ţinând cheia mică, de care atârna un pachet de alte chei, celelalte libere şi despărţite de ele) păreau foarte delicate şi subţiri lângă automobilul întunecat.

— Dacă ar fi nins cum trebuie! suspină Bibi. Şi, lovit de o idee: Vine şi Irina?

— Cred că n-o lasă bărbat-su, spuse inginerul, înfiorat de această posibilitate.

— S-a măritat?

— Cu un doctor. Hai, că se face douăsprezece.

Deschiseră portiţa de fier, urcară treptele în spirală, se opriră sub un bec mat şi mare, în faţa uşii, inginerul apăsă soneria. Muzică dinăuntru. Le deschise Pisica, superbă într-o rochie foarte decoltată, ţipă fericită:

— Băieţi! Bine c-aţi venit, Bibi, nebunule, nu mă strânge aşa, mă sufoci, vin de la Constanţa, vai, ce drăguţ, haideţi înăuntru, au venit toţi şi nu ştiu ce-i cu ei, parcă nu s-ar cunoaşte, abia-şi vorbesc, s-au speriat de timpul care a trecut, nu face nimic, la toţi le-am spus să mai aducă ţigări, haideţi!

Vestibulul era plin de paltoane. Din sufragerie dispăruseră masa şi covorul, iar scaunele fuseseră lipite de pereţi. Da, într-adevăr veniseră toţi, ba chiar şi alţi câţiva, bărbaţi şi femei, necunoscuţi lor. Băieţii făcură ocolul casei pentru sărutări şi strângeri de mâini şi, după cum câte-un necunoscut surâdea stânjenit de familiarităţile lor de vechi prieteni, îşi dădură seama că vreo doi băieţi veniseră cu nevestele, că nu mai erau deci burlaci, iar câteva fete îşi aduseseră logodnicii. Oricum,

casa era plină de bărbaţi şi femei, cei mai mulţi în picioare, cu paharele în mâini, bărbaţii în culori închise, femeile parcă îmbrăcate în flori, câţiva, în faţa televizorului deschis, urmăreau discursul primului-ministru, două fete aprindeau într-un colţ lumânările pomului, totul era aşa cum trebuie să fie, şi inginerul străbătea casa în îmbrăţişări şi zâmbete, purtându-şi durerea de cap printre toţi ceilalţi. Dar în clipa de faţă nu se mai gândea la durerea de cap, ci la cu totul altceva.

— Luaţi-vă paharele, cine n-are, să ia din bucătărie, comanda Pisica. Bibi, vino-ncoa', tu te pricepi! şi-i puse în mâna o sticlă de şampanie. Şi tu, Puiule! Gata pomul? Stingeţi luminile! Bibi, Puiu, să nu daţi cu dopul în ferestre ori în oglindă! *Acum,* linişte!

Cei care băuseră altceva înainte abia avură timp să-şi schimbe paharele. Radioul deschis bătea ca un ceas, un alt ceas se consuma pe ecranul televizorului. Singura lumină venea de la pomul aprins, făcea să strălucească cerceii şi părul metalic de fixativ al fetelor şi cravatele şi batistele din buzunarul de sus al hainelor.

— Unu, doi, trei... numără tare Pisica.

"Poate mi s-a părut", gândi inginerul, şi tresări când o fată care se afla în faţa lui, cu spatele la el, se întorsese brusc pe călcâie, îi lovi paharul cu al ei şi-l sărută drept pe gură. Bău din paharul pe care cineva i-l umpluse pe nesimţite, el nici măcar nu auzise dopurile pocnind. În jur, îmbrăţişări şi un cor de "La mulţi ani!" Se îndreptă spre Pisica, făcând eforturi să-şi lărgească zâmbetul, îi ură tot ce-şi dorea ea, o sărută. Peste o clipă, casa vui de vocile lor, de magnetofonul deschis la maximum, de tot Anul Nou care venise.

TOATĂ BANDA INSISTASE PENTRU muzica de acum zece ani. Când se întâlneau atât de des, când erau încă tineri şi fericiţi, când Bill Haley, gras, cu o virgulă grasă de păr pe frunte, ţinând ghitara pe burtă ca pe-o armă, surâdea pe coperta discurilor *microsillon.* Acum, Bibi dansa *(Rock around the Clock)* cu Pisica, atât de repede, învârtindu-se atât de complicat pe sub şerpii braţelor cu degete întreţesute, încât cei care-i priveau ameţeau. Toţi erau lac de căldură, băieţii îşi scoseseră de mult hainele, îşi desfăcuseră cravatele, îşi suflecaseră mânecile cămăşilor, fetele îşi făceau vânt cu poala rochiilor. Se aşezaseră pe scaune şi pe jos, sprijiniţi de pereţi în cerc ca la un foc de tabără, dar flacăra erau Bibi şi Pisica, apropiindu-se şi depărtându-se de ochii privitorilor. Rămăsese aprinsă numai o lampă, şi cei doi treceau mereu ca fulgerul prin faţa ei, tăindu-i lumina. Cămaşa strălucitoare de nylon a lui Bibi era udă, pantalonii negri i se lipeau de coapse, pantofii înguşti nu atingeau pământul, uneori se apleca mult pe spate, alteori se aşeza iar în aer şi se ridica foarte repede, gura-i deschisă muşca aerul, părul i se lipise de frunte, mişcările lui erau o minune de echilibru, parcă s-ar fi sprijinit pe invizibile suporturi, conducându-şi dens mâinile şi picioarele, într-un ritm perfect. Pisica păşea atât de repede de parcă parchetul i-ar fi ars picioarele, Bibi o învârtea şi-i ridica rochia, arătând-o celorlalţi până la mijloc, peste tot erau haine şi cravate, farfurii cu felii de tort mâncate pe jumătate, părăsite aşa la începutul vreunui dans, pahare goale, noaptea se dizolva încet în dimineaţă, durerea de cap pulsa încet în tâmpla

inginerului, şi inginerul însuşi pulsa în mijlocul rockului dementţial. Vorbise puţin, mâncase puţin, nu dansase aproape de loc, băuse mult toată seara, de la lucrurile cele mai slabe, gradat, la cele mai tari, devenind tot mai închis şi mai rigid, aşa cum i se întâmpla de obicei când se îmbăta. Acum îşi simţea capul foarte greu şi foarte limpede în acelaşi timp, gândea extrem de iute şi de precis, dar în acelaşi timp îl stăpânea o mare oroare de a vorbi, de a transforma gândul în cuvânt mincinos, se aşezase pe ultimele trepte ale scării de lemn care ducea la etajul de sus şi considera cu paharul în mână petrecerea de la picioarele lui.

“Ce s-ar întâmpla dacă Bibi s-ar opri acum, contorsionat în aer, dacă dansul lui s-ar fixa instantaneu într-una din secundele lui scurte şi irepetabile, o împietrire ca aceea care m-a cuprins anul trecut? Anul trecut? Da, într-adevăr anul trecut, un an care a trecut numai de câteva ore, dar tot trecut e. Uite, chiar acum, Bibi să rămână cu piciorul drept pe podea, cu stângul ridicat în aer, cu zâmbetul îngheţat pe dinţi, cu braţele legate de ale Pisicii, care ar rămâne şi ea cu picioarele desculţe în ciorapii atât de transparenţi încât nu se mai văd (unde naiba şi-a aruncat pantofii ca să danseze mai uşor?), suspendate în aer în săritura pe care o face acum, cu rochia umflată ca o paraşută care lasă să i se vadă chiloţii negri, cu părul dansându-i pe cap, cu sânii agitaţi de mişcare, prinsă toată, captivă într-o atitudine instantanee, devenind astfel, din mobilă şi vie, înspăimântătoare şi inexplicabilă? Şi cum, Doamne, arătam eu însumi în situaţia greu de amintit prin care am trecut parcă acum câteva ore, ieri, în anul care s-a terminat, şi ce-o fi însemnând asta, şi de ce mi s-o fi întâmplat prima oară tocmai acum, când mă apropii de treizeci de ani şi viaţa a luat o înfăţişare durabilă, pe care de mult o doream şi o aşteptam?”

Se întreba în timp ce sorbea din paharul înalt, privindu-i

pe cei doi care dansau, când prin fundul paharului, ca să-i vadă deformaţi grotesc şi îngălbeniţi de culoarea mişcătoare a băuturii, când peste marginea lui, tăindu-i sub cap sau sub talie cu transparenţa rotundă a sticlei. Ei dansau jos, el îi privea, şi rememora puţinele date ale stării tulburătoare prin care trecuse şi încerca să le aplice acum lor, fără să se grăbească, răbdător, gândind metodic multe cauze, efecte şi variante, cu liniştea cu care ar fi încercat să rezolve o problemă de matematică. Apoi îşi încorda cât putea privirea şi şi-o aşeza grea asupra lor, ca şi cum ar fi vrut să-i imobilizeze numai prin autoritatea acestei priviri, şi i se părea că ar fi fost suficient să gândească destul de stăruitor, să dorească perseverent, pentru ca cei doi să se oprească. Dar ceva nu se potrivea, ceva lipsea sau era de prisos, căci fenomenul nu se repeta. “Nu cumva am visat?? N-ar trebui poate să-l întreb pe Bibi dacă a băgat de seamă ceva deosebit?” Puse pe treaptă paharul gol, căută în sticla pe care o adusese cu el, dar şi ea se golise, aşeză totul lângă el pe treaptă şi îşi masă cu amândouă mâinile tâmplele, cea stângă, sănătoasă, cea dreaptă, care îl durea, în acelaşi timp. Discretă dar permanentă, uneori durerea era o apăsare delicată, alteori parcă se rupea ceva sub tâmplă, încet, fir cu fir, plăcut aproape, alteori era violentă şi venea chiar din măruntaiele capului, atunci avea capul greu, ochii împăienjeniţi, simţea că nu se poate mişca sau nu poate gândi, îl apuca teama că ar putea fi serios bolnav, apoi revenea starea suportabilă, care părea normală faţă de cea acută, şi viaţa continua. Acum, de pildă. Durerea se spărgea în valuri mici de pereţii capului, fiecare spargere aducea o febră uşoară în cap, ba parcă şi în toate membrele, un fior de scârbă şi de voluptate în acelaşi timp, val după val bătând în tâmplă ca un ceas.

În cele din urmă se săturară toţi de nebunia rockului. Cineva puse o altă bandă, o bandă plină de jaz, jaz

veritabil, bucăţi vechi, pe care azi le cântă alţi negri, cu aceeaşi gravitate şi concentrare, cu aceeaşi resemnare şi speranţă. Jos se făcură din nou perechi de corpuri topite unele în altele în întuneric, se auzeau dialoguri tulburi, mici râsete de femei mişcate de câte-un cuvânt bine spus, ba chiar uneori un suspin. Bibi, mai activ decât toţi ceilalţi, apărea şi dispărea printre alte cupluri, insinuat în urechea unei fete brune. Toţi îşi aminteau probabil de nopţile ultimelor clase de liceu, când îi visaseră pe aceşti magicieni cerşetori care au străbătut America punându-şi plămânii în cântece, încercând să le trimită cât mai sus, până la urechea lui Dumnezeu dacă se poate. Îşi închipuiau concertele lor în stradă pentru bani de chirie, iubirile lor neomeneşti, între boli care i-au pândit şi nenorociri care i-au stors de vlagă, genii care au strălucit cinci ani, cinci luni, o singură seară. Ce va fi fost în capul lor pe când cântau, înconjuraţi de sunetele colegilor de orchestră, de bătăi din palme, de ochi arzători, negri cântând altor negri, care le ţineau isonul, cu dinţii albi în marochinul negru al gurii, cu nările dilatate feroce, cu inima rupându-se în bucăţi, toţi fragili, exotici, de o mare fineţe a rasei, trupuri care nu s-au hrănit niciodată decât cu dorinţe şi mâncare proastă şi iubire de frumos?

Fata care-l sărutase drept pe gură în clipa trecerii dintr-un an într-altul se uitase de câteva ori la el în cursul serii, refuzase câteva dansuri şi dăduse târcoale scării pe care stătea el, apoi, după ce vorbi ceva cu Pisica, spuse tare:

— S-ar putea să mai fie câteva pe sus! şi începu să urce treptele spre celălalt etaj.

Inginerul, cu obrazul rezemat în pumnul mâinii drepte, o privea drept în faţă, şi ea roşi urcând scara şi murmură un cuvânt de scuză când ajunse în faţa lui. El îşi feri sticla şi paharul şi-i făcu loc fără să se ridice de pe treaptă, dar ea trecu intenţionat foarte aproape de el, atingându-i obrazul cu rochia şi aproape şi cu genunchiul, şi pieri în etajul de sus. Inginerul se ridică de pe treapta lui, coborî,

puse sticla goală pe o masa plină cu farfurii, găsi o sticlă de whisky plină pe sfert, o luă şi intră în bucătărie, surprinse o pereche îmbrăţişată, cei doi îl lăsară singuri acolo. I se făcuse foame. Găsi o salată de ton neatinsă, bucăţi dintr-un curcan, un sifon, un sfert de pâine albă, le aşeză pe toate în faţa lui, îşi trase un scaun, mâncă încet şi temeinic, ca să risipească tăria alcoolului. Da, fusese un reveion foarte reuşit. Adică foarte reuşit pentru ceilalţi. Pentru el fusese destul de nereuşit. Sigur, i se întâmpla oricui să nu fie în formă, şi cu el tocmai asta se întâmplase: nu fusese în formă. Altă explicaţie nu era. Salata de ton era sărată şi foarte bună, coaja curcanului, rumenită frumos, trosnea între dinţi, pâinea se uscase puţin, sifonul era foarte rece, totul era în ordine. Adună firimiturile şi resturile într-o farfurie, puse totul la loc, se uită în frigider după ceva dulce, dar nu mai era nimic, puse gheaţă şi sifon într-un pahar de whisky şi deschise fereastra bucătăriei. Afară nu mai ningea, zăpada se topise complet, pe pavajul uscat ţăcăneau perechi sau se clătinau solitari, o explozie de râs şi un chiot imens se auzi din casa vecină (cineva făcuse o glumă foarte reuşită), lumina cerului se accentua. Probabil că fata coborâse de mult de sus şi fusese dezamăgită că nu-l mai găsise acolo şi că nu-i putuse face a doua oară figura cu rochia, sau poate acum avusese în gând ceva mai declarat, să se împiedice de el şi să-i cadă în braţe de pildă. Nu-şi amintea să fi fost colegi, deşi în ultima clasă veniseră o mulţime de elevi de pe la alte şcoli pe care acum nu-i mai ţinea minte. Eh, om vedea.

Stătea cu o mână în buzunar, cu paharul în cealaltă, la fereastră, şi aşa îl descoperi Pisica.

— Ce faci aici? Bei de unul singur? Cici te caută peste tot, de ce te faci că nu bagi de seamă, du-te şi-o invită, nu-i frumos!

Vru să-i spună că nu-l interesa Cici de loc, că abia acum îi aflase numele şi că atenţia ei pentru el i se părea

deplasată, sau orice altceva, dar simţi că nu poate deschide gura, că nu poate scoate niciun sunet, că-i e silă sa vorbească, mai bine să se supună, ce bine e să te supui, docil îşi strânse cravata la gât, îşi încheie haina, bău paharul până la fund, ieşi în urma ei în întunericul sufrageriei.

— Ura! Uite-l! L-ai găsit dormind?

Bibi, fireşte. Unde era fata? Aici, chiar în faţa lui, cu o ţigară, parcă-i tremura puţin mâna. Emoţionată? De ce dracu? Ea duse ţigara la gură, dar o lăsă repede în jos, fără să tragă din ea, şi o strivi întreagă în scrumieră. El se duse drept la ea, începură să danseze fără ca vreunul să fi spus un cuvânt.

Nu era de loc dezagreabilă. Corpul subţire şi ferm, mâna moale, părul parfumat; încercă de mai multe ori s-o apropie de el, dar ea rezista şi nu li se atingeau decât hainele, şi parfumul îi lovea nările din când în când. Se uita la el, aşteptând să înceapă o conversaţie, dar el tăcea. Muzica era acum foarte slabă şi se puteau auzi cuvintele celor din jur. Cineva spunea o anecdotă cu un câine. Îi era iar sete, ar fi băut un pahar plin până sus cu ceva tare. În jur dansau foştii colegi de liceu, cu figurile lor cunoscute, abia uşor încărcate de timpul trecut, cu numele lor, care de fapt nu erau decât nişte porecle, o, ce însemnau numele şi titlurile într-un salon de altădată şi cât de uşor se cunosc oamenii acum prin diminutive din cele mai curioase: Bibi, pe care de fapt îl chema Bogdan, şi Pisica, pe care o chema Maria, şi Cici, pe care cine ştie cum o chema de fapt, poate Cecilia, dar poate cu totul altfel, azi tinerii din Bucureşti se ştiu şi se strigă cu cuvinte, silabe şi sunete de necrezut, Cici îl opri strângându-l de mână.

— Ce e?

— N-auzi că s-a terminat?

— Să mai dansăm unul.

Nu-i dăduse drumul din braţe, şi ea roşi iar, sau era

numai lumina roşie pe chipul ei palid? Aşteptară o clipă, dar o altă melodie întârzia, ceilalţi ţipară, un tânăr cu faţa şi nasul mare pline de aluniţe se repezi să umble la magnetofon. Inginerul se înclină şi se îndepărtă de perechea lui, păşi în mijlocul sufrageriei şi ridică mâinile în semn de atenţie.

— Ascultaţi-mă toţi! (Nu-l auziră decât câţiva; ceilalţi — fiecare ocupat în vreun fel sau altul.) Ascultaţi-mă, vă rog să mă ascultaţi! (Aproape se făcu tăcere.) Puiule, fii dulce, taci şi tu puţin! (Voci: “Da ce-i cu el?” “S-a îmbătat.”) Uite, peste o clipă o să fie iar muzică, o să puteţi dansa din nou. (“Şi ce-i cu asta?”) Vă rog chiar să dansaţi toţi! Pe urmă, aşa pe la sfârşitul melodiei, tu, Puiule, să stingi magnetofonul, dar deodată, şi voi să vă opriţi, tot brusc, şi să staţi aşa, numai o clipă, n-am să vă ţin mult, ca şi cum aţi dansa, dar nemişcaţi! (“Vrea să ne fotografieze?” “Are haz!”) Vă rog, vă rog mult de tot, faceţi asta pentru mine, nu v-am cerut ceva de atâta timp, suntem prieteni, nu?

— Ce are, dragă? întrebă alarmată Pisica, şi Bibi ridică din umeri.

— Figuri de-ale lui, nu-l ştii?

În jur, toţi râdeau, dar nu într-un mod prea evident, gândindu-se că s-ar putea supăra, că ar putea izbucni un scandal, şi Pisica le făcea semne discrete să se supună, nu pierdeau nimic. Şi-i făcură pe plac cu zâmbete îngăduitoare, ca unui copil, încet, executând cu efort parcă primele măsuri, un *cambo* începu ceva, toţi îşi reluară fetele în braţe, trupuri, inimi, ochi, nume, ani, dorinţe, prin cameră, dând ocol inginerului, care stătea chiar în mijloc, cu Cici zăpăcită de ce se întâmpla lângă el. Cu picioarele desfăcute, cu mâinile depărtate de corp, cu ochii dilataţi, cu nările-n freamăt, inginerul părea că vrea să prindă nu notele magnetofonului, ci cu totul altceva, un cântec secret, special. Câteva minute se învârtiră în jurul lui, tăcând sau vorbindu-şi cu voce

scăzută, şi Puiu aştepta cu degetul deasupra butonului, gata să oprească. Negrii din *combo* cântau înainte, nepăsători, fără să ştie ce se întâmplă aici, pe alt meridian, stropi de note picau inegal şi neaşteptat din instrumentele lor, se împlineau într-o melodie veselă şi tristă. Băieţii şi fetele se mişcau pe orbitele lor, inginerul în centru îi rotea în jurul lui, şi cântecul, cântecul neaşteptat de blând şi de sentimental, care te face să te simţi moale şi golit chiar dacă eşti de felul tău hotărât şi rece, cântecul cădea pe ei, ca o ploaie de flori tropicale pe un pământ binecuvântat.

Muşcându-şi buzele, Puiu gâtui deodată vocile negre. Pe loc, toţi se opriră, încercând să rămână cât mai nemişcaţi, în tăcere, ciulind urechea ca să audă ce avea să spună inginerul.

— Nu-i asta! murmură el, schimbându-se la faţă, şi se rupse cu paşi mari din mijlocul sufrageriei, spre paharul şi sticla care rămăseseră în bucătărie pe masă.

— A-nnebunit complet!

— O viaţă de abuzuri!

— Lăsaţi-l, ce e răutatea asta, nu vedeţi că nu e-n toanele lui?

— Atunci să nu vină, să nu ne strice cheful?

— Termină cu prostiile! pe toate tonurile de compătimire şi batjocură în urma lui, dar inginerul bău un pahar mare de whisky sec pentru că se simţea istovit, închise toate uşile în jur, puse capul pe masa de bucătărie, încercă să scape de toate cu ochii închişi.

Cici deschise de două ori uşa; văzându-l cu capul îngropat în mâini, nu îndrăzni să intre. Alergă la Bibi, apoi la Puiu, apoi la Pisica, primi asigurări de la toţi că aşa e el când bea ceva mai mult, are o beţie mai originală, nimic îngrijorător în fond. Fiecare îşi văzu mai departe de treabă, cu râvnă sporită pentru că timpul înainta.

Trecu încă un ceas.

Trebuia să plece, nu mai era nimic de făcut aici, un

răspuns tot nu fusese pronunţat. Intră iar în casă, căutându-l pe Bibi. Nu prea se mai vedea multă lume, unii stăteau pe jos, alţii se ascunseseră în vreun fotoliu, chicoteli veneau de pe un pat, ceilalţi trebuie să fi fost pe sus, în camera de dormit a Pisicii, sau, încinşi, ieşiseră pe balcon. Printre scrumiere revărsate, pahare goale, tacâmuri murdare, şerveţele de hârtie pline de roşu de buze, inginerul îşi căuta prietenul şi nu-l găsea nicăieri, – doar n-o fi plecat! Puse întrebări, dar unii se îmbătaseră prea tare, alţii moţăiau, alţii făceau aluzii şi râdeau.

— O fi vomitând pe undeva! spuse Puiu.

O idee rezonabilă. Inginerul urcă la etaj, apăsă uşa dormitorului, dar era încuiată, şi o luă la stânga, spre baie. Bătu, şi nu răspunse nimeni. Deschise.

Pe un fel de canapea (ce dracu caută o canapea într-o baie?), o fată într-o rochie albă, fără pantofi, dispărând aproape sub o masă întunecată – bine, dar masa asta era chiar Bibi, ai cărui pantaloni şifonau rochia fetei şi a cărui faţă dispăruse aproape complet în gura fetei şi părea că face eforturi disperate să nu se înece în ea. Fereastra băii nu avea nici oblon, nici perdea. Afară era zi albă. Inginerul îşi înhăţă prietenul de cot.

— Gata? făcu Bibi, ca trezit din somn.

— Gata, că altfel te las aici şi te-ntorci acasă pe jos.

Jos, Cici era îmbufnată. Aştepta ceva, dar inginerul îi spuse la revedere foarte corect, ceru scuze Pisicii pentru fanteziile de adineauri, scuturâ mâna tuturor, se îmbrăcară, ieşiră. Bibi, mahmur, se uită la cer.

Înapoi, pe pârtia lunecoasă a bulevardelor. Acum, de peste tot apăreau femei cu fardul stricat, bărbaţi încercănaţi şi cu ţigara în gură, de la ferestre se goleau scrumiere, prin curţi se aruncau resturi în lăzile de gunoi pline, cete întârziau ici-colo pe stradă, pentru rămas bun sau vreo anecdotă, automobile cu bărbaţi posaci şi femei care moţăiau ieşeau în bulevarde din arterele laterale, inginerul dădu drumul la radio şi auziră ultimele note din

How High the Moon şi apoi ştirile, o catastrofă de cale ferată în Europa Centrală, noi victime de ambele părţi în războaiele din Asia, prevestirea unui ger straşnic pentru zilele următoare.

— Am plecat prea devreme, spuse Bibi.

— E opt fără un sfert, cât ai fi vrut să stai?!

— Opt fără un sfert! Ia te uită! Dar n-are importanţă, tot prea devreme am plecat!

— Lasă, că ai nevoie să te odihneşti, diseară ai să vrei s-o iei de la început.

— De ce să nu vreau? Ce, nu suntem invitaţi la “resturi”?

Inginerul zâmbi şi opri sub blocul lui.

Dându-se jos din maşină, Bibi se mişca stângaci, cu o mână sub palton.

— Ce-i cu tine, mă, ce-ascunzi acolo?

Era o sticlă de whisky, pe care Bibi o scoase victorios din haină.

— Eşti formidabil! Când ţi s-a lipit mâna de ea?

— M-am gândit să avem ceva cu noi, dacă m-ai zorit atâta, oricum, la ora asta, dimineaţa, doi domni singuri…

Intrară râzând în holul blocului şi se opriră în mijlocul unei mari gălăgii – da, aici revelionul încă nu se terminase. Pe scară stăteau cupluri, în hol şi pe paliere se dansa, liftul circula neîntrerupt, când în sus, când în jos, oprindu-se la fiecare etaj, şi din el ieşea un tip mic şi gras, care ţinea discursuri confuze şi făcea semne cu o sticlă de şampanie. Inginerul îl identifică: era, îmbrăcat de sărbătoare şi foarte beat, chiar portarul blocului.

— Să trăiţi, să trăiţi! ţipă el frenetic din interiorul liftului, trecând în sus pe lângă cei doi, care se opriseră blocaţi pe scară de un grup; ţipa probabil foarte tare, acolo, în lift, pentru că în afară vocea schimonosită de geamuri era un adevărat muget. Ajunseră, călcând peste trupuri, descuiară, intrară, în fine vacarmul de-afară scăzu la un sfert.

— Tari vecini ai! spuse Bibi.

Aruncară hainele şi cravatele, răsuflară uşuraţi.

— Ce fel de whisky ai adus?

— Bourbon, dragă, cel mai bun.

— Îţi place ţie ăsta? Eu prefer alea englezeşti.

— Nici nu te gândi? Ăsta e mai gros, mai pâinos, chiar mai dulce puţin, simţi secara în gât. Unde-i gheaţa?

Puseră paharele şi sticla pe o tavă, adăugară un pahar cu bucăţi de gheaţă şi un sifon, aşezară băutura pe masă, se tolăniră pe două fotolii, inginerul puse o placă, băură prima înghiţitură şi se arseră în gât cu alcoolul rece şi proaspăt, tăcură. Bibi se descălţă, îşi urcă picioarele pe masă, îşi rezemă paharul gol de obraz, închise ochii. Inginerul asculta neatent vocile şi instrumentele, din timp în timp sorbea, şi secara transformată subtil într-un aur roşu şi lichid îl lovea în stomac şi în creier în acelaşi timp. Cerul gri de afară intra pe fereastră şi se culca blând pe figurile lor galbene de nesomn.

Iată deci şi casa în care locuiesc (de cât timp? de trei ani, nu e prea mult timp, dar e ca şi cum aş fi trăit de când lumea aici, asta pentru că înainte am locuit în condiţii penibile, de care nu vreau să-mi amintesc, claie peste grămadă cu părinţii şi vecinii). Iată camera în care am dormit ieri, din care am văzut-o pe Nina îmbrăcându-se, dulci trebuie să fie braţele ei atunci când te cuprind, şi, ce straniu, gândul ăsta nu are niciun efect asupra mea în clipa asta. Iată uşa prin care se ajunge în bucătărie, bucătăria în care mi s-a întâmplat un lucru atât de ciudat anul trecut. Ce lucru? Eu singur nu pot spune. Aş vrea poate să mi se întâmple din nou, numai ca să-mi dau seama. Dar dacă mi s-ar întâmpla iar, dacă m-aş opri din nou, dacă de data asta m-aş opri de tot? Hm! Iată-l pe Bibi, a închis ochii şi e nemişcat, dar dacă l-aş striga ar tresări. Placa s-a oprit? Nu, continuă, muzica merge mai departe, chiar dacă eu n-o ascult, ea nu ştie că eu n-o ascult, ea nu ştie nimic despre mine şi la fel eu pot să nu

ştiu nimic despre ea. Tot aşa, mă pot opri fără ca nimeni să-şi dea seama sau să se intereseze de asta, căci fiecare lucru pe lume îşi are şi trebuite să-şi păstreze numai locul lui. E obositor gândul despre aşa ceva. Nu vreau să mă gândesc la asta, nu sunt făcut pentru aşa ceva, viaţa mea e alta, vreau să rămân mai departe în viaţa mea. E linişte acum, dar asta pentru că placa s-a terminat, nici n-am auzit când, acul s-a oprit automat, placa e nemişcată de parcă nu s-ar fi rotit niciodată. Nu mi-e somn. De cât timp n-am dormit?

Vru să râdă de el însuşi, de monologul neobişnuit pe care-l spunea în sine, vru să râdă pentru că asta i se părea atitudinea normală faţă de asemenea fleacuri şi nerozii. Se ridică în vârful picioarelor, ca să nu-l deranjeze pe Bibi, care poate că aţipise, trecu în bucătărie. Aprinse lumina, încercă să refacă atmosfera de ieri. Uite chiar şi scaunul de bucătărie pe care şezuse lustruindu-şi pantofii. Se aşeză pe el, căutând poziţia de ieri. Privi lucrurile din faţa lui, recunoscându-le: dulapul verde cu vase, pe al cărui fond râsese Bibi ieri, sus pe el – coşul roşu de adus pâine la masă, râşniţa de cafea turcească din alamă galbenă şi cei doi cilindri de *instant coffee* – unul plin cu cafea, altul cu zahăr. Pupilele lui nemişcate prindeau în marginile câmpului vizual: sus peretele galben tăiat de o conductă, în dreapta poliţa de marmoră cu paharele spălate întoarse cu gura-n jos, în stânga aragazul şi chiuveta, iar deasupra marginii de jos mâinile lui, aşezate gânditor pe genunchi. Vecinii parcă nu se mai auzeau. Stătu cât putu mai nemişcat, încercând să respire fără să-şi umple pieptul, să nu clipească, să nu tresară, să nu gândească nimic. Dar era imposibil să nu audă nimic: îşi auzea respiraţia, oricât de uşoară ar fi fost ea; era imposibil să nu vadă nimic: dulapul verde din faţa lui nu-şi pierdea sensul, iar mintea lui, măcinând în gol, începu să îngâne, întâi încet, apoi tot mai repede: dulap verde, dulap verde, dulap verde, dulap verde, stai, n-are niciun

rost, nu e bine, doar n-am înnebunit! Înapoi în casă. Bibi adormise şi sforăia în fotoliu, cu paharul încleştat în mână. I-l luă delicat şi-l puse pe masă. Se uită pe fereastră.

Sosea un automobil, care opri chiar lângă casa vecină. Cu el venea Nina. Ea deschise, urmată de un bărbat. Intrară, şi inginerul îşi mută privirea pe fereastra Ninei, urmărind prin ea garsoniera, care se vedea goală. Se deschise uşa dinspre micul vestibul, şi Nina intră parcă gonită din spate, îndată după ea individul cu maşina, care o şi înhăţă de talie, sărutând-o pe ceafă. Ea se apăra râzând. Apoi se întoarse şi se topi toată în braţele lui. Se sărutară lacom, îşi dădură drumul o clipă, ca să respire, începură iar. Individul avusese noroc, bravo lui, îşi zise inginerul, şi în aceeaşi clipă îşi dădu seama că nu era acelaşi individ, că nu era omul din seara trecută, acela era chel ca o lună, ăsta avea un pompon zdravăn şi negru în mijlocul craniului sclipitor. Se uită repede la maşină. Da, nici maşina nu era aceeaşi. Ei, nu face nimic, se întâmplă, şi aşa e bine, Nina băgă de seamă că inginerul o priveşte de la fereastra lui, se smulse din îmbrăţişare şi ameninţă cu degetul spre inginer, apoi coborî decisă storurile. Prin crăpături se mai vedeau dungi subţiri de lumină galbenă. Aveau să se stingă curând.

Bibi pierduse spectacolul. Acum se trezea, înecându-se.

— Dumnezeule, ce rău îmi e!

— Ce e, mă?

— Doamne, mi-e îngrozitor de rău.

— Încearcă să verşi!

Se sculă şi se duse la baie, de unde se întoarse peste zece minute, cu faţa udă de apă.

— S-a făcut?

— Nu, n-am putut.

— Mai bea ceva.

— Bibi se strâmbă cu spaimă.

— Ştiu eu ce-o sa te pună pe picioare.

— Ce?

— Nişte bere.

— BERE?

— Da, e cel mai bun lucru. O bere rece şi ceva de mâncare. Berea strânge toată tăria din stomac şi-o dă afară, – ai să vezi.

— Eşti nebun; în fond, mi-e indiferent.

Inginerul avea o remarcabilă experienţă a alcoolului, se pregătise pentru orice eventualitate, îl sili pe Bibi să bea o ciorbă înăcrită cu zeamă de varză, să mănânce nişte piftie şi să bea bere. Cu burta plină, Bibi declară că se simte mult mai bine.

— Dar acum mi-e somn, ce mă fac dacă adorm?

— N-avea nicio grijă, n-ai să faci în pat. Am să te trezesc eu peste câteva ore.

Lui Bibi atât îi trebuia. Smulse de pe el toate hainele rămase, se aruncă pe burtă în pat şi sforăi instantaneu. Inginerul îl privi o clipă, apoi coborî obloanele. Simţea gust de mâncare în gură. Se înfioră şi se repezi să se spele pe dinţi, cât mai bine şi mai tare, până scuipă sânge din gingiile zgâriate. Acum, scârba îl mai părăsise, luă o linguriţă de bicarbonat, potrivi ceasul deşteptător şi se culcă el însuşi.

Peste câteva ore îl trezi pe Bibi şi-l duse la baie ca pe-un copil. Apoi se culcară iar, ca toată lumea din oraş. La prânz, oraşul ieşea iar pustiu şi singur în lumina nehotărâtă a cerului, exact ca anul trecut, turnat întreg în somnul lui rece, navigând încet prin timp şi spaţiu, inconştient, o dată cu toată planeta.

De data asta, cel care se trezi primul fu Bibi. Când inginerul deschise ochii, acesta vorbea la telefon.

— Da, sigur că venim. Dar ce, a dezertat careva? Nicio grijă, îl conving eu, cu mine nu merg bancurile astea, venim repede, că mi-e foame, pa!

— Bibi, iar? mormăi inginerul.

Se întinse, şi toate oasele îi vibrară.

— Dar ce vrei să facem toată seara asta, să stăm şi să ne uităm unul la altul? Hai că mi-e foame, ăilalţi au şi început să se adune, Cici abia aşteaptă să vii.

— S-o ia dracu pe Cici asta cu care mă pisaţi toţi! strigă deodată inginerul, atât de violent, încât Bibi rămase cu gura căscata. Ce, altceva n-am de făcut decât să-i fac conversaţie lui Cici, cine ştie de unde a mai scos-o Pisica, aşa descoperă ea tot felul de caraghioase, şi n-am chef, mă înţelegi, de loc n-am chef! Du-te tu. la maşina şi întinde-o. Am să stau acasă, şi cu asta, basta!

Urmă o linişte nefirească. Bibi, ca de obicei când inginerul se enerva, tăcu mâlc. Dar numai pentru un sfert de oră. Apoi reîncepu, persuasiv, teorii despre tinereţea care nu se mai întoarce, despre teoria de bună dispoziţie şi înţelegere faţă de prietenii vechi etc., etc. Peste un ceas coborau împreună, se urcau în maşină, porneau pe drumul de ieri, iar pe inginer impresia de repetiţie îl mina ca o greaţă, şi apăsa pe accelerator, să ajungă cât mai repede, să se întoarcă şi mai repede, să sfârşească.

Astfel încât pe acest drum îi fu dat să împietrească a doua oară, să încremenească din nou în mijlocul unei lumi încremenite. Mergeau cu patruzeci pe oră într-un şarpe de automobile, lăsaseră în stânga vechiul observator astronomic, în dreapta strada Povernei, se găseau între, strada Orlando şi strada Clopotarii Vechi, cu casele lor rezidenţiale, când mâinile inginerului înlemniră pe volan, el însuşi înlemni tot în maşină, Bibi alături încetă şi el orice mişcare, şarpele de maşini se imobiliză şi el în spatele şi în faţa lor, casele, copacii, cerul se opriră.

Ce frumos oraş era Bucureştiul pe vremuri, şi frumuseţea lui cum s-a schimbat! Tablourile, fotografiile vechi, ba chiar şi unele imagini din albumul lui Aurel Bauh fixează un oraş de străzi patriarhale, îndrumate între partere, peste care plouă copaci de câmpie, salcâmi, plopi, oţetari, castani. Curţi de fier, prinzând în grilaje,

felinare şi porţi, câte-o casă cu intrare la mijloc, ca un cap adormit între două aripi mari şi obosite. Se vedea de afară prin ferestre lemnul întunecat al bibliotecilor, undeva lângă focul lămpilor trăiau stăpânii, pe trepte se tolăneau câini mari, azi unde poţi ţine un câine în blocurile astea agresive? Oraşul de grădini şi vile se luptă cu cel de bulevarde şi blocuri, se dărâmă o reşedinţă de vară, şi un turn face un pas înainte din spatele ei, ca un fiu rămas fără tată. Blocurile plutesc peste casele mici, ca nişte transatlantice pe o mare acoperită cu sampane, perspective largi şi egale se desfac cu cruzime în amestecătura timpurilor care se ceartă. Dar câte-un loc binecuvântat de Dumnezeu armonizează trecutul şi viitorul, aşa şi acel punct de pe bulevardul Ana Ipătescu în care nu mai mişca nimic acum, cu un automobil la mijloc, în care automobil un inginer şi un vechi prieten al său.

Depăşind colţul străzii Povernei, automobilul se micşorase o clipă lângă flancul unui bloc portocaliu, foarte mare, plin de ferestre şi terase şi fumegând gros dintr-un coş negru, piatră de graniţă spre cartierele boiereşti, punct de echilibru între oraşul occidental şi cel oriental. Acum, perspectiva se deschidea în spate către Piaţa Romană, din care oraşul creştea în spaţiu ca un copac cu sute de mii de cuiburi luminate aşezate în planuri, sus, jos şi în toate părţile. În faţă, peisajul cădea şi se îneca spre Piaţa Victoriei, case tot mai scunde, grădini, lumini blânde, ferestre care atrag tristeţea trecătorilor. În stânga se vedea un palat întunecat şi baroc (parcă direcţia unui minister? ba nu, o editură sau aşa ceva). Iar prin geamul automobilului se vedea în alte automobile, prin ele se vedea mai departe lumina indicatorului din colţul străzii Grigore Alexandrescu, lumina era verde – verde, nu roşie, semn al mişcării, şi totuşi inginerul nu se clintea de loc, cu ochii lărgiţi atât de tare încât nu mai semănau a ochi, încât nu mai erau decât un strigăt al ochilor, un răcnet

nebun al privirii pe care glasul nu o poate ajuta. Căci stopul acela cosmic avea loc din nou. Vru să sucească gâtul, să se uite la Bibi, să strige ajutor dar nu putu, vru să gândească dar nu putu, vru să trăiască dar nu putu, lumina era verde dar totul stătea pe loc, era îngrozitor, mai îngrozitor decât cel mai îngrozitor coşmar, şi de data asta inginerul se sperie cu adevărat, spaima îl contractă tot. Oare inima îi mai bătea, oare creierul mai gândea, creierul, trandafir de mătăsuri carnale străbătut mereu de o vrajă de argint-viu? Şi atunci, prin mintea lui pietrificată trecură ca fulgerul două halucinaţii: în una, el însuşi se văzu nemişcat, cu Bibi alături absolut nemişcat şi el, ca două mumii într-un bizar sarcofag modern, dar strada defila sub ei şi în jurul lor, şi maşina intra din bulevard în piaţă şi din piaţă pe Şosea; în cealaltă, numai el era nemişcat, în timp ce maşina mergea, şi Bibi îşi aprindea foarte firesc alături de el o ţigară. Dispărură ca fulgerul din mintea lui. Nici măcar fiorii nu-l trecură, nici toate năduşelile, pentru că porii erau închişi de nemişcarea întregului. AJUTOR! striga tot adâncul inginerului, disperat şi ultim, fără întoarcere, iar liniştea îi spărgea capul, îi topea tâmplele, îl ştergea din lume, îl sufoca, orice ar fi fost mai bine, o bombă chiar, din cer pe maşina lor, să-i facă ţăndări într-o moarte cu zgomot, ţipete, carne strivită, sânge ţâşnind de dureri, o moarte adevărată, o moarte *vie.* Paşnic, verdele felinarului de circulaţie licărea prin copacii goi şi automobilele îngheţate pe drum, pietoni pe trotuare se sprijineau nefiresc în aer pe o mână sau un picior, caraghioşi ca în fotografiile care surprind mersul şi gesturile; concentric de jur împrejur Capitala, ţara română şi lumea, sistemul, galaxia, universul, toate înfăşurate în substanţa lui Dumnezeu-tatăl, plutind ca o nebuloasă primară în jurul propriei opere.

Ca şi rândul trecut, restabilirea se făcu pe neaşteptate şi pe nesimţite, dar inginerul încremenit nu spera în ea şi nu o aştepta. E drept însă, nici gândul “Iată, aceasta ar

putea fi moartea” nu-i trecu prin cap. Maşina lăsase în urmă blocul cel mare şi mergea înainte, în viteză, depăşind întretăierile, Bibi muşca filtrul ţigării uitându-se pe fereastră, inginerul acceleră ca să poată trece pe verde, dar culoarea se schimbă.

— Opreşte, mă, e roşu!

Inutil. Accelerând cât putea, inginerul nesocoti culoarea, depăşi incorect toate automobilele din faţa lui, rupse piaţa sub roţi, se angajă nebuneşte pe Şosea şi devie de pe drumul drept, gata să încalece trotuarul cu roţile. Tăindu-şi ţigara cu dinţii, Bibi se aruncă spre volan, imobiliză braţele inginerului, le întoarse apoi cu autoritate, scoase maşina din Şosea, spre dreapta, o împinse pe Aleea Alexandru, strivi cu pantoful piciorul inginerului pe frână, opri, îi trase un pumn zdravăn inginerului în piept. Amândoi suflau greu.

— Nu trebuie… să ne… oprim… bâlbâi inginerul, şi lăsă capul moale pe volan, cu ochii închişi.

Bibi îl descheie la gât, îi slăbi cravata, căută sub haină şi-i dădu drumul la cureaua de la pantaloni, îi suflă în faţă, îl pălmui uşor. Un leşin scurt. Se trezi pe jumătate, când maşina rula încet spre strada Ankara, se găsea pe scaunul lui Bibi, Bibi conducea pe locul lui, aruncându-i mereu priviri îngrijorate.

— Ce faci, mă, ai înnebunit de tot? dar pe un ton de afectuoasă brutalitate, zâmbindu-i, luând dreapta de pe volan ca să-l bată pe umăr.

Nici nu ştiu când ajunse, când Bibi îl trase afară din maşina, ducându-l mai mult în braţe în casă, când fu culcat pe un pat. În toată banda erau doi doctori, care se repeziră imediat la pulsul lui.

— Absolut normal. E hipotensiv cumva?

Inginerul negă slab din cap.

— N-a mâncat nimic la prânz, explică Bibi.

— Unde-i coniacul? Pisica îl ridică de sub ceafă şi-l făcu să bea. Te simţi prost?

Nu, nu se simţea de loc prost, ba chiar se simţea foarte bine, uşor, nelegat de nimic, drace, te pomeneşti că asta nu-i altceva decât acea euforie, atât de dorită, unică, de după. Lăsă să-i cadă mâna dreaptă peste marginea patului, şi ea se opri pe o palmă moale şi feminină, dulce la pipăit ca o ţesătură veche, transmiţându-i o căldură timidă, ezitantă, de vase sanguine fine şi mici de tot în care circulă un sânge subţire. Da, era Cici, care-l privea intens, cu ochi umezi. Îl cuprinse o vagă enervare, dar n-avea putere să se împotrivească, nici mâna nu şi-o putea lua din palma ei. Magnetofonul, slab, ca dintr-o mare depărtare; inginerul încercă să urmărească numai saxofonul tenor, o bucată veche, Illinois Jaquet, sau altul care cânta ca el. Melodia fu reluată de toate instrumentele, apoi ea urcă, şi ele o părăsiră treptat, până nu mai rămase decât o singură notă prelungă, un flux de metal subţire şi perseverent, în aer.

Era totuşi prea slăbit, nu era bun de nimic.

— Îl duc eu înapoi, voi daţi-i înainte, ce v-aţi afolat aşa? (Bibi era supărat, dar îşi ascundea supărarea.)

În maşină se aşeză unul dintre doctori, iar în spate fu culcat inginerul, cu capul pe genunchii lui Cici, care ţinuse morţiş să se facă utilă, “fie şi numai pentru cafea”. Mă rog. În ochii deschişi ai inginerului, culcat pe spate, cădeau prin fereastra maşinii crengile, neonii regulaţi, firele troleibuzelor, peretele galben-roşu al unui autobuz se apropie brutal, ca o balenă de ochiul unui batiscaf, apoi dispăru, fu înlocuit de un taxi din care ţipau vesel doi bărbaţi şi două femei, apoi iar lămpi şi crengi negre pustiite de frunze, apoi un copac rămas prin minune plin de frunze moarte, ca nişte burţi de peşti, unele de un verde palid, altele de un galben putred, otrăvit, apoi streşini, ciocuri de metal, cornişe, ferestre de mansardă, inginerul ghicea după forma lor prin faţa căror case treceau, o terasă cu bărbaţi în cămaşă (altă seară de resturi), un obraz răsturnat de agent de circulaţie, un

Renault roşu care-i depăşi (sigur că acum Bibi se ambiţiona să-l ajungă şi să-l întreacă el, unul după altul, o pată de alb urmărind o pată de roşu), Cici îi puse mâna pe frunte ca şi cum ar fi vrut să vadă dacă nu are febră, parfumul ei lovi nările inginerului, un parfum generos, îmbătător chiar, şi totuşi, nu ştiu cum, parcă pe undeva şi puţin acru. Făcu un mare efort de voinţă şi reuşi să se ridice, dar trebui să se rezeme cu umărul de umărul fetei. Cici de altfel, devotată, îl sprijini imediat. O fată îngrozitor de lipicioasă. Lipicioasă? De ce? Şi de ce-am blama-o pentru asta? Poate e singură, poate e sinceră. Îl susţinură între ei în lift, înăuntru îl dezbrăcară (cu ocazia asta, Bibi reuşi s-o dea puţin pe Cici afara din cameră), îi puseră termometrul, nici urmă de febră. Îl durea însă capul foarte tare, iar tâmplă şi mai tare, era atât de moleşit încât abia putea vorbi, răspunse fără şir la toate întrebările doctorului.

— O migrenă pasageră. Pare el voinic, dar asta nu înseamnă că nu poate fi anemic. Ar trebui să-şi facă toate analizele, numărătoarea globulelor etc.

Cici făcu cafele pentru ei şi o cafea mai mare inginerului. Era foarte drăguţă, era chiar frumoasă sosind cu tava cu cafele: părul de acaju, gura care parcă i se împlinea când era, ca acum, uşor tristă – uşor speriată, braţele albe şi goale, fără nicio brăţară, chiar şi fără ceas, ieşind din rochia neagra, şoldurile rotunde şi coapsele care încălzeau rochia pe dinăuntru, gleznele cât încheieturile mâinilor, picioarele cu tălpi înguste şi roze (se descălţase de cum intraseră, dar era un exces, tot n-ar fi făcut zgomot pe covoare). Inginerul căzu într-un mare mutism. Ceilalţi se învârteau prin cameră, speriaţi, deşi li se părea mereu că exagerează un fleac, iar bolnavul nu făcea nimic ca să-i liniştească.

— Mergeam deja repede, povestea Bibi. A mărit viteza cât a putut, a trecut peste stop (să vezi că mâine ne pomenim cu băieţii de la circulaţie, ai văzut c-am luat-o

prin altă parte la întors), am crezut că-i scapă volanul şi ne ducem dracului într-un pom, holbase ochii parcă văzuse nu ştiu ce, şi doar nu băuse nimic, n-ai idee ce greu mi-a fost să opresc, i se încleştaseră mâinile pe volan parcă erau de fier!

Cici îngheţase la auzul unei poveşti atât de înfiorătoare.

— Ei, ne simţim mai bine, nu-i aşa? Acum putem chiar să le explicăm prietenilor de ce-am vrut să-i speriem, făcu doctorul spre inginer cu un zâmbet fals.

Inginerul se ridică în capul oaselor în pat.

— N-auzi, mă? strigă Bibi, exasperat. Ne mai fierbi mult? Ce dracu ţi s-a năzărit? Spune măcar un cuvânt, limba o mai ai în gură, nu?

— Nu mai ţipa ca un idiot, spuse inginerul, slăbit dar surprinzător de echilibrat. Doctore, iartă-mă că nu-ţi pot explica nimic. Cred că mi-e mai bine acum.

— Slavă Domnului! oftă Bibi cu ochii la ceas, ne freci de mai bine de-o oră!

Totul părea că reintră în normal, de aceea doctorul dorea să plece. Dar acum se ivea o problemă: Bibi nu-i putea duce pe amândoi acasă cu maşina – ar fi însemnat să-şi lase prietenul singur.

— Du-l pe doctor. Stau eu cu el până te întorci, propuse Cici.

— Şi pe urmă cu tine ce fac? se strâmbă Bibi.

— Pot să rămân aici, poate e nevoie, cine ştie...

— Nu e nevoie, dragă, nu vezi că nu-i nimic? (Bibi se decisese să i-o taie scurt.)

— Mă rog, spuse fata jignită. Când te întorci am să plec singură.

— Cum vrei.

Doctorul nici nu interveni în conversaţie, vroia să plece, toată povestea începuse să-l plictisească grozav.

Cei doi plecară, şi Cici închise uşa în urma lor. Îi auzi vorbind pe scară şi apoi stingându-se în vârtejul liftului. Rămase încă o clipă cu mâna pe clanţă, cu fruntea

atingând uşa tare, simţind cum cimentul rece al antreului îi urcă în corp şi o înfioară. Se întoarse, îşi aranjă părul cu mâna, intră în cameră, tresări. El o privea fix, cu capul puţin dat pe spate şi rezemat de perete, cu gura întredeschisă, cu nările lărgite. Simţi că-i era foarte greu să înainteze sub privirea lui, şi el îi vorbi imediat, cu vocea fortificată faţă de adineauri:

— De ce ţii neapărat să faci ceva pentru mine? De ce nu te gândeşti că poate nu-mi place să mă vadă bolnav cineva necunoscut?

— *Necunoscut?* Ţii într-adevăr să mă răneşti cât poţi de tare?

— Vrei să spui că ne cunoaştem?

— Nu ne-am văzut şi aseară?

— Vrei să spui că ne-am mai cunoscut?

— De ce te prefaci că ai uitat?

— Nu mă prefac. Chiar am uitat.

— Nu sunt atât de mulţi ani de-atunci.

— Nu ţiu minte câţi ani sunt de-atunci, pentru că nu ţin minte ce-a fost atunci.

Ea zâmbi deodată bizar, un zâmbet pătruns de o oarecare răutate, dar o răutate îndreptată împotriva ei.

— Spune-mi, pe Irina ai uitat-o la fel de uşor?

Două imagini se ciocniră în capul inginerului. Prima (câţi ani sunt de-atunci? foarte puţini, de ce naiba par atât de mulţi?) în faţa Palatului Mogoşoaia: era septembrie şi ploua tare în părul lor, lacul se umfla vânăt şi negru, stuful fâşâia scârbos, un paznic pipernicit se ţinea după ei rugându-i să plece, sezonul turistic se sfârşise, muzeul era închis, n-aveau ce căuta acolo, puteau să se despartă aiurea. Se învârtiseră mult timp în jurul *Infinitului* lui Medrea, Irina îşi zgâriase genunchii în gardul viu care înconjura statuia, plângea, nu-l întreba nimic, faţada brâncovenească de cărămidă roşie râdea de ei, un râs tăiat de firele ploii, era la prânz şi erau nemâncaţi şi obosiţi de tristeţe, inginerul (pe-atunci era

student la Institutul Politehnic) simţea că e un mizerabil, îşi spunea în gând chiar aceste cuvinte, şi încerca să n-o privească. O luaseră la dreapta, ocoliseră vechile chilii, intraseră în pădure, ploua plin, şi ea începuse să vorbească întretăiat, pe frunzele îmbibate, în scârţâitul pădurii, acuzându-l că n-o iubise niciodată, că o minţise luni în şir, că ar fi trebuit să-i spună de la început.

Cealaltă era mai veche, în Bucureşti: vara topea oraşul, el pâlpâia nerăbdător la fereastră, jos în stradă, două fete albe în rochiile de vară, una era Irina, cealaltă era, da, era chiar Cici, prietena ei, o fată frumoasă, de fiecare dată când îl întâlnea îl privea cu ochii mari şi-i strângea mâna intens (i se păruse o dată că-l place), fetele se sărutau în stradă şi se despărţeau, Irina urca, iar el mai rămânea o clipă la fereastră, aşteptând soneria Irinei, o urmărea pe Cici cum se depărtează tot mai subţire pe asfalt, nu mai mult de câteva secunde şi fără să se gândească la ea.

— Poate că aş fi reuşit s-o uit dacă nu mi-ai fi pomenit acum de ea. A fost un lucru cu care ne-am chinuit destul atunci – şi ea, şi eu. Te rog, Cici!

Ea se cutremură tare când el îi spuse pe nume. Se mişcă prin cameră, frământându-şi cu nervozitate degetele.

— Ştiu. Am încercat de atâtea ori să intru în legătură cu tine, pe-atunci n-aveai nici telefon, nu erai de găsit. N-am avut curaj să-ţi scriu. De altfel, m-ai uitat atât de repede…

— Nu, protestă slab inginerul. Te-ai schimbat foarte mult. De-aia nu te-am recunoscut aseară. Te-ai făcut frumoasă.

— Eram frumoasă şi atunci. (Dar se îmbujorase de plăcere?) *Ei* i-am spus ce nu ţi-am putut spune ţie. Pe urmă ne-am certat.

— Ce vroiai să-mi spui mie?

— Că nu are rost să vă chinuiţi. Ai făcut bine atunci. N-aţi fi fost fericiţi. Nu vă potriveaţi. Ar fi trebuit să vă ocoliţi

de la bun început.

Dumnezeule, ce colecţie de banalităţi! Căuta astfel de gânduri, ca să nu-şi aducă aminte mai mult, ca să nu se răsucească în el vreo fibră sentimentală, de când cu starea asta de maladie era mai vulnerabil ca oricând la emoţii, la amintiri, la toate fleacurile sufleteşti.

— Nu-i adevărat. Ar fi fost bine. E numai vina mea.

Ce-o fi în capul ei? După atâta vreme. A căutat momentul ăsta numai ca să-i spună că atunci toate astea nu-i erau indiferente. Şi acum?...

— Oare n-am putea de loc să vorbim de altceva? De fapt, îmi pare bine că ne-am întâlnit; m-am purtat urât; iartă-mă. Eşti o fată foarte drăguţă, mai ales când vorbeşti despre prezent, nu despre trecut.

Lăsă capul pe pernă, şi ea deveni deodată din agitată calmă. Se apropie, se aşeză pe pat, întinse mâna cu autoritate şi i-o lipi pe obraz.

— E curios să ai temperatura asta.

— Sunt şi boli care se fac la temperaturi normale.

— Ce te supără acum?

Vocea i se îmblânzise cu totul, tenacitatea feroce cu care declarase că el nu se potrivea atunci cu prietena ei căzuse undeva în adâncul fiinţei. Acum era o fată tânără, zveltă, insidioasă, care stătea tulburător de aproape de inginer, îl învăluise în aroma ei, îl privea direct, devenise sigură de ea, trecuse la atac.

— Mă simt foarte slab, copleşit. Am un rău foarte ciudat. Nu ştiu ce e cu mine.

Ea spuse, cu o provocare foarte subterană în glas:

— Aşa e când eşti singur. Îţi faci tot felul de idei.

— Nu, nu, vorbeam serios. Pe de altă parte, mă doare capul. Tot timpul, şi de luni de zile.

— Ai consultat vreun medic?

— N-am prieteni medici şi am oroare de cozi la spitale.

— Ţi-aş scrie undeva numele unui medic foarte bun.

— Există aşa ceva?

— Irina s-a căsătorit cu un medic foarte bun.

— Parcă vă certase-ţi.

— Nu vorbi prostii. Ar fi suficient să-i telefonez şi să-i spun de cine e vorba.

Nebună complet? Sau avea chef să se joace cu el? Inginerul se ridică în pat, îşi potrivi perna în spate, se sprijini de ea şi abia atunci îşi dădu seama că stătea în faţa ei în maiou, aşa cum îl dezbrăcase Bibi.

— Lasă, nu e nevoie să te mai acoperi, spuse ea. Ai stat aşa o jumătate de oră. N-ai un creion?

— Am un stilou şi o agendă în haină. Dar n-are sens. Tot n-am să mă duc să-l consult.

Ea căută în haină, găsi, notă ceva. Se întoarse, se aşeză iar pe marginea patului, mai aproape de el de astă dată, duse braţul gol pe lângă obrazul lui şi stinse lampa de la capul patului.

— Vrei să nu te mai văd?

— Tu nici nu trebuie să mă vezi. Iar eu te văd perfect pe întuneric.

Era foarte hotărâtă, era gata să lupte cu el, lupta ar fi fost grea, acum nu-i mai vedea picioarele, care sub ciorapi şi în lumina singurei lămpi păruseră de un portocaliu stins, îi vedea doar ochii foarte întunecaţi, căpşuna neagră a gurii, o dori ieşind din noaptea hainelor, speriată şi dulce, goni gândul.

— Ei, acum ce facem pe întuneric?

— Acum aducem timpul înapoi.

— De ce? Nu te-ai schimbat de loc.

— Fără îndoială că nu m-am schimbat din moment ce ai uitat complet cum eram. Tu însă te-ai schimbat mult.

— În rău?

— În rău.

— Ah! îi scăpă inginerului.

Şi ea râse:

— Vezi că nu e bine să fii vanitos?

— Cum eram când m-ai cunoscut?

— O! (Vocea ei se voală, se făcu puţin amară de timp.) Atunci erai fermecător!

— Un puşti de douăzeci şi ceva de ani?

— Ce-ai câştigat că eşti acum un bărbat?

Inginerul o apucă de braţ, mai sus de cot, o strânse tare, braţul era cald.

— Ce vrei de la mine? Ce-i toată comedia asta? Asta vroiai să-mi spui? Că nu mă potriveam cu ea?

Ea vorbi printre dinţii încleştaţi; desigur că o durea braţul:

— Da, asta vroiam să-ţi spun. Că nu te potriveai de loc cu ea!

— Şi cu cine m-aş fi potrivit mai bine? Cu tine? Ridicase tonul şi o strângea de braţ tot mai tare. Ea se ridică de pe marginea patului, încercând să i se smulgă, parcă îi dăduseră lacrimile de durere, şi aproape ţipă:

— Da, cu mine te-ai fi potrivit mai bine!

— Cici, începu inginerul, şi auzi cheia înşurubându-se în broasca uşii.

Bibi intră, se împiedică de ceva în casa întunecată şi înjură *sotto voce.* Fata se smulse din mâna inginerului şi aprinse lumina cea mare de sus.

— Da ce-i cu voi? Credeam că s-a ars siguranţa.

— Du-o pe Cici acasă, îl luă repede inginerul.

— Aha, ţi-a revenit glasul. E, te-ai potolit?

— Fă ce ţi-am spus. La revedere.

— La revedere, spuse ea. Sănătate. Dacă te mai doare capul, numărul de telefon e în agendă. Alături ţi l-am scris pe al meu îi dădură inginerului un ceai calmant, şi el aţipi pe când ei se îmbrăcau. Deşi curios, Bibi n-o întrebă nimic pe drum. Când se întoarse, inginerul dormea adânc.

— Ei drăcie ce lucruri se mai întâmplă în zilele noastre! murmură Bibi, după care îşi amestecă un whisky, îl bău şi se culcă el însuşi.

Duminică, inginerul lenevi în pat. Bibi fuma, vorbea,

cânta, mai bea un pahar, mai căuta un post la radio sau mai schimba o placă. Ferestrele Ninei erau oblonite.

— N-o fi în oraş.

Priviră tot programul de la televizor. Către seară telefonă Cici şi întrebă de sănătatea inginerului, iar Bibi, instruit dinainte, răspunse că e mult mai bine şi că nu poate vorbi, din păcate, uite, chiar acum a adormit niţel, a avut o noapte cam proastă. Apoi telefonară ceilalţi, cu care inginerul vorbi personal, apoi jucară pocher până pe la unu noaptea. Din când în când telefonul suna, dar nu era decât o greşeală, şi o voce de beţiv îşi cerea scuze; la un moment dat, Bibi se înjură cu un necunoscut. Ascultară ultimele buletine de ştiri în mai multe limbi, se culcară, dormiră mai puţin adânc decât cu o noapte înainte, pentru că petrecuseră o zi fără niciun fel de efort. Pe inginer îl durea capul, dar parcă ceva mai puţin. Visă o casă pe malul mării, de care se spărgeau valuri verzi şi stoluri de pescăruşi.

Luni, oraşul se sufoca de ceaţă. Traseră obloanele, deschiseră ferestrele ca să facă gimnastică în faţa lor, după zilele de sărbătoare muşchii şi oasele se supuneau cârtind, băură cafea şi mâncară un pic de piftie şi nişte brânză, apoi deciseră să se plimbe. După masă, Bibi avea un *rendez-vous,* solicită deci apartamentul pentru seară:

— Te duci să vezi un film, *trebuie* să fie ceva amuzant prin oraş.

Coborâră şi o porniră pe jos spre centru. Ceaţa se subţia treptat, era un frig plăcut, nu era multă lume, erau tineri, nu erau urâţi, aveau ceva bani în buzunar, nu mulţi, atât cât îţi trebuie ca să te plimbi pe stradă cu pieptul bombat de parcă ai fi proprietarul întregului oraş. Aşa se şi plimbară, într-o plăcută dispoziţie de inactivitate, spunând rar câte-o glumă, urmărind cu privirea femeile. Din Piaţa Mare cotiră pe cheiul Dâmboviţei. Priviră apa de pe Podul Senatului: era

ciocolatie, tulbure, o curgere aproape dreaptă; pe un mal, jos, unde panta cădea în apă, se zgribulea o salcie pitică; ce mai vorbă, Bucureştiul n-are o apă pe măsura lui. Asta însă nu le întunecă optimismul. Inginerul se simţea foarte bine, durerea de cap era blândă, uitase toate întâmplările extraordinare din ultimele zile. Urcară fără grabă pe Calea Victoriei. Lângă Capşa, Bibi declară că ar mai bea o cafea. Inginerul n-avea nimic împotrivă, intrară şi cerură cafele. Marmora care acoperea mesele era rece, în cafenea pluteau aburii respiraţiilor deşi era cald, afară, dincolo de catifelele ferestrelor, calea cea mare, măduva Capitalei, se lupta cu iarna. Băură cafelele tăcuţi şi nostalgici, “doi domni singuri”, cum spunea Bibi, şi inginerul zâmbi auzindu-l ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva. Se ridicară apoi, plătiră larg fata care-i servise, ieşiră iar. Frigul înţepa, trotuarul era uscat, curat, băieţii îşi aşezau cu satisfacţie pe el pantofii negri, ţăcănind din tocuri. Trecură calea, se uitară pe celălalt trotuar la fotografiile actriţelor de la Fanase, cântărind în ochi corpurile lor. Oraşul tuşea în ceaţă. Palatul Telefoanelor vibra tăcut, biserica Creţulescu înroşea ceaţa în dreptul ei, grilajul Palatului filtra iarna, Bibi îşi scărpina bărbia şi propuse să se tundă şi să se radă.

— Te pregăteşti, nu glumă, am impresia că e ceva mai mult decât o simplă aiureală, mai ştii ce iese din asta?

— Mai ştii?

În faţa hotelului Athenee Palace, plin de automobile cu numere străine, intrară în frizerie, se lăsară dezbrăcaţi de paltoane de o fată îndemânatică şi cu ochi şireţi şi verzi, întrebară de domnul Toma. Era în fund, juca table, nu prea sunt clienţi în zilele astea, apăru imediat zâmbind în mustaţă, însoţit de încă doi.

— Să trăiţi, ne-aţi ocolit în ultimul timp, imediat, domnul se tunde şi dânsul? Oricare din băieţi e liber, Aurel, Sandu...

Aurel se repezi şi-l înşurubă pe Bibi în scaun şi începu

să-i vorbească persuasiv în ureche.

— Poftiţi.

Inginerul se lăsă sugrumat la gât de şervetul alb.

— Va facem cel mai frumos plastic din câte s-au pomenit.

— Nu-i nevoie, tunde-mă ca de obicei, murmură inginerul, şi-şi dădu seama că obosise puţin şi se temu să nu cumva să i se facă rău aici şi se certă în gând.

Toma insistă, un tuns plastic nu e cu mult mai scump decât unul clasic, şi s-ar potrivi de minune domnului inginer, care are un păr atât de frumos, des, ondulat, negru, fie. Pentru asta însă părul trebuie întâi spălat.

— Pe frigul ăsta?

— Vai de mine, doar avem föhn, imposibil să răciţi, clienţii care lucrează cu noi nu se mai îmbolnăvesc.

Şi Toma îl scufundă în chiuvetă, îl orbi cu săpun, îl frecă straşnic, îl limpezi, îl uscă, apoi începu savant cu briciul, cu foarfeca şi cu maşina. Între timp însă, clienţii trebuie distraţi.

— Ce crede domnul inginer, cine ajunge mai întâi în lună: ăia, sau ăilalţi?

— Dumnezeu ştie.

— În tot cazul, sunt nişte proşti şi unii, şi alţii, nu mi-e frică s-o spun, nu le mai ajunge pământul, parcă s-au îmbolnăvit de nu pot sta liniştiţi. Da domnişoara ce mai face?

— Domnişoara?

— Ei, da, domnişoara, n-o să-mi spuneţi mie că aţi rămas singur pe lume! — şi Toma surâse inteligent, şi ochii aproape îi dispărură în obrajii graşi.

Inginerul se uită în stânga lui şi văzu că Bibi era supus aceluiaşi tratament. Părea însă că se înţelege perfect cu Aurel; râdeau să moară de nu ştiu ce; inginerul ciuli urechea: o discuţie despre sport parcă. Toma îi întoarse delicat capul cu mâna, şi inginerul privi drept în faţa lui, o oglindă mare, pe tot peretele, în spate alta oglindă, două

oglinzi faţă-n faţă, înmulţindu-se una pe alta, lungind la nesfârşit frizeria, cu lămpile ei atârnate, frizerii în halate doctorale, clienţii în togile albe, casieriţa, care citea o revistă de modă, fereastra largă, tăiată când într-un sens, când în altul de jumătatea de sus a unor bărbaţi, a unor femei. Inginerul îşi vedea capul răsfrânt de mai multe ori în oglinzile confruntate, până când, în fund de tot, toate dispăreau în aburii distanţei. Lumina frizeriei, blândă, moale, galbenă, însera ziua de afară. Toma sporovăia alături. Inginerul lăsă capul în piept, ca să fie aranjat la ceafă cât mai bine, şi-şi privi fiinţa ascunsă în alb. Dedesubt erau hainele lui, mai dedesubt era el însuşi, carnea, virilitatea, care-l durea uneori, o durere, dulce, o amintire a păcatelor tinereşti, frizerul sub halat are şi el probabil haine şi corp. Probabil? Sigur. Sigur? Ce poate fi sigur din ceea ce nu se vede?

— Te doare vreodată capul, domnule Toma?

— Mă rog?

— Am spus: capul ţi se întâmplă să te doară?

— Ei, dureri mai am eu: reumatismul, şalele, uneori ficatul. Şi ulcer am avut.

— Bine, dar CAPUL?

Toma, categoric:

— Asta nu. Niciodată.

— Nici după beţie?

— Nimic. (mândru)

Se gândi ce s-ar întâmpla dacă toate ar încremeni iar, acum în jurul lui: Toma, Aurel, frizeria. Icni tare în gând: “Hai! Hai! Hai odată!” Dar nu se întâmplă, nimic.

După tuns, rasul. Cu capul pe spate, boiereşte, cu ochii închişi, schimbând rar şi în lehamite câte-o vorbă cu Bibi. Sandu deschise un radio, dar erau dansuri populare, nepotrivite pentru domnii de pe scaune, aşa că închise la loc. Fără treabă, manicuristele, fata de la garderobă şi casieriţa se adunaseră şi chicoteau, şi Bibi le arunca priviri în oglindă. Toma zbura cu aripa briciului pe obrazul

inginerului, ireal, şi obrazul îşi schimba culoarea de la alb la roz, ca prin farmec.

— Cu cine te întâlneşti, mă? vorbi inginerul din colţul gurii.

Bibi aşteptă o clipă, ca să poată răspunde fără să-l taie Aurel cu briciul:

— Aia mică, durdulie, pe care o tot pisa Puiu, n-ai văzut?

— I-ai suflat-o?

— Nu era prea greu, Puiu se îmbătase de nu mai ştia ce vorbea.

— Ei, eşti sigur că are să meargă strună?

— De Anul Nou am întotdeauna noroc.

— Vezi să nu spargi ceva prin casă şi să nu ţipaţi prea tare.

— Vezi să nu-mi faci figura să vii pe nepusă masă.

— Domne Toma!

— Poftiţi.

— Ce filme sunt prin oraş?

— Ştiu eu? Să întrebăm pe fetele astea.

După ras, Bibi ţinu însă să-şi facă şi manichiura.

— Să văd cum e.

— Te-ai apucat de fleacuri la bătrâneţe.

Bibi zâmbea, cu o mână scufundată într-un vas cu apă caldă. Cealaltă i-o ţinea o fată care-i tăia pieliţele, îi rotunjea unghiile cu pila, îi subţia cu o piatră ponce pielea îngroşată la încheieturi.

— Eşti un caraghios, zise inginerul abia stăpânindu-se să nu pufnească în râs.

Bibi îi făcea ochi dulci manichiuristei. Plătiră, şi Toma se repezi să le deschidă uşa, îndemnându-i să mai poftească. Inginerul profită şi-i întinse un bacşiş, cum făcea de fiecare dată.

— Primeşti bacşiş, domne? întrebă Bibi.

Fără o intenţie rea, desigur, numai din preaplinul bunei dispoziţii, iar Toma, deşi se enervase pe dinăuntru,

răspunse surâzător şi cu tot tactul profesional:

— De ce n-aş primi, cum o să jignesc un client? Dumnealui aşa îi place, dă ca să se simtă domn, toată lumea e mulţumită.

Un răspuns de un eclatant bun-simţ. Inginerul se uită dojenitor la Bibi, dar azi nicio chemare la ordine n-ar fi avut efectul ei normal.

Prânzul se apropia.

— Unde mâncăm?

— Putem rămâne aici.

— Nu, ce să stăm în acelaşi loc!

— Bine, să nu stăm în acelaşi loc. La Capşa. Se mănâncă excelent.

— N-am fost azi-dimineaţă?

— Da ce, am fost în restaurant? Am băut cafea.

— Nu, nu vreau să mă întorc din drum.

— Hai la Berlin.

— Nu-mi plac nemţii de Anul Nou.

— Ce-i cu tine, Bibi, ce ai azi, eşti ca un copil!

— Hai la Ambasador.

— Nu se mănâncă bine.

— Hai acolo.

— Nici serviciul nu e grozav.

— Hai.

Nu i se putea rezista. În faţa hotelului, o femeie tânără şi înaltă, cu aspect de scandinavă, îmbrăcată într-o blană neagra şi cu o căciulă neagră pe părul blond, strânsese câţiva oameni în jurul ei, întrebând ceva. Când dădură să intre, se repezi disperată la ei şi le spuse ceva din care nu înţeleseră decât “hotel”.

— Uite hotelul, cucoană, nu-l vezi? Hotelul! Nu ştii să citeşti? spuse Bibi, şi-i arătă firma cu neoni.

Dar ea protestă cu mâna şi cu un torent de cuvinte de neînţeles. Da, părea să spună, ăsta era hotelul, dar asta nu rezolva situaţia, altceva era la mijloc. Prinseră cuvântul Ambasador.

— Ăsta e! strigă Bibi, şi o apucă de mână ca s-o facă să tacă, îi arătă sus, îi citi silabisit: Am-ba-sa-dor!

Nu, ea nu era de acord.

— Dă-o dracului, prea e proastă! Sau s-o fi îmbătat de nu mai vede nici literele, ăştia o iau cu şnapsul de dimineaţă. N-are decât să stea aici, până la urmă o aranjează cine ştie ce golan.

Se aşezară într-o lojă, sub o negresă cărnoasă care râdea pe mozaicul de sticlă luminoasă al peretelui, era foarte agreabil pentru că nu era lume de loc, un *maître d'hotel,* care glumea cu o chelneriţă lângă masa de serviciu, se repezi imediat cu lista în mână.

— Domnii sunt foarte înfometaţi! declară Bibi.

— Cu atât mai bine, n-au să plece nemulţumiţi de la noi. Şniţel foarte bun, sigur, două?

— Cât mai mari! preciză Bibi.

Un *piccolo* plin de coşuri le turnă un vin alb.

— Hai noroc!

Bibi mânca cât patru, ca să fie în formă la întâlnire, inginerul frunzărea mâncarea şi legumea vinul. La ţigară, Bibi se ameţise puţin. Închină de câteva ori pentru un an nou mai fericit decât cel vechi, în care toate să se împlinească bine şi repede şi mai mult decât în visul doritorilor, apoi îl întrebă duios pe inginer dacă îl mai doare capul, da, îl durea chiar şi în clipa asta.

— Ei lasă, o să treacă până la urmă, nu trebuie să-ţi faci griji din fleacuri, îţi spun eu că nu poate fi nimic serios, ai încercat totuşi să te duci la un doctor?

— Nu, nu văd la cine m-aş duce, şi îşi aminti că Cici îi scrisese în agendă un număr de telefon, parcă aşa îi spusese.

Se pipăi în buzunar, scoase agenda, se uită la ea, dar întârzie s-o deschidă, se hotărî să amâne, o puse la loc. Bibi evoca începutul prieteniei lor, trăinicia acestei prietenii:

— Îţi *dai* seama de cât timp suntem noi prieteni?

Într-adevăr, ultimii ani de liceu, la secţia reală, apoi facultatea, apoi fuseseră camarazi la şcoala de ofiţeri de rezervă, în acelaşi pluton şi dormind unul deasupra altuia în paturile suprapuse ale unui dormitor imens.

— Ţi-aduci aminte de maiorul Stoica? de colonelul Slujbaşu? de elevul-sergent Negru? Săracul de el, s-a prăpădit acum câţiva ani, pe munte, a căzut într-o prăpastie, ar fi avut azi vârsta noastră. Dumnezeu să-l ierte, noi să fim sănătoşi, să rămânem împreună la greu cum suntem astăzi la bine, nu-i aşa că suntem prieteni foarte buni, că nimic nu ne poate despărţi?

— Nu mai bea, că altfel n-ai să fii bun de nimic diseară!

— Cine, eu? Habar n-ai, Bibi poate bea trei zile şi trei nopţi şi rămâne la fel de bun! O cafea mare! Sau nu! Bem cafea în altă parte!

Băură la Katanga o cafea şi un whisky, pe care Bibi ţinu să-l ofere el, iar inginerul răsfoi *Informaţia,* căutând un film care să nu ruleze prea departe.

Orele, minutele, secundele zilei treceau astfel într-un ritm de vacanţă, ducându-i pe amândoi mai departe, înrădăcinându-i şi mai adânc în viaţa lor, dar nu destul ca să nu se simtă la fel de tineri ca azi de dimineaţă, ca ieri, ca anul trecut, erau plăcute aceste localuri goale de lume, cu personalul tăcut, ei doi cădeau bine în pacea lor şi adăstau în ele ca nişte vase în porturi, odihnindu-şi bordul încercat de valuri şi furtuni. Azi fusese prima zi de lucru după reveion, oamenii se duseseră acasă şi se culcaseră obosiţi de reluarea vieţii normale, mâine urma o nouă zi de lucru, cei mai mulţi n-aveau deci timp să se distreze, dar inginerul şi prietenul lui erau încă în concediu, pentru că se întâmplase să-şi lase amândoi câteva zile din concediu în iarnă, n-aveau nicio treabă, nu-i apăsa nimic, şi asta i se părea ciudat inginerului. Totul perfect, prevestiri de bine, trecutul încheiat, viitorul curat, tinereţe, sănătate, şi acest alcool tare şi roşu din grânele bune ale altui pământ. Tinereţea lor era o rază care

pornise acum mai bine de douăzeci de ani, şi iat-o încă şi azi tăind continuu distanţa, atingând în fiecare clipă atâtea care cădeau în câmpul ei de acţiune, atingând desigur şi oameni, şi femei tinere multe, şi nu există ocazii pierdute, pentru că fiecare moment e prevăzut cu ocazia lui, există numai deşteptări ale atenţiei, care sunt sau nu sunt fructificate. Cât despre sutele de imagini, zâmbete, profiluri, picioare lungi şi trupuri elastice, ele toate, chiar dacă nu intră fizic în existenţa lor de oameni, totuşi se continuă în ei, se transformă, trec în substanţa memoriei, dispoziţiei, spontaneităţii, despărţindu-se de propria lor carne, depăşindu-se pe ele însele.

Se despărţiră, Bibi spre strada Polonă, inginerul spre bulevardul 6 Martie, bulevardul cinematografelor, unde, înalt într-o coadă de puşti, îşi luă un bilet categoria întâia la Capitol. Când se aplecă, arătându-i vânzătoarei de bilete ce loc ar vrea pe schema sălii, aproape intră cu capul şi cu umerii în cuşca pe care scria CASA, şi femeia (vopsită, plictisită) zâmbi. Se uită absent la fotografiile din holul plin de ţigări strivite, îl priviră două fete în haine de ploaie (pe frigul ăsta!) negre, cu luciu ieftin, prost fardate, cu ciorapi închişi şi pantofi fără tocuri, tinere, drăguţe, murdare, el intră în sală, încurcându-se o clipă, din lumina urâtă a holului, în perdelele care miroseau tare a praf, apoi ecranul îl lovi în ochi cu un furnal gigantic. Îl înlocui un chip cu ochelari de protecţie, mărit şi el până la monstruos. În rândul întâi şedea un bătrân al cărui cap alb strălucea sub raza aparatului, minuscul lângă gâtul de pe ecran, uriaş, agitat, cu porii vizibili. Călcă pe ţigări şi pungi goale de bomboane pe care călcaseră alţii înaintea lui şi-şi găsi scaunul. Lumină. În spatele lui – câteva perechi, la distanţă unele de altele, părând să aştepte începutul cu nerăbdare. Întuneric. Unde se petrecea filmul? Un oraş mare de tot, plin de ceţuri, străbătut de un estuar, într-o insulă, Londra, amestec de case vechi şi automobile noi, sinteză a Europei, Angliei şi Americii,

inginerul se uita cu interes la podurile mari, la parcurile verzi şi reci, la câinii de rasă care păşeau pe trotuarele impecabile ţinuţi în lesă de fete cu pielea albă, iată un oraş pe care el nu-l cunoştea, eroii erau nişte inadaptaţi care sfârşeau rău, foarte tineri, închişi în baruri fără cer, iubind sub tavanuri joase cu becuri aprinse, apărându-şi orizontul strâmt împotriva unui orizont mai larg, care ameninţa să-i invadeze din afară, beţie cu jaz, lascivitate neîmplinită, boemă tristă a unei clime reci. Buza de jos a inginerului ieşi în afară, într-o inconştientă strâmbătură de dispreţ, pe ochii lui balcanici dansa filmul din celălalt capăt al continentului, înţelepciunea lui rezista freneziilor pronunţate într-o limbă scurtă, dar filmul nu era totuşi rău, în fond treaba lor, lucrurile astea pot fi adevărate, acolo unde sunt. Pe ecran, un adolescent şi o fată se sărutară ca într-un vis. Inginerul îşi culcă capul, cu ochii închişi, pe mâinile împreunate pe marginea scaunului din faţă şi, sub raza albă, în zgomotul filmului, nu se gândi la nimic, îl cuprinse o ceaţă a creierului. Ce vor fi zicând oare acei oameni din sală care-l vedeau? Foşnete, ca şi cum s-ar fi apropiat o fiinţă făcută din frunze, cineva care căuta un foc, deodată cineva se aşează în faţa lui, prinzându-i mâinile cu carnea spatelui şi nările cu o părere de parfum. Tresări, dar nu ridică fruntea. Şoapte, spatele se depărtă, el deschise ochii, privi ecranul: un individ mergea cu o chitară în mână pe traversele unei căi ferate, cu hainele pline de praf şi obrazul tumefiat ca după o bătaie, şi inima inginerului se opri, căci individul se oprise, picioarele îi încremeniseră pe două traverse diferite, filmul se prefăcuse în fotografie, mişcarea se fixase. Sări de pe scaun, şi cineva din spate strigă:

— Stai, domne, jos!

Şi imediat planul se schimbă, era un magazin mare în care mişuna lumea, nu fusese o oprire ca cea de alaltăieri, ci numai maniera cinematografică proprie a regizorului, dar fusese de ajuns, inginerul plecă bolnav

din sală, deranjând pe întuneric oameni care protestau.

Găsi un telefon public, făcu propriul lui număr, sună o dată şi închise. Asta ca Bibi să ştie că e el şi să se grăbească. Se plimbă un sfert de oră, apoi acelaşi joc. Se mai plimbă un sfert de oră şi sună iar, de data asta până când Bibi răspunse. Conveniră să se întoarcă acasă peste o jumătate de oră. Nici nu ştiu pe unde umblă şi cum trecu timpul. De jos, ferestrele lui se vedeau întunecate. Lumina liftului era aprinsă, liftul cobora, îl auzi pe Bibi râzând întrerupt de o femeie, se ascunse în întunericul scării, cei doi ieşiră din lift ţinându-se de talie, apoi se auzi maşina.

Sus, patul fusese făcut la loc în mare grabă, erau mucuri de ţigară peste tot, două pahare cu urme de băutură pe fund, o placă oprită pe discul patefonului, în baie prosoapele răvăşite, inginerul curăţă totul şi deschise ferestrele.

Bibi se întoarse fluierând pe scară.

— Ei, cum a fost?

— Admirabil, nu ţi-am spus că sunt norocos de Anul Nou? Uite, am oprit în colţ şi am luat nişte bere, astă-seară gătesc eu, câte ouă ai?

Dezbătură ideea unei omlete de şase sau opt ouă, se opriră la opt, Bibi găsi în cămară nişte ceapă uscată, brânză aveau.

— Nimic nu merge mai bine cu berea, să vezi ce-o să mai dormim!

Şi dormiră într-adevăr foarte bine, deşi la un moment dat inginerul ţipă în somn:

— Mergi înainte! Nu te opri!

PE CALEA MOŞILOR, ÎNCETININD ÎN spatele unui tramvai, se uitase în oglindă. Avea, sau i se păruse că are, un ten galben ca de japonez. Căzuse în fine zăpada multaşteptată, gerul cedase. Conduse absent pe şosele şi bulevarde; iar în marginile largi ale Bucureştiului; un alt oraş înconjurând oraşul din mijloc. Strada Sportului era o stradă de ţară, cum sunt uliţele principale – asfaltate, pentru că sunt bucăţi din şoseaua naţională – ale satelor româneşti; case de ţară, o şcoală nouă, dar cu un aer la fel de rural, fum de ţară din coşuri, femei pe la porţi, muşcate în ferestre, marginile Bucureştilor, cum se zicea pe vremuri, mai corect decât ale Bucureştiului, pentru că Bucureştii sunt mai multe oraşe, unele noi, altele anacronice, trăind simultan. Garduri de lemn, pomi fructiferi, bariere de cale ferată, linii noroioase de tramvai, tutungerii, magazine cu aţă şi tricotaje, zahanale, grădini de vară închise, femei în papuci şi capoturi pe trotuarele înzăpezite, cişmele, fabrici vechi, mori, depozite, inscripţii şterse, staţii de autobuze în care aşteaptă lume pestriţă şi multă, cozi, copii ai străzii, cerşetori, ţigani, provincia Capitalei, ce fel de viaţă or fi trăind oamenii de pe-aici? La capătul Străzii Sportului ieşi Spitalul Clinic Fundeni, cenuşiu, înalt, plin de el în arhitectura aceea monstruoasă care s-a practicat în România imediat după război. Acest drum, portarul, funcţionarii de la informaţii, fata în uniformă albă din liftul mare, de metal alb, sinistru, un lift de închisoare, de cât timp, de mai bine de o săptămână, doctorii şi surorile, încă niciun răspuns, teste şi analize şi zâmbete încurajatoare, februarie înainta, Bibi, care îşi amânase

plecarea la Constanţa, nu ştia ce să spună, ce să facă, ce sfat să dea. Inginerul înjură cu glas tare în automobil, intră în curtea spitalului, parcă lângă maşinile doctorilor, ieşi pe zăpada scârţâitoare, ocoli un bord gri, abrupt, al clădirii, intră. Era punctual, Sorin îl aştepta după cum conveniseră, iată-l că se ridica de pe fotoliul roşu de plastic, cu braţe metalice, se întorcea pe călcâie şi se depărta pe coridor, lăsându-l pe inginer să-l ajungă din urmă. Inginerul mări pasul, după halatul alb al doctorului, din care ieşea ceafa brună şi părul mai negru şi mai ondulat decât al inginerului. Îl ajunse şi se salutară monosilabic, Sorin părea preocupat şi nervos, mergea repede, deşi făcuse puţină burtă în ultimii ani, de când nu-l mai văzuse.

— Să urcăm, să vedem dacă sunt gata rezultatele.

Avea o voce fără intonaţie, catedratică, inginerul se simţea student când i-o auzea. Halatul foarte alb, numele brodat cu fir roşu pe buzunarul de la piept, din care ieşea un stilou, medic din cap până-n picioare, fruntea, privirea, glasul – şi ele nişte instrumente, un medic din cei mai stimabili, eminent profesionist, lângă care crezi că nu poţi muri, că viaţa e definitiv în siguranţă.

Îi pusese electrozi pe cap, trăgându-l de părul des, inginerul suporta strâmbându-şi colţurile gurii, o infirmieră îi tampona cu spirt pielea capului, apoi glasul: “Fii liniştit, nu te gândi la nimic!”, de-i venea să sară de pe patul îngust şi tare. Apoi să lăsase în voia lor, simţea cum creierul i se scurge afară din cap prin fire electrice, cum se duce şi se înscrie singur pe foaia de hârtie, era absolut oribil, îşi închipuise zborul în cosmos, cu toate contactele acelea sugând corpul astronautului, în cască şi sub costumul special, corp orb, astronaut orb, se gândise pentru prima oară, el, omul tehnicii, că voiajul cosmic e urât şi inuman. Sorin supraveghea mersul creionului pe foaia de hârtie, chemase doi colegi, o dată unul spuse:

— Foarte interesant, am mai văzut unul ca ăsta numai

în cincizeci şi patru! (pe un ton de specialist).

Apoi radiografiile în întunericul în care nu mai supravieţuia decât o lampă roşie minusculă şi voci de medici care vorbeau o limbă a lor. Toţi erau deosebit de politicoşi, îl apreciau pe Sorin şi vroiau să-l servească, făceau puţină conversaţie cu pacientul, după ce înainte se cunoscuseră în modul cel mai protocolar, spunându-şi "domnule", răspunzând "încântat", strângându-şi mâinile cu gravitate şi în surâsuri formale care nu ţin să-şi ascundă calitatea formală. Inginerul dădea şi el din cap, strângea mâini, zâmbea, îşi pronunţa scurt şi discret numele, încheia cu "Mi-a părut bine", sub ochii de oficiant ai lui Sorin. Scopul prezenţei inginerului la spital, rezultatul tuturor acestor experienţe, părea îndepărtat şi neînsemnat, se vorbea mereu de altceva, de politică mai ales (subiect în care doctorii erau foarte pricepuţi), de automobile, de vacanţe în străinătate. Apăreau studenţi la medicină care se uitau la inginer cu neprefăcută curiozitate, totul avea aerul unei conspiraţii, dar al unei conspiraţii binevoitoare, şi inginerul o suporta şi el binevoitor. Nu i se prescria niciun medicament, nici măcar pastile antinevralgice pentru cefalee, poate că toate aceste consultaţii aveau să aducă ele singure vindecarea, poate că ele constituiau însuşi tratamentul; Sorin se ascundea de el în ceremonialul social, părea că se teme de el la fel de mult ca pe vremuri, inginerul simţea că l-ar putea supune imediat, din nou, cu autoritatea lui veche de băiat frumos şi dinamic, care gândeşte viaţa numai în datele ei esenţiale. Paşii se înecau în covoare, pe coridoare ardea neîntrerupt aceeaşi lumină, afară albul câmpului, albul cerului luau ochii. Departe – o biserică. Străzile pe care venise cu maşina spre spital. Paloarea soarelui, paloarea pământului. Aerul era medicamentos. Nu se simţea prea rău. Oare nu s-ar fi putut simţi chiar mai bine, numai să fi vrut? Îşi pipăi durerea de cap. Era obosit azi. Îl durea capul, sau i se părea? Dacă ar fi luat

hotărârea că nu-l doare capul, poate că ăsta ar fi fost sfârşitul întregii poveşti. Nu, nu-l durea capul. Îşi închipuia. Şi în aceeaşi clipă, durerea pulsă mai tare, apoi se pierdu iar: Fixă de pe scaun cele două uşi din faţa lui, fiecare cu o tăbliţă de sticla, pe care scria, alb pe albastru, numele specialistului: “Profesor doctor George Călimănescu”. “Conferenţiar doctor Sorin Weltmann”. Călimănescu. Weltmann. Doi doctori, fiecare în felul lui, cu ale lui, existenţă şi trecut, familie şi caracteristici, convingeri şi destin, dar în rezumat tot doi doctori, cu drept de viaţa şi de moarte asupra pacienţilor lor, fiindcă ei descopereau, primii şi fără greş, dacă bolnavul respectiv va trăi sau va muri, deci ei îl omorau sau îi cruţau viaţa, ce e moartea dacă nu intuiţia umană a unei opriri pe care altfel nu o poţi aştepta, nu o poţi prevedea, nu o simţi când vine, cu atât mai puţin după ce a venit, deci nu există?

Sorin ieşi brusc din cabinet, era foarte posomorât, inginerul se ridică în întâmpinarea lui, Sorin îl luă de braţ şi-l antrena pe coridor, îndepărtându-l de uşa cabinetului.

— Ei, care-i situaţia? întrebă inginerul.

Şi Sorin îi răspunse precipitat, aproape nedându-i voie să termine:

— Dragă, uite ce e, nu e nimic serios, îţi trebuie un tratament... mai îndelungat, poate... nu trebuie să te sperii (îl băgase deja în lift şi coborau), totul e să ai răbdare, moralul joacă un rol imens, e exact ce mă aşteptam să fie...

— Ce? îl tăie inginerul.

— Nimic grav... un lucru oarecum mai rar... la noi (ajunseseră jos), ar trebui să-ţi dau explicaţii de specialitate, tu nu te pricepi. Du-te acum, ţi-ai pierdut toată ziua aici! Am să-ţi aduc eu reţeta: ezit încă asupra medicamentelor, vreau să mă sfătuiesc cu un coleg. Îţi telefonez eu, chiar mâine, atunci la revedere şi pe mâine, nu?

Se întorcea, când inginerul îl înhăţă de cot şi-l ţinu pe loc, cu o asemenea forţă încât îi albiră degetele pe mâneca albă a halatului celuilalt.

— Ce e? făcu doctorul.

Sub tenul lui bronzat urca o undă verzuie, şi vocea i se transformă.

— Iartă-mă, trebuie să fug sus, am…

— Lasă tot, zise inginerul.

Vorbea foarte încet, nu-l auzea decât Sorin, aşeza foarte precis cuvintele în fraze, şi frazele în urechea doctorului.

— Poftim?

— Lasă tot azi, vino cu mine. Vino să stăm de vorbă serios. Îmi datorezi îndestul o conversaţie, nu eşti de acord?

Mică pauză. Sorin se posomorî mai tare, colţurile gurii îi căzură, îşi lăsă mâinile în buzunarul halatului, ridică privirea şi susţinu privirea inginerului. O teamă nelămurită, o uşoară ruşine se mărturiseau parcă în ochii lui, şi supărarea că nu le poate ascunde; în acelaşi timp, o anumită răutate satisfăcută, o superioritate? Inginerul le citi repede pe toate, băgă şi el mâinile în buzunarele halatului alb, care-i acoperea hainele de oraş, şi se simţi prins în el, ăsta era regatul lui Sorin, cu convenţiile şi deghizările lui, şi sufletul lui lovit trebuia acum, culmea, să lupte în halatul alb cu care se îmbrăca duşmanul.

— Despre ce să vorbim? întrebă Sorin. N-are niciun rost. Trecutul oricum nu-l mai putem întoarce sau schimba. Ar fi numai penibil pentru amândoi.

Şi băgă de seamă expresia inginerului, care mai găsise forţa să zâmbească.

— Nu despre asta vreau să vorbim.

— Dar despre ce?

— Despre ce-mi mai rămâne de făcut.

Abia acum doctorul se schimbă abrupt la faţă. Arătă ca după o lovitură de graţie.

— Lasă prostiile, n-am nimic de adăugat.

Dar pe un ton învins, care nu mai poate nega.

— Ei, vezi? făcu triumfător inginerul. Ai scrupule profesionale, nu? Secretele voastre, morala, atitudinea umanitară faţă de bolnavi. Dar am şi eu atâta noroc. Mă urăşti destul ca să nu mă minţi până la capăt. Nu e vina ta, te ascunzi în spatele sorţii. Hai, du-te, spune-le ceva ca să poţi pleca, schimbă-te, te aştept.

Sorin îl privi foarte lung, parcă vrând să-i răspundă, dar privirea inginerului era iar mai puternică decât a lui, schiţă gestul de a se întoarce, reveni.

— Bine, poate că mă duc acum sus ca să le spun că nu mai stau azi, vin cu tine. Asta ar fi o dovadă că te urăsc, sau dimpotrivă?

— Vezi că mărturiseşti? spuse inginerul.

Sorin ridică mâna, apoi o lăsă în jos; da, aproape mărturisise, nu-şi mai putea lua vorba înapoi, – şi chiar aşa celălalt nu l-ar fi crezut. Plecă, se opri salvat de un gând.

— N-avem cu ce pleca, maşina mea nu e aici.

— Ea mea.

— A ta?

— Ce, nu ştiai că am una?

— Ba da, nu asta vroiam să spun…

— Poţi să vii cu mine, arată-mi că eşti curajos, ce, crezi că am să mă reped cu ea într-un stâlp? N-am de gând să mă sinucid numai ca să te curăţ pe tine! Poate că totuşi, deşi ai fost primul în promoţia ta, aşa-ţi umblă vorba, te-ai înşelat.

— Aş vrea mult să mă fi înşelat, spuse doctorul, şi dispăru în sus pe scară.

Se aşezară alături în maşină, dar în loc să pornească, inginerul se întoarse spre doctor, lăsându-şi braţul drept să atârne peste speteaza scaunului. Prins definitiv, Sorin nu-i mai ocolea privirea, vorbiră acum unul după altul, răspuns şi întrebare, fără cuvinte de prisos:

— Cât timp mai poate dura?

— Un an, cel mult un an şi jumătate.

— Crezi într-o operaţie, într-un tratament?

— Personal, nu. Cunosc bine cazul ăsta. Tatăl meu l-a făcut într-o formă aproape identică. E drept, la altă vârstă, dar asta nu schimbă nimic. Orice specialist îţi va spune ce-ţi spun eu. O operaţie poate numai grăbi procesul, în loc să-l frâneze, şi poate să-ţi răpească luciditatea, facultăţile, să te facă neom în mod cu totul inutil.

— Nici măcar în străinătate?

— În materia asta, străinii nu sunt mai avansaţi decât noi. Cele mai perfecţionate aparate schingiuiesc pacientul, şi atât.

— Eşti convins că nu te-ai înşelat?

— Judecând după toate datele, colegii mei…

— Lasă-i pe ei. Care-i părerea ta?

— Toate indiciile se potrivesc. De obicei, în asemenea cazuri…

— Care-i părerea ta, ce crezi tu despre asta?

— Ţi-am spus ce cred.

— Sunt condamnat?

— Numai Dumnezeu poate face o minune.

Biserica din depărtare se vedea acum altfel decât de sus, turtită între case de ţară, undeva cerul se subţie, ieşi un soare de purpură care coloră zăpada şi spitalul, era foarte frumos, un bărbat într-un palton bine tăiat trecu pe lângă automobil şi-i privi cu curiozitate pe cei doi, care cine ştie ce puneau la cale înăuntru?! În prima clipă după ce ţi s-a spus nu poţi face nimic, nu reacţionezi, ca şi cum n-ai fi aflat nimic, ca şi cum n-ai fi aflat adevărul, pentru că eşti viu, încă viu, şi nu înţelegi fraza care-ţi spune contrariul. Dar inginerul crezuse că se familiarizase cu gândul, de atâtea ori pe coridoarele spitalului, spunându-şi că e mai bine să fii pregătit pentru orice, însă nu; coridoarele îl deveniseră cunoscute, cu gândul nu se

obişnuise, adică se obişnuise să-l gândească în afara lui, să asiste la el, dar era pentru altcineva, nu pentru el, era o emoţie abstractă. Acum, gândul cădea pe un teren pregătit, posibilitatea se confirma aşa cum el însuşi îşi spusese că s-ar putea întâmpla. Totuşi, trebuia să se comporte ca şi cum ar fi înţeles. Acum, eliberată de secret, privirea lui Sorin se umanizase, conştiinţa lui de medic suferea, pe de altă parte era uimit de pasivitatea inginerului, deşi şi asemenea atitudini pot traduce mari prăbuşiri.

— Ştiai? Te-a mai consultat cineva?

— Nimeni.

— Bănuiai?

Inginerul făcu semn că nu, şi simţi că-i vine greaţă, o greaţă puternică, strânse tare din fălci. N-avea niciun rost să lupte cu trupul, bătălia cea mare cu sufletul avea să se dea. Sorin îi ţinu capul, şi inginerul vomită, stricând zăpada, la zece paşi de automobil, în spate cu spitalul sumbru în care alţi oameni erau readuşi la viaţă, privi cu dezgust craterul colorat pe care-l săpase în zăpadă, dezgustul de el însuşi îl ajută să-şi revină.

— Să mergem.

— Unde?

— Unde-mi poţi explica mai bine toate astea.

— Dacă-i aşa, atunci putem merge la mine. Nu-ţi fie teamă, Irina e plecată la schi.

— În fond, de ce nu?

Vru să se aşeze la volan, dar doctorul îl împiedică.

— Tot ţi-e frică? Chiar dacă conduci tu, pot să-ţi sucesc volanul din mână, am fost întotdeauna mai tare decât tine.

— N-ai să poţi conduce.

— Da, poate ai dreptate.

Sorin conducea într-un mod la fel de profesional, repede şi foarte corect, ca un manual de circulaţie, îl duse pe lângă Gara Obor, în strada Amiral Murgescu, unde

stătea într-o casă mare, veche, îl aşează într-un *living-room* plin de lucruri de gust, chiar şi o foarte reuşită icoană folclorică pe sticlă, de care inginerul se miră în prima clipă şi apoi îşi aduse aminte că are de-a face cu un iubitor de frumos. Se purta cu el cu o grijă şi o amabilitate excesivă, salonul era destul de întunecos, probabil fiindcă obloanele erau pe jumătate închise, inginerul mulţumi în gând întunericului, care-i ascundea unul de altul. Vroia să ştie câte ceva despre maladia lui, câteva date, nu detalii, nu le-ar fi înţeles şi l-ar fi înspăimântat degeaba, ci generalităţi. Sorin se ridică de pe scaun şi se plimbă în cerc în faţa inginerului. Întâi îşi puse degetele în scobiturile vestei, apoi îşi încrucişă braţele pe piept. În haine de oraş părea mai mic şi mai gras.

— Tot ce am să-ţi spun sunt numai rezultatele experienţelor mele, opinii personale, poate am să le notez odată; orice boală are, ca să zic aşa, filosofia ei, iar asta are filosofia cea mai cuprinzătoare, explică o mulţime de taine ale omului. Practic, e vorba de o creştere autonomă; cauza de bază nu e cunoscută. Ai auzit de explicarea prin răspunsul la stimuli repetaţi. Cele mai mici dezechilibre interne pot provoca o situaţie de tensiune chimică la care organismul trebuie să se adapteze, şi asta poate aduce tulburări, creşteri de felul ăsta. De fapt, se pot da o mie de explicaţii. La buză se zice că e din cauza pipei, la esofag din cauza supei fierbinţi. Eu am explicaţia mea: omul face această boală pentru că e într-adevăr o boală a omului, o boală care îl reprezintă pe om. Sigur că o poţi întâlni şi la floarea-soarelui, la tomate, la insecte, la peşti, la şerpi, la păsări, la cai şi la maimuţe. Dar la om ea pare o adevărată regulă a fiinţei, o obligaţie fiziologică, o trăsătură a întregului organic. Ştii că ea constituie un risc pentru orice om, de la naştere până la moarte. E o boală a vieţii noastre, un simbol al omului.

Camera era într-adevăr cotropită de întuneric, erau momente când inginerul nu mai vedea nimic, doar

departe, plutind înstrăinată, icoana. Sunt asemenea case, asemenea interioare în Bucureşti în care timpul s-a oprit, şi penumbra aduce atmosfere amintite, citite, întrezărite la cinematograf, iată, de pildă acum ţi-ai putea închipui că afară sunt ultimii ani ai războiului, o vreme când nu era lumină şi oamenii discutau interminabil despre situaţii fără ieşire şi un viitor care nu mai venea, şi ascultau posturile de radio ale celorlalţi aliaţi. O clipă de lumină trecu şi se văzu Sorin plimbându-se prin cameră, vocea îi era gânditoare, albă, egală, stăpânea subiectul, un subiect de meditaţie vechi, se vedea, un subiect preferat. Iar întuneric. Fraze detaşate soseau prin aer, inima inginerului se strânsese ca un animal înaintea unui salt suprem, trupul îi era rece ca iarna de afară, poate lacrimi urcau acum în el, încerca să asculte explicaţiile pe care le ceruse el însuşi, să nu se asculte pe sine.

— Nici nu ştii ce răspândită e. De două ori mai frecventă însă în Elveţia şi Anglia decât în Italia şi Japonia.

Într-adevăr? Iată un lucru pe care nu şi l-ar fi închipuit!

— Are tot atât de multe varietăţi câte organe şi ţesuturi există în corpul omului: muşchi, grăsime, ţesut conectiv, oase, tendoane, cartilagii. Chinezii au cazuri frecvente la nasofaringe, malaezii mai mult la ficat, mediteraneenii la piele.

Mediteraneenii la piele. Visase întotdeauna să vadă Mediterana. Ţărmul celei mai străvechi fericiri. Prin urmare, şi acolo se pot întâmpla asemenea tragedii, pe care le spală o mare eternă.

— Forma localizată la penis e mai rară la popoarele circumcise.

— Cazuri la testicule – la bărbaţii sub treizeci de ani.

Nimic nu e iertat, cu atât mai puţin sediul vieţii noi. Nenorociţii care încep să moară acolo unde s-au bucurat, unde au năzuit infinitul rasei!

— Anumiţi autori consideră că boala poate fi transmisă. Alţii – că poate fi moştenită; se zice că forma la ochi care

se dezvoltă în copilărie e cu siguranţă moştenită.

Am trecut cu bine, deci, pe lângă alte momente ale vieţii mele în care răul se putea declara. Poate că au fost multe, înainte se zicea că nu e o boală de tinereţe. Acum, aproape se spune contrariul. Cum de-am avut noroc până acum?

— Interesantă e comportarea celulei de la care porneşte totul. O celulă normală, oarecare, indiferentă, care deodată începe să se dividă cu o viteză neobişnuită, o viteză asemănătoare sau egală cu cea pe care o observăm înaintea naşterii. Totul pe neaşteptate, fără cauză aparentă, *fără cauză:* celula se plictiseşte de viaţa ei firească, la fel ca omul. Un timp, proliferaţia menţine o anumită armonie cu organismul, se integrează în echilibrul lui. Se creează oarecare tensiune, oarecare nervozitate organică, dar din afară ea poate părea chiar o manifestare de energie. Apoi, celulele astea, care sunt din ce în ce mai degenerate, din ce în ce mai primitive, pot începe să rătăcească prin corp, departe de locul în care au originar, prin sânge şi limfă, instalându-se în alte organe, generalizând răul.

O pauză, Sorin se aşează şi-şi aprinse o ţigară, trase câteva fumuri, se uită absent la el, apoi dispăru încă o dată în întuneric, lăsându-şi cuvintele în urechea inginerului.

— O boală a omului. Nu există vârstă, grup social-economic care să n-o cuprindă. E o autentică parte a însăşi persoanei care o adăposteşte. Are tot atâta îndreptăţire biologică de a se găsi în corp câtă are orice organ sau ţesut.

Doamne, era oare posibil să fie într-adevăr bolnav, tocmai de această boală care înseamnă moarte? Era oare posibil să fie bolnav de această moarte? La fel ca în cărţi pe care le citise, în întâmplări pe care le auzise, în filme triste pe care le uitase văzând altele vesele? Şi dacă era chiar aşa, oare astfel se ia cunoştinţă de acest adevăr,

într-un mod atât de scârbos, de meschin, de penibil, grăbit, într-o clipă, fără nicio nobleţe? Oare moartea poate încăpea între treptele unui spital, volanul automobilului, scaunul pe care stătea, omul care-i explica, icoana rece din depărtarea întunericului? Şi dacă e aşa, de ce simţea mai ales o imensă, colosală, groaznică plictiseală, un dezgust fără nume, ca un miros care asasinează nările? Pentru că se vorbeşte prea mult, se scrie prea mult, se despică prea mult firul în patru pe subiectul ăsta, despre care ar trebui păstrat un categoric secret, toţi ştiu totul despre el, mai ales de la război încoace, cunosc întregul ritual, întreaga ceremonie, le-au aprobat, şi îi plictiseşte să afle despre alţii că mor, şi ştiu că şi pe alţii i-ar plictisi deopotrivă moartea altora. Plictiseala, plictiseala de a muri. Dintre toate de pe lume, tocmai asta trebuia să i se întâmple; prea era idiot şi fără sens! Dar inginerul simţi, nu gândi toate acestea, pentru ca era într-o stare de prea mare gol mintal şi sufletesc. Iar pe de altă parte, continuase să-l urmărească în întuneric pe Sorin, care-şi termina expunerea cu aceste idei:

— Cred că e inutil să încercăm să descoperim rădăcinile bolii, ele sunt prea adânci în noi, ar însemna să încercăm să ne desfacem pe noi înşine prea devreme. Dacă trebuie să se descopere, boala asta se va descoperi singură.

Din pustiul îngheţat al inginerului răsună o voce mecanică, rod al unui creier care gândeşte în mijlocul dezastrelor:

— Nu vorbeşti de loc ca un medic.

— Nu pot fi medic în faţa unei asemenea maladii, replică Sorin. La spital e altceva, joc rolul omului care apără viaţa. Aici suntem între noi, mi-ai cerut să fiu sincer, am fost.

Sorin. Sorin Weltmann. Conferenţiar doctor. Cu ochii lui reci, pe care acum îi îmblânzeşte întunericul, cu manierele lui, cu capul lui, care nu e lipsit de o anumită

frumuseţe, mai degrabă o slăbiciune frumoasă, ieşită pe neaşteptate dintr-un sânge târziu. Acest evreu care s-a subţiat în mâinile timpului e totuşi sănătos şi nici nu se gândeşte la moarte, asta bineînţeles azi, cine ştie ce aduce ziua de mâine?! Părinţii lui erau poate din Bucovina, necunoscută inginerului, dar el a căzut spre sud, picătura lui de sânge a alunecat prin vinele ţării până în marele vas de sânge al Bucureştiului, unde toţi se întâlnesc şi se amestecă. Inteligenţa, răbdarea, forţa de lucru l-au dus la facultate şi în fruntea promoţiei, l-au făcut să salveze oameni, iată-l azi, părând atât de transparent, rămânând în fond atât de enigmatic, şi mai ales cu totul sănătos, sănătos tun, ce imbecili vorbeau de nesănătatea raselor vechi, dar cine poate preciza cât de vechi sunt înşişi românii? Oricum, Irina putea fi la fel de fericită cu el cât ar fi fost şi cu inginerul, în niciun caz nu era nefericită, copiii lor vor fi sănătoşi, vor trăi sănătoşi şi fericiţi. Un creştin, un evreu, ce importanţă mai are, dar ce importanţă avusese înainte, în clipa de faţă ei se ridicau şi stăteau faţă-n faţă numai ca doi bărbaţi, femeia care îi despărţise odată lipsea. Inginerul întinse mâna doctorului, care deodată se clarifică din întuneric, se văzu limpede, era mişcat, speriat, dezorientat, un regret ascuţit îi schimba trăsăturile, vru să spună ceva, înghiţi nervos, şi el întrezărea abia acum realitatea situaţiei, nici el nu crezuse până acum, totul fusese prea repede şi prea uscat, urât, searbăd, şi doar aici începea gândul că un adevăr s-ar ascunde în comedia pe care o jucaseră amândoi şi căreia îi puneau punct în picioare unul în faţa altuia.

— Unde te duci? şopti Sorin, răguşit, umanizat cu totul, cu ochii vinovaţi.

— Unde aş putea să mă duc? Acasă, răspunse inginerul, tot în şoaptă.

— Ce vrei să faci?

— Nimic de nereparat. Vreau să-mi adun gândurile, să

văd ce mai e de făcut. Să iau o hotărâre.

— Te conduc.

— Nu e nevoie, nu vezi că mă pot stăpâni?

— Atunci, mai stai o clipă, vreau să-ţi mai spun ceva.

Inginerul se aşează iar, scaunul era cald de trupul lui, de trupul lui viu.

— Spune!

Sorin se frământă prin cameră, faţa i se răvăşise, făcea eforturi ca să vorbească limpede.

— Dragul meu! Ţi-am spus un lucru îngrozitor! Tu mi l-ai cerut. Dar e foarte posibil ca dacă nimic n-ar fi existat între noi, să nu-ţi fi spus, să fi făcut cum îmi cere meseria. Am călcat cea mai elementară morală profesionala, m-am făcut vinovat faţă de tine şi de mine însumi. Mi-am... încărcat conştiinţa. E idiot să-ţi spun că regret. Poate că tu... fiind un om puternic... e mai bine să ştii. În sfârşit. Mi-ai cerut-o, ştiind că ai putea afla aşa ceva. Am fost slab. Vreau să nu mă urăşti pentru asta. Vreau să mă ierţi. Nu acum. Acum ţi se pare că poţi fi tare... demn... că poţi merge singur până la capăt... dar mai târziu? E o boală înceată, abia peste luni de zile vei lupta cu ea cu adevărat. Atunci însă vreau să mă ierţi. Atunci poate că am să-ţi mai pot fi... de folos. Să nu eziţi să mă chemi.

— Am sa te chem, murmură inginerul.

— Numai tu singur poţi hotărî cum trebuie trăit acest timp, oribil de scurt şi poate nu îndeajuns de scurt. Orice serviciu îmi ceri, am să ţi-l fac.

— Da, chiar vreau să-mi faci un prim serviciu, spuse inginerul.

— Te rog.

— Vreau să stau de vorbă cu nevasta ta. Ajută-mă s-o revăd.

Sorin îşi ascunse cum putu mai bine surâsul rănit.

— Fireşte. Cum se întoarce în Bucureşti, am s-o pun în legătură cu tine... Dar... să-i spun?

— Desigur, altfel tot am să-i spun eu, de ce oare vreau

s-o văd?

— Am să te anunţ.

Stătură iar un moment faţă-n faţă, amândoi în picioare, cu mâna în mâna celuilalt, apoi şi-o strânseră, strânsoarea inginerului era mai puternică. Înfăţişarea lui Sorin era foarte pătrunsă; pe a inginerului însă nu se putea citi nimic, decât întuneric, şi o uimire cu care lupta, să n-o lase să-l cotropească, să se scrie pe toată fiinţa lui. Inginerul se pomeni în stradă; nu ţinea minte scara, nici cum ieşise pe uşă, se pomeni la volan, se pomeni cu maşina pe Şoseaua Nordului – cum dracu ajunsese aici de la Obor, şi ce căuta aici? Vag, lacul îngheţat prin copaci şi grilajul de sârmă împletită în stânga, clubul, biblioteca de vară, nişte caiace învelite cu rogojini sub un acoperiş de lemn, în dreapta o cârciumă coşcovită şi pitorească. (“Am fost aici? De multe ori, desigur”), depăşi un troleibuz gol, un camion Bucegi nou de tot pe care scria “Rodaj”, trecu calea ferată, o luă (nu ştia nici el de ce) la dreapta, apoi la stânga pe bulevardul Robert, traversă şoseaua Bucureşti – Ploieşti, dori o clipă să revadă Aeroportul Băneasa, renunţă, se întoarse pe şoseaua Străuleşti, margini gri ale marelui oraş, staţii terminale, lampioane îngheţate, chioşcuri închise, amintiri ale verii, cupluri vinete de frig, ţesături de cer şi copaci şi fire electrice şi trolee, structuri de fier şi beton şi lemn şi lumini iernatice în plină zi şi ciori negre, lacul îngheţat, scaunele colorate, sticlele goale de bere, lăzile sparte, cişmele uscate, asfaltul rece şi negru-verzui (ca Marea Neagră uneori iarna sub nori şi printre fâşiile de gheaţă), staţiile de benzină în mai multe limbi, deodată sus în dreapta biserica Sf. Nicolae-Băneasa, două sute de ani de înţelepciune a zidului alb, a turnului cu cruce, aici pe tâmpla Bucureştiului, inginerului i se păru că are o halucinaţie, adineauri era pe şoseaua Străuleşti – cum de ajunsese aici, o luase înapoi? Nu avusese pe unde s-o ia înapoi, totuşi în clipa aceasta se depărta de biserica Sf.

Nicolae, întoarse iute capul ca să se convingă, da, biserica îi făcu un semn scurt din spate ca o mână albă a lui Dumnezeu, ce vroia să spună mâna, încotro arăta? Prea târziu, inginerul se precipită cu automobilul sub podul mare al liniei spre Constanţa, tună cu motorul şi pneurile sub bolţile lui răsunătoare, ocoli Mioriţa neagră şi secată de iarnă, fulgeră Muzeul Minovici, pe care goana maşinii îl îngusta şi-l înălţa, transfigurându-l într-un gotic ţărănesc, fugi de combinatul poligrafic hidos de mare, şterse piaţa (aici, în dreapta, a fost odată un hipodrom cu sânge pur în caii care alergau, în femeile care-i iubeau din tribune), se angajă spre arcul de Triumf. Printr-o spărtură în boschetele adormite se văzu intrarea Muzeului Satului ca o aluzie voievodală, acum Arcul, “după secole de suferinţe creştineşte îndurate şi lupte grele pentru păstrarea fiinţei naţionale” “se îndeplini dreptatea şi pentru poporul român” “cu ajutorul întregei naţiuni şi gândul reginei Maria”, acum Institutul Geologic de o parte şi Muzeul Memorial de alta, două nave de stil românesc monumental, pe aici prin apropiere sunt nişte parcuri întinse în care memoria zboară ca o pasăre, pe aici au fost duminici şi sărbători şi rochii foşnitoare şi sărutări schimbate ca nişte inele, nu prea de mult, pe aici e Bufetul, care a împlinit mai mult de o jumătate de secol de legături făcute şi desfăcute sub umbrare la mese şi de tristeţi înecate în cerul roşu al vinului. Automobile multe, tot mai multe în centru, inginerul băgă de seamă că nasul mare al maşinii lui aproape atingea o maşină din faţă, se sperie, se reculese, se controlă. Acasă? Rătăci cu maşina prin oraş, fără să mai recunoască locurile pe unde trecea. Un bulevard patriarhal, cu multe ambasade şi legaţii străine, fanioane, steaguri, scuturi cu armoarii, culori exotice, o piaţă mică şi rotundă cu berării, o statuie înverzită (vreun primar de pe vremuri?), o vespasiană pompoasă (un adevărat succes edilitar), case de raport galbene, o poartă severă de fabrică, prăvălii vechi

întinerite cu neoni şi firme roşii de sticlă, trecu pe lângă un scuar cu un bust romantic de poet cu crinieră şi ochii orbiţi de orizont, apoi blocuri, o femeie înaltă şi voinică, într-o blană de nurci, se grăbi în faţa maşinii, o stradă lunga şi îngustă ca un coridor lung, îngust şi neregulat, cu pereţii plini de tablouri vechi (ferestrele întunecate) ale căror stinse culori nu mai spun nimic despre contururile care au fost. Sus, apăsând pe acoperişuri, tavanul de nori groşi, nori de zăpadă, din care mai pica câte-un fulg, iar inginerul mergea pe lângă copaci, unii încă plini de frunze negre, chircite, părând rătăciţi în această galerie medievală, haotică, obscură şi cu tavanul spart. Colţurile caselor ieşeau în afară, balcoanele etajelor înaintau mult spre stradă, atârnau ude deasupra ei, evocând parcă arhitectura fantastică a unui timp grosolan şi arhaic. Departe, spre capătul incert, lumina unei pieţe. Se făcuse aproape întuneric între casele înalte, cum se întâmplă uneori în Bucureşti sub norii de zăpadă către orele trei după masa, inginerul încetini, căzu la douăzeci pe oră, se lăsă depăşit, privi gânditor pereţii de case, trecu pe altă stradă, semnaliză la o întretăiere, continuă, de ce, unde, n-are importanţă, cât mai departe, dorinţă de pierdere în largul oraşului, vis de dispariţie, de pace. La un moment dat ajunse din nou aproape de marele sistem de corpuri, lumini, zgomote, semne şi semnale ale centrului, simţi că se apropie de el şi îl ocoli, restrăbătu culorile oraşului spre străzile lui, benzina îl ducea fidel mai departe, automobilul îi răspundea; Bucureştiul se înălbăstrea tot mai tare, oamenii se înnegreau pe zăpadă. Destul. Opri sub blocul lui şi se odihni o clipă, cu volanul încă în mâini, în automobilul stins.

De dimineaţă trecuseră numai câteva ore. Câteva ore în care încăpuseră şi ultimele ştiri, pe care acum le auzea distant la radio, iar morţi şi răniţi, unii nu prea departe de marginile ţării. Apoi ştirea că fusese prins un criminal sadic, care înspăimântase tot oraşul asasinând un copil.

Câteva ore în care încăpuse şi vestea extraordinară despre el însuşi. Extraordinară, dar, aducându-şi aminte de ea, plictiseala îi strânse inima încă o dată. Da, plictiseala. Prea multe boli, prea mulţi morţi. El, inginerul, se săturase de aşa ceva. El avea chef să trăiască, toată povestea asta începea să-l enerveze. Bine, dar situaţia lui se schimbase acum, înclinaţiile şi capriciile lui nu mai contau, trebuia să accepte realitatea. Bine, dar realitatea se putea exprima într-un mod atât de banal, de cenuşiu, de plicticos, cum se exprimase azi de dimineaţă? Nici nu găsea cuvinte ca s-o califice. Veste penibilă, spusă pe un ton penibil, în condiţii penibile. Sorin se mai emoţionase puţin, e adevărat, fusese ceva mai omenesc. Dar asta numai către sfârşitul întrevederii, ca şi cum şi-ar fi adus aminte că era dator să aibă o atitudine. Şi el? Mai nimic, locuri comune, clişee, poncife. Nimic mai patetic, mai zgomotos, e oare cu putinţă? Nu se moare într-un chip atât de inferior, nu e admisibil. Inginerul se simţea foarte dezamăgit. Nu numai dezamăgit. Şi surprins. Nu se aşteptase. Oricât se gândise în ultimul timp la cele mai grave eventualităţi. Mie? De ce mie? Absurd. Toată scena de azi de dimineaţă era de necrezut, nu cumva i se năzărise? De după un colţ apăru pe trotuar Nina, aşezându-şi graţios cizmele albe de zăpada albă. Îl văzu pe inginer stând în maşina şi se uită la el. Cum el însă, preocupat, nu făcu nicio mişcare ca s-o salute, întoarse capul şi-şi continuă drumul spre uşa ei, purtându-şi corpul, pe care inginerul îl dorise de câteva ori, chiar pe lângă corpul inginerului, care odată, vara la un ştrand, nu o lăsase chiar indiferentă. Oricum, lucrurile nu trebuie forţate, împinse afară din matca lor. Azi, cine ştie ce i s-o fi întâmplat, dar mâine el va fi, când o va întâlni, la fel de atent ca şi înainte, iar acum trebuie să mă culc, pentru că vreau să arăt bine diseară, ştiu eu pentru ce, am eu motivele mele.

Gândind la întâmplare, inginerul îşi aminti de Bibi. “Ce

va zice Bibi?” se întrebă în ascensor. Din apartament se auzea un fluierat prelung, cu frumoase tremolouri, o melodie dintr-un film recent, cât de repede le prinde Bibi pe toate! Inginerul descuie şi văzu cu mirare că Bibi se găsea în patru labe în mijlocul casei, între două valize deschise în care înghesuia haine şi lenjerie. Ridică ochii şi strigă vesel la el:

— Salut, bătrâne, bine c-ai venit, altfel chemam un taxi, mâncarea e caldă, abia avem timp să luăm ceva în gură şi mă duci la gară În viteza a patra!

— Da ce s-a întâmplat de pleci?

— Tâmpitul de director general, cum era de aşteptat. “Destul cu atâta vacanţă.” Am încercat eu nişte motive, n-a mers. Dacă mâine nu mă prezint la slujbă, îmi desface contractul. A telefonat imediat după ce-ai plecat tu la spital.

— Cum naiba a găsit numărul? Şi de unde ştia că eşti aici?

— M-a căutat la Mihaela. (Mihaela era prietena lui din Constanţa.) Iar ea, proasta, i-a spus numărul. După ce-ai plecat tu, m-am culcat la loc şi abia adormisem când a sunat el în persoană! M-am prefăcut eu că e o greşeală, dar îmi cunoaşte vocea dintr-o mie.

— Şi de ce nu te dau afară? Nu mai pot trăi fără tine?

— După cum vezi.

Închise gâfâind valizele, apăsându-le cu genunchiul, şi se repezi la bucătărie, strigând în urma lui:

— Ce-a spus doctorul, n-ai nimic, nu?

“N-am nimic. Nimic de făcut. Nu mai am nimic de făcut.”

— N-ai nimic, nu-i aşa? N-auzi, mă? răcni Bibi din bucătărie.

Inginerul făcu o sforţare.

— N-am nimic. De ce dracu ţipi aşa?

Bibi reintră cu o tigaie şi cu două farfurii.

— Pune iute faţa de masă!

Şi turnă nişte ouă în farfurii, despărţindu-le cu cuţitul. Apoi aduse pâine, o jumătate de vin roşu rămas într-o sticlă, sarea, salamul, brânza, măslinele, le împinse una lângă alta pe masă, se aşeză, răsuflă adânc, apoi începu să mănânce repede şi cu poftă, vorbind cu gura plină:

— Ştiam eu că n-ai nici pe dracu. Arăţi excelent. Ai pierdut vremea de pomană cu doctorii ăştia, care nu sunt buni de nimic, mai bine pot pune eu un diagnostic decât ei.

Oare e imposibil să fie chiar aşa? Şi ce bine ar fi!

— "Gata cu vacanţa." Auzi ce scârbos! Oricum, a fost plăcut aici, împreună. Da de ce nu mănânci, ai luat ceva în oraş? Dacă ştiam, nu mă mai osteneam.

— Iar ai făcut ouă. Ouă şi brânză. Numai asta ştii să faci.

— Şi ce, ţi s-a urât? Nu există nimic mai sănătos. Vezi că dacă nu le mănânci, ţi le mănânc eu.

— Poţi să le mănânci tu. Am să-mi fac o cafea. Vrei?

— Da. Vezi că abia am râşnit nişte cafea proaspătă.

Cafea proaspătă. Un strat generos pe apa rece, apoi ibricul pe foc mic, apoi zahărul când începe să se bănuie înfierbântarea apei, apoi încă un strop de apă rece, ca să lase zaţul la fund. Când se întoarse cu ele, Bibi se despărţea la telefon de cineva:

— Fără îndoială, ce-ţi trece prin cap? Eşti o comoară. Am să bag de seamă, dar să ştii că la Constanţa e mai cald ca aici. La vară. Te sărut de o mie de ori. Ei, un *week-end* mai ciupesc eu; am să-ţi telefonez. Rămâi cu bine, să te găsesc sănătoasă!

Fata pe care i-o suflase lui Puiu la reveion, probabil. Bibi îşi derulă mânecile cămăşii şi le prinse în butonii pe care scria "BP" ("Bogdan Pogoneanu. British Petroleum" – râsese de el inginerul când şi-i făcuse), apoi îşi puse cravata, vesta, haina.

— Mergem?

Ajunseră la gară cu maximum de viteză, Bibi îşi lăsă

valizele lângă genunchiul inginerului, care încuia maşina, şi zbughi pe scări în sus, să-şi cumpere biletul. Inginerul luă în fiecare mână câte-o valiză, erau grele, îl găsi la casa de bilete pe Bibi, cumpără un bilet de peron pentru el. Trenul era tras, dar aproape gol, îl instală pe Bibi într-un compartiment de a întâia, mai era un minut până la plecare, coborî pe peron, Bibi scoase spre el pe fereastră capul cu pălăria de piele cochetă şi mică, plină de insigne colorate (mania lui), îi zâmbi. Inginerul zâmbi şi el, mai aveau un minut şi nu ştia ce să-şi spună.

— Aoleo, şi n-am o carte, n-am o revistă! se îngrijoră Bibi, şi inginerul avu scurt imaginea unui voiaj tern pe câmpii care hibernau, spre o mare vânătă, ore care nu se mai sfârşeau.

— Să-ţi iau o revistă?

Fugi la capătul peronului, găsi un chioşc, luă un *Contemporanul,* i-l aduse, Bibi se cam strâmbă, trenul se puse în mişcare, îşi făcură cu mâna.

— Bibi! strigă deodată inginerul, mărind pasul pe lângă tren.

— Ce e, ai uitat să-mi spui ceva?

— Nu.

Trenul se grăbi.

— BIBI! făcu inginerul a doua oara.

— Ce e?

— Dacă am uitat ceva, şi îmi aduc aminte, făcu inginerul fugind pe lângă tren, am să-ţi telegrafiez.

— Bine, surâse Bibi (bunul lui surâs de orişicând, larg, dulce, iubitor de prieteni, fermecător), oricând vrei, sănătate, la revedere!

Şi atunci, trenul ieşi din gară ca o perdea care se trage la o parte, peronul se lumină, se văzură farurile verzi şi roşii de sub Podul Grant, perspectiva se eliberă, trenul se micşoră şi dispăru, inginerul se întoarse pe călcâie, păşi înapoi în răguşeala difuzorului, care anunţa alte trenuri, ocoli femei de serviciu cu mături şi grămăjoare mici de

gunoi, îşi lăsă biletul de peron în mâinile unui portar, ieşi. Un şir lung de taxiuri cu “Liber”-ul aprins. “Să iau un taxi”, îşi spuse, şi se urcă în primul. Şoferul puse la o parte gazeta pe care o citea, dădu drumul contorului, se întoarse spre el:

— Unde?

— Piaţa Mare.

Taxiul ieşi pe Witting, trecu pe Calea Plevnei, găsi Dâmboviţa, merse pe chei. Blocurile de pe Splaiul Independenţei se aprinseseră toate, cerul era tot mai violet, feliile neregulate de oraş ieşeau una câte una în goana maşinii, apoi se aliniau la loc, oraşul creştea şi scădea, cobora şi suia, ferestrele şi lămpile, tăiate cu foarfeca în pânza cerului, lipite în cer, automobilele, apa murdară în care se topeau lumini, sentiment de oraş mare şi urât, nu prea curat, căruia de altfel prea puţin îi pasă de ce se spune despre el, prea personal ca să poată fi primitor, piatră, metal şi istorie pe acelaşi pământ răbdător, inginerul cuprins în taxiul cuprins în oraş se căută în buzunare de bani şi abia acum găsi cheia propriului lui automobil, pe care-l uitase încuiat lângă treptele Gării de Nord. Uitase ca pământul, se urcase în taxi cum făcea cu ani în urmă când se întorcea cu trenul în Bucureşti, trăise câteva momente în cu totul alt timp.

— Meştere, înapoi la gară.

Indiferent, şoferul întoarse şi-l aduse iar la peronul pe care-l coborâse cu zece minute înainte.

Maşina lui, răbdătoare, îi zâmbea aşteptându-l, cu surâsul ei nichelat, cu farurile ca nişte nări, cu parbrizul ca o privire goală, îi rânjea complice, era a lui, şi el al ei, îl invita la o cursă cu moartea, o descuie, se urcă în ea, încotro? Din nou acasă? Zăpăceala cu taxiul îl săturase de apartamentul în care nu ajunsese. Benzină avea. Ţinu motorul pe loc, gândindu-se. Îşi privi mâna cu ceasul. Deja întuneric? Numai şase fără un sfert. Numai câteva ceasuri de azi-dimineaţă. Nu putea rămâne aşa, trebuia

să pornească. Porni iar la întâmplare.

În oraş, respectând mecanic străzile, sensurile, semnele, priorităţile, nu simţea nimic, ba chiar la un moment dat simţi acut că nu simte nimic. O pasivitate care nu mai cuprindea nicio surpriză, niciun dezgust. Sau poate ele mai existau încă, dar căzuseră la fund. Era foarte bine aşa, nu-l durea nimic, nu-l supăra nimic, oare nu cumva era mereu gata să uite ce i se întâmplase? Mai bine zis, ce avea să i se întâmple? De ce se simţea aşa de bine, nu, bine nu era cuvântul. Uşor, atunci? Nu, nici ăsta. Nici bine, nici uşor. Eliberat parcă. Eliberat? Da, da, eliberat! într-adevăr, eliberat. Foarte curios. Adică, poate nici măcar atât de curios. Ca după un examen pe care-l aştepţi luni de zile, îl pregăteşti penibil şi îndelungat, apoi îl dai şi-l iei într-o oră, el trece ridicol de iute faţă de propriile lui pregătiri, iar a doua zi de dimineaţă te trezeşti liber şi totuşi te repezi în panică la masa de lucru, să studiezi, să nu pierzi timpul, ca abia atunci să-ţi aduci aminte că totul s-a terminat, şi să nu te poţi obişnui cu ideea, şi să te simţi de aceea deseori vesel şi eliberat, fără nicio datorie, cu tot orizontul deschis limpede în faţă.

Mergea pe o stradă în sens unic, când din direcţia contrară apăru neaşteptat un automobil mic, cu număr străin, vopsit violent în mai multe culori, cu farurile orbitoare, mergând repede, şi inginerul strivi frâna şi opri ciocnindu-l aproape, dar fără să fie smuls din gândurile lui. Îşi dădu seama numai când din el se dădură jos doi băieţi şi o fată, foarte tineri şi zvelţi, nu prea frumoşi altfel, îmbrăcaţi cu o neglijenţă sportivă *(jeans* pătaţi, pulovere din care ieşeau gulere colorate, ghete de baschet), care, furioşi şi vociferând, bătură cu pumnii în parbrizul şi în geamul portierei inginerului. De pe trotuare se adună lume, nu prea mult însă şi păstrând oarecare distanţă faţă de cei trei străini. Inginerul, fără să se deranjeze de la volan, notă cu privirea marca maşinii, apoi faptul că avea volanul pe dreapta. Cei trei protestau

într-o limbă pe care n-o cunoştea, păreau să nu-şi dea de loc seama că ei erau de vină, unul dintre ei încercă să deschidă pe dinafară portiera, şi atunci inginerul se sculă voinic din maşină şi ieşi în faţa lor, cu trăsăturile închise şi încă fără să spună o vorbă. Ieşirea lui îi potoli pe străini. Fata se retrase cu totul, adolescenţii făcură doi paşi înapoi. Chiar atunci apăru un agent de circulaţie care lămuri lucrurile, era foarte greu să li se explice celor trei afacerea cu sensul, pe deasupra veneau dintr-o ţară în care circulaţia se face pe stânga. Inginerul se aşeză iar în maşina lui, peste câteva minute plutea din nou prin oraş, şi nu-şi amintea să fi spus ceva.

Auzi telefonul din ascensor. Descuie repede, intră, alergă pe întuneric şi-l ridică, ca să nu audă decât tonul. Îl puse la loc, aprinse luminile, se dezbrăcă. Sună din nou. Îl deschise.

— Slavă Domnului! spuse Sorin din partea cealaltă.

— Slavă Domnului ce?

— Slavă Domnului că te-am găsit. Te-am căutat de mai multe ori.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu.

— Atunci, de ce m-ai căutat?

— Credeam... Am vrut să... să văd...

— Ai constatat că te-ai înşelat?

— Nu m-am înşelat, am...

— Dacă nu te-ai înşelat, de ce-mi telefonezi?

Tonul sec îl făcu pe Sorin să reacţioneze.

— Ei bine, te-am căutat să văd în ce dispoziţie mai eşti! în ce dispoziţie sunt? De ce e, faci o experienţă asupra mea?

— Doamne, cum poţi să mă răstălmăceşti!

— Nu te răstălmăcesc de loc. Gestul tău e cu totul deplasat. Mă simt foarte bine, după cum vezi. N-am nevoie de nimic.

O pauză. Inginerul simţi că Sorin vrea să vorbească şi i-

o luă înainte.

— Iartă-mă, aveam puţina treabă, mai vrei să-mi spui ceva?

— Irina e aici, spuse Sorin pe un ton scăzut.

— E în Bucureşti?

— A venit la prânz.

— I-ai spus?

— Vrea să te vadă. Vrei să vorbeşti cu ea?

Îşi încordă supraomeneşte auzul şi i se păru că distinge încă o respiraţie în umbra respiraţiei lui Sorin. Dar poate i se părea. Poate îşi asculta propria lui respiraţie. Ea ar fi stat lângă telefon, palidă, într-o rochie de casă, cu ochii adânci, şi Sorin s-ar fi uitat la ea în timp ce vorbea cu el şi s-ar fi chinuit puţin şi ar fi fost mândru că se poate stăpâni într-un mod admirabil, că poate fi generos. Nu, nu se simţea în stare să vorbească cu ea.

— Am să telefonez eu într-o zi. Roag-o să mă ierte, iartă-mă şi tu, zilele astea... înţelegi.

— Înţeleg, înţeles, se grăbi Sorin, parcă uşurat. Nu uita, de orice ai nevoie...

— Nu uit, îl asigură inginerul, şi închise peste vocea lui.

Liniştea recăzu în casă, ca pe-un vapor pe care a încetat o alarmă. Navigaţie tăcută, în care vocile sună întotdeauna brusc, întotdeauna nefiresc. Casa trosni singură. Mobilele tuşiră. Parchetul rezistă sub paşii inginerului, care de pe el trecu pe cimentul bucătăriei, scoase o sticlă de coniac şi un pahar, îşi turnă, bău.

Dacă moartea e într-adevăr tot timpul prezentă peste tot, în viaţă, în noi înşine, atunci putem muri în orice clipă, chiar acum, cu paharul în mână. Poate că acesta a fost ultimul pahar de coniac. Râse de el însuşi, dar îndată îşi turnă un alt pahar şi-l dădu grăbit peste cap. Nu ultimul deci. Penultimul. Dar ăsta? Bău iar dintr-o înghiţitură un pahar. Dar ăsta? Nu, aşa ajungea prea departe, spălă paharul, astupă sticla, le puse pe amândouă în dulap. Numai şapte jumătate, prea devreme

pentru somn, prea târziu pentru altceva. Dar îi era foame, nu mâncase mai nimic la prânz. Deschise o conservă de ardei umpluţi cu orez, legume reci şi sos gros, care, cu pâine, ţine de foame dacă eşti băiat vrednic. Tehnică studenţească, o masă din pâine şi sos. Spălă vasele, gustă un biscuit dintr-un pachet deschis în dulap, îl găsi fad, bău sifon, stinse, trecu în camera lui, se descălţă, deschise televizorul, se întinse îmbrăcat pe pat. Totul era foarte bine, era în ordine, nu-l supăra nimic.

Atunci, privind o prezentatoare care făcea pe fetiţa anunţând un film de desene animate, inginerul îşi dădu seama că nu-l mai doare capul. Dădu jos picioarele din pat, se aşeză pe marginea lui, stătu o clipă ca şi cum ar fi ascultat un ecou depărtat, ca să verifice dacă nu se înşelase. Alarmat, îşi duse mâinile la tâmple. Dar capul nu-l mai durea. Ca atunci când te culci cu un sunet obsesiv în urechi, o sirenă de pildă, şi te trezeşti în linişte, te trezeşti pentru că zgomotul a încetat, iar liniştea nu te mai lasă să dormi. Nu-l mai durea. Durerea de o jumătate de an şi mai bine pierise. Nu-şi dădea seama în care moment anume, poate la gară, poate când îl înjuraseră străinii aceia, poate la telefon, poate mai înainte, azi de dimineaţă. Totuşi, nu se simţise bine azi de dimineaţă. Îşi aduse aminte că vomitase pe zăpadă. Dar acum, stomacul lui era în perfectă regulă. Dar de ce dispăruse durerea? Să fi fost o prevestire a adevărului, de dimineaţă, cum fuseseră, poate, opririle stranii de la reveion? Nu-l mai durea, şi îşi regăsea tâmplă de acum o jumătate de an, o simţea ca atunci, carnea şi osul din nou sănătoase. Aproape nu-şi simţea tâmpla, pentru că acum dispăruse evidenţa durerii.

Sări în picioare, deschise larg fereastra, îşi deschise larg gulerul, respiră adânc noaptea cu felinare violete şi asfalt poleit de lumina lor şi oraş singur pe lumea şi nostalgie a căilor fără sfârşit. Simţi că e el însuşi singur, dori ceva, dori să-şi dea seama ce, nu reuşi. Dispariţia

durerii de cap îl răscolise însă, mai adânc decât era firesc, mai adânc poate decât toate celelalte semne. Dispăruse ceva din el, murise ceva din el, fie şi o durere de cap. Izbuti să-şi ţină firea, dar aceasta fu clipa în care ceva începu să se surpe înăuntru, iar televizorul deschis, oraşul deschis umpleau degeaba noaptea cu viaţa lor. Într-o asemenea clipă, numai o femeie, cu intuiţia ei deosebită, despre care se vorbeşte atât încât. Trebuie să fie un adevăr la mijloc, ar fi putut descifra exact acest frumos cap închis în propriul său profil, pe care începea să-l desfigureze o întrebare.

— AU FĂCUT FOARTE BINE, SPUSE roşcata.

— Fugi de-acolo, replici bruna, vorbeşti fără să te gândeşti. Oricât ar fi vina de mare, există alte pedepse, la fel de grele, poate chiar mai grele. Gândeşte-te că aşa nu mai simte nimic. Ce fel de pedeapsă e asta? Şi apoi, era bolnav.

— Cum bolnav?

— Adică nebun.

— Nu era de loc nebun. Era un monstru, asta era. Nu un om, un monstru. Ăştia sunt un pericol pentru societate, trebuie eliminaţi din ea.

— Şi atunci, pedepseşti un omor printr-un alt omor?

— Nu mă lua ca-n Biblie! Numai o pedeapsă ca asta îi poate ţine în frâu pe astfel de oameni.

— Adineauri spuneai că nu sunt oameni.

Fetele de la C.E.C. În halatele lor albastre, scriind cifre, ascuţind creioane, hârjonindu-se în dosul birourilor, şi acum, ca toată lumea, dezbătând cazul asasinului sadic al unui copil, care, prins, fusese condamnat la pedeapsa capitală. Două dintre ele ajunseseră să se certe de-a binelea din cauza asta, şi se repeziră să ceara opinia doamnei Bălan, cea mai vârstnică din oficiu, o femeie serioasă, muncitoare şi echilibrată, unanim stimată de colege. Roşcata descrise avocăţeşte tragedia copilului şi aştepta cu speranţă să i se dea dreptate, ştiind că doamna Bălan pierduse doi copii la o vârstă foarte fragedă. Doamna Bălan oftă însă şi spuse că şi victima şi călăul erau la fel de loviţi de destin şi că, după ea,

pedeapsa cu moartea nu vindecă răul mai mult decât o alta. Roşcata se bosumflă şi încercă să argumenteze, dar doamna Bălan o dojeni. Cum putea ea, la vârsta ei, să mai vorbească cu atâta uşurinţă? Numai inocenţa o putea face atât de crudă, dar viaţa schimbă într-atât oamenii, îi face să înţeleagă şi să aprobe ce nu s-ar fi gândit, să încercăm să trăim curat, să fim buni, să ne ferească Dumnezeu să fim puşi să-i judecăm pe alţii, mal bine să ne judece alţii pe noi.

Pe acest ultim adevăr, intră inginerul. Echilibrat, egal, la fel de cuprins în sine ca orişicând, dădu bună ziua binevoitor şi în acelaşi timp rezervat, iar fetele îl serviră cu entuziasm, întotdeauna impresionate de manierele lui, un adevărat domn, azi, într-o lume în care nu mai există domni. Inginerul îşi scoase de la C.E.C. toţi banii pe care-i avea, rodul economiilor de mai mulţi ani.

— Vă schimbaţi maşina? întrebă bruna.

Asta pentru că inginerul păstrase tot aici banii cu care-şi cumpărase automobilul, iar bruna cunoştea sistemul schimbării maşinii pe una mai mare, mai nouă, contra o diferenţă. Inginerul răspunse că nu. Renunţa şi la carnet. Pleca cumva într-un voiaj mai lung?

— Poate, răspunse inginerul, şi mulţumi la fel de politicos şi ieşi, dar înainte de a ieşi cuprinse într-o privire oficiul şi pe fiecare fată (tinere şi drăgălaşe, toată viaţa înaintea lor), ca şi cum ar fi vrut să le ţină minte bine, să şi le reamintească într-un alt loc, într-un alt moment.

Pentru început, moartea aceasta avea aerul unei vacanţe. Reglase tot felul de socoteli încurcate, lichidase lucruri rămase în suspensie, îşi notase în agendă câteva scrisori pe care trebuia să le scrie, îşi părăsise slujba lui bună, pe care o iubea şi la care ajunsese cu oarecari eforturi şi împins de o firească ambiţie. Directorul se arătase surprins; era însă mulţumit de fapt, ca mulţi directori care suportă greu subalterni demni şi cu personalitate chiar atunci când calificarea lor e

ireproşabilă. Colegii se bucuraseră că plecarea lui aducea un val de înaintări, din post în post de-a lungul ierarhiei. Doar câţiva, care făcuseră *week-end*-uri cu automobilul inginerului, se întristară de formă. Dar inginerul, închis şi bizuindu-se numai pe sine, cum devenise tot mai mult în ultimii ani, rezolvă repede despărţirea şi plecă, afectând realmente numai pe o dactilografă care odată îi pusese nişte flori pe birou de ziua lui. Acum, cerul se curăţase cu totul de nori, sfârşit de februarie, început de martie, albastru aspru de cobalt, soarele înflora blocurile, vântul era călduţ, inginerul ieşise pentru prima oară fără pălărie şi mai erau şi alţi tineri pe străzi fără pălării sau căciuli, scurta de piele îl apăsa. Până acum câteva zile, gerul şi zăpada, care îngheţau omul sub haine, înţepeneau reci cămăşile de nylon pe trupuri, rupeau obrajii şi urechile, coborau frigul până în stomac, îl urcau până în creier, lumea lupta împotriva frigului mâncând mai mult, adunându-se la cinematograf şi la teatru, deschizând total caloriferele, scoţând aburi pe nări în taxiuri şi autobuze, şi azi? Azi scârţâiau paturile în mansarde şi apartamente, şi oamenii săreau desculţi pe o podea caldă, şi aerul de afară chema. Inginerul traversă, trecu oglindindu-se în vitrina vastă a companiei Air France, acum mai mulţi ani se simţise într-o dimineaţă foarte tânăr, tânăr şi frumos şi întreprinzător, când intrase în agenţie ca să-şi cumpere un bilet de avion, voiajul la Paris, care e pentru mulţi tineri români un moment important al existenţei. Inginerul depăşi agenţia, barul Katanga strâns acum de iarnă între sticlele albastre ale geamurilor (vara, picioarele fetelor sub mesele de pe trotuar topesc ochii trecătorilor), aşteptă un stop, se încordă de parcă ar fi vrut să împingă timpul cu încruntarea feţei, şi într-adevăr reuşi să prefacă roşul în verde numai prin efortul voinţei. Intră la Lido pe lângă portarul-mareşal, pe lângă recepţia colorată cu fotografii de mânăstiri şi de hoteluri la Mamaia, pe lângă străinii cu

valize în pătrate scoţiene şi mine adormite şi vagi, îşi dădu drumul în jos pe scări şi se uită în bar. Ea nu venise încă. Se uită la ceas, nu era în întârziere, urcă iar, îşi lăsă haina de piele şi luă un număr, alunecă iar în bar, se aşeză pe un scaun înalt, ascuns în spatele uşii, îşi lăsă coatele pe bar în jurul unui Amalfi şi ochii pe reclamele de băuturi din dosul barului. De la o masă se ridicară doi şi plecară, şi barul rămase gol. Undeva, în hotel poate, muri într-o melodie vocea de negru a lui Nat King Cole.

Bău mult mai încet al doilea Amalfi, în bar nu ardeau decât câteva lămpi, care nu cădeau pe toate mesele, peretele de sticlă din fund era luminat ca un acvariu, ai fi bănuit îndărătul lui apă şi peşti, dar nu era decât un strat de becuri pe zidul la fel de gol şi de obtuz ca şi dincolo de haina de lemn odihnitor care îmbrăca restul barului. Îşi amintea tulbure că aici scrisese o scrisoare cândva, dar cuprinsul ei cădea în trecut, nu supravieţuia. Bar prea mic, ca o cutie, totuşi îşi avea şi el farmecul lui, era de un prost gust somptuos, care azi trece deseori drept bun gust. Sorbi ultima picătură din pahar, şi atunci ea apăru în uşă, de parcă golirea paharului ar fi fost o vrajă, privi fără să vadă, pentru că lumina de afară prefăcea lumina de aici într-un adevărat întuneric.

Asta îi dădu inginerului o clipă de răgaz. Ea purta un pardesiu alb, dintr-o lână orbitoare, o rochie închisă chema din deschizătura lui, i se vedeau genunchii în nişte ciorapi cu desen, cizmele erau atât de negre încât schimbau locul pe care călcau. Îşi lăsase părul să crească, părea mai în vârstă aşa. Nu-l văzu pe inginer, şi strălucirea feţei îi păli. Strânse buzele, trase aer în piept, îl căută iar cu ochii la toate mesele. Nu era la niciuna. Ce se întâmplase cu el? Trăsăturile îi căzură, era tristă, tristă de tot, părea pe marginea lacrimilor.

— Irina! o strigă inginerul de pe scaunul lui.

Nimeni nu moare de bucurie. Inginerul notă cu o îndepărtată satisfacţie că arăta la fel, că era elegantă,

pentru el desigur, îi luă mâna şi i-o strânse peste masa sticloasă de bar, pe obrajii ei curseră lacrimi, barmanul, care se apropiase să ia comanda, înţelese şi se retrase discret. Ea plângea din ochii căprui, părul la fel de roşu stins, mai bogat, mai greu parcă; pieptul i se ridica şi cobora sub rochie, genunchii li se atinseră electric sub masă.

— Doamne, cum mi-a fost dat să te revăd! şi inginerul mai mult ghici cuvintele după mişcarea gurii.

Ce-ar fi putut să-i răspundă? Dar ea ce-ar fi putut spune mai mult? Plângea acum liniştit, deschise poşeta neagră şi căută în ea, cu degetele subţiri, o batistă subţire ca aerul, îşi şterse ochii, care rămaseră la fel de înlăcrimaţi, nu purta decât foarte puţin fard, ca pe vremuri (sau poate se obişnuise altfel între timp, şi azi dorise să fie ca înainte?), nu-şi vopsise de loc ochii şi gura, plânsul îi limpezea faţa, inginerul se aplecă peste masa şi-i şterse lacrimile de pe obraji. Nu făcuse bine, ea plângea şi mai tare, deşi la fel de tăcut, plânsul ei îl ameţea.

— Nu mai plânge! spuse, cu o voce care se clătina.

— Iartă-mă! cu un surâs printre lacrimi.

Îi surâse larg, îi surâse lui, şi faptul că-i putea surâde iar lui după mult timp o doborî cu totul. Îşi ascunse faţa în batistă. Inginerul strânse maxilarele ca să se stăpânească, făcu semn barmanului şi-i dădu o hârtie, pe care acesta o luă, şi se depărta în vârful picioarelor. Puse mâna pe umărul Irinei.

— Hai să mergem.

Ea, răvăşită, se uită la el, apoi într-o oglindă mică, dar nu-şi putea opri lacrimile, plânse pe umărul lui în timp ce el o sprijinea pe stradă, până la Cina, unde-şi parcase automobilul, plânse pe umărul lui în automobil, în timp ce el o întreba unde ar fi fost mai potrivit să meargă. Cât mai departe, unde e lume mai puţină, afară din Bucureşti. Ceasul se îndepărta spre prânz, iarna nu e nimeni în restaurantele de la Băneasa, Parcul Privighetorilor îi primi

absolut gol. Aleseră o masă lângă o fereastră, şi inginerul văzu prin ea că soarele se ascunsese, promisiunea primăverii era gonită de nori. Ţinu scaunul Irinei până când ea se aşeză, ocoli masa, se aşeză în faţa ei. Nu mai plângea. Genele însă îi erau ude de lacrimi. Inginerul îi zâmbi, dar privirea ei fixă îl făcea să se simtă bizar, zâmbetul i se stinse, o privi şi el stăruitor, încercând să-i interpreteze expresia, ea îl privea cu o mare băgare de seamă, o adevărată privire de început, care pătrunde omul şi-l fură cu ea în acelaşi timp. Trebuia să aibă răbdare. Încrucişa mâinile pe masă şi se lăsă privit.

Din cauza mutismului lor, chelnerul crezu că are de-a face cu doi străini care nu ştiu româneşte şi le arătă o listă tipărită în mai multe limbi, apoi începu să indice pe ea, şi ei aprobau din cap tot ce spunea el. El îşi notă ce aprobaseră ei şi dispăru.

— Ce se întâmplă cu tine? întrebă ea.

Expresia i se schimbase, nu-l mai privea fix şi ca dintr-o depărtare, ci iar imediat şi intens. Tenul îi era foarte alb, sub albul ei obişnuit lucra fuga sângelui spre inimă.

— Doamne, ce se întâmplă cu tine? repetă ea.

Inginerul fugi de sub privirea ei.

— Ce să se întâmple?... nimic... deosebit... am să mor mai curând decât alţii... mai curând decât credeam... am să mor curând.

Cu un surâs încurcat, modest parcă, de om căruia nu-i place să vorbească despre sine.

— Am să mor peste aproximativ un an. Poate ceva mai mult. Puţin mai mult. Poate mai puţin.

Simplu, firesc, omenesc. De fapt, asta era. Atât şi nimic mai mult.

— E posibil? murmură ea.

— Ca să mor? râse încet inginerul în restaurantul mare şi gol. Ca să mor tocmai eu? Uite-aşa, ca-ntr-un roman, ca la cinema? De ce n-ar fi?

— Ştii ce zi e azi?

— Azi? Da. Azi e...

Dar nu continuă. Îi era pur şi simplu cu neputinţă să-şi dea seama în ce zi erau.

— Patru martie, spuse ea.

— Patru martie, repetă mecanic inginerul, fără să-şi dea seama ce putea însemna 4 martie. Ziua ei, poate?

— Data la care ne-am cunoscut.

— Nu se poate!

— Ba da! Ne-am cunoscut în ziua de 4 martie.

Ce coincidenţă! Se cunoscuseră într-o zi de 4 martie, şi azi, tot într-o zi de 4 martie, poate că se vedeau pentru ultima oară. Într-adevăr, inginerul îşi dădu seama că venise la această întâlnire cu sentimentul că avea s-o vadă pe Irina pentru ultima oară. Pe vremuri, asemenea întâmplări se numeau destin. Privirea i se umplu de ceaţă, se uită la Irina fără s-o vadă, gândul i se rătăci. Ea în acest timp îl privea mereu, intens, ca şi cum ochii ei ar fi fost gata să explodeze dintr-o clipă-n alta, nemaiputând adăposti privirea care ardea în ei.

Un prânz foarte puţin obişnuit. Uitau să mănânce, sau nici nu se atingeau de farfurii, aburul mâncării se ridica un timp între ei, apoi se domolea, chelnerul venea şi pleca, aducând şi ducând farfurii pline, voia să toarne în pahare, dar paharele erau mereu pline, rămăseseră pline de la început, inginerul fărâmiţa pe masă o chiflă, chelnerul o înlocuia cu alta, inginerul reîncepea acelaşi joc. În cele din urmă, renunţară. Masa fu degajată de farfurii. Cafele şi coniac. Şi ea spuse, învârtind paharul de coniac pe olanda albă, puţin tocită, puţin mai strălucitoare, a feţei de masă:

— În prima clipă mi-am spus că trebuie să ai un curaj imens. M-am gândit ce puţin te-am cunoscut, totuşi. Nu-mi închipuiam să ai un asemenea curaj.

(Curaj? Asta se poate numi curaj? Sau altfel? Sau ce altceva se poate numi curaj? Dar ce altceva se poate numi în orice alt fel?)

— Acum, continuă ea, îmi dau seama că totuşi nu e curaj.

Faţa de masă, foarte proaspăt spălată, orbitoare, era într-adevăr puţin obosita. De atâtea tacâmuri şi pahare, de atâtea coate şi mâini. Dar asta o apropia parcă, o încălzea, o îndulcea. Bătrâneţea ei era înţelegătoare. Inginerul, ascultând-o pe Irina, îşi întinse pe furiş palmele pe albul feţei de masă, le apăsă de ea, răcorindu-le; pielea brună se întunecă mai tare pe fondul alb; o senzaţie de curat şi rece, o amintire a senzaţiei sănătoase pe care o dau mâinile spălate proaspăt pe pânza pură. Era foarte agreabil. Şi cu această mişcare, toci şi el puţin, – fiecare la rândul lui, – olanda feţei de masă.

— Dar de ce?

— Dar nu-ţi dai seama? Ce ai? Până şi vocea nu-ţi mai sună plin. Eşti gol pe dinăuntru? Cum se poate să nu spui nimic, să nu faci nimic?

De undeva din fundul localului se auziră două voci certându-se, una de bărbat şi una de femeie. Dar ele pieriră repede, strivite de închiderea unei uşi.

— Iartă-mă, făcu inginerul, dar ce vrei să spun? Ce vrei să fac? Ce-aş putea să spun sau să fac?

Părea atins de vorbele ei ca de o jignire.

— Nu, într-adevăr, ce pot face? Să fac gesturi? Să spun lucruri patetice? Unor oameni li se întâmplă să trăiască. Mie mi se va întâmpla să mor. Oare am vrut să te văd ca să te emoţionez?

Şi pe loc se temu că ea îl va întreba adevăratul motiv. Ceea ce ea şi făcu.

— Bine, dar atunci de ce m-ai chemat?

De ce-o chemase? Sentimentul ultimităţii, al adevărului final? Sau vroia chiar s-o înduioşeze, exact dimpotrivă de cum se dezvinovăţise adineauri? Nu, vrusese s-o mai vadă ultima dată, şi mai ales vrusese să vadă dacă iubirea rezistă întorsăturii acesteia, dacă nu apare chiar ca un infantil joc fără sens în faţa morţii. Voise să-şi dea

seama că azi, când încheia cu atâtea lucruri, nu o mai iubea şi putea încheia şi cu ea. Dar voise şi lacrimile ei, măcar faţă de el însuşi trebuia să recunoască. Voise cu egoism lacrimile ei, ca şi cum le-ar fi putut lua cu el de pe pământ, vroia de fapt să mai fure câte ceva din jurul lui, să nu lase în jur atâtea pe care nu putuse încă să le atingă, să le consume.

— Voisem să te revăd. Ultima dată.

Din fericire, atât fu de ajuns. Ea se luptă din greu ca să nu plângă din nou.

— Minţi, crezi că nu te simt? Eşti la fel de gol faţă de mine pe cât eşti de gol faţă de moarte!

Da de unde, nici pomeneală să fi fost de ajuns! Inginerul se ascunse în cafeaua lui şi se strâmbă, pentru că lui îi plăcea cafeaua mai dulce, lăsă ceaşca de la gură, şi Irina aproape i-o smulse din mână, îl apucă amândouă mâinile cu mâinile ei, strânse. Dar mâinile lui erau tari, îşi făcu rău ei strângând.

— Spune-mi ce simţi. Ce simţi tu... acum?

Inginerul nu putea lupta cu disperarea ei. Spuse cu o voce fără ton, cu neplăcere, simţindu-se penibil:

— Nu m-am aşteptat să fie aşa. Cât au durat analizele, până când mi-a spus Sorin, m-am întrebat de câteva ori, ba chiar deseori, ce-aş putea simţi dacă aş afla vestea asta. Dar când am aflat că e adevărat am simţit cu totul altceva. Nu te speria, sunt lucruri la care m-am gândit mai temeinic de atunci încoace, de aceea le vorbesc aşa de liniştit. La început am simţit...

Se opri, se uită peste umăr, apoi în jur. Dacă ar fi fost cineva, poate că n-ar mai fi putut vorbi. Nu era însă nimeni, iarna răcea mesele, paharele, locul din jurul lor. Ca şi cum ar fi închiriat întregul local, numai pentru ei, pereche de îndrăgostiţi cărora nu le mai ajunge nicio singurătate.

— La început am simţit numai surpriza. Dar nici măcar o imensă surpriză. O surpriză doar puţin mai mare decât

nu ştiu care alta. Pe urmă m-am obişnuit cu ideea; te obişnuieşti până la urmă cu orice idee, nu? Au trecut ore, zile, săptămâni de când am aflat. Atunci am fost nedumerit. Mă obişnuisem cu gândul, dar nu-l înţelegeam.

Se gândise foarte des la toate astea. Îşi dădea seama acum, când cuvintele ieşeau din el atât de normal, aproape frumos. Ea vru să spună ceva, şi el i-o luă înainte, crezând că ghiceşte ce vrea să spună ea:

— N-am întrebat tot timpul "De ce tocmai eu?" N-am fost indignat. Nu eram nedumerit că mi se întâmpla mie, ar fi putut să se întâmple în acelaşi timp întregii omeniri. N-am fost nedumerit nici măcar că se poate întâmpla. Nu ştiu de fapt de ce-am fost nedumerit, nu pot explica, e foarte greu de explicat.

Încet, mâinile ei se topiseră în mâinile lui, iar între genunchii lui încăpuse sub masă unul dintre genunchii ei, acum şi al doilea, se apropiaseră foarte mult peste masă, respiraţia inginerului, parfumată de coniac, atingea nările ei.

— De altfel, în prima clipă după ce am aflat (şi asta poate că-mi explică până la un punct pasivitatea) am simţit o foarte mare plictiseală. Ideea morţii mă plictisea. Poate pentru că mă gândisem prea mult la ea. Dar mai ales pentru că e, nu ştiu cum, azi, un adevărat refren. Peste tot mor oameni; mereu în condiţii tragice, şi cum de mai sunt posibile asemenea condiţii, dar cum de mai e posibilă moartea însăşi, în orice condiţii, moartea bună chiar, mereu şi mereu, în cărţi, în ziare, la cinema, peste tot? Ca şi cum lucrurile n-ar sta aşa de sute de ani.

— Bine, dar acum – îi tăie ea filosofia – acum ce simţi?

— Acum? O, Doamne! Irina, parcă n-ai şti, am dus o viaţă atât de obositoare, atât de plicticoasă... Nu ştiu de ce naiba, e ca un început de vacanţă, după mult timp de muncă. Mă simt liber, mă simt cu toate treburile încheiate, e o senzaţie nouă.

— Te simţi bine!

— Da, de ce să te mint? Am uneori momente când uit, şi mă simt foarte bine.

— Bine, dar ai înnebunit sau te prefaci! Cum să te simţi bine trăind mereu cu gândul ăsta?

— Dar nu mă gândesc la asta tot timpul. Refuz să mă gândesc la asta tot timpul. Şi nu trebuie să fac un efort prea mare ca să mă gândesc la altceva.

Aceste adevăruri se spuneau, această conversaţie se gândea şi se traducea în cuvinte. Ca şi cum ei doi ar fi vorbit despre un al treilea; ca şi cum ar fi repetat, fără grabă şi fără pasiune, numai pentru consolidarea memoriei, o piesă de teatru a unui autor cu subiecte macabre.

— Doamne Dumnezeule, e înspăimântător ce spui! Nu! Nu poate fi adevărat!

— De ce să nu fie adevărat? Şi ce-ai tu împotrivă să fie chiar aşa? Ar trebui să te bucuri că simt asta. Ai vrea să mă chinuiesc?

— Cum se poate şi nu te gândeşti mereu la asta?

Nici vorbă, ea se gândea acum numai la moartea lui. În permanenţă, de când îi povestise Sorin. Se gândea şi suferea. Trăia tragedia lui. O femeie admirabilă. Care-l iubise şi-l mai iubea şi acum. Şi simţi o undă de antipatie pentru ea, pentru tortura ei, atât de evidentă, prea evidentă, care pe el nu-l putea ajuta cu nimic, care nu-i putea dărui nici măcar o oră în plus. Ca pe vremuri, ea avea din nou între ei doi, sentimente nobile şi o comportare ireproşabilă, era din nou o femeie care nu poate greşi.

— Nu ştiu.

De undeva se aprinse lumina în sală, era şi momentul, începeau să-şi distingă trăsăturile cu greu. Afară, norii stăpâneau pe o lume de gri. Lumina dinăuntru ajungea până la ei, îşi spărgea cercul în aşa fel încât ochii Irinei rămâneau în întuneric, străluceau numai prin propria lor

forţă, iar obrazul şi gura se dezvăluiau complet. Dar iată că ea, chiar în clipa asta, aplecă capul spre masă, aproape atingând-o cu părul, care părea acum lemnos, închise pleoapele întunecate de nesomn, începu să-şi treacă cu neglijenţă peste păr mâna dreaptă, în care ţinea o ţigară neaprinsă. Mâna intra şi ieşea din cercul de lumină, verigheta lui Sorin sclipea o dată cu ea, inginerul îşi aminti un concert de jaz la care fuseseră de mult împreună, mâna neagră a negrului cu trompeta, care şi ea se mişca, făcând să sclipească un inel gros de aur şi brăţara dintr-un metal orbitor a ceasului.

— Nu ştiu cum de nu mă gândesc mereu la asta. Poate că nu sunt pregătit să mă gândesc la aşa ceva.

Ea ridică fruntea, apoi strivi în scrumieră ţigara nefumată.

— Poate că nu sunt destul de deştept ca să mă gândesc la aşa ceva.

— Te-ai schimbat foarte mult.

Îi mai spusese cineva fraza asta, nu prea de multă vreme.

— Cum m-am schimbat?

— Erai numai flăcări; şi acum parcă vorbeşti în somn. Cum poţi fi aşa de mort?

Amândoi îşi dădură seama în acelaşi timp de ce spusese ea.

— Irina! gemu cu reproş inginerul.

Ca după o lovitură de pumnal de unde te aşteptai mai puţin. Dar în loc să tacă, ea ţipă, sufocându-se de emoţie:

— Eşti mort, eşti mort, eşti deja mort! Cum poţi fi aşa de MORT?

— Taci! strigă inginerul ca s-o acopere. Se ridică de pe scaun în faţa ei, cu corpul zvâcnind, cu tot sângele fugit din figură, lăsând doar tenul măsliniu-gălbui, de român care a uitat că în el se mai luptă încă greci şi turci. Cu pumnii strângându-se ca în faţa unui bărbat, cu dinţii explodând de încleştare, cu ochii fulgerători: TACI!

Ea căzu cu faţa pe braţe, hohotind. Inginerul respiră adânc şi se aşează iar, întâlni genunchii ei sub masă, îi simţi adânc, dar ea şi-i retrase îndată, ca o străină în autobuz. Pentru că acum plângea disperat, ca pe un ţărm fără întoarcere. Plângea tare, hohotele ei se auzeau în restaurantul gol, le auzeau probabil şi chelnerii, câţi se găseau astăzi aici, pe lângă uşi, în mijlocul sezonului mort. Inginerul îşi muşcă buzele, se uită în jur. Nu se vedea nimeni, dar erau probabil ascultaţi. Cu o stângăcie subită, îi atinse mâna.

— Irina, te rog! încetează! Nu suntem singuri! Nu mai plânge, te rog!

Irina plângea. Suspinele o cutremurau toată: păr răvăşit pe masă, umeri, sâni, genunchi. Plângea pentru moartea lui; plângea şi pentru moartea celui pe care-l cunoscuse tânăr, pe care-l vedea acum transformat: somnolent, rece, nefiresc. Plângea pentru că-l iubise, şi acum nu-l recunoştea, şi toată iubirea trecută nu se mai justifica. Dar şi inginerul o recunoştea cu greu. După câte-şi dădea seama, ea nu se schimbase prea mult. Se schimbase însă el faţă de ea. N-o mai iubea probabil. Asta era. O iubise şi n-o mai iubea. O dorinţă obscură urcă brusc în el. Şi dacă ea l-ar chema acum? Aşa, ultima oară, să mai aibă parte o dată unul de altul. Gândi întâmplarea la fel cum ar fi gândit-o dacă ar fi fost perfect sănătos: o voluptate gratuită şi comodă, fără trecut şi fără viitor, o adevărată plăcere, o vacanţă. Şi pe acest gând al lui, ea ridică ochii înlăcrimaţi şi şopti:

— Ia-mă, du-mă de-aici!

— Unde? mormăi inginerul cu gura deodată uscată.

Dorinţa se realiza. Trebuia numai să fie atent.

— Nu mai stau tot acolo, spuse cu vocea scăzută inginerul, prudent de parcă ar fi călcat pe un câmp de mine.

— Atunci, oriunde vrei în altă parte.

Tuşi ca să-şi omoare zâmbetul care vroia să-i spargă

chipul, întoarse iute capul şi zâmbi chelnerului, care se vedea minuscul şi nemişcat în fundul sălii. Chelnerul se uita la un televizor mic, dar îl simţi cu un simţ special de inginer, şi într-o clipă fu lângă masa lor.

Afară, pe treptele care duceau spre locul de parcare, ezită s-o ia în braţe şi se hotărî prea târziu. Ea fugise cu cizmele ei negre (de catifea parcă?), şi acum era lângă uşa automobilului. Descuind şi deschizându-i uşa, se întrebă dacă nu se înşelase asupra gândului ei. Dar nu; logic vorbind, era cel mai normal lucru pe care-l aveau de făcut.

Locul unde mai fuseseră împreună era o cameră într-un bloc de pe strada Vasile Lascăr. O cameră strâmtă, cu o fereastră mică, în care era mereu întuneric, în care se intra printr-o baie cu rufele unui prieten al inginerului agăţate deasupra căzii, în care răsunau toate zgomotele căminelor din jur, toate radiourile şi televizoarele, toate iubirile obscene, toate ţipetele de copii, în care încerca să intre peste ei tot universul urât şi violator de intimitate din jur. N-aveau nici măcar unde să-şi pună hainele; şi le agăţau unele peste altele de un cui mare, bătut în uşă. Irina venea întotdeauna în întârziere şi cu respiraţia întreruptă de fugă; pleca întotdeauna în goană, cu o expresie de panică pe faţă. El se apropia de sfârşitul Politehnicii, ea era studentă la Filologie în primul an. Ce-ar fi spus părinţii ei dacă şi-ar fi închipuit măcar? Vara, când canicula încingea camera, spre seară, cădeau pe ei prin fereastra îngustă primele stele, ei stăteau întinşi, şi transpiraţia li se amesteca. O dată, cu o singură ţigară a ei, căzută aprinsă lângă pat pe nişte jurnale, erau cât pe-aci să provoace un incendiu. Dinadins părăsi drumul drept, întoarse complicat pe străzi mici şi trecu cu maşina chiar pe Vasile Lascăr, pe lângă acelaşi bloc. Pe atunci nu avea automobil. Dar nici nu-i trebuia, pentru că ardea cu picioarele, nu altceva, pavajul pe care-l călca spre locul de întâlnire. Trase cu coada ochiului spre Irina, curios

dacă trecerea pe lângă vechiul loc o emoţionează. Dar nu s-ar fi putut spune nici da, nici nu. Trăsăturile profilului ei erau întinse şi reci, ochiul ei privea fix înainte, cufundându-şi privirea în viteza maşinii, o hotărâre se aşternuse parcă pe tot trupul ei. Foarte bine. Inginerul urcă iar în arterele mari. Se întuneca tot mai tare. Oraşul îi privi alunecând în maşină prin mijlocul lui, îşi aduse aminte de ceva, vru să le amintească şi lor, şi apoi, nu se ştie din ce pricină, tăcu, nu le mai spuse nimic.

În ascensor, Irina se rezemă de perete cu un aer complet rătăcit. Ochii îi erau uscaţi, buzele strânse, respiraţia i se auzea. Ascensorul porni repede, încetini brusc, dându-i inginerului acel şoc în stomac cu care nu se putuse obişnui de când se mutase aici, mai urcă puţin, săltând sub efectul frânei, şi opri.

Singur, apartamentul aştepta pe întuneric, şi când inginerul aprinse lumina cea mare din sufragerie, mobilele zâmbiră imperceptibil, un zâmbet secret şi profetic, care ştia tot ce avea să se întâmple. Dar inginerul nu aprinse decât pentru ca Irina să poată intra fără să se lovească de mobile. După ce ea închise uşa vestibulului, el, mereu înaintea ei, stinse lumina şi merse în camera lui, unde aprinse lampa mică de la capătul patului. Lumina lămpii venea prin uşa camerei lui în sufragerie, ca o chemare limpede, pe care ea o ascultă, şi păşi în camera inginerului, oprindu-se în mijlocul ei. Neprivind-o, inginerul trecu apoi pe lângă ea, aproape atingând-o, şi închise uşa către sufragerie. Apoi se întoarse, privind-o; începu, fără să aibă aerul că e conştient de ce face, să-şi lărgească nodul de la cravată.

Ea îşi puse pe masă poşeta. Se uită încă rătăcită în jurul ei.

— Aici stai?

Nu se putea înţelege din întrebare nici surpriză, nici aprobare, nici neplăcere. O cameră banală cu un pat mare. De altfel, el nu stătea numai aici. Stătea şi în restul

apartamentului. Dar n-o lăsase să vadă restul. De teamă că ea s-ar fi putut opri în altă cameră.

Inginerul înclină din cap, da. El îl privi scurt, parcă amintindu-şi de el, parcă mirându-se de prezenţa lui, şi el se simţi străin. Foarte străin, foarte vulgar. Un bărbat pur. Avu un sentiment de eşec. Şi dorinţa de a învinge totuşi. De a îneca în victoria lui împotrivirea ei. De a o face să nu regrete după aceea ce s-a întâmplat, să nu-şi aducă aminte că s-a împotrivit. Se duse foarte hotărât la oblon, îl coborî brutal şi cu zgomot. Zgomotul strică atmosfera şi mai mult. Şi se văzu în geamul devenit deodată oglindă tulbure: era palid, ochii îi ardeau în cap, cravata îi atârna de gât, şi haina de umeri şi mâneci.

Când o căuta cu privirea, primi lovitura drept în piept. Nu mai era în mijlocul camerei; nu dispăruse ca prin minune, geanta era încă pe masă. Era aşezată pe patul lui, sus, pe perne, cu spatele rezemat de tăblia patului, cu cizmele pe pat, rochia îi descoperea picioarele, şi el se miră, inconştient, undeva în spatele minţii. Se aşezase pe pat. Dar îmbrăcată. Acum era momentul să lucreze cu tot firescul; să facă numai gesturi naturale, ca şi cum s-ar fi înţeles dinainte asupra lor, la dorinţa ei.

Dar nu putea s-o sărute. Între gurile lor era un ocean de gheaţă. Şi atunci cum?

— Te rog! spuse el deodată în liniştea roşie de învelitoarea roşie a lămpii; nu se aştepta la ce spusese; nu se aştepta s-o spună pe un asemenea ton.

— Bine, răspunse ea. Sec, sigur, un răspuns care nu lasă îndoieli, ca şi cum şi-ar fi luat o obligaţie pe care în clipa de faţă o respecta.

Inginerul mişcă din umeri şi se eliberă de sacou. Îl luă şi îmbrăcă în el umerii unui scaun. Foarte ordonat, aşa cum devenise tot mai mult în ultimii ani. Îşi trecu mâna dreapta peste nasturii cămăşii. Îşi descolăci cravata din jurul gâtului şi o aşeză pe umărul hainei, jumătate spânzurând în faţă, jumătate în spate, în echilibru. Se

întoarse la cămaşă. Într-o clipă desfăcu butonii de la manşete, descheie toţi nasturii, şi-o trase afară din betelia pantalonilor, lăsând-o să cadă dizgraţios în jurul lui. Se uită la ea, ea îl urmărea, îşi scoase cămaşa şi îmbrăcă în albul ei umerii hainei. Avea umeri frumoşi, rotunzi, atletici, piept triumfător sub bumbacul maioului, părul de pe piept îi strălucea în lumina mică a lămpii, cruciuliţa de aur ortodox, legată cu un lanţ aproape invizibil de subţire ce era, sclipi şi ea. Şi se opri. Îşi dădea seama că în ritmul ăsta se dezbrăca mult mai repede decât ea.

Căci ea nici nu se mişcase. Dar când el se opri, îl întrebă:

— Ce e? De ce te-ai oprit?

— Dar tu?

— Eu?

Neştiind cum să precizeze, inginerul vru să râdă şi nu putu. Surâsul i se contractă pe gură într-o strâmbătură penibilă, de om care suferă de o durere de dinţi.

— De ce te-ai oprit? Mergi mai departe. E atâta timp de când nu te-am mai văzut...

Ca să-i poată vorbi, inginerul ridică tonul.

— Şi tu te uiţi la mine?

— De ce nu? Ce-o să se întâmple dacă ai să fii tu gata întâi?

Irina, o femeie care nu spusese niciodată în viaţa ei o grosolănie; nici măcar nu drăcuia când avea un necaz. Nu, acum nu era grosolană. Era numai sinceră, şi în clipa asta faptele încetau să se împartă în delicate şi nedelicate.

Oricum, provocat, inginerul se schimbă la faţă. Dar reîncepu să se dezbrace, termină într-o clipă, îşi scoase şi ceasul şi-l puse pe masă, lângă poşeta ei, şi aşteptă ostentativ şi întorcându-i privirea, mijlocul podelei, înalt, voinic, gol, băiat frumos. Ea îl privea ca adineauri la restaurant. Se lăsă iar privit.

Era frig în cameră. Adică nu chiar frig. Răcoare. În orice caz, senzaţie de iarnă. Suficient ca să te înfiori.

— Ce faci?

— Imediat, ai răbdare.

Tot o intonaţie liniştitoare, o asigurare că viaţa avea să se desfăşoare firesc, şi pe inginer îl inundă iar o fericire joasă, subterană. Încercă să aibă răbdare. Ea îl părăsi cu privirea, oftă, coborî de pe pat, de cealaltă parte a lui: patul rămase între ei. Îşi scutură întâi cizmele din picioare, ca pe nişte stropi de apă mari şi negri, călcă afară din ele şi fu mai mica. Apoi îşi scoase rochia. Repede, ameţindu-l. Dacă ar fi purtat un *deux pieces,* o fustă şi încă ceva, şocul ar fi fost împărţit, mai uşor de suportat. Din combinezon îi ieşeau acum umerii. Braţele goale şi albe. Şi mai ales genunchii, el ar fi vrut ca ea să se dezbrace mai încet, ca şi cum i-ar fi povestit treptat trupul ei, dar ea se şi aplecă să-şi scoată ciorapii, încât inginerului aproape îi veni să întoarcă ochii. Îşi arunca lucrurile, le lăsa să cadă pe covor în jurul ei, nu-i mai pasa de ele. Avu sânii goi, şi abia atunci inginerul văzu că se schimbase ceva în ea, sânii erau mai grei, puţin toropiţi, nu aceiaşi. Era aproape goală, şi acum era chiar goală. Îşi scotea ultima bucată de lenjerie, transparentă încât o vedea toată prin ea. Cu un aer supus, resemnat, cu o tristă inteligenţă. Inginerului i se întoarse inima pe dos de expresia ei, omorî în el un violator şi o salvă. Era goală ca şi el, ocoli decisă patul, veni spre el, el ridică mâinile ca s-o întâmpine, dar ea îl împinse din drum, merse la hainele lui, le smulse de pe scaun, din ordinea lor, le risipi peste tot, le amestecă cu ale ei, apoi desfăcu patul, se întinse în el, îl aşteptă.

El se apropie de pat, îndoi un genunchi şi-l puse pe marginea lui, se culcă lângă ea, erau acum unul lângă altul, întinşi pe spate. El se suci însă pe o coastă, îşi făcu loc, corpul ei era rece, al lui frigea. Rămăsese exact ca pe vremuri. Tulbure, inginerul, simţi deodată că ea încă nu-i

răspundea. El însă nu se descurajă. Se mişcă singur o clipă, apoi o apăsă tare, tare de tot, ca s-o doară, ca să-i facă rău.

— Lampa! gemu ea, şi el întinse mâna dreaptă şi goni lumina, apoi aduse mâna la loc, o îngropa sub părul ei, îmbrăţişând-o strâns pe sub omoplaţi.

Atunci se întâmplă minunea întunericului. Corpurile lor îşi comunicau căldura, plutind în patul larg, scuturate de valuri la unison, respiraţia ei devenea gâfâitoare, timpul dispărea, amândoi trăiră în trecut, un tremur sentimental îl cuprinse pe inginer. Încleştând-o cu braţele, se uită în întuneric, vrând parcă să înţeleagă, şi nu văzu decât întunericul, în care lumina ochiului deschidea coridoare, uşi, ferestre şi firide. Fu prizonierul întregii obişnuinţe, întregii memorii adolescente. O strângea în braţe tot mai tare, ea îi răspundea tot mai mult, el îşi pierdea respiraţia pe corpul ei. Şi, sub puterea obişnuinţei bărbăteşti, o întrebă dacă-i place.

— Nu ştiu.

— Spune-mi că-ţi place.

— Taci, nu ştiu.

— Spune-mi că-ţi place. Spune-mi că-ţi place, spune-mi, spune-mi că-ţi place!

— Taci, taci, TACI DIN GURA!

El simţi deodată că nu poate merge mai departe. Nu putu, rămase întins, cu braţele desfăcute, mizerabil, fără niciun sens.

Se dădu la o parte. Ea aprinse lampa.

După atâta timp, aproape îi uitase culoarea. Piept plin, carne rotundă, femeie sănătoasă, matură şi echilibrată, lângă un soţ care o iubeşte, o îngrijeşte, o apără.

Părul avea, în lumina roşcată a lămpii, aceeaşi culoare arsă. La subţiori era ras, nu se vedeau decât punctele firelor retezate, asta nu-i plăcea inginerului, o manie igienică pe care n-o înţelesese niciodată. Pubisul delicat, de aceeaşi culoare cu şuviţele care-i acoperă ochii. Stătea

imobilă, cu picioarele uşor întredeschise, fără să-i pese de el. Ce urma acum? El se ridică într-un cot şi-i studie expresia, dar nu află nimic. Ochii ei erau închişi. Privi gânditor desenul pleoapelor, aproape străvezii de cearcăne. Linia cărnii din care năşteau genele lăsate şi lungi. Colţul ochilor. Pleoapele vibrară foarte uşor, genele se înfiorară pe obraz, colţul ochilor păru că se mişcă şi creşte într-o boabă, un strop care aşteaptă pe marginea golului, crescând, îşi rupse apoi echilibrul, căzu repede pe faţă în jos, străluci şi lăsă o cărare strălucitoare, o lacrimă.

Nu se uitau la ceasurile aşezate unul lângă altul, îmbrăţişându-şi zgomotul. Se făcuse târziu? Fiecare hrănindu-şi gândurile lui, dar privindu-l pe celălalt.

Pe vremea când se iubeau, căldura lui se ascundea în ea ca un soare într-un ocean, şi toate păsările întrebărilor se înecau. Dar adineauri nu reuşise s-o topească în braţe, cuvintele stricaseră totul, prezentul revenise cu ele, întunericul nu mai putea fi reparat. Pe neaşteptate, ea îl atinse cu mâna, el se întoarse să-i scape, dar era prea târziu, intră în ea fără să vrea, se luptară din nou.

Acum, la lumina aprinsă, îi vedea faţa foarte bine. Ca şi ea pe a lui. De aceea, lipiţi, se opriră amândoi şi se oglindiră fiecare în ochii celuilalt. El se pierdu în ochii ei. Pieptul lui cedă, nervii i se destinseră. Se văzu în ochii ei mult mai întreg decât îl puteau înfăţişa ochii ei, poate acelaşi lucru se întâmplă şi cu ea, căci izbucniră amândoi, şi în aceeaşi clipă se sărutară pe gură, tare încât le scârţâiră dinţi! o sărutare care nu mai avea gust, numai disperare şi forţă. Şi în lacrimi, penibil, din răsputeri, cu durere, aproape ţipând, se bucurară unul de altul.

— Nu ne mai iubim, spuse ea, mângâindu-i părul, după un moment.

El, cu capul pe sânii ei, încuviinţă în şoaptă:

— Da, nu ne mai iubim.

— Poate că e mai bine că totul s-a terminat cum s-a terminat atunci.

— Pentru că ar fi putut să se termine mai rău acum?

Ea nu-şi dăduse seama ce spune, uitase şi ea o clipă ceea ce nu putea să uite. Dar el continuă:

— Asta mi-a spus şi Cici, acum câteva săptămâni.

— Ai întâlnit-o? făcu ea cu o fantomă de interes.

— La reveion.

— A fost îndrăgostită de tine.

— Mi-am dat seama.

— Poate că mai e şi acum.

— Acum ce mai poate fi schimbat?

— Nimic, recunoscu ea, ştergându-i cu palma stropii de transpiraţie de pe frunte.

— Vezi? — şi inginerul surâse cu o melancolică superioritate.

— Deci e adevărat tot ce mi-ai spus.

— Nu ţi-a confirmat Sorin?

— Nu asta. Despre tine. Despre ce simţi tu acum.

— Da. E chiar cum ţi-am spus. Probabil că de asta nu mă poţi ajuta în niciun fel.

Ea se ridică să se îmbrace, şi mişcându-se prin cameră avea o culoare de pâine coaptă. Dar era încă goală când el o întrebă:

— Ascultă, ce e cu ochii tăi?

— Cu ochii mei?

— Da; ochii tăi nu erau aşa de obicei.

Ea, deşi speriată de ideea lui, încercă o scăpare.

— Îmi ţii minte ochii aşa de bine de când nu ne-am văzut?

— Cât se poate de bine. Ştii ce memorie am pentru lucrurile care mă interesează. Nu te-am văzut niciodată atât de încercănată; şi ai pleoapele umflate.

Ea păli. Iar el, ca un vânător care ştie să ochească tocmai acolo unde se înfioară tufişul, se repezi drept la ţintă:

— Ai un copil cu el! Un copil! Recunoaşte!

Palidă, cu mâinile în lungul trupului, pălind nu numai pe obraz, ci pe tot corpul gol, Irina se uită la el ca o condamnată.

— Ei bine, da, voi avea un copil.

— Un copil cu el!

Inginerul sări din pat şi nu mai avea astâmpăr, gura i se despicase într-un rânjet plin de dinţi, ochii lui muşcau femeia goală din faţa lui.

— Un copil cu el! Cu molâul ăla! Iată bărbatul căruia trebuia să-i faci copii!

Striga tot mai tare. Ea, încremenită, uită să se mai îmbrace, iar pe el îl apucase o inexplicabilă răutate, îi venea s-o strângă de gât, sau s-o bată măr, sau nici el nu ştia ce altceva ar fi putut să-i facă.

— Un copil cu ăla! O să fie un copil reuşit, o să-i semene!

Ea, de uimire, abia putu articula, sufocată şi cu dinţii strânşi:

— E bărbatul meu!

— Tocmai! Bărbatul tău! Bărbatul cu care dormi noaptea într-un pat! Uneori se trezeşte şi te trezeşte şi pe tine, şi îţi place atunci!

Deodată, ea se întoarse şi începu să se îmbrace. Repede şi energic, chiar în faţa lui, ignorându-l complet, de parcă s-ar fi îmbrăcat în faţa unei chiuvete de baie, având darul să-l trezească pe el instantaneu, să-l facă să îngaime:

— Ce e... doar nu vrei să pleci?

Într-o clipă fu gata, şi trecu pe lângă el fără să-l vadă.

— Stai! strigă el, şi se repezi după ea, dar ea şi trecuse prin sufragerie şi, fără să-i pese că se lovea în întuneric de mobile, aproape ajunsese la uşa apartamentului.

— Irina, stai! strigă el, sărind în pantaloni cât putea de repede, şi se năpusti după ea desculţ şi cu pieptul gol.

Prea târziu. Prin uşa deschisă, frigul îl lovi drept în

piept, pe scară scădeau tocurile ei.

— IRINA! strigă el iar, şi uşa opusă uşii lui se deschise, şi generalul Istrate, pensionar curios, se uită afară. Nimic de făcut. Se întoarse în casă.

Patul şi perna mai păstrau mirosul ei. Se îndreptă spre telefon. Dar era absurd, ea nu putuse ajunge acasă. Şi ce s-ar fi făcut cu Sorin, presupunând că ea ar fi vrut să-i răspundă?

În baie, se spălă îngânând vorbe fără şir, apoi îşi înecă în palmele pline cu apă rece faţa muiată de sudoare, inima îl durea, avea părul vâlvoi, cruciuliţa i se sucise la gât. Se linişti greu, se îmbrăcă, stinse, încuie, ieşi.

La colţ era o cofetărie unde se ducea uneori ca să termine o seară care altfel n-ar fi avut sens. O cofetărie bună şi mică, unde era cunoscut, se duse acolo. Era plină, ceru voie şi se aşeză la masa unor necunoscuţi, luă un trigon.

O cofetărie mică şi bună. Nuţi, fata de la casă, îi zâmbi ca unei cunoştinţe vechi. Cei doi cu care stătea la masă nu mai erau tineri. Un bărbat îmbrăcat în haine frumos tăiate, dar cam roase, cu păr alb purtat cu mândrie, o femeie care fusese frumoasă şi rămăsese impunătoare. Se ţineau de mână de parcă se revedeau după mult timp. Frânturi de conversaţie: un voiaj în Italia prin anii treizeci, războiul, un copil al ei, care murise, apoi greutăţi pentru el, reieşea chiar că fusese judecat şi închis un timp, şi ce mai face X, vai, dacă ai şti cât a îmbătrânit, Y se ţine mult mai bine, viaţa de azi nu seamănă cu cea de ieri, Dumnezeu ştie, totul e să fim sănătoşi, Rozica, cealaltă fată, veni şi-i servi cu un cataif şi o indiană şi-i zâmbi şi ea clientului lor mai vechi.

O ruşine profundă îl cuprinse pe inginer. Aducându-şi aminte, roşi în cofetăria aglomerată, lângă bătrânii cu amintiri. De mult, când făceau planuri despre căsătoria lor, ea acceptase să se creştineze dacă aşa voia el, era de acord să boteze copiii, îl iubea suficient ca să accepte

chiar ceea ce i se părea o prejudecată. Şi dacă azi nu o mai iubea şi nu-l mai iubea, nu avea niciun sens s-o lovească, şi ce-i venise s-o lovească, pe ce se răzbuna, cu ce-i rămăsese ea datoare, cu viaţa ei mai lungă decât a lui? Se sculă şi ieşi, lăsând pe farfurie o jumătate de trigon şi paharul cu apă rece neatins. Afară se făcuse mai frig. Îşi înfundă mâinile în buzunarele scurtei. Coti de pe stradă pe magistrală. În întuneric recunoscu un vecin care-l saluta ridicându-şi pălăria; ridică şi el pălăria, salutându-l, şi-l lăsă în urmă. Magistrala venea spre el cu automobile şi lumini, iar el îşi aşeza cu o exagerată grijă întâi tocurile, apoi toată talpa pantofilor pe trotuarul care se uscase. Mergea încet spre oraş, nu departe râul noroios curgea, sub podul care suporta o piaţă, tramvaie, autobuze, prăvălii, oameni cu interioarele lor. Trecu chiar pe lângă maşina lui, oprită, pe care o contempla un băieţel în uniformă şcolară. Se opri o clipă. Nasul puştiului curgea, dar nu-l putea determina să plece; el se uită în sus la inginer, dar, cum acesta nu-şi mărturisea prin nimic legătura cu maşina, se întoarse cu ochii înapoi.

Toate acestea erau neobişnuite. Şi moartea lui, strălucind la orizont ca o stea care se apropie încet, părând încă imobilă din cauza distanţei, dar devenind tot mai evident mişcătoare pe măsură ce se apropia. Şi încercarea lui de a se comporta firesc (era să zică în gând chiar “corect”) într-o asemenea împrejurare. Şi răutatea nemotivată faţă de Irina.

Trebuia să se decidă, să gândească serios la toate astea. Poate un bilanţ, o analiză serioasă a întregului trecut, să ducă la un răspuns. Se hotărî ca de mâine să se întoarcă cu gândul înapoi. Să caute să înţeleagă. Poate acolo se ascundea cauza. Poate de acolo avea să vină liniştea şi calea dreaptă. Fără să-şi dea seama, încet dar constant, se cufunda tot mai mult în oraş. Se trezi în dreptul Colţei şi luă un autobuz înapoi, fiindcă era obosit.

Când ajunse la el, telefonul tocmai înceta să sune. Îl

ridică, dar dincolo nu răspunse nimeni, şi nu-şi putu da seama dacă cine era închisese dinadins când îi auzise vocea, sau nici nu i-o auzise şi renunţase, descurajat.

Reuşi să doarmă şi se trezi în mijlocul nopţii, cu o puternică, greţoasă senzaţie de impuritate.

VENEA DINTR-O FAMILIE FUNDAmental burgheză. Din partea mamei – negustori de cereale. Un străbunic, Nestor, poreclit Grecul, făcea comerţ cu caicul pe Dunăre. Era Nestor Grecul grec sadea? Aşa se spunea în familie. O străbunică se născuse Paşa, zice-se dintr-o familie de turci creştinaţi. Totuşi, românii erau cei mai mulţi în neamul mamei; străinii se topiseră repede în sângele naţional, sub părinteasca apăsare a bisericii autocefale. Negustorii aşezaţi într-un port dunărean suiseră la începutul secolului în Capitală, întâlniseră neamul tatei. Tatăl era bucureştean get-beget, de şapte generaţii, cum îi plăcea chiar lui să spună. Tatăl avea doisprezece fraţi şi surori. Unchii erau toţi avocaţi, preoţi sau ofiţeri de carieră. Ce putea fi pe vremea aceea mai normal, mai românesc? Ce fuseseră rudele tatei cu o generaţie, cu două generaţii mai înainte? Funcţionari, proprietari de case. Ce fuseseră cu patru, cinci generaţii înainte? Mitocani. *Curriculum* bucureştean tipic în toate detaliile lui.

Mătuşile, surorile tatei, se măritaseră, născuseră copii, nu avuseseră profesii. Unchii avocaţi făcuseră bani (nu mulţi, sume care nu supărau pe nimeni). Unchii preoţi crezuseră în Dumnezeu şi-i făcuseră şi pe alţii să creadă. Unchii ofiţeri căzuseră (era normal, şi lor li se păruse normală perspectiva), tineri şi abia muşcaţi de viaţă, în 1913, în 1916, în 1919, în 1942. Tatăl inginerului, cel mai mic dintre fraţi, însurat prea tânăr cu o femeie voluntară şi mai în vârstă decât el, murise într-o catastrofă de cale ferată la un an după căsătorie, fără să-şi vadă fiul, care

avea să se nască peste câteva săptămâni. Mama inginerului se recăsătorise imediat, rupând orice legătură cu familia tribală a soţului defunct. Unchii şi mătuşile, adunaţi în casa bătrânească de pe strada Bateriilor, suspinaseră un timp după nepot, apoi îl dăduseră uitării, familie prea unită ca să nu-şi ajungă ei însăşi. Mama inginerului avea oarecari proprietăţi, se remăritase cu un om de acelaşi nivel social, şi el cu oarecare stare; inginerul crescuse cu guvernante şi cam părăsit de părinţi.

Războiul venise şi se terminase, revoluţia venise şi se terminase, ţara îşi regăsi încet-încet pacea, se aşeză la loc, societatea românească reîncepu să funcţioneze, tatăl vitreg al inginerului căzu la un moment dat la poziţia socială de vânzător într-o alimentară, mama făcu dactilografie un timp. Apoi, tatăl vitreg fu arestat şi deţinut câţiva ani, nu se ştie prea bine pentru ce, după care reveni la aceeaşi alimentară. Fiind însă un individ energic, ajunse iute responsabil, apoi personaj cu răspunderi în alimentaţie, apoi chiar director al unui trust (îl ajuta cineva, altfel, pentru un fost deţinut, asemenea evoluţie n-ar fi fost posibilă), şi peste câţiva ani prosperitatea surâdea din nou casei lor. Între timp, mama îi dăruise soţului un fiu, şi inginerului un frate vitreg.

Inginerul depăşise destul de uşor vârsta critică. De loc ambiţios, ba chiar indolent şi pierde-vară în liceu, se dovedi inteligent şi plin de succes în facultate. Termină între primii, i se propuse un post în învăţământul universitar, căruia, practic şi fără false vanităţi, el îi preferă unul într-o întreprindere, în inima producţiei, cum spunea el însuşi, încât nu-ţi puteai da seama dacă-şi bate joc de formulă, sau o ia în serios. Foarte conştiincios la locul de muncă, avea relaţii minime cu subalternii şi neutre cu şefii. Reuşi să nu pară nici prea deştept, nici prea ambiţios. Era ascultător întotdeauna când era nevoie, niciodată mai mult, vorbea despre sport, vinuri,

automobile, cu câţiva colegi chiar despre femei. La început fusese destul de prietenos, dar pe măsură ce avansa în ierarhie se închidea tot mai mult, se controla, fiecare gest al lui avea efect, şi începu să nu mai facă decât mişcări pozitive, încununate de succes. Totuşi, fiindcă era demn, îi ieşiră vorbe ca are caracter, ba, chiar că e greu accesibil, directorul îi reproşa mereu că nu are relaţii largi cu restul personalului, că nu contribuie la închegarea colectivului, iar inginerul îl asculta deferent, dar nici nu promitea nimic, nici nu-i urma sfaturile. Dacă nu s-ar fi dovedit priceput şi util ar fi avut fără îndoială dificultăţi. Pe de altă parte, era norocos. Căpătă printre primii şi cel mai tânăr din întreprindere un apartament într-un bloc abia construit, aproape de centru, îşi cumpără un automobil mic, destul de nou, pe care un coleg strâmtorat îl vindea în pierdere. Citea uneori o carte cu totul depărtată de câmpul lui de specialitate. Altfel, slujba, vara la mare, iarna o săptămână la schi, numai câţiva prieteni buni şi vechi (unii, ca Bibi de pildă, încă din liceu), excursii, *week-end*-uri, pescuit câteodată, cinema, meciuri, ceaiuri dansante. Şi aventuri. Cât mai multe, cât mai scurte cu putinţă, fără trecut şi fără viitor, simple, pline de căldură umană şi de nostalgia duratei. Şi viaţa continua, în acelaşi oraş, verde, frumos, bizar, pestriţ, murdar vara, îngheţat iarna, vechi, înţelept, ipocrit. Câteodată mergea cu prietenii la revistă, alteori la un concert deosebit, pe care nu-l înţelegeau prea bine, dar îl ascultau cu răbdare, satisfăcuţi că pot face şi aşa ceva; eterna conversaţie politică, între gazete şi radiouri, la cafenea şi bodegă, făcând strategie cu măslina şi scobitoarea pe harta farfuriei. Apoi un costum nou, o cravată din străinătate, nişte pantofi exotici. Apoi iar o femeie, iar o fugă undeva la ţară, iar o gelozie, o surprindere, o despărţire. Din când în când un scandal, poate chiar o bătaie, un ochi vânăt sau un dinte rupt, dar niciodată ceva serios sau încurcături cu legea. Timpul

trecea, deocamdată fără să-i umfle stomacul, să-i îngreuneze burta, să-i doboare fălcile, să-i otrăvească părul. An după an, arăta încă neschimbat. Când şi când, o călătorie într-o ţară vecină, o dată chiar într-una mai depărtată, comparaţia uneori dispreţuitoare, alteori entuziastă cu alte civilizaţii, cu alte societăţi, dar până la urmă, şi mereu, întoarcerea în acest oraş, al cărui asfalt îl supsese o dată cu laptele mamei, distilat într-un lichid ireal şi viu şi nepieritor.

Anii lui călătoreau spre treizeci. Dar el încă nu-l urmase în cursa lor, ei îl duceau adormit ca pe-un pasager indiferent la peisaj. Conştiinţa vârstei încă nu atacase liniştea inginerului. Cel puţin până nu de mult. Oglinda în care se bărbierea făcea un rămăşag cu timpul, pe care-l câştiga în fiecare dimineaţă. Asta îi aduse aminte, acum, nemişcat pe scaun cu stiloul uitat în pumnul închis, de oglinda din camera lui de adolescent, cu mai bine de zece ani în urmă, în altă casă, veche, plină de oameni aduşi acolo claie peste grămadă de război. O cămăruţă mică, în care se apăra cu greu de restul casei. Pe-atunci avea unele porniri romanţioase, şi într-o zi agăţase lângă oglindă o mare reproducere după un portret al lui Simon Jose Antonio de la Santissima Trinidad Bolívar. Desenat de Kepper, la Bogota, acum un secol şi jumătate, înfăşurat într-o manta din care ieşea gulerul cu frunze de aur al uniformei, Eliberatorul înclina spre umărul stâng o frumuseţe de cap brun, buclat, cu ochi mari şi feminini, păstrând în genele lungi şi întoarse un fel de seducţie încremenită, prăfuită de timp. I se păruse că figurile lor seamănă, o agăţase lângă oglindă ca pe-o altă oglindă mai profundă. Când se uita în oglindă, capul lui lângă al lui Bolivar făcea o suită. Mantaua, mustăţile lungi, privirea moartă cădeau, şi el se regăsea lângă portretul eroului, închis într-o viaţă diferită şi mai bătrân cu o sută cincizeci de ani. Acelea erau zilele când, trezindu-se, spunea portretului: *Buenas dias, Bolivar!*

Fără să fie sclipitor, avea o inteligenţă care depăşea media. Studiile nu constituiseră niciodată o dificultate pentru el. Nici înţelegerea lumii. Dar poate că nu era omul ideilor, poate că era doar omul vieţii. Citise o istorie a filosofiilor, ca introducere la textele originale, dar ajunsese la concluzia că toate filosofiile sunt la fel de ineficiente în faţa misterului ultim, şi de textele originale nu se mai apucase. Orice ar fi descoperit, nu erau lucruri pe care nu le putea imagina şi singur. Asta îi dădu un timp o febrilitate de a găsi adevărul, o dezolare că nu-l poate descoperi. Apoi un dispreţ. Adevărul nu există. Noul nu există, sau cel puţin nu are aspectul unei surprize totale. Întâi o tristeţe resemnată că nu putea fi surprins de nimic; apoi o mulţumire posacă; apoi senzaţia normalităţii. Inteligenţa se aplica, în acest caz, existenţei practice. Un post, o casă, un automobil, o femeie, iată date reale şi suficiente chiar unui om superior (de altfel, inginerul nu se considera superior, decât în mică măsură, prin nivel social şi educaţie, în rest nu-şi găsea deosebite calităţi). Astfel, maladiile adolescenţei el le făcu în forme foarte benigne. Adera echilibrat la câteva mari cauze, fără să le pună în discuţie, fără să fie alarmat de faptul că alţii se îndoiau de soliditatea lor. Jocul politic îl fascina ca un sport. Nu avea o conştiinţă politică din acelea care se traduc în gesturi şi atitudini, şi viaţa lui era politică numai prin participarea la istorie fără crize şi întrebări.

Evident, dând o asemenea importanţă realului, credea în ştiinţă. Un savant poate ajunge la o mistică a ştiinţei; poate hrăni în el în aceeaşi măsură raţionalul şi iraţionalul; se poate chiar îndoi de ştiinţă, o poate combate chiar cu armele ei. Ancorat ferm în surâsul lui de tehnician, inginerul credea în ştiinţă aşa cum omul modern crede în telefon sau în radioactivitate, pentru că le foloseşte, fără să le chestioneze nicio clipă nefirescul şi absurditatea. Pentru ingineri, matematica îşi pierde

abstracţia, îşi pierde nobleţea. Inginerul ştia că undeva există nişte orizonturi mai largi, nu le nega şi nu încerca să ajungă la ele, onest în suficienţa lui.

Dar lumea, o lume de forţe şi de subjugări, cum o percepea el, era totuşi mai mult infernală decât paradisiacă. Ei şi? Omul poate folosi lumea oricând, în orice condiţie se poate apăra de încercarea ei permanentă de a-i viola intimitatea. Esenţialul este să-şi păstreze neatinse interioarele. Depozitele spirituale. Suportul vital. Universul propriu. Sau oricum vrea lumea să-l numească. Esenţialul e să cedezi vieţii cât mai puţin, smulgându-i cât mai mult. Pentru inginer, banalitatea acestei concepţii era încă un semn al sănătăţii ei. Despre Dumnezeu şi despre puterea întunericului nu ştia mai nimic, ca un şcolar cinstit care nu are curiozitatea în clasa a patra să citească o carte de clasa a cincea. Morala lui practică nu contrazicea anumite trăsături mai adânci. Nu era mincinos, nici lacom, nu făcea rău; ca cetăţean era chiar un patriot; pe de altă parte, iubea frumosul pe cât îl putea înţelege el; pe de altă parte, era deschis, la experienţe. Dar tinereţea lui se îngreuna şi îmbătrânea de o forţă reală a corpului şi caracterului, o forţă a vieţii naturale şi plenare, o substanţă, o densitate. Şi el fusese, adolescent, un derbedeu vital şi gălăgios, cum continua Bibi să fie şi astăzi; acum, ceremonia socială, conştiinţa propriei forţe, luciditatea, îi îngroşau în mers şi în voce o virilitate pe care o simţeau toţi bărbaţii şi toate femeile cu care era pus faţă-n faţă şi ochi în ochi, zilnic, la lucru, pe stradă, în societate, peste tot pe unde îl duceau paşii.

Iubise mult câţiva oameni. Mama mai întâi. Dar mama lui era o femeie incomodă, autoritară şi sufocantă prin devotamentul ei; şi, deşi iubitoare şi devotată, uneori surprinzător de absentă şi de neatentă cu cei apropiaţi. Copilăria inginerului avusese faze în care mama nu-l lăsa singur o clipă, alternând cu părăsiri, când copilul alerga la

ea şi era respins cu enervare. Dorinţa ei de a-l conduce şi control devenise, cu anii, din ce în ce mai greu de împlinit, băiatul creştea şi se revolta tot mai des, apoi devenise licenţiat, apoi începuse să câştige. Îşi luase zborul definitiv. La fel de voluntar ca şi mama lui, inginerul o vedea acum destul de rar, dar oricât de rar s-ar fi văzut, personalităţile lor puse în contact scoteau de fiecare dată scântei. În singurătate însă, inginerul îşi descoperea întregul sentiment familial, tânjea statornic şi ascuns după imaginea mamei, blândă şi înţelegătoare şi altfel de cum o cunoscuse el, şi totuşi unică şi aceeaşi. Şi pentru ca nu o vedea îi scria, îi trimitea ilustrate, uneori flori sau alte fleacuri, urări de sărbători sau de ziua ei dacă se întâmpla să nu se găsească în Bucureşti în acea zi.

Îşi iubea fratele vitreg. Un puşti încă. Recunoştea foarte puţine însuşiri ale mamei, sau chiar ale lui, în el. Semăna cu tatăl vitreg. Blond şi cu ochi verzi. Înalt aproape cât inginerul, foarte zvelt şi elastic, jucaseră de câteva ori baschet împreună. Băiat de treabă, simpatic, cu capul încă plin de nimic. Întrezărindu-se vag în el, inginerul îi oferea câte-o halbă de bere, îi alegea cravata şi cămaşa cu care să întâlnească o fată, îl lua cu el cu maşina şi-l depunea în poarta liceului, spre hazul uimit al colegilor lui. Puştiul îl adora, încerca să-l imite în toate, îl asculta orbeşte. Nu se apucase de fumat pe ascuns pentru că nici inginerul nu fuma. Se iubeau poate mai mult decât doi fraţi adevăraţi; dar, în fond, erau fraţi de mamă, ce poate fi mai sigur ca legătură de sânge?

Îşi iubea deci mama, fratele, iubise o femeie, pe care se gândise chiar s-o ia de nevastă. Povestea ei era mai complicată, nu vroia să şi-o amintească acum, sări în gând peste ea. Iubea câţiva prieteni vechi. Ce-o fi făcând Bibi acum? Desigur, la slujbă, se ceartă cu şeful lui direct; sau poate a ieşit din birou, ca să nu dea telefoane intime de faţă cu subordonaţii, şi acum inventă ceva în urechea

vreunei fete naive, ca să-şi explice absenţa de aseară. Dragul de el! Un om cald, orice s-ar spune, şi ce poate fi pe lumea asta mai de preţ decât căldura? Dar Bibi era şi puternic, avea haz, ridica moralul oricui, ce bine că moartea nu s-a atins de el, dar cum de nu s-a atins tocmai de el?

Deocamdată nu vedea nimic într-un trecut atât de corect şi de neutral. Sau poate nu se pricepea să se uite cum trebuie în el, nu putea încă să-i lumineze spaţiile de întuneric. Strecurându-se pe sub unghiurile şi încheieturile schemei, inginerul nu găsea niciun punct în care să devină necesară reamintirea detaliilor, mărunţirea timpului. Se depărta şi nu mai vedea decât un schelet. Se apropia, dar el nu se acoperea de carne. Să fi fost un trecut atât de meschin, de nesemnificativ? În fond, şi asta era posibil. Nu ţinea minte evenimente cheie, răscruci, locuri de unde nu mai e întoarcere. Le trăise într-adevăr?

Numai el şi oraşul. Lipitoarea asta de oraş, care îţi suge trecutul, prezentul şi viitorul, pentru că vrea să te păstreze omul lui, în loc să-şi amintească momente ale vieţii lui, îşi amintea scene din acest oraş, îşi amintea decorul acţiunii, nu acţiunea însăşi. Străzi pe care le ştia piatră cu piatră, cârciumi în care s-ar fi putut mişca şi cu ochii închişi. Felinare sub care se oprise beat, iarna în zori, când ieşea de la o petrecere sau de la o femeie, pe scări murdare, pe lângă geamuri tulburi, alunecând pe balustrade tocite, pe trepte sparte, până afară, sub cerul hidos în care crăpau stelele, stelele care crăpau şi explodau şi în creierul lui. Pârtia lucioasă a bulevardelor pe care căzuse şi se dăduse de-a dura sub pumnii ridicaţi ai unei bande geloase şi dezlănţuite; şi acum aluneca şi se rostogolea în gând, în vis, pe prăpastia pavajului, spre pieţele împuşcate de automobile, se îmbrăţişa mortal cu cenuşiul rece cu săgeţi de circulaţie şi treceri, îşi lipea piepţii cămăşii între roţi, îşi strivea cravata de pielea

oraşului, îşi mânca pantofii de spinarea lui, îşi ţâşnea sângele în toate părţile în oraş, prins şi dezalcătuit în colţii lui.

Un oraş ca un vis, un oraş ca o sinucidere. Mesele de pe trotuarele bulevardelor în albastrul mediteran al după-mesei, norii albi de timp frumos peste stâlpi şi antene ca peste nişte catarge. Bucureştiul de câmpie te face uneori să crezi, numai când te uiţi la norii care-i dau târcoale, că dincolo de colţ e un ocean şi un port cu vapoare. Ferestrele acestea duc spre port, femeile acestea sunt un port. E prea frumos ca să fie adevărat. De aceea, iar pe străzi, cât mai sus şi mai departe, marginile se înconjoară cu trenuri de fum, se survolează cu avioane de argint şi de pace. Şi peste tot oraşul zboară tropical pomii, în care toamna verde se ascunde cu neoni violenţi, otrăvitori. E destul, luminile se sting, ora închiderii, să plecăm de aici, să mergem la o bună prietenă a mea, pe care o putem trezi noaptea din somn în atelierul ei de pictoriţă, fără să se supere, ea ne va face cafele şi muzică de jaz bună, largă în ritmuri şi veche, şi va săruta la întâmplare pe cel mai frumos dintre noi când vom pleca, întorcându-i umerii în prag spre siluetele celorlalţi, care se depărtează deja în orizontul străzii, râzând şi glumind şi neluând în seamă întârzierea, absenţa celui mai bun. Cine vede Bucureştiul înţelege Europa în taina ei, duce oraşul cu el în camera fotografică, englez monosilabic sau neamţ roşcovan, pentru care dramele pământului sunt un jurnal pitoresc de vacanţă. Cine înţelege Bucureştiul înţelege Europa, cine nu le înţelege pe amândouă la ce s-a mai născut? Cel mai bine e însă să opreşti maşina uite chiar aici, fără să te sperii de protestele ipocrite ale femeii de lângă tine, să te întorci spre ea sărutând-o cât pe-aci să-i frângi gâtul pe marginea scaunului, să nu-ţi pese de oamenii care te-ar putea vedea dacă nu s-ar zgribuli atâta de ploaie, lângă parcul Icoanei despicându-se iar de primăvară, să-ţi duci cât mai departe sărutul până când capul ei aproape iese

afară prin portiera cu geamul coborât, şi părul îi atârnă afară din maşină, să te lovească briza ploii în faţă, să vezi peste buzele ei, ca peste un pahar, colţul Şcolii Centrale, unde s-au sinucis eleve îndrăgostite, şi colţul bodegii Moldova, unde-şi beau trecutul în fereastră vecini din cartier. Maşina nu e a ta, e a unui prieten, haina pe care ea ţi-o descheie febril şi cu ochii leşinaţi e a prietenului în al cărui pat străin ai dormit azi-noapte, sărutul acesta nu e al tău, viaţa aceasta nu e a ta, moartea aceasta nu e a ta, femeia aceasta e căsătorită sau se va căsători cu altul, şi corpul ei, care te va primi şi te va adăposti, te va strânge şi te va ţine mai mult decât poţi, nu e al ei.

În mijlocul câmpiei române, într-un loc fericit şi ales de providenţă, a căzut într-o noapte un oraş. Pe-atunci, printre luncile largi şi pădurile de stejari trecea un mănunchi de râuri dese, câmpurile se adânceau în văi şi lacuri, de sus curgea soare mult, în depărtare dealurile se adunau ca o turmă de bivoli, şi respiraţia lor făcea zarea să tremure. Nu se poate spune dacă oraşul a căzut din cer mare şi plin aşa cum e azi, era poate un început de oraş, era poate numai sămânţa lui, dar chiar sămânţa lui era neobişnuită, umflată, plină şi neîncăpătoare de atâta viitor. Deodată bivolii plesniră speriaţi din cozi, deodată trecură în fuga mare cinci sute de ani, cinci sute de ani care părură lungi după mileniile scurte, ignorate, inexistente, numărate doar de pietre şi de copaci. După o noapte de cinci sute de ani, ochiul ultimei generaţii se deşteaptă ca un vas adânc şi plin până sus de zgomote şi lumini, torente de fier şi cascade de piatră, toate lovite de un ciocan gigantic în nicovala oraşului, tot oraşul prăbuşindu-se în viaţă şi timp, antrenând în căderea lui atâtea care sunt şi au fost. Aceasta e o cafenea pe ale cărei mese a căzut umbra poetului şi boala lui de geniu răspândită gingaş în fiecare deget al mâinii. Durerea de cap, capul rezemat de perete, ochii în odaie ca un fulger într-o noapte, ca un tablou într-o epocă. Trupul se ridică,

eliberat în hainele noi, pasul scapă din cuib, peste prag, coboară pe scară, şi zumzetul altor cuiburi îl învăluie în treacăt de dincolo de uşi. De curând însă, a început o dramă în acest mare oraş. Drama fără spectatori a unui singur om, dar asta nu-i scade interesul şi importanţa. Se întâmplă în oraş evenimente fericite şi nefericite, şi primele sunt probabil cele mai multe din moment ce nu se produc tulburări în ritmul general, iar celelalte sosesc când nu te aştepţi. Dacă acesta ar fi un oraş fără acoperişuri; cu case, cu apartamente, cu familii, cu iubiri, cu scandaluri, dar fără acoperişuri? O privire de sus ar putea să surprindă, să prevină, să corecteze atâtea! Dar nu. Lucrurile au început, şi dacă au început trebuie să meargă până la sfârşit, ce contează un atom uman în alte două milioane, tot ce e rău e spre bine, tot oraşul câştigă până la urmă, cu străzile lui atât de diferite una de alta, oraş cuprinzând toate oraşele din toate ţările, îmbolnăvindu-şi oamenii de imaginea altor locuri, pe care nu o pot verifica, nu o pot compara niciodată, de aceea pornesc tot pe străzile lui, cu speranţă până-n ultima oră a bătrâneţii, tablă roşie încinsă de soare pe care fac plajă costume de baie, streşini şi pahare, lucarne şi suflete, Bucureşti al lumii.

FETE? ASTA DA, ÎNTR-ADEVĂR. DACĂ trăise o viaţă fără fond (deşi nu era convins că lucrurile stau chiar aşa), era cu atât mai natural ca siluetele, taliile, gleznele, umerii să se reliefeze şi mai puternic în ea. Da, la asta se putea gândi oricând, îşi putea odihni gândul mereu pe amintiri noi, erau atât de multe întâmplări, încât, ieşind mereu proaspete din trecut, aproape alcătuiau un viitor, nerepetate destul ca să-şi piardă parfumul. Aici îşi amintea chiar momente cruciale, revelaţii. Ca orice bucureştean, inginerul fusese un erotic precoce. La paisprezece ani, înalt, juca baschet sărind la coş mai sus decât toţi, curtea liceului şi alături un teren de sport în care vedea printre zăbrele fete cam de vârsta lui, în costume de gimnastică din care ieşeau membre albe, neatinse de soare, era primăvară, era încă frig, erau urâte, unele cu sâni prea mari, care şi începuseră să cadă, aveau picioare prea groase, pline de păr, sportive, el sărea la minge, şi corpul i se umfla de enervarea jocului, Bibi sărea în faţa lui, atât de precis de parcă ar fi jucat în somn, pieptul, pântecele i se întindeau, netede, purta un costum de baie strâns sub pantalonii de sport. Baschet în primăvară ca un joc de delfini într-o mare rece. Săreau amândoi deodată, pumnii li se loveau sub minge, Bibi ţipa: – La ce dracu te gândeşti, nu juca singur, ce ai azi de le pierzi pe toate? Dogaru, profesorul lor de română, bucovinean de origine, compromitea prin pronunţie toate cuvintele nobile: — Ierotica lui Ieminescu... Pe-atunci îşi transforma camera de câteva ori pe săptămână, patul făcea înconjurul pereţilor, masa

trecea de la fereastră sub lampă şi înapoi, agăţa pe pereţi tot felul de fleacuri, apoi se enerva şi-i dezgolea fără milă, şi într-o zi Bibi îi aduse o fată goală de carton. Desenară pe ea o ţintă mare: pubisul era centrul, cercurile o tăiau peste coapse, peste sâni, peste umeri. Se trânteau pe pat şi o ocheau pe rând cu un pistol cu gloanţe de plastic, în fiecare seară, Bibi însemna punctele într-un carnet, meciul devenea din ce în ce mai strâns, căpătaseră amândoi o mare precizie a tirului, să se îndobitocească şi mai multe nu. O privea, închizând ochiul stâng ca s-o ochească mai bine, şi nu-i mai înţelegea de loc strugurii sânilor, nici şoldurile, nimic. În cele din urmă, fata îşi pierdu un picior. Acum, când era oloagă, competiţia deveni şi mai înverşunată, morbidă; îi rupseră amândouă picioarele şi aruncară în sfârşit resturile de carton la gunoi, dar mergând pe stradă şi făcându-şi loc cu umerii printre două femei prietene care vorbeau despre cine ştie ce îşi închipuiau ţinta cu cercuri pe corpurile lor. Ce toamnă caldă, uite câte fete fără ciorapi în uşile tramvaiului care se deschid înaintea opririi cu zgomot de fier târât pe fier, ei urcau şi furau cu nările mirosul genunchilor care cădeau asupra lor coborând, apoi luau bilete atingând degetele taxatoarei. Se dădeau jos departe, urmăreau câte-o fată fără să îndrăznească, scormoneau cu vârful pantofilor în rigole frunze moarte portocalii, când era copil inginerul credea că frunzele moarte sunt cartofi prăjiţi sau foi de plăcintă şi-i venea să le mănânce pe toate, şi acum? Se adunau toţi, şapte, opt, zece perechi, magnetofonul înnebunea, din cinci în cinci minute se strigau câte doi, intrau şi se sărutau într-o cameră cu becul deşurubat, ca să nu poată nimeni să calce regula jocului, fix cinci minute fiecare, el cădea mereu, nu-şi dădea seama dacă era o întâmplare, sau aşa aranjau lucrurile fetele între ele, cu Lucila, ea intra, aştepta un moment şi intra şi el, nu se vedea nimic, de după uşă se auzea un *bula* înfundat şi Puiu strigând ceva.

Cu mâinile întinse, o găsea pe pat, da întâi de un pantof, apoi de o gleznă, ea se lăsa pe spate, îl trăgea, îi răsturna capul, saliva ei îi curgea în gură, era umedă toată de dans, până şi coapsele îi transpiraseră, pielea coapselor era dezagreabil de aspră, muşchii încordaţi făceau carnea ca piatra, ea îi muşca mâna, el i-o apăsa pe gură, o desfăcea cu mâna cealaltă.

— Ieşiţi afară, bestiilor!

Se strânseseră toţi la uşă, făceau un scandal nemaipomenit, se ridicase, deschisese larg, smulgând uşa de sub pumnii lor, Bibi, Puiu, Sicsache năvăliseră peste el şi aproape îl dărâmaseră la pământ.

— Ce faceţi aici?

— Ce făceaţi şi voi, ia mâna!

Se dusese la haina lui atârnată pe un scaun, o îmbrăcase, îndesase cravata în buzunar, ieşise trântind uşa.

— STAI!

Bibi alerga după el pe scară.

— Pleacă de-aici, du-te înapoi, EŞTI BEAT!

— Ce-ai vrut să-i faci?

— Ce te priveşte?

— Porcule, ştiai că-ini place, de ce te-ai băgat?

Se întorsese să-i răspundă şi-l izbise un pumn straşnic drept între ochi. Văzuse alb, se repezise înainte orbeşte, Bibi îl izbise din nou, cu sete, cu răutate, eficient, în acelaşi loc. Căzuse pe spate, lovindu-se cu capul de marginea unei trepte, gura i se umpluse de sânge, îl vedea ca prin ceaţă pe Bibi, cu trei trepte mai sus decât el, imens! Picioarele lungi nemişcate. Umerii laţi ca o ramă prea largă, de care atârnau corpul, hainele. Prea tare. Îşi închipuise zgomotul pumnului lui înfundat, în pieptul lui Bibi, durerea pumnului după o asemenea lovitură, toate într-o secundă. Bibi deasupra rânjea ca o gorilă, statura îi vibra, vedea că celălalt se ridică, se repezise să-l lovească iar. El îi proptise talpa pantofului în

genunchi, dar Bibi, deşi lovit dureros, reuşise să-l atingă iar, tot în faţă închisese ochii de durere şi lovise şi el cât putuse de tare, încât, îl duruseră toate oasele pumnului, deschisese ochii şi văzuse din nou pumnul lui Bibi, de care pumnul lui se ciocnise, încât avusese senzaţia că i se rup degetele, se repezise cu genunchiul îndoit în stomacul lui Bibi, şi în aceeaşi clipă îl mai lovise o dată cu pumnul în piept (parcă ar fi lovit fier, şi pumnul lui se pierdea, mic, în pieptul lui Bibi). Bibi părea ameţit, se clătina, el profitase şi-l lovise în plin, repede, altfel lupta e pierdută, se avântase iar, nu-l nimerise, se avântase a doua oară, nici atât, se repezise a treia oară, îl lovise în plin, îl apucase de guler, degetele, unghiile alunecau, scârţâiau pe stofa hainei, se înfipseseră, îl mai lovise o dată în plin, strivind sub osul pumnului nasul moale. Căzuseră amândoi jos pe scară, răsuflau ca nişte locomotive.

— Stai, te rog!

Bibi gemea, vinul şi bătaia îl turtiseră de tot, întindea mâna rugător spre el, plângea.

— Nu-i aşa că n-ai vrut să-i faci nimic?

Inginerul îngenunchease, ştersese cu batista faţa lui Bibi, plină de sânge şi de lacrimi, apoi pusese batista pe faţa lui, tot atât de plină de sânge. Tensiunea îi depăşise: stăteau amândoi pe scară, spate la spate, şi plângeau.

— Prostule, cum puteam să-i fac ceva, doar ştiam că-ţi place ţie!

— Eşti cel mai bun prieten al meu, cel mai bun pe care l-am avut vreodată!

Ieşiseră clătinându-se pe stradă, ţinându-se de umeri şi de talie, sprijinindu-se unul pe altul, pe stradă treceau măturătoare în uniforme cenuşii, o, dacă toate astea ar fi însemnat ceva!

Nu-i venea să creadă că nemişcarea prin care trecea se va rupe într-o zi, în nişte mari violenţe. Femeile apăreau lângă el, la doi paşi, gata să cadă pradă oricărui contact

direct, şi mâna lui nu se întindea, tocmai pentru că ştia că poate s-o facă, trebuie s-o facă. Dimineaţa urina spermă, apoi pleca la şcoală, se spăla de zece ori pe zi, se simţea unsuros, îşi trăgea iar pantalonii, se plimba singur prin cameră, desculţ, Bolivar în locul lui s-ar fi descurcat mai bine, pantalonii ăştia albaştri care se făcuseră albi de atâta purtat, *blue jeans* cu şase buzunare, cu ţinte, cu o curea lată, uniforma tineretului internaţional, atât de tari (n-au moarte), strâmţi, singurii care parcă îl linişteau, îl ţineau, ieşea din ei cu picioarele goale, înguste, bronzate, cu degete lungi, se ducea la uşă, nu se gândea la nimic, nu se gândea cine sunase în spatele uşii, trecea prin aer ca prin sticlă lichidă, care nu-i împiedica mişcările, întindea mâna surprins că gestul răspunde gândului, deschidea uşa surprins că o poate deschide. Maseuza mamei!

— Nu-i nimic, o aştept, am să mă schimb până vine, îmi dai voie, nu?

Îl împinsese uşor cu umărul, avea un păr de un negru albastru, şi când întorcea capul se vedea retezat la ceafă, arătând pielea gâtului, pe care începeau să crească fire noi, lui nu-i plăceau femeile care-şi tund părul şi remarcase ca prin vis că şi ea făcea parte dintre ele, se repezise şi o înhăţase cu amândouă mâinile, o sărutase făcând-o să cadă pe spate pe canapea, o frământase sălbatic cu palmele larg deschise, îi apucase sânii, apoi coapsele, ar fi vrut s-o poată mângâia toată deodată, se oprise speriat de nerezistenţa ei, atât de caldă încât îl frigea, o lovise cu tâmpla de tocul uşii, ducând-o în braţe, a lui, de necrezut, se regăsise singur în pantalonii strâmţi, trecuse o jumătate de oră, sau prea puţin mai mult, nu le povestise nimic băieţilor, era ceva prea ireal.

Un drum lung de la sărutul pe obraz, umed, gros, zgomotos, de copil. Discuţiile de la Izvorul Vechi cu Bibi, Puiu, Sicsache. Aveau masa lor, veneau aproape în fiecare seară, punctuali de parcă ar fi trebuit să semneze

o condică. La masa lor se ajungea aplecându-te pe sub o arcadă, iar locul lui era cu spatele la o fereastră deschisă în curtea interioară a blocului la parterul căruia se găsea cârciuma. Până noaptea târziu, bătând câmpii despre dragoste, despre oamenii care se iubesc, bărbat şi femeie, apropiindu-se, atingându-se, cu paharele astea două, sunt identice, nu? sunt umplute cu acelaşi lichid, nu? până la confundare, uite, să închidem ochii, mai putem şti care a fost unul şi care celălalt? Pentru că ele nu comunică *nicio clipă* (aşa şi noi), chiar dacă sunt pline de acelaşi lichid, ţuică, iubire, sau dracu mai ştie ce! Nu-ţi bate capul. Treaba asta n-au putut s-o rezolve alţii. Mai deştepţi decât tine. Asta e viaţa. Cu pachetul de prezervative în buzunar.

Nu ajungeau niciodată nicăieri, ieşeau împiedicându-se unul de altul, pe stradă ploaia îi aştepta, răbdătoare, cădea pe ei, promptă, în chiar clipa în care treceau pragul, suspinând beţi după femeia ideală.

În jurul lor – oraşul.

Intrase astfel în lumea fetelor neobişnuite şi sălbatice care au crescut în Bucureşti după război. Tăcute sau spunând cu naturaleţe cuvinte bărbăteşti şi vulgare, sportive şi nereceptive la frumos, independente, cu ochi mari şi imobili, parcă ostili, parcă indiferenţi, cu gura buzată uşor întredeschisă peste ferocitatea dinţilor albi, cu un aer de pasivitate suverană şi neinteligentă, excitante şi impudice şi în acelaşi timp glaciale şi nefeminine. Trecea cu ele prin ritual: plimbări la Şosea, cinematograf, alcooluri scumpe la Katanga sau pe terasă la Lido, dans pe pistele mici şi forţând intimitatea în parcul Herăstrău sau la Băneasa, uneori un meci ca să aplaude echipa favorită amândurora, o petrecere, şi taxiul complice cu sărutări somnoroase spre patul indiferent şi fără memorie, în vârful picioarelor la sosire şi la plecare, ca să nu trezească familia şi vecinii. Apoi a doua întâlnire, uneori chiar a treia, deseori numai un telefon de scuze şi

orizontul liber în faţă. Numai prietenii se menţineau, la masă înţelepţi, cu paharele în mâini, îmbrăcaţi cu o neglijenţă sportivă, cu o extravaganţă monotonă, pulovere, cămăşi colorate, ghete de baschet. Se amesteca între ei, se ascundea în mijlocul lor, îşi ascundea numele între numele lor, îşi amesteca ţigara în fumul ţigărilor lor, îşi rătăcea sufletul în sufletul lor.

Se întâmplă, când refaci mental un drum pe care l-ai străbătut cu adevărat, să ajungi în memorie la acel loc şi moment în care te-ai oprit şi ţi-ai amintit lucruri şi mai vechi. Ca şi cum, uitându-te într-o oglindă, ai scoate din buzunar o alta mai mică şi ai pune-o faţă-n faţă cu prima. Îţi aminteşti ce ţi-ai amintit atunci, timpul acţiunilor se schimbă, se întâmplă ca lucrurile cele mai vechi să se apropie de prezent cel mai tare. O data, într-o dimineaţă, se simţise rău. Nu-i nimic. Băieţii râdeau de el. Trecuseră mai multe zile, spre surpriza lui, durerea nu scădea, urina flăcări, nu altceva.

— Un doctor, spuseră băieţii.

Urcase treptele încercând să pară calm, era o casă veche într-un stil pretenţios, cine ştie a cui fusese înainte de război, doctor înalt, cu umeri pătraţi, chel şi cu tâmplele rase, cu ochelari mari, care nu-i alterau aerul de *sportsman,* la masa cu dosare o femeie frumoasă de vreo patruzeci de ani, cu picioarele goale în nişte papuci roşii sub masă, lângă un dulap cu medicamente o soră durdulie, nostimă, cabinetul înalt şi rece, curat, inconfortabil, gol.

— Dezbracă-te. Câţi ani ai?

Se supusese examinării, tremurând, ca un animal tânăr care suferă. Ieşise umilit de sănătatea lor, trecuse pe coridor prin faţa a patru scaune, pe care stăteau tăcuţi patru tineri ca toţi tinerii: înalţi, subţiri, musculoşi sub aerul de fragilitate, aşteptând. Îl urmăriseră cu privirea, şi el ieşise în stradă şi se lovise de o pereche de fete elegante, pe stradă treceau femei frumoase, unele

privindu-l, toate zâmbind, mişcându-se şi părând atât de sănătoase, uite-le la braţul unor bărbaţi care râd şi ei fără nicio grijă, şi cine a spus că omul nu e bolnav, adică nu se comportă ca atare, decât în măsura în care singur devine conştient de boala care-l macină?

De atunci trecuse în altă lume feminină, lumea femeilor singure din Bucureşti, mai în vârstă decât el, care ies de la slujbe la orele trei şi patru după masa, inundând oraşul cu ochii lor nestrăbătuţi de bărbaţi, în drum spre un prânz rece, spre o soacră sau o mamă paralitică, sau un copil, secretare, proiectante, dactilografe, contabile, ce pradă uşoară pentru un băiat frumos! Învăţase multe de la ele – cum să se mişte, ce cuvinte să spună, când şi cu ce intonaţie anume, cât să-şi dea sentimentele pe faţă şi cât să pozeze, cum să intre în scenă şi cum să se retragă din ea, căpătase frecventându-le o remarcabilă siguranţă, o intuiţie precisă a persoanelor şi situaţiilor, o solidă experienţă tehnică şi acel ton uşor profesionist, cinic-binevoitor, care poate să devină un element cheie al farmecului personal. Puţine idei în viaţă, citise parcă într-un scriitor odată, dar cât de multe femei şi cât de variate! Iar lui îi plăceau femeile. Când existenţa devenea complicată, sau dimpotrivă prea simplă, ele erau soluţia la care recurgea întotdeauna, un zâmbet, un telefon, un buchet de flori, o întâlnire ratată, o ceartă, şi astfel trece timpul. Îi plăceau fără să le înţeleagă adânc, fără să-şi bată capul cu problemele lor veritabile, cerându-le puţin, neluptând niciodată excesiv pentru vreuna dintre ele, mai deseori lăsându-se ales şi jucând atât cât trebuia de transparent comedia candorii. La optsprezece ani făcea performanţe, la nouăsprezece îşi cunoştea atât de bine propria fiziologie încât începea să caute divertismentele şi curiozităţile. Oricum, tot timpul i se agăţa de braţ cineva, o dovadă de lipsă de imaginaţie poate, dar el aşa era făcut şi cel puţin o recunoştea, nu minţea decât ca să nu calce regula jocului, dar şi aceea era o minciună sinceră.

Uneori de altfel nici nu se obosea să joace teatru, spunea drept ce avea de spus, privind cu ochii mari în faţa lui, era destul. În pat cu o femeie uşoară, discutând obscenităţi, se apuca să laude virilitatea lui Bibi. Îi trezea curiozitate. Peste câteva zile i-l şi prezenta, aşa, ca din întâmplare. Apoi nu se ducea la o întâlnire, sosea Bibi şi-i explica fetei de ce nu putuse el veni. În fine, fata îi ceda lui Bibi, care, în pat, exalta calităţile lui Puiu sau ale lui Sicsache. O dată ajunsă la Puiu sau la Sicsache, aceştia îi vorbeau iar de inginer, şi cercul se închidea de obicei cu un scandal. Pe calea asta aflaseră unul despre altul surprinzătoare amănunte intime. Glume de bucureşteni.

O experienţă atât de timpurie, atât de completă, nu-l alterase totuşi. Se îndrăgostea din când în când, şi avea atunci nostalgia mariajului. Cât pe ce să se lase prins o dată. Deşi totul începuse în joacă. Ea îl plăcea, el era curios, îl excita aproape ideea rasei ei. Dar asta nu durase mai mult decât primul moment, acela al intoxicaţiei sexuale pure. Irina era o evreică inteligentă şi lipsită de conştiinţa rasei, recăzuseră iute amândoi pe terenul etern. Ea îl iubea. Poate şi el o iubea. O iubise? Sunt momente în care nu poţi spune decât “Te iubesc”, chiar dacă în spatele acestor cuvinte nu se ascunde nimic. Iar el i-o spusese prima dată şi fusese de ajuns, o dată trăgea pe alta, nu mai putea spune decât asta, chiar şi în el însuşi. Formula se instalase şi căpătase fiinţă. Visurile de aur:

— O să ne căsătorim, o să avem copii frumoşi, au să semene cu tine.

— Cu *tine!* replica plin de generozitate celălalt.

— O să avem un băiat şi o fată! Doi băieţi şi două fete! Trei băieţi şi trei fete!

Totuşi, uneori aştepta la scara autobuzului ca o femeie să-i treacă înainte, s-o poată privi în voie şi apropiindu-se tare de ea în înghesuială să-i poată respira parfumul,

alteori, la cinematograf cu Irina, vorbea mai tare ca de obicei, ca să-l audă câte-o necunoscută de lângă el sau din spate. Ajunseseră departe: familia ei se împăcase cu gândul şi toţi aveau o figură de înmormântare, ai lui nu aveau nimic împotrivă cu condiţia botezării copiilor, ea nu se opunea la asta, nu credea în Dumnezeu, şi pe de altă parte îl iubea prea mult, el cumpărase aur pentru verighete. De ce se prefăcuse visul frumos într-un coşmar? Se simţise deodată înhăţat, înghesuit, strâns cu uşa, gâfâise să scape, sărea noaptea din somn, nu mai putea, Dumnezeule mare, ce avea? Dar nu putuse explica nimănui, nici lui însuşi. Brusc, cu spaima că i se vor stinge cuvintele pe buze, că nu se va putea face auzit, că nu mai există întoarcere, îi strigase în faţă adevărul, se întorsese pe călcâie şi plecase cât putuse de repede, să n-o mai vadă, de teamă că s-ar întoarce la ea, fugise lăsând totul în urma lui, scrisori şi fotografii, cărţi, o haină uitată o dată la ea şi alte mărunţişuri. Şi aurul pentru verighete. Într-adevăr, ce se întâmplase oare cu aurul? Poate că-şi făcuse din el un inel gros. Şi iar îl apuca un sentiment de vinovăţie, de ruşine că nu se purtase ca un bărbat, de îndoială. Poate că ar fi fost mai bine dacă s-ar fi luat, s-ar fi bucurat şi el măcar câţiva ani de dulceaţa unui cămin. Câţiva ani, nu mai mult, căci boala nu l-ar fi iertat nici dacă ar fi fost însurat. Nu, poate că era mai bine aşa, ar fi lăsat o tragedie în urma lui. De ce? Nu, nici pomeneală, Irina era tânără, s-ar fi recăsătorit, şi-ar fi refăcut viaţa. În schimb, ar fi avut poate un copil. Un copil care să-l continue. Dar asta ar fi creat alte probleme: cine ar fi urmat apoi educaţia copilului, cum ar fi crescut copilul cu un tată vitreg? În clipa de faţă, ea tot nu-l mai iubea, povestea era moartă pentru amândoi. Dar dacă ar fi ajuns la nuntă, poate că totul ar fi continuat, ar fi fost acum viu şi puternic şi adevărat. Dar boala? Dar dacă boala l-ar fi iertat?

Ajuns aici, se opri. Era într-un bar mic şi mereu plin, pe

la unsprezece dimineaţa, în Piaţa Romană, vedea prin ferestre în faţa lui, pe celălalt mal al pieţei, silueta cenuşie şi îmbâcsită a Academiei de Ştiinţe Economice, bea o cafea mare, în care turna din când în când picături dintr-un pahar de coniac, în jur – lume şi zgomote Dacă însurat cu ea boala l-ar fi iertat? Din acest trecut fără pată, iată până acum singurul punct care se putea dezbate. Bău cafeaua fără s-o simtă, întrebându-se dacă dăduse de o greşeală suficientă ca să motiveze cruzimea destinului.

Îi era însă imposibil să decidă într-un sens sau în altul. Nu avea repere, timpul trecuse, întâlnirea lui de acum câteva săptămâni cu ea compromisese trecutul, cel puţin în ceea ce-l privea. Se căută de hârtie şi stilou, nu le găsi în buzunare, îşi dădu seama că şi cu ele n-ar fi realizat mare lucru. Respiră adânc şi se uită în jur, dar cine l-ar fi putut ajuta?

Cum sta astfel, auzind vag chiar lângă cotul lui dialogul a doi adolescenţi care ceruseră voie să se aşeze la aceeaşi masă, arăta la fel ca oricând, domn spre treizeci de ani, impunător, pătruns de sine, singur cu gândurile lui, şi nu băgă de seamă o femeie care intrase în bar, se uitase la toată lumea, se oprise cu ochii pe el, şi acum înainta spre masa lui. Inginerul stătea în dreapta, lângă fereastră, cu faţa spre intrare, alături de el – unul dintre tineri, faţă-n faţă cu primul tânăr, de partea cealaltă al doilea; rămăsese un loc chiar în faţa inginerului, şi cum în asemenea localuri uzanţa e să te aşezi pe orice scaun liber, femeia veni şi-l întrebă pe unul dintre băieţi dacă se poate aşeza. Fireşte. Ea se aşează.

O femeie tânără intrând singură la ora asta într-un bar atât de mic încât toţi se freacă unii de alţii? Dar, deşi era foarte tânără, arăta foarte “doamnă”, era îmbrăcată scump şi chiar cu seriozitate (nu, asta nu însemna vreo lipsă de graţie), era sigură de ea, dădea de la început impresia unei solitudini voite. Înaltă. Cu mâini lungi,

degete şi unghii strâmte, cu gene închise, cu o înfăţişare de profesoară. O profesoară tânără şi frumoasă, sobră în comportare, discret pedagogică în fiecare gest, aşa li se păru băieţilor de la masa inginerului, pentru că imediat începură să se controleze, trăgând cu coada ochiului spre ea, şi conversaţia lor suferi.

Părea cu desăvârşire abstrasă din barul de fum. Se juca ba cu şnurul poşetei, ba cu mănuşile. Părul castaniu şi, pe cât se părea, foarte moale, îi cădea pe umeri, gura îi tăcea, chelneriţa îi aduse o cafea, ea luă zahărul învelit în foiţă, îl desfăcu, lăsă o bucată în cafea, fără să se uite la ce face, pentru că-l fixa pe inginer. Îl fixa de când intrase. Părea că-l cunoaşte. Că aşteaptă să fie recunoscută ea însăşi, dar inginerul nu o văzu, prea prins de ale lui, de altfel trecuse de vârsta când muşca din ochi fiecare cucoană tânără şi frumoasă care se apropia de el.

În bar se prelinse o clipă de linişte, şi atunci ea luă a doua bucată de zahăr, ezită o clipă ţinând-o în mână, şi deodată o băgă în gură şi o mesteca, o strivi cu zgomot între dinţi, ostentativ, suficient de tare la masa mică pentru ca toţi s-o audă. Puştii se întoarseră spre ea. Avea o expresie senină şi continua să-l observe pe inginer. El nu făcu nicio mişcare. Puştii întoarseră capetele şi-şi văzură de treabă, deşi erau foarte intrigaţi. Trecu un moment. Trecu încă unul. Şi ea mâncă din nou, în acelaşi mod intim-zgomotos, ultima bucăţică de zahăr. Şi inginerul tot nu tresări.

Când chelneriţa se apropie, inginerul îi făcu semn că vrea să plătească. Chelneriţa răspunse “da” din cap, luă nişte pahare şi ceşti de pe alte mese şi dispăru iar. Inginerul vroia să plece, nu mai avea nimic de făcut aici, greşeala cu Irina nu era convingătoare, nu de-aici puteau să i se tragă toate. Obosit, închise ochii o clipă, tăindu-şi ultima şansă de a o vedea pe femeia din faţa lui. Ea profită de moment, puse o bancnotă lângă cafeaua nebăută, se ridică, îşi făcu loc între scaune şi mese, ieşi.

Când sosi chelneriţa să-i ia banii, inginerul văzu în faţa lui o ceaşcă de cafea. Probabil că acolo stătuse cineva. Uită îndată gândul, trecu prin uşă, îşi strânse fularul la gât. Un soare roşcat colora bulevardul. Se întoarse la dreapta şi porni încet pe trotuar. În dreptul Cinematecii, ea îl şi ajunsese şi mergea pe trotuar la doi paşi distanţă în urma lui.

Merseră astfel, în formaţie, câtva timp. La fiecare pas, inginerul s-ar fi putut întoarce, ar fi putut-o vedea. Cum n-o văzuse, absent, în barul cel mic, n-ar fi putut să facă nicio legătură între cucoana de adineauri şi urmăritoarea de acum. I-ar fi remarcat numai trăsăturile, tenul, părul care-i bătea umerii, ar fi comparat-o poate în gând cu altcineva, dacă i-ar fi adus aminte de altcineva.

Când ei doi depăşiră colţul străzii Franklin, un bărbat se luă după ea, văzând-o singură şi nebănuind vreo relaţie cu individul înalt şi îmbufnat care măsura pavajul câţiva paşi mai în faţă. Se apropie din spate, merse o clipă în urma ei, aproape atingând-o, o depăşi prin dreapta şi o privi puternic şi cu intenţie, o lasă să-i treacă înainte, veni iar în stânga ei, îi zâmbi. Ea grăbi puţin pasul, ajunse în linie cu inginerul şi merse chiar lângă el. Ai fi putut crede că sunt doi soţi care s-au certat şi în mod demonstrativ se ignoră reciproc. Celălalt mai încercă de câteva ori să se apropie, dar, cum nu putea s-o separe de inginer şi nu era sigur că ea nu e împreună cu el, renunţă, rămase în urmă, se pierdu de ei, ei singuri înaintau în acelaşi pas, se opriră alături într-un grup mare de trecători care aşteptau să treacă fluxul de automobile din strada Aristide Briand, şi ea, împinsă de mulţime poate, se sprijini de umărul lui. Se sprijini de umărul lui destul de tare şi întoarse ochii spre el, aşteptând ca el s-o privească, aşteptând să-i poată adresa un surâs de scuză.

Inginerul era şi acum cufundat în ale lui. Nu o simţi, sau o simţi dar nu socoti potrivit să se întrebe cine-l atingea, făcu numai un pas lateral, şi umerii lor se despărţiră iar.

Automobilele trecură. El se mişcă, se rupse de ea, traversă. Ea rămase pe loc. Îl văzu depărtându-se, ceafa dreaptă, parul întunecat, umerii zdraveni, corpul demn şi stăpân pe el, hainele purtate bine de un om care ştie să poarte haine, îşi lipi privirea de el până când capul lui, apărând şi dispărând, înotând între valuri de alte capete, nu se mai văzu de loc, până când, absenţa lui ar fi putut să dea loc la întrebarea dacă el fusese vreodată acolo într-adevăr.

Atunci se mişcă şi ea, dar nu în aceeaşi direcţie. Se amestecă în oraş în sens opus, cu o anumită melancolie răspândită pe chip.

SĂ CĂUTAM UN SENS, SA ÎNŢELEgem, dar care poate fi sensul, şi dacă nu e niciunul? Într-un secol atât de plin de moarte, oamenii s-au dezvăţat să mai contemple moartea, înţelesul morţii scade pentru ei, paradoxal. Pe acest pământ a fost război, şi oamenii care au dus războiul acestui pământ acum se duc la cinematograf şi văd filme despre război. Filme verosimile, în care moartea e cât se poate de convingătoare, din moment ce îi convinge pe aceia care s-au întâlnit cu ea. Şi totuşi, nu e aceeaşi moarte, cea adevărată. Oamenii o văd şi o recunosc, şi în acelaşi timp nu uită că nu e ea. Cei mai specifici în aceste filme sunt soldaţii germani. Nu se ştie de ce, întotdeauna când intră ei în scenă atmosfera se schimbă, acţiunea se precipită, subiectul se lămureşte, povestea capătă sens. Un personaj sau altul tocmai spunea vorbe mari şi adevărate, despre el, despre patria lui, despre viaţă şi moarte. Şi deodată apare camionul în plină viteză, din al cărui mers sar soldaţii germani, abia debarcaţi, uite-i cum se reped în fuga mare să ocupe o poziţie cheie, scoţându-şi armele de pe umeri şi trăgând din fugă, întotdeauna sportivi, veseli, eficienţi. Inevitabil, aliaţii mai numeroşi îi împresoară, trag în ei, nemţii răspund cu foc, din când în când unul din ei se îndoaie şi cade, – târându-şi în praf părul blond şi pur, ceilalţi continuă lupta cu moartea, inteligent şi metodic, întotdeauna făcând tot ce se, poate şi mai mult decât atât într-o situaţie disperată, în fine câţiva supravieţuiesc şi cad prizonieri, şi privirea lor spune ofiţerilor inamici ceea ce spunea şi ofiţerilor lor: “Am făcut tot ce-am putut”. Aşa

apar mereu, şi publicul nu se mai satură de clişeul ăsta, în toate filmele – italieneşti, ruseşti, americane, româneşti. Numai în filmele lor nu apar aşa. Cum dracu n-au aflat până-n ziua de azi ce ştie toată lumea despre ei?

Bilanţul nu arată nimic, nu se aude niciun răspuns din trecut. Poate că ar fi trebuit să se decidă asupra unei alte laturi a existenţei, să urmărească înapoi alte date. Dar care? Din două una: sau totul avea o explicaţie, atunci destinul era logic şi acceptabil, sau nu avea niciuna, şi atunci era absurd şi odios. Iar el era un om fără pată, nu avea niciun păcat. Prin urmare?

Marţi, 11 aprilie: Lipirea obiectelor de faianţă se face cu o soluţie pe bază de acetonă. Vineri, 14 aprilie: Se întâmplă uneori ca frigiderele cu absorbţie (FRAM, ALKA etc.) să funcţioneze, fără să producă însă frig, semn că echilibrul de gaze din interiorul agregatului s-a deranjat. Duminică, 16 aprilie: Vasele de cristal se curăţă cu un cartof crud ras. Luni, 17 aprilie: Pentru incubaţie, ouăle nu trebuie să fie mai vechi de 5—8 zile (3—5 zile la raţe). Miercuri, 3 mai: Spălarea rochiilor în neofalină se face numai afară, în aer liber, într-un loc ferit de orice sursă de foc. Joi, 18 mai: Ţesăturile de mătase vegetală se calcă bine umezite şi cu un fier nu prea fierbinte: căldura puternică atacă fibrele. Vineri, 19 mai: La aparatele electrice care au indicaţie de legare la pământ, operaţia trebuie făcută neapărat cu un conductor de cupru, având secţiunea de minimum 1,5 mm^2, izolat cu cauciuc. Sâmbătă, 20 mai: Pentru a înlesni pătrunderea cremelor în piele vom freca obrazul, înainte de aplicarea cremei, cu un burete sau cu o mănuşă de pânză. Luni, 22 mai: în cazurile de constipaţie, ceaiul de muşeţel se dă îndulcit cu miere de albine. Marţi, 23 mai: Cântăritul sugarului e bine să se facă după evacuări (urinat, defecat) şi la aceleaşi ore. Joi, 25 mai: Căpşunii, fragii, zmeura sunt fructe care conţin cantităţi mari de calciu, fosfor, potasiu şi fier şi sunt bogate în vitamina B şi C. Zile trecute: 145.

Zile ramase: 220.

Din fericire, toate aceste zile încă nu trecuseră. Dar cum de se gândiseră ăştia care făcuseră calendarul (ce inteligenţă!) că în aceste zile anume va avea nevoie tocmai de asemenea sfaturi? Trebuia să fie atent duminică 16 aprilie şi, deşi nu era zi de lucru, să se uite pe dosul paginii. Avea să găsească un admirabil adevăr din nepreţuita enciclopedie casnică. Va lua un cartof crud, îl va rade şi va curăţa cristalele cu el. Atârnă calendarul la loc în perete, dădu drumul la radio şi se culcă iar în pat.

Da, timpul trecea, trebuia să ţină seama şi de asta. Pentru unii timpul, chiar timpul unei vieţi, însemna doar o serie de acţiuni cu rost; tipii cu calendarul, de pildă. Se întinse mai bine în pat, îşi aduse aminte de soarta lui. Simţi mai tare decât oricând plictiseala, oboseala, dezgustul, senzaţia de cunoscut, de lucru deja trăit. Era poate mai bine dacă se termina mai repede? N-ar fi avut timp de atâtea întrebări? Avea să se plictisească până-n ziua morţii? Ce îl oprea, în fond, să dea plapuma la o parte, să se ridice din pat, să se ducă la fereastră, s-o deschidă, să iasă pe ea? (Să cadă şuierând prin aer, să se spargă în stradă, să moară?) Se sperie puţin gândindu-se. Nu, încă nu, avea tot timpul înaintea lui. Ce să facă? De ce să se apuce?

Poftim de te mai descurcă dacă poţi, în situaţia nou creată. I-ar fi trebuit sfatul unui om inteligent, cu experienţă. Ei drace, nu există experienţă în cazul ăsta. Se uită la ceas, era şase şi cinci, iar o noapte de numai câteva ore de somn. Viaţa i sa păruse odată o viaţă de nesomn, azi omul e mereu nedormit, mereu tânjeşte după o vacanţă lungă în care să piardă în pat şirul zilelor. Dar el nu mai avea nicio obligaţie, acum ar fi putut dormi. Şi nu era în stare. Către dimineaţă visase nişte apartamente ciudate, vechi şi mucegăite, prin care se mişcau tineri lăţoşi cu sticle în mâini, de undeva dintr-o cameră se auzea ţipătul violentat al unei femei, şi el se

trezise şi se bucurase că a fost numai un vis. Alungarea spiritului, trăirea în vital. Nu-i venea însă de loc, mai degrabă ar fi zăcut lingav în pat, cu ochii în tavan şi gândul nicăieri.

Se terminase vacanţa.

Pe la nouă, nemaisuportând patul, se spălă, ieşi, cumpără gazetele, înregistră absent evenimentele, se uită la rubrica spectacolelor, la cronica sportivă – nimic. Merse pe jos. Soare nu era. Încet, ajunse în centru, în pas de plimbare, de un timp ieşea astfel deseori, dimineaţa, ca să obosească, să-şi facă poftă de mâncare. Pe strada Episcopiei se opri şi respiră aerul tare, urmări întorcându-se spre zidul întunecat al unui bloc aburii pe care-i scotea. Mai departe îşi cumpără două cornuri. Muşcă înfometat din primul (mâncase puţin seara, nimic dimineaţa), porni iar, ţinându-l în mână pe al doilea. Rări pasul lângă Biserica Amzei, privi crucile în cer, muşcă din al doilea corn, se opri pe trotuar şi contemplă piaţa.

Era lume multă în piaţă, ca de obicei. Ţărani, gospodine. Zgomotul lor ajungea slab până aici. Culorile lor se mişcau, se amestecau. Pe treptele primăriei se formă un grup mare, în pardesie, cu flori în jurul unei perechi, un individ filma de jos cu o cameră de mână, imagini de care să se bucure familia la bătrâneţe. Plecară în mai multe maşini.

Un tip scund şi urât ieşi din staţia de benzină, se uită la cer, băgă mâinile în buzunarele salopetei murdare, scuipă dezgustat lângă trotuar. Trecu o fetiţă cu ghiozdan, cu ochii în lacrimi, strânsă de mână de o femeie înaltă care o certa. Trecu un bărbat nebărbierit, galben şi foarte slab, îmbrăcat mizerabil, cu petice şi fire atârnând din marginea de jos a paltonului ros. Trecu un câine.

Nu se întâmpla mare lucru pe lume. Pompistul fără clienţi reintră în benzinărie. În spatele inginerului, Biserica Amzei, mare, burtoasă, ca o pagodă balcanică, mocnea. Prin faţa şi prin spatele inginerului imobil pe trotuar îşi

făceau cruce trecătorii mai în vârstă, uneori chiar cei tineri. Inginerul întoarse spatele pieţei şi privi şi el biserica, atât de nepotrivit aşezată, cu intrarea într-un zid. Băgă în gură ultima îmbucătura de corn, îşi trase la loc mănuşa, se întoarse din nou cu faţa spre piaţă, cu gura plină. Atunci, pe lângă el traversă un bărbat mare şi gras, îmbrăcat numai în haină, deşi primăvara abia începea, iar haina direct pe cămaşă, căci burta mare îi despica haina, arătând cămaşa albă murdară şi o cravată albastră mototolită, şi cum el trecea strada, un automobil model vechi veni din contrasens, frână şi-l lovi rănindu-l probabil tare cu aripile de metal de pe capotă, încât sângele tipului ţâşni într-un jet, care pătă geamul şi tulbură imaginea şoferului care se vedea prin el.

După asta, grăsanul se prăbuşi imediat, chiar lângă radiator, care tremura mişcat de motorul încă în funcţiune. Căzu pe partea dreaptă, se răsturnă pe spate, încercă să se ridice, întinse o mână, deschise gura, tuşi şi alt val de sânge ţâşni din el. Rana îngrozitoare poate că era la gât. Izbuti să se ridice într-un genunchi, se agăţă supraomeneşte de bara din faţă, degetele lui zgâriară radiatorul. Fruntea aproape ajungea lângă marginea capotei când forţa lipsi pe dinăuntru, omul căzu definitiv înapoi, capul i se lovi de caldarâm cu un zgomot lemnos, nu mai mişcă.

Într-o secundă.

Scuipând restul de corn, inginerul se repezi spre victimă, şi în spatele lui gâfâia scundul urât de la benzină. Ajunseră o dată, inginerul întinse mâinile, dar, văzându-şi-le înmănuşate, îşi smulse instantaneu, fără să-şi dea seama de ce, mănuşile. Astfel, pompistul i-o luă înainte. Ridica victima pe sub omoplaţi, când şoferul maşinii, galben ca turta de ceară, se găsi şi el alături.

— Vino-ncoace! comandă pompistul, dar era de prisos, şoferul tot l-ar fi ajutat.

Până să treacă pe partea cealaltă, să-l ridice de sub

genunchi, inginerul atinse cu mâna părul cleios de sânge al victimei şi se cutremură. Şoferul şi celălalt săltaseră din umeri, inginerul răspunse din partea cealaltă, dar când îl mişcară din loc sângele izbucni iar, mai îngrozitor.

— Lasă-l jos! strigă pompistul.

Îl întinseră la loc în propriul lui sânge, şi picioarele aproape îi intrau sub maşină. Şoferul se repezi grăbit spre portiera rămasă deschisă, era aproape înăuntru când omul de la benzină îl trase afară cu toată forţa braţelor, ca şi cum ar fi tras de cablu ca să aducă un balon mare pe pământ.

— Unde-o ştergeai?

Tras cu atâta putere, şoferul, un băiat foarte tânăr, voinic, blond, cu un aer copilăresc, coborî, roşi, bâlbâi:

— Eu? Nu, am vrut doar... să trag la o parte... să aibă loc... să... e prea aproape... şi în aceeaşi clipă pompistul îşi făcu vânt şi-l pălmui cât putu de tare, cu amândouă mâinile, peste toată faţa şi peste ochi, încât celălalt ţipă şi-şi îngropă figura în mâini. De unde venise toată lumea? Câţiva bărbaţi îl îmbrânciră pe inginer, îl dădură brutal la o parte, într-o clipă şoferul fu înşfăcat de braţe şi ţinut pe loc cu forţa, peste capetele goale sau cu pălării şi căciuli pluti repede un chipiu, încă unul, maşina nu se mai vedea de spinări de oameni care se striveau unul pe altul.

— IORDANE!

Inginerul se întoarse, rămas singur la marginea cercului, de trupuri şi văzu o femeie desfigurată care sosea în goană din piaţă. Nu mai era tânără, era grasă şi fugea cu greutate, se împiedica într-un pardesiu demodat şi lung, în mâna stângă îi atârna un coş cu cumpărături, care cădeau şi se risipeau pe drum. Cu părul ieşit de sub pălăria caraghioasă, ajunse fără coş la locul accidentului şi răcnind mereu “Iordane! Iordane!” se repezi ca o fiară, dădu oamenii la o parte, dispăru în cercul care se închise iar în jurul ei. Poate nevasta lui; poate el, trecând adineauri strada cu imprudenţa care avea să-i fie fatală, o

văzuse pe ea, se grăbise în întâmpinarea ei, şi tocmai de aceea, neatent, primise automobilul drept în piept; poate că ea văzuse de la depărtare totul, văzuse şi că accidentul i s-a tras din clipa de atenţie dăruită numai ei.

— Iordane! Iordane! Apoi tot mai lung, tot mai hohotit: Io-ho-ho-hor-da-a-a-ne!

Iordan nu-i răspundea. Inginerul îşi făcu loc pe urma ei în cerc, deodată ea ţipă mai tare, şi cercul se lărgi, şi văzu.

Ea era trântită pe jos, cu braţele desfăcute pe tot trupul lui, cu faţa ascunsă în pântecul lui, care şi acum părea imens. Iar faţa lui era toată liberă şi se vedea. Deşi corpul era mânjit tot cu sânge, aici doar bărbia se murdărise puţin. Tenul era pământiu. Un ochi era închis, şi pe pleoapa lui se vedea, paşnic, un neg mare, un neg de om gras şi hazliu şi cumsecade. Celălalt ochi era deschis şi deja vitros. Ca un ochi fals. Se uita drept în soarele primăvăratic.

Drept în lumina soarelui, strălucind de ea. Se uita în ea, fix, decis, tenace, cu intenţie. Şi nu clipea. Era imposibil să mai reziste astfel mult timp. Trebuia să clipească. Şi nu clipea. Trebuia să clipească. Şi nu clipea. Trebuia să clipească. Şi nu clipea.

Nu era posibil, avea o halucinaţie. Închise proprii lui ochi, dar când îi deschise văzu aceeaşi scenă, acelaşi ochi împietrit, neclipitor, ca şi cum pleoapele i-ar fi fost reţinute pe dinăuntru cine ştie cum. Avea chiar aerul că lumina îl supără şi că face eforturi să nu clipească; era nemişcat, dar părea că se căzneşte să rămână nemişcat. Şi dacă, brusc ar fi sărit în sus, s-ar fi mişcat surprinzător şi violent? Nu. Mai presus de orice, ochiul. Ochiul care trebuia să clipească. Ochiul care trebuia să clipească şi nu clipea. NU CLIPEA.

— Clipeşte, CLIPEŞTE, DUMINICA MĂ-TI! zbieră dementţial inginerul, uitând unde e şi ce face, şi vocea i se pierdu în claxonul asurzitor al ambulanţei. Trezit, se

împletici afară din mulţime, păşi pe trotuar lângă staţia de benzină şi se desparţi de sine însuşi.

Când îşi reveni, luă cunoştinţă mai întâi de mirosul puternic de praf. De unde naiba venea? Deschise ochii, îşi văzu pălăria turtită alături, îşi văzu corpul culcat în dezordine pe trotuar, îşi aminti. Se sprijini pe cot şi pe mâna dreaptă şi simţi o durere vie, probabil îşi scrântise mâna în cădere, două femei trecură, şi una spuse tare, ca el s-o audă:

— Ziua-n amiaza mare! Ce neruşinat! Şi e tânăr!

Iordan dispăruse. Poate plecase pe picioarele lui, speră nebuneşte inginerul. Mulţimea se risipise, ambulanţa nu se vedea. Poate plecase pe picioarele lui. Şi se opri brusc, cât pe-aci să cadă, ca să nu calce în balta de sânge rămasă pe stradă.

La margini, sângele începuse să se adune în cheaguri, să se sleiască. La mijloc era lichid, şi spume mici pluteau pe el. Se oglindi în sângele lui Iordan, şi în întunecarea lui părea un negru cu trăsături europene crispate de groază.

Îşi puse pe cap pălăria plină de praf, se întoarse, plecă clătinându-se de leşin. Blocurile, etajele, parterele, tutungeriile, florăriile, cofetăriile, loteriile îl alungau, cârciumile îl speriau, autoservirile îi făceau vânt, studiourile de artă fotografică se strâmbau la el, fugi. Întâi mai încet. Apoi din ce în ce mai repede, nemaisimţind pământul, cu puricele inimii sărind în piept, înghiţind oraşul în fantele ochilor, rânjind cu dinţii strălucitori, în care se aduna lumina zilei, cu hainele zburând în jurul lui, cu creierul liliac orb izbindu-se de oase ca de nişte ziduri.

Fugi printre case, troleibuze, tramvaie, oameni, sări peste stopuri, scăpă de automobile, căzu în parcuri, respiraţia îl chinuia, o auzea ca un scrâşnet de saci grei traşi înainte şi înapoi pe nisip, tălpile îi ardeau pantofii, gulerul îl strangula, se opri şi se descheie, porni şi mai repede, ca şi cum ar fi vrut să recâştige timpul pierdut,

răsturnă un copil la un colţ, dar nici nu se întoarse la ţipetele lui, continuă. Aerul îl lovea în faţă, oraşul se deschidea, ceda nebuniei lui, un tunet tot mai puternic îi umplea auzul, până când crescu la paroxism şi nu mai auzi nimic. Atunci fu o goană într-un vid colorat, cu amintiri pământeşti. Dar parcă nici ochii nu-l mai ajutau. O probă imensă sui deodată spre el şi se feri la timp ca să nu-l şteargă în neant, apoi valuri verzi urcând şi coborând, o ramură neagră cu fantome săritoare (maimuţe?) aproape îl atinse în treacăt, apoi i se păru că alerga drept în cer.

Dârdâind de groază ca de un frig de neînchipuit, se regăsi în Cişmigiu. Parcul mic şi vechi, cu un anume stil al lui, de literatură comic-sentimentală, acum tot mai scufundat între clădirile înalte, dar încă ascunzător pentru cine vrea. Privi în susul perspectivei celei mari spre turla care se ridica în fund, o luă pe sub crengile răsucite artistic, trecu prin cercul poeţilor, coti la dreapta spre cuştile golite de iarnă, nu se vedea nicio pasăre, niciun animal, pe apa tulbure pluteau pete verzi, ieşi pe alei spre scaunele ruginite şi goale, lăsă monumentul franţujilor căzuţi în marele război, se îndreptă spre Liceul Lazăr, se văzu într-o oglindă dintr-o cofetărie de pe bulevardul Schitu Măgureanu, nu mai avea pălărie, nici mănuşi, obrazul îi era cenuşiu de praf, gulerul cămăşii înnegrit de praf, avea pe faţa şi urmele unei tumefieri, poate se lovise în cădere, nu se privi în ochi şi fugi de frica lui însuşi, trecu un pod, începu iar să se grăbească şi iar nu mai ştiu pe unde trecea, Bucureştiul e mare, egal cu Parisul la întindere, numai picioare să ai şi groaza să te mâne din spate, şi poţi s-o ţii aşa săptămâni şi luni de-a rândul.

Puiu stătea în uşa Izvorului Vechi. Nu era nimeni înăuntru şi nu ştia dacă să plece sau să mai aştepte. Tresări: departe, la capătul străzii, ca la capătul unui coridor îngust şi neregulat, de piatră, apăru o umbră. Ea

se mişcă în fuga mare, modificându-şi forma, se apropie umplând repede coridorul, respiraţia gâfâitoare se auzi distinct, bine, dar ăsta numai semăna, sau era chiar inginerul? Dar ce era cu el în halul ăsta?

— Unde fugi, bă? strigă Puiu, înaintând spre mijlocul străzii ca să-l oprească.

— A murit Iordan! ţipă inginerul, ferindu-se ca Puiu să nu-l apuce, şi într-o clipă pieri după colţ, încât Puiu aproape că nu se putu hotărî dacă fusese chiar el, sau altcineva care numai îi semăna într-un mod uimitor.

Poate că-l mai văzură câţiva cunoscuţi fugind atât de amarnic, mai amarnic decât dacă l-ar fi urmărit cel mai monstruos urmăritor. Debuşând în strada Sfântul Ion Nou, ciocni o femeie înaltă şi atrăgătoare, puţin cam rece şi profesorală însă (dar poate era numai o impresie pe care o dădea observatorilor neatenţi), care se uită după el cu aerul că-l ştie de undeva şi, ca şi Puiu, nu se decide dacă era el într-adevăr, sau nu. Dar alergătorul muri în încurcătura străzii, şi ea, după ce mai privi o clipă în urma lui, ridică din umeri şi-şi continuă drumul.

El fugi mai departe. Nu-şi mai simţea corpul. Dar mecanismul încă funcţiona. Avu norocul să-l ţină puterile până acasă. Prăbuşit îmbrăcat pe covor în mijlocul apartamentului (îi lipsiseră ultimii metri, până la pat), încă mai zvâcnea din genunchi, încă mai fugea în el însuşi.

Groaza.

Cum e posibil, cum e posibil, cum e posibil, cum e posibil? Apoi: Nu, nu poate fi posibil, nu e posibil, nu e posibil. Apoi: Ba da, totuşi e posibil, e posibil, e oribil, dar e posibil. Apoi iar: Cum e posibil, cum poate fi posibil, Doamne, cum poate fi posibil?

Se zvârcolea prin casă ca o găină tăiată. Mereu şi mereu.

O clipă îl lăsau puterile, se prăbuşea pe scaun, apoi reîncepea, înfigându-şi mâinile în piepţii cămăşii, umbla

împleticit, lovindu-se de mese şi de scaune, tăindu-se rău la genunchi de marginea patului, aplecat din mijloc, cu ochii orbiţi. Îşi frângea mâinile, îşi lovea tâmplele cu pumnii, se trăgea singur de păr, se lovea cu fruntea de perete, la un moment dat deschise ochii şi recunoscu mozaicul băii, altă dată bucătăria, se dădu un pas înapoi şi se năpusti, se lovi cumplit de dureros, dar capul nu-i crăpă, nici măcar nu-şi pierdu cunoştinţa. Lovi cu pumnul într-un raft cu pahare, îl dărâmă, se răni. Urlă.

Urlă. Întâi slab, sub piept, crescu, tot mai tare, ca un animal care-şi simte sfârşitul. Atât de neomenesc, încât dârdâiră geamurile. Îşi înfundă toată batista în gură, ca să nu se mai audă. Dar se sufoca. Şi afară de asta, trebuia să urle, era o nevoie imperioasă, vitală. Una din nevoile vitale rămase pe care şi le mai putea satisface. Trebuia să urle. Dar se înspăimântă mai tare auzindu-se. Deschise simultan, la volumul maxim, magnetofonul şi radioul. Pe bandă cânta Cliff Richard, la radio se transmitea o înregistrare a lui Joan Baez; amândouă mărite până la limită deveneau neomeneşti; instrumentele şi vocile explodau şi se izbeau în cataclisme sonore, bufnituri şi plesnete ţâşneau din fond, erau două nebunii, şi în mijlocul lor inginerul căzu în genunchi pe parchet, se prăbuşi cu fruntea în mâini şi urlă în voia inimii.

Când obosi, urletul se îngroşă, scăzu, se tulbură, deveni aproape un grohăit, se înlocui cu un oftat zgomotos, cu un suspin greu. Aruncă hainele, se repezi în pat, trase peste el plapuma, se ghemui tremurând. Inima îl durea. Tare de tot, îi simţea foarte limpede durerea, ca la o strângere din două părţi între corpuri tari, senzaţia atât de descrisă şi de dezbătută, nici vorbă că era ea, nu putea să fie ceva funcţional, inima nu doare la cele mai grele afecţiuni cardiace. Era o durere a spaimei, era strângerea inimii îngrozite. Simţea o presiune mortală în coşul pieptului, între omoplaţi, în coaste. Era apucat şi strâns din toate părţile, într-o clipă trebuia să pocnească,

să nu mai reziste, era o minune că încă mai rezista. Încleştă dinţii şi strânse atât de tare cât putu, strâmbându-şi faţa, despicându-şi buzele peste dinţii întâlniţi, închizând ochii. Urechile îi vâjâiau, capul îi crăpa, simţea cum smalţul dinţilor se fărâmiţează şi se topeşte de apăsare, cum dinţii pătrund, foarte încet, unul în altul, cum merg spre aglutinare. Nu mai putu, dădu drumul, gâfâi. Dar nici nu se auzea pocnitura oaselor, înfrângerea trupului, nici presiunea nu înceta. Nu se producea o eliberare în niciun sens. Era mult mai odios aşa. Şi cât mai putea el să rabde în starea asta?

Groaza. Numai gândul îi făcea rău, îl ameţea, îl îmbolnăvea. Numai spaima îi dădea greţuri, îl leşina, îl strica, îl omora. Cum de nu vomitase? Şi îşi aduse aminte ziua când aflase şi vomitase pe zăpadă în curtea spitalului, o, ce frumoasă era încă viaţa atunci! Şi atunci era condamnat, dar ce calm, ce liniştit, ce sănătos era încă, cât de bine se simţea faţă de ziua de azi, când se simţea mizerabil! Ce mai vorbă, era o altă viaţă, care durase până azi, dimineaţa încă îşi mai ţinea firea, Doamne, dă-mi orbirea de mai înainte!

Şi acum, strivit de teroare, înţelegea sensul la fel de puţin ca şi înainte. Dar acum nu la asta se gândea. De fapt, nici nu se gândea. Teroarea îl umplea tot, stăpână în creier ca şi în trup; nu gândea decât cuvintele “Nu!” şi “Doamne!”, dar pentru el, care nu credea, “Doamne!” era un alt “Nu”!

Închipuiri care abia acum căpătau înţeles deplin. Să fii, de pildă, condamnat la moarte. Chiar la moarte! Ştii că vei fi condamnat la moarte dacă vei fi prins. Deocamdată eşti încă în libertate, te ascunzi sub alt nume, numeri timpul care trece, şi o dată cu trecerea lui devii mai liniştit, începi să uiţi uneori, nervii torturaţi obosesc, se vindecă de nevoie, pentru că rezistenţa lor e limitată, şi organismul are nebănuite resurse şi mai ales tainice sisteme de echilibru, şi omul trebuie să se adapteze la

orice, asta e legea existenţei sale. Cade o rază de soare pe tine, te simţi o clipă din nou cel din trecut, apoi o seară paşnică, un oftat mulţumit, o recunoştinţă în tot sufletul, o împrospătare a speranţei, şi pumnii în uşă, vocile legale, deschide, nu te împotrivi, casa e înconjurată, e în zadar. Sari pe fereastră, cazi ca prin minune pe acoperiş, fugi numai în cămaşă prin vântul tomnatic, faci echilibristică pe coşuri, te agăţi de streşini, lupţi nebuneşte, până-n ultimul moment, cu ultima forţă, îţi pierzi cunoştinţa în braţele lor, care sunt la fel de sigure ca plutonul de execuţie, eşti dus în maşina verde, strâns între duşmani pe străzile întunecoase şi plânse, împins din spate înaintea tribunalului. Procesul încă n-a început, s-ar zice că-l mai poţi pierde sau câştiga, dar ştii dinainte verdictul, nu te poţi ridica în picioare când ţi se strigă numele, te sprijină gardienii, ca prin ceaţă observi că un martor se bâlbâie, că altul are guşă, că judecătorul vorbeşte cu un accent de om incult, dar cu convingere, aproape cu patimă, că ştie că omorându-te pe tine face o faptă bună, întâi pentru el, apoi pentru alţii. Ai ceva de spus, acuzat? Ai ceva de adăugat la sentinţă? Nu? Foarte bine că nu ai, lucrurile s-ar fi lungit inutil, aşa, fiindcă ai fost băiat înţelegător şi nu ne-ai pus beţe-n roate, mai putem judeca astă-seară pe unul ca tine şi ne ducem cu un ceas mai devreme la nevestele care ne aşteaptă, săracele, cum tânjesc ele după noi, bărbaţii lor, care dăruim binelui obştii fericirea căminului!

Eşti împins pe coridoarele verzi murdare, parcă vopsite cu puroi, îmbrâncit la stânga pe nişte trepte, tăvălit înapoi în celulă. Pat cu saltea de paie mirosind a murdăria altui condamnat, cineva a desenat pe un perete o cruce, ce mai poţi face, de groază şi milă de tine însuţi nici nu mai poţi scoate un sunet. Pentru că ăsta e sentimentul care pur şi simplu te omoară, te omoară cu clipe, căci nu mai poţi spune că te omoară cu zile: mila de tine însuşi. O milă sfâşietoare. Peste câteva ore – sfârşitul. Şi totuşi,

respiri, gândeşti, clipeşti din ochi, ai chiar necesităţi fiziologice care trebuie satisfăcute, e extraordinar cum toate astea mai pot avea loc, chiar şi oftatul şi plânsul ar trebui să fie imposibile în aceste momente. Şi iată că într-adevăr devin imposibile. Corpul devine rigid şi îngheţat, îţi cauţi inima şi nu o mai găseşti, a încetat, să bată, gâtlejul e pustiu de sunete, privirea fixă, mâna de lemn. Vin să te ia, tropăind tare pe coridor, te înhaţă, te scot, uşa celulei rămâne deschisă în spate, la ce-ar mai încuia-o, nu mai poţi fugi, celula e goală, nu mai are cine. Fugi din ea. Nu poţi merge, te duc pe braţe. Nu vezi nimic, simţi o pală de aer proaspăt. Ca prin farmec, te regăseşti, deodată mergi singur, nelegat, între arme, şi printre zăbrelele gardului se văd clar chipuri de prieteni, familia, o femeie pe care o iubeşti (încă o iubeşti), toţi având aceeaşi privire de condamnaţi, exact ca şi tine. Pasul îţi încetineşte, şovăie, garda încă nu te împinge cu patul armei, te opreşti, te întorci spre cei cunoscuţi, îi incendiezi cu privirea. “MĂ DUC!” strigi din fundul plămânilor, şi ei îţi răspund “Du-te!” şi plâng. Vrei să adaugi ceva definitiv, să zbori tot strâns în propria ta privire şi să te ascunzi în ei, cei liberi, să fugi tot din propriul tău trup şi să sari, închis în proprii tăi ochi, în prietenii de dincolo, să te agăţi în părul iubitei, să atârni de gâtul ei ca două pietre preţioase semănând cu nişte ochi, faci un efort uriaş, dar un pat de armă te precipită dincolo de colţul zidului. În acest triunghi de piatră se va consuma sfârşitul.

Ce straniu e stâlpul ăsta! Gol, lustruit, de fricţiunea cu atâtea trupuri, plin de pete închise, ce fel de pete sunt astea, sânge? Da, chiar sânge e. Într-o clipă, te leagă brutal, încolăcind stâlpul cu braţele tale, care dor, sucite împotriva naturii. Aproape strigi de suferinţa frânghiei care taie carnea şi amorţeşte mădularele, şi unul din zbiri, mai uman, spune cu jumătate de voce:

— Haide-haide, acum tot nu mai ai mult!

Atenţie deci la spectacol. Zbirii aşteaptă, plictisiţi, încrucişează braţele, îţi dai seama la o privire mai atentă că sunt epuizaţi: bărbi crescute pe obrajii scofâlciţi, ochi injectaţi, cearcăne, oamenii ăştia muncesc zi şi noapte, nu stau o clipă, muncesc prea mult, de ce naiba muncesc atât de neomenesc, nu se găseşte nimeni care să-i înlocuiască? Dar şi ei vorbesc o limbă, poate chiar limba ţării tale, ei sunt de-ai tăi, poate oboseala asta să însemne că ei sunt printre prea puţinii trădători?

Din fundul curţii, declanşaţi ritmic, vin în formaţie strânsă de marş soldaţii duşmani. Nu se văd decât uniformele, iar între gulerele tunicilor şi bonete – golul feţelor confundate de distanţă. Se apropie, crescând atât de egal de parcă ar sta. Şuvoiul de cizme curge chiar aproape de tine, izbind privirea, zguduind caldarâmul curţii, defilează prin faţa ta, capetele se suprapun, frunţile bronzate, nasurile cojite, buzele arse, bărbile înnegrite, o linie a unei feţe loveşte şi înlocuieşte pe o alta şi toate figurile se dizolvă într-un singur profil în mişcare, la fel braţele legănate, purtând îndoirea uşoară a cotului, la fel picioarele muiate din genunchi, şi soldatul mişcător scade în înălţime, trecând dintr-o parte în alta a ochilor tăi, de la cei mai înalţi, rândul întâi, la cei mai scunzi, rândul din urmă. STAI! Soldatul se cutremură drept, redevine unul singur şi concret din noţiunea de trupuri adunate şi suprapuse de mişcare. Pe loc, fiecare are o atitudine a lui. Jumătate din efectiv pleacă mai departe, cadenţând curtea. Rămâne o subunitate, cât să fie, un pluton parcă, da, e numai un pluton.

Plutonul se mişcă iar, se depărtează puţin, schimbă direcţia frontului. De ce face toate aceste manevre, aceste pregătiri? Ca să te poată împuşca mai bine. Mai comod, mai eficace, mai definitiv.

Pluton – STAI! La dreap-TA! Sunt soldaţi care abia au terminat o campanie fulger şi încă nu gustă din dulceaţa victoriei. Uite un ofiţer, foarte tânăr şi cochet în uniforma

inamică, cu epoleţii ca un lan de grâu, ras bine, blond şi cu ochi verzi, cu cizmele lună, ăsta e genul de ofiţer care, ca să dea un exemplu subordonaţilor, îşi face cizmele oglindă şi apoi se bărbiereşte oglindindu-se în carâmbul lor orbitor. Ce dracu citeşte, de nu se înţelege nimic? Cum dracu să se înţeleagă, limba asta n-ai ştiut-o niciodată, deşi poate de vreo zece ori te-ai apucat s-o înveţi şi te-ai lăsat păgubaş. Gata, a şi terminat de citit.

Simţi iar strângerea aceea oribilă, din toate părţile, îţi vine să strigi. “Nu, nu, nu, nu, nu!” E imposibil, nu mai ai coarde vocale, nu mai ai putere, nu mai ai corp, nu mai ai nimic, deja nu mei eşti. Te uiţi cât poţi de tare la ce vezi, atât de tare încât îţi ies ochii din cap, înnebuneşti de cât te uiţi. Spui NU cu ochii, dar e ciudat, lăcomia cu care priveşti înseamnă în acelaşi timp şi un DA. Pe cine să mai crezi? Se apropie cu fâşia neagră. Vei fi legat, vei simţi pânza aspră, vei privi intens în negrul ei, vei avea senzaţia ridicolă că negrul ei te apără, că faţa ţi-e protejată şi numai trupul ţi-e expus, cum în copilărie terorizat de întuneric te băgai tot sub plapumă şi numai un deget scos afară ţi se părea ameninţat de marile primejdii ale întunericului. Vei da din cap, nu. Cu un surâs amuzat-dispreţuitor, ofiţerul va pune la loc în buzunar cârpa neagră. Primul rând e deja în genunchi.

Armele astea sunt arme de câştigat un război, de dat atacuri, de apărare, în minunea ochitului şi a mecanismului lor stă uneori soarta soldatului. Ce imoral, ce urât, ce dezgustător ca toate să se îndrepte acum asupra unui singur duşman nemişcat, să tragă la ţintă numai în el! Şi te pomeneşti că între toţi ăştia o să se găsească un tâmpit care să greşească ţinta! Şi pentru atâta lucru au venit aici în formaţie de marş, în echipament de război, sugrumaţi de curelele căştilor, când un singur glonţ bine ochit era suficient! Uită-te bine în puştile lor! Nu ţi se pare că ochiul tău le lărgeşte uşa minusculă a ţevii, că scormoneşte şi sapă în ele un

coridor negru prin tare te poţi târî dincolo? Uită-te pe ţeava puştii acum, cât e liberă, în scurt timp glonţul va porni, se va ciocni în drumul lui prin ţeavă de privirea ta, privirea ta va încerca sa se ascundă de el, să-i scape între plinurile şi golurile ţevii, dar nu va reuşi. Glonţul o va da peste cap şi o va înşfăca, ţi-o va aduce înapoi fulgerător prin aer şi o va înfige iar adânc acolo de unde a plecat, în străfundul creierului.

Se dă comanda, şi când o auzi faci o ultimă sforţare de a primi lumea în aşa fel încât să rezolvi printr-o privire totul: să nu-ţi mai fie frică de ce e dincolo, sau să nu-ţi mai fie frică de nimicul de dincolo, să nu-ţi mai pară rău, să epuizezi tot ce a rămas nefolositor în tine, să spui nu şi da cui trebuie, să rămâi pe pământ plutind nemuritor cine ştie cum, într-un abur ori într-o idee ori în amintirea omenirii, să nu regreţi trupul aruncat, cu alte cuvinte să-i învingi tu pe ei, totuşi şi mai presus de orice, cu alte cuvinte să nu mori. Vezi flacăra la gura ţevii, vezi cum din ea se declanşează glonţul minuscul şi iute ca un gând, uite-l cum vine, taie straturile reci ale dimineţii de toamnă, se apropie, e aici, pătrunde acum, nu doare prea tare, mai puţin decât se povesteşte, cazi în legături, legăturile te ţin încă, dar cineva le taie, cazi definitiv, încerci să mai gândeşti ceva, orice, un lucru cât de meschin şi de scurt, şi asta numai aşa, ca să-ţi dovedeşti ţie însuţi că eşti mai tare ca moartea, şi nu poţi decât până la jumătate, ai vrea sa poţi zâmbi amar de propria ta neputinţă, de spulberarea finală a unei atât de vechi iluzii, şi mori.

Bine cel puţin că lucrurile s-au petrecut aşa cum s-au petrecut. Cu o urmă de demnitate prezentă până la sfârşit. Deşi din afară nimeni nu-şi putea da seama că această demnitate nu e decât o pietrificare, rod numai al spaimei. Dar sunt şi cazuri penibile, când condamnatul plânge neomenesc, urlă, se zbate, se agaţă, loveşte cu pumnii şi cu picioarele ca o fiară dezlănţuită, apoi imploră

iertarea, se umileşte inimaginabil, promite orice, iar când e dus şi pus la zid zbiară şi horcăie ca un porc înjunghiat, încât cei care-l execută se trezesc din rutina lor, nu mai pot suporta zgomotul, se enervează, devin aproape oameni, îl urăsc pe condamnatul care le face sarcina atât de ingrată şi de obositoare, şi de aceea îl termină mai repede, cât pot de repede, şi când l-au terminat sunt mulţumiţi că s-a terminat şi găsesc chiar că omul a meritat-o cu vârf şi-ndesat. După cum sunt şi cazuri în care condamnatul se duce la moarte ca la plimbare, sfidează până-n ultima clipă pe cei care-l ucid, moare cu fruntea sus, uneori cu discursuri demascatoare pe buze. Şi sunt alţii care nici măcar nu deschid gura ca să-şi acuze călăii. Nu vorbesc de loc. Poate că prea puţin le pasă. Dar ce ne facem cu cei cărora le pasă, cărora viaţa li se pare încântătoare, şi totuşi acceptă moartea fără să li se clintească un muşchi? Un asemenea individ existase chiar în familia inginerului, şi gândindu-se uneori la el îşi imaginase inginerul scene ca cele de mai sus. O rudă din partea mamei; unchi al mamei, frate mai mare al tatălui ei, al bunicului inginerului. Negustor în Bucureşti, om de cincizeci de ani, de mare vigoare, fusese executat de autorităţile germane în 1917, în timpul ocupaţiei Capitalei, pentru că rănise un ofiţer german. Reacţionase la faptul că neamţul îi insultase în public nevasta. Judecata militară fusese scurtă, în preziua execuţiei fusese vizitat de nevastă şi de preot, pe care-i primise cu totul senin, deşi era un om sănătos şi în putere, avea doi copii, şi viaţa nu-l dezgusta cu nimic. Se spovedise şi se împărtăşise, lăsase totul nevestei printr-un testament scris în celulă, lăcrimase o clipă la gândul copiilor, dar se regăsise repede şi chiar dormise în ultima noapte. În zori aştepta în celulă, plimbându-se liniştit prin ea, cu hainele potrivite corect pe trup. Ieşise între sentinele, depăşindu-le aproape, pentru că era un om înalt care mergea cu paşi mari, urcase şi coborâse trepte, străbătuse culoare,

ieşise, mereu cu mersul maiestuos, cu fruntea albă, cu pieptul umflat, strivitor de sănătate, siguranţă şi forţă masculină. Impresionat, un alt neamţ îl întrebase dacă are cumva vreo dorinţă, dacă vrea să transmită vreun mesaj, el negase din cap, se lăsase legat la ochi, primise în pieptul puternic descărcătura, mai trăise încă şi fusese nevoie de o împuşcătură de graţie, şi după aceea dădea senzaţia că murise din propria lui voinţă, că găurile însângerate din trup nu-l asasinaseră mai mult decât propria lui hotărâre.

La mulţi li se păruse că un asemenea calm e monstruos, că poate să însemne chiar disperarea şi scârba de viaţă a unui om neobişnuit de stăpân pe sine. Dar cei mai inteligenţi îşi dădură seama că era vorba numai de o colosală forţă, de o feroce ambiţie de a răspunde brutal brutalităţilor vieţii, ambiţie în împlinirea căreia defunctul găsea o secretă, dar nu mai puţin copleşitoare satisfacţie. Autorităţile de ocupaţie autorizară familia să îngroape trupul, atrăgându-le totodată atenţia că orice dezordine avea să fie sancţionată de poliţia militară germană. Negustorul era cunoscut, scandalul de la care începuse totul se petrecuse cu martori, nobleţea morţii se aflase, înmormântarea ar fi putut, prin proporţii, să capete o semnificaţie. Fu dus la groapă de o mulţime de lume.

Altfel se întâmplă lucrurile la război. Dar parcă totuşi nu e mare deosebire. În război, soldaţii se simt toţi nişte condamnaţi. Armata, oricât de concretă pare ea, e de fapt o instituţie foarte teoretică. E totuşi o instituţie de pace, care se pregăteşte de război, e drept, dar pentru care războiul rămâne o ipoteză depărtată şi improbabilă. O campanie modifică fundamental toate principiile, convingerile, regulile şi procedeele celei mai bine instruite şi dotate armate. Orice instructor militar insistă pe bună dreptate asupra “realităţii câmpului de luptă”. Dar, cu toată asistenţa tehnică, o poate el realiza cu

adevărat? Lipseşte moartea. Moartea o aduce numi războiul, dând peste cap prin iminenţa ei toate deprinderile de pace. Plecând la atac, toţi soldaţii se simt condamnaţi, ba chiar unii, ca să le fie poate mai uşor, îşi spun limpede că nu vor scăpa. Şansa e cea pe care ar avea-o condamnaţii: plutonul de execuţie să fie atât de prost instruit încât niciun glonţ să nu nimerească ţinta, sau gloanţele să fie, printr-o minune, oarbe. (Da, dar atât nu e destul. Execuţia se va relua mâine, de câte ori e nevoie, până la reuşită.) O şansă mică. Şi unii repetă abrutizant *Tatăl nostru,* de zeci şi sute de ori, până la încetarea atacului, alţii îşi fac cruce cu limba tot timpul, alţii se împuşcă în mână sau în picior, sau binecuvântează răni care le provoacă invalidităţi hidoase. E atunci vreo deosebire între ei şi condamnaţii care, deşi au luptat curajos până au fost prinşi, o dată în captivitate ling cizmele duşmanilor de teama morţii, sărută mâna care-i torturează, imploră jalnic, cu inteligenţa distrusă de apropierea sfârşitului, sperând că o rugă animalică poate să mişte inimi să determine graţia călăilor, înhăţând febril orice speranţă aberantă, orice promisiune neverosimilă, interpretând fericit fiecare gest benign, fiecare cuvânt fără conţinut, fiecare expresie întâmplătoare, nu se ştie, doar-doar, poate totuşi, în ultimul moment, de aceea esenţialul e să câştigăm timp văicărindu-ne, poate o vorbă, un accent, un ton, o bâlbâială să zdruncine pe cineva, şi acela să spună: “Opriţi! E destul! Ăsta nu!” sau măcar: “Asta mai târziu!”

Astea toate sunt fraze. Groaza însă? Groaza dezalcătuitoare? Cum se învaţă cu ea soldaţii, de reuşesc să se comporte normal, să mănânce cu poftă, să bea, să doarmă liniştit şi fără vise, să ducă un război lung de mai mulţi ani, după aceea să se întoarcă acasă şi să povestească minuni?

Altă scenă. Singur prin junglă. Coridoare cărnoase şi umede prin care râd păsări şi lucrează insecte. Şerpi de

copaci, flori carnivore cu fabuloase deschideri, joc de maimuţe întunecând ploaia de soare înfiptă prin frunze. Verde, verde, cancer de verde. Cu groaza în suflet, groază care îngheaţă tresăririle la frumos, aştepţi în orice clipă răgetul tigrului. Auzi-l. Prea târziu să mai fugi. Te întorci totuşi şi o iei la goană, împiedicându-te în rădăcini şi împăienjenindu-te în liane. Vrei să te pui la adăpost şi fugi chiar în gura tigrului. Deodată, vezi în faţă goana lui roşie în frunzele verzi, el îşi opreşte saltul o clipă, atât cât să-l poţi vedea bine, paralizat de groază, e la fel de frumos ca în pozele de abecedar, apoi se repede, te apucă şi te doboară sub greutatea lui, masa lui e elastică şi caldă, fremătând de muşchi, îţi apucă întâi braţul drept, cu care ai vrut să-ţi aperi chipul, sau poate ai vrut să-ţi acoperi ochii îngroziţi, să nu vezi, ţi-l sfărâmă dintr-o singură mişcare a fălcilor, ţipi, şi fiara se sperie de ţipătul tău şi te răneşte iar, mai adânc, cu colţii şi ghearele. Eşti încă în viaţă şi simţi cum eşti ucis, simţi chiar cum vei fi mâncat, te lupţi cu fiara, inundat tot de groaza morţii, pe care însă nu ţi-o mai exprimi distinct, pentru că durerea şi efortul au alungat gândul, şi te zbaţi mecanic, condus doar de instinct, în fine ghearele sau dinţii taie o comunicaţie sanguină mai importantă, şi mori, dar în momentul premergător morţii nu mai eşti îngrozit, durerea a alungat groaza, eforturile sunt prea puternice ca să mai simţi şi să mai gândeşti, mişcându-te din răsputeri transpiri, transpiri de efort chiar în gura tigrului care te mănâncă, îi sărezi masa pe care tot tu i-ai dat-o.

Dar până în acele clipe când moartea întunecă omul, îmbătându-l, falsificându-i cele mai normale reacţii, groaza, numai groaza, te poate ucide, numai din groaza de moarte ţi se poate trage chiar moartea; să mori de frică nu e doar o metaforă. Dar atunci, ce fel de oameni sunt aceia care primesc în zâmbetul lor dispreţuitor gloanţele execuţiei, sau care se reped primii din tranşee la atac, blestemând în gând că nu pot alerga mai repede

să spintece duşmanul, turbaţi de furie dacă vreun alt camarad de arme le-o ia înainte, sau care pleacă singuri la vânătoare de tigri, cu un unic glonţ în ţeava puştii, cum parcă citise o dată inginerul într-o carte englezească de vânătoare? Ce e stricat în aceşti oameni, sau dimpotrivă, Ce au ei în plus faţă de alţii? Curajul lor, neînfricarea lor în faţa morţii e poate la fel de îngrozitoare ca moartea însăşi.

Moartea lui Iordan, azi-dimineaţă, trezise în el amintirea celorlalţi oameni morţi pe care-i văzuse în viaţa lui. Cu ochii lui, îndeaproape, nu în fotografiile ziarelor sau la cinematograf. Moartea bunicii. Era încă mic. Bătrâna murise în somn la nouăzeci şi trei de ani. Când o ridicaseră din pat, spatele ei încă era cald, deşi obrazul îngheţase, pentru că sub cearşafuri se păstrase căldura. În urma celorlalţi, urcase şi el pe scara îngustă şi întortocheată, înfricoşat că va vedea prima oară în viaţă un om mort. În cameră era o lumină foarte puternică, îi fusese teamă să se arate în acea lumină, păşise totuşi înăuntru, şi nu se putuse feri să vadă totul chiar din uşă. Bătrâna părea de ceară verde, cu buzele învineţite ca de nişte lovituri, cu unghiile degetelor atât de vinete, încât crezuse o clipă că le-au vopsit cu ceva, că aşa e obiceiul, degetele celor două mâini erau legate unele de altele cu fâşii înguste de: pânză albă, ca mâinile să stea pe piept. Era foarte cald, august. Ceea ce-l surprinse cel mai tare era comportarea a trei sau patru bătrâne, prietene bune, din copilărie, ale bunicii. În loc să jelească, sau să-şi arate durerea în oricare alt fel, ele trebăluiau calme prin cameră, una la un moment dat se certă cu mama băiatului: de ce nu se grăbiseră, înmormântarea trebuia să aibă loc cât mai repede, nu vedeau că a început să miroasă? Ca şi cum moartea lor, mirosul lor nu era la fel de aproape. Pe băiat îl apucă o scârbă infinită şi chiar atunci una dintre bătrâne trecu pe lângă el şi, cu mâna cu

care o clipă înainte potrivise ceva pe trupul moartei, îl mângâie pe obraz şi spuse câteva fraze, dar el nu înţelese decât “nepoţel” din ştirbenia gurii ei, şi scârba îi crescu înnebunitor, fugi afară. Jos în curte, între chiliile apartamentelor indecent de mici şi de apropiate, toţi locatarii fără treabă o fericeau pe bătrână, care murise de o atât de bună moarte. O lăptăreasă voinică intră în curte, îşi făcu cruce văzând semnele înmormântării, era roşie în obraji chiar şi pe căldura asta, care-i făcea pe toţi livizi, roşie şi zdravănă ca un cal nemţesc, băiatul îşi odihni ochiul pe corpul ei, şi un sentiment obscur, pe care avea să-l înţeleagă mai târziu, îi dădu iar viaţă.

La cimitirul Sfânta Vineri, mergând încet în urma trupului, pe prundişul scârţâitor, în uniforma de elev de liceu, la care mama adăugase, de dimineaţă o cravată neagră. Un personaj bizar îi aşteptase surâzând larg – surâs de petrecere, nu de înmormântare – la poarta cimitirului, îi salutase cam zgomotos, sărutase tot zgomotos şi cu intenţie parcă mâna mamei, unchiul Codru îl întrebase familiar, ca pe-o cunoştinţă veche:

— Ce mai faci, Ică?

Ică răspunsese făcând misterios cu ochiul:

— Să n-ai nicio grijă, totul merge strună, am avut grijă de cele mai mici amănunte.

Jumătate maestru de ceremonii, jumătate misit. Apoi dăduse mâna cu băiatul, îl numise solemn “Tinere domn!”, îşi făcuse loc alături de el în convoiul mic şi negru, explicase că el iubeşte tineretul, că de fapt numai cu tinerii se înţelege într-un mod mai autentic, însuşi fiind un iremediabil tânăr, apoi îl întrebase profesoral pe băiat dacă ştie ce înseamnă moartea. Cum băiatul nu ştia, îl luminase. Moartea e trecerea în mineral, lumea de dincolo nu există, Dumnezeu e o invenţie naivă a fricoşilor, folosită de trântori împotriva progresului, totul nu e decât biologie, biologia însăşi nu e decât chimie şi fizică, totul se înţelege prin ştiinţă şi emană din natură.

Apoi îi povesti cum li se fac morţilor injecţii cu formol ca să nu se scofâlcească prea repede, ca să se creeze un rudiment de circulaţie, ca până la închiderea sicriului, rudele, “oameni slabi de înger”, să păstreze tot o imagine cunoscută a celui drag.

— Obiceiuri mic-burgheze sunt de fapt înmormântările astea. Oamenii ar trebui arşi!

În capelă, în timpul “Stâlpilor”, râdea necuviincios când preoţii cântau prea pe nas. Ce rol avea el oare aici? Plătise cumva preoţii? Sau poate groparii? Sau te pomeneşti că mijlocise procurarea locului de veci; locurile de veci erau acum rare la Sfânta Vineri, se dădeau şperţuri uneori şi pentru locuri de şapte ani. În capelă mai era un catafalc pe care era un tânăr, atât de verde încât părea mucegăit, şi trecând pe lângă el, băiatul observă că-i creştea foarte mult păr. În nas şi în urechi. Altfel, părea cufundat într-un somn adânc, atât de adânc încât nu mai simţea că se înverzeşte la faţă, că-şi pierde toată căldura, că începe să se descompună, singur de tot în clipa de faţă, părăsit, cine ştie de ce?

După slujbă, imediat înainte de scoaterea sicriului, familia trecuse pe lângă sicriu, se aplecaseră toţi în sicriu şi sărutaseră moarta, mai ales mama şi unchiul Codru, ei o făcură cel mai îndelung, unchiul Codru hohotea tare, de parcă n-ar fi avut cincizeci de ani trecuţi. Băiatul, codindu-se, rămase ultimul, spera ca sicriul să fie ridicat, să trebuiască toţi să se grăbească, şi deodată mama lui îl împunse în spate, violent, cu două degete, şi când el se întoarse mirat spre ea îl fulgeră tiranic cu privirea – ce, el n-avea de gând. Să facă aşa cum trebuia făcut? Urcă cele două trepte ale catafalcului şi, închizând ochii ca să nu vadă, apropie faţa de mâinile bunicii, îi fu frică pe drum că le-ar putea atinge într-adevăr, îşi zgârci gâtul, sărută în aer, cu buzele atât de strânse încât albiseră, coborî, tot cu ochii închişi, de lângă sicriu, şi când îi deschise întâlni privirea nemulţumită a mamei lui. Gata. Sicriul fu ridicat,

dus, el încercă iar să rămână în urmă, reuşi chiar la un moment dat, atunci mama lui se uită iar negru la el. Şi tot aşa, o îngropară pe bunică.

Mai târziu, se dusese la Ateneul Român, unde era expus Mihail Sadoveanu, toamna, într-un şir lung de oameni de toate vârstele, o afluenţă care determinase măsuri de ordine.

Coloana care înconjura pe trotuar tot Ateneul, ca un şarpe care intră încet-încet într-o scorbură, se mişca din jumătate-n jumătate de ceas, când se dizloca din ea încă un grup căruia i se dădea voie înăuntru. În cele din urmă ajunsese şi el, catafalcul pe care dormea acest mare scriitor ale cărui cărţi de fapt el nu le prea iubise (nici nu le citise pe cele mai bune — aşa sunt lecturile şcolare), dar pentru care continua să conserve o stimă aproape religioasă, era înconjurat de scriitori, deputaţi, membri ai Academiei şi ai guvernului, şi în mijloc se zărea însuşi marele scriitor, mare şi la trup, prăbuşind catafalcul sub el. Ridicol, dar primul gând al adolescentului fu “Ce bine arată!” Aşa cum gândeşti despre un om viu, fie că-l vezi în fiecare zi (“Ce bine arată azi! Ce bine arăta ieri, azi e cam obosit”), fie că-l vezi rar (“Nu l-am mai văzut de mult timp”), fie că-l vezi într-o situaţie mai neobişnuită şi-ţi dai seama că nici aşa nu-i stă prea rău (“Îi stă bine în costum de baie. În frac. Tuns scurt. Cu mustaţă. Cu mustaţa rasă. În uniformă. În alb. În negru. Gras. Slab. Cărunt.”). După cum se vede, unora le stă bine şi morţi. Într-adevăr, colosul adormit de catafalc arăta foarte bine. Capul alb, părând de statuie, mâinile pufoase şi grele, pieptul înalt, toate la un loc se uneau într-o paşnică măreţie, marele scriitor îşi merita porecla de “zimbru”, parcă era un zimbru bătrân şi alb, neschimonosit de vânătoarea lungă cât viaţa, care-l ucisese în sfârşit.

Omul acesta şi moartea sa nu se contraziceau de loc. Ai fi putut să crezi că toată viaţa trăise, poate şi scrisese în cine ştie ce mod ingenios, culcat pe un pat înalt şi plin de

flori, ca ăsta, cu ochii închişi. Privindu-l oricât de atent, nu-ţi puteai da seama dacă pieptul i se umflă sau nu în ritmul unei respiraţii. Mergând încet, lăsând alţi oameni să-l depăşească, inginerul fixase pieptul mortului, dar nu-şi putuse da seama, ba la un anumit moment fusese chiar convins că văzuse cum haina neagră şi cămaşa albă se înălţă şi scad. Era limpede. Mortul respira. Se oprise ca să se asigure, dar acum nu mai putuse surprinde nicio mişcare. Totuşi, era sigur că adineauri nu i se păruse. Nu cumva mortul îşi ţinea acum dinadins respiraţia, ca să-l zăpăcească cu totul?

Împins de lume, nu putu sta mult timp pe loc. Înghesuit spre ieşire, se uită la domnii în haine negre şi cu figuri întristate care făceau de gardă, încercă să-şi dea seama cât de vizibilă e respiraţia lor, trecu, dus de ceilalţi, chiar pe lângă unul dintre ei şi-i văzu limpede profilul, dar şi aici – imposibil de precizat dacă se producea sau nu vreo mişcare. Ieşise tulburat din Ateneu şi, rupându-se din mulţime, auzi o femeie spunându-i alteia, pe un ton care parcă suna plăcut surprins:

— Ai băgat de seamă ce bine arăta?

Mai văzuse înmormântări. Un şef de catedră de la Politehnică, bătrân şi venerat ca un zeu, întreţinând o legendă personală, murise de ciroza ficatului, şi toţi ceilalţi profesori dădeau mecanic din cap spre studenţi.

— Vai, ce grea pierdere pentru ştiinţă, pentru ţară!

Şi apoi, ridicând sentenţios un deget:

— Fiţi, prevăzători, băieţi, alcoolul…

Mort după o boală fulgerătoare, profesorul nu semăna de loc cu cel care fusese. Nasul drept i se coroiase uimitor, trăsăturile îi căzuseră, era de nerecunoscut, nu era el. O studentă, la un pas de catafalc, fotografia, plângând atât de tare, încât trebuia să-şi şteargă ochii ca să poată viza. Plângea tare, deci îl iubise; atunci, cum putea să-l fotografieze mort? Era o contradicţie morbidă şi indecentă. Studentul de atunci simţise că moartea e o

ruşine pentru om, că e dezonorant să te vadă mort cei care te ştiau viu. Coşciugul fusese ridicat, şi studenta fotografă se repezise să mai ducă o dată aparatul la ochi. Dar atunci inginerul întinsese mâna şi acoperise obiectivul cu palma, după ce plecase tremurând la gândul că nu va putea să şi-l mai amintească pe maestru decât aşa cum îl văzuse ultima oară. Într-adevăr, nu putuse să-l uite mort, dar imaginea vie nu fusese întunecată de cealaltă, le ţinea minte pe amândouă ca şi cum ar fi aparţinut unor oameni deosebiţi. Din fericire.

Înspăimântătoare era într-adevăr, aşa cum scrie în orice carte, imobilitatea morţilor. Nu atât gândul că nu vei mai vedea niciodată un anumit om. Asta se întâmplă şi cu oamenii vii. Mai ales gândul că nu-l vei mai vedea pentru că de acum înainte va zăcea nemişcat în coşciug sub pământ. Nemişcat complet. Morţii care mai aşteaptă deasupra pământului coborârea sub el nu vor să se mişte. Poate că ar putea s-o mai facă, dar nu vor. Zăcea strânsă în limitele trupului, între linii şi contururi, zăcere grea înăuntru, hotărâtă să nu se trădeze nicio clipă, să nu dea înapoi, să nu cedeze vechilor obiceiuri. Priveşti un mort şi aştepţi cât poţi mai mult, doar-doar vei avea mai multă răbdare decât el. Dar el are întotdeauna o răbdare mai mare, cea mai mare, e nebunie să crezi că el va scăpa vreo mişcare cât timp se simte sub ochiul tău; până la urmă oftezi, te trezeşti din iubitoarea dorinţă de a-l readuce, îţi faci cruce şi pleci, el rămâne la fel, şi dacă te întorci din prag cât poţi de neaşteptat, tot nu-l vei surprinde schimbat cât de cât, nici măcar zâmbind abia perceptibil la încheietura buzelor ca o trimitere ironică spre lumea care a mai rămas în viaţă pentru un timp.

Încă student, turist la Praga cu un grup de colegi, într-o dimineaţă văzuse dintre statuile podului Carol un înecat plutind pe Vltava. Un soare mare se îneca în minunea de oraş ascuţit, prin cuiburile lui gotice mişunau americani cu ghiduri turistice, uimindu-se respectuoşi de cultura

europeană, băteau clopote, Praga, întinsă între clopote, legănată între clopote, sărea în caii regilor de piatră, mesteca timpul în copitele lor.

— Un om! strigară deodată mai multe glasuri, în mai multe limbi.

Un om, ei şi? Plin de oameni în jur. Dar braţele cu degetele întinse arătau sub pod, grupul gălăgios de studenţi români se repezi să-şi strivească piepturile de balustrada groasă, da. Plutea un om pe Vltava, într-o poziţie neaşteptată. Din apă ieşea doar spatele îmbrăcat într-o bluză de piele, ca de motociclist, şi ceafa. Tot restul, trupul de la talie în jos, capul – scufundate în apă. Poate plutea de mai multe zile, căci fusese blond, şi mâlul vegetal al apei îi făcuse pielea gâtului de negru, şi părul devenise cenuşiu-murdar. Plutea foarte încet, legănat puţin de valuri mici, care ameninţau părţile de la suprafaţă, fără să treacă însă peste ele. Îl văzură intrând sub pod şi avură timp să treacă fără să alerge la cealaltă balustradă, şi peste o clipă el apăru şi dincolo, ieşi în umbra pe care o arunca podul pe apă, apoi în soare, şi se depărtă foarte încet. Tot timpul, inginerul se întrebă prosteşte cum de poate rezista atâta timp fără să respire, cum de nu-i plesnesc plămânii de presiunea aerului ţinut în piept. Părea gata în fiecare secundă să ridice capul, să tragă aer, apoi să-şi lase faţa din nou în apa râului. Dar nu o făcea, parcă dinadins, depărtându-se chinuitor de încet, şi deodată, pe inginer îl izbise ideea: de fapt era mort, era chiar un om mort, mort de-a binelea, mort definitiv, indiferent prin urmare la orice de acum înainte, la respiraţie sau la altceva.

Peste două zile aflară la hotel că victima ieşise beată dintr-o cârciumă de pe mal, căzuse în apă şi se înecase, trecuse în moarte din veselia halbelor şi a chelneriţelor blonde şi îngăduitoare.

Ultima oară la armată. Un camarad de arme, fost coleg de facultate, avusese un accident mortal în timpul unei

aplicaţii. Din propria lui neglijenţă. Dar nu-l văzuse decât acoperit de o pătură cazonă pătată întunecat, şi îşi închipuise numai cum în locul capului mai era acum doar un terci de carne, oase, nervi, ochi, dinţi, sânge. Era ca şi cum n-ar fi fost el acolo, mort sub pătură, ci altul purtând acelaşi nume. Cel adevărat plecase. La fel de îngrozitoare însă nemişcarea genunchilor, a picioarelor în bocancii mari; se plângea mereu că în talpa unuia dintre ei îl înţeapă un cui pe care nu izbuteşte să-l suprime, şi acum cuiul se putea înfige liniştit în carnea moale, moartă. Un maior care făcuse campania în Ungaria şi Cehoslovacia pălise cu buze cu tot. Poate era primul mort în uniformă pe care-l vedea după mai multă vreme. În jur, elevii ofiţeri de rezervă, amuţiţi, înţelegeau prima oară eficienţa armelor.

Iar azi de dimineaţă din nou. Dar acum cu un alt înţeles. Se schimbaseră lucrurile. Se schimbaseră mult. El însuşi se simţea schimbat. Acum era capabil să înţeleagă masca de groază a maiorului. Îl apuca ameţeala gândindu-se că nemişcarea acelora pe care-i văzuse morţi îl va cuprinde şi pe el, că poate şi el va trezi gândurile pe care i le trezise Iordan, cine ştie cui, poate fratelui său vitreg, pe care-l iubise ca pe-un frate adevărat.

Spre seară nu-şi mai amintea ce făcuse din clipa când intrase în casă, la prânz. Groaza nu scădea, şi el rătăcea prin apartament, uneori aproape târându-se sleit de puteri, ca un împuşcat care agonizează prea mult. Un an. UN AN. Bine, dar era deja mort, din moment ce-şi aflase sfârşitul. Eşti mort din clipa în care ştii să mori. Trăieşti numai când ai uitat de moarte. Cum te gândeşti, măcar o clipă, la moartea ta, ea se şi instalează.

I se făcu frig. Se înfofoli în halat, deşi caloriferul frigea. Apoi transpiră cu stropi cât strugurii. Se gândi vag să facă un duş. Uită, era zgomot în casă. Închise radioul. Tot mai rămăsese zgomot, de unde naiba venise? Găsi

magnetofonul care era încins. Îl stinse. Acum era liniște. Era prea liniște. Vru să spună ceva cu glas tare, dar încercă degeaba, nu mai avea glas de loc, răguşise de atâta urlat. Tuşi dureros, îşi drese glasul de câteva ori, spuse tare:

— Un an.

Ferestrele Ninei erau luminate, se vedea prin ele înăuntru. Nina, în pantaloni de catifea neagră, ghicea în cafeaua unei prietene tolănite într-un fotoliu. Despre viitor, despre bărbaţii care le iubeau, despre bani, despre posibilitatea unui mariaj strălucit. Despre viaţă. Două femei tinere şi frumoase care nu se gândesc la moarte, – nici la a lor, nici la a altcuiva.

Se chinuia atât de îngrozitor, spaima fizică îl tortura într-un asemenea hal, încât ar fi vrut nu să trăiască o viaţă lungă, ci doar să nu-i mai fie frică de moarte. Nu mai vroia viaţa; nu vroia decât să poată suporta o moarte atât de apropiată. Cerea atât de puţin, şi totuşi nimeni, de jos sau de sus, nu-l auzea. Citise despre cazne rafinate. I se părea că le-ar fi putut suporta pe toate zâmbind, toate, una după alta, şi chiar şi moartea la sfârşit, numai să nu-i mai fie teamă. Să nu-l mai strivească singurul gând al morţii.

Înşurubat în groaza lui ca un vapor într-un taifun. Lovit de plinurile şi supt în golurile furtunii. Pârâind din toate încheieturile. Dat peste cap şi pus iar în picioare de oceanul orb. Făcut jucăria răului. Nevinovat.

Propria lui inocenţă îl ducea mai rău decât restul. Îşi muşca pumnii, îşi apuca beregata, îşi însângera pieptul cu unghiile. De mila lui. Îi venea să se omoare. Cu ce greşise? Cu prea puţin. Moartea se înşelase în privinţa lui, era sigur, dar cum s-o găsească, să-i vorbească, s-o răzgândească?

Odios era şi faptul că reacţiona atât de distrugător abia acum. Trecuse timp de când aflase. Ce somn dormise până azi-dimineaţă? De unde liniştea, experienţa,

oboseala cu care întâmpinase la început vestea că e bolnav de boala morţii? Ce se întâmplase cu el atunci? Dar acum?

Otrăvit de întrebări, horcăia prin odăi. Cum nu mai lua seama la nimic, casa se răvăşi indescriptibil. Covoarele luate în picioare, faţa de masă mototolită, aruncată pe jos, luminile aprinse pretutindeni, un robinet lăsat deschis în baie, haine risipite, cioburi, cărţi căzute din bibliotecă, dezordine pe masa de lucru, hârtii peste tot. Tot aşa cum hainele de pe al se pierdeau încetul cu încetul. Ciorapii, halatul, maioul. La un moment dat era aproape gol.

Ce să spună familiei? Prietenilor? Abia acum se gândea serios la asta. Îşi pusese întrebarea cu câteva săptămâni înainte, o studiase superficial, o amânase. În fond, poate nici nu avea să le spună dacă nu avea chef. În clipa de faţă însă, o asemenea soluţie era de negândit. Nu putea să nu le spună. Dar cum? Şi simţea că-i va fi ruşine să le spună aşa ceva. Şi compătimirea lor îl va ruşina şi mai mult. Doamne, Doamne, ce ruşine să mori!

La un moment dat, telefonul sună tocmai când trecea pe lângă el. Îl ridică şi-l aşeză la loc pe furcă. Nu putea răspunde, nici zgomotul nu-l suporta. Sună din nou. Îl blocă.

Ar fi putut să dea foc casei, aşa rătăcit cum era. Îi exploda creierul, îi săreau ochii, sângele bătea să-i ţâşnească singur afară din trup, îi săreau mâinile din umeri, îi ieşea limba din gură de-un cot după aer, îi crăpau porii, îi pocnea părul în cap, electrizat. Înnebunea. Vedea culori. Auzea voci. Simţea gusturi. Pipăia forme. Mirosea otrăvuri.

O dată îşi ridică mâinile la ochi, le privi. Erau pline de sânge. Spărsese ceva şi le rănise. Sânge nou, roşu. Dar şi sânge mai vechi, cafeniu, murdar, noroios. Sângele lui Iordan, nespălat de azi-dimineaţă, împărţit în liniile pielii!

Zbierând, se repezi în baie şi aproape căzu cu capul înainte în cadă. Dădu drumul deodată la apa caldă şi la

cea rece. Se înecă în ea şi se frecă sălbatic, parcă luptându-se cu un duşman care-i pătrunsese sub piele. Ieşi, intră cu mersul înjunghiat în dormitor, reîncepu să măsoare duşumeaua, lăsând urmele tălpilor ude.

Până la urmă, nu mai putu. Se prăbuşi pe pat. Avea febră. Gura îi era uscată, dar nu se putea ridica să bea. Zăcu mort.

N-ar fi vrut să vadă pe nimeni în clipa asta, nimeni nu-l putea ajuta, era dezgustat de orice cuvânt, vroia să fie singur. Era singur, singur complet, minuscul în faţa unui val uriaş şi cenuşiu care se ridica infinit şi nu se mai gândea să cadă odată, să se spargă pe el, să-l îngroape.

Valul se înălţă până la punctul în care nu mai sunt cuvinte. Stătu un timp în echilibru acolo. Începu iar în jos, încet, repede. Tună apocaliptic, îl găsi, îl ucise.

Acum, totul se terminase, era linişte şi pace, murise, şi moartea trecuse, era liber şi nu mai avea nimic de făcut. Înotă singur, în ceaţă, fără de fapt să facă mişcări, uşor, purtat. Singur, fără trup, fără gând, rămas fără nimic, rămas chiar nimic, nimic, înţeles şi cuvânt, apoi doar cuvânt, apoi nici atât, pauză. Pauză lungă. Tăcere. Nici tăcere.

O ZI VENI ŞI TRECU. O ALTA ZI O urmă şi trecu şi ea.

Poate că fusese chiar mai mult decât două zile. Patru? Cinci? Cândva în acest timp adormi, doborât. Visă scena. Iordan prăbuşit sub maşină, vopsit în sângele lui, cu un ochi închis şi celălalt deschis. “Clipeşte!” încerca să strige inginerul, şi niciun sunet nu-i ieşea din gură. Ştia însă intens că dacă nu strigă, dacă nu-i dă ideea, se va întâmpla ceva tragic şi irevocabil. “Clipeşte, clipeşte odată!” Dar îl striga pe dinăuntru. Bietul Iordan, cum ar fi vrut să-l audă, dar nu putea. Şi nu avea nicio vină, el nu precupeţea niciun efort, ciulise cât putea urechile moarte; cuvântul salvator nu venea, toată vina era a inginerului. Inginerul încerca să-şi amintească o rugăciune care i-ar fi redat glasul. Nici asta nu putea. Şi dacă nu putea, urma o nenorocire iremediabilă. Îşi spărgea capul încercând. Şi atunci, ochiul lui Iordan plesnea. Din el apărea un vârf verde, ca o spadă. Vârful îşi făcea loc în orbită, umplea tot ochiul, creştea atotputernic, crăpa ţeasta, o plantă uriaşă se desfăşura vijelios din capul mortului, întuneca cerul, împânzea totul, sfârşea lumea.

Răcni şi sări din pat. Era spre prânz. Stomacul îi era aşa de gol, încât parcă era plin cu un arici mare, înghiţit cine ştie cum. Se târî în bucătărie, zgârie uşa frigiderului. Nu avea pâine; era unt, brânză, cafea nerâşnită, nişte biscuiţi, o sticlă de pepsi-cola. Muşcă din brânză ca dintr-un măr. Roase, linse, înghiţi, supse, nu lăsă nimic, mestecă până şi boabele de cafea. Apoi se clătină până-n baie. Dacă nu s-ar fi trezit, poate că ar fi făcut în pat.

Din nou în odaie, trecu întâmplător prin faţa oglinzii, se uită în ea. Bărbos, cu ochii scăldaţi în cearcăne, cu obrajii topiţi, cu gura rănită, brăzdat, Isus îl privi din oglindă. Când lărgi ochii, nu mai era decât el însuşi. Cu tenul lui de grec uleios, cu părul încâlcit, nespălat. Inginerul era un om cu secreţii foarte abundente; părul şi-l spăla o dată la două zile, altfel se îmbâcsea şi risca să-l piardă, pe faţă se spăla de multe ori pe zi, altfel, pielea i-ar fi strălucit. Îşi simţea acum puternic mirosul propriului trup. Se spălă. Se rase. Acum, oglinda îi trimitea, slăbit, obişnuitul lui chip. Se regăsea. Nasul drept şi bine proporţionat, gura puternică, bărbia ca o probă, fruntea înaltă. Înfăţişarea lui veche, cu care se obişnuise, cu care se înţelegea, care-i plăcuse, care plăcuse şi altora. Îşi trecu mâna tremurătoare peste toată figura, apăsă obrajii şi fruntea, urmări linia nasului, mângâie bărbia cu dosul palmei. Se pipăi pe el însuşi, se simţi pe el însuşi.

Deodată, nu se mai văzu clar. Lacrimile îi sparseră privirea. Plânse tare. Hohoti. Căzu în genunchi în faţa oglinzii, apoi în patru labe, se prăbuşi cu faţa la pământ, se lungi pe covor. Plânse disperat, udând covorul, oprindu-se ca să respire, să tragă pe nas, mirosind praful covorului, plânse de mila lui, de tristeţea vieţii, de absurditatea destinului, de tot ce făcuse şi nu făcuse.

Plânse mult timp. La început violent. Apoi liniştit şi egal, o curgere constantă a durerii din el. Plângea şi-şi plângea afară tot trecutul, se topea întreg în acest plâns, adormea plângând şi se trezea pe perna udă de lacrimi, se mişca puţin prin cameră, uşor şi fără zgomot, continuând să plângă; nu dorea nimic, nu avea nevoie de nimic, nu cerea nimic de la viaţă, nu supăra pe nimeni, plângea. Blând, fără viitor, definitiv, asta e, n-ai ce-i face. Uneori, forţa îi lipsea; atunci plângea culcat sau aşezat pe un scaun. Alteori se simţea mai în putere; atunci plângea plimbându-se domol prin cameră, răsucind în mână o batistă udă s-o storci. Din când în când îşi sufla nasul, sau

bea un ceai, sau urina, totul în acest plâns paşnic, atât de paşnic încât ar fi putut părea normal. Plângea aşa cum făcuse pe vremuri alte lucruri, în felul lui obişnuit: harnic şi conştiincios.

Ce se petrecea în el? Mai nimic. O mare tristeţe, care deocamdată nu se mai poate manifesta brutal, pentru că trupul a obosit. O mare de lacrimi. Glandele lucrau, ochii i se umflaseră, nasul i se înroşise, gura îi crescuse, cărnoasă, plină, tremurătoare. Prietenii nu l-ar fi recunoscut pe stradă. Trecură alte ore, zile poate. Pe oraşul de afară plângea anotimpul, cântând în burlane, netezind pietrele.

Se trezi într-o dimineaţă în mâinile lui Sorin. Doctorul forţase uşa. Rămase lângă el două zile, îngrijindu-l în toate felurile, hrănindu-l în gură ca pe-un copil mic, înainte ca inginerul să poată pronunţa câteva cuvinte. Boala plânsului continua. Apoi apărură pauze, momente de odihnă. În fine, ochii se uscară, iar din calendar căzuseră două săptămâni, filă după filă zburând dezordonat prin aer, ca nişte păsări împuşcate, îngropându-se în gunoiul anului, al acestui an de pe urmă.

PARTEA A DOUA

SINGUR REVENI LA SUPRAFAŢĂ, încet, ca un convalescent după o boală lungă şi plină de complicaţii. O natură puternică, slavă Domnului, o adevărată natură masculină, nu îndeajuns de subtilă poate, ceea ce într-un asemenea caz e sigur un avantaj. Se trezi în dimineaţa de mai, intră într-o baie fierbinte, stătu în ea aproape trei sferturi de oră, fără să facă vreo mişcare, uitându-se la trupul lui deformat şi turtit sub apa verzuie. Soarele prin fereastra băii cădea drept pe el, şi în căldura lui şi a apei simţea că se desface, lent, plăcut, fir cu fir. Îşi acoperi ochii cu mâna, şi degetele, striate, cu amprentele adâncite de apă, i se părură nişte frunze lungi, trandafirii. Ieşi din baie ca pe vremuri: luminos ca un lemn tânăr. Se duse la masa de lucru, trase din teancul de coli de hârtie albă una, deschise stiloul, se gândi puţin, notă:

“Am douăzeci şi nouă de ani. Încă n-am făcut în viaţă lucruri serioase. Mi-au mai rămas câteva luni. Poate mai mult, dar e mai bine să scriu mai puţin, să nu am vreo dureroasă surpriză. Înainte nu mă gândeam la moarte. Rareori doar, fără adâncime. Acum mă gândesc numai la moarte. La cea generală, sau la a mea. Mă aflu într-un dreptunghi foarte lung, sunt împins către capătul lui. Capătul de început a rămas mult în urmă, nu-l ţin minte, e ca şi cum n-ar exista. Poate nici nu există, poate viaţa mea nu se înscrie într-o figură geometrică perfectă. Dar faptul că mă îndepărtez inexorabil de început, împins de invincibile forţe, face ca acest început să fie un zid virtual, opus sfârşitului. Norocul meu că dreptunghiul a fost

destul de lung; merg între laturile paralele ale lungimii lui şi îl scurtez în mersul meu. În curând va deveni însă chinuitor de scurt, voi atinge zidul de sfârşit şi voi dispărea în el aşa cum am apărut din opusul lui. Limpede şi logic. Fără măcar să las o pată pe zidul sfârşitului. În toate astea, o singură întrebare: Ce este moartea?”

Se opri aici şi, gânditor, apucă în gură capătul stiloului. Îl coborî iar, îl puse pe hârtie, nu scrise, îl închise, îl aşeză alături, se ridică, se mişcă prin cameră.

Uşor de spus; de ce nu “Ce e adevărul?”, sau altele la fel? Se înapoie la masă, se uită la foaia de hârtie, apoi o întoarse pe dos şi o puse deasupra teancului. Acum era la fel de albă ca şi mai înainte, neatinsă, putea să uite că scrisese ceva pe dos, putea să scrie altceva pe partea asta.

Iar singur în faţa valului enorm, un val zgârie-nori. Dacă dădea capul pe spate să-l privească, ameţea. Valul urca infinit, adăsta, se făcea linişte, echilibrul mut dura, aproape ai fi putut să uiţi ameninţarea suspendată deasupra capului. Apoi începea să decline, bucla de spumă cobora, se auzea o şoapta de zgomot, ireală la început, distinctă, tot mai puternică, năucitoare, mortală. Valul se spărgea pe el, îl îngropa în adânc, trecea, atunci reîncepea înotul în ceaţă, singur în orizontul crud, fără scop, fără ţărm.

Singur. Mare adevăr. Se îmbrăcă oftând, ieşi, răsuci cheia, alese scara şi coborî mecanic etajele, cu capul înclinat pe umărul drept, clătinat ritmic de fiecare pas. Pe lângă uşi cafenii cu cărţi de vizită (doctor, arhitect, profesor), pe lângă ficuşi şi lămâi pitici aduşi din curtea din spatele blocului, adăpostiţi din iarnă aici, în căldura scării, pe lângă ferestrele cu geamuri groase şi galbene scăldând scara într-o eternă amiază. Trecu pe lângă un ochi de geam deschis: afară – oraşul însorit în cerul marin, neaşteptat faţă de ce ţi-ai fi putut închipui în penumbra gălbuie a scării. Ar fi trebuit scoşi ficuşii şi

lămâii, s-a făcut destul de cald. Inginerul deodată se opri efectiv, cu un picior drept pe o treaptă, cu altul uşor îndoit pe treapta de mai sus, în lumina de lampă chinezească. Se uită drept în faţa lui, şi în aceeaşi clipă, de după tubul opac al ascensorului, apăru o femeie tânără care urcă pe lângă el, sună la o uşă şi dispăru în ea.

Ce simplu! Femeia pe care tocmai o văzuse şi pe care n-avea s-o mai vadă făcea deja parte din viaţa lui, se adăuga ca o literă în cartea vie pe care inginerul o scrisese în jurul lui toată viaţa. Înţelese din nou, mai limpede decât altădată, că tot ce atingea, auzea, vedea sau deducea cădea în aceeaşi clipă sub puterea lui, cădea în cartea pe care o scria. I se păru că trăieşte un moment deosebit, mai întârzie puţin pe scară, nemulţumit de istoricitatea atât de neevidentă a momentului. Foame de spectacol? Foame de public? Oamenii care rămân singuri, regretând, se iubesc pe ei înşişi mai tare – compensaţie pentru nedreptatea singurătăţii. I se păru că a prins o idee fundamentală, se repezi în ascensor, urcă, se năpusti asupra stiloului şi colii de hârtie, scrise pe partea ei albă, citi:

“Singur în faţa valului, singur în val, singur înotând în ceaţă.”

Nu era asta. Privi cuvintele. Le rescrise, repetându-le în şoaptă. Poate că numai eufonia dă importanţă cuvintelor. Rostirea, în fond, e viaţa limbii, nu scrisul. Scria şi se vedea scriind, repeta şi se auzea pronunţând. Gândul şi vorbirea gândului, vorbirea şi auzirea vorbirii, scrierea şi vederea scrierii. Scrierea vorbirii, vorbirea scrierii, scrierea vorbirii, gândirii, vederea scrierii vorbirii gândirii, auzirea rostirii scrierii gândirii. Gândirevorbireauzirescriere. Tot aşa se poate chiar înnebuni.

La cine intrase femeia de adineauri? Simţise nevoia să-i spună ceva mişcător şi frumos, cu o voce sentimentală

sau numai politicoasă. Coborî iar. Când îşi descuia maşina, văzu parcată câţiva metri mai sus o alta, mai mare, neagră. În ea stăteau patru bărbaţi. Unul cu mâna mângâind leneş volanul, altul fumând, pe cei doi din spate nu-i vedea prea bine, dar parcă unul citea un jurnal. Cei doi din faţă, era clar, se uitau drept spre el, nu-şi ascundeau de loc privirile. Puţin dezorientat, inginerul se uită la uşa lui, totul era normal, se zărea mustaţa cărămizie a lui Gyula, mecanicul blocului, care, întinzîndu-şi picioarele încălţate cu cizme negre, stătea pe un scaun în faţa intrării şi privea lumea care trecea pe trotuar, cu un aer de honved depeizat. Pe partea cealaltă a magistralei nu era nimeni, un camion mare urui pe lângă el, tipii din maşină îl priveau. Ei, drăcie! Inginerul îi privi şi el, dar ei nu cedară privirii lui. Se înfruntară o clipă. Dar inginerul avea altceva mai bun de făcut. Smulse deodată portiera, se aruncă înăuntru, înfipse cheia, dizlocă strada cu roţile, scăpă.

Abia peste un sfert de oră, pe Şoseaua Giurgiului, îi dădu prin cap să se uite înapoi. Punctul maşinii negre creştea din urmă. Merse mai încet şi se apropiară şi mai mult. Ei erau. Îi lăsă până când le distinse în oglindă gurile mişcându-se în ritmul conversaţiei. Frână brusc, şi ceilalţi abia putură frâna şi ei, ţipând din pneuri. Dar nu vroiau să i-o ia înainte. Stătură cinci minute pe loc, pe şoseaua plină de vehicule, arătaţi cu pumnul strâns de alţi şoferi. Inginerul întoarse spre Bucureşti, ceilalţi la fel. Opri să ia benzină. Se uită peste acoperişul automobilului la câmpurile care flancau şoseaua. Verde la dreapta, verde la stânga, ţara se trezise, copacii zgâriau mirajul cerului. Salopeta albastră, lucitor de nouă, a băiatului de la benzină se mişca în peisaj ca un alt semn al primăverii. Inginerul sprijini braţele şi bărbia pe maşină, se duse departe cu, ochii. Bine, cald de mai, descheind hainele, încingând părul, albastru întors, singur. Oraşul-punct, închis asupra prăzii lui. O idee bună să vină aici. Toate

problemele rămăseseră în oraş, oraşul se vedea, se cuprindea în privire, întrebările deveneau una singură, aşa cum şi oraşul era unul singur. Se simţea clarificat, aici e enigma, să-i căutăm răspunsul, aici e nodul, să-l tăiem. Căpăta parcă o nouă încredere, un curaj de a relua întrebarea. Strânse oraşul în ochi, îl ameninţă, se simţi gata să pornească iar spre el, avea mai multe şanse acum, poate chiar – cine ştie? — avea să câştige.

Dar ăştia când naiba ajunseseră şi ei aici? Nu-i văzuse el adineauri, când încetinise lângă benzină, cum îl depăşesc şi se duc mai departe, înapoi? Erau chiar în spatele maşinii lui, stăteau pe loc, cum de nici nu-i auzise? Cei patru dinăuntru îl priveau. Se uită la ei. Se uitară mai departe la el. Inginerul se dezlipi de maşina lui, o înconjură, se apropie de a lor, se aplecă şi se uită atent în ea.

Toţi patru purtau costume închise, cam mototolite la vedere, în nuanţe terne, cravate fără gust pe cămăşi de nylon, şi ele mototolite, ba parcă şi murdare. Înfăţişări de plebei. Tenuri măslinii, unsuroase, păr umed şi creţ, ţigănesc, îi vedea foarte bine, nu-l despărţea de ei decât geamul portierei. Şoferul îşi arăta în jurul ţigaretului verde dinţii ruinaţi de tutun. Ochii le erau foarte încercănaţi, ca ai unor oameni care muncesc noaptea. Unul avea ochelari de soare, pe care şi-i îndreptă cu mâna, şi inginerul văzu că purta un inel de aur pe un deget gras. Nu aveau nimic cu ei în maşină. Numai câteva jurnale împăturite pe banchete, lângă ei. Jurnale cu care îşi omorâseră timpul aşteptându-l.

Se uită în ochii şoferului şi aproape se cutremură. Celălalt îi răspundea cu privirea de gheaţă, plină de un cinism infinit, de o mare înţelepciune crudă, îl făcea să simtă că nu înseamnă nimic, că-i sunt numărate clipele, că ei, cei patru urmăritori, ştiu asta, că se află în mâna lor. Trecu la chipul celui de lângă şofer, apoi la un al treilea, aceiaşi ochi asasini, aceleaşi fălci sigure de ele,

aceeaşi bărbie ca o ghilotină, aceleaşi urechi scârboase, lipite pe cap ca nişte aparate. Reci, siguri de ei, ştiind punct cu punct ce aveau de făcut, neriscând nimic, lenţi în mişcări, îngrăşaţi de viaţa pe care o duceau. Cine erau şi ce vroiau? Dar i se părea că-i cunoscuse deja, că ştie de fapt ce vor de la el, dar nu-şi mai aduce aminte prea bine, şi asta pentru că ceea ce vroiau de la el era monstruos. Să deschidă portiera? Puse mâna pe clanţă, repetând în gând o întrebare ca să n-o bâlbâie cu glas tare, şi atunci toţi patru zâmbiră, batjocoritor, dar şi cu o anumită milă, cu un dispreţ şi o dezamăgire de oameni care ştiau la ce să se aştepte. Asta de fapt şi doreau, ca inginerul să deschidă uşa şi să li se adreseze, şi atunci inginerul ridică fript mâna de pe clanţă, se clătină câţiva paşi înapoi, şi într-un început de fugă urcă în maşina lui şi demară.

În zadar încercă să-i lase în drum, să-i înşele apucând-o pe străzi mici. Erau mereu în urma lui. Mergând însă, redeveni mai stăpân pe el. Nu cumva i se părea? Poate că nu era nimic care să-l privească pe el. Se enervă chiar puţin, şi asta îi făcu bine. Ajunse la spital, parcă maşina lângă o salvare, urcă.

— Nu. E îngrozitor că trebuie să-ţi spun asta. Dar nu. Nu există nicio posibilitate să mă fi înşelat. De altfel, dacă vrei, mergem împreună la profesor, sau te duc la alţi specialişti.

Au să fie furioşi că ţi-am spus, desigur. Dar, din moment ce nu există alt mod de a te convinge…

Vocea lui Sorin era rugătoare şi dezolată. Stătea dezarmat pe scaun, în halat, în spatele biroului profesional. Inginerul se plimba cu paşi mici prin cabinet, cu bărbia în piept, cu mâinile în buzunarele sacoului.

— Ascultă! Dacă într-adevăr nu te-ai înşelat în privinţa diagnosticului, poate că te-ai înşelat în privinţa inutilităţii operaţiei. Poate că se poate totuşi face o intervenţie. Un tratament. Ceva!

Sorin surâse chinuit, un surâs secat de forţă.

— Dacă m-aş fi dus la alt doctor? Ar fi fost poate mai bine pentru mine! M-ar fi minţit. Mi-ar fi spus că mai există o şansă. Mi-ar fi dat să iau ceva. Nu importă ce. Chiar şi laxative! Numai să cred că mă pot ajuta cu un medicament. Că nu sunt singur, cu totul singur, în faţa morţii!

Se opri la fereastră, dădu la o parte perdeaua, se uită în curte. Îşi văzu în parcaj maşina lui, iar lângă ea – o maşină neagră, care nu era acolo în clipa când sosise.

Sorin se ridică.

— Dacă vrei, mergem chiar acum la Călimănescu. N-avem decât de urcat un etaj. Dar te previn că nu poţi afla altceva. Am fost elevul lui, el m-a învăţat tot ce ştiu. Dacă te-am examinat eu, e ca şi cum te-ar fi examinat el.

Inginerul se smulse de la fereastră şi-şi reluă cercurile prin cabinet.

— Ţii să mergem?

Se gândi o clipă şi i se făcu frică să mai audă aceleaşi lucruri dintr-o altă gură, dădu din cap, nu. Profesorul era mijlociu de statură, i se bănuia sub halat o musculatură impresionantă. Vorbea repezit şi scurt şi părea puţin surd, sau poate cu gândul în altă parte. O umbră de accent ţărănesc îi înota în vorbă. Se uita autoritar la Sorin şi la toţi ceilalţi medici. Îl cunoscuse acum câteva luni. Ce rost avea să urce până la el? — n-ar fi aflat ceva nou.

Sorin se apropie şi-i puse mâna pe braţ.

— Hai să mergem. Tot e târziu şi nu mai avem nimic azi. De ce să stăm aici?

— Bine, murmură absent inginerul, şi se lăsă luat de braţ, antrenat în ascensor, jos la garderobă, afară.

Maşina neagră era la locul ei. Lângă a lui. Nu o privi, dar simţi privirile din ea.

— Unde mănânci? întrebă Sorin.

— Oriunde, n-are importanţă.

— E o cârciumă bună pe Ştefan cel Mare, hai acolo.

Urcară fiecare în maşina lui. Dar aici, inginerul reuşi sa

demareze primul, cu Sorin după el, şi băieţii din maşina neagră nu mai putură să-l ajungă. Inginerul se uita înapoi, dar nu putea vedea dincolo de maşina lui Sorin. La întretăierea cu Ştefan cel Mare îl lăsă însă pe Sorin înainte, ca să arate drumul, şi imediat cei patru în maşina lor neagră se lipiră de farurile lui din spate. Sorin opri peste cinci minute, se dădură jos, inginerul fără să se uite înapoi, şi coborâră într-un fel da pivniţă, strâmtă, numai cu cinci mese mici, totul curat, agreabil şi intim. Sorin era probabil cunoscut aici.

— Imediat, domnule doctor, spuse chelnerul, şi-i servi cu o deferenţă specială.

Localul mic şi bun, clienţii puţini şi siguri, iată secretul prosperităţii, şi chiar atunci intrară în pivniţă şi se instalară la masa de alături tipii suspecţi din maşina neagră. Inginerul, cu spatele la ei, îi auzi aşezându-se, apoi nu mai auzi nimic; doar pe Sorin şi pe el însuşi, ceea ce auzeau şi cei patru. Trăgeau cu urechea la masa lor? Inginerului nu-i tihni mâncarea, vorbi alandala, la un moment dat nu mai rezistă, se întoarse spre masa lor, şi constată că ei nu consumau nimic, numai fumau. Cum de-i lăsase chelnerul în pace, dacă ei nu ceruseră nimic? Foarte curios.

Sorin îi observă nervozitatea, dar nu i-o puse în legătura cu masa vecină. Iar inginerul nu se explică. Vorbiră de lucruri cât mai îndepărtate de vieţile lor, şi numai către sfârşit Sorin scoase din buzunar o reţetă de somnifere şi una de calmante şi i le întinse. Inginerul nici nu simţise ce mâncase. Plecară, dar în timp ce Sorin plătea, inginerul urmări reacţiile chelnerului: nu părea în niciun fel preocupat sau măcar conştient de indivizii aceia. Iar ei păreau că exclud posibilitatea ca vreunul din personalul restaurantului să le adreseze măcar o întrebare.

Sorin şi inginerul se despărţiră pe trotuar, apoi fiecare conduse într-o direcţie opusă. Inginerul se uită în oglindă

şi se asigură că e urmărit. Opri la o farmacie, cumpără medicamentele, porni spre casă. Pe ultima sută de metri întoarse iar capul: în spate nu era nimeni.

Când ajunse sus la el, văzu în stradă un individ care citeşte un ziar pe trotuar, dar de la înălţimea asta îi era imposibil să precizeze dacă e unul din cei de adineauri. Se dezbrăcă. Parcă îşi aducea acum aminte că figura unuia dintre ei îi era cunoscută. Căută cu gândul. Un coleg parcă. De facultate? Îşi rememora vag figura unsuroasă, trăsnind a transpiraţie de băiat care doarme în cămine studenţeşti. Nu putea fi el.

Neatent, luă un somnifer, care îşi făcu neaşteptat de repede efectul. Adormi neînvelit şi se zgribuli de câteva ori în timpul somnului.

Se trezi.

Seară. Se auzeau televizoarele când se deschideau pe paliere uşile altor apartamente. Dormise prea mult. Ce putea face acum? Se uită prin cameră, căutând să-şi amintească ceva. Îşi aminti. Se duse la fereastră, se uită în stradă. Treceau oameni, dar nimeni nu stătea pe loc, plantat în faţa uşii lui.

Îşi pipăi barba. Se duse şi făcu un duş, se ferchezui, mai mult aşa, ca să omoare timpul. Termină, uscă pământuful, şterse lama de ras, puse aparatul în cutia lui. Apoi îi veni ideea să se spele pe cap. Făcu şi asta. Reintră în halat în dormitor, îşi puse o placă, stoarse o lămâie într-un pahar, puse zahăr şi apă, amestecă, bău.

Îşi înroşise urechile frecându-şi părul cu prosopul aspru şi avea plăcuta senzaţie de a fi cu totul curat. Pentru ce aceste pregătiri? Se aşeză la masă, se hotărî, începu o scrisoare.

O scrisoare către Bibi. Se gândise întâi să-i telefoneze. Sau să-l cheme telegrafic la Bucureşti şi să-i spună totul când se vor vedea. Dar numai gândul figurii lui Bibi la aflarea unei asemenea veşti, gândul întretăierii vocii lui la

telefon, la auzirea unei asemenea noutăţi, îl îmbolnăvea. Nu, mai bine să-i scrie totul, sincer şi în amănunt, să nu se înduioşeze în scrisoare de propria lui soartă, să-l roage să vină la Bucureşti, să-l ajute ca un prieten adevărat în situaţia asta neaşteptată. Şi uite, aici, mai jos de semnătura cu îmbrăţişări, ca oricând, ca pe vremuri (cu adevărat “pe vremuri”), când încă nimic nu se întâmplase, să-i atragă atenţia că e mai bine ca în clipa când se vor revedea să trateze cât mai firesc situaţia, să nu vorbească des despre latura ei tragică; să se comporte aşa cum o cerea starea nouă creată, desigur, dar în mod tacit, înţeleşi dinainte. În felul ăsta şi nu în altul, i-ar putea fi de cel mai mare ajutor. Dacă nu putea suporta, avea fără îndoială dreptul să-i răspundă negativ, şi inginerul îl asigura în ultimul rând al scrisorii că ar înţelege un asemenea răspuns şi l-ar judeca tot ca pe o dovadă de prietenie şi de participare la drama lui.

Îl obosi îndeajuns scrisoarea, mai mult decât s-ar fi aşteptat, îi trebui un efort ca să găsească tonul potrivit, cuvintele normale, raţionamentul convingător, ca să-l încredinţeze pe Bibi că în urma veştii pe care o aflase despre sine însuşi nu căpătase o formă aparent raţională şi echilibrată de nebunie. Termină cu un suspin de uşurare, închise stiloul, căută un plic prin casă, nu găsi, nu face nimic, avea să cumpere unul la poştă, înainte de expediere, o dată cu timbrele. Se uită pe fereastră şi tresări. Jos aştepta un individ.

Un individ înalt, ascuns într-un pardesiu cu guler ridicat, sub borul coborât al unei pălării. Drept şi nemişcat, într-o poză rigidă, parcă ar fi fost împăiat. Se uita în sus? La el? Unghiul pălăriei s-ar fi zis că nu permite decât supravegherea parterului. Dar dacă lăsase capul în jos în clipa când îl zărise pe inginer apropiind fruntea de sticlă ca să privească în stradă? Inginerul pieri din fereastră, se învârti cu neastâmpăr prin casă; brusc, privi din nou. Omul nu-şi schimbase poziţia, nu era de crezut

că avusese şi a doua oară aceeaşi promptitudine a mişcării. Sau poate urmărea uşa blocului, îl aştepta să iasă pe ea?

Din uşa vecină apăru Nina, individul se descoperi imediat şi alergă să-i sărute mâna, contrastant de sprinten după înţepeneala de adineauri, iar inginerul se lăsă în fotoliu, turtit.

— Am înnebunit, şopti, în odaia goală.

Se îmbrăcă şi coborî. Se încheia la haina de ploaie, oprit în pragul uşii blocului, când prin faţa lui trecu foarte repede o maşină neagră. Dar nu putea fi în legătură cu el. Cum ar fi aflat cei din ea ora precisă la care el s-ar fi arătat în uşă ca să părăsească casa? Se stăpâni şi plecă pe jos la poştă.

În clipa când urca treptele poştei, o altă maşină neagra (poate aceeaşi, n-avea cum să-şi dea seama) trecu pe stradă şi i se păru că un cap se lipeşte de unul din geamuri ca să-l vadă mai bine pe el. Înjură în gând, sări câte două trepte, intră, făcu coadă la un ghişeu, trimise scrisoarea. Cumpără câteva reviste, un joc de cuvinte încrucişate, programul de radio şi televiziune, se îndreptă spre ieşirea cu uşă turnantă şi, ca să se amuze, intră într-unu din sferturile uşii o dată cu o femeie, care îl privi cu suspiciune şi făcu toate eforturile să nu-l atingă de loc cât timp se găseau strânşi împreună în uşă. Ea scăpă prima afară, pe peronul rece, fugi printre stâlpii groşi de susţinere, el mări pasul după ea, începând un zâmbet, şi iar trecu o maşină neagră jos în stradă, ca fulgerul, dar se văzu distinct chipul lipit de geam al cuiva de pe bancheta din spate, care se uita drept în sus, căutându-l pe inginer între stâlpi.

Femeia profitase ca să dispară. El coborî, o luă spre casă. Din când în când treceau pe lângă el automobile, într-un sens sau în altul, unele dintre ele negre. Inginerul se grăbi, la un moment dat se opri să privească strada, nu erau decât oameni, vehicule nu se vedeau, un miracol!

Singurul era un taxi cu becul “Liber”, aprins, rulând încet, fără scop, pe lângă inginer, şi fulgerător inginerul sări în el şi spionă strada prin geamuri; oameni peste tot; dar automobile nu, ca şi o clipă mai înainte, miracolul continua. Se lăsă pe spate pe banchetă, cât mai jos, ca să nu poată fi văzut de afară, dădu adresa.

Peste câteva clipe ajunsese la el, doar nu era prea departe; şoferul păru surprins de scurtimea drumului, dar acceptă bacşişul şi nu spuse nimic. Inginerul coborî hoţeşte din taxi. Dar chiar când păşea pe trotuar, pe lângă el trecu o maşină neagră, aproape ştergând trotuarul cu cauciucurile, şi inginerul trebui să facă un salt ca să se ferească de ea. Se întoarse s-o privească şi abia avu timp să-i mai apuce imaginea pierind spre oraş.

Când potrivea cheia în uşă, auzi cum murea telefonul, sunet lung, şi abandonat, evocând încăperi pustii. Dar, evident, tăcu înainte să poată ajunge la el. Se întoarse în vestibul, îşi agăţă haina de ploaie. Sună iar. Se repezi să-l deschidă şi strigă “Alo!” cât putu de tare.

În prima clipă nu auzi nimic. Repetă: “Alo!” Distinse zgomotul de fond, un abur de zgomot din care se reliefau când şi când pocnete, fluierături, apoi se auzi o desfundătură, ca şi cum s-ar fi desfăcut o scoică undeva, apoi o înfundătură, un sunet lipicios, de aderenţă, ca şi cum contactul s-ar fi reînchis.

— Alooo! strigă inginerul.

Se auzi iar deschiderea scoicii, apoi un fel de flux şi reflux îndepărtat. Ca o locomotivă, ca o respiraţie – dar era chiar o respiraţie, o respiraţie de om! Cineva îl asculta, fără să se ostenească să pronunţe un singur cuvânt, prea puţin păsându-i de ţipetele inginerului, poate chiar zâmbind batjocoritor de ele, acolo, la capătul firului.

— Imbecilule! zbieră inginerul cât putu, şi trânti receptorul peste respiraţia calmă a celuilalt.

Îi vâjâiau tâmplele, îi tremurau mâinile de enervare. Luă de pe masă flaconul de material plastic plin cu

tranchilizantele pe care i le dăduse Sorin, puse unul în gură şi-l înghiţi fără apă, neatent la zgârietura pe care i-o făcu în gâtlej, zgudui podeaua sub paşi, căutând parcă prin casă pe cineva pe care să-l bată.

Pilula îşi făcu însă efectul. Din nou îşi zise că nu s-a întâmplat nimic într-adevăr anormal. Şi apoi, dacă moartea îi înconjura din toate părţile, ea putea foarte bine, nu-i aşa, să ia toate înfăţişările, chiar să-l asculte la telefon şi să-i facă farse.

Somnul o să topească şi criza asta, somnul care netezeşte totul. Cum şi timpul netezeşte totul, căci poate că a trăi cu conştiinţa timpului, a trăi în timp, înseamnă tot a dormi. Ca să adoarmă, luă un alt somnifer.

Dormi ca o stană, absurd de mult. Se trezi la prânz, buimac. Obosise de atâta somn. Se dădu jos din pat, pocnind şi scârţâind din toate încheieturile, ridică storurile, aerisi odaia. Făcu câteva mişcări în faţa ferestrei, văzu jos o limuzină neagră aşteptând, îşi întrerupse gimnastica şi se aşeză pe marginea patului.

Să coboare la ei, să le caute ceartă? Dar dacă într-adevăr erau închipuiri şi se făcea de râs? De cât timp aşteptau în maşina aia? Poate de dis-de-dimineaţă îi tot păzeau somnul. Dar de ce “păzeau”? Nu putea fi sigur că erau mai mulţi. Se duse iar la geam, se aplecă mult afară, fără să-i pese că mişcarea lui putea fi văzută şi înţeleasă, şi-şi dădu seama că erau cel puţin trei. Se întoarse, căzu cu privirea pe telefon. Desigur că el suna chiar în clipa asta. Îl despiedică, şi un ţârâit gâtuit se eliberă la jumătate, sună până la sfârşit, fu urmat de altele. Îl ridică fără să spună alo şi ascultă.

— Salut.

O voce dezagreabil de sigură pe sine. O voce de bărbat puternică. Şi aspră ca un fier. Cunoscută?

— Cine-i acolo?

— Ghici! spusese vocea; calm, pronunţând foarte încet

chiar şi un cuvânt atât de scurt.

— Ce, domne, ai timp de glume? Cine e acolo?

Se auzi un râs neplăcut.

— Credeam că am fost destul de prieteni ca să mă recunoşti.

— După cum vezi, te-ai înşelat! Şi dacă nu-mi spui cine eşti, te înjur de nu te vezi!

— Ei, hai – hai, nu bănuieşti de loc?

— Mile? întrebă inginerul, încă nesigur.

Acelaşi râs antipatic, fals şi nefăcând niciun efort ca sa-şi ascundă falsitatea, arogant, cu o aroganţă de om inferior.

— Ştiam eu că până la urmă ai să-ţi dai seama.

— Ce vrei?

— Ce prietenos eşti!

Avea pretenţia de a fi ironic, nici mai mult, nici mai puţin, şi asta îl exasperă pe inginer.

— Închid dacă nu spui ce poftești!

— O, nimic. Nimic deosebit. Îmi ziceam doar că am putea sta de vorbă într-o zi.

— N-am ce vorbi cu tine! şi închise.

Mile! De la Emil. Un fost coleg de facultate pe care sperase să nu-l mai revadă. Originar din Arad parcă? Mirosea întotdeauna a student nespălat care joacă noaptea pocher prin paturile căminului, a tutun mizerabil. Era pârâtor, şi toţi îl ocoleau. Avea capul mic şi lat, cu ochi galbeni şi nu lipsiţi de oarecare atracţie, nasul cârn, de câine, părul murdar şi negru căzut ba într-o parte, ba în cealaltă a capului, înecând o cărare uitată. Mic, cu umeri şi şolduri pătrate, cu mâini groase, construit urât şi temeinic, întotdeauna indecent alături de o femeie. Mile. Ca o viperă care mişcă sub un trunchi. El şi inginerul se detestaseră din prima clipă când se văzuseră.

Nu trecu niciun minut, şi sună din nou.

— De ce nu vrei să înţelegi? încerca să-l persuadeze vocea neplăcută. E vorba de ceva care te interesează

foarte îndeaproape.

— Nimic nu mă interesează destul de îndeaproape!

— De ce vrei să-mi pui beţe-n roate? Tu, un tip atât de inteligent! Nu mă aşteptam.

Inginerul făcu iar un efort ca să se stăpânească.

— Spune despre ce anume e vorba!

— Nu pot să-ţi spun prin telefon.

— De ce nu? Te aud foarte bine.

— Ei! Parcă n-ai şti că există şi lucruri care nu se discută prin telefon…

Inginerul ridică tonul furios.

— Ce lucruri nu se pot spune prin telefon? Ce sunt misterele astea?

— Nu te enerva, îţi face rău.

Avea o îngerească răbdare. Dar inginerul se hotărî să termine.

— Uite ce e: ori îmi spui acum, ori bună ziua!

— Haide, spuse celălalt, o să-ţi spun totul când o să ne întâlnim, nu mă refuza. Mai ales că…

— Mai ales că?

Vocea avea o bunăvoinţă ameninţătoare.

— Mai ales că e spre binele tău!

— Spre binele meu? se descumpăni inginerul.

— Da, da. Spre binele tău.

Inginerul tăcu.

— Am să-ţi fac un serviciu. Ai să-mi fii recunoscător. Ai să vezi.

Inginerul tăcu mai departe.

— Alo, mă auzi?

— Te aud. Poţi să-mi spui ce e tonul ăsta de şantajist?

— Şantajist? Mile părea jignit de-a binelea. Vai, ce urât vorbeşti! Dar, în sfârşit, între prieteni vechi… Spune, azi după masă e bine? Unde ne întâlnim?

— La… şi îşi dădu seama că în loc să închidă telefonul era gata sa accepte, prins de tonul subversiv al celuilalt, de neliniştea pe care o trezise în el.

— Alo, unde?

(“Doamne, dă-mi putere!”)

— La dracu ne întâlnim! Poţi să te duci la dracu cu serviciile tale!

— Bine! se resemnă celălalt. Eu am făcut tot ce-am putut. Dar să ştii că o să-ţi pară rău!

Era prea mult. Inginerul se sufocă.

— Dobitocule! Dacă o să ne mai întâlnim vreodată, ţie o să-ţi pară rău! Am să-ţi scot toate măselele din gura aia de cretin!

Blocă telefonul la loc, îşi şterse fruntea cu palma, ce era de făcut? Îi era parcă foame. Plicticos lucru să-ţi fie foame de trei ori pe zi, să-ţi fie sete de trei ori pe zi, şi tot felul de alte nevoi, plicticos lucru să ai corp, să ai tot timpul un corp care îşi face simţită existenţa! Plicticos şi să te speli, şi să te îmbraci, să cobori iar scările, să le urci la loc, să ieşi uneori cu gândul din somnul vieţii şi să te întorci înapoi în el. Când coborî, maşina neagră era tot la locul ei. Poate făcea şi ea parte din ceremonia, din ceremonialul cu care se umple viaţa. Inginerul porni pe trotuar, maşina porni în urma lui, la pas; inginerul mări pasul, maşina se grăbi şi ea puţin; inginerul sări într-un autobuz şi văzu prin geamul din spate cum şoferul schimbă viteza.

În oraş, însă, nu se mai ţineau după el într-un mod la fel de evident. Şi inginerul alegea dinadins locurile cele mai populate, ca să le dea de furcă. La un moment dat o luă la picior şi se topi în mulţimea de pe Lipscani, ieşi prin pasajul Nicolae Şelari, pe sub ferestre, lămpi şi firme vechi (cafea Paşalică), fugi spre strada Stavropoleos, dădu buzna în Carul cu bere şi-l văzu pe Puiu, singur la o masă, cufundat într-o halbă.

Se aşeză lângă el. Puiu îi răspunse mormăit la salut, părea supărat, inginerul de altfel bănuia cauza, o cauză mai veche, o fată pe care Puiu o cerea în căsătorie de vreo doi ani şi era refuzat sistematic. Îi părea bine însă că

a găsit un amic la a cărui masă să stea, să nu fie singur în clipa când, în sfârşit, vor intra pe uşă “băieţii”. Căci până la urmă, era sigur, aveau să-l găsească şi aici. Încercă o conversaţie:

— Ce mai faci, Puişor?

— Nimic.

— Ce-i nou?

— Nimic.

— Da ce-i cu tine? Eşti trist? Ce ai?

— N-am nimic.

— Ţi s-a întâmplat ceva?

— Nu.

— Atunci, de ce eşti aşa de prăpădit?

— Aşa sunt eu azi.

Dintre ei doi, el avea dreptate, Puiu. Inginerul se uită în halba de ceramică, lichidul era spumos şi galben, dezgustător.

— Nu merge treaba cu Gina, spuse deodată Puiu, şi îşi scutură ţigara.

— Nu merge? repetă mecanic inginerul.

Puiu îşi umflă obrajii cu fum, făcu colaci, apoi negă din cap: nu, nu mergea treaba cu Gina. Nu mergea de loc.

— Tot nu vrea să se mărite cu tine?

Puiu se uită lung la el.

— Ce, eşti nebun? Ne-am căsătorit de trei luni. Uiţi că ne-ai trimis felicitări?

— Ai dreptate.

Să-l bată Dumnezeu dacă-şi mai aducea aminte! Dar dacă aşa spunea Puiu… Şi acum, dacă visul de ani de zile se realizase, ce mai era?

E geloasă, explică Puiu. E îngrozitor de geloasă.

— Ei, asta nu-i chiar atât de neplăcut.

— Pe naiba! Nu mă pot uita la o femeie pe stradă! Dacă îmi telefonează la slujbă şi-i răspunde vreo colegă de-a mea, plânge două zile, nu vrea să mă mai vadă, ameninţă că pleacă!

— Ce vorbeşti!

Puiu dădu din cap: da, da, chestie serioasă, domnule. Aşa nu se mai poate continua.

— Şi ce-ai de gând să faci?

— Ei vezi? Asta e: nu mă hotărăsc ce să fac.

— Poate că dacă i-ai face un copil…

— Nu vrea copii. Nici eu nu vreau încă. Să-mi mărească leafa întâi. Dar dacă aş şti că asta ar aranja lucrurile…

O pauză pe care inginerul nu ştiu cum s-o umple. Îngână prosteşte:

— Cine-ar fi crezut!

Şi Puiu, satisfăcut de idee, o reluă îndată:

— Într-adevăr! Cine-ar fi crezut?

Pe gânduri, se uită o clipă prin sala neogotică, fals germanică, care însă lor, români, li se părea foarte autentică şi convingătoare, apoi se scuturã.

— Hai să mergem! Sunt în orele de serviciu. Şi către un chelner care trecea: *Metrădragă!*

Chelnerul se auzi chemat şi sosi, inginerul se căută de portofel, Puiu băgă de seamă şi-l opri:

— Lasă fleacurile!

Ieşind, inginerul văzu din uşă maşina neagră. Apărea foarte încet, de pe strada Poştei, ca un cap alunecos de rechin, pălind cu umbra ei obrazul brâncovenesc al Bisericii Stavropoleos. Se întoarse iute spre Puiu.

— Te conduc.

Nu aveau însă prea mult de mers împreună. Puiu lucra la Mineralimportexport, în colţul străzii Ion Ghica; maşina mârâia blând după ei, cu motorul redus, inginerul se agăţa de Puiu, dar era atât de agitat, încât nu mai era în stare să susţină un dialog. Rosti:

— Va să zică, nu se mai poate face nimic?

Şi Puiu îi răspunse cu un firesc condamnator:

— Ce să se mai poată face? Nu se mai poate face nimic, nu mai e nimic de făcut.

Ajunseră. Inginerul căuta un pretext. Îl găsi:

— La tine sus se poate bea o cafea? — şi se rugă în gând.

— Ba bine că nu! Am o secretară care face nişte cafele fantastice. Hai!

Secretara era tânără, Puiu îl prezentă, inginerul sărută mâna. Secretara plecă să pună de cafele, şi când se întoarse, inginerul şi-ar fi putut da seama, dacă n-ar fi fost atât de zăpăcit, că îşi înnoise roşul buzelor şi îşi aranjase părul.

O cafea însă nu poate dura cine ştie cât. Puiu îşi vârî capul într-un teanc de dosare. Apoi sună unul din telefoanele de pe birou, fu chemat la director, se scuză şi plecă. Inginerul rămase singur cu secretara. Vorbiră câteva fleacuri.

Unde să plece de-aici? Şi iar singur? Ăia erau cu siguranţă jos. Chiar dacă se pierdea de ei, îi regăsea probabil acasă, în faţa uşii. Sosi Puiu, inginerul îi ceru un jurnal de spectacolele zilei, se uită la ceas, alese, îl rugă pe Puiu să-i comande telefonic un taxi, plecă în taxi, acoperindu-şi ochii cu palmele, intră într-un cinematograf, văzu ceva, n-ar fi putut spune ce, ieşi şi trecu drumul la alt cinematograf, văzu şi acolo ceva. În al treilea cinematograf aţipi şi se trezi la reaprinderea luminii, lovit în genunchi de spectatorii care ieşeau. Se uită la ceas: era unsprezece.

Totul era să găsească un taxi în drum spre casă. Dar uitându-se în susul şi-n josul străzii după unul, simţi că nu mâncase nimic. Un lacto-bar. Ochiuri româneşti şi mămăligă cu brânză şi smântână. Dar dacă nu s-ar duce acasă? Dar unde să se ducă? Acasă era cu siguranţă aşteptat. Doar în lumini şi în mulţime putea să-i ţină la distanţă pe ciudaţii urmăritori. Acasă la el nu se simţea în siguranţă. Ei, asta-i acum! Viaţa, fie ea cât de scurtă, atât de scurtă câtă ne-a mai rămas, nu poate fi totuşi petrecută toată în locuri publice! Şi de ce nu? Să te plimbi pe bulevardele cele mai aglomerate, să mănânci în

localuri pline, apoi să faci o vizită unei femei sau unui prieten, apoi să dormi la teatru sau într-un bar, sau chiar în tramvai, mereu din una în alta, dintr-un mediu social în altul, niciodată singur, mereu fugind prin coridoarele vieţii, pândind toate colţurile şi uşile, să nu te întâlneşti cu moartea faţă-n faţă, să nu fii singur cu ea nici măcar două secunde, căci dacă se întâmplă aşa ceva, atunci adio, atunci eşti curăţat, eşti sfârşit, cu adevărat sfârşit.

După fuga în lume, fuga în somn. Ajuns acasă într-un taxi, fugi pe trotuar, astupându-şi privirea cu mâna, ca, să nu vadă ceea ce era sigur că se afla chiar lângă uşa lui, scăpă sus, înghiţi două somnifere, muri fără vise în patul rece până a doua zi către prânz.

Astfel trecură încă două zile, poate chiar trei, în care ba se ridiculiza pe sine, strivind sub forţa logicii ciudata psihoză, ba cădea pradă cu totul unei spaime bolnave, care învingea orice raţionament.

A patra zi (sau a cincea?) contempla tavanul, treaz, din când în când scotea o mână de sub cap, o punea pe cealaltă, încerca să fluiere ceva, nu-i venea în cap nimic, rămânea cu buzele ţuguiate, dar mut, încerca iar, uneori îşi trecea mâna peste obrajii zgrunţuroşi de barbă. Iar să se radă? Iar să se îmbrace? O, viaţa asta, obositoare e, obositoare, obositoare, obositoare! Se simţea atât de dezorientat, atât de dezechilibrat, şi mai presus de toate atât de scârbit şi de sătul, şi deodată sună la uşă, de două ori, scurt, brutal, şi inginerul sări din pat, cu inima bătând.

Ascultă. Linişte. Ascultă liniştea şi aşează cu închipuirea în ea încă un ţipăt de sonerie, apoi paşii dezamăgiţi pe scară ai celui (sau celor) de dincolo de uşă.

Nimic. Respiră şi se întinse la loc în pat. Împinse timpul înainte cu mintea şi-şi spuse că trecuse destul ca acela sau aceia să-şi fi pierdut răbdarea. Închise ochii, obosit de tresărirea de adineauri. Parcă-i era iar somn. O părere de

somn. Dar poate că, stând aşa, liniştit, cu membrele desfăcute în cruce, negândindu-se la nimic...

Sună iar, acum de trei ori, şi mai lung, cu enervare, şi pleoapele inginerului se zbătură ca de-o lovitură brutală în cap. Se sculă iar. Şi iar sună. Se zvârcoli prin casă, din nou sună, nu mai avu putere, se duse în vârful picioarelor şi-şi lipi ochiul de vizetă, hoţeşte, înspăimântat, şi mai ales simţindu-se gol şi neapărat, aproape cu o senzaţie de nuditate fizică, de ruşine, de parcă nu ochiul lui s-ar fi lipit de vizetă, ci tot trupul lui, descoperit şi neprotejat, cu toate slăbiciunile puse în evidenţă.

Văzu palierul cu pereţi galbeni, deformat, bombat de lentilele vizetei. Şi partea de sus a unui chipiu! Purtătorul lui era probabil un om foarte mic de stat, poate chiar plăpând, dar oricum un chipiu e un chipiu! Şi pe când privea îngheţat chipiul, celălalt întinse mâna de partea cealaltă a uşii, despărţit de inginer numai prin câţiva centimetri, şi sună atât de tare, încât aproape îi sparse urechile. Inginerul se simţi iar demascat, şi mai ales ruşinat, simţi cum i se urcă sângele în obraz închipuindu-se pe sine pitulat iepureşte în dosul uşii, terorizat de individul care suna ignorant candid, dincolo de ea. Fie ce-o fi, se simţi sinucigaş şi deschise uşa şi avu o halucinaţie şi halucinaţia se prefăcu în adevăr, adevărul nu se putea tăgădui, inima, care i se pierduse în trup, topită în toate membrele, se aduna acum în fiecare celulă, urca iar la locul ei, bătea. Era poştaşul.

— Semnaţi aici, domnu' inginer!

Îi tremurau mâinile citind telegrama. "Vineri nouă nord Bibi." Ce însemna asta? Închise uşa în urma poştaşului, se aşeză prăpădit la masă, reciti, înţelese. Bibi, cu geniul prescurtării economice, îl anunţa că soseşte a doua zi dimineaţă la nouă, în Gara de Nord. Bunul Bibi, dragul de el, alesese un tren de noapte, probabil ca să ajungă mai repede! Bibi îi venea în ajutor, ca un prieten adevărat, citise scrisoarea, înţelesese, se hotărâse, mâine avea să

fie aici, inginerul fu mişcat.

Dar se făcuse târziu! Îi mai rămânea foarte puţin timp ca să pregătească ceva? Nu avea de nici unele! Trebuiau făcute cumpărături, una-alta, în casă, nici măcar ţigări nu erau! Neras, inginerul se îmbrăcă aiurea, cu un ciorap de-un fel şi unul de altul, se avântă pe scări în jos cu o plasă în fiecare mână, descuie maşina, fugi cu ea, uitând de toate, la prima autoservire mare, intră înghesuind lumea.

Ce-i place mai mult lui Bibi? Deodată se căută disperat de portofel, doar nu-l uitase acasă? Nu, îl avea asupra lui, avea şi bani, cât? O sută optzeci şi opt de lei, destul. Cu un cărucior, alese tot felul de bunătăţi, încoronă opera cu o sticlă de coniac bun, plăti rămânând aproape lefter, le duse pe toate în maşină, se întoarse acasă conducând strengăreşte, cu inima eliberată o clipă, cu o mare vacanţă răspândită peste tot în el.

Ajunse şi se uită în toate părţile când ieşi din maşină. Treceau oameni şi automobile, dar nu se vedea nicăieri o maşină neagră sau vreun individ cu aerul pânditor. Şi atunci îşi dădu seama că totul fusese o fantezie, ce-i venise să se sperie din senin, nervii îi erau zdruncinaţi şi făcea din ţânţar armăsar, toată spaima în care petrecuse mai bine de o săptămână era caraghioasă, râse de el însuşi în ascensor, descuie apartamentul, intră, închise uşa în urma lui.

Cum era încărcat de pachete, bâjbâi în întuneric după comutator. Deodată, cineva tuşi în apartament. Şi atunci (ERA CINEVA STRĂIN ÎN CASĂ!!), inginerul într-adevăr urlă de groază. Lăsă totul din mina, lovi butonul cu pumnul şi lumină casa.

Erau trei. Stăteau unul pe fotoliul de lângă televizor, celălalt pe scaunul mesei de lucru, pe care-l întorsese, al treilea – chiar tolănit pe pat. Dar se ridicară repede la intrarea lui, deferenţi şi cordiali. Primul şi ajunsese lângă el şi, strângând pachetele risipite pe jos, spunea:

— Bună seara, domnule inginer. Vai de mine şi de

mine, dar se poate să vă speriaţi atât de tare când intraţi în propria dumneavoastră casă? Aţi aruncat totul pe jos. Coniac Milcov! Bine că nu s-a spart!

Aşeza totul, grijuliu şi îndemânatic, pe bufet. Era înalt, cărunt-chel, cu burta mare. Purta un costum de o culoare care nu putea fi definită, o cravată roşie ca focul, o cămaşă mototolită de parcă dormise în ea. Pantalonii cam scurţi, sau poate numai traşi în sus de curea şi de burtă, arătau nu numai pantofii negri, ieftini, umflaţi de picior, ci şi şosetele aţoase şi răsucite.

Ceilalţi doi erau mai tineri. Bruni-ţigănoşi, cu cămăşi de nylon cam murdare la colţurile gulerelor, unul cu ochelari de soare, pe care tocmai ridică mâna şi şi-i scoase. Nu, nici el nu era Mile. Al patrulea nu se vedea.

Stătuseră mai mult timp aici; stinseseră lumina doar când îl văzuseră pe geam venind, era limpede; scrumierele erau pline cu mucuri de Mărăşeşti; camera era răvăşită.

— Dar de ce-aţi rămas acolo, domnule inginer? Ce, vă e teamă de noi? Şi noi, care vă aşteptam cu atâta nerăbdare...

I se părea că vede trei păianjeni măriţi monstruos la microscop. Unul mai bătrân, mai plin, mai puţin negru, decolorat de vârstă, cu pielea subţiată, devenită transparentă, arătând măruntaiele grase şi albe. Ceilalţi doi – încă sprinteni, mai lacomi, dar mai nesiguri, mai stângaci. Avu scârba întâlnirii cu Diavolul şi spaima privirii morţii în faţă.

— Vă soseşte mâine dimineaţă prietenul. Ce pregătiri! Ca pentru o femeie. Ţineţi mult unul la altul!

Tot grasul vorbea. Când uleios, când scârţâitor ca o uşă. Se opri şi tuşi, o explozie bronhică îi zgudui maşinăria mare, îşi apăsă palma cărnoasă, cu degetele ca nişte banane mici pe piept, oftă extenuat, cu aerul unui om pentru care viaţa e o povară.

— Tutunul. Ce bine că dumneavoastră nu fumaţi! Om

inteligent... Dar vă puteţi permite. Noi... în munca noastră...

Ceilalţi doi tăceau şi-l strângeau cu privirea.

— Dumnezeule mare, doar nu cumva aţi uitat să vorbiţi? Ori nu vreţi să vorbiţi cu noi?

Inginerul înaintă spre ei. Foarte încet, şovăind la fiecare pas. Din cauza bătăii inimii, aproape nu-şi auzi vorbele.

— Cu ce drept aţi intrat? Ce căutaţi aici?

Grasul se întoarse spre ceilalţi doi, trăsnit de uimire.

— Asta-i bună, ce căutăm aici?! Doar noi vă cunoaştem! Vă cunoaştem de mult, domnule inginer. Şi ţinem la dumneavoastră! Vă apreciem!

— Ei şi, şi dacă mă apreciaţi?

Grasul ridică braţele şi se întoarse iar spre cei doi, luându-i drept martori:

— Păi dacă vă apreciem, trebuie şi noi să avem grijă de dumneavoastră!

— Să aveţi grijă? De ce?

— Ei, de ce! Aşa, să vă apărăm, să vă ferim de neplăceri!

— Neplăceri? Ce neplăceri? Ce, m-am făcut vinovat de ceva? Ce-am făcut?

Adineauri, abia se ţinea pe picioare. Dar acum, vorbind, ba chiar asprindu-şi vocea, parcă îşi revenea.

— Vinovat! Vai, ce vorbă mare! Nici pomeneală de aşa ceva! Ştim că sunteţi un om cult, deştept, care n-ar face niciodată o imprudenţă, o prostie. Da, cine-a zis că aţi greşit cu ceva? Noi sigur nu. Nu-i aşa, băieţi?

Băieţii aprobară prompt din cap: Nu, ei nu, în niciun caz.

— Atunci, ce vreţi?

Dar tocmai asta, probabil, nu voiau să-i spună. Grasul, ca la el acasă, se aşeză la loc unde stătuse şi-şi prinse în mâna grasă glezna piciorului drept, îmbrăcată în şoseta aceea scârboasă, şi-i zâmbi inocent inginerului.

— Ei, uite-aşa, ne-am gândit şi noi... să venim... să mai

stăm de vorbă...

— Nu stau de vorbă cu necunoscuţi.

De data asta, grasul era adânc jignit.

— Necunoscuţi! Se poate să ne spuneţi aşa? Dar cine nu ne cunoaşte pe noi? E pe lume cineva care să nu ne cunoască? Ei, se vede că domnul inginer e prea prost dispus şi vrea să-şi bată joc de noi.

Ceilalţi doi dădură iar din cap, ca nişte înţelepţi chinezi într-o pantomină: sigur, inginerul îşi bătea joc de ei.

Dar grasul vroia să schimbe subiectul, să împace spiritele.

— Lucruri foarte interesante de citit, domnule inginer, aici, în casa dumneavoastră. Jurnalul ăsta, de pildă. Pasionant. V-a spus vreodată cineva că aveţi calităţi literare? Nu? Păcat! Şi când te gândeşti cine scrie cărţile în ziua de azi...

Inginerul desfăcu pumnii, îi strânse, îi desfăcu iar, simţi că nu se va mai putea împotrivi impulsului mult timp; şi deodată se hotărî să cedeze. Şi simţi o mare linişte interioară. Calmat, nu-i mai rămânea decât să aştepte momentul favorabil. Era mult mai bine aşa.

— De pildă: “Înainte nu mă gândeam la moarte. Rareori doar, fără adâncime. Acum mă gândesc numai la moarte. La cea generală, sau la a mea. Mă aflu într-un dreptunghi foarte lung, sunt împins către capătul lui. Capătul de început a rămas mult în urmă, nu-l ţin minte, ea ca şi cum n-ar exista.” Ce bine exprimat! Şi mai jos: “Norocul meu că dreptunghiul a fost destul de lung; merg între laturile paralele ale lungimii lui şi-l scurtez în mersul meu. În curând va deveni însă chinuitor de scurt: voi atinge zidul de sfârşit, şi voi dispărea în el aşa cum am apărut din opusul lui.” Ce adânc! Ce frumos! Şi mai ales, ce adevărat!

La auzul ultimelor cuvinte, cei doi mai tineri rânjiră. Zâmbi şi inginerul, apropiindu-se de cel care citea, cu un aer oarecum neîncrezător şi timid, de autor măgulit, care

auzindu-şi textul în gura altuia se întreabă: “Oare eu am scris asta?” Se apleca uşor spre pagina pe care o ţinea grasul, ca şi cum ar fi vrut să vadă, i-o luă cu mâna stângă şi o duse în spate, spre birou. Şi în clipa când o lăsa să pice pe birou îl cârpi pe gras cu dreapta, din răsputeri, topindu-şi degetele în obrazul lui. PLAFF! făcu palma, şi grasul se duse din ea drept pe pat şi-l turti sub masa lui formidabilă pe acolitul tolănit acolo.

Celălalt sări în picioare şi-l atacă pe inginer pe la spate, îl lovi în ceafă, încât inginerul avu impresia că pumnul a trecut pe partea cealaltă, aruncându-i afară beregata. Se întoarse să-i facă faţă, evită un pumn, care-i vâjâi, pe lângă ureche, şi-i turti nasul individului. Ăsta era cel mai firav, pumnul îi dărâmă grămadă pe spate şi nu mai mişcă. Dar ceilalţi doi îl pocniră dinapoi, atât de tare, că aproape îi dădură lacrimile. N-avea şansa unei lupte egale. De câteva ori lovi în plin pe câte unul dintre ei, neutralizându-l pentru o clipă, dar celălalt sărea şi-l ataca imediat, aşa că nu se putea, până la urmă, decât să fie scos din luptă el însuşi.

Dură totuşi mai mult decât ar fi fost de aşteptat. Deodată fu izbit în tâmplă, genunchii i se muiară, căzu pe covor, pumnii i se desfăcură. Ceilalţi îl înconjurară şi-l loviră cu picioarele. Inginerul horcăia, mişca slab braţele, neputând scăpa loviturilor. Îl lăsară, gâfâiră liniştindu-şi respiraţiile, îşi potriviră hainele pe trupuri.

— Haidem, spuse unul, n-a fost atât de tare cum mă aşteptam.

Se înşela. Umilinţa, durerea, ura îl făceau pe cel căzut să-şi revină. Primul tocmai atingea uşa când inginerul se adună de pe covor şi se năpusti răcnind în urma lor. Cu stânga îl întoarse de umăr pe ultimul, se întâmplă să fie însuşi şeful, cu dreapta îi rupse chipul gras, şi omul căzu peste ceilalţi doi, ei loviră uşa şi uşa bubui ca un tun. Grasul părea deocamdată eliminat; ceilalţi doi îl împinseră pe inginer în cameră, ca să aibă, desigur loc

mai mult să-l sfârşească. Loveau şi ei cât puteau, dar adversarul era prea înnebunit de durere şi de ură şi izbea ca o fiară, cu toată viteza, forţa şi răutatea de care era în stare. Într-o clipă le scoase sângele la amândoi, izbindu-i în acelaşi timp şi cu coatele în stomac şi cu picioarele în fluiere. Unul ţipă. Celălalt fugi prin casă. Inginerul dădu să-l urmărească. Dar se scula din vestibul grăsunul, care înaintă însângerat şi groaznic la vedere. Îl pisă cu pumnii pe inginer, ochind mereu capul. Nimeni n-ar fi putut rezista la aşa ceva. Însă inginerul îşi uni amândoi pumnii şi-i strivi dinţii, şi când îi văzu pe jos călcă pe el.

Când îl loviră cu o sticlă pe la spate, inginerul căzu în nesimţire. Văzu în ceaţa ochilor cum duşmanii dispar. Atunci, în fine, se întunecă totul în el. Îşi pierdu cunoştinţa. Dar cu inima vindecată de un fel de mândrie care urca prin vasele sângelui din pumnii sfâşiaţi şi chipul de nerecunoscut.

TELEFONUL ÎL SCOASE DE PĂR DIN marea somnului, ca pe-un înecat:

— Alo, bine te-am găsit! Ce-i cu tine? Ţi-e rău cumva? Bibi!

— N-ai primit telegrama mea?

Se uită la ceas: nouă şi jumătate. Se precipită să răspundă:

— Ba da, ba da, cum să nu, să vezi însă ce mi s-a întâmplat! Adică nu, stai acolo, vin eu la tine, îţi povestesc când ne vedem!

— Stai puţin! Să nu vin eu? Poţi veni tu?

— Ce vorbă-i asta, cum să nu pot?

— Adică… cum să-ţi spun… nu eşti obosit? Eşti…?

— Cum o să fiu obosit, ce-ţi trece prin cap? Imediat!

Sări din pat, se repezi să se spele. Să nu-l înspăimânte pe Bibi prea rău aşa, desfigurat de lovituri. Aprinse în baie şi căscă ochii la el însuşi în oglindă.

Nici urmă de vreo vânătaie sau vreo tumefiere, nicio ruptură la nas sau la gură, ochii nu erau umflaţi decât de somn, tenul normal, părul încâlcit şi strivit de pernă. Aruncă pijamaua şi se privi tot: nimic!

Gol, se întoarse în cameră. Ordine oriunde, nici măcar un scaun mutat de la locul lui. Dar atunci, unde erau cumpărăturile de ieri? Le găsi în cămară şi în frigider, aşezate chibzuit, cum era mai bine.

I se păru că înnebuneşte de-a binelea. Se zgribuli gol în faţa frigiderului deschis, ţintuit locului cu mâna pe uşa albă, incapabil să gândească ceva. Strănută, îşi aminti de Bibi, amână enigma, trânti uşa frigiderului şi se îmbrăcă

în goană.

Ajunse în viteză şi frână brutal lângă peron, sări din maşină, îl văzu pe Bibi, înalt între două valize, amândoi alergară, se îmbrăţişară pe trepte, dezechilibrându-se unul pe altul, cât pe-aci să cadă. Nici nu putură vorbi în prima clipă. Se îndepărtară unul de altul şi se priviră.

Amândoi se schimbaseră. Inginerul slăbise, dar mai ales expresia îi era cu totul transformată. Dincolo de bucuria revederii, ochii îi ardeau febril, cu o lumină inchizitivă şi în acelaşi timp patetică. Gesturile, abia stăpânite, aşteptau oricând să se poată rupe într-o vivacitate de om bolnav. Numai un efort puternic, mărturisit în strângerea gurii, în scobirea obrajilor, în reliefarea maxilarelor, mai asigura figurii echilibrul ei din trecut. De altfel, chiar mersul prin strângerea mâinii erau frenetice. Toată fiinţa lui, toată comportarea lui evocau un înot într-o mare potrivnică, înot care devine furios şi spasmodic tocmai pentru că simte că nu va putea ajunge la ţărm.

Bibi se schimbase şi el. Se apropie de vechiul prieten cu emoţie, timid, îl îmbrăţişă puternic, dar stângaci; nu-şi găsea cuvintele, era prevenitor în toate, era lovit, zăpăcit, trăsnit de situaţie; îşi revenise din surpriza scrisorii, dar asta nu însemna că pe dinăuntru el nu continua să fie fundamental dezorientat de datele noi în care intra prietenia lor. Privirea i se adâncise, vocea îi scăzuse, era palid, părea într-un mod curios mai tânăr parcă, o anumită modestie se înscrisese pe toată făptura lui..

Ţinu să conducă el, inginerul îl lăsă, şi pe drum nu vorbiră, înlăturând sentimentul revederii, inginerul îşi aminti iar de scena de aseară, care părea acum un vis. De altfel, toate dovedeau că fusese chiar un vis. Afară de un singur lucru: durerea din tot trupul, intensificată la fiecare mişcare, de parcă ar fi fost într-adevăr snopit în bătaie cu o zi înainte. Dar e imposibil ca o asemenea bătaie să nu lase urme; iar pe de altă parte, asemenea

dureri pot veni şi dintr-o astenie generalizată, nu numai din lovituri. Nu se hotărî să-i povestească lui Bibi; Bibi putea să creadă că nu mai e zdravăn, că frica de moarte îi îmbolnăvise nervii de tot. Şi era totuşi sigur că n-a visat, îşi amintea totul în cele mai mici amănunte cu o covârşitoare senzaţie de realitate. Şi iar îşi spunea că până şi o asemenea senzaţie, atât de convingătoare, poate să ascundă un vis, o psihoză, o proiectare în afară a spaimelor lăuntrice.

Când coborâră din maşină, amândoi se întoarseră unul spre celălalt, se priviră în ochi, spunându-şi parcă: “Gata, acum începe dialogul adevărului, nu mai putem ocoli, doar pentru asta suntem iar împreună, învelişul cade, rămâne doar esenţa, a sosit clipa”.

Ajunseră sus, desfăcură o parte din bagaje, Bibi făcu un duş, timp în care inginerul puse de cafele, tăie tartine, amestecă băuturi. Bibi ieşi din baie, se îmbrăcă, traseră două fotolii, aşezară între ele pe o masă joasă farfuriile, băuturile.

Inginerul puse în funcţiune magnetofonul, aşeză o rolă cu o bandă virgină şi apăsă clapa de imprimat, întrebându-se în gând dacă nu era un păcat să-şi imprime cu bună-ştiinţă vocea azi, când avea de gând să-i vorbească lui Bibi despre moartea lui. Bibi coborî storurile şi aprinse lampa mică de pe masa de lucru. În fine, se aşezară faţă-n faţă, ca doi reprezentanţi de state la nişte tratative. Inginerul vorbi. Ziua înaintă, scrumierele se umplură, paharele şi farfuriile se goliră, şi Bibi le umplu şi pe ele de scrum şi de mucuri, ţinuta li se răvăşi, ochii li se încercănară, părul li se răzvrăti, cravatele li se desfăcură, cămăşile li se descheiară. Continuară să soarbă până când ajunseră să sugă fiecare gâtul câte unei sticle. Inginerul vorbea, lumea mergea înainte, în jur oraşul, Bibi pe fotoliul opus, totul funcţiona normal, chiar şi organismul inginerului, cu un ceas care pierde mereu o unitate, din ce în ce tot mai mare, mai nerecuperabilă,

dar care deocamdată arată încă o oră apropiată de realitate.

— NU POT GĂSI NICIUN DOCTOR care să facă o încercare să mă salveze. Am fost la cei mai mari. Cazul e limpede şi definitiv: nu vor să rişte. M-au prevenit că o operaţie n-are şanse să mă scape, dar în schimb are toate şansele să mă schilodească pentru tot timpul cât mi-a mai rămas. Se poate să se fi înşelat numai în privinţa timpului. Dar asta cine poate şti? Nici eu, nici ei. Sorin mi-a spus că nu se aştepta să rezist atât de bine, şi boala să evolueze atât de lent. Cred că era sincer. Se întâmplă ca unii indivizi să reziste surprinzător la început, să dea chiar medicilor iluzia erorii de diagnostic; şi pe urmă, crac... şi gata! Scrie în literatura de specialitate. Habar n-ai câte am învăţat despre boala mea. Cred că aş fi în stare să ţin şi o conferinţă unui public mai neiniţiat, cam aşa ca tine. Ştii, ce mi-a plăcut mai mult e faptul că totul porneşte de la o simplă celulă. Numai una. Care într-o zi, tam-nesam, începe să se comporte aiurea. Exact aşa. O celulă care deodată începe să facă pe nebuna. Şi nimeni nu ştie de ce. Vreau să zic, nimeni din afară. Mă întreb dacă ea însăşi ştie de ce. Cred că nu ştie. Deocamdată mă simt încă bine. Fiziceşte, vreau să spun. Bine. Adică nu foarte rău, binişor. Mai obosit. Cum eram uneori când munceam mai mult. În sesiune la facultate. La slujbă în perioadele de bilanţ. Am slăbit, sunt mai nervos, iau ceva pentru somn. Asta-i tot. Îmi vine uneori să mă sfâşii cu mâinile mele, să scormonesc răul cu degetele mele, să-l adun din mine, să-l smulg afară, să-l privesc. Aberaţie. E ca şi cum n-aş fi bolnav, şi încă de un morb incurabil. Unde e răul, unde sălăşluieşte el în corp,

cum să mă deschid şi să-l arunc afară? Boala mea seamănă încă a sănătate şi abia acum mă gândesc ce înşelătoare e sănătatea, înşelătoare ca viaţa şi amândouă pline de moarte.

— Mi-e frică de sfârşit. Nu mi-e frică. Mi-e groază. Nu te uita că vorbesc cu şir. Fac un efort supraomenesc şi nu m-am stăpânit mereu la fel. Am avut crize înspăimântătoare la vedere. Şi totuşi, mi se pare că nu mi-a fost niciodată atât de groază pe cât ar fi putut să-mi fie, pe cât ar fi trebuit să-mi fie. În clipa asta, tu crezi că mint. Toată discuţia asta sună ca o minciună. Moartea mea sună ca o minciună. Ar trebui să nu vorbim de loc. Dar te-am chemat ca să pot avea cu tine o asemenea dezbatere, să pot spune în faţa ta lucruri inutile, care nu mă apropie de adevăr. Vorbesc despre moartea mea şi răsucesc cuţitul în rană, dar în acelaşi timp mi se pare că mă mai liniştesc, că mă înţeleg. Oricum, tot nu voi spune decât lucruri dintre cele mai normale. Moartea mea nu iese din normal. Toate reacţiile, sentimentele, spaimele, îndoielile, cuvintele mele în legătură cu ea sunt obişnuite, cum obişnuite, au fost şi ale tale când ai primit scrisoarea mea. Nu nega, voi ghici tot ce ţi-a trecut prin minte atunci. Întâi n-ai putut crede, n-ai vrut să crezi; e prima oară când aşa ceva se întâmplă atât de aproape de tine; şi tocmai mie. Acum te înspăimântă că vorbesc atât de firesc, de indiferent despre moartea mea. Şi asta e normal, în orice caz, niciunul dintre noi nu-şi poate da seama dacă atinge sau nu adevărul; cum să vorbeşti despre moarte când eşti încă viu, deci cum să înţelegi moartea când o contrazici integral, chiar dacă ştii că eşti condamnat la ea?

— Suntem prieteni vechi şi buni. Te iubesc, mă iubeşti. Suntem oameni potriviţi pentru o asemenea destăinuire. Nu mă îndoiesc că eşti lovit sincer. Cât despre sinceritatea mea, nimeni nu se poate îndoi de ea în

situaţia asta, nu-i aşa? Şi totuşi, vorbim amândoi, şi vorbele noastre sună ca nişte minciuni. Parcă am vorbi pe scenă. Ba nu, nici măcar; o piesă bună tot poate transmite un anumit fior. Parcă am vorbi într-un film. Repede şi sărac, pentru că pelicula e scurtă şi scumpă. Ca un fragment de film, tăiat de rest, fără muzică, fără susţinerea începutului şi sfârşitului. Sterp. Neconvingător. Fals. Mi se întâmplă acum, vorbind cu tine, mi s-a mai întâmplat când am vorbit şi cu alţii, sau când m-am mărturisit mie însumi, sau când am încercat să scriu câte ceva din ce simt, aşa, nici măcar un jurnal, nişte însemnări. De fiecare dată sună aşa de fals, de parcă n-aş muri! Dar în acelaşi timp îmi dau seama că e adevărat. Atunci, falsul acestui adevăr, sau adevărul acestui fals, cum vrei să-i spui, mă scoate din minţi.

Chiar aşa, tu mă asculţi acum, şi nu mă înţelegi, cum m-ai înţelege, nu suntem acelaşi om, e logic, nu? Şi totuşi, mă înţelegi foarte bine, nu-ţi scapă niciun sens, dar tot nu poţi trece barierele dintre noi. În cazul ăsta, e limpede că nu mai are rost să vorbim, să mă spovedesc ţie sau altcuiva. Dar pe de altă parte e singurul lucru sănătos, singurul lucru cu sens pe care-l pot face. Cum naiba să mă mai descurc atunci, în dubla natură a tuturor lucrurilor, pe care n-o observasem niciodată până acum? Şi ştii că nu sunt eu omul care să mă las dus de vorbe. Niciodată nu am avut o prea mare încredere în vorbe; acum nu mai am încredere în ele chiar de loc, ele mă dezgustă.

Bagă bine de seamă: nu spun că nu mă înţelegi fiindcă eu mor, iar tu încă trăieşti. Puteam s-o spun. Puteam spune orice. Am constatat că în faţa morţii totul devine adevărat, de un adevăr incontestabil. Dar în aceeaşi măsură devine fals. Prin urmare, ca să închei problema asta, frazele pe care le auzi nu mă exprimă. Dar nici nu găsesc nimic în schimb. Deci, tot la ele rămân. De altfel, poate că dacă aş vrea să-mi exprim întreaga spaimă de

moarte, uimirea, oroarea şi *boala* de moarte ar trebui să mă sinucid. Şi mi-e teamă că şi ăsta ar putea fi un neadevăr.

Dar minunea asta se prelungeşte la tot ce mă atinge şi-mi aparţine. Toate acţiunile, senzaţiile, ideile. Într-un cuvânt, eu sunt, şi în acelaşi timp nu mai sunt eu. Prin contrastul ei, moartea m-a făcut real. Dar în acelaşi timp, nu ştiu cum, m-a falsificat. E o senzaţie oribilă. Cred că nu înţelegi. De altfel, nu-ţi spun astea toate ca să le înţelegi. Poate că de fapt ţi le spun numai ca să te miri.

Mi se întâmplă uneori să mă privesc cu totul din afara mea. Şi am impresia că această tragedie nu mi se întâmplă mie, ci cu totul altcuiva. Că frica de moarte nu e a mea, ci a altcuiva. Atunci simt un impuls nebun să caut înfrigurat, să mă rup tot cu mâinile mele, să pătrund cu unghiile în piept, poate voi găsi pe altcineva în mine. N-o fac, şi-mi vine să râd de o asemenea pornire, patetică, şi regret infinit că-mi vine să râd, că nici măcar nu pot gândi iluzia, copilăreasca iluzie că în mine ar fi un altul, apropiat sau străin.

— Sigur că mi-e groază. Mă îmbolnăveşte groaza morţii. Nu ştii prin ce clipe am trecut. Am simţit, de când nu te-am văzut, cât de adânci sunt toate expresiile pe care le folosim atât de curent şi care ni se par pitoreşti, dar golite de sens. Mi-a îngheţat într-adevăr sângele-n vine. Mi s-a făcut într-adevăr părul măciucă. M-am făcut într-adevăr galben ca turta de ceară. Am trăit cea mai oribilă groază fizică. Îmi muşcam pumnii, mă izbeam cu capul de pereţi, mă sufocam, mă târam în coate şi-n genunchi, imploram cerul să-mi dea pe cineva în faţa căruia să plâng, să cerşesc amânarea cu preţul a orice. Am urlat, am gemut, am horcăit. În unele clipe extreme îmi venea să mă arunc pe fereastră. Îmi ziceam: Ce simplu ar fi să mă sinucid! Nu trebuie decât să încalec balustrada balconului şi să mă las în aer. Pot, dacă mi-e

prea frica, să închid ochii. O prăbuşire pe care nici n-ai timp s-o numeşti scurtă, de scurtă ce e. O durere imensă în toate oasele explodate, şi pe urmă... Pe urmă, ce? Pe urmă nimic. Cum nimic? Nimic, chiar nimic, nu că nu mai auzi, nu mai vezi etc., ci nu mai eşti şi nici măcar nu-ţi mai poţi da seama că nu mai eşti. Deci într-adevăr nu mai eşti. Şi nici atât nu se mai poate spune. Nu “nu mai *eşti*”. Nu mai *nimic*. Nu mai *loc alb.* Nimic Gol. Alb.

Cum? Eu? Ăsta care vorbeşte acum? Nu, e nebunie, nu se poate. Doamne, fereşte-mă de ideea nebună, fereşte-mă să cad pradă gândului, dă-mi curaj să nu mor de spaimă şi să mă pierd singur pe mine însumi. Nu! în ruptul capului nu! Nu trebuie să-mi scurtez viaţa nici măcar cu o clipă dintr-o secundă! Ar fi cel mai de neiertat păcat!

Dar groaza asta, deşi puternică şi durabilă, revenind des, nu coboară mai jos sau nu urcă mai sus de carnea mea. De când am aflat, mintea nu mi s-a îngrozit niciodată. Aşa că, încet, parcă m-am obişnuit, m-am resemnat, am obosit. Mă doare sufletul cum m-ar durea ficatul. Semnificaţia durerii se îndepărtează de mine, se desparte de mine. Deodată, mi-e groază de moarte, şi am o senzaţie familiară, aşa, ca un fel de reumatism mai ciudat, dar în fond nu foarte deosebit de celelalte.

Or, vezi tu, aici e-aici. Am auzit de atâtea ori, şi eu însumi îmi închipuiam asta, înainte (bagi de seamă cu ce accent spun “înainte”), că anunţarea morţii provoacă oricui o mare dezbatere mintală. Că pe unii îi transformă chiar fundamental. Vezi altfel lumea, te înţelegi altfel pe tine însuţi, într-un cuvânt: începi să apreciezi diferit, fie dintr-un punct de vedere filosofic, fie moral, ori poate sentimental. Şi, cum să-ţi explic, nu pot spune că nu se întâmplă şi cu mine aşa ceva. Dar se întâmplă cu totul altfel decât mă aşteptam. Atât de altfel încât parcă nu se întâmplă. De fapt, nu se întâmplă.

Atunci, însăşi groaza animalică de moarte devine

neconcludentă, aproape se transformă în contrariul ei. Îmi vine uneori să cred că nu voi muri, că totul e o comedie, şi asta din cauză că lucrurile se petrec aşa cum se petrec, că au căpătat înfăţişarea pe care tocmai încerc să ţi-o descriu.

— După ce Sorin a rostit fraza în care se confirma condamnarea mea, am simţit o mare plictiseală. Mi se întâmpla unul dintre cele mai plicticoase lucruri care se pot întâmpla în viaţa unui om: să moară. Eram îngrozitor de obosit de ideea morţii mele. Tocmai asta să mi se întâmple! Prea era de tot! Simţeam şi un fel de greaţă, eram scârbit de moartea mea, eram şi scârbit de mine însumi, scârbit că mor, scârbit că pot muri. Mi-ar fi fost ruşine să mărturisesc cuiva. Dar mai ales simţeam oboseala. Exact ce m-aş fi putut aştepta, în modul în care m-aş fi putut aştepta. Poate că într-adevăr, subconştient, mă aşteptam să se întâmple, şi chiar în forma asta. Mă obosea ca o repetiţie, ca o rutină, mă călca pe nervi. O lume modernă, o lume a consumului, în care şi moartea a devenit un bun de consum. Şi nu numai moartea. Bănuiala ei. Spaima de ea. Confirmarea ei. Disperarea. Revenirea. Încercarea unei ultime atitudini morale. Redescoperirea lumii sub o altă înfăţişare. Refacerea scării de valori. Sfârşitul demn. Sau, dimpotrivă, sfârşitul cu năruirea oricărei stăpâniri, cu pierderea înfăţişării de om. Sau sfârşitul iluminat de regăsirea lui Dumnezeu, să zicem. Sau sfârşitul în care agonizantul îl blestemă pe Dumnezeu, îl acuză, îl înjură, numeşte lumea absurdă şi imbecilă, destinul – orb şi hidos. Sau chiar moartea ca o eliberare, ca o mare bucurie a spiritului şi cărnii. Sau orice altceva. Toate se cunosc, sunt la îndemâna oricui, le găseşti de vânzare în colţ, în cantităţi de masă şi la preţuri de masă. Toată lumea ştie azi ce trebuie să facă în orice domeniu, ştie deci ce trebuie să facă şi în cazul morţii. Dacă nu ştie, caută în dicţionar. Dar de obicei ştie.

Chiar dacă n-a citit, a auzit, i s-a povestit, a văzut la cinema, a prins la televiziune, la patru după masa sâmbăta, când vine de la slujbă şi deschide aparatul şi trage cu ochiul în timp ce mănâncă, află adevărul în timp ce bagă lingura în gură, înainte să doarmă ca să arate frumos în seara de sâmbătă, la operă ori la teatru ori la pocher ori la cine ştie ce petrecere. Toţi ştiu totul despre moarte. Vina războiului probabil. Prea mulţi au fost omorâţi, striviţi de bombe, otrăviţi de gaze, străbătuţi de gloanţe, prea mulţi au văzut-o cu ochii lor, au făcut-o cu mâna lor, au povestit-o, atâţia s-au sinucis, în fiecare familie e câte unul care ştie cum stă treaba cu moartea, aşa cum pe vremuri în fiecare familie o femeie ştia să coacă pâine. Mor apoi şi aceia, dar ştiinţa lor o moştenesc cei tineri. Aşa şi eu. Ştiu tot, ştiam din prima clipă tot. Îmi dau foarte bine seama, nicio clipă nu m-am îndoit, că ce ştiu nu e adevărat, sau în orice caz nu e lucrul cel mai adânc, nu e esenţa. Aşa e. Ce ştim despre moarte e cu totul fals, dar, simultan, e suficient de adevărat ca să nu mai căutăm şi noi, fiecare în felul lui, în viaţa lui proprie, adică în moartea lui proprie, un adevăr mai solid. Eu ştiu că aş putea afla şi altceva despre moarte. Că aş putea afla cu totul altceva despre moarte. Există cărţi rare, ştiinţe ciudate, oameni înţelepţi, învăţături şi credinţe pe care ar ajunge numai să le consult. Dar cum să le consult? De ce să le consult? Ceea ce a murit cu adevărat în mine e tocmai încrederea că aş putea afla ceva nou, ceva esenţial, că aş putea găsi un adevăr salutar, o magică formulă de mântuire. Sunt prea obişnuit cu moartea de toate zilele, cu durerea ei, cu cuvintele ei, cu adevărul ei, cu falsul ei, ca să cred că mai există o moarte, o moarte specială, o moarte de sărbătoare, o moarte care se împarte, ca un premiu, numai celor care o merită pentru că au căutat-o. Societatea modernă e o societate de consum a morţii, e societatea morţii la televizor; politicieni împuşcaţi din mulţime, budişti

stropindu-se cu benzină şi dându-şi foc, tancuri strivind studenţi. Trăim moartea de mii de ori. Mie cel puţin mi se pare că mi-am trăit moartea de mii de ori. E un ceremonial. E un rol pe care toţi ştim cum să-l jucăm. Şi-l jucăm perfect. Eu cel puţin, fără falsă modestie, sunt foarte mulţumit de performanţa mea. Asta e. După o viaţă mecanică – o moarte mecanică. Americanii, care au manuale de cum se face amor, cum se conversează, cum se trăieşte, mă mir că n-au făcut şi manuale de cum se moare.

Îţi vorbesc foarte fluent, foarte coerent. Dar în acelaşi timp plat, neinteresant. E sigur că nu te cutremur. Asta pentru că spun exact ce trebuie spus, exact ce era de aşteptat să se audă din gura mea într-o asemenea situaţie. Şi auzindu-mă pe mine însumi, îmi dau seama încă o dată că totul e aşa cum trebuie să fie, că totul e perfect, că merită nota maximă; dar de aceea totul e cum nu trebuie, e greşit din temelie, e fals cu desăvârşire.

— Poate ciudăţeniile astea să însemne că eu, deşi mor, deşi trupul se pregăteşte să moară, totuşi nu sunt pregătit să mor. Dacă aş fi fost pregătit să mor, dacă în conştiinţa mea s-ar fi făcut loc şi morţii, printr-o educaţie anume ori printr-un accident cu valoare de revelaţie, ori dacă aş fi avut vreo trăsătură structurală, vreo înclinaţie, măcar vreo curiozitate... Dar înainte nu m-am gândit niciodată la moarte cu un interes special, şi întotdeauna am fost silit s-o fac de vreun element din afară. Niciodată n-am fost purtat spre o asemenea meditaţie. Şi iată, acum, murind, nu pot contempla moartea. Ea se înalţă în faţa mea ca un val uriaş, cenuşiu-verzui ca ceaţa mării, înălţarea ei e destul de înceată, se apleacă asupra mea, începând să coboare ca să mă îngroape, şi eu, cuprins în rotunjirea valului, aş avea timp suficient ca să mă uit la el, să-l studiez, să-l apreciez, să mi se pară frumos sau oribil. Şi chiar mă uit la el, dar cu privirea oarbă. Îl văd, îi

măsor, îi înţeleg mişcarea. Şi asta nu înseamnă nimic. Între el şi ochii mei e un filtru care absoarbe privirea, o desparte de creier, o înstrăinează de inimă. Între mine însumi şi moartea mea, care îmi pare atât de cunoscută, de familiară, e o graniţă de netrecut.

Acum câtva timp, într-o dimineaţă, priveam lumea, undeva într-o piaţă a acestui oraş. Pe neaşteptate, în ochii mei a fost înfipt un accident mortal. Un om a sfârşit sub ochii mei, m-a mânjit cu sângele morţii lui. Moartea lui a fost pentru mine mult mai înfiorătoare decât anunţarea morţii mele. Ce-aş putea să-ţi spun? Nu există cuvinte care să descrie aşa ceva. Am fugit urlând, m-am clătinat, m-am prăbuşit şi m-am târât beat de groaza morţii. Beţia cu moarte, cea mai cumplita beţie, fericeşte-te că n-ai încă parte de ea. Am fost bolnav un timp pe care nici acum, privind înapoi, nu-l pot măsura. Atunci am fost zguduit realmente, pătruns efectiv, clintit cu adevărat din mine însumi, din obişnuinţa cu mine însumi. Poate că obişnuinţa cu mine însumi e responsabilă de obişnuinţa cu moartea mea. Poate nu e aşa, poate e cu totul altfel.

Dar când slăbiciunea a trecut, când m-am adunat din mine însumi, când m-am putut din nou înţelege, am văzut că groaza mea e pur fizică, o groază de animal, nu una de om. Că mă împotrivesc doar cu trupul, nu cu un principiu al vieţii sau cu o înaltă idee omenească. Dar m-am obişnuit şi cu groaza, şi mi-am dat seama că o dată mai mult nu înţelegeam nimic din tragedia mea, că o dată mai mult rămâneam în afara morţii, chiar în afara propriei mele morţi, din care înţelegeam la fel de puţin decât din moartea orişicui. Nu sunt pregătit să contemplu moartea şi s-o înţeleg. Poate de aceea mă împotrivesc morţii numai cu carnea, nu şi cu spiritul. Să fie aşa pentru că eu sunt un simplu inginer, neinstruit în subiecte mai adânci. Sau poate că oamenii din generaţia mea sunt la fel peste tot, semănând cu mine orişiunde pe lumea asta?

— Unii spun: N-am cunoscut preţul vieţi până când n-am fost ameninţat cu moartea. La mine e exact pe dos. Cunoşteam, înainte de a afla că boala mea e mortală, preţul vieţii. Acum, viaţa mi se pare sărăcită de orice valoare. Aş vrea să nu mai mor doar ca să înţeleg iar care e preţul vieţii, aşa ca înainte. Înainte, viaţa avea sens. Un sens care unea trecutului viitorul. Acum mă uit în viaţa mea – câtă a fost şi câtă a rămas – şi nu găsesc sensuri nici în viitor, nici în trecut. Nu înţeleg nimic, nu mă înţeleg. Viitorul nu există, trecutul se pierde, viaţa dispare, şi atunci nici nu trăiesc, nici nu mor. M-am uitat zile de-a rândul, acum câteva săptămâni, în trecutul meu. Căutam un răspuns, o greşeală, o vină, o justificare pentru condamnarea mea. Stăteam ore la masa de lucru, în faţa unei coli de hârtie albă, cu stiloul deschis în mână, ca un revolver încărcat şi gata de tragere, şi încercam să rezolv problema ca pe vremuri la Şcoala Politehnică. Asta pentru că mă apucase o nelinişte, o nelinişte a lipsei de reacţie emotivă, o nelinişte a lipsei de nelinişte. Mă speria propria mea pasivitate. Pe de altă parte, consideram că moartea mea nu poate fi inexplicabilă. Prea obişnuit cu cauze şi efecte, mă zdruncina o realitate fără cauză şi fără efect. Poate căderea în trecut să aducă o lumină. Repetam acest gând fără să pot clădi deasupra lui o speranţă adevărată. Mă gândeam, şi cerneala se usca încet pe peniţa stiloului deschis, iar primăvara cu înfăţişare de iarnă lumina incolor odaia. Mă oglindeam în foaia albă de hârtie fără să găsesc în ea niciun chip, niciun răspuns. Nu vedeam nimic într-un trecut atât de corect, atât de neutru. Sau poate nu mă pricepeam să mă uit cum trebuie în el, să-i luminez spaţiile de întuneric. Strecurându-mă pe sub unghiurile şi încheieturile schemei, nu găseam niciun punct în care să devină necesară reamintirea detaliilor, mărunţirea timpului. Dacă mă îndepărtam, nu mai vedeam decât un schelet. Mă

apropiam, dar el nu se acoperea de carne. Trecutul meu e prea meschin, prea nesemnificativ, fără evenimente-cheie, fără răscruci, fără locuri de unde nu mai e întoarcere. Şi dacă trecutul meu e acesta, cum pot spune că l-am trăit cu adevărat? Altfel, amintindu-mi viaţa mea şi oraşul în care am trăit-o, treceau zile şi mă simţeam la capătul lor obosit ca la capătul unor adevărate zile de muncă, poate şi pentru că am gândit în acele zile mai intens decât de obicei. Degeaba mă uitam însă hipnotizat la foaia albă de hârtie: raţiunea morţii mele refuza să se înscrie pe ea. Sunt un om fără păcate. Singura mea greşeală mai importantă s-a săvârşit faţă de o femeie cu care nu m-am căsătorit, dar atâta nu e destul ca să fiu condamnat. Iarăşi e adevărat că nu am luptat împotriva acelui gen de confuzii prin care poate trece întreaga naţiune, sau chiar întreaga Europă. Însă câţi nu sunt ca mine, incapabili să influenţeze cu ceva istoria? Nu, nici ăsta nu e un motiv. În rest, nicio pată. Dacă e aşa, atunci de ce, cu ce drept, în ce scop? Nu văd niciun răspuns. Moartea mea are o înfăţişare perfect nemotivată, ilegitimă, absurdă. Dar trebuie să existe ceva, dincolo de toate astea, ceva adevărat, ori de ce natură ar fi el. Cum să-l ajung însă? Cum să-l înţeleg? N-am făcut încă niciun pas înainte, înăuntrul morţii, n-am aflat nimic de la ea, nimic nou şi sortit doar mie. Şi vreau de la moartea mea un cuvânt, un semn, un adevăr *numai pentru mine,* sau aşa nu mai e moartea mea! Dacă moartea mea mi s-ar adresa dintr-o dată, numai mie, aş renunţa să mai cer o explicaţie, m-aş supune destinului, pentru că l-aş recunoaşte al meu. Dar spaimă mi-e că până la sfârşit nu mi se va da niciun semn, că voi muri de această moarte incertă, care nu se ştie de unde vine, pe cine reprezintă şi pe cine caută. Poate să fie aşa pentru că toţi avem de la ultimul război încoace o conştiinţă a morţii colective, care înlocuieşte sentimentele fireşti stârnite de fireasca moarte individuală. Vinovat sau nevinovat, mă îndoiesc

de această moarte, pentru că nu o simt a mea, numai a mea.

— A trebuit să mor ca să-mi dau seama că de fapt n-am trăit. În clipa de faţă, nici nu trăiesc, nici nu mor; viaţa nu e a mea, cum nici moartea nu e a mea. Nu mai exist în faţa morţii mele. Nu mai exist ca trup, e firesc, dar nu mai exist nici ca univers omenesc, şi asta e odios. Îmi pierd identitatea în faţa morţii, nu mai sunt eu, mă pierd pe mine însumi. Atunci mă pipăi cu mâna, mă ciupesc, mă înţep cu un ac, şi astfel revin tot la datele corporale, date inferioare, cele mai facile şi mai perisabile, ca să mă conving că încă exist. E oribil. Oare cine gândeşte în creierul meu, cine se nelinişteşte acolo, cine se plimbă prin creierul meu în nopţi de insomnie, ca într-un turn, şi mă zguduie şi mă îmbolnăveşte cu paşii lui? Să fiu eu acela? Ce dovadă am că gândul meu şi carnea mea sunt una? Moartea le-a despărţit şi le-a gonit pe fiecare în altă parte, ca să le poată ucide mai uşor, pe rând, întâi gândul, în curând şi carnea. Şi acum, în faţa morţii, nu mă văd, nu mă simt, nu mă am, nu sunt, sunt nimic. Oamenii altor epoci opuneau morţii ceva – o idee, o speranţă, un cult naiv –, iar eu, omul epocii celei mai civilizate din istoria omenirii, nu-i pot opune nimic. Durerea mea fuge din câmpul analizei şi mă găsesc în faţa unei morţi fără chip. Am senzaţia că toată povestea s-a terminat, s-a terminat cu desăvârşire, şi-mi vine chiar să uit totul, să trăiesc într-o compactă uitare până la sfârşit, pentru că absenţa oricărei explicaţii finale, a oricărei concluzii (ce explicaţie se poate da, ce concluzie se poate trage?) goneşte totul din memorie cu deosebită eficienţă. Desigur, dacă aş fi deprins o învăţătură, totul ar fi continuat normal în memorie şi în viaţă, atâta memorie şi atâta viaţă câtă mai îmi e dată pe pământ. Dar aşa, ce-a fost nu se înţelege, iar ceva cu sens nu se mai poate întâmpla; nu cred că mai pot trece prin evenimente care

să restabilească logica existenţei mele, fiinţei mele, morţii mele, pentru că pur şi simplu nu mai e timpul necesar întâmplării unor asemenea evenimente.

— Simt cum îmi curg pe creştet pulberea şi cenuşa trecutului; orbirea, greşelile; începutul divin, desfăşurarea înşelătoare, deznodământul hidos. Zac în mine însumi, dărâmat de gândul că ăsta nu e decât începutul, că mi se pregăteşte o boală a sufletului mult mai grea şi mai tristă, că toate măsurile nu o vor putea stăvili, că ea va merge înainte, inexorabilă, până la moartea ei şi a mea. Gândurile muşcă din mine ca nişte câini. Ce gest neaşteptat, ce manevră brutală să fac ca să eşuez pe o insulă de pace şi disciplină, cu bucurii monotone şi reci? Într-o noapte m-am gândit la mine ca şi cum aş fi fost mort. N-am simţit o emoţie deosebită. Apoi m-am gândit la tine, şi la alţi prieteni, ca şi cum v-aţi fi sfârşit. Şi cum încercam să-mi imaginez că eu am murit şi au murit şi toţi prietenii mei, şi mi se părea un lucru foarte posibil şi logic, deodată memoria mea s-a golit, pentru că moartea suflase în ea şi ne alungase pe toţi cu respiraţia ei, şi nu mi-am mai putut aduce aminte nici de mine, nici de tine, nici de alţii. Răsuceam în creierul virgin numele noastre şi-mi spuneam: Cine au fost ăştia? Nişte oameni ca mine, nişte români, nişte tineri, care, firesc, au trăit şi au murit şi au fost uitaţi ca oameni şi sunt amintiţi doar ca nume. Şi gândul era ca o smulgere a unui membru din corpul meu, smulgere rapidă şi brutală, după care acel membru nu mai poate exista nici în imaginaţie, nici în amintire. M-am uitat în trecutul meu ca într-o cameră lungă din care oamenii ieşeau pe uşile multe din toţi pereţii, lăsând-o pustie şi rece, întorcându-mi spatele. M-am uitat şi în viitorul meu şi l-am văzut pustiu şi cu toate uşile închise ermetic, să nu intre nimeni nou pe vreuna dintre ele; nu departe, la capătul viitorului, creşte zidul morţii, de care o presiune supraomenească mă va strivi peste câteva luni.

Acesta e adevărul cel mai cutremurător: certitudinea uitării. Nu te împotrivi, nici tu n-ai să mă poţi ţine minte. Cum să mă poţi ţine minte, când eu însumi am început să mă uit? Noaptea, cu ochii deschişi în tavan, îmi vorbesc despre mine la trecut, aşa cum vei vorbi tu despre mine după ce nu voi mai fi. E foarte uşor, foarte natural, foarte bine. Îmi ascult vorbele despre mine însumi, îmi spun "Dumnezeu să mă ierte!" şi "Fie-mi ţărâna uşoară!" şi mi se umple inima de o mare blândeţe, de o mare bunătate, de un mare surâs, abia stropit de o lacrimă care nici măcar nu e tristă, nici măcar nu e melancolică, e numai obosită. Uit apoi de mine, peste câteva zile un amănunt îmi aduce aminte că am fost, şi spun despre mine însumi cu mult firesc: "Săracul, nu eram băiat rău, am murit fără copii, ce nenoroc!" Şi mi se pare stranie ideea că după moartea mea s-ar putea – cine ştie? şi Doamne fereşte! — ca toată planeta să treacă printr-un cataclism, şi atunci morţile noastre nu se vor mai deosebi. Căci dacă o lovitură îşi atinge obiectivul şi-l distruge, niciunul dintre morţii făcuţi scrum nu-şi mai poate aminti că a trăit şi în ce mod anume s-a despărţit de viaţă, şi atunci, priviţi de o altă civilizaţie, de pe un alt astru, noi toţi vom fi egali în moartea noastră, eu şi oricare altul de pe pământ, tu şi oricare altul de pe pământ, eu şi cu tine, şi toţi cei ce au murit în trecut, de-a lungul istoriei mondiale. Şi simt o stranie solidaritate cu toţi cei ce mor, au murit şi vor muri pe pământ, simt cum toţi morţii trecuţi şi viitori ai pământului sunt fraţii mei, cum înotăm toţi, fără să ne vedem unii pe alţii, dar simţindu-ne alături, în ceaţa atotputernică a morţii.

Poate că dacă n-aş fi trăit într-un secol atât de desacralizat aş fi întors, cutremurat, ochii spre noaptea cerului, strigând: "Doamne, îndreaptă-mi paşii!" Dar, căzut într-un străfund de miasme, trec prin toate lumile tulburi şi ies la suprafaţă năclăit de nămoluri vâscoase. Mă agăţ de maluri, urc, umplându-mă de sânge şi

vărsând pe gură apă rea, ies în focul aerului şi aştept chinul purificării. Dar nu se întâmplă nimic. Nările mi se eliberează, ochii mi se deschid, respir, privesc. Dar nu văd o lume reală, respir neant, privesc miraje, nu mă recunosc, şi horcăi, beat de lipsa de aer, cu ochii pe sfârşite, apucând cu mâinile zdrenţe de paradis.

— E straniu cum, în primele săptămâni, după ce aflasem cât de curând voi muri, am avut un neprefăcut sentiment de eliberare! Da, mă simţeam într-adevăr liber, nereţinut de nimic, cu toate treburile încheiate, fără preocupări, fără planuri, fără obligaţii, forţând pe toată lumea, prin însăşi situaţia mea nouă, să mă lase în pace, cruţat în fine de toţi oamenii, de toate lucrurile, de toate evenimentele şi legile care îmi vânau atât de necruţător intimitatea înainte, când eram sănătos. Acum, când nu mai am mult de trăit, când e inutil, acum toţi sunt prevenitori, discreţi, plini de compătimire, buni, umani în sfârşit, cum ar fi trebuit să fie şi înainte, mai ales înainte, când trăiam, nu azi, când nu mai are rost. Pentru că dacă astăzi eu mor, şi moartea mea e cunoscută celorlalţi, ce rost mai are să investeşti eforturi de comportare, ba uneori chiar emoţii sincere, într-un cadavru? Cunoşti viaţa pe care o trăim. O viaţă atât de grea, de complicată, de obositoare. Plină de sarcini, de probleme, de obligaţii şi de formalităţi (mai ales câte formalităţi!). O viaţă de examene şi concursuri, de bilanţuri şi perspective, de idei şi forţe călăuzitoare şi de sentimente obscure care încearcă să reziste dedesubt. Peste tot în lume, asta e viaţa modernă. Numai foarte bolnav, sau muribund, poţi fi lăsat în pace. Ce e de mirare, în fond, că m-am simţit, la auzul veştii propriei mele morţi, eliberat?

De curând însă, acest sentiment s-a schimbat. Acum nu mă mai simt liber, ci prins. Prins din toate părţile şi fără scăpare. Prins în viaţa mea, prins în moartea mea. Moartea e forma cea mai absolută a lipsei de libertate. E

uimitor, dar luptând împotriva morţii mele îmi dau seama că lupt pentru libertate, lupt pentru libertate într-un mod destul de indirect şi de original, totuşi nu mai puţin autentic! Tocmai eu, care n-am crezut niciodată serios în cuvintele astea, pe care le-am auzit şi le-am citit de atâtea ori, în toate cărţile, filmele şi jurnalele, în toate discursurile politice, dezbaterile şi expunerile de atitudine!

Dar sunt, cum îţi spuneam, prins. Prins, imobilizat, în viaţa mea, în moartea mea, ce importanţă are, ele două sunt confundabile în clipa de faţă. Esenţialul e că sunt prins. Prins, Bibi, înţelegi? PRINS. Înainte mă simţeam liber, mai bine zis nu mă simţeam în niciun fel, libertatea era pentru mine un simplu subiect de conversaţie, pe care îl ocoleam de altfel cât puteam. Acum sunt prins şi simt din când în când nevoia de a mă revolta. Şi nu pot. Ar trebui să sufăr de lipsa de libertate. Şi nu sufăr. E atroce, e înfiorător, dar această lipsă absolută de libertate care e moartea nu mă poate face să mă revolt, nu mă oboseşte de ajuns, nu mă scârbeşte de ajuns, nu-mi trezeşte niciun sentiment mai violent. Şi totuşi, mi-e scârbă de moartea mea, o dispreţuiesc, mă plictiseşte ca o glumă proastă şi prea cunoscută. Dar asta nu mă face să doresc contrariul. Nu-mi doresc, în clipa asta cel puţin, să fiu liber, fie chiar şi prin moarte, nu-mi doresc să fiu liber dincolo de moarte, nu doresc să-mi continui viaţa printr-o minune, nu doresc nimic. Nimic, Bibi, nimic, prietene, nimic. Lumea se închide asupra mea, mă prinde şi mă striveşte în închiderea ei, cade ca o uşă grea pe corpul meu, pe acest corp care a avut odată o viaţă a lui. Dar moartea nu e pentru mine o eliberare. Cum nici viaţa n-ar fi, dacă mi-ar fi redată întreagă în chiar acest moment. Atunci, unde să fug, printre ce gratii să mă strecor, în ce ape să mă topesc ca să mă simt cu inima împăcată, uşor, curat, mântuit?

Nu-mi înţeleg moartea şi nici nu sufăr destul de ea.

— Ce-i de făcut atunci? Să mă sfârşesc eu singur mai repede, decât mi-e dat?

Mă oboseşte moartea. Mă dezgustă. Mă revoltă. Mă disperă. Dar nimic destul de puternic ca să ies din acest somn în care mă mişc de când am aflat. Chiar şi moartea acelui om, oroarea fizică pe care mi-a provocat-o, nu m-am zguduit de ajuns. Rămân eu însumi, nu pot trece de mine, nu mă pot cunoaşte mai mult, nu mă pot surprinde cu o ieşire neaşteptată. Şi atunci, ce să fac, ce e omeneşte de făcut? Tu nu-mi poţi da un răspuns. Îmi poţi spune o mie de fraze, unele foarte convingătoare, dar niciuna care să poată lupta cu moartea mea, meschină, penibilă, inferioară.

Singur în moartea mea, rătăcit în moartea mea, mă plimb prin ea cu paşi şovăitori, golit de gând şi putere. Om prins în moartea lui. Iată propoziţia care mă descrie perfect. Om. Moarte. Dar asta se pot înlocui cu sinonime. Sinonimul morţii ar fi “nimic”. Şi sinonimul meu tot ăsta ar fi. Nimic. Nimic prins în nimic. Mi-e groază de moarte. Mi-e nimic de nimic. Mi-a rămas o viaţă foarte scurtă. Mi-a rămas un nimic foarte scurt. Nimic nu mă scapă de moarte. Nimic nu mă scapă de nimic. Moartea e scârboasă, indecentă. Nimicul e scârbos, indecent. Viaţa e o moarte, moartea e o viaţă, nimicul e un nimic.

Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât moartea devine mai nimic.

Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât moartea devine mai abstractă, mai teoretică, mai greu de crezut. Mă va doborî totuşi. Mă uit la tine, Bibi, şi mă întreb în secunda asta chiar: Oare dacă aş întinde mâna ca să te ating, nu aş trece cu degetele prin fumul fiinţei tale, nu m-aş lovi de fantoma ta?

— Valul se înalţă în faţa mea. Până sus, până când linge stelele din cer. Apoi încremeneşte. Singur şi fără

corp, înot spre rădăcina lui. Prin apă, aud surd cum valul începe să se prăbuşească asupra mea. Cade ameţitor. Zgomotul lui, muzica morţii, îmi năuceşte auzul. Iată, m-a atins, m-a ghilotinat, m-a nimicit şi s-a dus, a pierit, undeva în spate.

Nimic, înot prins în oceanul de ceaţă verde-albastră. Nu simt, nu văd, nu nimic. Nu simt nevoia să întreb unde e Domnul. Am simţit-o poate odată, poate ea mocneşte încă în mine, dar tace. Înot în ceaţă, ceaţa se subţiază, se albeşte, înot într-un fel de lapte, nu e rău, nu e nici bine, nu e nimic, nimeni în apropierea mea. Nici măcar tu, care ai fost lângă mine întotdeauna, de mai bine de cincisprezece ani. Prietene, totul e foarte greu.

MÂNCARĂ TĂCUŢI, FĂRĂ POFTĂ, epuizaţi amândoi – inginerul de cât vorbise, Bibi de cât ascultase. Ieşiră fără o vorbă din restaurant, şi inginerul se lăsă moale pe scaunul maşinii. Bibi conduse spre casă, mişcând nervos volanul. Ajunşi sus, Bibi se uită la ceas. Era zece fără un sfert. Nici nu ţinea minte de câtă vreme nu se mai culcase atât de devreme. Se gândi o clipă, apoi îi ceru inginerului un somnifer, remarcând cu un surâs palid că era prima oară când lua ceva pentru somn. Inginerul îi dădu o pilulă, se lungi în pat, închise ochii. Bibi îl veghe un timp. În cele din urmă, convins că inginerul doarme, înghiţi pilula, se culcă, se chinui puţin în pat şi adormi.

Inginerul nu dormea.

Trecu un timp, lung poate de câteva ore. Inginerul era obosit, îşi simţea ochii bătuţi, pleoapele strivite de greutatea zilei care trecuse, membrele îi erau paralizate, numai gândul mişcării degetelor mâinii îl durea. Dar nu putea să adoarmă. Somnul se apropie de el, şi atunci inginerul dori în adâncul sufletului să fie cuprins de somn. Imagini vagi îi străbăteau ochii, gânduri nelegate i se topeau în cap, simţi că era cât pe-aci să adoarmă, mulţumi în gând cerului că-i dăruie somnul. Tavanul odăii plouă încet, răcoritor, deasupra patului lui, îi alunecă pe frunte, îi mângâie chipul. Odihnitor, aerian, tandru...

Se zbătu deodată violent şi sări din somnul care-l sugea ca o mlaştină. Se pomeni aşezat în capul oaselor în pat, treaz, cu privirea larg deschisă, devorând întunericul, înspăimântat ca de un coşmar. Inima îi bătea tare. Rătăci

cu mâna la capul patului, găsi lampa, o aprinse.

Lumina surprinse obiectele în poziţiile lor obişnuite. Şi totuşi, inginerul avu senzaţia că în întuneric toată camera se mişcase, toate obiectele trăiau subversiv, ameninţându-l pe el; intuiseră gestul lui şi-şi reluaseră locurile şi nemişcarea cu o fracţiune de secundă înainte de izbucnirea luminii.

Bibi dormea cu faţa-n sus, cu profilul foarte clar desenat pe perete, complet imobil. Respiraţia nu i se auzea.

Inginerul oftă, stinse, se culcă la loc, îşi simţi iar oboseala, nădăjdui ca somnul să revină. Încet, gândurile lui obosiră, mintea îi lucra tot mai confuz, curând avea să adoarmă. Era încă semiconştient, îşi dădea seama că mai gândeşte şi deci nu e adormit. Peste câteva clipe nu va mai gândi, şi asta va însemna că doarme. Uite, gândurile luptă cu toropeala, sunt învinse, se culcă în paturile creierului, adorm. Nu mai gândeşti, dormi, nu mai eşti, e foarte bine aşa.

Sări iar şi abia îşi stăpâni un ţipăt. Căută frenetic lumina, lumină odaia. Ca şi rândul trecut, toate alergaseră la locul lor cu o fracţiune de secundă mai înainte. Bibi dormea în aceeaşi poziţie. Respiraţia tot nu i se auzea. Lampa îi dădea o paloare de cadavru.

“Doarme”, gândi inginerul. “Doarme, despărţit de conştiinţa lui, neapărat de nimic împotriva puterii întunericului. Doarme şi poate nici măcar nu visează. Absolut inconştient. Doarme ca un mort.”

Se lăsă pe spate pe pernă, fără să stingă lumina, se analiză, se înţelese: îi era frică de somn, vedea în somn o formă a morţii.

Închise cu hotărâre ochii, se sili să respire adânc şi regulat, metodă străveche de instalare a somnului, îşi relaxa toate fibrele trupului şi căută să-şi golească mintea de cuvintele cu înţeles, să gândească lucruri odihnitoare. “Femeie.” “Iubire.” “Vară.” “Nisip.” “Cer adânc.” “Mare.”

Deodată, din marea în culori de vacanţă se înălţă un val uriaş, care se echilibră o clipă, atingând cerul, apoi tună pe el şi-l îngropă. Se regăsi plutind în ceaţa apei; apa era moale şi vâscoasă, nu-l atingea, deşi îl înconjura strâns din toate părţile; nu-l uda, nu făcea valuri; apa dormea în jurul lui, somnolenţa lui se cuprindea în somnul mării, şi amândouă se uneau în neant.

Spaima cumplită de nefiinţă îl aruncă din pat, îl purtă în paşi clătinaţi prin cameră, îl lipi de fereastră. Fereastra Ninei era oblonită. Nina dormea desigur, strânsă poate în îmbrăţişarea unui bărbat cunoscut doar cu câteva ore mai înainte, dormea netulburată de comparaţia clasică a somnului cu moartea, a morţii cu somnul. În jurul ei dormea tot oraşul, mort în noaptea indiferentă, plină de oameni pentru care întreruperea conştiinţei nu e nicio nenorocire, oameni care chiar şi-ar dori o întrerupere a conştiinţei mai lungă decât cea pe care o asigură somnul în fiecare noapte, opt ore din douăzeci şi patru.

Se întoarse şi se apropie din nou de Bibi. Dormea, dormea curajos, învingând teama că acest somn ar fi putut – de ce nu? — să se prelungească, să treacă în altceva, învingând teama pe care ar trebui s-o aibă orice om ori de câte ori se lungeşte în pat: teama că s-ar putea să nu se mai trezească. Pentru că ştim când ne culcăm, aşa cum ştim când pornim la drum, dar nu ştim când ne deşteptăm, aşa cum nu ştim când ne întoarcem, şi uneori în somn se opreşte fără motiv chiar inima unor oameni tineri şi sănătoşi, şi doctorii dau din cap nedumeriţi la autopsie şi recunosc că există cazuri pe care numai bunul Dumnezeu le-ar putea explica.

Aplecându-se asupra prietenului adormit, inginerul încercă să-i prindă ritmul respiraţiei. Îi privi atent mările, colţurile gurii, pieptul, ciuli urechile şi încercă să prindă şuieratul aerului.

Nu se vedea nimic, nu se auzea nimic.

Întinse mâna ca să-l atingă, să-i simtă căldura corpului.

O apropie până la câţiva centimetri, i se făcu frică de contactul cu un corp rece, şi-o retrase.

Se dădu câţiva paşi înapoi şi-l cuprinse cu privirea. Bibi era frumos, dormea frumos, într-o nemişcare graţioasă, semăna cu semizeii atletici morţi la asfinţit pe câmpuri de bătaie antice, în tablouri pictate de maeştri.

Un zâmbet vag, nelocalizat, părea că-i pluteşte răspândit în toate trăsăturile feţei.

Inginerul îl contemplă, cu sentimentul că-l vede pentru ultima dată, că mâine avea să-l urmeze în spatele sicriului legănat de dric. Simţi că vrea să plângă de o covârşitoare milă pentru Bibi, prietenul bun, băiatul frumos şi tânăr, deştept, cinstit, admirabil, secerat prea repede de o boală necruţătoare, simţi că vrea să plângă de mila lui Bibi cum ar fi vrut să plângă chiar de mila lui însuşi, pentru că ei doi semănau în fond atât de mult. Dar nu găsi o lacrimă. Se uită la Bibi şi trăi în clipa şi locul acesta durerea cuvenită la moartea lui, moartea unui prieten adevărat, anticipă durerea pe care nu va putea s-o exprime la timpul ei, pur şi simplu pentru că se întâmplase ca boala numită moarte să-l aleagă pe el întâi.

Zdrobit de oboseală, se culcă iar. Dar acum, insomnia, fortificată, îi ţintui pe perete ochii deschişi, şi stătu astfel până spre ziuă. La cinci, simţi că nu mai rezistă. Creierul istovit ameninţa cu explozia. Corpul întreg plângea de oboseală. Biruit, întinse mâna, luă tubul cu somnifere, intră cu el în baie, umplu un pahar cu apă, puse o pastilă pe limbă, dar, înghiţind-o pe jumătate, avu senzaţia că se condamnă singur, că se sinucide, pricepu că acum într-adevăr nu mai are nicio certitudine că se va trezi din somn peste un număr oarecare de ore, se clătină deasupra chiuvetei, încercând să scuipe pastila, dar o contracţie a gâtului o făcu să alunece de-a binelea în stomac. Avu sentimentul că s-a împuşcat, i se păru că întunericul somnului îl şi cuprinde, despărţind carnea de gând, horcăi disperat şi se văzu în oglinda băii: palid,

încercănat, cu ochii scoşi din cap, gâfâind pe gura căscată. Îşi înfundă două degete pe gât, vomită pilula, bău tremurând puţină apă, se împletici înapoi în cameră.

Adormi pe neaşteptate, când nu mai credea. Deschise ochii peste trei ceasuri, nişte ochi umeziţi de recunoştinţă, şi ziua cenuşie care filtra prin storuri i se păru una dintre cele mai frumoase din câte-i fuseseră date. Obosit, nu coborî din pat. Bibi făcu cumpărături, îi citi ziarul, găti. După masă, inginerul dormi iar două ore. Şi-şi dădu seama că spaima de somn se micşora atunci când afară era încă lumină, când somnul nu se însoţea de un întuneric total. O descoperire nouă şi uimitoare pentru el, care nu se temuse niciodată, nici de somn, nici de nesomn, nici de lumină, nici de întuneric.

Pe la zece însă, spaima de o noapte asemănătoare puse iar stăpânire pe el. Observându-l, Bibi băgă de seamă că e agitat.

— Ce ai? Să-ţi dau ceva?

— Nimic. Nu mi-e prea bine la stomac.

— E drept, gătesc şi eu ca un burlac.

— Nu, nu, a fost foarte bine, cred însă că am mâncat prea mult.

Sentimentul era atât de nou, încât şi-l formula cu greu în cuvinte şi nu-i venea să-l mărturisească. Pe la unsprezece stinseră. Bibi adormi îndată. Inginerul aşteptă cu inima strânsă somnul şi spaima de somn.

Somnul nu veni. Veni spaima de o nouă insomnie, crescând pe măsură ce trecea timpul, şi apăsarea oboselii devenea tot mai puternică. Căzu într-o stare de paralizie; nu putea să mişte un deget, nu putea să-şi ridice pleoapele. Totuşi, nu dormea. Ar fi vrut să se scoale din pat, să facă ceva, orice, dar o mare reavoinţă a întregului organism îl împiedica. Până la urmă reuşi să aprindă lumina, să se uite la ceas.

Era şase şi douăzeci.

Se îngrozi. Când trecuse timpul? Nici nu-l simţise, ca şi cum ar fi dormit. Dar nu dormise, tocmai asta era, nu dormise, sau oare se doarme într-adevăr cu ochii deschişi, sau poate viaţa e toată un somn, din care nu te poate trezi decât moartea, un somn când cu ochii deschişi, când cu ochii închişi, un somn când conştient, când inconştient?

Poate că lumea e numai de somn, poate că omul nu face decât să doarmă, nu se trezeşte de loc între două nopţi, trăind o viaţă de somn, şi atunci de ce să nu dormim de-adevăratelea, de ce să mai pretindem că suntem uneori treji? “Prin somn să te obişnuieşti cu moartea” – gândi inginerul privind tubul frumos colorat, dintr-o substanţă plastică, în care dormeau încuiate somniferele. Agită tubul, şi pastilele mici şi albe săriră înăuntru, cu un zgomot limpede.

Îi trebui aproape o jumătate de oră ca să se hotărască. La un moment dat, puse tubul la loc. Ideea continuării unei nopţi albe era însă insuportabilă. Insomniile pot da adevărate momente de disperare, când îţi vine pur şi simplu să te arunci pe fereastră, să te despici pe trotuar şi să dormi acolo, în patul propriului tău sânge. Ce altceva să încerce? Un duş liniştitor? Plimbări înainte de culcare? Numai gândul unei asemenea terapii îl scârbea. La capătul unei jumătăţi de oră înghiţi un somnifer şi-şi impuse să nu se dea jos din pat, să nu-l scuipe la baie.

Aşteptă să-l cuprindă somnul, adormind şi întrebarea “Oare mă voi trezi mâine? Oare va mai fi mâine?” Dar în ultima clipă înainte de a adormi avu iar senzaţia că s-a sinucis. Cu ultima forţă, aprinse lampa de la capul patului. Ca şi cum o parte din conştiinţa lui, o fărâmă din creierul lui treaz ar fi continuat să ardă. Becul aprins, spunându-i că nu e singur în faţa întunericului, că e vegheat, că e apărat. Apoi cedă şi adormi.

Ziua dormea însă cu uşurinţă, de parcă moartea nu l-ar

fi pândit. Dormi de câteva ori bine noaptea, pentru că Bibi îi promisese că-l va veghea treaz. Cât timp se ţinea Bibi de cuvânt, nu se putea şti. Dimineaţa îl găsea invariabil sforăind. Întotdeauna se scuza la fel:

— Am adormit acum zece minute!

Singur trebuia să învingă teama. Se brutaliza; în fiecare seară, luând somnifere şi aruncându-se în pat. Aşteptând, încolţit de spaimă, efectul.

Într-o dimineaţă, deşteptându-se dintr-o noapte surprinzător de puţin chinuitoare, îl văzu pe Bibi cotrobăind în fundul unui geamantan.

— Ce faci acolo?

— Îţi adusesem ceva. Un fleac. Am uitat să ţi-l dau.

— Ce. Mi-ai adus?

— Aşteaptă. Trebuie să fie în celălalt geamantan.

Găsi ce căuta şi veni zâmbi tor spre patul inginerului, ţinând în fiecare mână o cutie.

— Ce-i asta?

— Un *View-Master.*

— Ce mai înseamnă şi asta?

— Deschide, şi ai să vezi.

Era un fel de binoclu cu o deschizătură laterală, în care Bibi îi arătă cum să potrivească nişte pelicule în culori, pe care le scosese din cealaltă cutie.

— L-am luat la Constanţa. Foarte ieftin. De la un suedez care nu mai avea bani.

Inginerul potrivi un clişeu în aparat, apropie ochii de vizoare, privi. Printr-un sistem de suprapunere, aparatul dădea senzaţia reliefului. Toate se vedeau în adâncime, exact ca în realitate. Era o stradă dintr-un oraş sudic, coborând către obiective plină de femei în rochii colorate, surprinse în mişcarea lor, detaşate perfect de fundalul de case pitoreşti şi cer pur. Scena era tridimensională, ca viaţa. Inginerul auzise despre asemenea aparate dar vedea pentru prima oară unul. Perfecţia lui îl impresiona.

— Îţi închipui ce poate însemna un film realizat cu

procedeul asta? făcu Bibi.

Altă scenă. Zebre străbătând ierburile înalte ale Africii. Aici, senzaţia de adâncime era copleşitoare. Obiectivul fusese aşezat între firele de iarbă, şi decupa, cu o fantastică precizie, fiecare linie verde din masa celorlalte. Mai tare decât cea mai artistică fotografie.

— Îţi place?

New York-ul noaptea, ca un pom de Crăciun imens, miraj electric văzut de pe puntea unui vas. O turmă de bizoni într-o rezervaţie, cu coarnele desprinse fin pe verdele colinelor înconjurătoare. Un automobil sport, plin de oameni tineri, coborând o faleză cu serpentine, spre o mare însorită. Flancul unui vapor lângă un far. Un tânăr cu un câine lângă o statuie, într-o piaţă gotică. Un vânzător ambulant de peşte, undeva în Extremul Orient. Perechi dansând într-un bar, lângă o formaţie de jaz de şase negri zâmbitori. Un avion urcând de pe un aeroport, înşurubându-se în aer ca un drum frumos şi inutil între naştere şi moarte.

Erau foarte multe fotografii din ţările scandinave şi din America. Opere de arhitectură pe care aparatul le putea exploata din plin. Poduri, viaducte, zgârie-nori, stadioane. Erau şi oameni destui. Frumoşi, convingători, veseli. Şi împietriţi. Bibi era transportat de performanţa aparatului.

— E formidabil ce pot să inventeze în fiecare zi şmecherii ăştia de americani! Te dă peste cap, nu? Uită-te, la oameni! Până şi părul li se vede în relief. Până şi nasturii, de, pe cămaşă ies în afară. Colosal!

Colosal. Deodată, inginerul văzu un automobil pe un bulevard străjuit de copaci pustii de frunze, într-o seară de iarnă, în automobil se aflau doi tineri. Cel care conducea era crispat, cu o expresie pe care o încremenise parcă o mare uimire. Celălalt era bine dispus şi privea încrezător înainte prin parbriz. Automobilul mergea în viteză, dar imaginea îl reproducea nemişcat, ca şi cum ar fi fost oprit brusc, de cine ştie ce forţă

misterioasă. Straturile de adâncime se deosebeau fascinant de bine. Prin parbriz se vedeau cei doi, aşezaţi în maşină; prin geamul din spate, dincolo de capetele lor, se vedeau contururi de alte automobile tot în goană, tot împietrite în arta imaginii; copacii şi blocurile care flancau bulevardul păstrau şi ele toate distanţele realităţii.

Exact, ca în noaptea de, reveion, când maşina cu ei doi încremenise deodată pe bulevardul Ana Ipătescu, şi în ea murise inginerul, pietrificând tot universul în jur.

Da, tocmai oamenii stricau efectul. Oamenii ăştia morţi, împăiaţi. Continuând nefiresc o mişcare a vieţii. Ca în nişte diorame excelent executate; ca într-un muzeu de antropologie, ca într-o galerie de figuri de ceară.

— Sunt morţi, spuse inginerul cu glas scăzut.

— Poftim?

— Sunt morţi, repetă inginerul.

— Cine?

— Oamenii ăştia, reproduşi aşa de bine. Cu nasul reliefat pe obraz. Cu cravata desprinsă pe albul cămăşii. Imobili. Morţi. Mumii.

Bibi îşi muşcat buzele.

— Ia-le de-aici. Sunt foarte frumoase, spuse inginerul, şi căzu la loc pe pernă, închizând ochii.

Bibi strânse de pe pat aparatul şi clişeele. Se apropie de fereastră, se uita la unul dintre ele, îl înlocui, se uită la altul.

— Ai dreptate parcă sunt nişte morţi. În haine de sărbătoare, sprijiniţi cine ştie cum, ca să nu cadă. Abia acum îmi dau seama.

Se mai uită o dată şi spuse pe alt ton, tonul schimbat al unei descoperiri:

— De fapt, aşa e arta.

— Aşa cum?

— Aşa e arta: omoară omul.

— Arta, oftă inginerul, ce ştim noi despre ea?

— Sunt totuşi reuşite, spuse Bibi cu regret, şi le aşeză

la loc în geamantan, după care se întoarse la fereastră, îşi puse mâinile în buzunarele pantalonilor, se uită afară cu un aer dezorientat.

— Sigur, nu ştim nimic despre artă. Altceva ar fi dacă am fi artişti. Dar pentru asta trebuie talent, şi aşa mai departe.

— Şi dacă am fi artişti?...

— Dacă am fi? Dar nu suntem.

— Dar dacă am fi?... insistă inginerul.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun: dacă am fi artişti, cu ce-am fi mai câştigaţi?

— Am cunoaşte viaţa mai bine, ne-am conduce mai inteligent...

— Crezi?

— Fără îndoială.

— Dar moartea crezi că am putea-o cunoaşte mai bine?

— Dacă am fi artişti?

— Exact. Crezi că am putea să cunoaştem şi moartea mai bine?

— Nu ştiu. Nu m-am gândit.

— Gândeşte-te.

Preocupat, Bibi se aşează pe patul inginerului, îşi aprinse o ţigară, îşi scoase picioarele din pantofi şi le urcă pe pat.

— Dracu ştie! La urma urmei, da, de ce nu, nici vorbă că am putea cunoaşte şi moartea mai bine! Artiştii sunt mai sensibili, mai complecşi, mai pătrunzători decât noi...

— Ai cunoscut vreodată un artist?

— Hm. Nu. Ba da, stai! Ţi-l mai aduci aminte pe zăpăcitul ăla de Plopescu? Unul înalt, slab, plin de el? A fost coleg cu noi până-n anul doi, şi pe urmă a abandonat, zicea că Politehnica nu-i de el, că el are altele mai grozave în cap.

— Ei?...

— Ei, mi se pare că a ajuns scriitor, sau cam aşa ceva. În orice caz, lucrează la o revistă literară. Dar nu mai ştiu

la care. Aici în Bucureşti.

— Ai putea să dai de el?

— Da, cred că da.

— În ce relaţii erai cu el?

— În ce relaţii? în general bune. Cădea la colocviile cu Godeanu şi învăţa la restanţe după cursurile mele.

— Nu pot de loc să mi-l amintesc.

— Pe naiba! Unul înalt, palid, cu un mers cam împrăştiat, care se uita la tine mereu de parcă atunci te vedea prima oară, aşa era stilul lui. Nu era băiat rău, nici prost, dar Doamne, ce: îngâmfat! Nu ţii minte că Godeanu l-a prins scriind altceva la un seminar şi s-au certat? Godeanu l-a făcut poet şi şi-a bătut joc de el, şi Plopescu s-a supărat şi i-a spus că e mărginit şi incult. Nici asta nu ţii minte?

— Vag.

— Fie vorba între noi, a avut dreptate. Godeanu era un tâmpit şi habar n-avea de domeniul lui. Până şi un tip atât de în afară ca Plopescu îşi putea da seama de asta. Ei, Plopescu a avut curajul să i-o spună, şi Godeanu a început să-l pice sistematic, până când Plopescu s-a plictisit şi şi-a luat câmpii.

— Şi ce-a făcut după aia?

— Filologia. Nu mai ştiu ce secţie. L-am întâlnit acum vreun an la *Atenepalas,* era cu una foarte frumuşică. Nici nu m-aş fi aşteptat să aibă asemenea succes unul ca el. Atunci mi-a spus că e redactor undeva, şi mi-a dat şi numărul lui de telefon.

— Şi-l mai ai?

— Ce? Numărul? Dar ascultă, ce-ţi vine acum cu ăsta? Dacă tu nu-l mai ţii minte, crezi că el te mai ţine minte pe tine?

— Uite, aş fi vrut să cunosc şi eu un scriitor. Înainte să... înţelegi. Să văd şi eu ce poate gândi un scriitor despre toate astea.

— Mai simplu şi mai normal ar fi să-l citeşti.

— Nu, nu. Nu mai am vreme. Poate că el scrie despre cine ştie ce; chestie deşteaptă, viaţa e făcută din chibrituri, sau mai ştiu eu ce, or pe mine mă interesează cu totul altceva. De altfel, nici nu ştiu ce-a publicat.

— Mă rog. Dacă vrei, pot să caut numărul ăla de telefon.

— Fii dulce. Am să încerc să aţipesc puţin.

— La ora asta?

— Pentru mine, toate orele sunt bune.

Se trezi la prânz şi-l văzu pe Bibi cu o agendă de telefoane în mână.

— Gata?

— Gata.

— Ei! Ce te uiţi aşa la mine? Dă-i drumul! Dă-i telefon!

Bibi ezită.

— Ţii aşa de mult? În fond, ce crezi că poţi afla de la el? Şi dacă ne răspunde grosolan? Ştii cum sunt scriitorii ăştia? Şi dacă e acasă, ce să-i spun?

— Lasă prostiile, Bibi. De când te-ai făcut atât de timid? Dă-i telefon, spune-i cine eşti, spune-i că vrei să-l vezi şi că o să aduci cu tine un prieten, un fost coleg. Dacă vrea, bine; dacă nu, şi mai bine.

Bibi suspină adânc, apoi smulse cu putere telefonul şi formă numărul. La urma urmei, putea să nu răspundă, sau să sune ocupat, sau să-i refuze.

— Alo, casa Plopescu? întrebă el cu o voce pomădată. Probabil i se răspunse afirmativ, căci îşi îngriji vocea şi mai mult. Aş vrea să vorbesc cu domnul Plopescu? Tuşi şi se grăbi să precizeze: cu domnul *scriitor* Plopescu.

La telefon răspunsese chiar domnul scriitor Plopescu. Sigur că îşi aducea aminte de Bibi, dar îşi aducea aminte perfect şi de prietenul lui cel mai bun, un băiat simpatic, nu-l mai văzuse de mult, oare ce mai făcea?

— E chiar aici lângă mine, vroiam împreună să ne revedem… să te revedem – nu ştia cum să i se adreseze.

Celălalt răspunse foarte amabil. De ce nu, cu plăcere,

vineri seară, de pildă, dacă erau liberi.

Bibi se uită la inginer, şi acesta îi confirmă din ochi.

Foarte bine, vineri seară la opt. N-au să se supere dacă au să mai fie de faţă câţiva prieteni de-ai lui, nu? Oameni interesanţi de altfel, aveau să vadă, de loc plicticoşi. Vai de mine, o să fie cu atât mai plăcut. Perfect. Bibi îşi notă adresa, închise, lăsă capul moale pe speteaza scaunului şi-l căută din ochi pe inginer, cu o expresie care vroia să însemne: “Vezi ce fac eu pentru tine?” Mulţumit, inginerul se dădu jos din pat, îşi îmbrăcă halatul, trecu în baie şi începu să se radă.

Se săpunea a doua oară, ca să dea contra, când Bibi bătu la uşă.

— Intră, mormăi inginerul, cu buzele pline de clăbuc.

Bibi intră, se aşeză pe capacul închis al closetului, deschise gura ca să spună ceva, dar inginerul i-o luă înainte:

— Scoală-te de-acolo, alt loc n-ai mai găsit să te aşezi? Capacul e de plastic; ai să-l rupi!

Bibi se aşeză pe marginea căzii.

— Acum fă-mă şi pe mine să înţeleg! De ce ţi s-a năzărit din senin să-l vezi pe Plopescu?

Răsfrângându-şi înăuntrul gurii buza de jos, ca să-şi poată rade mai bine bărbia, inginerul nu răspunse.

— Crezi că în situaţia în care eşti tu te poate ajuta experienţa altora? Mai ales aceea a unor oameni sănătoşi?

Inginerul se întrerupse din ras.

— Parcă adineauri aveai încredere în intuiţia artiştilor.

— Aveam, desigur. Am şi acum. Dar aici nu e vorba de intuiţie. Poate că ei ştiu mai multe decât tine despre viaţă. Dar despre moarte? Despre moartea ta? Crezi că ei pot şti mai multe decât tine despre moartea ta? Crezi că ei te pot ajuta cu ceva ca să suferi mai puţin de moartea ta?

— Nu, răspunse inginerul.

— Ei, vezi? Spuneam adineauri că dacă tu ai fi un artist ţi-ai înţelege mult mai bine situaţia şi tragedia personală decât ţi-o înţelegi acum. Dar numai dacă *tu* ai fi un artist. Dar aşa, cei mai geniali artişti ai lumii nu cred că pot interveni într-o tragedie care nu e a lor.

— Nici n-am sperat aşa ceva.

— Atunci, ce te-a apucat?

— Vreau să mă instruiesc, declară inginerul, şi trecu la celălalt obraz.

— Acum, la…

Inginerul izbucni în râs, cât pe-aci să se taie.

— Acum la bătrâneţe! La spartul târgului! în ceasul al doisprezecelea! Înainte să mă înec ca ţiganul la mal! Şi râsul i se prefăcu într-o grimasă, trăsăturile feţei îi căzură ca ele unei măşti tragice pe care cineva o mânjise cu săpun. Îşi cufundă capul în chiuvetă, îşi smulse clăbucul rămas pe obraz, se întoarse plin de apă spre Bibi.

— Înţelege! Există mii de drame pe pământul ăsta, fiecare poate; mai importantă decât a mea. Dar pe a mea o pot înţelege numai eu. Şi nici măcar eu. Oare toată înţelepciunea lumii m-ar putea ajuta să nu mai mor? Nicio carte, oricât de genială, nu-mi poate fi folositoare. Nu ştiinţa, nu filosofia, nu ideile mari, nu cuvintele îmi pot aduce pacea cu mine, pacea cu moartea mea. Dar trăiesc încă pe lângă mine şi alţi muritori. Care-şi rezolvă fiecare deosebit moartea lui. Şi nici măcar nu am pentru ei un adevărat interes. Doar o curiozitate. Sunt curios să văd ce gândesc aceşti oameni despre moartea lor. Să-mi închipui ce vor născoci ei când vor afla că sunt atinşi de boala morţii, cu cât vor fi mai deştepţi ei decât mine, care mă sting azi într-un chip atât de mediocru, atât de meschin. Să mă conving măcar că există oameni superiori mie, mai inteligenţi, mai culţi, mai puternici, mai curaţi, pe care moartea, moartea lor nu-i prosteşte la fel de uşor cum m-a prostit pe mine moartea mea! Şi în fond, până când mor, trebuie să-mi umplu şi eu timpul cu ceva. Trebuie să

mă fac că vreau să găsesc un sens, chiar dacă nu vreau să găsesc niciunul, chiar dacă mi-e greaţă de orice sens! Trebuie să joc rolul întreg, să mă prefac înfometat de un adevăr, de o cale, de o soluţie, ascunsă în artă, în Dumnezeu, în copiii pe care i-aş putea lăsa orfani după moartea mea şi aşa mai departe. Trebuie să mă prefac convins că de undeva – dintr-o întâmplare, dintr-o discuţie, dintr-o întâlnire – mai poate răsări o lumină! Şi după ce-am să mă prefac că am căutat, poate că am să mă prefac şi că am găsit. Am să cad în extaz, am să plâng de emoţie, am să mulţumesc destinului că am înţeles. Atunci am să-mi părăsesc resemnarea, obişnuinţa, oboseala. Am să fiu cuprins de entuziasm. Am să-mi aplaud frenetic soarta oribilă. Am să-mi accept cu bucurie condamnarea. Am să spun că vreau să mor, am să-mi chem moartea, am s-o implor să nu mai întârzie, am să declar pe un ton convingător că mă simt liber pentru că m-am supus condamnării, am să mint că libertatea înseamnă înţelegerea condamnării, aprobarea necesităţii ei. Şi, în fine, drept pedeapsă pentru minciunile mele, pentru minciuna întregii mele vieţi, am să mor. Şi atunci, abia atunci, îngropat în moartea mea, înăbuşit în adâncul morţii mele, topit în îmbrăţişarea ei cleioasă, nimicit în nimicul ei, gura mea, pregătită să strige nu, ochii mei, pregătiţi să fulgere judecata nemiloasă, creierul meu, pregătit să respingă imbecilitatea morţii, toate vor tăcea, deşi încă neruinate de moarte, încă neputrezite. Vor tăcea, vor accepta, se vor supune, vor confirma tocmai adevărul pe care erau sortite sa-l combată. Vor aproba tâmpenia morţii, stupiditatea, meschinăria, îngustimea, obtuzitatea morţii. Căci moartea nu e, în fond, tragică, tristă, absurdă. Moartea e şancrul prostiei, rozând lumea în care trăim! Moartea e imbecilă, imbecilă, imbecilă! Imbecilitatea ei e flagrantă, mă sufocă, mă ucide! Ah, Doamne, de ce nu mă iei mai repede? De ce mă faci să plătesc pentru păcatele omenirii? Oare l-am omorât pe

tata? De ce grozăvie m-am făcut vinovat? Ia-mă repede, ia-mă, în clipa asta, să nu mai sufăr, să nu mai ştiu, să nu mai fiu! Cufundă-mă în imbecilitatea morţii, imbecilizează-mă şi pe mine, poate aceasta să fie mântuirea!

Ţipătul lui răsună în apartament, amplificat de pereţi, şi omul se împiedică şi se agăţă de braţele prietenului lui, iar acesta îl ajuta să se aşeze, să-şi tragă sufletul. Inginerul văzu în faţa lui camera albă, parchetul drept şi larg, mobila geometrică, pereţii reci. Rătăcit, trecu peste ele, legănat în propria lui privire, se întoarse cu ochii la Bibi, care, speriat de criză, îi zâmbi. Inginerul îi întoarse zâmbetul, ca să-l liniştească.

— Nu-i nimic, prietene. Astea sunt ultimele răbufniri. Încet-încet, mă acomodez tot mai mult. Soarta mea începe să mi se pară firească, necesară, singura posibilă. Într-o zi, după toate aceste pregătiri, va veni la mine însăşi moartea. Mă va găsi perfect domesticit.

IARNA, ORAŞUL E PALID CA UN BOLnav, înfăşurat în şaluri de ceaţă, cu obrazul tăiat de ninsoarea rară. O zăpadă căzută într-o noapte, o dimineaţă albă, un moment de puritate. Apoi automobilele şi oamenii prefac zăpada în cenuşă, în nisip, în noroi. Iarna sau vara, Bucureştiul e un oraş murdar, un oraş care curge, care se prelinge din el însuşi în el însuşi. Puţine sunt locurile, casele (noi de cele mai multe ori) prin care domneşte o curăţenie străină. Au început să se înmulţească în ultimul timp, dar oraşul le pândeşte, abia aşteaptă să treacă vremea, să le prindă şi pe ele în lava lui. Aşa sunt oraşele mari. Murdare. Iarna, curţile mici şi mirositoare care se scufundă încet sub nivelul străzilor se ascund din când în când în zăpadă, ca nişte mâini nespălate sub pudra altui veac. Apoi ies iar la lumină, plutesc iar pe apa tulbure a oraşului. Iarna, Bucureştiul îşi pierde parfumul. Parfumul lui de femeie care se trezeşte la prânz, mirosind a somn greu şi târziu, întretăiat de vise tulburi, buimacă; părul răvăşit, ochii sugrumaţi de cearcăne, tenul otrăvit, urâţit de pat; dar la fiecare mişcare, din capotul mototolit, călcâiele de aur şi pulpele care pătrund până-n inimă.

Iarna Bucureştiului e o boală grea. Vântul pustieşte bulevardele, mâinile se întind tremurând după sticlele cu alcool, prin case încălzite cu lemne, prieteni intră şi rămân cu fularul la gât şi pălăria pe cap, bărbaţii se culcă cu nevestele lor sub un maldăr de plăpumi, şi sărutările lor trimit aburi până-n tavan în întunericul în care trupurile se caută, se găsesc. Cerul opac striveşte casele,

întunecă sufletul. E sezonul degradării sentimentelor, al rupturilor, al dezgustului de sine. În viaţa de interior, oamenii se depărtează unii de alţii în loc să se apropie. Luminile, teatrul, cinematograful, paharele, râsetele, corpurile goale nu sunt destul. Frigul cade pe ascuţişul oraşului, se înţeapă în turnuri, se dă de-a dura pe acoperişuri, îşi pierde echilibrul la marginea streşinilor, cade şi se face ţăndări, se face praf, şi pătrunde, ca praful, peste tot. Ochiul lui Dumnezeu, zugrăvit în oraş în zecile de biserici răsăritene, se răceşte încet, îngheaţă, se închide. Oraşul se sleieşte în frig, respiraţia lui se face ţurţuri, secreţiile lui se mineralizează. Tuse adâncă din pieptul boltit, ca o aducere-aminte a bătrâneţii noastre.

Iarna noastră, neîncrederea noastră în viitor, neîncrederea în toate, înţelepciunea noastră melancolică, experienţa noastră tristă, zâmbetul de dureroasă politeţe, neputinţa, cerul plin de păduri ceţoase în care visăm să ne pierdem o dată pentru totdeauna, gheaţa groasă sub care curgem încet, ca un râu încetinit în viaţa lui de vremea vitregă.

O convalescenţă lungă apoi. Semne de îndreptare, speranţe înşelătoare, iar semne de îndreptare, şi mugurul soarelui plesnind pe cer. Primăvara.

Atunci, oraşul se topeşte deodată. Foarte repede. Iese din iarna lui ca un şarpe din pielea anului trecut. Se scutură, strănută, se cuprinde de neastâmpăr, ca de o mâncărime ciudată, se scarpină, îşi înroşeşte pielea, se strâmbă, se miră de iarna pe care a străbătut-o, aleargă gol, transpiră în briza primăverii, face guturai, nimic nu-l mai poate întoarce în pat. Casele mari, cu calcane roase, blocurile mărginite în peisajul pestriţ, palatele bombate, maghernițele râioase, parcurile pitice, statuile ridicole, ca nişte jucării, toate se dezbracă indecent şi triumfător, se aruncă în baia tare a cerului, îşi scaldă în ea sănătatea şi plăgile, ies şiroind de apa cerului, zâmbesc ştirb şi vesel. Vorbele se rup din gâturi ca nişte păsări din cuiburi; pe

trotuare, actriţele taie inima contabililor; pe stadioane, mingea arde ochii în orbite; în Cişmigiu reîncep şahul şi tablele între pensionari cleioşi; bărbaţii şi femeile se înşală zâmbind. Primăvara, fiecare primăvară a Bucureştiului, se deschide pe un oraş ruinat de iarnă, dă mereu sentimentul unui război care abia s-a terminat. Iarba verde-galbenă a anului trecut surpă zăpada. Verdele nou iese pe crengi ca primii dinţi într-o gingie goală. Bucureştiul e un oraş fără gust, ca o femeie îmbrăcată cu haine salvate dintr-un incendiu. Dar mai ales primăvara, în el se ciocnesc toate culorile, toate gusturile, toate stilurile. Primăvara, Bucureştiul are o mie de culori, un farmec unic al dizarmoniei perfecte.

Căldura vine cu paşi mari. În aprilie, la prânz, oamenii se reped până la colţ să dea telefon sau să cumpere pâine în cămaşă, la ferestre se văd clipind bărbaţi pitoreşti, îmbrăcaţi în maiouri de bumbac din care iese părul pieptului. Reîncepe viaţa publică. Sportul. Ştirile. Politica. Anecdotele. Zvonurile. Bârfele. Între pereţii jupuiţi ai blocurilor, sub nouă-zece etaje portocalii-roz de lumina care asfinţeşte, grădiniţe cu pereţi verzi împletiţi, cu lăzi de sticle goale, cu mese metalice sub care pantofi negri ieftini, deformaţi de picioare butucănoase, înfundă în pietrişul murdar hârtii şi dopuri de bere. Pe malul Dâmboviţei, pantofi frumoşi de vară se aşază timpuriu în praful care abia s-a uscat, praf de acum un an. Haine elegante, prea subţiri însă în reînvierile vântului rece. Ce să-i faci, nu poţi avea haine frumoase pentru toate anotimpurile, cele subţiri costă mai puţin, bucureştenii le poartă şi se zgribulesc în ele, răcesc şi mestecă aspirine prin birourile în care lucrează, dar dorinţa de frumos e mereu cea mai tare.

O primăvară cu bani puţini, fără iluzii, cu o perfectă cunoaştere a răului, a situaţiei fără ieşire. Şi o feroce sete de viaţă, în odăile mici în care se dezbracă pe paturi scorojite sportivi şi fete în ultimele clase de liceu, în

cârciumile ude, în cinematografele păduchioase, peste tot, o nouă încredere veche, un străvechi nou optimism. Oraşul aleargă nebun, dansează frenetic, se scufundă până la genunchi în mlaştina perfidă care-l suge dedesubt, râde, agonizează şi moare cu râsul victoriei în gât. Apoi se linişteşte, plânge, adoarme, se trezeşte, renaşte. Cade seara, lucind cu automobile pe străzi, şi deodată Bibi opri maşina brusc, încât inginerul sări în scaun şi spuse arătând spre o casă îngropată în mijlocul unei grădini:

— Numărul 39, asta trebuie să fie.

Poarta scârţâi tare când o deschiseră. În ferestre se vedea o lumină ca o muzică de cameră. Casa putea să aibă o sută de ani.

— Ca să vezi unde stă ăsta! Şi eu, care credeam că e plin de bani!

— Eşti sigur că asta e adresa? întrebă inginerul.

— Absolut.

Călcară pe pământul ud (vara vor fi flori în aceste locuri), ocoliră o cişmea, se apropiară de uşa mică, era răcoare, dar o răcoare caldă. Dintr-o curte vecină se auzi un câine. O pisică sări ca fulgerul de undeva şi tăie curtea prin faţa lor, o pisică de culoarea curţii, căreia nu i se putea vedea forma, dimensiunea corpului, ci doar mişcarea. Bibi căută zadarnic o sonerie, apoi bătu uşurel în fereastra uşii. Sticla, abia fixată, zornăi. Lumina crescu, în fereastra uşii se văzu o siluetă foarte înaltă şi subţire, uşa se deschise, şi în prag apăru un adolescent slab şi palid, îmbrăcat într-un fel de jachetă cu nasturi lucitori şi legat la gât cu un fular de mătase a cărui fundă mare se vedea în deschizătura cămăşii.

— Bună seara, se înclină Bibi, excesiv de ceremonios. Iertaţi-ne că vă deranjăm, dar ni s-a spus că aici şade domnul Plopescu. E acasă, nu?

— Ha-ha-ha! râse tânărul din prag. Ce-i cu tine, Bibi, nu

mă mai recunoşti?

— Paul! strigă Bibi, cu o bucurie prea puternică. Salut! Cum să nu te recunosc? Lumina asta păcătoasă... Amândoi te-am recunoscut, nu-i aşa? — şi se întoarse spre inginer.

— Fireşte, spuse inginerul, şi strânse mâna întinsă a scriitorului, care-i trase înăuntru.

— Bine-aţi venit, ce plăcere, poftiţi pe-aici, uşurel, să nu vă loviţi de mobilă!

Intrară într-un coridor îngust şi scurt, mirosind a mucegai şi plin de dulapuri, de comode şi de cărţi legate în pachete, luminate slab de o lampă mare şi demodată, care se vedea că atârnase cândva în altă încăpere, râzând şi spunând fraze scurte şi fără: greutate, pe care le uitau în chiar clipa în care le pronunţau. O uşă mare era deschisă în fund spre o cameră în care se vedeau scaune, o canapea şi multe perne risipite pe jos, iar pe scaune, canapea şi perne stăteau tolăniţi câţiva bărbaţi şi probabil tocmai încheiau de dezbătut o problemă foarte aprinsă, căci ridicaseră tonul, şi cuvintele înfierbântate pe care le spuneau răsunau destul de distinct în coridor:

— Nu există nici măcar urma unei îndoieli! Am spus-o şi o repet: americanii...

— Aiureli, dragă prietene! Altceva nu ştii să spui decât “americanii”!

— Poftim, am să-ţi fac pe plac: nu americanii! Ruşii!

— Americanii,ruşii, englezii, chinezii! Ca şi cum aşa ceva pot rezolva marile puteri! Nu, astea nu sunt fenomene trecătoare! Vezi turcii!! Vezi chiar sârbii!

— Turcii! Mă faci să râd.

— Evident! Râzi! Ce poţi face altceva!

— Să vă prezint nişte prieteni vechi ai mei, spuse Plopescu, intrând între inginer şi Bibi, şi atunci discuţia se sparse, şi oamenii din cameră se întoarseră spre uşă, în mâini cu păhărele goale de ţuică, surâzând cam forţat, poate enervaţi pentru că trebuiau să pună punct unui

subiect care-i interesa în mod vital.

Camera era nu prea mare, joasă, cu fotolii tocite, perne pătate, zidită cu cărţi până-n tavanul afumat, luminată dintr-o parte de un lampion aşezat la colţul bibliotecii, într-un fel de nişă mică în perete. În alt colţ era o măsuţă cu o maşină de scris. Nu, nu erau doar bărbaţi în cameră. Pe un fotoliu stătea o femeie trecută de patruzeci de ani, zâmbind cu dinţi înnegriţi de tutun. Era îmbrăcată cu o rochie neagră, mult decolorată, purtând la gât un colier foarte complicat, care arunca sclipiri şi făcea zgomot la orice mişcare. Părul îi era clădit într-o coafură egipteană, înaltă ca un turn, ochii inteligenţi şi batjocoritori. De loc atrăgătoare.

— Verona! spuse ea cu o intonaţie care parcă spunea: “Ce să fac, asta, sunt şi aşa mă cheamă!”, nu cu modestie, ci dimpotrivă, şi ridică mâna ca să-i fie sărutată.

Băieţii i-o sărutară. Inginerul simţi sub buze răceala unui metal, se uită, era o verighetă. O verighetă pe dreapta. Era logodită cu cineva femeia asta, poate chiar cu cineva de faţă.

Părea foarte improbabil. Erau patru bărbaţi, toţi de aceeaşi vârstă cu inginerul, dacă nu mai tineri.

Unul era gras, avea mâna ca o piftie. Al doilea era un bubos mititel, cu bărbuţă şi ochelari. Purta nişte *white-jeans* ponosiţi şi un pulover mare, cu lâna rărită, care-i curgea în jurul şoldurilor. Al treilea era slab, cu ochi fanatici, cu fruntea interzisă de părul creţ şi negru. Îmbrăcat foarte pestriţ, băiat de la ţară. Fuma cu un ţigaret de chihlimbar, fără să tragă fumul în piept, poate că abia învăţase să fumeze. Ultimul era singurul îmbrăcat bine, ba chiar cam ostentativ. Într-un costum închis, cu talia înaltă, stil redingotă, cu o cămaşă orbitoare, cu un inel de aur pe degetul mic, cu părul de un castaniu care părea cenuşiu în lumina asta, cu nasul lung şi trist, cu o posomoreală de bolnav de ficat. Îşi ţinea picior peste

picior, ca pe nişte obiecte rare, picioarele încălţate cu ghete cu nasturi şi catarame, ultima modă de cine ştie unde. Inginerul dădu mâna cu fiecare, şi grasul încercă să i-o strângă în aşa fel încât să-i smulgă o exclamaţie de durere, dar nu-i merse. Strânsoarea îi fu întoarsă îndoit, şi el fu acela care încercă primul să-şi retragă mâna. Deşirat, călcând stângaci cu picioarele lungi cu labe prea mari, în pantaloni înguşti de catifea veche, Paul Plopescu sosi de undeva cu o sticlă plină. Bibi şi inginerul acceptară un pahar de ţuică foarte bună şi foarte tare, sorbiră rezervaţi, urmărindu-i cu curiozitate pe scriitori. Ei tăcuseră acum, epuizaţi poate de contrazicerile prea violente de adineauri. Femeia îi privea foarte direct pe noii-veniţi, cântărindu-i. Îl judecă repede pe inginer, apoi trecu la Bibi şi stărui mai mult asupra lui. Intimidat, Bibi schiţă un zâmbet, ea îi răspunse, şi Bibi, speriat, îşi mută privirea în altă parte. Grasul lăsase capul în jos şi-şi privea pantofii. Sclivisitul plutea superior deasupra întregii scene, cu ochii şterşi, pe jumătate închişi.

— Băieţi, să bem, spuse Plopescu. Poate aşa ajungem la o concluzie.

Cu asta erau de acord toţi. Chiar şi femeia îşi goli paharul până la fund, dintr-o singură sorbitură.

Se mai vedea o sticlă goală, iar scrumierele erau pline. Ei, sigur că da, ăştia veniseră aici acum cel puţin două ceasuri, ca să poată vorbi în voie despre ale lor, înainte să fie deranjaţi de străini.

Cei cu bărbuţă îşi puse cu bruscheţe paharul într-un loc gol, pe un raft al bibliotecii. Se întoarse spre ceilalţi cu o agresivitate teatrală.

— De ce să ne înţelegem, în fond? Noi nu trebuie să ne înţelegem. Numai oamenii inferiori se înţeleg. Noi suntem bolnavi de arta noastră. Incurabil bolnavi. Din cauza ei vom muri. Mistuiţi de flacăra ei, şi singuri. Cei tari rămân singuri. Fiecare duce bătălia pe întuneric, în singurătate. De ce să nu fim mulţumiţi? Aţi vrea să fim altfel decât

suntem?

Roti iute privirea asupra celorlalţi. Ei tăceau. Reluă:

— Soarta generală ne atinge, şi totuşi noi ieşim din ea. Trăim ca şi cum am fi fost paraşutaţi de Dumnezeu, aici în locul ăsta, la întâmplare, prin accidentul divin. N-are rost să ne batem capul cu istoria. Noi am murit de mult, şi în acelaşi timp nu ne-am născut. Pentru că noi ne asumăm, în fiecare clipă, responsabilitatea întregului univers. Suntem, în fiecare clipă, egalii lui Dumnezeu.

Vorbea cu convingere, vocea i se îngrăşa de mândrie. Ceilalţi îl ascultau cu seriozitate, pe chipuri nu li se vedea nici măcar umbra unui surâs.

— De fiecare dată când ne înfierbântăm pe câte-o chestiune minoră, mă gândesc: Efortul ăsta ce-ar fi putut adăuga operei? Noi nu putem schimba viaţa imediată. Nici nu trebuie s-o schimbăm. N-au decât să se împotmolească ceilalţi în ea. Noi nu putem crede decât în noi, nu ne putem conduce decât după propriul nostru far. Alţii pot să se consume în politică, ştiinţă, tehnică, industrie şi mai ştiu eu ce. Noi suntem blestemaţi să nu coborâm cu adevărat pe pământ. Niciodată. Păsări ca noi mor zburând, şi cadavrele lor nu cad niciunde pe planeta oamenilor.

Sfârşi cu efect şi se aşeză.

— Bravo! strigă gros grasul.

Ceilalţi păreau şi ei impresionaţi. Plopescu încălecase pe un scaun, îşi lăsase capul pe spetează, pe mâinile împreunate, şi nu se putea spune dacă e de acord sau nu.

— Citeşte-ne ceva, spuse femeia.

Bubosul mic sâsâi ca un şarpe:

— Sunt sleit spiritual astă-seară. Citeşte tu, Verona.

— Nu-mi vine nimic în cap, spuse femeia.

— Recită-ne ceva vechi.

Femeia lăsă capul pe spate, închise ochii, îşi cufundă o mână în păr, avu aerul că se concentrează. Ceilalţi erau probabil obişnuiţi cu asemenea momente de concentrare.

Aşteptară răbdători. Grasul îşi descheie încă un nasture de la cămaşă şi spuse cu voce scăzută, ca să n-o deranjeze pe Verona:

— Problema e: pentru cine? Să recunoaştem deschis: de fapt, nimeni nu merită. Ăsta e un gând care ne poate duce la sinucidere. Dacă ne dăm seama de acest adevăr, riscăm să ne pierdem minţile. Nu. Trebuie să ne autosugestionăm că putem fi înţeleşi, putem fi apreciaţi la justa noastră valoare. Chiar dacă nu vor fi niciodată. În tragedia noastră, asta e singura soluţie.

Se juca cu mâna grasă prin părul blond şi rar de pe piept.

— Poate că totuşi cineva ne poate înţelege, spuse Plopescu pe un ton alb.

— Cine? Fii serios, dragă! Pe tine te-a înţeles vreodată cineva?

— O dată o femeie, spuse Plopescu, la fel de impersonal, vorbind ca în vis.

Brunul cu ţigaret pufni în râs, se înecă şi tuşi. Grasul deschise gura să răspundă, apoi râse şi el.

— Uitaţi-vă la Paul! E gata să creadă că poate fi înţeles! şi râseră toţi ca de o glumă foarte bună.

Plopescu se ridică să răspundă, căută un cuvânt, făcu un gest de neputinţă.

— Ce să vă mai explic? E inutil să începem din nou, n-am mai termina până mâine dimineaţă.

— Ba nu, ba nu! Explică! se agaţă de el grasul. Povesteşte-ne cum te-a înţeles!

— I-ai citit? se interesă tânărul elegant, şi se întoarse spre inginer, luându-l prima oară în seamă, şi-i făcu complice cu ochiul, ca şi cum ar fi vrut să-i spună “Ce zici ce năzbâtii spune ăsta? E tare! Făcea să vii de departe ca să-l auzi!”

— Am găsit! anunţă femeia.

Pe loc, toţi se întoarseră spre ea. Stătea tot răsturnată în fotoliu şi cu ochii închişi.

— Ssst! Gata! comandă grasul.

Tăcură şi aşteptară.

Aşteptară aşa aproape un minut. Ea nu dădea niciun semn că va ieşi din transa ei. Gura îi era închisă. Compunea acum poemul, mental? Îl uitase iar? Inginerul se uita la buzele ei vopsite şi i se păru că ele nu se vor mişca niciodată.

Deodată, femeia îşi îndreptă corpul. Puse coatele pe braţele fotoliului, deschise ochii. Deschise gura. O ţinu deschisă cât să pronunţe un cuvânt şi o închise la loc. Inginerul nu reuşi să audă cuvântul. Ea deschise gura iar, spuse iar ceva, dar se vede că vorbea tot prea încet. Inginerul ciuli disperat urechile, şi în acelaşi timp fixă cu stăruinţă buzele Veronei, căutând să deducă sunetele măcar după mişcarea buzelor. Nu putea însă. Te pomeneşti că poemul nici nu era în româneşte?! Ea îşi schimonosea gura înainte, foarte viu şi variat, arătându-şi din plin dinţii degradaţi, părând uneori că se bucură, alteori că se teme, alteori că-şi aminteşte. Ca un televizor cu sonorul închis, gândi inginerul, neştiind cu ce altceva ar putea s-o compare. Ea continua, prietenii ei o ascultau cu religiozitate. La un moment dat, fără îndoială într-o parte mai emoţionată a poemului, ea păru că e gata să plângă, gura i se deschise cât era de largă, într-un vaier tăcut, i se văzură toate măselele şi cerul gurii, sânii fleşcăiţi îi tresăltară, picioarele i se zbătură pe podea, tot corpul i se încrâncenă ca de un şoc. Apoi, trăsăturile i se destinseră, ea recăzu extenuată în fotoliu, mişcă uşor din buze, şi jocul gurii tăcute reîncepu. Ritmul era acum mai potolit, pauzele mai mari, expresia gânditoare. Apoi o speranţă animă chipul poetesei. Ochii îi surâseră. Era limpede, poemul se ridica la un alt registru. Gura fără cuvinte se deschidea acum triumfătoare, uneori tolerant, alteori sarcastic. Depăşise cinci minute. Deodată, toată faţa i se schimbă, vinele gâtului i se reliefară, ea se înălţă iar în fotoliu, ca să dea mai mult volum tăcerii care-i

ţâşnea din gură, să facă să răsune mai puternic în odaia plină de fum versurile mute, gândurile fără glas, metaforele fără carne. Sfârşi probabil cu o poantă, căci iniţiaţii râseră şi o aplaudară entuziasmaţi.

— Eşti mare, Verona! strigă grasul.

Continuau să aplaude, uitându-se unii la alţii, uneori şi la cei doi străini, cu expresia “Grozav, nu? Formidabil!”

— Dumitale ţi-a plăcut? se întoarse brusc femeia spre Bibi.

Luat prin surprindere, Bibi se înecă într-o frază confuză:

— Da, adică... ştiţi că... desigur, foarte, foarte mult, dar... hm... e prima oară când aud aşa ceva, şi...

Verona zâmbi de parcă i-ar fi fost adresat cel mai categoric elogiu şi-l învălui într-o privire patronală.

— Nu te scuza, îţi înţeleg tulburarea. E reacţia tipică a neiniţiaţilor care iau primul contact cu arta mea. Dar totul e foarte firesc şi uşor de înţeles. Arta mea e o artă naturală. Ai să vezi mai târziu. Şi dumitale ţi-a plăcut? se adresă ea, peste capul lui Bibi, inginerului.

— N-am înţeles poemul, spuse inginerul. I se păru că a fost prea dur şi adăugă: Dacă l-aş mai asculta o dată (îi veni să pufnească în râs rostind cuvântul “asculta”, dar se stăpâni), poate că l-aş înţelege; atunci mi-aş putea da seama dacă-mi place sau nu.

Îşi aduse aminte o frază a altcuiva (o citise; sau o auzise la cinema) şi se repezi s-o repete, ca un copil poznaş:

— De fapt, eu nu sunt un tip auditiv. Nu gust poezia decât dacă o citesc. Dacă mi-aţi putea arăta textul...

Verona căscă gura, apoi întoarse capul oripilată. Ceilalţi se uitară la inginer ca la un monstru cu două capete. Elegantul nu se mai putu stăpâni; luă cuvântul şi spuse:

— Domnule, dar nu-ţi dai seama că ce spui dumneata este aberant? Arta Veronei nu poate fi descrisă prin cuvinte ca “auzit” sau “citit”! Or, ca să mă cobor la termenii dumitale, arta Veronei îşi cuprinde muzica şi

textul într-o singură fiinţă. Ai fost aici când a recitat Verona. Poţi spune că n-aţi auzit? Cât despre citit, puteai citi în expresia Veronei întregul text, dacă aveai ochi să vezi! Atâta provincialitate n-am mai pomenit în viaţa mea!

Şi-i întoarse inginerului un profil de zeitate greacă scârbită de viciile muritorilor.

— Ascultă, spuse conciliant Plopescu,. N-are rost să ne certăm. Prietenii mei nu sunt bucureşteni şi nu cunosc fenomenul estetic modern. Dar ei nu trebuie jigniţi, ci ajutaţi. Uite, tocmai vroiam să-l rog pe August să facă o expunere, cât de sumară, a ideilor noastre; tocmai pentru ca poemul Veronei să poată fi înţeles, şi prietenii mei să-şi poată exprima opinia în cunoştinţă de cauză.

— Da, îl sprijini Verona, poate că am ales o bucată prea grea pentru nişte oameni care abia încep să se apropie de artă. Îmi pare rău. Poate că ar fi bine. Ca August să le explice...

— August, arată-le cum stă chestia, făcu grasul.

— Bine, nu mă mai pisaţi, se învoi bubosul cu bărbuţă.

Îşi trase scaunul în mijlocul odăii, la distanţă egală de toţi ascultătorii, tuşi, se foi, deschise gura şi rămase astfel o clipă, şi inginerul se întrebă dacă nu cumva după poezia mută aveau să fie nevoiţi să înghită şi o expunere de principii tot fără cuvinte. Teoreticianul părea însă că tace numai în aşteptarea unei inspiraţii. Inginerul se întoarse spre bibliotecă, căutând un loc în care să-şi aşeze paharul gol. Într-o doară, trase afară o cărticică foarte subţire. Pe copertă scria: “Constantin Dumitru. *Floare la ureche.* Poeme.” Iar mai jos – data publicării: cu trei ani în urmă. Aruncă o privire pe prima pagină şi văzu o dedicaţie mâzgălită: “Lui Paul, pentru viitorul scrisului nostru”.

— Literatura mimică, domnilor, începu August, căci opera pe care v-a oferit-o Verona ca s-o apreciaţi astă-seară aici nu e decât un autentic şi în acelaşi timp tipic exemplar al literaturii mimice, este, la ora la care o

dezbatem, singura doctrină literară care mai poate reaprinde o speranţă în inima autorilor şi publicului, după chinuitoarele încercări prin care a trecut întreaga artă a lumii înainte şi în urma ultimului război.

În momentul când anarhia ajunsese la culmea ei, când dezastrul general excludea orice speranţă, când iubitorii de altădată se refugiau în masă în plictiseala sinucigaşă a ştiinţei, atunci...

Îşi trase răsuflarea. Avea o înfăţişare plictisită, de ghid de muzeu care-şi cunoaşte repertoriul pe de rost.

— Atunci a apărut doctrina Veronei, în România, la Râmnicul-Sărat. O numesc cu zgârcenie doctrina; ea merită într-adevăr numele de “Renaştere”. Verona a conceput, prima în lume şi independent de anumite falsuri evidente, pastişe neruşinate care pâlpâie periodic şi apoi mor definitiv în Occident, a conceput, zic, tocmai literatura mimică, ce v-a încântat minţile şi inimile astă-seară. Un timp, şi-a folosit energia în critica literară, propagând idei care au fost temelia artei ei de azi, şi provocând spaima spiritelor inferioare. Activitatea aceasta nu o mulţumea, şi deşi prestigiul ei începuse să depăşească hotarele ţării, critichesa a părăsit brusc domeniul critic, sacrificându-se din nou incertitudinilor şi suferinţelor originalităţii.

Şi iată că s-au găsit adepţi care să îmbrăţişeze noua mişcare, transformând-o în cel mai important curent al artei romaneşti contemporane. Vom fi astfel martorii unui nou moment în care arta românească va revoluţiona arta Europei.

Caracteristica esenţială a literaturii mimice sare în ochi, şi cred că toţi cei de faţă au observat-o. Suprimând cuvântul, literatura mimică taie dintr-o dată nodul gordian pe care-l împleteau înţelesul, subînţelesul şi neînţelesul. Niciuna din capcanele cuvântului nu mai ameninţă literatura. Ne putem astfel bucura în voie de libertatea, rezonanţa, elocvenţa, frumuseţea, expresivitatea şi

bogăţia de sens a tăcerii. În felul acesta, artistul rupe în fine cordonul ombilical care-l lega de auditoriul său. Artistul şi publicul se eliberează definitiv unul de celălalt. Bogăţia inedită a artei mimice vine tocmai din faptul că ea dă publicului posibilitatea infinită a interpretării şi participării, nesupunându-l nici unicităţii artistului, nici unicităţii operei şi a sensului ei. Căci, uitasem să adaug, literatura mimică e o literatură colectivă. Practicată de o colectivitate, cum e a noastră, în folosul unei alte colectivităţi. Literatura mimică dă prima lovitură primejdiosului mit al unicităţii artistului, pune în cauză pentru prima dată indecenta fascinaţie fizică pe care au exercitat-o sistematic asupra audienţelor lor reprezentanţii artei vechi. În spaţiul mimic nu există personalităţi, toţi ne amestecăm unii cu alţii, pentru a ne regăsi unii în alţii. Numai marii oficianţi, cum e preoteasa noastră Verona, au dreptul la o temporară şi de altfel foarte restrânsă identitate. În consecinţă, opera se desparte de autor, autorul de operă; la acest nivel, instinctul de posesiune nu se mai exprimă, sterilele probleme de paternitate dispar, artistul devine indiferent operei, şi opera devine indiferentă artistului, trăim realmente în artă, viaţa noastră devine o viaţă în artă. Într-un fel, opera suntem noi înşine, noi suntem propriile noastre opere, existenţa ne e opera, trupul ne e opera, chinul ne e opera, totul devine operă, putem integra orice operei, prin simplul nostru gând, prin simpla noastră voinţă, simţim că universul e opera noastră, că viaţa şi moartea sunt opera noastră, că Dumnezeu e opera noastră, că suntem Dumnezeu!

Îşi luase vânt şi nu se mai putea opri. Cineva îi întinse un pahar plin. Îl luă, îl sorbi dintr-o înghiţitură, reîncepu cu un ton mai jos:

— Numele nostru nu mai are importanţă. Dorim şi trebuie să dorim să-i pierdem. Dorim să ne pierdem în arta noastră. Poate că ne e dat să trăim cel mai mare

moment al artei pământeşti, poate că acesta e cel mai mare curent artistic, şi ultimul.

Căci, urmărind arta Veronei, oricine îşi poate da seama că tema ei e moartea. Da, moartea, în toate accepţiile, reprezentările şi simbolurile ei, formă şi fond, materie şi semnificaţie, moartea individuală şi moartea generală, ultimul cuvânt despre moarte. Moartea sunetului, moartea sensului, moartea regulilor, moartea personalităţii! Fiecare moment de expresie al Veronei e un moment care anticipează agonia; nu e vorba de similitudinea exterioară (aceea că în agonie exprimi de obicei cu jocul fizionomiei, şi nu cu cuvântul), ci de una adâncă. Numai un public de muribunzi poate de fapt să ducă până la capăt revelaţia artei Veronei, să-i simtă mesajul până la ultima sa consecinţă. Da, subiectul nostru e moartea şi numai noi putem în lumea modernă să exprimăm moartea, s-o facem înţeleasă şi suportabilă, s-o justificăm, să-i demonstrăm necesitatea şi măreţia.

Plopescu adusese nişte sticle de vin negru şi un alt rând de pahare. Inginerul, atent să nu piardă vreun cuvânt al scriitorilor, simţi cum i se aşază un pahar plin în mâna deschisă, strânse degetele în jurul lui, apoi îl duse la gură şi bău fără să-i simtă gustul, îl întoarse gol între degete, şi deodată se auzi întrebând:

— Bine, dar atunci de ce vă mâi spuneţi scriitori, dacă nu mai scrieţi nimic? Căci, după câte înţeleg, nu mai scrieţi nimic.

De dispreţ, cineva fornăi pe nas ca un cal. Grasul răspunse de sus:

— Domnul meu, scrisul e un opium pentru artişti, ca şi toate celelalte forme de artă nenaturală, în care expresia nu are loc în chip nemijlocit şi fără adjuvantul materiei, fără ispita instrumentelor şi tehnicilor. De altfel, noi nici nu ne spunem scriitori. Pentru noi nu există nume. Oamenii îl numesc pe Dumnezeii aşa pentru că nu există decât nume omeneşti pentru el, nume care nu-l pot

surprinde în adevărata lui natură. Nouă, tot aşa, cuvintele nu ni se potrivesc. Dar istoria nu are la îndemână decât cuvinte, şi cum ar putea istoria să nu însemne trecerea noastră? Poate că, într-un viitor mai bun, oamenii nu-şi vor mai aminti de noi cu cuvinte, poate că moştenirea noastră va face parte din creierul lor, încă din clipa naşterii, ca o circumvoluţie.

— Ai înţeles? îl întrebă individul elegant pe inginer, direct şi familiar, iar inginerul ezită:

— Da, într-un fel cred că încep să înţeleg, dar…

Individul elegant se întoarse spre Plopescu, părând exasperat:

— Ascultă, mă Paul, ce e cu prietenii ăştia ai tăi de înţeleg aşa de greu? Se prefac? Ori *nu vor* să înţeleagă? Ori poate că nu sunt destul de deştepţi! Te pomeneşti că asta e! N-or fi destul de deştepţi! Că doar nu poţi pricepe lucruri care te depăşesc, nu? Şi la urma urmei, de unde au mai venit şi ăştia doi? Până acum nu ne-ai vorbit de ei! Ce caută ăştia aici, au venit să ne strice seara?

Bibi făcu o mişcare în scaun, gata să se ridice, şi chipul lui exprimă clar: “Uşurel, băieţaş, nu fi obraznic, că te scot prin pereţi!” Dar inginerul îl privi, şi Bibi făcu un efort şi rămase pe scaun.

— Domnule, spuse inginerul, nu te supăra, te rog să mă ierţi, regret că te-am enervat, am făcut-o fără să vreau. Nici nu ştii ce preţioase sunt pentru mine toate lucrurile pe care le-am auzit astă-seară aici. Ele sunt foarte preţioase pentru mine, fiindcă…

Îi aruncă o privire lui Bibi, care părea acum că se luptă să nu caşte în gura mare.

— … fiindcă şi eu sunt scriitor! încheie inginerul.

— Asta nu schimbă lucrurile cu nimic. Şi apoi, ce fel de scriitor poţi fi dumneata? Desigur, nu unul ca noi…

— Nu! Nu! se grăbi inginerul. Desigur, eu nu sunt un scriitor ca dumneavoastră… Eu… scriu. Însă… însă mă interesează foarte mult arta dumneavoastră (cuprinse în

gestul mâinii tot grupul) tocmai pentru că – parcă aşa spuneaţi – e o artă care ajută omul să înţeleagă moartea, îl învaţă să nu se mai teamă de ea. Cel puţin, eu aşa am înţeles. Greşesc?

— Nu cine ştie cât, se învoi grasul. Da, literatura noastră putem spune că face şi asta.

— Dar dumneata despre ce scrii? se interesă Verona.

— Despre moarte, spuse inginerul.

Se auzi un zgomot uşor şi ritmic, parcă de sticlă lovită de un deget îndoit. Plopescu se ridică, dispăru în coridor.

Scriitorii se uitau cu interes la inginer. Verona îşi încrucişa braţele sub sânii ruinaţi şi păru gata să spună un adevăr fundamental.

Plopescu reveni.

— Să nu vă supăraţi, e varămea. Astăseară s-a întors mai devreme. O să vină aici, n-o să ne deranjeze, puteţi spune ce vreţi în faţa ei. Ştii, se întoarse el explicativ spre Bibi, camera e a ei, eu de fapt nu stau aici; dorm aici numai, uneori. Ea însă e o fată deşteaptă, ne lasă aici în fiecare vineri ca să ne întâlnim şi să discutăm.

— Va să zică, ăştia doi sunt scriitori, făcu cel cu ţigaret spre Plopescu, cum ar fi spus “Va să zică, ăştia doi sunt nişte spioni”. Parcă luasem o hotărâre acum o lună…

— Stai, dragă, nu te grăbi, spuse Plopescu, nici eu nu ştiam, niciunul dintre ei nu mi-a spus vreodată că scrie. E împotriva principiilor noastre, sigur, dar acum…

Verona se sculă, traversă camera, luă un scaun de lângă perete, îl puse chiar în faţa inginerului, se aşeză dizgraţios pe el şi-i zâmbi.

— Iartă-mă curiozitatea, chiar *scrii*? Cu stilou şi hârtie?

— Nu, spuse inginerul. Nu cu stilou şi hârtie. Am o maşină de scris. Scriu la maşina de scris.

— Ce-ai publicat?

— Nu… nu public. Scriu numai pentru mine.

— Scrii despre moarte?

— Da.

— Numai despre moarte?

— Da.

Bibi, depăşit de evenimente, asculta cu gura căscată.

— E foarte interesant. N-aş mai fi crezut că un om ai zilelor noastre mai poate scrie despre moarte. Vreau să spun, mai poate scrie despre moarte cu metodele tradiţionale. Dar dumneata pari un om atât de candid, încât... în sfârşit. Nivelul dumitale intelectual pare foarte scăzut, nu te superi că sunt sinceră, nu? (Inginerul neagă din cap.) Ce rost ar avea de altfel, să te mint? Recunoaşte şi dumneata că nu te-aş ajuta cu nimic, nu te pot ajuta decât spunându-ţi adevărul. E ciudat ca un om cu nivelul dumitale să atace un subiect atât de pretenţios. Nu e exclus ca acest subiect să nu fie, de fapt, subiectul dumitale. Poate ai auzit undeva, ai citit undeva, moartea e o temă artistică la ordinea zilei, cine ştie cum ai fost influenţat de altcineva, fără să-ţi dai seama... Crezi că moartea reprezintă la dumneata o preocupare sinceră?

— Da, spuse inginerul.

— Da, fireşte ce-ai fi putut să răspunzi dumneata? Dar asta nu înseamnă că ăsta e chiar adevărul. S-ar putea de pildă ca dumneata însuţi să nu-ţi dai seama că e ceva străin, o influenţă puternică, dar totuşi trecătoare, o ambiţie, o modă... Nu-ţi seamănă un asemenea subiect. Arăţi atât de vital...

Îl mâncă din ochi o clipă; vocea îi tremură nostalgic; apoi redeveni netedă şi demonstrativă.

— În fine, s-ar putea totuşi să mă înşel. Esenţialul nu stă aici. Dar ia spune-mi, cum ţi se pare dumitale moartea?

— Poftim? făcu inginerul.

— Cum ţi se pare moartea?

— Cum mi se pare... Cum să mi se pară? Oare moartea poate părea omului în vreun fel?

— Vai de mine, în o mie de feluri! Asta e trăsătura cea mai caracteristică a morţii, are o mie de feţe. Totuşi,

oamenii obişnuiţi se împart, când e vorba de moarte, în două categorii. Unora, moartea li se pare o deschidere, altora li se pare o închidere. Dumneata din care categorie faci parte?

În cameră intră fără zgomot o femeie. O femeie tânără. Vara lui Paul Plopescu, fără îndoială. Înaltă, cu ochii aproape ascunşi de gene foarte lungi, cu părul castaniu, lung şi probabil foarte moale, bătându-i umerii. Era îmbrăcată într-o rochie închisă, fără nicio bijuterie sau alt fleac lucitor, răspândea în mers o graţie foarte discretă, atât de discretă încât la prima vedere ar fi putut părea chiar ştearsă. O femeie statuară, născătoare de tăcere, puţin depărtată. O femeie care avea un vag aer de profesoară, i se păru lui Bibi. Dar o profesoară frumoasă, inteligentă, feminină. Ea se aşează chiar lângă bibliotecă, pe câteva perne clădite una peste alta acolo, şi ceilalţi n-o băgară în seamă, prinşi în dialogul care începuse. Vara lui Plopescu se uită cu atenţie la inginer, ca şi cum l-ar fi cunoscut de undeva, apoi îşi atinse părul cu mâna îngustă şi albă, cu degete lungi. Inginerul n-o vedea, prins în dialogul pe care tot el îl provocase, iar Bibi nu se mai uită nici el la ea, intrigat la culme de invenţiile absolut neaşteptate, şi deocamdată fără scop aparent, ale inginerului.

— Nu fac parte din niciuna din aceste categorii, spunea inginerul. Pentru mine, moartea e un dreptunghi foarte lung şi strâmt, un coridor prin care trec eu, împins spre capătul lui. Capătul de început e în urmă, nu mi-l mai amintesc, parcă nu l-am cunoscut niciodată, parcă nici n-ar exista. Mă îndepărtez de el, fie că el există sau nu, mă îndepărtez de el iremediabil, împins de forţe invincibile, către zidul sfârşitului. Merg astfel între laturile paralele ale dreptunghiului, şi într-o zi voi atinge zidul de sfârşit şi mă voi topi în el, lăsându-l gol şi imaculat, ca şi înainte, neînsemnându-l nici măcar cu o pată.

— Ca metaforă, nu e prea original, aprecie Verona. Alte

reprezentări ale morţii nu mai ai?

— Uneori, moartea mi se pare un înot într-o mare de ceaţă. În jur doar cenuşiul ceţii, plutesc în el, nu mai sunt dimensiuni, puncte cardinale, dreapta şi stânga, sus şi jos, aproape şi departe. Poate asta să fie senzaţia astronauţilor în cosmos, care oricum s-ar întoarce nu ajung să stea cu capul în jos şi picioarele în sus. La fel şi eu: în infinitul ceţii, rămân nemişcat, pentru că nu mai sunt repere, oriunde m-aş uita văd acelaşi lucru, oriunde m-aş îndrepta, tot acolo ajung, adică nicăieri, întind braţele în ceaţă, şi deodată le pierd, şi nu simt nicio durere, întorc capul, şi deodată el se rupe din umeri şi începe să plutească independent, şi nu mă doare nimic, nu am nicio senzaţie de neobişnuit, apoi mă rup tot în bucăţi mici, care la rândul lor se rup în bucăţi şi mai mici, din ce în ce mai mici. Unde sunt, unde am rămas, în care fărâmă din mine? Nu ştiu, şi mă fărâmiţez tot mai mult, pulberea mea se amestecă în ceaţă, ceaţa mea se dizolvă în ceaţa din jur, pace, nimic, pacea mea în pacea din jur, nimicul meu în nimicul cel mare.

Verona îl asculta cu un aer circumspect. Ceilalţi tăceau, ostili ca nişte specialişti cărora li se expune o ipoteză rivală. Vara lui Plopescu se mişcă fără zgomot pe pernele ei, întinzându-şi pe covor picioarele, pe care şi le ţinuse până atunci adunate sub ea. Picioare lungi, de culoarea ceaiului; sau a unui apus palid; sau a unui miez de fruct tropical; sau a nisipului roşcat şi fierbinte pe care cad vara trupurile împuşcate de soare.

— Alteori, mi se pare că s-ar putea să mor în somn. Conştiinţa devine esenţa vieţii, lipsa ei, oricât de scurtă, înseamnă moartea. Groaza de somn mă ţine ceasuri întregi deştept, până când obosesc atât de tare, încât doresc moartea ca pe-o sinucidere. Apoi, oboseala învinge trupul, învinge creierul, învinge orice, degeaba mă zbat să scap somnului, cad în el ca o piatră într-o prăpastie, vuind în cădere. Fundul îngrozitor al prăpastiei

nu se vede, cad cu capul înainte, uneori mă lovesc de pereţii ascuţiţi, care se îngustează, mă dau peste cap în aer, cad mai departe, însoţit de propriul meu vuiet, mă uit în jos şi nu disting nimic, prăpastia e fără fund. Cad cu inima înjunghiată de sentimentul că peste câteva secunde mă voi sfărâma jos, şi toată fiinţa mea trăieşte în închipuire această sfărâmare, şi încearcă să se strângă în ea însăşi, să se ascundă în ea însăşi ca să scape. Cum să fac ca să mă întorc întreg pe dos, aşa cum se întoarce pe dos o mănuşă, să feresc înăuntrul meu toate părţile mele fragile, capul cu ochi, pieptul cu inimă, spinarea, sexul, tot ceea ce m-a însoţit în lume, m-a chinuit în viaţă, mi-a dat înfăţişare unică, tot ceea ce am fost *eu?* Mâinile cu care am muncit, gura din care am vorbit, tâmplele din care am gândit, sămânţa cu care m-am împrăştiat în cele patru vânturi, toate cad în gol şi ţipă de groază, şi strivirea de jos, moartea tare ca piatra, nu vine, nu vine, nu vine, şi toate în mine înnebunesc de întârzierea ei. Vuietul scade, abia se mai aude, dispare, cad în tăcere, pereţii dispar, nu se mai vede nimic, nu e nici alb, nici negru, nu e nimic, cad într-un vid total, izbitura nu mai vine, căderea continuă, nu mai pot, vreau să se sfârşească, plâng după zdrobirea cu sânge şi oase străpungând carnea, mă rog să se sfârşească, pic mai departe, nu se mai opreşte, înnebunesc, mor de chin, şi pic înainte, mort după o oprire care de acum înainte nu va mai veni.

Aceeaşi senzaţie o am când insomnia se prelungeşte. Nici nu sunt treaz, nici nu dorm, nu mai simt patul sub mine, trupul parcă e prins sub o presă imensă, nu poate face nicio mişcare, capul parcă e plin cu câlţi, o adevărată moarte vie. Mă cutremur la gândul că moartea ar putea fi aşa. Şi dacă ar fi aşa, atunci ar fi mai îngrozitoare decât orice infern descris în vreo carte. Paul, mai dă-mi puţin vin.

Paul sosi cu sticla, şi inginerul bău cu sete. Vara lui

Plopescu continua să-l privească cu atenţie, o atenţie care părea să prelungească o cunoaştere anterioară, ca şi cum l-ar mai fi privit şi altă dată, ca şi cum azi îl revedea. Vorbind, inginerul trecea cu ochii de la unul la altul, se opri şi asupra ei, dar, prea posedat de ce spunea, uită în clipa următoare că o văzuse, aşa că de fapt nici n-o văzu.

— Modul cel mai fericit în care îmi pot închipui moartea e să fiu culcat în sicriu, purtat la groapă, cufundat în ea, şi atunci, chiar în clipa dinaintea primilor bulgări, printr-o minune, ochii să-mi fugă din orbite, să părăsească trupul galben, să sară afară fără ca cineva să bage de seamă, şi eu să pot sări afară o dată cu ei. Să pot, adunat în ochii mei, să fug de propriul meu cadavru; să mă ascund în ei de moartea mea.

O, ce fericit aş fi dacă s-ar putea întâmpla un asemenea miracol! Aşezat în propria mea privire, tolănit în ea ca într-o litieră, m-aş lăsa purtat peste lume, şi n-aş mai fi decât o simplă esenţă umană strânsă în privirea unor ochi care au trecut, în amintirea unui trup care a fost, a suferit, a iubit. Aş trece încet, gânditor, melancolic, prin lumea pe care am cunoscut-o altfel, aş privi urmele pe care le-am lăsat în ea, aş râde de repeziciunea cu care ele se şterg. Aş surprinde uneori, mai ales la început, conversaţii despre mine însumi. Prieteni buni, care nu mă vor uita chiar din prima clipă, vor spune din când în când un cuvânt despre mine în clipele când cineva, ceva le va aduce aminte de mine, sau pur şi simplu fără niciun rost. De multe ori, probabil, vor vorbi despre mine numai ca să se simtă bine sufleteşte, ca să-şi dovedească iarăşi lor înşile că m-au iubit cu adevărat şi că nu mă uită prea repede, şi când vor aduce vorba se vor simţi mândri, şi totuşi unii faţă de alţii vor încerca o oarecare stânjeneală, pentru că de fapt îşi vor da seama că se mint şi pe ei înşişi, şi unii pe alţii. Iar eu i-aş vedea, şi poate atunci mi-ar fi mai dragi ca oricând, bunii mei prieteni, pe care şi eu i-aş uita dacă ar muri în locul meu. Poate că i-aş

surprinde, de exemplu, făcând curte la rândul lor unor femei cărora le-am făcut şi eu curte, poate că evocarea mea ar fi un mijloc de apropiere între ei şi acele femei. Apoi, încet-încet, toate întâmplările, personale şi locurile de care am fost şi eu legat se vor despărţi, se vor amesteca, se vor uita. Şi voi pluti peste fiinţe şi lucruri care nu vor aminti de mine în niciun fel. Atunci mă voi bucura cel mai mult de singurătatea mea, de libertatea mea, de nefiinţa mea. Şi voi pluti. Voi pluti, dus de misterioase curente, lin, fără violenţe, fără naufragiu, atât de îndelung, încât poate că de la o vreme voi începe să mă întreb dacă într-adevăr nu sunt sortit să plutesc astfel la nesfârşit.

Era frumoasă vara lui Plopescu. De fapt, era foarte frumoasă. Câştiga mult dacă stăruiai cu privirea asupra ei, dacă nu te mulţumeai cu o cuprindere fugară. Buzele ei se întredeschiseră, dar nu într-un surâs, ci mai degrabă într-o crispare de suferinţă, şi dinţii înăuntrul gurii erau atât de albi şi de strălucitori, încât puteai avea timp de o clipă, privind-o, senzaţia absurdă că între buzele ei a răsărit o stea.

— Vă spun toate astea foarte sincer, sper că nu vă îndoiţi, deşi îmi sunteţi străini. Uneori îmi spun că propria mea moarte îmi e mie însumi cutremurător de străină, de rece, de indiferentă. Mă gândesc că altfel nu poate fi; îmi repet o bizară justificare biologică; apoi mă regăsesc, mort în faţa morţii mele. Faţă-n faţă, nemişcările noastre, a mea şi a ei, sunt egale. Poate că toţi suntem morţi în faţa morţii noastre. Justificarea biologică e tocmai ceea ce mă disperă, mă revoltă, mi se pare absurd şi grotesc. Nu e aşa, nu poate fi destul. Fără o asemenea justificare, moartea ar avea o înfăţişare omenească, nu s-ar depărta astfel de noi. O moarte naturală, o moarte normală, iată ce ne oferă manualele de anatomie şi fiziologie. Cum e posibil? Cum de suportăm?

Avea sâni frumoşi, cel puţin aşa se ghiceau sub rochie.

Aşezaţi sus, plini. Avea talia îngustă, din care se eliberau şoldurile, coapsele, genunchii, avea toată un corp viu şi odihnitor, da, acesta era cuvântul: odihnitor. Un corp care în nopţile calde ale verii Bucureştiului îşi e propriul lui pat.

— Tot ce ne-ai spus dumneata, oricât de patetic ai fi vorbit, opină Verona, nu sunt decât metafore, unele frumoase, multe naive, toate foarte demodate. Care-i părerea voastră? se întoarse ea spre grup.

— Pentru mine, spuse cel cu bărbuţă, moartea e un mod de a-i recunoaşte pe cei aleşi. Numai cei aleşi mor, ceilalţi trăiesc la nesfârşit, şi toată lumea îi uită, îi confundă, apoi le dă nume noi, şi ciclul se reia de la capăt. Noi, de pildă, vom muri. Dumneata însă, preastimate domn, n-ar fi exclus ca, dată fiind natura lucrurilor pe care le spui, să continui să trăieşti mereu. Tu ce părere ai, Paul?

Paul, în patru labe, căuta ceva în cel mai de jos raft al bibliotecii. Scoase un mic răcnet de victorie şi se ridică, în mână cu un volum jerpelit.

— Să citim de aici!

— Paul! strigă scriitorii, consternaţi, dar Paul deja întorcea febril paginile, muindu-şi din când în când un deget în gură.

— Ce-i ăsta? întrebă inginerul.

— Un dicţionar de maxime. Ascultaţi!

— Paul! Grasul se ridică de pe scaun, solemn. E de datoria mea să-ţi atrag atenţia că te laşi târât în mod inconştient tocmai în starea subspirituală de care am încercat atâta timp, reuşind abia recent, să ne eliberăm. Acest domn, fie că e de bună-credinţă, fie că joacă cu o perfectă falsitate un rol, ne-a scos astă-seară din lumea noastră, cucerită atât de dureros, şi e pe cale, să ne întoarcă înapoi, în umilitoarea fundătură de unde am plecat. Sunt luni de zile de când aşa ceva nu s-a mai întâmplat. Şi e suficient să vină doi necunoscuţi, aş putea spune cu îndreptăţire doi provocatori, pentru ca să uităm

lupta pe care am dus-o, să renunţăm la revoluţia spiritului pe altarul căreia jurasem să ne scarificăm viaţa şi opera!

— Ţuţule! spuse mângâietor Paul, întristându-şi gura şi ochii.

— Niciun "Ţuţule"! Calci declaraţia-program a mişcării noastre, pe care ai votat-o şi tu alături de noi! Ai uitat ce scria în ea? Grupul nostru, cel mai avansat detaşament al spiritului contemporan, singurul capabil să înfăptuiască revoluţia totală împotriva artelor neoburgheze?

— Ţuţule dragă, exagerezi, spuse Plopescu. De altfel, de ce să nu citesc? Din când în când trebuie să mai citim câte ceva. Duşmanul trebuie cunoscut. Ascultaţi! Am să citesc la întâmplare, amestecând autorii: "Nu spuneţi despre un om că e fericit până când nu e mort". — Eschil. "Deşi toate astea pot fi un joc pentru voi, pentru noi înseamnă moarte." – Esop. "Ceea ce numim moarte e un lucru ce smulge lacrimi oamenilor, şi totuşi ne petrecem o treime din viaţă în somn." – Byron. "Nu voi muri cu totul." – Horaţiu. "Nu ne temem de moarte, ci de ideea morţii" – tot Horaţiu. "Oamenii care fug de moarte aleargă după ea." – Democrit. "Ora despărţirii a sosit, iar noi trebuie să ne urmăm fiecare calea sa – eu către moarte, voi către viaţă. Care e mai bună, numai Dumnezeu ştie." – Atribuită lui Socrate. "Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat." – Iov. "Să mai dormi puţin, să mai aţipeşti puţin, să mai încrucişezi puţin mâinile ca să dormi." – Pildele lui Solomon. "Acum sunt pe cale să-mi încep ultima călătorie, care va fi un lung salt în întuneric" — Thomas Hobbes. "Să fie moartea ultimul somn? Nu, ea e ultima deşteptare." – Scott. "Începem să murim de cum ne-am născut, şi sfârşitul e legat de început." – Manilius. "Nimic în viaţă nu i s-a potrivit mai bine decât părăsirea ei." – Shakespeare. "Degetul Domnului îl atinse, şi el dormi." – Tennyson. "Moartea şi locuinţa morţilor au dat înapoi pe morţii care erau în ele. Fiecare a fost judecat după faptele lui." –

Apocalipsa lui Ioan. “Cine trăieşte mai multe vieţi trebuie să moară de mai multe morţi.” – Oscar Wilde. “Moarte, unde îţi este ciuma? Locuinţă a morţilor, unde îţi este nimicirea?” – Osea. “Plata păcatului este moartea.” – Apostolul Pavel.

— Ei, şi ce-i cu toate astea? întrebă grasul. Mie unuia nu-mi spun nimic.

Are dreptate, îl sprijini Verona. Vă daţi seama, prieteni, că toate astea sunt vorbe, că ele pot să fie în egală măsură adevăr şi minciună, şi atunci adevărul şi minciuna se neutralizează şi nu mai rămâne nimic? Ai avut o foarte bună idee că ai citit, Paul. Se verifică iar că drumul nostru e cel adevărat, că numai el duce repede şi fără cotituri până-n inima morţii. Dumitale, toate citatele astea ţi s-au părut demne de reţinut?

Cealaltă îşi mişcă iar picioarele pe covor, ascultând, dar parcă ascultând de departe, parcă gândindu-se la ale ei. Iar picioarele ei se mişcau cu mândrie în îngustimea rochiei, genunchii rotunzi se frecau unul de altul, coapsele i se văzură o clipă, atât cât să spună: “Degeaba îi pui întrebări; oricâte întrebări i-ai pune, el tot al meu va fi.”

Doamnă, spuse inginerul, ce-aş putea răspunde eu? Paul le-a citit atât de repede, de parcă n-ar fi fost gândite de oameni atât de mari, de parcă n-ar fi avut un înţeles. Pe cât mi se pare mie, omul fuge de cruzimea vieţii, dar fugind de cruzimea vieţii nu se poate îndrepta decât spre cruzimea morţii, nu? Încearcă să prindă moartea în cuvinte, ca să şi-o apropie, ca să şi-o supună, ca să nu mai fie atât de despărţit de ea şi deci atât de terorizat de necunoscutul ei. Cel puţin aşa mi se pare mie. Sigur, oricând putem demonstra că în toate citatele astea nu există niciun adevăr. Dar mie mi se pare că există unul, singur şi limpede, chiar şi în acele vorbe care vor să spună tocmai contrariul: ne e frică de moarte, luptăm cu ea, şi ca s-o învingem suntem gata să facem orice,

suntem gata chiar s-o iubim.

Verona respiră adânc, se încruntă, se destinse; dialogul începea s-o obosească. Îi privi pe ceilalţi, cerându-le ajutorul. Ei însă nu dădeau semne că vor să intervină. Ea respiră adânc iar, cu o expresie de resemnare, şi deschise gura pentru concluzii.

— Mă rog... S-ar putea ca ceea ce spui dumneata să fie adevărat. Dar numai în limitele dumitale. Ai spus aici tot felul de lucruri, în genere neoriginale şi naive, ai făcut chiar figuri de stil, foarte demodate, unele având un anumit farmec elementar. Opinia mea e că tema te depăşeşte. Nu o poţi exprima nici măcar la un nivel tradiţional. Nu spun că nu eşti sincer în preocuparea dumitale. Totuşi, e limpede că ea nu e de origine structurală. Cu siguranţă, ai fost influenţat de un fapt real. Aici, oricum, eşti între oameni care te privesc cu simpatie, şi ai putea să te mărturiseşti. Ai pierdut recent un prieten mai apropiat? O rudă? O iubită poate? Nu te sfii să ne spui. Noi suntem oameni discreţi. Şi în afară de asta, mâine vom fi uitat cu siguranţă totul. Şi pe dumneata. Haide, dacă ne dai suportul material, vom putea şi noi să apreciem exact, să te ajutăm cu judecata noastră. Despre cine e vorba?

— Nu e vorba de o altă persoană. Chiar eu... am să mor foarte curând, spuse stânjenit inginerul, şi deodată se opri, siderat de expresia care se zugrăvise pe chipul tânărului cu bărbuţă.

Acesta părea îngrozit ca de o fantomă. Ochii i se măriseră monstruos, iar gura lui abia putu articula:

— Cum adică... ai să mori?

— Da... adică... cum să vă explic? Inginerul se simţi penibil. Chiar aşa: Nu mi-au mai rămas decât poate şase luni. Sunt bolnav. Bolnav de o boală căreia nu i se cunoaşte remediul. Cel puţin aşa mi s-a spus...

Nu putu continua, pentru că celălalt îl acoperi, ţipând isteric:

— Aţi văzut? Aţi văzut? Duşmanul e în mijlocul nostru! Iată din nou teoria experienţei, dusă până la ultimele ei limite! Acest om ne vorbeşte despre moarte, şi apoi ne mărturiseşte că va muri cu adevărat, că a vorbit despre el însuşi! Bine, dar e infernal, nu se mai poate suporta! Acest şantaj oribil cu fapte reale, până şi cu morţi reale! Vrea să ne convingă că poate şti el mai bine, şi asta numai pentru că i s-a întâmplat lui să moară! Ha! Noi, care murim în fiecare secundă arşi în combustia noastră genială, ascultăm orăcăiala unei broaşte pe care arşiţa o ţintuit-o pe uscat! Dar nu! Nu ne vei putea şantaja cu moartea dumitale adevărată, nu ne vei putea convinge nici cu un milion de morţi adevărate! Cine eşti dumneata? O pereche de pantofi numerotaţi la muzeul de la Auschwitz? Şi ce dacă mori? Mori printr-un hazard, mori printr-un noroc! Unui om ca dumneata nu i se dăruie moartea! Ai câştigat-o la loterie şi te lauzi cu ea, şi cui, nouă? Nu meritai să mori? Meritai să trăieşti, şi să scrii! Să scrii literatură! Să fii citit! Să dai autografe, în librării, la fete de liceu! Să te cureţi din întâmplare într-un accident stupid de avion, şi lumea să spună: “Vedeţi? Presimţea!” O, am sperat că nu voi mai întâlni rasa aceasta de fanfaroni care se laudă cu dureri autentice, cu suferinţe întâmplate, care-şi prefac tragediile în învăţăminte pentru omenire! Şi unde? Aici între noi, în casa pe care ne-o făcusem sanctuar, sfidând altarele frunţilor noastre?! Ei bine, eu unul strig: NU!

Şi ieşi în fuga mare, trântind atât de tare uşa cu geam, încât Plopescu se repezi după el, să vadă dacă nu se spărsese.

Chiar şi ceilalţi păreau jenaţi. În fotoliul lui, Bibi abia mai sufla. Tăcerea o sparse chiar inginerul.

— Îmi pare rău, n-aş fi vrut să-l fac să plece. Dacă aş fi ştiut că-şi iese din fire atât de repede...

Verona Marian vorbi cu greu:

— Să nu i-o iei în nume de rău. Nu-ţi poţi face o idee

despre cât de grea e lupta noastră estetică, despre ce fel de oameni avem de înfruntat. Niciunul dintre noi nu crede despre dumneata ce a spus el, te asigur.

— N-ar fi trebuit să fugă aşa, spuse inginerul.

— Oricum, tot trebuia să plecăm cu toţii. E aproape trei. Mergem, copii, nu?

Ea se ridică, şi la semnalul ei se ridicară şi toţi ceilalţi.

— Să mergem şi noi, murmură inginerul. Hai, Bibi.

Vara lui Plopescu se ridică elastic de pe pernele ei şi stătu, înaltă şi subţire, lângă bibliotecă, parcă încolţită în acea clipă dintre cărţi.

— Aţi plecat? făcu Paul, întorcându-se în cameră. Aţi plecat şi aţi mai lăsat nişte vin, ca niciodată. Hai să vă conduc câţiva paşi.

Se întoarse spre vara lui şi-i şopti câteva cuvinte la ureche. Bibi ciuli urechea ca să-i audă numele, şi într-adevăr, Paul i-l rosti, dar atât de încet încât nu se auzi decât sfârşitul lui: "… ina", sau cam aşa ceva.

Scriitorii ieşiseră, înghesuindu-se în uşă. Inginerul era pe urmele lor când văzu o femeie lângă bibliotecă. Se îndreptă spre ea.

— Sărut mâinile, domnişoară, noapte bună, v-am deranjat probabil foarte mult.

Pe tonul lui oficial şi absent, pentru că nu o spunea decât din politeţe, era obosit şi cu gândul la cu totul altceva.

Ea îi întinse mâna fără un cuvânt. El se aplecă s-o sărute. Atunci, ea, privindu-i de sus în jos umerii laţi şi ceafa plecată, se înfioră când el o sărută pe mână şi făcu un pas înainte, gata să-l atingă cu pieptul. Dar el se ridică şi fu înlocuit de Bibi. Bibi sărută şi el mâna şi o găsi dulce ca mierea şi aducătoare de linişte după toată acea seară aiuritoare. Se pomeniră apoi în curte.

Toată fundătura (Paul stătea pe Intrarea Forestierilor, care se deschide din Calea Moşilor) mirosea a ierburi crude. Cerul, limpede ca o oglindă nouă, ploua pe oraş cu

stele. Se auzi un câine, un tramvai. Răcoare. O ramură atinse obrazul inginerului. Scârţâitul porţii, şi iar afară, sub un felinar slab, în lumea de drumuri şi răscruci.

Scriitorii se adunaseră toţi în jurul maşinii. Grasul tocmai îşi aşeza fesele pe capotă, ca să se scoale apoi repede, să le arate celorlalţi ce suspensie bună are maşina.

— E grozavă, declară Verona. Maşina, vreau să spun. O ai de mult?

— Nu e a mea, e a lui, spuse Bibi, iar inginerul o lămuri:

— De doi ani.

— Vezi, voi oamenii obişnuiţi aveţi şi voi compensaţiile voastre, spuse Verona, combătându-şi invidia care-i strica glasul.

— Da, atâta timp cât le putem avea, răspunse inginerul.

În fine, ceilalţi plecară. Rămaseră cu Paul Plopescu.

— Vă duceţi să vă culcaţi? întrebă Paul. Dacă nu va culcaţi chiar acum, aş veni cu voi...

— E târziu, începu Bibi, dar inginerul spuse:

— E-n regulă, hai cu noi, încă nu ne-am spus mare lucru. Trebuie să mai găsim pe-acasă ceva de băut.

Găsiră o sticlă de rom de Cuba, şi cum o desfăcură, Bibi bău un pahar mare, apoi îl apucă pe Plopescu de un nasture de la jachetă.

— Ascultă, mă, ce era cu ăştia pe care i-am găsit la tine? Erau nebuni? Sau aşa sunt ei mereu?

— De ce să fie nebuni? zâmbi Plopescu. Aşa sunt ei de obicei. Mai sar ei peste cal uneori, e drept. Vouă vi se pare ciudat fiindcă nu-i cunoaşteţi. Eu m-am obişnuit cu ei şi-i găsesc interesanţi. Sigur că doctrina lor e greu de pus în practică, dar...

— Greu de pus în practică? Aiureala aia? Trebuie să fii dement să vrei să pui în practică aşa ceva! Unde-am ajunge? Asta se poate numi artă?

— De ce nu? Artă se poate numi orice. Nu trebuie s-o

respingi dacă n-o înţelegi.

— Ce să înţeleg, domnule? E ceva de înţeles? În viaţa mea n-am visat să aud asemenea bazaconii! Şi pe urâta aia, pe nesatisfăcuta aia care-şi dă atâta aere, de unde dracu aţi mai scos-o?

Plopescu izbucni în râs.

— Dacă şi-ar închipui ce spui tu acum despre ea!

— Rău îmi pare că nu i-am spus-o în faţă! Nu, Paul, serios! Pe cuvântul meu! Ştii ce respect am pentru opiniile tale, şi doar tu te pricepi, mă rog, un intelectual! Dar crezi într-adevăr în aşa ceva?

— Poate cred, poate nu cred... în orice caz, e foarte util să-i vezi, poţi învăţa foarte multe lucruri din greşelile lor. Recunoaşte că nu te-ai plictisit.

— Nici când văd canibali la cinema nu mă plictisesc! Se poate una ca asta? Nu mai există niciun bun-simţ?

— Bunul-simţ nu operează în artă, Bibi.

— Pe dracu! şi tu (se îndreptă spre inginer, care tocmai aranja ceva la magnetofon), ţie ce ţi-a venit să le spui ce le-ai spus?

— A avut o idee mare! spuse Paul. I-a făcut să se dezvăluie complet. Nu-i aşa că nu scrii, nu? Ştiam eu. Dar ei au crezut. Pe urmă, sublimă ideea să le spui că eşti bolnav de o boală incurabilă! Nemaipomenit! Doamne! Niciodată nu l-am văzut pe August într-un asemenea hal. Cum naiba ţi-a trecut prin cap aşa ceva?

— Ascultă asta. Ai să vezi cum.

Puse în mişcare banda înregistrată în prima zi a întoarcerii lui Bibi de la Constanţa. Fără să înţeleagă prea bine ce se întâmplă, Plopescu se aşează pe un scaun, cu paharul în mână. Ascultă, ascultă din ce în ce mai atent, apoi puse paharul jos şi, plin de uimire, nu mai făcu nicio mişcare până la capăt.

Banda se desfăşură toată, încet, de la un capăt spre celălalt, până la sfârşit, fiecare cuvânt la locul lui, exact aşa cum se întâmplase; uneori o întrerupere a lui Bibi, o

respiraţie când gura se apropia de microfon, un zgomot de băutură aruncată pe gât, un scârţâit de mobilă, şi iar vocea şi toată povestea, atât de simplă şi de uşor de înţeles.

Inginerul însuşi asculta cu mare atenţie. Nu-şi recunoştea vocea, nici cuvintele. Numai uneori, la câte-o întorsătură a frazei, la câte-o inflexiune, la câte-o creştere sau scădere a tonului, îşi dădea seama că el însuşi face la fel atunci când vorbeşte ca şi străinul cu voce plată şi cam dezagreabilă care spune o istorie atât de ciudată şi totodată atât de banală încât încetează să fie tristă. Era prima oară când asculta banda, o uitase; la fiecare cuvânt pe care-l spunea necunoscutul, recunoştea un lucru gândit de el, uneori chiar îşi amintea momentul când îl rostise tare.

Nu era el cel care vorbea. Nu *putea* fi el. Era un altul, care pronunţa indiferent şi fals vorbele lui. Aceeaşi senzaţie ca atunci când găseşti un disc vechi, cu vocea unui actor, unui cântăreţ, unui scriitor, unui om politic despre care ai auzit, ai citit, ai visat atâtea. E întotdeauna o cădere în real, o dinamitare a mitului printr-o voce strict omenească, uneori neplăcută, slabă, confuză sau fără dicţie; un sentiment de farsă, de teatralitate, de gând al marelui om jucat prost de altcineva. Şi inginerul surâse singur, în tăcere, de această idee.

— Totul e foarte greu, încheie obosit şi se stinse glasul din magnetofon, şi urmă tăcerea, o tăcere tulburată foarte puţin, aproape imperceptibil, de cealaltă tăcere, de tăcerea care se auzea de pe banda de magnetofon, învârtindu-se mai departe, către un sfârşit care nu se vede şi nu se înţelege; şi zgomotele celor două tăceri, tăcerea de azi a camerei pe care o invada încet ceaţa verzuie a dimineţii, tăcerea de atunci a camerei în care se destăinuise inginerul, se întâlniră, se puseră de acord, foşniră împreună.

Plopescu părea acum şi mai adolescent; tenul îi părea

şi mai fraged, parcă niciodată străpuns de barbă; sub ochi i se săpaseră nişte cearcăne de copil care nu şi-a făcut tot somnul de douăsprezece ore (inginerul îi remarcă ochii migdalaţi şi frumoşi care se voalau din când în când de o candoare paradisiacă); era palid, îşi muşca buzele delicat desenate, spuse cu o voce nesigură:

— Va să zică... era adevărat?

— Da, confirmă scurt inginerul, şi stinse magnetofonul.

— Şi mai ai...

— Poate o jumătate de an. Cu mult noroc, puţin mai mult.

— Şi ce faci?

— Absolut nimic.

— E cutremurător!

— Găseşti? Da, de fapt e. Ce părere ai de asta? — şi făcu un gest imprecis spre magnetofon.

— Când ai înregistrat-o?

— În câte să fi fost, Bibi? Când ai venit tu?

— Cred că nu-s mai mult de două săptămâni, spuse Bibi. Apoi, cu schimbare de ton, rugător: Să ne culcăm, eşti frânt de oboseală, n-are niciun rost, aşa n-ai să afli nimic! Să-l mai chemăm pe Paul în altă zi, n-o să se supere. Te epuizezi!

— Nu mă epuizez, trăiesc. Ei, ce părere ai de ea?

— E foarte... frumoasă. Adică... literar vorbind. Cum să-ţi spun... Iartă-mă, vorbesc prostii.

— Nu, spune, mă ajuţi foarte mult.

— E totuşi foarte frumoasa. Ca o pagină dintr-o carte bună. Ca un monolog al unui dramaturg bun. Înţelegi? Adică sună nu ştiu cum... sună...

— Fals, nu?

— Nu, nu sună fals. Mai bine zis, sună destul de făcut, dar simultan sună adevărat. Dracu ştie cum. Nu sună nici fals, nici adevărat. Sună straniu. Cred că de asta îţi vine să întrebi dacă nu cumva e fals. Nu ştiu, nu-mi pot da seama, iartă-mă, nu mi s-a întâmplat niciodată să aud aşa

ceva, un asemenea document... Dacă l-aş fi citit într-o carte... Mi-aş fi zis atunci poate: la uite ce autor ingenios, cum ştie să ocolească clişeele, cum reuşeşte să fie original, deşi lucrează într-un mare loc comun. Dar aşa... Aproape îmi vine să spun că minţi; am o reacţie de respingere, mă îndoiesc că poate fi aşa. Nu ştiu, e ceva neconvingător aici, neconvingător.

— De ce neconvingător? Te asigur că am spus adevărul. Adevărul pe care mi l-a spus un doctor cu diagnostic sigur. Vrei numele lui?

— Dumnezeule, cum îţi închipui că nu te cred? Nu de asta e vorba.

Tăcu şi-şi lăsă privirea în gol. Bibi simţi momentul şi profită.

— Fata aia era verişoara ta? Foarte frumoasă fată. Ce face?

— Nu face nimic. Vreau să spun: nu scrie. A terminat Arhitectura, dar nu practică. Face pictură pe sticlă, lucrări de artizanat. Are talent la aşa ceva.

— Măritată?

— Nu. E foarte retrasă. N-am văzut-o niciodată cu cineva.

— Aha! făcu Bibi, meditativ.

Cerul intra în apartament tot mai mult. În creşterea luminii, oraşul se preciza. Oceanul nopţii se retrăgea, şi din el apărea oraşul, ud de noapte, şiroind de întuneric, ca o carcasă neagră de vas scufundat. Bibi se ridică şi deschise fereastra. O undă de aer proaspăt căzând pe suflete, o amintire a clipelor de încredere.

— Eu plec, spuse Plopescu.

Nimeni nu-i răspunse. Bibi îşi ţinea o mână la frunte, ca un om bolnav. Inginerul, căzut în fotoliu, părea că doarme cu ochii deschişi.

Plopescu se mişcă spre uşă. Bibi se urni de lângă fereastră.

— Stai, spuse inginerul, şi ceilalţi doi se întoarseră spre

el. Paul, e mai bine să uiţi toată afacerea asta. Banda pe care ai auzit-o. Deşi totul e adevărat. Dar tu trebuie să uiţi acest adevăr. El nu e valabil decât pentru mine. Cred că şi de aceea sună atât de fals. N-are rost să-ţi pui întrebări, să-ţi creezi îndoieli; uite, înainte de a ne întâlni credeai foarte puternic în anumite lucruri, şi te pomeneşti că tocmai acelea sunt adevărate. Ce sens ar avea să te îndoieşti de ele, numai pentru faptul că eu voi muri cu adevărat?

— Nu te înţeleg, spuse Plopescu.

— Nu mă înţelege, dar fă cum îţi spun eu. Am o singură rugăminte: dăruieşte-mi mie dicţionarul de maxime din care ne-ai citit. Iartă-mă, îl ai cumva de la cineva, e o carte la care ţii foarte mult?

— Da, adică... în sfârşit. Fără îndoială că ţi-l pot dărui, dacă ţii.

— Ţin. Îţi mulţumesc. Am să trec eu mâine să-l iau. Adică azi. Mâine e azi.

— Bine. Treci astă-seară oricând.

— N-am să te deranjez. Am să-l iau şi am să plec. Du-te acum, te-am obosit foarte mult, şi cine ştie, poate că azi ai o zi grea şi n-ai să mai ai timp să dormi. La revedere. Noi doi n-avem nicio treabă; o să ne culcăm.

“NICIO ÎNTÂMPLARE NU POATE FI mai frumoasă decât întâmplarea morţii.” – Walt Whitman. Ce bine exprimat! Se vedea cât de colo că autorul era un poet, un poet mare. Frumos, ciudat, concis. Niciun cuvânt în minus, niciun cuvânt în plus. Un gând frumos ca o floare otrăvitoare, luându-ţi ochii cu miracolul nuanţelor ei, luându-ţi minţile cu parfumul cărnii ei amare.

Nu, în ruptul capului. O întâmplare, da; o întâmplare hidoasă, teribilă, înspăimântătoare. Cu atât mai mult astfel cu cât e o întâmplare, fără cauză, fără scop. Mai frumoasa decât întâmplarea naşterii, decât întâmplarea împreunării, decât întâmplarea înţelegerii?

“De ce să ne temem de moarte? E cea mai frumoasă aventură a vieţii.” – Charles Frohman. Cine dracu mai era şi ăsta? Imposibil să-i deducă măcar naţionalitatea. Cea mai frumoasă aventură a vieţii. De ce a vieţii? De ce să fie moartea o parte a vieţii, de ce să aparţină vieţii? De ce să amestecăm soarele cu noaptea? Cum putem spune aşa ceva? Ar trebui să ne fie odios şi cuvântul, să nu-l mai pronunţăm, să nu-l mai gândim, să blestemăm pe cei care-l pronunţă şi-l gândesc. Poate astfel am uita de moarte, am uita că moartea urmează vieţii. Şi dacă am uita de ea? Oare dacă am uita de ea… Doamne, poate n-ar mai veni! Într-adevăr n-ar mai veni, moartea nu vine decât pentru că ştim că vine. Dacă n-am şti că vine, n-ar veni. Dar noi ştim că vine, şi o chemăm astfel. Care e expresia populară? Da: îşi cheamă moartea. Îşi cheamă singur moartea.

Răsfoi iar câteva pagini. “Deprinde-te cu ideea că

moartea nu reprezintă nimic pentru noi, fiindcă orice bine şi orice rău constă în senzaţie, în timp ce moartea este tocmai privaţiunea completă de senzaţie. Cunoaşterea faptului că moartea nu ne priveşte întru nimic face ca aceasta să fie plăcută, nu prin faptul că s-ar mai adăuga existenţei o durată de timp nelimitată, ci pentru că face să dispară din viaţă dorinţa de nemurire.”

Epicur. Doamne, ce desfrânare ştiinţifică, ce infatuare obiectivă, şi asta când, într-un secol când ştiinţa abia bâlbâia! Nu. Binele o fi constând în senzaţie, dar lipsa de senzaţie e răul. Fiinţa e binele, nefiinţa e răul. Fiinţa nu poate să cuprindă şi răul, şi binele. Moartea e plăcută! Cum poate moartea să fie prin ceva plăcută? E plăcută tocmai prin categoricul, prin definitivul ei! Până aici, şi nimic mai departe. Foarte plăcut. Aproape ca o glumă. O glumă. Am început să şi glumim despre moarte? Totul ne e permis?

Foarte mare om acest Epicur! Admirabilă inteligenţa, admirabilă suficienţa cu care respinge nemurirea! Sunt oameni care nu vor să ridice capul ca să vadă cerul. Nu vor, şi pace! Unii o fac din lene. Toţi? Nu-i sigur. În orice caz, sunt atât de încăpăţânaţi, încât sunt în stare să inventeze un întreg sistem ştiinţific care să le justifice bărbia înfiptă în piept. Există o anumită lene, care împinge la ştiinţă. Din această lene se fac descoperiri epocale, se construiesc maşini fantastice, se spun adevăruri, se creează mari nume. Ca al lui Epicur.

“Nici soarele, nici moartea nu pot fi privite fix.” – La Rochefoucauld. Şi asta sună frumos. Ce-o fi vrut să spună?

“Vorbind omeneşte, moartea e bine aşezată, întrucât ea pune capăt bătrâneţii!” – La Bruyère. Dar moartea mea? Despre moartea mea se poate spune că e bine aşezată? Moartea mea nu mă eliberează de chinurile bătrâneţii. Nu mă desparte de un trup decrepit şi dezgustător. Nu mă limpezeşte de un gând cleios şi

ridicol. Nu mă purifică, nu mă eliberează, nu mă vindecă.

“Nu te purta ca şi cum ai avea de trăit zece mii de ani. Moartea pluteşte deasupra capului tău. Aşadar, cât mai trăieşti şi până poţi, fii om de bine.” – Marc-Aureliu. Din toţi ceilalţi, parcă singurul cu miez.

Lumina scădea pe stradă, gonită de seară, nu se mai putea citi, becurile pâlpâiră violet, apoi roz, apoi crescură la alb, inginerul băgă cartea în buzunar, se desprinse dintr-un impuls de stâlpul de care stătuse sprijinit. Se sprijinise de el prea mult timp, îl durea puţin umărul. Traversă strada, intră în umbra pe care biserica o arunca pe asfaltul strălucitor, se confundă tot mai adânc în acea umbră şi deodată dispăru sub arcadele de piatră, supt în uşa neagră a bisericii.

Mirosul bisericii îl lovi ca o noutate, apoi ca o aducere aminte. Aşa e, nu mai intrase într-o biserică de foarte mult timp. În prima clipă i se păru foarte întuneric, dar erau lumânări destule, şi lămpi în formă de lumânare, altarul lumina tot ca o bijuterie mare, nu, lumină era. Dar nu ca în alte părţi: lumină, şi atât. Aici era şi lumină, şi întuneric, şi cu toate că lumina biruia, întunericul izbutea să rămână de faţă, şi lupta luminii cu întunericul era continuă şi evidentă. Lângă uşă, o babă cu albeaţă pe un ochi vindea lumânări, şi când se apropie cu doi lei în mână, ca să cumpere, inginerul îi simţi mirosul mucegăit, de om bătrân în haine bătrâne într-o încăpere bătrână.

Bătrâna îi întinse două lumânări subţiri şi luă banii într-o mână neagră pe care se vedeau şi mai negre semilunile unghiilor, şi inginerul simţi mai puternic revoltătorul miros de mucegai, aproape smulse lumânările, se întoarse şi făcu un pas exagerat de mare înainte, ca să le aprindă. Pentru cine oare să le aprindă? Îi fu frică să numească pe cineva, chiar şi pe sine, se gândi că Dumnezeu poate înţelege şi aşa, poate gândi în locul lui, mult mai bine, îşi făcu cruce, observă că una din lumânări, neînfiptă cum trebuie, aluneca încet într-o parte, întinse mâna şi o

potrivi din nou.

Acum, lumânările ardeau alături, drepte, sprijinite bine în nisipul de dedesubt, cu flăcările la acelaşi nivel, scăzând în acelaşi ritm, luminând în jurul lor şi primind din jur lumina celorlalte lumânări. Trupul lor portocaliu avea o culoare caldă şi carnală, ducând gândul mult înapoi, la o poveste biblică poate, între lumânări, înăuntrul luminii lor, era o lume îngustă şi pură. Dar poate că numai părea astfel. Inginerul îşi căută din ochi lumânările şi tresări. Nu şi le mai recunoştea. Ceara lor scăzuse sub flacără, se ascunseseră între celelalte. I se păru că le regăseşte, se îndoi, le căută iar, alese două şi hotărî că ele erau, zâmbi, închise ochii. Când îi deschise, le pierduse iar, amestecate în buchetul de lumină. Două lumânări. Poate una pentru el, iar cealaltă pentru toţi cei dragi, care sunt, care au fost, care vor veni.

Îşi lăsă privirea să cadă iar în golul bisericii, întuneric şi lumină. Mereu întuneric şi lumină, chiar şi în orele cele mai limpezi ale zilei de vară, când soarele de afară pătrunde verde, albastru, violet, cafeniu prin sfinţii pictaţi pe ferestre. Întuneric şi lumină luptându-se, înţelesul cel mai simplu şi cel mai adânc al bisericii, căci oricând poţi intra sub bolţile afumate ca să trăieşti lupta luminii cu întunericul. Se gândi că ar trebui să se roage, simţi chiar nevoia să aşeze o rugăciune în pustiul lui sufletesc, simţi şi o slăbiciune a trupului şi îi dădu ei ascultare mai întâi, păşind spre cele două grupuri de scaune despărţite de covorul pătat de ceară care se târa spre altar. Nişte scaune prăpădite, zgâriate, scârţâitoare, şi uite şi unul pe spătarul căruia era prinsă în pioneze chiar o carte de vizită. “Doamna avocat Predoescu” citi inginerul, apoi se aşeză pe el.

Aşa era foarte bine. Tăcere, numai sfârâitul lumânărilor, uneori un clinchet uşurel din spate, bătrâna desigur, numărând mărunţişul adunat peste zi. Cu o săptămână în urmă (sau poate erau două săptămâni? o,

timpul ăsta care se pierde, timp care te părăseşte, timp pe care nu te mai poţi bizui!) – Paştele. Tot în biserica asta, sufocată de lume, oameni aglutinaţi laolaltă, cu hainele topite în trup de presiunea din jur, cucoane coşcovite, bărbaţi cu capete acrite de funcţionari, babe şi moşi rătăciţi în extaz senil, fete de liceu cu coşuri, tineri nebărbieriţi, cu ochelari, păr lung şi aere de studenţi fanatici, toţi pisându-se unii pe alţii în nava îngustă a bisericii, călcându-se pe picioare, ştergând cu umerii zugrăviturile sfinte de pe pereţi. Deniile. Trecerea pe sub masă. Sub masa mică şi şubredă care tremura de mişcările îmbulzite ale credincioşilor, inginerul căutase să-şi aducă aminte un sentiment al copilăriei, când de fiecare dată încerca să rămână sub masă mai mult, să întârzie, ca pentru o joacă, şi era tras afară de mama, şi nu înţelegea cum nici măcar cei bătrâni nu au voie să stea sub masă mai mult şi nici măcar nu au aerul că regretă, ci trec grăbiţi şi cu stângace seriozitate pe sub masa de unde se vede atât de interesant o minunată perspectivă de pantofi şi picioare, pantaloni şi margini de rochii. În urma inginerului, Bibi aproape făcuse masa bucăţi cu omoplaţii lui de atlet. Ieşiseră cu hainele sucite pe corp, cu nasturii aproape smulşi. La înviere hotărâseră să meargă la Mitropolie şi urcaseră dealul absorbiţi ca nişte atomi în glasul clopotului mare, care umplea jumătate din oraş. Nu se putea decât aştepta în mulţime, se auzea patriarhul cuvântând, difuzoarele împrăştiau vocea Preafericirii Sale peste clocotul de oameni care acoperea dealul, trecură pe lângă nişte băieţi care râdeau, unul aprinse o lumânare înainte de vreme, cineva se întoarse şi i-o smulse cu brutalitate, apoi îl apostrofă, băieţii tăcură din râs, cel cu lumânarea ceru chiar scuze, deodată glasul renăscător “Veniţi de luaţi lumină!” Acum, până şi în cea mai prăpădită bisericuţă din oraş şi din ţară, preotul ieşind iluminat din altar cu buchetul de flori ale Domnului aprinse în mână şi aprinzând de la ele pe

credincioşi, “Veniţi de luaţi lumină!” ca un strigăt de nepieritoare biruinţă, şi lumânările aprinzându-se una de la alta, flacăra lor propagându-se în biserici, apoi afară din ele, în străzile pline de oameni, cu circulaţia blocată şi insule de automobile pustii, şi aici, pe deal, val după val de aprinderi, în lumea care nu se ferea de flăcări, deşi uneori în această noapte când Mântuitorul a înviat ard de vii şi mor credincioşii aprinşi unii de la alţii între zidurile fără scăpare, sub bolţile joase, uneori ieşind în flăcări şi prăbuşindu-se chiar în pragul uşilor prea strâmte. Clopotul spărgându-şi inima de bronz într-un delir sfânt de chemări, oceanul de puncte luminoase.

Cristos a înviat din morţi, cu moartea pre moarte călcând, şi Bibi deschizându-şi toată gura ca să cânte în înmiita voce pascală, şi un evreu întâlnit în mulţime, Iaşa Kleinberg, fost coleg de facultate, venit ca alţi evrei la Paşti să privească bucuria necircumcişilor, şi ochii lui plini de curiozitate temătoare aţintiţi asupra lui Bibi, asupra ochilor lui strălucind de miile de lumânări, asupra dinţilor lui albi strălucind de miile de lumânări în gura care cânta “Cristooooos aîn viaaaat dinmooorţi, cumoaaar teapremoar tecălcââând, şiceee lordin moormââân tuuuri viaaa ţădăruiiin duuu leee!” Cor imens de mai multe ori, nebunia lui Dumnezeu, apoi ruperea obosită a mulţimii cu lumânările apărate în mâini, coborârea, înfigerea a sute de lumânări în jurul crucii celei mari de piatră de la poalele dealului, şi panorama pieţei cu oameni traversând printre automobile şi tramvaie cu lumânările ferite în cuibul palmelor, şi autobuzele, troleibuzele, tramvaiele, automobilele pline de oameni cu lumânări, licărind prin ferestre, şi zecile de “Cristos a-nviat!” şi “Adevărat a-nviat!” aruncate între prieteni care se încrucişau şi se recunoşteau în râurile de oameni, şi chiar lângă maşina băieţilor o maşină de trei ori mai mare, revoltător de mare şi de bună şi de scumpă, din care descinseseră patru sau cinci indivizi înalţi, blonzi, tunşi scurt, cu

ochelari pătraţi şi sacouri tăiate drept şi colorate altfel decât la noi, toţi holbaţi de uimire în faţa acestui fenomen răsăritean, şi unul din ei spunând plin de admiraţie şi foarte nazal, într-o limbă pe care băieţii o înţelegeau cu greu: *“Like I said, boys, isn’t this the most religious nation în Europe?”* iar altul repezindu-se să-l fotografieze pe Bibi, care se îndrepta spre portiera maşinii lor cu lumânarea adăpostită la piept.

— Zât, fir-ai al dracului, Doamne iartă-mă! scuipase printre dinţi Bibi, şi se urcaseră în maşina lor mică, bună pentru ei.

Bibi conducea, inginerul închisese toate ferestrele maşinii, ca să suprime orice curent de aer posibil, apoi ţinuse la piept lumânările aprinse, merseseră prin lumina pravoslavnică spre casă, uneori depăşind câte-un automobil din care străini priveau uimiţi – Oare ce-o fi asta? Pe trotuare, românii continuau drumul flăcării Domnului spre căminele lor, cu ochii renăscuţi, cu gândurile închise în dreapta credinţă, inginerul îi privea pe fereastra maşinii şi îşi simţea cruciuliţa de aur ortodox (un dar al mamei) atârnându-i de gât şi ascunzându-se în jungla pieptului, şi ajunşi acasă coborâseră cu lumânările la piept, ca să le ducă până-n prag, dar un flux de aer misterios stinsese în lift lumânarea inginerului şi degeaba se repezise Bibi să-i dea din nou foc cu a lui, nu mai era acelaşi lucru, şi privirile lor se întâlniseră, Bibi avea aerul vinovat, şi inginerul zâmbise palid, şi intraseră în casă trecând peste prag o singură luminare nestinsă.

Flăcările lumânărilor tremurară în biserică; probabil că intrase cineva pe uşă. Inginerul se desprinse din amintirea sărbătorilor şi privi în dreapta lui, şi văzu înaintând pe covorul din mijlocul bisericii un bărbat.

Potrivit de statură, durduliu, într-un pardesiu excentric, foarte scurt, deşi era cald afară şi se putea ieşi în talie, cu părul gominat atât de puternic, încât dădea impresia unei unice picături, imense, de lichid gras şi negru care e gata-

gata să se desprindă de pe cap, să alunece pe faţa roză tăiată de ochi mici şi de o mustaţă subţire şi cochetă, ţinând în mâna grasă o pălăriuţă mică de fetru negru, la gât şerpuindu-i o cravată de un albastru prea deschis, în picioare cu pantofi de antilopă, arăta bine hrănit, nemuncit, nelipsit de nimic, o ţoapă ajunsă, gândi reflex inginerul.

La a doua privire, individul părea împărţit de sentimente puternice şi opuse. Înainta stângaci şi încet pe covorul care brăzda la mijloc biserica, totuşi cu o hotărâre evidentă, chiar cu aerul unei victorii asupra nu ştiu cărei rezistenţe interioare. Lângă altar, pasul îi şovăi, emoţionat. Se uită în urmă, nu-l văzu pe inginer, oftă, uşurat de gândul că biserica e goală, şi se repezi în genunchi în faţa icoanei, eliberat parcă; poate că aştepta de atâta timp să se mărturisească într-un asemenea gest, dar îl oprise cine ştie ce. Trupul lui gras, implântat în faţa icoanei, se clătină uşor înainte şi înapoi. Individul închise ochii, ridică mâinile împreunate la înălţimea frunţii.

Şi plânse.

În primele clipe nu se auzi decât un fel de mormăit; ţi-ai fi putut închipui că se roagă cu voce tare, o voce foarte înecată; dar mormăitul se preciza şi deodată nu mai fu decât un plâns bărbătesc, şi încă unul atât de urât şi de penibil, încât inginerul se înfioră. Un plâns nici măcar cutremurător, disperat, ci unul strivit şi mediocru, traducându-şi cutremurul şi disperarea tocmai prin opusul lor, printr-o comedie jalnică în locul unei tragedii covârşitoare. Dar ce-are a face maniera? Omul plângea cu adevărat, mototolindu-şi în îngenunchere pantalonii de stofă fină, tăvălindu-şi în praful bisericii pulpanele frumos tăiate ale pardesiului, abandonându-şi pe jos pălăria, abandonându-se pe sine.

Uşurat de orice control, plânsul ţinu destul de mult, poate două-trei minute. În fine, omul se reculese, rătăci cu mâna de-a lungul hainelor, scoase de undeva o batistă

pe care şi-o mototoli sub nas, smiorcăi dezagreabil de câteva ori, şi zgomotul pe care îl făcea avea în biserica goală un neplăcut ecou intim, încât inginerul se simţi prost şi îi veni chiar să se demaşte printr-un cuvânt sau printr-o reacţie oarecare. Aparent liniştit, celălalt împreunase mâinile iar şi reîncepuse să se roage. Umerii îi tremurau; îi tremura chiar şi ceafa roşie şi plină sub bordura dreaptă a părului tuns cu artă. Cu siguranţă că nu ştia să se roage. Îngenuncherea îl obosea vizibil; bărbia i se înălţa şi îi cobora cu nervozitate; închisese ochii ca şi cum i-ar fi fost ruşine să privească în jur, ori îi era ruşine de el însuşi? Dar odată ajuns aici, ce mai poţi face? Asta păreau să spună mâinile lui, cu degetele împletite febril, buzele care i se mişcau fără sunet, fruntea contractată într-un efort spiritual probabil neobişnuit. Buzele i se deschideau tot mai mult, schiţau cuvinte, un zumzet tulbure urca din gâtlej, deodată se auzi cuvântul “Doamne”, urmat de altele, indistincte, apoi iar “Doamne”, şi limpede, deşi foarte slab:

— Ce mă fac fără tine? Ce mă fac fără tine? Unde mă îndrept fără tine? Cine o să mă judece în lipsa ta?

În lipsa cui? Dar mustăciosul tocmai se uită în jur, încă rătăcit, îşi culese pălăria, se ridică, îşi brăzdă pieptul cu patru cruci mari, aţinti privirea în sus, în turnul înecat de noaptea bisericii adunată cu noaptea de afară, turnul prin care ziua intră lumina lungă şi îngustă şi colorată în romburi, cercuri şi dreptunghiuri de sticlă.

— Doamne, iartă şi păcatele mele, spuse mustăciosul, sau înşeală-mă cu o nălucire, să cred că le-ai putut ierta, să pot să trăiesc până la marea Ta judecată! Şi arată-Te, Doamne, ori dă-mi de ştire dacă Te-ai arătat cumva tocmai în nearătarea Ta!

Când îşi strânse haina în jurul trupului arăta sigur pe sine, înfipt bine în viaţă, era altul decât cel care stătuse în genunchi în faţa Domnului, şi dădea o idee foarte exactă de cum era pe stradă, cu pălăria pe cap, la slujba unde

era cu siguranţă şef de serviciu, la o şedinţă de bilanţ, sau măsurând cu ochiul o secretară sau o subalternă mai tânără şi mai slabă de înger. Zdravăn, neintimidat de nimic, fără întrebări, cu viaţa bine desenată înaintea lui, pe ce căi ajunsese oare la impasul de acum?

Pieri pe uşă ca şi cum niciodată nu ar fi fost.

Inginerul privi în urma lui, privi în biserica pustie. Trecu o clipă. Nimic nu mai amintea acum scena de adineauri. Se ridică de pe scaunul şubred şi scârţâitor, se apropie de altar, stătu pe locul pe care cu un moment înainte stătuse celălalt. Se aşeză în genunchi pe locul pe care îngenunchease el. Îşi îndreptă privirea acolo unde se îndreptase privirea lui.

Nu văzu nimic. Decât biserica şi podoabele ei. Becurile în formă de lumânare din care pogora electricitatea sfântă. Sfinţii înalţi. Înalţi ca nişte jucători de baschet. Şi se mustră pe sine pentru gândul lumesc. Sfântul Apostol Petru. Trăsăturile drepte în faţa albă nimbată de părul şi barba şi mai albe, trupul îmbrăcat într-un albastru ceresc, mâinile ca nişte pietre preţioase ţinând cheile mari, picioarele pure îngropate cuminte în praful iudaic, şi departe în spate – cedrii şi munţii roşcaţi, fierbinţi, ucigaşi. Sfântul Apostol Pavel. Ochii inteligenţi şi verzi ca nişte solzi şerpeşti, dreapta pe mânerul săbiei, stânga purtând cartea mare, chelia păzită pe tâmple de tufe roşii şi creţe, în jur – nori fazi. Nazarineanul, regele iudeilor, pe crucea neagră de unsori, de sudoare, de sânge, cu rănile deschise în corpul curat, feciorelnic, fără un fir de păr, cu părţile bărbăteşti închise într-o pânză încălzită de carnea omenească şi dumnezeiască, la piciorul crucii – un craniu zâmbitor, şi jos, la capătul priveliştii muiate în lumina nopţii – Ierusalimul cetate, minune, ispită, înfrângere şi biruinţă, moarte şi viaţă, coborâre şi înălţare.

Sfinţii se uitau la el cu coada ochiului, nevrând să întoarcă grumazul. Cu coada ochiului îngust ca un crenel în obrazul meterez al sfintei zidiri. Se mişcau pe perete,

schimbau priviri, îşi vorbeau în şoaptă, dar încremeneau îndată ce el îndrepta ochii spre ei. Arhanghelii feminini aveau aripi prea mari, prea nefireşti, desigur că nu zburau cu ele, aripile erau doar de frumuseţe, zburau purtaţi de propria lor imponderabilitate. Îngerii buclaţi se roteau printre norişori, mişcând răsfăţat mâinile şi picioarele. Un sfânt cu lance avea o expresie foarte critică. Un altul dormea cu ochii deschişi. Ochii. Două pleoape, în care se deschid alte două, în care se deschid alte două, şi încă altele, un infinit de pleoape din care creşte un miez, şi el străpuns, trecând prin perete, dincolo. Unde, în stradă? Automobile, femei, copaci, case. Ochi ca nişte flori cu multe petale, subţiri petale acoperindu-se în straturi şi strângând tare, până la dispariţie aproape, un imperceptibil gol, singura cale.

Era foarte frumoasă biserica asta veche, veritabil stil românesc, poate chiar o placă pe undeva pe care să scrie că e protejată de comisia naţională pentru întreţinerea monumentelor de arhitectură. Cu siguranţă că scrie aşa ceva undeva pe afară. Aici înăuntru sunt scrise alte lucruri. Citate din Scriptură. “Dumnezeu este iubire” deasupra bătrânei scârboase care vinde lumânări. Nu e nevoie să te rogi, nu te ruga dacă nu poţi, Dumnezeu e mare şi-ţi aude chiar şi cuvintele pe care nu le rosteşti.

Ridicându-se din genunchi, inginerul îşi încrucişă braţele în faţa altarului. Nu se auzea decât sfârâitul flăcărilor în ceară.

Acum ar fi momentul. Cel mai bun, un altul mai bun nu putea fi ales. Porţile de lemn aurit ale altarului să se desfacă. Lumina dinăuntru să întreacă închipuirea. Domnul să se arate. O pură fracţiune de secundă, fără să facă un gest, fără să spună ceva. Arătarea ar fi destul.

Dar nu se arată. Deşi a venit clipa când gândurile cele mai complicate nu mai pot convinge de nimic, când creierul a obosit, când foamea ochilor să vadă, a urechilor să audă a ajuns la culme, când e nevoie de o prezenţă,

pur şi simplu de o prezenţă. O prezenţă simplă şi mare, care să întreacă subtilitatea cărţilor, ingeniozitatea explicaţiilor.

Sau, dacă nu se poate, dacă nu e bine, dacă nu trebuie, să dea semn că nu se poate, că nu e bine, că nu trebuie, ca să înţelegem prin lipsa lui că el e cu noi.

Dar aşa? Lipsiţi şi de fiinţa lui, şi de nefiinţa lui, vom mai avea puterea să credem că el e chiar şi acolo unde ne porunceşte cu dumnezeiescul lui glas să nu-l căutăm, căci nu-l vom găsi vreodată? Vom mai putea vedea că şi lipsa minunilor lui e o minune, că şi lipsa dovezilor lui e o dovadă? Sau unde vom rătăci cu gândul, copii alungaţi? Şi, întorcându-se în prag ca să se închine, inginerul ieşi din biserică, o luă la stânga pe lângă zidul ei şi se opri în faţa uşii căsuţei ponosite din fundul curţii cu rufe atârnate la uscat şi parcă un miros de coteţ de păsări (poate câteva găini, câteva raţe ale sfinţiei-sale). Se întrebă dacă preotul îl va primi, bătu. Nu răspunse nimeni.

Bătu mai tare.

Zgomotul oraşului se auzea aici destul de vag; totuşi, nu era departe de centru; între strada Dionisie Lupu şi, strada Oţetari; dacă te uitai în sus vedeai coame de blocuri dincolo de coroanele proaspăt înverzite; fâşâitul automobilelor tăia când şi când auzul, şi de ce nu răspundea nimeni la uşa preotului? Inginerul se aplecă într-o fereastră; nu putea vedea nimic prin perdeaua din reţea, decât că în casă era lumină.

Uşa scârţâi, şi inginerul se repezi iar în faţa ei, tocmai la timp, altfel fata care o deschisese ar fi închis-o la loc. O fată zdravănă, cu părul scăpat de sub un tulpan alb ameninţându-i ochii, cu un şorţ mare şi pătat, cu picioare roşii, desculţe în nişte papuci ca vai de ei. Deasupra şorţului i se vedeau sânii laţi, iar mai sus – gura umflată, o gură de animal.

— Ce doriţi dumneavoastră?

— Bună seara... ăă... aş vrea să vorbesc cu părintele,

mă poate primi?

— Care părinte?

— Părintele Alexandrescu. Nu stă aici?

— Nu!

Cât pe-aci să-i şi trântească uşa în nas, dar inginerul puse piciorul în ea.

— Pardon, domnişoară, dar nu se poate, părintele Alexandrescu stă aici, mi-a spus lumea care îl cunoaşte foarte bine, enoriaşi de-ai lui!

Fără să răspundă, fata împingea uşa, şi inginerul trebui să facă un efort ca să-i reziste. I se vedea puţin pieptul în deschizătura bluzei decolorate, şi, observându-i privirea, ea făcu un gest enervat cu mâna stângă ca să-şi închidă bluza mai bine. Inginerul profită şi împinse uşa mai tare, intrând aproape. Atunci, ea înălţă capul şi îi aruncă dintre şuviţele de păr o privire de o duşmănie demnă de o tragedie greacă.

Din casă se auzi deodată o voce de bărbat:

— Maria, ce-i acolo? Ce s-a întâmplat?

Învinsă, fata dădu drumul uşii. Inginerul intră.

— Maria, făcu iar vocea, fără ca totuşi posesorul ei să se vadă, dă drumul înăuntru, lasă oamenii să vină la mine, pentru ce te-am certat ieri şi alaltăieri?

Fata îl otrăvi pe inginer cu privirea, apoi spuse printre dinţi: “Poftiţi!”, şi inginerul o urmă din antreu într-o cameră în care văzu un om într-un pat.

Cameră mică, multe icoane pe pereţi, cărţi legate complicat în aur şi argint. Aproape fără mobilă. O masă, două scaune de lemn gol. Din pat zâmbea un bărbat. Un bărbat spre patruzeci de ani, cu o barbă mică, părul rărit, un ten de tuberculos, obrajii supţi şi un zâmbet care îl apropie de el îndată pe inginer.

— Fii binevenit, iartă-mă că te primesc astfel, sunt cam suferind în ultimul timp; de fapt, cred că am răcit la slujbă acum două săptămâni, era prima zi când nu am mai făcut focul în biserică şi era totuşi prea frig. Nădăjduiesc însă

să-ţi pot fi de folos, ce te aduce? Stai jos.

Vorbea mult şi cu uşurinţă, zâmbind tot timpul surprinzător de plăcut, însănătoşindu-şi în zâmbet înfăţişarea bolnavă. Se grăbea să vorbească mult, ca să înlăture stânjeneala celuilalt. Fără să-şi ia ochii de la el, inginerul se aşează pe unul din scaune, întorcându-l puţin spre pat, şi îl simţi neobişnuit de tare sub el. Se aşează mai bine şi spuse:

— Iartă-mă dumneata, părinte, mi se pare că nu e asta clipa cea mai potrivită...

Şi se uită spre fata care rămăsese în uşă şi îl privea la fel de duşmănos. Mai mult decât duşmănos. Cu ură.

Preotul se îndreptă şi el cu ochii spre fata din prag. Zâmbetul îi căzu, dar îl înlocui altul, un zâmbet de copil poznaş.

— Să nu te sperii de Maria, ţine mai mult la sănătatea mea decât la datoria mea.

Arăta puţin, dar foarte puţin, ruşinat, ca şi cum ar fi vorbit despre un lucru intim. Dar când i se adresă ei, vocea îi coborâse şi i se încălzise, era aproape mângâietoare, şi în acelaşi timp, într-un mod bizar, mai virilă:

— Mulţumesc, Maria, lasă-ne.

Ea se uită iar la inginer, cu o ură amestecată cu gelozie acum, şi schiţă într-adevăr începutul unei retrageri. Dar deodată se opri şi izbucni:

— Cum doriţi dumneavoastră, părinte! Cum doriţi dumneavoastră! Pe mine de ce să mă ascultaţi? De altfel, nu e treaba mea! Puteţi să staţi iar toată noaptea dacă vreţi, şi mâine o să scuipaţi din nou sânge, cum aţi făcut după sfintele Paşti!

— Maria, ridică preotul tonul, ce faci, mă judeci?

Medeea-servitoare îşi încrucişă braţele goale pe sânii laţi, încercând să se stăpânească. Dar, se vede, nu putu.

— Vă judec, părinte, vă judec, de ce să nu vă judec o dată şi eu? Oare nu spuneaţi dumneavoastră, chiar la

slujbă aţi spus, că uneori şi judecata prostului îndreaptă pe cel deştept? Toţi vin aici şi vă mâncaţi sănătatea cu nimicurile lor, şi pe mine nu mă ascultaţi niciodată. Dar am să plec, Domnul mi-e martor că am să plec! Nu vreau să ajung să văd cu ochii mei ziua în care n-o să vă mai puteţi ridica din pat!

— Maria, spuse preotul cu asprime, judecata prostului nu trebuie să mânie pe Domnul. Du-te acum, ai spus destule; mâine, cu voia lui Dumnezeu, voi fi mai în putere, vom vedea dacă ai avut dreptate să-ţi ieşi din fire sau nu.

Poate că Medeea-servitoare abia împlinise douăzeci de ani; un corp puternic, fără îndoială, care iute, peste câţiva ani, avea să se strice. Acum însă, cu ochii strălucitori, cu gura umedă, cu pieptul tresăltând, era limpede că relaţia dintre ei doi era mult mai complicată decât părea la început.

La duritatea lui, ea însă se muie ca un covor sub un pas greu.

— Vă simţiţi rău, părinte? Doriţi ceva?

— Nu, spuse preotul. Adică stai. Bei cafea, domnule dragă? Încă nu sunt atât de sărac cum a fost Iov; îţi pot oferi cafea.

— Mulţumesc, părinte, spuse inginerul, beau.

— Cafele, Maria, porunci părintele.

Fata pieri.

— Părinte, reluă inginerul, cred că ţi-a vorbit de mine părintele Dimoftache: vărul mamei mele. El m-a îndrumat la dumneata.

— Dimoftache, da. A, da, va să zică dumneata eşti tânărul acela? Da, da, negreşit, îmi amintesc. Cu ce necaz ai venit la mine?

Era frig în cameră. Un frig rămas poate de peste iarnă. Preotul îl privea încurajator. Era târziu. Îi lipseau cuvintele. Se simţea penibil. Se gândi că acest om, atât de binevoitor, atât de prietenos, cum i-l şi descriseseră

cei care îi trimiseseră la el, nu merita de loc să se mai împovăreze cu o problemă pe care oricum nu o putea rezolva.

— Ei, făcu preotul, ce e? Acum nu mai vrei să-mi spui?

Să inventeze ceva? Şi îşi luă vânt.

— Am nevoie de sprijinul dumitale, părinte. Ori măcar de sfatul dumitale. Pentru că am să mor foarte curând.

— Şi eu, răspunse preotul.

Inginerul se zăpăci.

— Poftim?

— Mi-ai spus că vei muri foarte curând. Ţi-am răspuns că şi eu voi muri foarte curând.

— Ei bine... (inginerul era şi mai încurcat), ei bine... *asta e.*

— Asta te chinuie?

— Da.

— Hm. Moartea, tinere (inginerul făcu mental socoteala că nu era cu foarte mult mai tânăr decât însuşi preotul), nu e un lucru, atât de neobişnuit, nici atât de insuportabil. Credeam că ai venit cu alt necaz, cu un necaz al vieţii. Astea şi sunt lucrurile pe care le putem dezlega noi; de fapt, nu ar trebui să ne ocupăm decât de lucruri de astea.

— Dar atunci, de moarte cine se ocupă, părinte?

— De moarte se ocupă cine s-a ocupat întotdeauna: de moarte se ocupă Dumnezeu, spuse preotul, şi surâse de cuvintele pe care le întrebuinţase.

Inginerul făcu un gest de neputinţă.

— Credeam că stând de vorbă cu dumneata, părinte...

— Nu, nu, vai de mine, să nu crezi că glumesc; cum aş putea vorbi cu uşurinţă de aşa ceva? Uite (mă ierţi că vorbesc despre mine, nu?), eu nu ştiu dacă o să mai apuc încă două primăveri. Poate trei. Sunt foarte bolnav. De o boală de care sufăr din studenţie. Am părăsit Filosofia în ultimul an şi am trecut la Teologie, şi atunci m-am îmbolnăvit, şi tot ce-am făcut ca să mă vindec a fost în zadar. Dar nu mă gândesc la moartea mea; deşi nu o uit

nicio clipă. Trăiesc ca şi cum aş mai avea mulţi ani. În fiecare zi cu treburile acelei zile. Poate că asta îmi prelungeşte viaţa. Ştiu, toţi la un moment dat în tinereţea noastră descoperim că suntem muritori. Uneori e o criză de care suferim foarte adânc. Trebuie să o depăşim trăind. Da, mulţumesc, Maria. Du una domnului. Aşa. Pe a mea pune-o aici.

Fata ieşi iar, atingând cu şoldul canatul uşii.

— Părinte, spuse inginerul, nu m-ai înţeles. Eu am să mor într-adevăr foarte curând. *Mult mai curând decât dumneata.* Peste câteva luni. O ştiu sigur. Mi-au spus-o doctori mari. Nu mă ajută cu nimic să trăiesc în fiecare zi cu problemele acelei zile. La stadiul la care am ajuns, nici nu-mi mai pot permite aşa ceva.

Preotul îşi muşcă buzele.

— Sigur că totul e foarte clar: mor pentru că sunt bolnav, şi anume de o boală incurabilă, al cărei remediu încă n-a fost găsit. E simplu şi logic. Dar eu nu caut motivul morţii mele. Eu caut raţiunea morţii mele. Înţelesul ei. Scopul ei. Adevărul ei.

Preotul sorbi cu atenţie din ceaşca lui de cafea, părând concentrat numai asupra ei. Apoi o dădu la o parte şi se uită iar la inginer.

— Ştiinţific, e foarte explicabil. Dar dacă îmi dau mie însumi explicaţii ştiinţifice, asta nu mă face să mă liniştesc; nu-mi alungă îngrozitoarea spaimă de moarte de care sufăr. Căci sufăr, părinte, sufăr de spaima de moarte, spaima de moarte mă omoară, îmi scurtează viaţa care mi-a rămas. Şi nu mă pot linişti, ca să trăiesc zilele câte mai îmi sunt date. M-aş linişti dacă aş înţelege, dacă aş descoperi rostul morţii mele, dacă aş şti că sunt vinovat de ceva, că am fost prins, judecat, condamnat, şi urmează execuţia. Atunci aş şti să ispăşesc. Dar m-am uitat în trecutul meu cu toată atenţia şi, pe cinstea mea, n-am descoperit niciun păcat destul de mare; m-am uitat în trecutul părinţilor mei, şi nici ei nu s-au făcut vinovaţi

de cine ştie ce. Poate că n-am făcut nimic bun în viaţă, părinte; dar mai mult fiindcă n-am putut să fac, n-am ştiut să fac, nu fiindcă n-aş fi vrut. Şi dacă n-am făcut nimic bun, nici rău n-am făcut. Şi atunci, de ce tocmai eu? Sau, pentru că nu trebuie să aruncăm osânda asupra altuia, de ce şi eu? De ce noi toţi? Ştiu ce mă poţi întreba: Vrei să trăieşti la nesfârşit? Doamne, părinte, nu, departe de mine gândul. Dar să mor acum? Am trecut printr-o copilărie grea, printr-o adolescenţă de refuzuri şi sacrificii, m-am luptat să ajung ce sunt, şi dacă faţă de alţii par un norocos şi chiar un privilegiat, orice privire mai pătrunzătoare arată cât de caraghioase, de iluzorii sunt norocul şi privilegiile mele. Nici n-am avut timp să uit de calea dreaptă, cum se spune, să mă îmbăt de vreun preaplin, să-mi pierd măsura, să mă lăcomesc cât de cât, la orice-ar fi. Atunci, de ce? Cui foloseşte moartea mea? Lui Dumnezeu? Oamenilor? Mie însumi? De ce să mor? Ori lumea are un sens, şi atunci am dreptul să-l cunosc, moartea înseamnă ceva, şi atunci am dreptul, înainte de a nu mai fi, să văd prin masca ei, ori… ori nu există niciun sens, şi atunci nu mai înţeleg, nu există niciun rost al morţii mele, şi mor degeaba, şi atunci refuz să mă fi născut, refuz să trăiesc, scuip pe mine însumi şi pe minciuna iresponsabilă a lumii din jur.

Preotul îşi apropie iar ceaşca de cafea de buze şi bău cu o infinită atenţie. Apoi răsturnă ceaşca în farfurioară şi le aşeză pe amândouă pe noptieră.

— De aceea am venit la dumneata, părinte. Să-ţi spun dumitale, pripit, neconvingător, stupid, ce mă chinuie. Şi dumneata să-mi dai un răspuns. O cauză. O justificare. Nu una naturală, biologică, pe aceea o cunosc atât de bine, încât adeseori nu-mi vine să o cred, ba chiar în ultimul timp nu o mai cred de loc. Una înaltă, una care să-mi încrucişeze în pace mâinile pe piept. Şi dacă nici dumneata nu-mi poţi răspunde, să mă trimiţi la acela care poate. Sau să-mi arăţi altă sursă. Sau să mă minţi în

vreun fel, să-mi dai un fel de morfină a sufletului, un fel de somnifer al spaimei de moarte. Ca să nu mă sinucid prosteşte cu trei săptămâni înainte de adevăratul sfârşit.

— Bea-ţi cafeaua, spuse preotul.

Cu gura uscată de cuvinte, inginerul se aplecă în ceaşcă. Era foarte bună, amară.

— Aprinde lumina, spuse preotul, abia te mai văd.

Inginerul se ridică, se îndreptă spre comutator, şovăi.

— Nu cumva ai lumânări, părinte? Mă oboseşte lumina de bec.

— Acolo în colţ, arătă preotul.

Era un candelabru cu şapte braţe, care i se păru neobişnuit inginerului.

— Ce fel de candelabru e ăsta?

— Un candelabru ovreiesc. N-are a face, e frumos, e de argint, l-am cumpărat de mult. Uneori îl aprind când citesc câte ceva şi îmi dă o senzaţie foarte plăcută, parcă trăiesc acum două mii de ani. Chibriturile trebuie să fie alături.

— Alături era o *Biblie* groasă şi, într-adevăr, nişte chibrituri. Inginerul aprinse lumânările albe, şi camera pâlpâi în strălucirea *Vechiului Testament.*

— Am să încerc să te ajut, anunţă preotul.

Inginerul se întoarse cu violenţă în loc, cât pe-aci sa stingă lumânările.

— Părinte!

— Domol, domol, n-am spus că-ţi voi dezvălui taina. Nu mă pot substitui lui Dumnezeu. Am să încerc numai sa te liniştesc.

— Părinte, nu e nevoie să-mi dezvălui taina! Convinge-mă numai că există una, fă ca lucrurile să pară că au un rost!

— Să vedem.

Avea un ton profesoral. Se ridică în pat, îşi potrivi mai bine în spate o pernă mare, tuşi, începu foarte metodic, de parcă ciocănea un perete, sondându-i grosimea, în

căutarea unui gol.

— Crezi în Domnul nostru Isus Cristos?

— Nu ştiu. Cred că nu cred. Simt uneori foarte tare lipsa lui. Atât de tare, încât mă conving pentru o clipă că el există; fie şi numai pentru că dacă nu ar exista nu i-aş simţi lipsa atât de tare. Pe urmă însă se întâmplă altceva, şi uit. Domnul se îndepărtează de mine. Niciodată nu l-am simţit prea aproape.

— Crezi că se află ceva dincolo de moarte?

Inginerul ridică din umeri.

— Mă tem că nimic, părinte.

— De câte ori într-o lună calci pragul bisericii?

Inginerul roşi.

— Părinte... merg la biserică foarte rar... numai de sărbători.

— Cunoşti scrierile sfinţilor părinţi ai bisericii?

— Da... adică nu... am citit de mult... am uitat...

Preotul zâmbi.

— Aşa cum mă aşteptam. Alergi la Dumnezeu numai când ai nevoie de el. Dar ce e Dumnezeu pentru tine, o casă de împrumut?

Inginerul plecă ochii, dar luptă cu glasul împotriva omului din pat.

— Părinte, eşti rău cu mine. Chiar dacă ce spui e adevărat, nu eu sunt vinovat de asta. Sunt şi eu un om ca toţi ceilalţi, nu pot schimba singur lumea de azi. Aşa e lumea de azi, aşa e pe tot pământul. Sunt şi eu ca ea.

— Dar dacă nu crezi în Dumnezeu, în ce crezi?

Inginerul se gândi o clipă.

— În ştiinţă.

— Am văzut şi eu, spuse preotul, zâmbind iar cu o anumită ironie faţă de mărturisirea pe care o făcea, la televizor, la nişte nepoţi ai mei, zborul în jurul lunii pe care l-au făcut americanii ăia trei, anul trecut.

— A fost grozav, nu? făcu inginerul, neştiind unde vrea să ajungă celălalt.

— Foarte frumos. I-am văzut întâi mâncând, înainte de a se urca în rachetă. Mâncau foarte calm. Admirabil calmul lor înaintea unei asemenea călătorii! Dar de fapt nu erau calmi, erau absenţi. Se mişcau ca nişte roboţi foarte bine puşi la punct. Mâncau chiar ca nişte roboţi.

— Da, încuviinţă mecanic inginerul, aşteptând miezul poveştii.

— Pe urmă au pornit şi s-au difuzat nişte date. Au lucrat la fabricarea rachetei nu ştiu câte zeci de mii de ingineri şi tehnicieni, s-au cheltuit nu ştiu câte milioane de dolari. Toate astea pentru un zbor în jurul lunii.

— Un asemenea zbor e o incalculabilă cucerire, declara inginerul.

— Pentru ştiinţă. Dar pentru om? Dumneata după o asemenea cucerire te înfricoşezi mai puţin de sfârşitul care se apropie?

— N-are nicio legătură, părinte, murmură inginerul.

— Cum nu? Totul are legătură cu tot. Ştiinţa, în care crezi (probabil că e singurul lucru în care crezi), aruncă racheta în cosmos. Dar nu e în stare să rezolve foamea pământului, inegalităţile lui, crimele lui, comise pentru a confirma realitatea sau irealitatea unor cuvinte. Ştiinţa măreşte spaţiul de acţiune al omului, dar nu poate pătrunde până la capăt natura unei eczeme. În loc să se limpezească, taina omului se adânceşte. Omul Renaşterii pleca de la realitatea lui, cunoscută, spre realităţile necunoscute ale ştiinţei. Azi, această plecare se face din necunoscut în necunoscut. Ba putem zice chiar din necunoscut în cunoscut, pentru că, faţă de necunoscutul omului, necunoscutul ştiinţei aproape nu mai e un necunoscut.

— Părinte, poate că e aşa, zău, nu văd legătura…

— Numaidecât. Azi, într-o lume de valori nesigure, ştiinţa, în loc să consolideze valorile existente, înmulţeşte sistemul de referinţe, făcând aceste valori mai nesigure. Până acum, natura însăşi a omului a putut fi simbolizată

printr-o perpetuă revendicare. Printr-o luptă aprigă cu un mediu dușmănos. Poate că azi omul trebuie să-şi surdineze revendicarea, să înceapă să renunţe. Ce ne trebuie luna, când încă nu trăim cum trebuie pe pământ?

— Stai, părinte, ce faci, vrei să opreşti progresul? făcu inginerul.

— Progresul, zâmbi preotul, ameninţă să devină una din cele mai periculoase prejudecăţi ale zilei de azi. Agresiunea tehnicii ne goleşte sufleteşte. Vom crea o lume de superbe maşini de fier şi de carne, între care va domni nimicul. Ştiinţa ar trebui să se orienteze mai mult către om.

— Părinte, vezi viitorul prea negru. Ştiinţa e suficient de orientată spre om.

— Zău? Nu-i simt acţiunea. Dumneata i-o simţi?

— Dacă aş fi avut noroc să nu sufăr de ce sufăr, ci de altceva, ştiinţa m-ar fi putut ajuta. Dacă aş fi fost, să zicem, cardiac, mi s-ar fi putut face o grefă. Aş fi putut continua să trăiesc.

— Nimic nu mi se pare mai odios, mai diavolesc, decât aşa ceva.

— De ce? Medicul care a realizat primul transplant de inimă e cel mai mare om al timpului nostru. Nu e admirabil să pui în locul unei inimi condamnate una sănătoasă, care-i redă viaţa bolnavului?

— Să redai viaţa bolnavului cu o asemenea metodă înseamnă aproape să vrei să te substitui lui Dumnezeu. Ştiu, pe dumneata nu te poate impresiona o asemenea idee. Dar spune-mi, chiar în scopul salvării unei vieţi, ai oare voie să furi inima unui alt om?

— A unui alt om? A unui *mort,* părinte!

Ochii preotului sclipiră de o bucurie infantilă. Se agită în pat, arătându-l pe inginer cu degetul.

— Te-am prins, te-am prins! Uite efectul ştiinţei! Mortul nu mai e om! Nu mai e decât trup şi descompunere, elemente şi bacterii, miros şi posibilităţi de revalorificare!

— Părinte...

— Ba da, ba da, ba da! Inutil să negi! Eşti gata să smulgi inima mortului, ca să mai trăieşti o clipă atât de scurtă cât e viaţa! Dar de unde ştii că mortul n-are nevoie de inima *lui?*

Îl fixă deodată cu o asemenea intensitate, încât inginerul aproape se sperie.

— Nu-ţi dai seama că e o nebunie ce vrei să faci? O crimă? Mortul *are* nevoie de inima lui! Cum o să-şi ducă, fără inima lui, viaţa dincolo? În locul de unde a fugit durerea, întristarea şi suspinarea? Şi cum poţi fi aşa de crud? Nu vezi cât de tare îl doare? Strânge din dinţi ca să nu ţipe, ca să nu-l auzi, dar îl doare! Îţi spun eu că îl doare! Eu aud că îl doare! Îl doare îngrozitor când îi smulgi inima din piept, fir cu fir! Când i-o tai arteră cu arteră, nerv după nerv! Nici măcar mâna nu-ţi tremură? Nici Cain n-a omorât atât de rece pe fratele lui! Îl înnebuneşte durerea, îl sfârşeşte durerea! Nu mai poate rezista, cedează în faţa armei diavoleşti, deschide gura, ŢIPĂ!

Se ridicase aproape în pat, răcnind, cu ochii scoşi, şi în uşa pe care o închisese fata se auzi deodată o bătaie şi o chemare disperată:

— Părinte!

— Părinte, Maria! şopti înfricoşat inginerul.

În spatele uşii, chemarea crescu:

— Părinte, m-aţi chemat? Nu vă e bine, părinte?

O tuse sfâşiată podidi fiinţa preotului, care căzu la loc în pat. Maria explodă înăuntru, şi într-o clipă fu la capul bolnavului. Dar preotul se trezise şi-i aruncă o privire rapidă inginerului. Inginerul înţelese şi îi făcu un semn complice. Maria îşi trecu mâinile sub gâtul bolnavului şi îi purtă capul spre pernă ca şi cum ar fi fost de sticlă.

— Nu-i nimic, Maria, am tuşit, spuse preotul cu o voce de muribund.

Ea se depărtă de pat şi îi vorbi inginerului:

— Lăsaţi-l în pace, vreţi să-l omorâţi? Cu ce vă poate el ajuta? Ce rost are? Nu vă poate face bine nici el dumneavoastră, nici dumneavoastră lui!

Inginerul se şi sculase să plece, dar preotul gemu din pat:

— Nu, nu! Rămâi! Maria, lasă-l, înţelege, o să plece peste zece minute! Te rog!

— Părinte, o să vin altă dată, e mai bine, poate... începu inginerul.

— Nu, nu, în ruptul capului, ce s-a început trebuie sfârşit! Maria, îţi făgăduiesc, du-te acum!

O dată singuri, vorbi înecat, cu ochii stinşi:

— Sunt prea slab, am să vorbesc scurt, am să las multe lucruri nelămurite. Nu-ţi asuma responsabilităţi care te depăşesc, nu merge cu mândria prea departe; eşti om, şi nici cea mai perfectă dintre ştiinţe nu te poate face să treci dincolo de fiinţa ta. Chiar dacă ştiinţa e gata să nască omul în eprubetă, fereşte-te de ce nu e firesc, căci nefirescul e marea erezie a zilelor noastre. Caută să regăseşti frumosul, binele, morala, pe care ştiinţa fără să vrea le-a alungat din conştiinţa noastră numai pentru că nu au realitate obiectivă, pentru că nu par necesare, pentru că nu se pot măsura, cântări, împărţi. Nu te gândi că orice există se justifică prin pura lui existenţă. Ajungi la un fatalism ştiinţific care admite răul numai pentru că el există. Ştiinţa le face pe toate egale şi indiferente, cum face şi oamenii egali şi indiferenţi. Ne îndepărtează până şi de moartea noastră, pe care o explică numai ca pe o încetare a funcţiunilor biologice, distrugându-i misterul. Dar moartea e un mister la fel de emoţionant ca şi naşterea. Ştiinţa, paradoxal, omoară spiritul şi instaurează o domnie a cunoscutului în care omul are parte numai de gol, numai de nimic sufletesc. Luptă să te regăseşti, şi ca să te regăseşti uită de tine. Gândeşte-te că păcatul l-ai săvârşit şi tu şi că mai ai vreme să te cureţi de el. Gândeşte-te că, deşi lumea modernă ne dă un

sentiment de ultimitate, ne face să credem că nu se poate merge mai departe, că suntem condamnaţi, continuăm să fim oameni, şi ca oameni continuăm să fim terenul de experienţă al lui Dumnezeu. Înseamnă că sfârşitul pământului încă nu e aproape. Poate însă că omul, care până acum nu a făcut altceva decât să revendice, va trebui să înceapă şi să renunţe. Poate că pacea lui viitoare va fi câştigată în umilinţă, în întoarcerea înapoi, în căutarea în trecut a ceea ce era bun, adevărat, uman.

La început, inginerul ascultase cu mare atenţie. Către sfârşit însă, era aproape dezamăgit.

— Părinte, da, bine, ce spui dumneata e foarte interesat, s-ar putea chiar să fie adevărat. Sigur, ca om al bisericii, ţi se pare mereu că ştiinţa devine primejdioasă, că trebuie ţinută în frâu... în sfârşit. Dar asemenea idei, iartă-mă, am citit prin cărţi şi reviste, şi nu asta am vrut să aflu de la dumneata. Eu de la dumneata – şi îmi pare rău că trebuie să mă explic atât de brutal – am vrut un antidot împotriva spaimei mele de moarte!

De data asta, deşi părând la capătul puterilor, preotul reuşi să zâmbească atât de superior, încât inginerul se întrebă dacă nu cumva a spus o prostie ireparabilă.

— Ştiu că tot ce-am spus poate suna foarte facil, ca o biată filosofie jurnalistică, auzită de la alţii, repetată papagaliceşte. Singur mă revolt uneori de netrebnicia cuvintelor în care se adăposteşte adevărul. Dar adevărul fuge de noi, sare dintr-un cuvânt într-altul, ca să-şi rătăcească urmăritorii, se odihneşte o clipă într-o vorbă, ca o pasăre într-un copac, dar, cum se apropie larma vânătorilor, repede îşi ia zborul din nou. Da, ce ţi-am spus e pe de-o parte simplist, pe de alta bombastic, oricum neconvingător. Ei, şi? Totuşi, acesta e adevărul, indiferent cât de infirm a fost exprimat. Căci în lumea noastră nu mai poţi surprinde ascultătorii cu lucruri noi într-o haină nouă. Cuvintele şi realităţile sunt vechi toate, toate

folosite, şi trebuie să ştii să le deosebeşti pe cele care par false şi sunt de fapt adevărate de cele care par false şi chiar sunt false. Azi, lumea e dezgustată de toate cuvintele, şi atunci proiectează nedrept dezgustul pe care îl merită cuvintele asupra tuturor adevărurilor numite de ele. Ne-ar trebui o altă limbă, în care încrederea ne-ar renaşte, şi am fi astfel iar fericiţi.

— Fleacuri frumoase, părinte.

— Din păcate, nu. Adevărul. Şi vinovat eşti că nu-l vezi dacă nu ţi-a fost dat norocul orbirii.

— Părinte, dar îţi jur că vreau să văd, orice, numai să văd! Stau cu ochii deschişi tot timpul, doar-doar! Oare n-aş vedea nimic, dacă ar fi? Uite, convinge-mă dumneata de existenţa lui Dumnezeu, de realitatea lumii de dincolo, dacă asta e calea, sunt gata s-o urmez!

— Eu nu te pot convinge de existenţa lui Dumnezeu, fiind om. Puterea mea e numai pământească. Dumnezeu nu se traduce în unităţile cu care lucrăm noi. Nicio matematică nu-l poate pune în ecuaţie pe Dumnezeu.

Şi zâmbi, binevoitor, dar categoric: “Aşa e, regret, n-am ce-ţi face! Te-ai trezit prea târziu!”

— Şi atunci, ce să fac?

— Roagă-te!

— Cum să mă rog? Nu cred!

— Nu crezi! strigă preotul tare, încât inginerul tresări şi îşi trase capul înapoi, ca şi cum s-ar fi aşteptat la o lovitură.

Nu crezi, nemernicule, nu crezi! Faci semnul sfânt al crucii, dar nu crezi! Calci pragul bisericii, dar nu crezi! Vii la mine să te mărturiseşti, să-mi ceri ajutorul, dar nu crezi! Te urmăreşte moartea, şi tot nu crezi! Ţi-e teamă să nu fii caraghios în propriii tăi ochi căzând în genunchi şi rugându-te? Cazi în genunchi până mai ai vreme, până nu cade cerul pe umerii tăi, să te îngenunche el cu greutatea lui, care striveşte lumea! Cazi şi roagă-te cât poţi mai fierbinte, chiar dacă nu crezi un cuvânt din ceea

ce spui! Ceva din pacea cerului tot o să se risipească şi în sufletul tău! Roagă-te numai ca să te liniştească, ca să te cureţi, ca să te cunoşti. Ai să te simţi liniştit şi înălţat. Ai să fii om din nou. Poate atunci ai să înţelegi. Poate atunci ai să găseşti adevărul.

— Dar există adevărul? Nu e o vorbă? Şi măcar dacă ar fi o singură vorbă!

— Există şi e unul singur: adevărul bisericii noastre.

Inginerul strânse mâna pe care i-o întindea din pat bolnavul, dar se opri în uşă şi se sprijini cu umerii de ea, îşi muşcă buzele, îşi dădu drumul:

— Părinte, chiar adevărul unic al bisericii noastre, daca el există într-adevăr şi poate aduce liniştea unui om ca mine, nu mă poate face să trăiesc în şase luni toată viaţa pe care aş fi trăit-o altfel în şaizeci de ani. Nu mă poate face să cheltuiesc toată energia, toată bucuria, toată curiozitatea, toată tristeţea, toată bătrâneţea. Muşchii ăştia nu se pot veşteji numai în şase luni. Carnea asta nu se poate potoli numai în şase luni. Gura asta nu poate amuţi, creierul ăsta nu se poate topi, sămânţa asta nu se poate răspândi. Cum să fac, părinte, ca să înghesui în şase luni toată viaţa de care sunt în stare, şi Doamne! uneori mă simt în stare de o viaţă lungă de două sute de ani! Cum să fac ca să obosesc, ca să albesc, ca să mă scârbesc de ce nici n-am gustat? Mă gândesc uneori să alerg după femei de dimineaţa până seara, până la înţepeneala genunchilor, alteori să mănânc până plesnesc, ori să-mi beau minţile, ori să citesc până la orbire. Dar nici aşa nu m-aş putea consuma, pentru că nu aşa trebuie. M-aş omorî numai, aş deveni complice cu moartea mea. Uneori fac ca dumneata, trăiesc fiecare zi în parte. Uite cum primăvara alunecă în vară, cum îmbătrânesc mugurii, cum florile se îngroaşă, cum soarele se înteţeşte! Zi după zi, înainte. Dar nici sistemul ăsta nu e bun, pentru că nici sistemul ăsta nu opreşte timpul în loc. Îmi dau seama la culcare că a mai trecut o zi, şi eu n-

am aflat nimic, numai am mai făcut un pas înainte, ah, acest înainte care pentru mine înseamnă moartea, acest progres care mă distruge. Sar disperat jos din pat, mă îmbrac la loc, ies în noaptea oraşului viu, eu muribundul, caut să prind ziua care a trecut, făcându-mi groaznice reproşuri că am lăsat-o să-mi scape. Dar unde s-o mai găsesc, în ce nisip să-mi mai caut urma săpând? Dimineaţa mă găseşte istovit, întorcându-mă cu mersul frânt. Adorm cu cenuşa dimineţii în gură, şi somnul e odios, mă fură şi el spre moartea mea, şi visele îmi bat în urechi: încă o zi, încă o zi, mai aproape, mai aproape, ai să mori, ai să mori! Părinte, spui că nici dumneata nu mai ai mult. Plânge inima în mine când mă gândesc că ai să mori şi dumneata. Moartea te aduce lângă mine, mai mult decât viaţa, mi te face mai drag ca un frate. Părinte, ce faci dumneata ca să fugi de moartea dumitale, cum de nu te-ai îmbolnăvit de ea aşa cum m-am îmbolnăvit eu?

— Eu, spuse solemn preotul, eu mă las în voia lui Dumnezeu. El mă apără de mine, de spaima mea. Toate lumânările vieţilor noastre scad, fiecare ascunsă în purtătorul ei, la fel şi a mea. Dar a mea pe măsură ce scade, creşte. Creşte, rodeşte, se înalţă din propria ei ardere. Eu mă urc pe flacăra mea, zdrelindu-mi genunchii şi coatele, rănindu-mi palmele, însângerându-mi viaţa de muchiile flăcării mele, până voi atinge cerul cu ea. Flacăra mea încălzeşte inima lui Dumnezeu.

Fără îndoială, şi eu am să mor, şi de moartea mea se moare. Nu numai de moartea ta, fiule, nu numai de moartea celorlalţi. Dar moartea mea va fi blândă şi bună. Înduioşătoare, împăcată şi singură. Se va desprinde de trupul meu, mă va lăsa, se va uita în jur, la lumea de lumini, uitând o clipă ce are de făcut. Eu voi rămâne singur în odaie, pe pat, privit de ferestre, mă voi face numai trup şi haine străine. Atunci voi trece.

Voi trece prin tavan, prin aer, prin cer, spre gura cea mare, cu vorbele ei ştiute. Ea se va deschide deasupra

mea. Mă va trece prin sita dinţilor ei repezi, spunând: Numai eu ştiu, numai eu te iubesc, numai eu sunt tu, numai eu sunt. Domnul va veni, voia lui se va face, lumea lui se va deschide. Dacă voi fi demn. Atunci voi înălţa glasul meu spre el şi-i voi spune: Doamne, îţi mulţumesc că m-ai lăsat între toate minunile tale, pe mine, robul cu nume străvechi. Acum, pacea din cer îmi rupe inima, tristeţea fericirii mă îneacă, cuvântul cuvântului mă răpune. Doamne, te slăvesc că m-ai făcut, Doamne, te slăvesc că mă desfaci. Asta-i tot. Caut să-mi fac datoria până la sfârşit. Dumnezeu este, şi va veni, căci altfel moartea mea n-ar avea rost, altfel n-aş fi bolnav, altfel nu m-aş sfârşi. Mă sfârşesc pentru că Domnul mă vrea la el.

De aceea scad liniştit. Du-te. Am să mă rog pentru odihna ta.

Strada se înecase cu totul în întunericul caselor şi copacilor.

Avusese dreptate popa? Sau poate “Fericiţi cei săraci cu duhul”? Dar popa nu părea sărac cu duhul. Un taxi gol tăie strada, inginerul îl strigă, urcă, şi o dată înăuntru se miră că se află acolo, ce motiv avea să urce, nici nu-şi mai amintea clipa în care deschisese uşa maşinii.

Şoferul îl întrebă iar adresa. Inginerul o dădu, maşina se sufocă pe străzile mici, apoi respiră în centru, se opri la un stop.

Lume multă pe străzi. Tineret. O femeie traversă prin faţa maşinii, şi inginerul îi văzu mersul înalt şi elastic, părul întunecat, care-i bătea umerii, apoi figura albă şi ochii. I se păru că şi-o reaminteşte vag de undeva, dar ea trecu, şi el renunţă, obosit de toate gândurile zilei.

Lumina roşie nu se prefăcea în verde. Alături, şoferul înjură printre dinţi, şi inginerul se întoarse spre el.

Era stafidit bine. Slab, cu obrazul scobit şi căzut (probabil nu avea dinţi), cu fire albe pe bărbia nerasă, cu tenul mâlos, cu pleoapele negre şi fără gene. Pe linia

gâtului slab se mişca scârbos nodul lui Adam, în jos, spre gulerul unei cămăşi cadrilate. Avea o şapcă turtită care semăna cu un muşuroi de furnici. Strângea furios volanul cu mâinile mari şi galbene, cu unghiile sărite, cu un deget îngroşat de un pansament murdar.

Stopul încă nu se clintea, şi şoferul înjură iar, vizibil înfuriat de imobilitatea luminii. Ceea ce era cu totul surprinzător. Şoferii din Bucureşti sunt cei mai placizi din lume, şi, în fond, ce au ei de pierdut dacă întârzie clientul? Poate că ăsta se grăbea să iasă din schimb, îşi explică inginerul.

— Strâmt oraşul ăsta, dracu să-l ia! spuse el, ca să spună ceva.

— O! strigă şoferul, încântat probabil să vorbească despre ce-l durea mai tare. Aşa e, domne, strâmt, lua-l-ar dracu, prea strimt! Şi când e aşa de strâmt, nu pui stop la fiecare colţ de stradă, şi curcani peste tot să mă fluiere pe mine, care abia scot un salariu ca vai de capul lui! Au făcut şi ăştia nişte legi de circulaţie, să le dea Dumnezeu lor sănătatea pe care mi-o mănânc eu cu ele de dimineaţa până seara. Înainte şi la dreapta, înainte şi la dreapta! Altceva nu mai ştie! Şi curcanii ăştia peste tot, care ia primă dacă greşesc eu şi dau din buzunarul meu! Clientul e nemulţumit, ei sunt nemulţumiţi, toţi are ceva de zis, numai eu trebuie să tac şi să-mi înghit fierea! Slavă Domnului, bine că te-ai trezit, arză-te-ar focul! Ţii stopul juma de zi până vorbeşti tu la telefon ce ventuze să-ţi puie când te-ntorci acasă!

Trecură pe lângă agentul de circulaţie, care, fireşte, nu auzise nimic în adăpostul lui de sticlă, maiestuos şi stăpân.

— Vai de bieţii şoferi! spuse compătimitor inginerul.

— Aşa, domne, aşa! Vai de ei! Patruzeci şi doi de ani de şoferie, câţi am eu, că la şaişpe ani ţineam volanul în mână, da nu mi-am închipuit să fie tot mai greu să mergi cu maşina!

— Dar cum era pe vremea când ai început dumneata?

— Vaaai de mine! Da ce, dacă-ţi aduci aminte, îţi mai vine să crezi, chiar dacă le-ai trăit? Ehe, pe vremea aia nu erau stopuri în Bucureşti. Nu erau, domne! Adică unul singur pusese ei, pe Calea Victoriei, acolo lângă Capşa, da era numai aşa, de formă, şi ăla. Şi nici nu era electric. Se întorcea cu mâna. Pe urmă, agenţi de circulaţie dacă erau câţiva! Ce, se întâmpla pe atunci să te fluiere fiecare nenorocit, aşa, ca pe-un câine? A, atunci era frumos de trăit în Bucureşti: maşini multe nu erau, parcaj unde vrei, clienţi darnici, atunci eram şi eu pieţar, aveam maşina mea, pe urmă mi-am măritat fata tot cu un şofer, acu aveam maşină şi eu şi ginere-meu, ieşeam amândoi dimineaţa împreună, câştigam, eram încă tânăr, eram eu stăpânul, nu ca azi, să iau leafă de la alţii şi să trebuie să viu la oră fixă! Şoferul era şofer, clientul era client, avea şi lumea o socoteală! Timpuri, nu glumă! Da aşa e-n viaţă: timpurile bune nu se mai întorc! Pe urmă... Mişcă-te mai repede! ţipă el deodată unei fete. Ce, nu vezi maşina? Dacă avea pantaloni ai fi văzut-o imediat! Merg şi ăştia ca nişte aiuriţi, dracu să-i înţeleagă, că eu nu pot, şi pentru unul din ăştia mai intri şi la puşcărie, acuma cu părul alb, mai mare ruşinea!

— Şi pe urmă? îi aminti inginerul.

— Pe urmă ce?

— Ai zis: “Pe urmă...”

— Io?

— Ai zis că timpurile bune nu se întorc. Şi după aia ai zis: “Pe urmă...”

— A, da, pe urmă! Pe urmă a-nceput războiul, m-a luat şi pe mine, m-am bătut şi cu unii şi cu alţii, m-a rănit şi unii şi alţii, ba chiar ruşii era să mă mături de tot, că mi-a băgat o schijă mare în picior, care s-a infectat, de-am bolit săptămâni de zile şi la Odesa şi în ţară, da pe urmă nu m-a clasat invalid, că am dat de un porc de doctor care venea beat la comisie de nici nu vedea bine dacă are

în faţă oameni, ori cai! Pe urmă m-a rănit şi nemţii, şi tot în piciorul ăla, că acum abia îl mai trag.

— Dar frică de moarte nu ţi-a fost?

— Uite, vezi, frică de moarte nu mi-a fost! Eu ştiam că n-am să mor, că dacă viaţa fusese atât de bună cu mine până atunci, înseamnă că Dumnezeu a vrut să le văd şi pe cele rele, să le văd pe toate, până la capăt, şi atunci de ce să mă omoare? Însă altora le era scris altfel. Uite, aveam la noi în companie un caporal, cizmar la Galaţi, vai, ce frumos băiat! Şi cum l-am văzut, am ştiut că nu mai are zile şi i-am şi spus: “Mă, tu te cureţi, mă, nu mai ai mult!” Peste trei zile a călcat pe o mină.

— Dar cum ai ştiut că o să moară?

— Ăsta e un dar al meu. Mă uit la om, şi pe loc ştiu dacă are zile sau nu mai are. Ca şi cum i-aş citi în ochi. La câţi camarazi nu le-am spus dacă scapă sau nu! Fără greş. Uite (se uită deodată repede la inginer, privi iar în faţă, apoi iar se uită repede la inginer, avea ochii ca nişte broaşte strivite), dumitale pot să-ţi spun precis: ai să trăieşti ani mulţi şi fericiţi!

Inginerul privi nervos pe fereastră, apoi spuse cu o voce care nu-i semăna

— Ei, şi după război?

— A! Vremuri mai grele, domne, am îmbătrânit şi eu, am început să nu mai înţeleg lumea. Copiii şi nepoţii s-au risipit. La vârsta mea ce să mai faci?

— Te uiţi la televizor, spuse inginerul.

— Aiurea televizor! Eu nici nu-l deschid. Ce să văd? Cât s-a îngrăşat unul şi altul şi ce prostii îndrugă? Că unii de azi parcă şi româneşte au uitat. Biata nevastă-mea ce se mai uita, că acu nu prea se mai uită nici ea, că i-a slăbit vederea rău de tot.

— Opreşte-mă aici, făcu inginerul, simţind că nu mai suportă.

Ascultător, bătrânul frână, apoi trase cu îndemânare lângă trotuar, deşi mergeau chiar prin mijloc. Inginerul îi

puse banii în mână şi coborî cât mai repede, dar bătrânul băgă restul în buzunar, se întinse spre geam şi strigă, şi avea o voce de fier ruginit:

— Să trăieşti o sută de ani!

Merse pe jos ultima sută de metri, urcă, auzi, ţinând cheia în broască, vocea crainicului de la televizor:

— Şi acum, stimaţi telespectatori, avem plăcerea a vă oferi, în direct, imagini filmate ale zborului circumlunar al navei "Afrodita-3". Operaţiunile ştiinţifice se desfăşoară conform programului dinainte stabilit, la bord totul funcţionează normal, şi dacă toate vor avea loc în condiţiile prevăzute, atunci, aşa cum ne asigură cunoscutul savant Jack Wolfensohn, acesta e ultimul zbor de cercetări înaintea debarcării pământenilor pe lună!

— Bibi! strigă inginerul păşind în întunericul casei.

Bibi nu-l auzi, din cauza zgomotului televizorului, şi inginerul îl văzu, cu un pahar în mână şi cu ochii lipiţi de micul ecran, şi păşi singur până la lumină şi o aprinse. Bibi se ridică.

— Bine că ai venit, nu mai ştiam ce-i cu tine, unde ai întârziat aşa? Ai mâncat?

— Ce-i cu ăştia de transmit aşa de târziu? întrebă inginerul scoţându-şi haina.

— Program special cu zborul ăsta, ce, nu ştii? Au anunţat de ieri. Stai jos să vezi, e grozav, îţi aduc eu nişte sandvişuri.

Ieşi spre bucătărie, stingând lumina la loc, iar inginerul se aşeză în scaunul lui, se sprijini de masă, găsi pe pipăite o sticlă şi un pahar. Bău mecanic şi simţi că e bere.

Nu se vedea bine: nişte forme albe, mişcându-se foarte puţin, ca nişte larve grase, într-o lume de puncte. Dar deodată imaginea se clarifică şi putu distinge trei astronauţi în costume albe, cu drapelul înstelat pictat pe mâneci. În jurul capetelor – căştile rotunde. Poate că astea sunt aureolele sfinţilor moderni. Faţa le era de aceeaşi culoare cu costumele pe care le purtau, cu

materialul din care era făcut peretele navei cosmice. Ochii păreau de metal. Se mişcau foarte măsurat, atingând un buton, apăsând o manetă. Uneori şi buzele li se mişcau, dar capetele rămâneau inexpresive.

— Toţi trei se resimt încă de pe urma gripei cosmice, deşi au luptat împotriva virusului cu cele mai puternice medicamente pe care le aveau la bord, spuse crainicul.

Se pare că nişte limite sunt totuşi scrise undeva în fiinţa omului. Dovadă carnea care suferă şi se resimte atunci când lăcomia omenească vrea să atingă cerul. Au făcut gripă. Bine că n-au făcut în pantaloni! Şi inginerul îşi aduse aminte de preot şi surâse cu ochii pe ecran.

— Vedeţi acum în imagine pământul. Planeta noastră, ne informează astronauţii, e foarte strălucitoare. Observaţi coasta de est a Americii de Nord, Oceanul Atlantic, sudul Europei. Putem spune, stimaţi telespectatori, că ne vedem pe noi înşine, căci în partea vizibilă a planetei se cuprinde şi teritoriul patriei noastre.

Dumnezeule! Inginerul se sperie ca de-o fantomă. Iată pământul, iată Europa, iată şi locul ţării în capitala căreia mor eu! Mă văd pe mine, chiar în clipa aceasta, din afara mea! Dar atunci, ori eu nu mai exist acolo, ori eu nu mai exist aici, în amândouă locurile deodată nu se poate! Dedublarea asta e infernală şi nu-i poate urma decât moartea!

— Ei, ce zici? Fantastic, nu?

Bibi venea cu o farfurie cu sandvişuri, pe care i le puse în faţă, apoi aduse alt scaun şi se lipi iar cu ochii de televizor.

— Cabina filmată în spaţiul cosmic.

Un astronaut, legat cu un cablu de navă, cu o cameră de luat vederi în mâini, filma. Nava părea, în lipsa reperelor, nemişcată. Dar iată că ea se răsturnă în spaţiu, apoi se învârti în jurul propriei axe. Probabil astronautul făcuse câteva mişcări în jurul ei. Imaginea se clarifică din nou, şi inginerul văzu oceanul monstruos de stele care se

întindea în toate părţile, auzi tăcerea înfricoşătoare care îngheţa cerul în jurul celor trei oameni.

Alături, Bibi sorbea televizorul.

— Te-ai duce în cosmos, Bibi, ca ăştia? întrebă inginerul.

Bibi surâse cu toată constelaţia dinţilor, mai strălucitoare decât astrele de pe ecran.

— Parcă am eu bafta să-mi propună cineva aşa ceva! M-aş duce, sigur că m-aş duce! M-aş duce chiar şi numai pentru un sfert din bănetul pe care o să-l înhaţe fiecare din ăştia trei când o să ajungă iar jos!

— Dar e un risc extraordinar, ăştia pot să-şi lase oasele pe-acolo, nu ţi-ar fi frică?

— Aiurea-n tramvai! Care risc? Totul e calculat jos, la computerele alea care lucrează fără erori. Ascultă-mă pe mine, ăştia riscă mai puţin decât riscăm noi cu maşina prin Bucureşti.

Iar pământul, văzut prin fereastra navei. Apoi un astronaut jucându-se cu o ceaşcă, ca să le arate telespectatorilor din toate colţurile lumii ce este starea de imponderabilitate. Apoi iar nava în spaţiu, printre reflexele palide ale aştrilor. Da, nava se mişca, aştrii îşi schimbau poziţia faţă de ea. Însă foarte încet. Uite, chiar acum, o stea foarte apropiată de corpul navei dispăruse în spatele ei.

Dar dacă echilibrul universului, un echilibru pur mecanic, e determinat tocmai de mulţimea neschimbată a corpurilor care se mişcă matematic în el? Şi atunci, apariţia unui corp în plus ar fi în stare să pericliteze întreg acest echilibru, aşa cum la biliard aruncarea pe masă a unei bile suplimentare modifică toate relaţiile dintre celelalte trei? Dacă echilibrul s-ar strica, fie şi numai din cauza acestui astru fals şi nefiresc pe care l-au făcut pământenii, dacă toate şi-ar ieşi din pacea lor, dacă planetele ar începe să se ciocnească, şi tot universul, scăpat din frâu, să se strângă şi să se întindă ca un imens

acordeon, şi apoi să sfârşească într-o combustie gigantică?

Un minut poate, inginerul aşteptă un cutremur spaţial care să terciuiască pământul, o ardere care să topească lumea şi pe el. Ori o coliziune cu alt corp ceresc, după care să nu se mai aleagă nimic. Şi nici măcar de o coliziune n-ar fi nevoie. Ar fi suficient ca un corp de masă apreciabilă să atingă atmosfera pământească, pentru ca straturile ei perturbate să comprime oamenii ca pe nişte foiţe de ţigară.

— Şi acum, familiile astronauţilor. Nevasta comandantului echipajului, cu copiii.

Pe ecran zâmbea ca o reclamă de pastă de dinţi o blondă cu părul în ondulaţii permanente, între un adolescent tuns foarte scurt şi parcă supărat şi o fată cu pistrui şi cu ochelari mari, pătraţi, cu rame negre, surâzând şi ea cu nişte dinţi laţi ca nişte lopeţi şi chiar ieşiţi puţin în afară, toţi trei în faţa unei case mici şi însorite, cu arbuşti stufoşi, lângă un automobil lat.

— Ce e cu imaginea de s-a întunecat aşa? Fă-l puţin mai luminos!

Inginerul se sculă şi se apropie de televizor. Dar în loc să lumineze imaginea, închise de tot.

— Ce faci?

— E destul, vreau să mă culc.

Şi plecă abrupt în baie.

Bibi vru să strige ceva după el. Apoi i se păru că a făcut o gafă. Închise gura la loc, oftă, începu să tragă de nodul cravatei, ca să şi-o scoată de la gât.

Se culcară fără să-şi vorbească, şi inginerul visă pământul alunecând prin spaţiu ca o minge de foc. Globul lui se apropia tot mai mult, şi se văzu că nu era pământul, era un creier uriaş, care pulsa, zvâcnea, se rotea. Deodată, o insectă zbură în jurul lui.

Cu inima strânsă în somn, inginerul privi zborul insectei. Bâzâind gras, ea înconjură creierul. O dată, de

două ori, de trei ori... Bâzâitul devenea tot mai insistent, şi în acelaşi timp mai bogat, mai uleios, pe măsură ce insecta zbura tot mai încet, tot mai aproape de pâlpâirea creierului. Deodată, cu o vibraţie scurtă şi stridentă, ca un grohăit de poftă şi de înfruptare, ea se aşează.

În acea clipă, inginerul strânse mâna pumn şi găsi în pumnul închis o armă. Ţinti punctul negru al insectei şi lovi creierul, care explodă în stropi de sânge şi fragmente de carne, şi inginerul fu stropit umed de ele pe toată faţa şi mai ales pe frunte.

Sări din somn şi-şi trecu mâna pe frunte şi pe obraji. Era curat. Inima îi bătea, vedea şi acum insecta aşezându-se, îi auzea bâzâitul satisfăcut, şi parcă simţea în creierul lui înţepătura murdară şi înfometată. Se înfioră.

Bibi dormea liniştit, în cameră arunca umbre un bec de pe stradă, violet, legănat foarte încet de briza nopţii. Se duse la fereastră, spânzură capul afară prin ea.

Magistrala era violetă-verzuie de becuri şi de noapte. Pomii cu frunze tinere foşneau foarte uşor. Oraşul forfotea încă, în centru. Sus treceau nori repezi peste o lună de lapte. Undeva în jurul ei zburau pământeni care priveau pământul de acolo. Simţi mai mult ca oricând că era condamnat. O tristeţe blândă. O oboseală a spaimei şi durerii. Surâse nopţii, apoi îşi surâse lui, şi surâzându-şi lui se lovi de o imensă singurătate. Se întristă tare de surâsul primit de el însuşi, fără martori, într-un joc închis. Se dori însoţit, se dori iubit, îşi trecu mâna iar peste trăsături, suferi brusc după o mână de femeie, orice mână de femeie în locul mâinii lui.

Îşi culcă capul pe pervazul ferestrei, şi ochii îi căzură jos, se striviră de cenuşiul stins al pavajului. O maşină ultraluxoasă, de numai două locuri, aurie ca un peşte tropical, coloră magistrala, fugi spre oraş, pieri. Un bărbat ieşi pe uşa casei vecine, şi inginerul se gândi că n-ar fi exclus ca individul să plece de la frumoasa Nina. Ba era chiar foarte probabil, căci el se opri cu picioarele

desfăcute pe trotuar, îşi încheie cămaşa, îşi strânse cravata, îşi închise haina şi şi-o netezi, ridică ceasul spre lumina unui felinar, ca să vadă cât era de târziu, păru stimulat de oră, porni grăbit şi el spre centru, lovind noaptea cu călcâiele răsunătoare ale pantofilor.

Răcoare, reînnoire, în noaptea care prevestea luna mai. Inginerul ridică fruntea de pe pervaz, privi, încercând să le cuprindă pe toate. Oraşul mişcător, cerul cu lună şi stele şi nori transparenţi şi nestatornici, copacii veşnici, el însuşi. Toate erau la locul lor, şi erau frumoase, şi bune, şi dulci ca un vis, şi toate spuneau că nu e nimic de făcut.

— TREBUIE SĂ FII NEBUN SĂ VREI să te duci la manifestaţie atunci când nu te obligă nimeni! De altfel, ai mai fost de atâtea ori, ce curiozitate te-a apucat acum?

— Dragă Bibi, nu e nevoie să vii cu mine; mă duc şi singur. Nu văd însă de ce nu m-aş duce, dacă aşa mi s-a năzărit!

— Mă rog, spusese Bibi, să punem ceasul să ne trezească devreme.

— Ba nu, nu pune niciun ceas, ţi-am spus că mă pot duce singur.

— Ei, asta-i bună! Cum o să te las singur? N-am venit ca să fim peste tot împreună? Şi aşa, tot timpul vrei să scapi de mine şi să fii singur, niciodată n-ai fost mai puţin comunicativ!

Dar în zori, inginerul se trezise înainte să sune ceasul, întinsese mâna şi întorsese la loc butonul deşteptătorului, apoi se îmbrăcase fără zgomot, lăsase o notă — “Viu la prânz” – în baie, în faţa oglinzii de bărbierit, luase în gură o bucată de pâine şi ieşise în vârful picioarelor.

Cu câteva zile înainte, plouase. Mai picura chiar şi în ajunul manifestaţiei.

— Are să şi plouă mâine, prezisese Bibi.

— Dimpotrivă, replicase inginerul, tocmai mâine o să se facă senin. N-ai băgat de seamă de atâţia ani cum ţine vremea cu muncitorii din lumea întreagă?

Într-adevăr, vremea ţinea cu muncitorii din lumea întreagă, era foarte frumos, un cer atât de albastru, încât, privindu-l, inginerului i se părea că vede mici puncte

negre care apar şi dispar în safirul din jur, o iluzie optică pe care o avea întotdeauna când privea un cer foarte senin.

Când ieşi pe uşă, trecură pe lângă el alergând pe stradă oameni în treninguri roşii, cu literele unei asociaţii sportive pe piept şi pe spate. Fugeau probabil spre o stradă pe care se forma o coloană. Apoi trecură tineri în maiouri şi chiloţi de sport, apoi alţi oameni în maiouri şi chiloţi de sport, care nu mai erau tineri. Apoi trecură fete în fustiţe foarte scurte de mătase, cu flori artificiale în mâini, zgribulite de răcoarea dimineţii. Inginerul înaintă spre centru, ceasul era opt fără un sfert, de peste tot apăreau oameni grăbiţi să ajungă undeva, în locul de unde pleca coloana lor.

În Piaţa Mare deveni greu de mers repede. Inginerul se înghesui la unul din chioşcurile improvizate peste noapte, cu limonadă greţoasă, un cazan mare în care fierbeau crenvurşti, prăjituri prea dulci şi chifle. Fetele în fustiţe scurte cereau prăjituri şi-şi frecau genunchii şi coapsele goale de pantalonii bărbaţilor care ajunseseră la tejghea înaintea lor. Inginerul mâncă o pereche de crenvurşti, aruncă într-un coş deja plin de tot felul de resturi farfuria de carton cu muştarul a cărui culoare tăia pofta de mâncare. Vânzătorii graşi, bărbaţi şi femei, cu scufii albe imense pe cap, vorbeau ascuţit cu cumpărătorii. În jur, lume grăbită mânca urât ce cumpărase, arunca gunoiul în coşuri şi pe stradă.

Cerul plin de baloane imense. Trecu coloana unui spital, cu fotografii mărite de prunci nou-născuţi. Doctori bătrâni, unii cu aere foarte distinse, mergeau în frunte, unul din ei ţinând serios în mână sfoara unui ciorchine multicolor de baloane. De lângă inginer, băieţaşi din coloana unei şcoli sportive trăgeau cu “invizibile”, vreo şapte baloane se sparseră cu zgomot dintr-o dată, spre delirul băieţaşilor, câţiva bătrâni se opriră consternaţi, ţinând în loc după ei toată coloana, se uitară neputincioşi

la cârpele de cauciuc rămase, apoi, privind în lături, băgară de seamă entuziasmul puştilor, înţeleseră, unul de ciudă gesticulă cu ochelarii, spunând desigur lucruri foarte adânci, coloana îi împinse din spate şi toţi se mişcară iar înainte. Urmară carele alegorice ale unor întreprinderi, pline de flori şi steaguri, cu cifre mari reprezentând indici de producţie, procente de depăşire a planului. În spatele carelor mergea inegal mulţimea amestecată a salariaţilor. Apoi iar sportivi, pe care cu paralele şi bârne, şi pe unul chiar un mic ring de box, iar lângă ele stăteau în repaos nişte atleţi care aveau să treacă prin faţa tribunelor în poziţii de efort. Apoi iar copii în costume albe, cu flori şi cercuri colorate, iar vârstnici cu portrete de conducători înălţate deasupra mulţimii. Lozinci roşii: “Trăiască 1 Mai, ziua…”, “Trăiască prietenia dintre…”, şi altele multe; unele coloane repetau tare coruri de lozinci pe care aveau să le spună în faţa tribunei. Ca să poată merge mai departe, inginerul se alătură unei coloane. Se lipi de ultimul rând, cei din jur îl priviră, însă nu prea surprinşi şi numai timp de-o clipă, după care îşi văzură mai departe de ale lor.

Lângă Universitate, întreg fluxul de demonstranţi se opri şi stătu pe loc ceva mai mult timp, şi asta pentru că de pe bulevardul 6 Martie sosea un alt flux, şi încă în pas alergător, agitând steaguri, lozinci şi portrete, deoarece se crease un gol de coloane undeva, şi ritmul spre îndepărtatele tribune trebuia refăcut. Sub o lozincă mare (“Arta noastră – un bun al întregului popor”) trecură studenţii Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică, grup policrom de tineri cu păr lung şi ochi languroşi, fete minijupiste, cu pleoapele înfrumuseţate cu eyeliner de toate culorile, şi toţi îmbrăcaţi aiuritor de bine, de elegant, încât bunul lor gust avea în mijlocul lumii celeilalte o înfăţişare de carnaval. După ei – o fabrică de pâine, cu pâini uriaşe de carton, după ei una de zahăr şi alta de prăjituri, cu un car alegoric în formă de tort

gigantic, de mucava, din mijlocul căruia ţâşnea o fată cu un steag, apoi alte întreprinderi, ale industriei alimentare, cu machete mobile de cutii de conserve, cozonaci şi cornuri, snopi de grâu, fructe, roţi de caşcaval, sticle şi damigene şi alte imagini ale prosperităţii şi belşugului. În fine, coloana inginerului se insinuă în urma unui corn al abundenţei montat pe patru biciclete. Lumea vorbea tare, explozii de râs punctau o anecdotă reuşită, lângă inginer, doi indivizi, colegi probabil, vorbeau despre ale lor, unul plângându-se de micimea lefii şi de lăcomia nevestei, celălalt recomandându-i o filosofie a indiferenţei şi a trăirilor momentane. Trecură astfel încet printre hotelul Ambasador şi hotelul Lido, de la ferestrele cărora străini în pijamale, treziţi de larmă, contemplaţi demonstraţia. O haltă mai lungă în Piaţa Romană.

Inginerul vru acum să se desprindă din manifestaţie. Era însă foarte greu. Lumea bloca străzile secundare, cordoane ale serviciilor civile de ordine dădeau sensul de mers manifestanţilor, îndepărtându-i de Calea Victoriei şi Calea Dorobanţi; inginerul văzu nişte tineri explicându-se cu trei bărbaţi cu însemne rotunde, roşii şi albe, ale serviciului de ordine, la butonieră. Tinerii explicau ceva, arătând spre o fată pe care o susţineau doi dintre ei (probabil că fetei i se făcuse rău). Tocmai atunci, coloana se urni iar, şi inginerul fu prins, din nou în inima ei. Se gândi că de-aici înainte va trebui să continue traseul, că va merge astfel până la capăt, dincolo de tribune, se gândi că Bibi s-a trezit probabil şi că e neliniştit de absenţa lui, dar asta în timp ce se angaja iar în rândul din care făcuse parte şi trecea o dată cu toţi ceilalţi prin faţa Observatorului Astronomic Popular. Coloana se rupse deodată, toţi o luară la fugă, unii mai sportiv, alţii mai astmatic, iar inginerul, împins de rândul din spate, începu să fugă şi el. Cineva în faţă se împiedică şi căzu, şi cei ce fugeau îl ocoliră, ca să nu-l lovească. Fuga se opri la fel de neaşteptat cum începuse, merseră toţi normal, apoi se

opriră.

Începea să se facă tot mai cald. Vârstnicii începeau să obosească, sprijineau de copacii care mărgineau bulevardul steagurile şi lozincile, se aşezau pe gazete şi batiste întinse pe bordura trotuarului, se descheiau la gât, îşi făceau vânt cu pălăriile. Unii, însetaţi, băteau la uşile de la parter ca să ceară un pahar cu apă.

Inginerul circula somnambul printre ei, prinzând cu ochiul când o figură,când alta, ori un steag, ori un portret, prinzând cu urechea fraze, râsete, zgomot de paşi, cântece. Un sentiment nelămurit de absenţă îl cuprindea tot mai mult, şi nici măcar nu-i provoca vreo reacţie. Absenţa cu care adineauri acceptase ideea de a merge până la capătul traseului lung şi obositor al manifestaţiei. Absenţa cu care-i privea pe cei din jur, remarcând nu mai puţin detaliile, şi totuşi parcă primindu-le printr-un filtru, printr-o orbire a creierului. Absenţa cu care auzea freamătul celor din jur, înţelegându-i semnificaţia, şi totuşi rămânând străin de el, incapabil de un gând care să fie efectul acestei semnificaţii. Ridică fruntea spre cer, văzu iar ţesătura fină de amprente negre, pâlpâind în albastrul orbitor, coborî ochii pe lumea de forme şi culori, îi căscă, încercând să vadă mai bine, să înţeleagă mai mult. Văzu bine, înţelese tot, fără să vadă mai bine, fără să înţeleagă mai mult. Coloana porni din nou. Se abandonă cu o plăcere crescândă. Poate o beţie a primăverii. Dar beţia de primăvară e pentru oamenii sănătoşi. Simţea cum îl cuprinde căldura zilei. O dată cu ea – o moleşeală insidioasă, un gol de forţă răspândit în tot trupul. Nervii nu răspundeau. Resorturile se împotmoleau. Şi-i plăcea propria lui slăbiciune.

Când toţi se opriră iar în Piaţa Victoriei i se păru că vede o împietrire colosală, o tăiere a istoriei într-un punct al ei de către cuţitul atotputernic al unei forţe neînţelese. Dar mişcarea fu reluată. Nu cumva i se păruse că toţi s-au oprit? O amintire vagă îi trecu prin somnul minţii: odată,

demult, se întâmplaseră sub ochii lui nişte opriri ciudate. Scurte şi inexplicabile, urmate de reluări ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar poate că nu i se întâmplaseră lui. Poate citise ori auzise de ele. Făcu un efort, obosi, renunţă.

Bulevardul Aviatorilor era limitat de militari în uniformă de paradă, cu mănuşi albe, viziera caschetei clădită drept pe fruntea nemişcată şi ochii întunecaţi de căldură şi nemişcare. Lumea trecând pe lângă ei le punea flori în ţeava armelor rezemate la picior, aşa că toţi aveau armele terminate cu un buchet, ba unora le înţepeniseră în ţeavă câte-un tricolor mititel, ori hârtii, iar ei, neavând voie să se mişte, priveau şi zâmbeau din colţul gurii. Zgomotul creştea. Conducătorii coloanelor, organizatorii, responsabilii cu ordinea, cu şi fără însemne distinctive, se agitau, aglomeraţia spori. Inginerul se pomeni împins din spate şi lovit în piept, strâns între coatele vecinilor, călcat pe picioare. Şarpele gros şi cald de oameni se împărţi în două în jurul Monumentului Eroilor Aerului, pe care erau căţăraţi cu aparatele lor jurnalişti şi reporteri de cinema. Trecură pe sub o tribună improvizată, pe care stăteau şapte sau opt civili, inspectând gravi mulţimea. Unul din ei duse la gură un megafon şi spuse pe un ton care îşi domina prost nervozitatea:

— Tovarăşi! Mai multă disciplină, mai mult entuziasm, mai mult avânt tineresc! Tovarăşii de la Snopul, unde vă e lozinca? Tovarăşele în costume naţionale, cum ţineţi florile alea, măi fetelor? Au să se strice dacă le lăsaţi să atârne în jos, ridicaţi-le, aşa!

Acum se distingeau uralele din piaţă, tobele, muzica; se auzi un marş bine ritmat, care probabil încheia parada sportivilor. Coloana inginerului fu străbătută de un fior, rândurile începură să se alinieze, intervalele să se corecteze, oamenii să-şi armonizeze pasul, să-şi îndrepte îmbrăcămintea, să ridice capetele, steagurile şi tot materialul sărbătoresc. Busculat, inginerul se regăsi la

marginea unui rând, lângă o femeie tânără într-un taior demodat şi negru. Cineva care trecea de-a lungul rândurilor controlând alinierea trecu şi pe lângă ei, numără din ochi rândul, apoi îi spuse cu imputare femeii în taior negru:

— Perepencea, azi toată ziua mi te-ai zbenguit, mi-ai râs, n-ai avut astâmpăr, ai stricat disciplina oamenilor, să dea naiba să te pleoşteşti tocmai în faţa tribunei! Da floarea unde e? Nu ţi-am dat o floare azi-dimineaţă, eu cu mâna mea? Unde-ai aruncat-o? Era greu de cărat? Aha, da la sindicat ştii să vii să plângi că n-ai casă! Bine, pe mine nu mă interesează, mie să-mi aduci floarea, altfel să ştii, nu mai ai zile cu mine!

Apoi se uită cu suspiciune la inginer; dar acesta îi întoarse o privire atât de dură, încât celălalt renunţă şi dispăru în pas alergător undeva spre primele rânduri.

Intrară în piaţă sub ploaia de foc topit a unui adevărat soare de iunie. Aşa e clima la noi, nu cunoaşte nuanţele, trece brusc de la frig la caniculă, îşi spunea în gând inginerul, întorcând capul spre dreapta, lungind gâtul ca să vadă cât mai bine tribuna oficială. Nu se vedea grozav, din cauza tipilor de la presă şi televiziune care umpleau spaţiul dintre tribună şi demonstranţi, ca şi din cauza florilor şi steagurilor pe care toată lumea le flutura în urale. Inginerul prinse o clipă cu ochiul guvernul ţării răspunzând cu mâna sau cu pălăria uralelor; figurile se distingeau greu, erau multe şi prea apropiate unele de altele. Simţi alături un parfum ieftin şi o atingere feminină: era fata de adineauri, acum ridicata pe vârfuri, cu expresia încordată de atenţie, cu mâna ridicata aproximativ în semn de salut, în timp ce toată fiinţa ei, învinsă de curiozitate, tindea spre tribună. Uralele erau asurzitoare. Inginerul văzu mai bine tribuna mai mică din stânga tribunei oficiale, în care erau civili şi militari, albi, negri şi galbeni, diplomaţi din toate ţările, demnitari români de rang mai mic, artişti, oameni de ştiinţă,

reprezentanţi obşteşti, cucoane elegante, şi chiar în primul rând, pe lângă care trecea el, doi domni foarte bine îmbrăcaţi şi cu părul cărunt râdeau cu poftă de ceea ce spusese unul dintre ei, cu totul neatenţi la şuvoiul de oameni ai muncii care le curgea dinainte. Dar nici pe ei nu avu timp să-i vadă cum trebuie. Căci, spre ieşirea din piaţă, mulţimea grăbea pasul. Încă strigând “Ura!”, rândurile se amestecară, şi inginerul o văzu pe femeia de adineauri cum o ia literalmente la fugă de lângă el, înainte, strecurându-se abil printre oameni. El însuşi fu nevoit sa lupte împotriva stării lui de toropeală, căci lumea mergea tot mai repede, dar într-un singur bloc, şi-l purta înainte. Steagurile şi portretele erau ţinute în aşa fel ca să împiedice cât mai puţin la mers; unii îşi tăiau cu ele spaţii de trecere în aglomeraţie. “Păzea! Păzea!” strigară tare câteva glasuri, şi inginerul fu lovit dureros în dreptul rinichilor, făcu un salt lateral, îmbrâncind pe cineva care vocifera, şi văzu că era un car alegoric, împins în fugă de nişte tineri ca o catapultă, în urma carului rămase un coridor liber, în care se repeziră cei ce voiau să înainteze cât mai repede. Coloana de acum cinci minute nu se mai cunoştea, grupurile se amestecaseră, vedeai costume pestriţe, oamenii strigau încercând să se găsească unii pe alţii, dar eforturile lor apăreau absurde din cauza îmbulzelii. Nu se putea ieşi pe străduţele laterale, serviciile de ordine canalizau lumea spre strada Aviator Radu Beller. În drum, oamenii luau cu asalt tot ce se găsea, goleau chioşcurile, pustiau tarabele, uscau lăzile cu răcoritoare. Inginerul, însetat, reuşi să întindă câţiva lei peste o mare de capete, ca să cumpere o sticlă de limonadă, un vânzător ţigan îi întinse sticla destupată, dar sticla era udă chiar la gât de scuipatul de pe degetele cu care vânzătorul numărase banii, şi inginerul, dezgustat, o aruncă în rigolă, printre hârtii şi chifle strivite, şi o bătrână se uită chiondorâş la el. Nu putea rămâne mult timp pe loc, oamenii îl împingeau, îşi pipăi

portofelul, îl găsi la locul lui, trecu pe lângă Complexul Sportiv Florească, ieşi o dată cu ceilalţi în Calea Dorobanţi. Aici era îmbulzeală şi mai mare, lume care se îmbrâncea, se strivea, se înjura, să apuce loc în autobuze sau în tramvaie. Un puşti căzu de pe tamponul unui tramvai care pleca şi se ridică de jos cu faţa plină de sânge. Inginerul încercă mai întâi să apuce pe strada Roma, dar fără succes, pe aici nu aveau acces decât cei care puteau dovedi arătându-şi actele că locuiesc în cartier. Porni iar, frânt de oboseală şi de sete. În fine, putu s-o ia la stânga pe Şoseaua Ştefan cel Mare, iar după aceea la dreapta, pe strada Polonă. Acum, lumea se mai rărise. Depăşi un bărbat scund care purta un portret al lui Marx mai mare decât el, respiră o clipă sub un castan, apoi merse odihnindu-se într-un ritm neconstrâns. Prin ferestrele deschise se vedeau deja oameni în maiouri, cu feţele încă roşii, abia sosiţi de la manifestaţie. Trecu pe lângă un bufet sordid, în uşa căreia nişte bărbaţi beau bere direct din sticle. Încercă să intre, dar nu era loc nici măcar să bagi capul, iar cineva ţipa dinăuntru că să nu mai intre nimeni, loc nu mai era, şi berea oricum se terminase.

Merse spre Grădina Icoanei, oprindu-se la un moment dat ca să-şi scoată haina, să-şi lărgească la gât cravata, să-şi suflece mânecile cămăşii, apoi să-şi atârne haina de un deget petrecut prin agăţătoare şi s-o ducă aşa pe umărul drept. La un moment dat îşi trecu mâna stângă prin păr şi simţi cum părul i se încălzise de soare. Iar îl străbătu o undă dulce şi tulbure, pe care nu şi-o explică, nu şi-o explică pentru că simţea acum nu o oboseală, ci o lene mare şi grea şi plăcută ca o aromă. Traversă bulevardul Dacia, aruncând priviri în dreapta şi în stânga spre casele lui somptuoase, cele mai multe ambasade sau reşedinţe de diplomaţi, lucru pentru care bucureştenii care locuiesc pe aici chiar numesc bulevardul Dacia “bulevardul ambasadelor”. Colţuri şi profiluri de case

galbene, roz şi gri, verdele copacilor, iederă, şi orbirea nichelată a câte unui automobil foarte scump şi rar pe la noi.

Tot mai incapabil să-şi concentreze privirea şi atenţia asupra celor din jur, intră în Grădina Icoanei. Un parc vechi şi strâmt, uitat de primărie, cu copaci bătrâni şi bolnavi, cu alei de praf, cu prea multe felinare cu lumină crudă, cu coşuri de gunoi metalice ruginite de atâtea ploi, cu bănci şchioape şi pline de însemnări vulgare cu briceagul şi cu un bust înnegrit de erou paşoptist la un capăt şi un closet public la celălalt. Dar orice primăvară trezeşte la viaţă şi pe bătrâni, iată că parcul mic şi prăpădit era verde şi în floare, lume în el cu cărucioare cu copii, copii ţipând în praful aleilor, iar pe două bănci alăturate un grup de fetiţe în clasa întâia, îmbrăcate în uniforme călcate, de sărbătoare, venite şi ele probabil de la manifestaţie. Şapte sau opt erau, gângurind şi râzând şi umplând aleea cu un ecou fraged de glasuri copilăreşti. Aproape toate purtau codiţe şi se trăgeau una pe alta de ele, se ciupeau, alergau în jurul celor două bănci, încercând să se prindă una pe alta, şi inginerul se aşează, în prada aceleiaşi absenţe stranii şi plăcute, pe o altă bancă, drept în faţa lor. La sosirea unui bărbat, zumzetul lor scăzu o clipă aşa cum se închide la atingere corola unei flori foarte delicate, apoi reîncepu, dar mai încet şi punctat din când în când da câte-un râs mai cochet, mai feminin. Inginerul se uita drept la ele, dar nu la una anume, ci îşi scălda ochiul în toate deodată, îşi ospăta privirea când cu un obraz, când cu o frunte, cu o gură copilărească, un umăr fragil, un piept fără formă, un genunchi ieşind nevinovat de sub marginea rochiei. Şi privindu-le, le şi zâmbea, fără să-şi dea seama.

Chicotind, ele nu se uitau la el decât pe furiş. Îşi dădeau coate şi-şi şopteau nimicuri la ureche. Una singură, cea mai mică, pistruiată, cu gura mare şi cu părul zbârlit, îl privise de la început ţintă, înroşindu-se

până la urechi.

Erau foarte tinere. Dar se gândi dacă despre ele se putea spune măcar atât. Erau de vârsta primei clase de şcoală, aveau şapte-opt ani, la vârsta asta cuvântul "tinereţe" nu are sens, asta e o vârstă unică în felul ei, o vârstă fără vârstă, când nu scazi şi nu creşti, când eşti etern şi neapăsat de eternitatea ta în niciun fel. Erau foarte drăguţe. Era şi foarte cald. Lor nu le era la fel de cald cum îi era lui? Nu, nu putea să le fie la fel de cald.

Fetiţa pistruiată continua să-l privească ţintă. Inginerul căzu cu ochiul şi asupra ei şi o studie o clipă. Atunci, ea închise gura ei mare şi se înroşi mai tare decât până acum, atât de tare încât pistruii nici nu i se mai văzură. Dar nu-şi luă privirea de la el. O fetiţă neascultătoare probabil, care a fost dusă la şcoală cu forţa de către nişte părinţi disperaţi, lamentându-se tuturor celorlalţi părinţi din cartier de necazurile pe care le au cu o fiică atât de rea. Părul îi cădea pe frunte în cârlionţi dezordonaţi, i se ridica în creştet ca o flacără şi nu reuşea în lături să-i stăpânească urechile ascuţite, depărtate de cap. Şorţul uniformei îi era mototolit, ciorapii albi îi avea suciţi pe picioarele slabe până sub genunchii juliţi. Inconştient, inginerul o privi ca pe-o femeie, atunci ea se uită la el ca la un bărbat, şi o secundă se stăpâniră din ochi.

O doamnă înaltă şi căruntă, cu ochi cenuşii, cu o rochie de o eleganţă austeră, se apropie scârţâind pe pietriş şi spunând de departe:

— Gata, fetelor, haideţi! şi când inginerul, auzind-o, întoarse capul să vadă din ce gură ieşea glasul, ea se uită la el cu nedisimulată indignare, atât de intens încât inginerul, acuzat, trebui să facă un efort ca să nu se ridice de pe bancă. Gata, e târziu, ne-am odihnit destul! şi doamna înaltă bătu răsunător din palme.

Fetiţele se ridicară şi fugiră către ea. Iar ea, o profesoară din vechea generaţie, cu siguranţă, poate de latină, poate de ştiinţe naturale, desfăcu protector

mâinile, şi sub aripile ei se adăpostiră îndată două dintre eleve. Profesoara porni spre ieşirea din parc, cu elevele în cârd sporovăitor după ea, şi inginerul abia apucă s-o prindă de mână pe pistruiata cea mică, gata să fugă şi ea, ultima, după celelalte.

Ea se întoarse pe călcâiele plate ale sandalelor, din care ieşeau ciorapii chinuiţi, şi se uită drept în ochii lui, fără să-şi smulgă mâna îngustă şi tare, pălind acum atât de puternic, încât pistruii îi păreau aproape negri în faţa fără sânge.

— Cum te cheamă? făcu inginerul, apucând prima frază care-i venise în minte.

Printre două crengi, soarele cădea drept pe ei, foarte arzător acum, la jumătatea zilei. Avu senzaţia că acest soare, căzând simultan pe ei amândoi, îi apropia nespus, îi obliga chiar la o apropiere, pe care însă nu ştia cum ar putea-o îndeplini.

Ea se uită la el de jos în sus şi pronunţă un nume; dar atât de pierit, încât nu auzi nimic.

— Cum? şi întrebând lăsă un genunchi la pământ, în praful aleii, ca să fie mai aproape de numele ei. Acum, îngenuncheat, era puţin mai mare decât ea. Spune mai tare, nu te-am auzit.

— Corina! ţipă deodată fetiţa, şi rămase cu gura întredeschisă, cu mâna închisă în mâna mare a inginerului îngenuncheat în faţa ei, parcă speriată de propriul ei nume.

Foarte încet, dar foarte ferm, inginerul o trase spre el de mâna pe care i-o simţea încă osoasă şi neformată. Ea rezistă, dar el era prea puternic şi în acelaşi timp prea gingaş în puterea lui. Când ea era foarte aproape, el închise ochii şi speră dureros de tare în atingerea ei pe obrazul lui, o atingere scurtă şi uşoară cât a unui fluture.

O căldură fragilă i se aşeză pe obraz, dar atât de repede şi de dulce încât îi era imposibil să spună dacă era atingerea imaginaţiei, sau chiar a şcolăriţei pistruiate.

Simţi că-l arde soarele pe pleoape. Îşi simţi palma deschisă şi goală. Deschise ochii.

Fetiţa fugea spre ieşirea parcului.

Uniforma zbura în jurul corpului ei ireal, arătându-i coapsele albe şi subţiri. Părul îi ţopăia caraghios pe cap. Dar când să treacă în spatele unui copac mare, se uită înapoi. Apoi ieşi din câmpul vizual al bărbatului care îngenunchease în faţa ei.

Ridicându-se, se întrebă cine-l văzuse. Inspectă aleea. La un capăt se vedeau o fată şi un tânăr care se ţineau de braţ. Din sens opus veni un bătrân într-un costum *gris-perle,* cu o pălărie tot gri şi cu o nuia în mână, care-i aruncă o privire indiferentă.

Ieşi din parc şi porni pe strada Caragiale către strada Batiştei.

Trecând chiar prin faţa casei în care locuise Caragiale (o casă gălbuie, fără etaj, cu o singură fereastră la stradă, cu o uşă cu marchiză, trepte şi lampion, înăuntru, în curtea strâmtă şi plină de lăzi lungi cu pământ de flori, în care creşteau flori de mahala, faţă-n faţă cu altă casă, la fel alcătuită, ca două vagoane aşezate pe linii vecine), remarcă o femeie blondă care se grăbea pe trotuar în faţa lui. Mergea repede şi elastic, deşi pe tocuri. Părul blond o aprindea toată. Şoldurile i se roteau cu energie sub rochia deschisă. Braţele însoţeau graţios trupul care tăia aerul însorit al amiezii.

Fiindcă nu vroia să fugă după ea, ci s-o ajungă firesc, îi trebuiră câteva străzi. Aproape de ea, o putea observa tot mai bine. La un moment dat i se păru vag cunoscută, dar nu-şi putu răspunde de unde şi de când.

Mergea în spatele ei, păstrând distanţă de vreo zece paşi, silindu-se să nu dea impresia că o urmăreşte, nevrând să treacă lângă ea şi s-o vadă din faţă, de teamă că o figură nefericită ar fi stricat silueta care se mişca rotund în faţa lui pe trotuar. Îi vedea sub marginea rochiei linia tăiată în carne de încheietura genunchilor, mai albă

decât restul; picioarele, îndoindu-se şi destinzându-se în mers, creau un joc fascinant şi ritmic al celor două linii albe, care urcau şi coborau una lângă alta, amândouă apropiindu-se şi depărtându-se alternativ de marginea rochiei, mereu.

Neluându-şi ochii de la genunchii ei, nu-i mai auzea tocurile pe trotuar, nici celelalte zgomote ale străzii, nu mai era atent pe unde-l duce femeia blondă. Cobora cu ochii de la linia genunchilor. Pulpele erau foarte lin rotunjite, iar culoarea lor era culoarea unui obraz. Nu putea să spună nimic precis despre glezne şi călcâie, pentru că ea îşi aşeza şi-şi ridica prea repede picioarele în mers, şi dacă se uita la ele prea mult, elicea lor îi ardea ochii.

În sus, coapsa se pierdea sub rochie când femeia făcea un pas înainte, apoi se preciza iar când păşea cu celălalt picior, căpăta un relief de o clipă, dispărea, reapărea, dispărea, ca o iluzie optică. Avea fesele aşezate sus, şi era, începând de la talie, răsfrântă în afară ca un pupitru. Apoi, corpul se sufoca în talia de viespe şi renăştea în spatele cald şi grăsuţ, pe care se ghicea prin rochia deschisă dunga unui sutien negru.

În fine, umerii, braţele, gâtul, soarele blond al capului.

Se mişca atât de candid, de liber, de inconştient, sub lenjeria şi rochia ei, de parcă ar fi fost goală de tot, şi inginerul chiar resimţi ca pe-o lipsă de pudoare naturaleţea acestei femei şi mai ales modul în care îl ignora pe el, care o urmărea cu ochii ficşi, posedat. Dar ea străbătea liniştită străzile din ce în ce mai tăcute şi mai pustii pe măsură ce oamenii adormeau obosiţi de manifestaţie, fără să audă gândurile inginerului, fără să se îmbolnăvească sau chiar să cadă otrăvită fulgerător de privirea lui, fără să simtă firul invizibil care-i lega.

Inginerul continua în spatele ei, neslăbind-o din ochi. O clipă, imaginea fetiţei de adineauri din parc veni şi se suprapuse imaginii blondei. Apoi rămase iar blonda,

triumfătoare în oraşul tot mai pustiu şi mai închis, controlat din loc în loc de agenţi cafenii ai Pazei Contractuale, plictisiţi şi fără treabă în lumina lungă a zilei care începea să decline, neobişnuit de caldă chiar pentru luna mai.

Încet-încet, se apropiase totuşi foarte mult de ea, înăuntrul limitei de zece paşi. I se părea chiar că de la distanţa asta îi poate simţi parfumul. Un parfum de piele încinsă de soare, de păr încălzit, chiar de puţină transpiraţie. Un miros cald, de femeie cuprinsă de primăvară. Un miros în care se mai amesteca o undă pe care n-o putea defini. O secreţie mai moale, mai vâscoasă, mai tainică. O femeie obosită de drum, aprinsă de ziua de mai, o femeie care curge puţin de propria ei tinereţe şi forţă, se varsă puţin de prea marea ei bogăţie.

Mergând în parfumul ei ca în siajul unei nave, inginerul, învins, câştigat de primăvara acestei femei, luă deodată iarăşi cunoştinţă de sine. Prima zi de mai, urmărea o femeie într-o stradă a Bucureştiului, în trecut şi în viitor se zăreau chipuri, se auzeau glasuri, se mişcau gânduri, foarte bine, totul normal şi în ordine. Ei, şi ce era cu toate astea? De ce se întâmplau? De ce făcea el ce făcea, de ce simţea ceea ce simţea? Ce căuta aici?

O urmărea încă, privind-o neatent, fără să se mai gândească la ea, părăsit de chemarea pe care o simţise cu o clipă înainte.

Nu era prea greu să-şi aducă aminte cauza. Şi-o aminti într-o clipă, înlănţui iar toate lucrurile, de la ea până-n clipa de azi, şi toate căpătară pe loc celălalt sens, cel adevărat.

Hm! Atâtea se întâmplau, apăreau, încăpeau, se consumau în viaţa lui, tocmai acum. Poate tocmai de aceea. Tocmai de aceea, pentru că trebuia să moară. Da, trebuia să moară, dar nu mai murea. Nu mai murea odată. Te pomeneşti că nu avea să mai moară, că moartea lui era o ficţiune. Şi totuşi, trebuia să moară.

Trebuia să se întâmple ceva. Nu se întâmpla nimic.

Blonda încetini pasul, deschizând poşeta, ca să caute ceva în ea, apoi se opri. Inginerul se opri şi el, la numai trei paşi.

Blonda se întoarse, cu mâna încă scotocind în poşetă, şi inginerul văzu că faţa ei nu-i e necunoscută. Că o cunoaşte chiar foarte bine. Trebuie să fi fost o femeie pe care o întâlnea des, o femeie care locuia nu departe de el, o vecină. Da, era chiar o vecină: Nina.

Atunci se uită în jur. Era pe strada lui. Stăteau amândoi în faţa uşii Ninei. Şi Nina tocmai scosese din geantă cheia. Peste umărul ei se vedea chiar blocul lui, chiar fereastra lui, şi fereastra lui era deschisă.

Cum rămăsese ţintuit, cu o mină surprinsă, Nina îi vorbi întâi:

— Bonjur, domnule, ce mai faci? Nu mai recunoşti lumea?

— Sărut mâinile, făcu cu dificultate inginerul, ba da, ba da, cum să nu, se poate să nu-mi recunosc cea mai. Frumoasă vecină? (“Ce idioţenii îmi vine să spun!” se certă în gând.) Eram numai distrat, nu ştiu de ce. Nici nu ştiu la ce mă gândeam.

— Era cu siguranţă o minciună, dacă ai uitat atât de repede, îl ameninţă Nina cu degetul. Dar ce-i cu dumneata? Ai slăbit, eşti palid, parc-ai fi îndrăgostit!

— Aş, de unde îndrăgostit, am... am lucrat prea mult în ultimul timp, şi...

— Dar de ce lucrezi aşa de mult, nu trebuie, ai să-ţi ruinezi sănătatea. Uite, eu (râse zglobiu) niciodată nu m-am omorât cu meseria mea. Care ţin să te înştiinţez că e o meserie foarte grea, mai ales pentru o femeie.

Un moment, inginerul se luptă să-şi amintească ce meserie avea Nina. Reuşi.

— Fiindcă aţi vorbit de meserie, doamnă, de mult voiam să vă spun ce mult îmi place emisiunea pe care o faceţi la televizor.

Se întrebă dacă a văzut emisiunea asta numai o dată în viaţa lui, ori chiar de două ori.

— Eşti foarte amabil că-mi spui asta. Probabil pentru că mă vezi la televizor mă neglijezi astfel. Suntem de atâta vreme vecini şi nu mi-ai trecut pragul o dată; nu se face!

— Am fost prea ocupat.

— Tocmai fiindcă ai fost prea ocupat ai obosit aşa. Acum ar trebui să te mai destinzi. De ce nu vii o dată să bei o cafea?

Şi scoase o secundă vârful roz al limbii printre dinţi.

— Nu ştiu dacă să îndrăznesc, pretextă inginerul, dar ea zâmbi ca de-o naivitate.

— Hai, hai, îndrăzneşte! — şi-i întinse mâna ca să i-o sărute şi intră pe uşa ei.

Inginerul privi în sus. Bibi era la fereastră. Urcă şi fu luat în primire din prag:

— Bine, mă, aşa ne-a fost vorba? De ce nu m-ai trezit? Am înnebunit căutându-te, am telefonat la jumătate din Bucureşti!

Şi când eu mă îngrijorez de ce ţi s-ar putea întâmpla, tu-ţi pierzi vremea cu aia în stradă?

Pe masă era deschisă cartea de telefon şi o jumătate de duzină de agende vechi.

— Era să încep să te caut pe la Salvare!

— Gata. Bibi, gata, sunt obosit, îl tăie inginerul. Ce-a fost pe-aici?

— A telefonat frate-tău.

— Radu? Ce-a spus?

— A lăsat un număr şi a spus să-l suni acolo diseară.

Radu, fratele vitreg la fel de iubit ca un frate adevărat. Se uită la număr, dar el nu-i aminti nimic. Ce vroia puştiul să-i spună? Poate avea nevoie de nişte bani. Uneori se mai împrumuta de la inginer. În sfârşit, o să vedem diseară.

După ce mâncară se culcară, fiecare obosit în felul lui.

Pe la opt şi jumătate, se treziră dintr-un somn prea lung. Căscară, se sculară din paturi, se uitară unul la altul, neştiind ce să facă. Inginerul îşi aminti de numărul de telefon. Ia să vedem despre ce e vorba. Telefonul sună o singură dată, apoi fu ridicat, şi în el explodă un jaz puternic, iar în mijlocul lui se auzi vocea lui Radu:

— Alo?

— Alo, Radule, salut, eu sunt, spuse inginerul.

— Salut. Te-am căutat azi de dimineaţă şi nu te-am găsit.

— Mi-a spus Bibi. Ce e?

Mică pauză, după care Radu, cu tonul ezitant al împrejurărilor când cerea bani:

— Nimic... vroiam să te rog să mă ajuţi... mi s-a întâmplat o încurcătură, şi...

— E-n regulă, râse inginerul. Exact ce-mi închipuiam. Cât?

— Ei... nu prea mult... aşa... (probabil se ferea să nu-l audă cineva)... aşa ca rândul trecut!

— Nu mai ştiu cât a fost rândul trecut. O sută?

— Aşa.

— Perfect! Îţi trebuie repede?

— Cât mai repede. Astă-seară.

— Vii să-i iei, ori să ies eu?

— Te superi dacă te rog să vii tu?

— Nu mă supăr. Dar văd că nu eşti acasă, unde eşti?

— La un ceai, aici, pe strada Culmea Veche.

— Ce număr?

— Doi.

— Bine.

— Ascultă, se însufleţi Radu, în fond de ce n-ai veni şi tu?

— Păi nu vin?

— Adică să vii şi să rămâi. Şi aşa avem prea multe fete.

— Ce fac cu Bibi?

— Vino cu el, n-are a face.

— Peste o jumătate de oră. Salut.

Bibi nu era încântat de perspectivă.

— O să ne amestecăm cu toţi mucoşii! Ce naiba căutăm noi între ăia?

— Gura, Bibi, nu mai face pe nebunu! Dacă nu ne place de loc, o întindem într-un sfert de ceas. Dar ai să te antrenezi, te ştiu eu, degeaba faci mofturi acum, tot ultimul ai să pleci de-acolo.

Radu îi aştepta chiar în poarta unei grădini. Când îşi dădură mâna, inginerul îi strecură bancnota împăturită, pe care Radu o luă îndemânatic şi stăpân pe sine. Şi porniră toţi trei spre casa care se vedea în fund.

Intrară, pe uşa larg deschisă, într-un hol mare, în jurul căruia se deschideau uşile spre odăi. Dar se opriră aici, căci aici avea loc petrecerea.

Drept la mijloc, pe o masă rotundă, erau aşezate sticle de diverse mărimi şi culori, mai pline sau mai goale, de ţuică, votcă, mastică, vişinată, fernet, în jurul mesei se întindea duşumeaua goala (alte mobile nu mai erau), iar pe duşumea stăteau aşezaţi nişte tineri, sprijiniţi de pereţii goi. De sus lumina un singur bec fără abajur, foarte puternic, învăluind scena într-o lumină de spital.

Tinerii sprijiniţi de pereţi, un amestec de băieţi şi fete, purtau bluze colorate şi *jeans* de catifea, şi unii dintre ei păr lung, mustăţi şi barbă şi ochelari negri. Îşi treceau din mână-n mână nişte sticle. Într-un colţ, unul foarte lăţos şi cu aspect nespălat cânta la ghitară o melodie pe care o fredonau în surdină toţi. Chiar când intrau ei, un băiat şi o fată se sculară de lângă un perete, se cuprinseră în braţe şi începură să danseze pe un ritm fără nicio legătură cu ceea ce se cânta.

Nu se făcu nicio prezentare. Niciunul dintre cei dinăuntru nu păru să observe că intraseră doi străini. Stingheriţi, Bibi şi inginerul căutară din ochi scaune, dar nu erau. Căutară pahare, dar nici ele nu erau. Inginerul se întoarse întrebător spre Radu.

— Aşezaţi-vă şi voi ca şi ceilalţi, n-avem scaune, am să vă aduc o sticlă neînceputǎ, spuse puştiul, şi ieşi pe una din uşile laterale.

Inginerul şi Bibi se uitară unul la altul, pe jumătate enervaţi, pe jumătate amuzaţi. Dar nu aveau de ales, în afară de cazul când se hotărau să întoarcă spatele sindrofiei şi să plece imediat. Îşi făcură loc lângă un perete mai puţin aglomerat şi se aşezară în mijlocul celorlalţi, care-i acceptară imediat lângă ei fără niciun comentariu, fără nicio formalitate, cu aerul cel mai firesc.

Cei mai mulţi încă nu păreau să fi împlinit nouăsprezece ani. Majoritatea fetelor păreau chiar mai tinere. Sticlele circulau mereu; deodată, inginerul simţi o atingere pe umărul drept: era fata aşezată în dreapta lui, care-i întindea o sticlă. Bău un amestec infect; pe cât putu să-şi dea seama, era votcă din cele mai ieftine, combinată cu masticǎ şi cu zeamă de lămâie. Îi pasă sticla lui Bibi, care bău lacom o înghiţitură prea lungă şi se strâmbă tare în timp ce dădea sticla mai departe.

Ghitaristul cânta îndemânatic şi cu mult sentiment. În mâinile lui, melodia se prefăcea într-un şarpe lung, care încolăcea toată încăperea, legându-se în jurul gâtului fiecăruia. Cânta cu ochii închişi, cu gura deschisă, cu nările dilatate, cu fruntea încruntată, înghiţind din când în când aerul camerei, apoi iar deschizând gura, ca în aşteptarea unui cuvânt care nu mai vroia să se prelingă din ea. Avea mâini foarte mici, feminine, cu încheieturi foarte subţiri. Purta sandale romane pe piciorul gol. Cămaşa îi era întredeschisă până la talie. Pe pieptul copilăresc nu avea un fir de păr numai un medalion mic, înnegrit parcă, atârnând de un lanţ subţire.

Capul blond cu puf pe buza de sus şi ochi negri al lui Radu reintră pe uşa laterală. Veni şi se aşeză între ei doi, cu o sticlă de votcă desfăcută în mână.

— Măi, dar voi nu puneţi decât tăritură în gură! făcu Bibi, iar Radu, drept răspuns, sorbi primul din sticlă, apoi

le-o trecu şi lor.

Acum dansau mai multe perechi, în aceeaşi totală libertate faţă de ritm. Inginerul observă că una dintre perechi era desculţă de tot. O alta dansa în ciorapii de nylon ai fetei şi în nişte şosete negre găurite ale băiatului.

Sticla cu coktailul acela infernal ajunse din nou la el, tot din dreapta, inginerul bău iar şi găsi gustul mai suportabil. Se întoarse spre fratele lui şi-i întinse sticla:

— Ei, şi ce faceţi voi aici?

— Ce se vede.

Şi fratele bău din sticla oferită, deşi o ţinea între genunchi pe cealaltă.

— Păi nu prea se vede mare lucru.

— Dansăm. Ascultăm. Simţim viaţa.

— Asta-i tot?

— Nu e destul?

— Şi cât timp o ţineţi aşa?

— Atâta timp cât ne simţim bine.

— Asta înseamnă să simţiţi viaţa?

— Da.

— Şi ce simţiţi din ea?

— Tot.

— Cum tot?

— N-auzi ce frumos cântă? Lasă-mă să ascult.

Îl lăsă să asculte şi ascultă şi el.

Da, parcă prindea atmosfera. Ghitaristul trecea pe nesimţite dintr-o melodie în alta; dar toate aveau ritmuri similare. Ceilalţi le ştiau pe toate şi le îngânau pe toate mut. Un fior muzical cuprindea toată asistenţa, de la ghitarist în jurul pereţilor, străbătându-i pe cei de faţă, ca până la urmă să se întoarcă la el.

El cânta. Desena în jurul lui o casă a ritmului, în colţurile căreia punea din când în când cărămida unei note. Ţesea o reţea de timp, în care deschidea uneori un ochi de sunet. Lovea apa netedă a unui lac de tăcere cu vâsla bărcii lui melodice; sau arunca pe întunericul apei

un acord, un nufăr alb, care rămânea în urmă şi descreştea, până când era uitat.

El cânta. Ghitara lui bătea ca o inimă cu sincope, accentele ei cădeau în cele mai neaşteptate momente, şi totuşi muzica păstra un ritm de extraordinară precizie, un ritm imposibil. Ghitara lui metaliza noaptea. Făcea să foşnească hainele pe trupurile fetelor şi băieţilor care ascultau. Făcea să vibreze neauzit sticlele şi paharele, ochelarii negri, să tremure la gât medalioanele, să tresară din rădăcină părul pe capul ascultătorilor, mustaţa lor copilărească, barba lor rară şi inegală.

El cânta şi cădea în ascultători, o dată cu alcoolul, cu oboseala, cu ora nopţii care înainta, cu dorinţa tulbure, cu amintirea adormită. Cădea în auz, ieşea rar în ochi şi în respiraţie. Se amesteca în trupul băieţilor şi fetelor, în viaţa lor, în nevoia lor de apropiere, în buzunarele lor, în gura lor deschisă, în nările lor dilatate. Se elibera iar şi plutea peste ei în cameră, îl tăiau siluete duble de dansatori, el rămânea, se hrănea din propria lui fiinţă, se distrugea pe sine, se reinventa. Apoi trăgea continente lungi şi melancolice din rana rotundă a ghitarei, oceane verzi ca albastrul cerului, şosele nesfârşite, pe poleiul cărora pier puncte multicolore de viteză, lampioane de oraşe sculptate în munţi de un alb răpitor sau montate în bijuteria caldă a nopţilor tropicale, jungle roşii de fiare negre, fluvii de ceaţă, deşerturi de oameni, şi din nou toate de la început, între mâinile subţiri mişcându-se ca nişte flăcări de carne, între coarde şi lemnul feminin al ghitarei, şi rana ei întunecată ca o chemare.

El cânta. Toţi ceilalţi, doborâţi, gândeau în sinea lor: “Da, da, aşa e, chiar aşa e cum cântă el”. Nu gândeau altceva, nu simţeau altceva, nu doreau altceva. Suspinau prin toţi porii trupului. Uneori, se întorceau unul spre altul şi se priveau, apoi ridicau umerii a neputinţă, cu expresia “Eh, ce să-i faci?”

Lângă inginer, fratele lui vitreg sorbea din sticla pe

care o adusese cu el. Inginerul nu-l mai văzuse de mult, şi îl găsea schimbat. Se maturizase. Oare se maturizase într-adevăr? Atunci, ce căuta între ăştia de aici? Nu semăna de loc cu ei, nici ca înfăţişare, nici ca stil. Dar poate venise numai pentru arta incomparabilă a ghitaristului. Şi inginerul se lăsă din nou în voia marii călătorii care-i fura pe toţi din colţul camerei în care cânta adolescentul acela.

Radu se întoarse brusc spre el, coborându-şi sticla de la gură.

— Mama întreabă mereu de tine. Se plânge că nu te mai arăţi, că nu mai dai un semn de viaţă.

— Ei, nu ştii cum dispar eu? surâse forţat inginerul, şi binecuvântă în gând faptul că mama lui locuia cu soţul ei într-o jumătate de apartament fără telefon.

— Dispari-dispari, dar acum chiar că te-ai dat la fund de tot. Toată familia se miră ce-i cu tine. Uite, chiar ieri, unchiul Mihai se întreba dacă nu cumva eşti bolnav.

— Nu sunt bolnav. Sunt ocupat.

Ura acest “ocupat”, pe care-l invoca în fiecare zi.

— Cu ce eşti aşa de ocupat? Ai de lucru? Sau poate vreo damă?

Zâmbi de limbajul băiatului. Dar îi venea să se aplece în urechea lui şi să-i spună: “Sunt într-adevăr foarte ocupat. Am de lucru. Sunt ocupat să mor. Asta lucrez în clipa de faţă. E o muncă complicată şi destul de obositoare. Să dea Dumnezeu să n-ai parte de ea decât foarte târziu!”

— Am de lucru. Fac un proiect.

— Măcar ai să câştigi ceva bani cu el?

— Ştiu eu? Poate că am să câştig.

Iar bătaia pe umăr din dreapta. Pentru a câta oară? Luă sticla aproape goală şi aruncă o privire fetei care i-o întinsese. Brună, cu părul tuns scurt, cu cap mic, nas mic, gură mică, nici frumoasă, nici urâtă, nimic deosebit, îmbrăcată într-un maiou colant, negru, în pantaloni de

piele neagră, în picioare cu nişte cizme scurte cu catarame mari de metal. Se uita la ghitarist.

Bău, dădu mai departe, se înclină spre obrazul ei.

— Dansaţi, domnişoară?

Ea se întoarse.

— Ce?

Nici măcar “Poftim?”; îl privea fără nicio curiozitate, era limpede că nu-l auzise.

— Am întrebat: Dansaţi?

Ea se sprijini cu familiaritate de umărul lui şi se ridică în picioare repede şi sprinten. El o privi de jos, îşi învinse surpriza şi se ridică şi el cât putu de repede. Făcură doi paşi spre mijlocul holului, apoi fata se opri, cu picioarele desfăcute pe duşumea, cu mâinile în lungul corpului, aşteptând ca el să vină şi să se aşeze în faţa ei.

Nu reuşiră să se potrivească. Ea dansa într-un ritm cu totul al ei, imposibil de prins de cineva din afară, dar probabil foarte precis şi organic din punctul ei de vedere. De altfel, se vedea că prea puţin îi pasă de partener. Inginerul fu constrâns să se mişte fără graţie în faţa ei. Numai la o melodie foarte lentă reuşi s-o prindă în braţe şi s-o conducă atât cât să-i simtă corpul tare şi băieţesc. Îşi trecu braţele în jurul gâtului lui, şi inginerul îşi dădu seama că fata trebuie să fi băut mult mai mult decât el. Ei, şi ce era rău în asta? El însuşi se simţea suficient de ameţit. Atingea în mişcarea dansului corpul fetei, dar nu înţelegea nimic din el, nu reuşea să-şi dea seama de conturul lui. O strânse mai tare. Ea nu opunea nicio rezistenţă. O înlănţui toată cu braţele. Ea se lipi de el, cu o docilitate absentă. Vru să-i vorbească. Abia atunci se temu că se îmbătase într-adevăr, poate chiar atât de tare încât să nu-şi mai dea seama dacă ceea ce i se părea lui că spune în şoaptă nu cumva se auzea în toată camera. Îi pronunţă în ureche, cu un efort ca să nu i se împleticească limba:

— Hai să ne întâlnim!

— Unde şi când?

Un ton de afirmaţie. Fără să pară mirată sau să se supere.

Aiurit de succes, inginerul vru să întindă braţele şi s-o îndepărteze, ca să se poată uita la ea. Dar ea rezistă şi rămase încleiată de trupul lui.

— De fapt... am putea chiar acum... adică... am o maşină afară... putem pleca cu ea.

— Ai un ceas?

Se uită la ceas: trecuse de douăsprezece. Când naiba trecuse atâta vreme? Ea avea aerul că calculează ceva mental. Deodată, se îndepărtă de el şi-l privi critic.

— N-ai băut prea mult? Mai poţi să conduci? Unde stai?

Adresa o satisfăcu într-un mod surprinzător.

— Chiar acolo stai? Atunci, e perfect.

— De ce e perfect?

— Pentru că mâine de dimineaţă trebuie să fac de gardă aproape de tine.

— De gardă? Unde să faci de gardă?

— Unde? Unde lucrez.

— Lucrezi? Da câţi ani ai?

— Optsprezece. Ce te uiţi aşa la mine?

Enervarea ei era logică, iar întrebările lui – cu totul deplasate şi prosteşti.

— Bine, dar dacă trebuie să te scoli devreme, poate e mai bine să lăsăm pe altă dată.

— De ce? Nu stai acolo unde-ai spus că stai?

— Ba da.

— Atunci, e-n regulă. Nici nu e nevoie să te trezeşti mâine ca să mă duci cu maşina. Fac doi paşi până la poartă.

— Atunci, să mergem.

Ea se uită în jur.

— O să ai de aşteptat puţin. Trebuie să-i spun lui Dinu.

— Cine e Dinu?

Ea arătă cu bărbia spre colţul de unde venea cântecul.

— În cazul ăsta, tot nu putem pleca. Am crezut că eşti singură.

— Dinu mă lasă să fac ce vreau. Trebuie numai să-i spun dinainte.

Se eliberă deodată din braţele lui, se duse spre ghitarist, se aşeză lângă el. Începu să-i spună ceva. El păru întâi că n-o aude, apoi o ascultă cântând mai departe, apoi notele se distanţară, măsura se sfărâmă, melodia muri. Inginerul îi văzu vorbind, apoi fata îl arătă cu mâna, ghitaristul îi aruncă o privire, se întoarse iar spre fată, vorbi iar cu ea. Părură că s-au înţeles. Ea veni spre inginer.

— Gata, unde ţi-e maşina? cu aceeaşi voce liniştită, egală.

Inginerul o privi concentrat, dar nu putu surprinde pe figura ei niciun semn că s-ar fi înşelat.

Ieşiră împreună, traversară curtea, ajunseră la maşină, inginerul descuie, o ajută să urce.

— Stai puţin aici, să-i spun o vorbă prietenului meu.

Ea scoase capul afară şi era lividă de lumina unui neon violet care cădea pe ea din colţul străzii.

— Nu sta mult. Mi-e deja somn.

— Bine.

Reintră în casă, zăpăcit de lipsa ei de rezistenţă, de firescul cu care-l părăsise pe celălalt ca să se urce ascultătoare în maşina lui. Nu cumva îl plăcuse foarte mult, poate chiar se îndrăgostise de el? Eşti beat, băiete!

— Pa, Bibi, eu am întins-o, ia un taxi să te întorci. Am să-ţi scot patul de la mine şi am să ţi-l pun în birou. Cheia ţi-o las în faţa uşii, sub preş.

— Te duci cu pipiţa aia? făcu Bibi. Bine, treaba ta, vezi să nu te pomeneşti fără portofel!

Radu râdea şi-l privea drept în ochi, stânjenindu-l cu figura lui atât de manifest adolescentă.

— Prostii! La revedere, Radule!

— La revedere! Şi mersi!

— Pentru ce? A! Dar ia spune-mi acum, de ce aveai nevoie?

— Dacă tot mi i-ai dat, ce trebuie să mai ştii? Mai bine mai bea de-aici.

Şi-i întinse ultima picătură din sticlă. Inginerul o supse cu lăcomie, şi parcă se simţi mai treaz.

— Ai dreptate, n-are niciun rost să ştiu. Noapte bună.

— Vezi cum conduci! strigă Bibi în urma lui, cu o notă de îngrijorare în glas.

Avea şi de ce. Inginerul nimeri greu uşa de fier care dădea în stradă.

Ea îl aştepta tăcută în colţul maşinii. Aprinsese o ţigară. Şi inginerul, care ştia bine de ce pleacă singur înaintea celorlalţi, se miră totuşi că vede o fată singură în maşina lui, se întrebă ce căuta acolo, apoi îşi aduse aminte şi strânse din dinţi cât putu. “Dumnezeule, trebuie să fiu foarte beat, oare am să pot să conduc? Oare ea îşi dă seama în ce hal sunt?”

Îşi dădea, fără îndoială. Totuşi, nu spuse absolut nimic când el demară violent, smulgând maşina din loc şi începu să treacă imprudent de repede pe străzile mici şi întortocheate; îşi dădu seama în ce stare era şi i se făcu frică. “Doamne, nu acum, te rog, nu acum, oricând altcândva, mâine chiar, dar nu în noaptea asta!”

Gândul că nu ştia de loc dacă sfârşitul era sortit acum, sau mâine, sau în altă zi îl înfioră. Vru să încetinească şi să oprească, dar nu putu. Un moment, îşi deplasă atenţia pe propriile lui mâini, pe care nu şi le recunoştea strângând cu atâta frenezie volanul. În întunericul maşinii erau albastre, spectrale, înspăimântătoare. Închise ochii să nu le mai vadă şi îngheţă la gândul că se va sfărâma cu maşina, îşi duse mâinile la cap, în aceeaşi fracţiune de secundă deschise ochii, aduse iar mâinile pe volan, văzu că era la larg, pe un bulevard, respiră adânc. Întoarse o clipă capul spre ea şi nu-i văzu decât ţigara şi profilul negru şi-i auzi glasul uscat, enervat, dar nu surprins, în

niciun caz surprins:

— Ce faci, ai înnebunit?

Nu-şi mai amintea faţa ei. Se căzni, dar degeaba. Redeveni stăpân pe el, mişcă capul la dreapta şi la stânga ca să se limpezească, reînţelese lumea din jurul lui: era beat, ducea o fată cu el, avea s-o aibă peste câteva minute în patul lui, cu profilul ei întunecat, impersonal, cu vocea ei calmă, care-l excita deodată nemaipomenit, fără să-şi poată explica de ce. Poate pentru că liniştea ei însemna că ea cunoştea dinainte desfăşurarea lucrurilor, care i se părea normală, şi era pregătită. Îl cuprinse o poftă nebună, abia mai putea conduce din cauza ei. O poftă de înecat care se agaţă de un pai. Se agăţa de viaţa acestei fete, pe care n-o cunoştea şi al cărei chip îl şi uitase.

Casa era întunecată, şi inginerul aprinse în ea toate luminile, risipindu-le în neştire peste ei doi. Apoi îi smulse fetei maioul negru, cizmele, pantalonii, sub lumina crudă care cădea abrupt din tavan. Se prăbuşi imediat într-un somn de plumb, un somn mortal, greu şi dureros ca somnul unui război care abia s-a terminat.

Îl trezi un fâşâit de mişcări. Deschise cu precauţie ochii şi văzu chiar lângă marginea patului o formă încovoiată. Fata de ieri, care îşi încălţa cizmele ei atât de nepotrivite într-un asemenea anotimp.

Nu-şi aducea aminte ce făcuse cu ea aseară. Ştia ce se întâmplase, dar nu ţinea minte în ce fel. Îi revenea vag corpul ei negricios şi slab, subsuorile care miroseau a transpiraţie, sânii mici cu sfârcuri foarte mari şi atât de închise la culoare încât păreau vinete, animalice, nasturi de carne creaţă.

— Omoară-mă, omoară-mă! ţipa ea strângându-l de gât cu braţele vânoase şi descărnate, şi cuvântul îl îngrozea şi-l făcea să nu mai fie bun de nimic.

Fata aproape se îmbrăcase. Îşi trăgea fermoarul de la

pantalonii ei de piele neagră. Îşi turti cu mâna părul, îşi îmbrăcă maioul, făcu mişcări din umeri ca să şi-l potrivească pe corp. Nicio privire spre pat, spre el.

— Bună dimineaţa! spuse inginerul.

Ea tresări, se întoarse spre el, duse mâna la fermoarul pantalonilor şi se asigură că era închis, cu un gest care o înstrăina complet de noaptea petrecută împreună.

— Va să zică, nu dormeai! Te prefăceai numai că dormi?

— Nu mă prefăceam; m-am trezit acum un minut. Văd că vrei să pleci fără să-mi spui măcar la revedere.

— De ce să-ţi spun? Tot n-o să ne revedem.

Era gata. Îşi deschisese poşeta mică şi neagră în formă de sac şi se uita în ea, ignorându-l iar. Inginerul întinse mâna şi-şi apucă halatul. Îl puse pe el, se sculă, înconjură patul, veni până-n faţa ei. Ea ridică ochii şi văzu că el îi bloca drumul, dar îi coborî iar în poşetă.

— Nici măcar nu mi-ai spus cum te cheamă.

— Nu, confirmă ea rece.

— Nu vrei să-mi spui?

— Poţi să-ţi închipui că am orice nume vrei.

— De ce să-mi închipui? Aş prefera să-l ştiu pe-al tău.

— A, nu! Ca să te apuci pe urmă să povesteşti pe la prietenii tăi cine ştie ce. N-am chef de aşa ceva.

Găsise ce căuta în poşetă. O agendă.

— Mă rog, dacă nu vrei, nu vrei. Oricum n-aş fi povestit la nimeni nimic. Pe mine mă cheamă...

Era gata să-i spună, şi se mira tocmai de căldura care-l umplea la gândul propriului lui nume. “Sunt încă viu, trăiesc, am un nume! Tocmai îl spun obraznicei ăsteia! Care dracu ştie de ce s-a culcat cu mine, şi acum face pe virtuoasa!” Dar ea îl tăie scurt:

— Te rog! Nu vreau să ştiu cum te cheamă. De altfel, n-aş ţine minte mai mult de cinci minute.

Asta îl izbi mai mult decât pudoarea ei dispreţuitoare de adineauri. Îşi înghiţi numele şi-i fu scârbă de parcă ar fi

înghiţit un scuipat. Apoi se simţi furat, fără nume, fără el însuşi, fără nimic. “Aşa e, are dreptate, la ce i-ar folosi numele meu, care va dispărea de altfel atât de curând?”

— Dar unde lucrezi?

— Ce-ţi pasă?

— Pentru numele lui Dumnezeu, niciodată nu spui nimic despre tine? Nimănui?

Ea îl privi atât de bizar, încât el simţi că-şi pierde cumpătul. Dar tăcu mai departe.

— Spune-mi, ce întreprindere e pe-aici?

— E un birou de contabilitate. Sunt dactilografă. Eşti mulţumit?

Nu era de loc sigur că spune adevărul.

— Acum te rog, fii amabil, lasă-mă să dau un telefon.

— Telefonul e dincolo, spuse el, stându-i în cale.

— Atunci, lasă-mă să ajung acolo.

— Nu te las până nu-mi spui cum te cheamă! — şi se aşează demonstrativ cu spatele la uşă.

Ea căută din ochi altă ieşire, văzu că nu mai e niciuna, se aşeză la loc pe pat.

— E inutil, tot n-am să-ţi spun. Pot să stau aşa aici toată ziua. Tot tu ai să te plictiseşti întâi. Credeam că eşti mai deştept.

— Nu sunt.

— Păcat pentru tine! Unde ai o scrumieră?

— Pe noptieră.

Ea se întinse de-a curmezişul patului ca s-o ia. Reveni în poziţia iniţială, scoase o ţigară din poşetă, dar înainte de a o pune între buze:

— Foarte bine, sunt dispusă să aştept până te potoleşti, în fond, aici ori în altă parte, tot aia e.

Nu-ţi face nicio plăcere să mai stai o clipă cu mine?

Vrusese să fie ironic, dar nu reuşi decât să fie surd şi brutal. Ea trase primul fum şi scutură din cap.

— Nu.

De data asta nu-şi mai putu stăpâni furia. Îi venea să-i

spargă cu palmele obrajii liniştiţi şi palizi de prea puţin somn.

— Dar atunci, de ce-ai venit? De ce? Nu ţi-a plăcut? Doar nu te-am adus cu forţa şi nici nu te-am plătit!

Ea izbucni în râs, un râs uscat şi nesănătos.

— Ha-ha-ha! Ca-n romane! Nu te asculţi de loc când vorbeşti? Eşti superb! Eşti cel mai ridicol tip pe care l-am întâlnit!

— Se vede că ai întâlnit foarte mulţi!

Ea dădu din cap cu îngăduinţă.

— Poate. De ce nu?

— Câţi ani ai?

— Optsprezece.

— Eşti o fată cam uşuratică pentru vârsta ta!

Pe cât de rece o lăsaseră celelalte, pe atât de mult o scoase din fire ultima replică a inginerului:

— Cum îndrăzneşti, mitocanule, scârbosule, imbecilule? Ai tupeul să-mi faci morală? Deschide-mi imediat, că altfel strig!

— Strigă, tot nu te-aude nimeni! o sfidă inginerul.

— Porcule! şuieră ea. Cu ce drept, cum îţi permiţi, am să...

Vocea i se ridicase foarte sus; o vână pe tâmplă i se zbătea de furie. Dar tocmai când deschidea gura ca să ţipe mai tare, duse mâna la inimă, dădu ochii peste cap, albi, căzu pe spate în patul inginerului, nu mai mişcă.

El se sperie. Părăsi uşa, se repezi după apă, sosi înapoi cu un pahar plin în mâna tremurândă. Încă nu se trezise din leşin. Albă ca o moartă, i se vedea globul întunecat al ochilor prin transparenţa palidă a pupilelor. Pieptul i se mişca slab.

O ridică pe sub omoplaţi cu mâna dreaptă şi-i duse cu stânga paharul la buze. Dinţii ei clănţăniră tare pe sticla. Gemu sacadat, din cauza frisonului care o zguduia. Murmură ceva ininteligibil.

Nu-şi reveni decât peste o jumătate de oră, când,

sprijinită în pat de toate pernele din casă, bea o cafea în care inginerul turnase câteva picături de coniac, pipăindu-şi din când în când fruntea cu un gest firav, şi spunea aton, ca un criminal obosit în faţa judecătorului:

— Sunt bolnavă de când m-am născut. Tata m-a dus la cei mai mari cardiologi din ţară. Malformaţia nu e operabilă. Senzaţia pe care o am e de sufocaţie. Tot aştept ca într-o zi să mă sufoc de tot. De altfel, mi s-a spus că inima mea se poate opri în orice clipă. Se poate opri chiar şi în clipa asta. N-ai nicio grijă, dacă mor aici, orice doctor îşi poate da seama că nu m-ai omorât tu.

Inginerul, încremenit, îi urmărea pulsaţia albastră a vinelor în tâmplă albă ca porţelanul.

— Mi s-au recomandat actele fizice. Fac sufocaţia să dispară. E un fel de tratament. I-au sfătuit pe ai mei să mă mărite. Eu n-am vrut. De ce să nenorocesc cine ştie ce băiat cumsecade? Tot n-am să ajung la treizeci de ani.

(“Nu! Pentru Dumnezeu, nu! Nu din nou! Măcar de data asta nu! Nu mai pot!”)

— Trebuie neapărat să dau un telefon.

O ridică în braţe din pat. Era emoţionant de uşoară. O duse la telefon.

— Alo, spuse ea cu o voce ca un fir de iarbă, tu eşti, mamă? Bună dimineaţa. Nu mi s-a întâmplat nimic, ce să mi se întâmple? N-am mai telefonat aseară fiindcă era prea târziu şi mi-era frică să nu te scol din somn. Ascultă: am să viu acum acasă. Nu mă mai duc, sunt obosită puţin. Nu te speria. Da, are cine să mă conducă. Stai liniştită, sunt acasă în zece minute. Cine? Nu face nimic, mai sună el, nicio grijă în privinţa asta.

Aşează receptorul şi îi zâmbi slab.

— O să trebuiască să mă conduci, îmi pare rău. Nu mă mai duc la gardă, mă simt prea slabă.

— Sigur, imediat, bâigui inginerul, începând să se îmbrace cu o grabă caraghioasă.

O duse cu maşina departe, în Drumul Taberei. Ea

stătea lângă el, cu capul aproape culcat pe marginea scaunului, şi-l privea pieziş, din colţul ochilor. Era foarte slabă, băga de seamă abia acum, şi de loc frumoasă; toată exuberanţa febrilă a serii de ieri dispăruse, lăsând în loc o biată fată cu inima ca hârtia. Avea membrele mici, parcă puţin strâmbe, ca ale copiilor rahitici născuţi în familii de proletari în care se mănâncă prost. Tenul era otrăvitor de palid.

— Şi de ce lucrezi dacă eşti aşa bolnavă?

— Ce vrei să fac? Să stau toată ziua acasă şi să mă gândesc cât mi-a mai rămas? Şi pe urmă, am nevoie de bani.

— Părinţii tăi nu lucrează?

— Au pensii. Foarte mici. Am un frate în clasa a doua primară.

— Cât ai stat la mine, am impresia că ai pierdut un telefon important, parcă aşa am înţeles: că ţi-a telefonat cineva. Nu?

— Ce spui? Da, m-a căutat Dinu. O, Dinu nu contează.

— Cum aşa, nu contează?

— Îl găsesc când vreau şi-l pierd când vreau.

— Te iubeşte.

— Să zicem că mă iubeşte, cu ce mă ajută asta? Cu ce îl ajută pe el? Şi el e foarte bolnav. Dar nu de inimă. De nervi. A fost şi internat.

— Bine, dar el nu e... nu e... vreau să spun...

— Nu, el nu e condamnat, el are şanse. Dar se condamnă el singur. Ţi-a plăcut cum cânta?

— Nu prea mai ţiu minte mare lucru. Mi se pare că cânta foarte frumos.

— Are mare talent.

— Tot nu vrei să-mi spui cum te cheamă?

— De ce să-ţi spun? Nu vreau să te mai văd. Nici tu nu vrei să mă mai vezi. N-are niciun rost.

Tonul îi era sec. Se uită cu coada ochiului la ea şi tresări. Avea o expresie foarte emoţionată,

contrazicându-i cu totul vocea.

— Ce ai?

— Opreşte, aici stau.

Opri şi se uită să vadă unde oprise. În faţa unei case cu un singur etaj, cu o verandă cu perdele albe, cu un nuc acoperind-o pe jumătate, cu nişte şezlonguri sub nuc, totul văzându-se foarte bine peste un gărduleţ mic de fier.

Se întoarse spre ea. Îl privea încă, cu aceiaşi ochi tulburaţi.

— Ce s-a întâmplat?

— Hm! Parcă ar fi putut să se întâmple ceva! Nu s-a întâmplat nimic, m-am uitat la tine... să văd cum arăţi de fapt, şi...

— Cum arăt?

— O, atât de... de sănătos, de zdravăn! Îmi plac oamenii sănătoşi, nu suport bolnavii, îmi fac o scârbă imensă. Eşti sănătos tun, nu-i aşa? Pari un om care n-a suferit niciodată de nimic, nici măcar de un guturai. Eşti sănătos, nu? Eşti sănătos, spune-mi că eşti sănătos!

— De ce să-ţi spun, ce-ţi pasă dacă sunt sănătos sau nu?

— Mă bucură atâta gândul că alţii pot fi sănătoşi, că nu suferă! Eu am suferit de când m-am născut. Nu ştiu ce înseamnă să nu suferi! Nu pot să-mi închipui. Îmi închipui lipsa suferinţei ca pe-un somn, în care te odihneşti, te refaci şi nu simţi nimic. Aşa-i că tu nu suferi? Spune-mi că nu suferi, spune-mi, te rog! Trebuie să fii foarte fericit că nu suferi, nu-i aşa? Dar în acelaşi timp probabil că nu-ţi dai seama cât de fericit eşti, nu-ţi dai seama ce noroc ai! Fericitule, spune-mi că eşti sănătos, spune-mi că eşti fericit!

— Sunt sănătos şi fericit, spuse inginerul, şi se cutremură de ce spusese.

— Eşti frumos, eşti zdravăn, viaţa e a ta, eşti fericit. Sunt fericit şi eu de fericirea ta. Puţin. Sunt. Crede-mă că

sunt.

— Taci.

— Nu mă crezi?

— Te cred.

— Sunt nebună că-ţi spun toate astea. Dar nu mai puteam. N-am cu cine vorbi. Ai mei nu mă înţeleg. Nici Dinu nu mă înţelege. Mi s-au terminat ţigările, n-ai o ţigară?

— Nu fumez.

— Nu fumezi? De-atâta timp n-am întâlnit un bărbat care să nu fumeze! Îţi păzeşti dinţii? Să fie mereu frumoşi şi albi, cum sunt acum. Să atragi cu ei când zâmbeşti. De ce nu zâmbeşti? Zâmbeşte. Zâmbeşti atât de frumos! Aş fi vrut să fiu o fată ca toate fetele. Să întâlnesc un tip ca tine. Să mă iubesc cu el. Să-l simt, să fiu a lui cu adevărat. Doamne!

Nu plângea. Cuvintele îi căzeau dintre buze, subţiri şi palide, ca petalele unei flori care se veştejeşte.

— Mi-ai plăcut azi-noapte. Nu te gândeai de loc la mine. Nu te gândeai decât la tine. Mă frângeai în braţe ca un disperat. Nici nu bănuiai ce se întâmplă cu mine. Mă credeai o fată obişnuită, o fată sănătoasă. Ţi-am fost atât de recunoscătoare că n-ai băgat de seamă nimic!

— Haidem înapoi la mine.

— Nu.

— Hai să ne revedem.

— Nu.

— Astă-seară.

— Nu, nu, nu, n-are niciun rost, vrei să mă omori? M-aş îndrăgosti de tine, m-aş usca pe picioare, la ce bun? Crezi că eu n-am nevoie să iubesc pe cineva? M-aş chinui îngrozitor.

— Atunci?…

— Atunci, nimic. Uită totul. Îmi pare rău că ţi-am spus ce ţi-am spus. Sunt aşa de obosită în ultima vreme, nu mă mai stăpânesc, nu mai ştiu ce vorbesc. Mai stau

numai un minut. Vreau să prind putere. Nu vreau să mă conduci. Vreau să pleci imediat. Promite-mi că ai să pleci imediat, cum mă dau jos din maşină. Că n-ai să te uiţi nicio clipă în urma mea.

— Bine.

Îşi aţinti privirea asupra lui. El nu i-o suportă şi privi drept înainte prin parbriz strada pustie. O auzi cum râde.

— Ce-i cu tine de eşti atât de timid? Lasă-te privit!

Avea impresia că privirea ei îi suge obrazul, că-l descărnează, că-l seacă de sânge. Dori ca ea să plece cât mai curând.

— Gata. Am destulă forţă. Am să pot ajunge cu bine în casă. Dă drumul la motor.

— De ce?

— Fă ce-ţi spun eu.

Dădu drumul la motor şi-l ţinu pe loc.

— Aşa. Acum am să cobor. Să nu te uiţi la mine. Când auzi că închid uşa, să porneşti cât poţi de repede. Am să mă supăr grozav dacă nu faci chiar aşa.

— Bine.

— La revedere, eşti frumos.

O auzi deschizând uşa, apoi trântind-o, şi primele ciocănituri ale cizmelor pe trotuar. Porni, cum îi făgăduise, dar întoarse capul cât putu de iute şi-i fură mersul tremurător şi subţire, negru, pe pavajul alb, în soarele alb, pe fondul alb al casei şi verde al nucului.

Într-o clipă, depăşi casa, peisajul se şterse, se înlocui. Ca şi când n-ar fi fost. Mergea în viteză pe o stradă pe care n-o cunoştea. Cum arăta? Nu cumva o şi uitase cu totul? Îi ţinea minte corpul. Foarte vag. Figura i-o ţinea minte şi mai vag.

Istovit, conduse prin oraş. Era iar o zi foarte frumoasă, o zi care se anunţa foarte caldă. Era lume puţină pe străzi, pentru că era sărbătoare, încă devreme, şi oamenii se odihneau.

— Bibi! strigă inginerul intrând în apartamentul lui, şi

deschise uşa biroului.

Bibi dormea încă, pe patul înghesuit între birou şi bibliotecă. Era limpede că nu auzise nimic din zgomotele plecării.

— Bibi!

Bibi clipi, deschise ochii, îi strânse de lumină, îi deschise iar, se ridică. Inginerul îl lăsă, intră în bucătărie, puse de cafele.

În maiou, Bibi sosi în bucătărie, încă frecându-se la ochi.

— Salut, Bibi, dar ştiu că ai dormit! se miră inginerul cu o surpriză forţată.

— A plecat curva? făcu Bibi drept orice răspuns.

— Adineauri am condus-o.

Nu, nu putea să-i explice că lucrurile stau cu totul altfel. Nu era de crezut. Şi lui îi venea greu să creadă.

— Slavă Domnului! Când am venit eu făceaţi un tărăboi de se auzea din stradă. Ce naiba îi tot făceai de ţipa aşa?

— Cum ţipa?

— Cum ţipa? Dar ce, ai uitat? Mă mir că n-au venit vecinii.

— Mie nu mi s-a părut că am făcut chiar atâta zgomot.

— Ei, pe dracu! Ce, mă, aveai urechile astupate? Era cumplit.

— Serios? Pe cinstea mea dacă am auzit!

— N-ai auzit, că doar te gândeai la altceva.

— Vezi de cafeaua asta. Vreau să dau drumul la apă în baie.

— Dă. Să nu te zgârceşti la săpun. Mai bine aşa decât altfel.

— Ce vrei să spui?

— Că nu poţi şti niciodată cu astea. Cine le adună de pe drumuri şi cu ce le căpătuieşte.

— Aiurea!

— Aiurea ai să vezi tu! Te-ai uitat prin casă?

— M-am uitat.

— Dacă n-a luat nimic, tot e bine.

— Nu mai bate câmpii. Mai bine ai grijă de cafea, să nu dea în foc.

Totuşi, mai ştii, poate că şi Bibi avea dreptate, în felul lui. Se spălă minuţios şi îndelungat. Apoi făcu un duş rece. Dar ar fi fost absurd să se îmbolnăvească de ceva, în asemenea situaţii nu te mai ating alte boli, e ştiut, poate că nu e logic, dar e adevărat, aşa se întâmplă întotdeauna.

Când îşi înroşea trupul cu prosopul, Bibi intră peste el.

— E Puiu la telefon, întreabă dacă mai mergem la baschet.

— La baschet?

— Ce, ai uitat?

— Ce să uit?

— Nu ţii minte că acum o săptămână ai spus chiar tu că ai vrea să mai joci un baschet cu băieţii, şi să-l caut eu pe Puiu, să aranjeze el?

— Ei?…

— Ei, şi Puiu a spus că cel mai bine e pe doi mai, nu e nimeni la şcoală, îi dă el un pol lui Oxigen ca să scoată o minge din depozit şi s-o ascundă în vestiar, şi ne aşteaptă să ne dea drumul în sală să jucăm?

Îşi amintea. Îl apucase cheful să mai joace baschet într-o zi, ca pe vremuri, în sala de sport a liceului lor. Liceul Spiru Haret, cea mai frumoasă sală de sport dintre toate liceele din Bucureşti.

— Şi ce-a făcut Puiu, a aranjat?

— A aranjat pentru astăzi după masă.

— Bine, spune-i că venim.

Bibi făcu la stânga-mprejur, dar se opri.

— Ascultă, mă, nu eşti prea obosit? Ţii neapărat să jucăm? N-o să-ţi facă rău?

— Nu, o să-mi facă plăcere, nu mă dădăci.

Bibi plecă la telefon, iar inginerul se uită în stradă pe fereastra băii. Verde şi soare.

Verde şi soare şi safir şters de mai, trecători însoriţi pe obraz şi în păr. Ce vrusese să-şi spună lui însuşi şi uitase? Băieţii îi aşteptau la liceu peste câteva ore, Eugen Vasile, intendentul surd al liceului, poreclit “Oxigen”, scosese special pentru ei una din mingile noi, aveau să joace, ca pe vremuri, în primăverile şcolii, când visau vacanţe şi femei şi alte ţări şi împliniri nelămurite. Un fel de oglindă strălucitoare a timpului se sparse în pieptul inginerului, îl răni tare, o melancolie intensă îl făcu să tremure în faţa ferestrei. Coridoarele mirosind a formol şi a hidrogen sulfurat care duceau spre laboratoarele de naturale şi de fizico-chimice, pe care se plimba cu Bibi adeseori, daţi afară din clasă de câte-o profesoară nervoasă. Cotul lui Bibi lovindu-l alarmat la lecţie când erau scoşi să răspundă unul lângă altul. Mâna albă a unei colege uitată o clipă pe banca lui. Puiu mâncând ciocolată în bancă, numit de la catedră, ridicându-se cu gura încadrată de o mustaţă de ciocolată. O excursie cu liceul în Bulgaria, Belcescu, profesorul de istorie, mic, chel, ştirb, cu ochi inteligenţi, cu un veşnic surâs ironic pe toată figura, vorbind de eroismul românilor în 1877. Eliminarea pe trei zile, din cauza unei garoafe albe, primită de la o fată şi prinsă la butoniera uniformei în ora de economie politică. Ei, şi ce era cu toate astea? Întâmplări obişnuite, care se repetă în toate clasele, în toate şcolile, în toate generaţiile, şi atunci, de ce doare inima atât de tare la amintirea lor? Amintiri obscure, dintr-un trecut gâtuit de ceaţa albastră a uitării. Un colţ de stradă, un felinar, un chip luminat de râs, o carte, pavajul curţii liceului între clădirile înalte şi oarbe, pe care se rotea cu bicicleta, seara, când nu era nimeni, încrucişa opturile roţilor pe pavajul neted, era locul cel mai bun din cartier ca să înveţi să mergi pe bicicleta abia primită în dar, cumpărată greu de părinţi care câştigau puţin. Ce frumoase erau toate, ce uşoare, ce simple, omeneşti, pline de adevăr, nu e nimic de făcut. Fiorul în spate, gheara în piept, sufletul

lovind în coaste ca un vapor întemniţat în docuri. Braţele plumb, ochii de lacrimi, şovăitor printre rânduri, împins, să fie ăsta sfârşitul? E o cruzime să împuşti în plin soare, urechile văd, ochii respiră, plămânii aud, e o cruzime şi mai mare în somn, pe neaşteptate, să nu prinzi de veste, să nu ştii când ţi-au făcut-o, laşii. Sau poate noaptea să te opreşti deodată, ca un ceas, trecând fără somn prin odăi, cu mâinile la spate. Omul acela adunat la spital, făcut bucăţi fiindcă sărise de la ultimul. Plângea că nu l-au lăsat, cu disperarea unui copil. Idiotule, cum poţi să te sinucizi, când ştii că după nu vei mai trăi niciodată? Niciodată după. După. Îngrozitorul "după". Omul călcat, deschis de tramvai ca o floare albastră şi roşie. Roţile picurând de ulei, fierul zăbrelit, praful din străzi, nămolul mecanic, toate s-au dus, au tăiat, au despicat, au intrat una cu alta, ca o injecţie monstruoasă, cu moarte, până-n adânc, în fiinţa cea mai caldă, mai pură, mai fragedă, mai orânduită cu înţelepciune şi migală de mâna de sus (ori de jos – ce importanţă mai are acum?) care face o dată şi niciodată din nou. Căderea plată, zgomotul rupt, oprirea patinată în carne. Tigrul care se sperie de tine şi te atacă. A murit un univers de mişcări şi procese. Acum, în alte poate patru universuri asemănătoare, muşchi se contractă, se aud expulsii de aer articulat, se emit lacrimi. Doctore, în zadar, moartea mi-a dat un telefon azi-noapte. Nu te speria, puiule, fii sigur că te iau. Îmi pare rău după voi toţi. Nu glumesc, nu mint: chiar după toţi. Dac-aş putea invizibil să vă văd, să v-aud după aceea... Poate nu mi-ar mai fi teamă, nu mi-ar mai părea rău. Nu-i vorba că mor, deşi nici asta nu-i puţin. Dar n-am să pot nici să-mi dau seama că nu-mi mai dau seama, nici că e linişte, nici că e bine, nici că e nimic, nimic, nimic. Poate că ziua e chiar mâine. Mâine în zori. Poate nu numai pentru mine, poate pentru toţi, cu toate vinile noastre deosebite. Dacă aş fi fost chimist. Aş fi putut descoperi zeci de elemente noi în soare. O tinereţe îndoită ca o

retortă în jungla de eprubete şi ţevi. Câte experienţe – niciun răspuns! Mâine, fierul, iodul, fosforul, carbonul din mine vor fi ultima oară împreună înainte de a se despărţi. Apoi în pământ, adânc înapoi, ca să nu te bucuri prea mult timp că ai ieşit din închisoarea substanţelor fundamentale. Mâinile mele de laborator, colorate, părul pieptănat cu cărare, ochelarii, buzele care tremură aburite – o, Doamne! Dacă aş fi fost un donjuan! Atâtea femei grăbindu-şi în patul meu spasmele iubirii, şi eu grăbindu-mi plăcerea, dorind pe buzele lor o nouă femeie. Şi ca un făcut, tocmai alaltăieri, fata aceea pe care aş fi vrut s-o iubesc cu adevărat şi pe viaţă! Ce să-i faci? Dacă aş fi fost un hoţ de buzunare. Ce ghinion! Tramvaie, autobuze, parcuri, cinematografe, şi peste tot buzunare calde, trecând, trecând, ca nişte galioane care se cer prădate. Şi în oceanul de veste, pardesie şi tunici – mâna mea de pirat, elegantă, subţire. Atâtea ocazii şi niciodată un ceas de aur greu, ce ghinion, ce păcat! Dacă aş fi fost poet. Versurile mele, de ce nu v-am scris, de ce nu v-am scris? O singură carte subţire în mână, parcă pierdută din ghiozdanul unui şcolar. Sunt liber până-n zori. Ultima noapte de chef şi prieteni. Ultima noapte de poezie, femeia aceea roşcată pe care o aduceam sâmbăta în patul meu, în oraşul iubit al culorilor şi cântecelor în care voi cădea mâine dimineaţă. Până-n zori. Doamne, am auzit bine? Blestemat fie timpul! La lucru! Până mâine mai pot înnegri câteva pagini, avid, pe nerăsuflate, fiecare cuvânt – o viaţă în plus. Numai într-un fel poţi fugi de moarte: să n-o aştepţi. Să nu stai. Să te zbaţi urlând că eşti viu. Să strigi “nu” până la explozia plămânilor. Să te smuceşti de la zid, luptând cu braţele, cu gloanţele, cu forţa asasină. Să loveşti cu ură moartea cu pumnii, cât poţi de tare, cu putere, cu răsputere, s-o zăpăceşti în bătaie, s-o podideşti de sânge, s-o simţi înmuindu-se sub pumnul tău, plângând, cerându-ţi iertare. Până când îţi vor creşte în carne treizeci de găuri. Să scapi rupând-o la

fugă peste deal, mâncând pământul, cu plumbul din urmă, să nu ştii clipa când eşti lovit şi mori. Doamne, mori după ce-ai trăit. După ce ai trăit, cum mai poţi să mori? Trăieşti, şi mori? Trăim ca să murim? Murim de boală, murim de orice, murim de toate lucrurile care ne înconjoară. Cum trec automobilele sub ferestrele mele, eu tremur de oprirea roţilor lor. Afară e după-amiază, aici e un om, nu te apropia, moarte pe patru roţi, nu te opri, moarte pe patru roţi, neagră şi lucitoare ca un rechin, rechin care se întoarce pe spate în patul mării ca să te poată înjumătăţi mai bine cu gura lui ventrală. Te-ai opri, n-ai ascultat ruga mea de îndurare, pe lângă trotuarul drag vor mai trece şi alte maşini, de acum înainte indiferente. Trupul se aşază pe parchetul rece, inima mea se aşază pe un scaun de tortură, timpul se aşază pe mine şi mă sfărâmă, ei s-au oprit la uşa mea, eu m-am oprit, nu mai e nimic de făcut, decât să le ies în întâmpinare, să nu mai jucăm şi comedia bătăii în uşă, a surprizei, a aşteptării de o clipă înaintea întrebării “Cine e?” urmată de răspunsul “Oameni buni, deschide!” Trist lucru să tot trăieşti! Foarte trist. În fiecare zi gândind la mâine, când vei trăi din nou, chiar dacă speri să nu. Uitând de asta, alinându-te cu altele, până *din nou.* Scârba că eşti viu, tot viu, trăind, dorind să mori ca să mai schimbi. Sunt vieţi întregi pe care numai moartea le schimbă. Da, moartea câteodată schimbă viaţa în chip de necrezut. Ce glas e ăsta care mă strigă? Mi-e cunoscut, rosteşte un nume care seamănă cu al meu şi e chiar numele meu, e Bibi, am început să delirez.

— La telefon!

— Cine e?

— Nu ştiu, o femeie.

— Ţi-am spus de-atâtea ori să nu mă mai dai la telefon aşa, la orişicine. Puteai să întrebi. Eşti sigur că mă vrea pe mine?

— Da, te-a cerut pe tine, ţi-a spus numele, probabil că

o cunoşti.

Ridică telefonul şi răspunse. Auzi o voce întinsă, lungind vocalele încât părea chiar că are un uşor accent străin. Întreba de el. Tăcu după întrebare, şi inginerul îi auzi respiraţia. Probabil că ţinea microfonul foarte aproape de gură.

— La telefon, spuse inexpresiv inginerul.

Respiraţia se precipită puţin, ca de o emoţie sau de o surpriză. Femeia îi repetă numele.

— La telefon, domnişoară sau doamnă, spuse inginerul mai tare.

— Tu eşti? întrebă femeia, şi, deşi vocea îi era la fel de egală, lui i se păru că recunoaşte un anumit tremur în familiaritatea întrebării. Vocea însă nu-i era de loc cunoscută.

— Chiar eu. Ce doriţi? Cine e?

Respiraţia se precipită iar, de data asta mai tare; femeia părea tulburată; poate chiar speriată.

— Cine e la telefon?

Numai respiraţia, foarte agitată, sporindu-şi zgomotul în pocnetele electrice ale telefonului.

— Alo! strigă inginerul.

Agitaţia respiraţiei crescuse la culme; părea gâfâitura unei fugi pline de panică, deodată, o curioasă îngrijorare i se transmise inginerului.

— Alo! Ce doriţi? De ce nu răspundeţi?

Şi în aceeaşi clipă auzi dincolo rostogolirea telefonului la loc în furcă, şi apoi reveni nota lungă şi enervantă a tonului. Nedumerit, îl puse şi el jos pe-al lui.

— Cine era, dragă? se interesă Bibi, intrigat.

— Dracu ştie, a închis, trebuie să fi fost o greşeală.

— Cum greşeală, dacă-ţi ştia numele?

— Parcă numai un câine e scurt de coadă.

— Bine, dar n-a spus numai numele. A spus “Vreau să vorbesc cu domnul inginer...”

— Ce spui, frate?

— Da, da, chiar aşa.

— Ei, dacă e chiar aşa, atunci e într-adevăr ciudat.

Bibi se uită la el, încercând să-şi dea seama dacă era serios sau glumea, şi începură să se îmbrace.

— Să trăiţi, bine-aţi venit, de atâta vreme n-aţi mai fost pe-aici! îi întâmpină cu zâmbetul întregii guri şi bărbii nerase intendentul şcolii.

— Să trăieşti şi dumneata, bine te-am găsit!

Intrară pe poarta mică de fier, trecură de cuşca portarului, se uitară curioşi la corpul nou al şcolii, dreptunghiular şi plat, cu pretenţii de modernitate, lipit bizar de cel vechi, mai înalt şi mai ascuţit. Ca un fiu bondoc şi şters lângă un tată uscăţiv şi încăpăţânat.

— Am luat mingea cea mai bună, poftiţi!

Era acelaşi intendent care pe vremea când erau şcolari le spunea pe numele mic şi se răstea la ei când întreceau măsura, acum confundat de respect în faţa maturităţii şi succesului lor social. Prin geamul mat de sticlă se vedea lumină jos la vestiar, în subsolul sălii de sport, şi se auzea o hărmălaie de nedescris.

— Câţi au mai venit? întrebă Bibi.

— Şase, răspunse intendentul, şi zâmbi cu mândrie, de parcă ar fi citat cine ştie ce realizare merituoasă a lui.

— Mă lăsaţi şi pe mine să intru să mă uit? Seriile astea noi, eh, nu mai ştie să joace ca pe vremuri!

— Poftim, sigur. Dar nu-i mai bine să stai pe-afară, să vezi dacă nu vine cineva?

— Cine să vină? Şi dacă vine, ce, faceţi ceva rău? Doar aţi fost elevi ai şcolii.

— Dar de gardă nu face nimeni? Vreun profesor?

— Face o doamnă profesoară tânără, abia a venit de câteva luni. Nu vine ea pe-aici.

— E-n ordine.

Coborâră treptele de ciment şi intrară imediat în mirosul sportiv alcătuit din praful şi transpiraţia a zeci de

generaţii de elevi, un miros veşnic, o otravă reziduală de care nu scapă niciun vestiar în care se descalţă ghete de baschet încinse pe picior şi maiouri lipite pe corpuri ude de joc. Râsetele şi ţipetele băieţilor care se echipau crescură la intrarea lor.

— Să trăiţi, bă! scandă scurt Bibi păşind între ei.

— Ura, uite-i, hai noroc, ce faceţi măi? din toate părţile, pe şase voci deodată.

Inginerul se uită în jur. Bibi, Puiu, Sicsache, Gigi, Sandu, Ionel. Erau aproape gata. Puiu se şi ridicase, într-un maiou roşu decolorat, pe care scria cu litere ruinate "Şcoala sportivă nr. 2", şi în picioare cu o pereche de bascheţi atât de zdrenţuiţi şi de murdari, încât păreau scoşi de la un muzeu.

— Sunt primii mei bascheţi! anunţă el, şi băieţii scoaseră toţi un strigăt de admiraţie.

Îşi agăţară în neorânduială hainele în ciocurile de fier ale cuierului, scoaseră din sacii de sport chiloţii şi maiourile, inginerul se înfioră de răcoarea după-mesei pe corpul gol, apoi de atingerea aspră a echipamentului sportiv nemaiîmbrăcat de mult timp. Pe lângă el trecu Gigi, şi echipamentul lui mirosea a oboseală, n-avusese probabil timp să găsească un maiou curat, mă rog, peste o jumătate de oră toţi aveau să miroasă la fel. Intrară în sală. Era pustie, lungă şi largă, bârnele şi caii, inelele, paralelele, scările, lăzile, saltelele, sacii dormeau în lumea de praf. Parchetul lustruit gemea uşor de adeziunea piezişă a tălpilor de cauciuc. Aşteptară făcând mişcări de încălzire, îndepărtându-se şi revenind ca să sară sub panou, cu o bătaie cât mai puternică, să poată întinde mâna cât mai sus la coş.

— Gata! strigă Sicsache intrând cu o minge galbenă de nouă, pe care o bătu răsunător de parchet, şi toată sala vuia muzical de loviturile mingii.

— Cine dă cu banul? Bibi şi Puiu, fără îndoială.

Bibi câştigă dreptul de a alege primul şi-l alese pe

inginer, ca de atâtea ori înainte, amândoi zâmbiră şi-şi întâlniră zâmbetul. Intendentul intră în sală, merse la comutator, mai aprinse un şir de becuri, apoi se aşeză pe o bancă şi-şi pironi ochii asupra jucătorilor. Patru la patru. Puiu câştigă mingea, o aruncă în sus, toţi săriră, Bibi reuşi s-o apuce şi s-o arunce în partea lor. Sandu o prinse, şi imediat aruncă la coş. Mingea aproape intră în coş, dar se împiedică neaşteptat de marginea inelului şi sări înapoi.

— Greu! strigară cu satisfacţie adversarii.

Gigi reluă jocul. Ionel reuşi primul coş, Sicsache al doilea, Bibi al treilea, foarte frumos şi cu efect, intrară în obişnuinţa jocului, pasând cât puteau mai scurt şi mai repede şi strigând: “Hai!” “Şi tu!” “Nu singur! Uite-mă liber!” “Acum!”, după fazele jocului.

Corpurile se amestecau, picioarele se strângeau şi se destindeau în salt, mâinile transpirate făceau o priză tot mai sigură pe pielea nouă a mingii, inelul coşului vibra panoul bubuia, sala creştea de propriul ei ecou în jurul partidei lor. Pe bancă, intendentul privea jocul cu ochii deschişi atâta cât îi îngăduiau pleoapele greoaie şi îmbătrânite şi tresărea, cu gâtul lungit şi mâinile crispate pe marginea băncii, la fiecare moment mai palpitant. Erau tineri şi înalţi, cu corpurile suple, jucau foarte frumos, cu un stil puţin demodat, e drept, de oameni care au învăţat să joace baschet acum mai bine de doisprezece ani şi care n-au fost niciodată jucători de performanţă, ci numai amatori dotaţi. Soarele galben al mingii zigzaga deasupra capetelor lor, iar ei săreau în zigzag sub el, zigzagul lui mai sus, zigzagul jucătorilor mai jos, ca într-o atracţie şi respingere magnetică.

Jucau. Muşchii ardeau, porii se deschideau, transpiraţia curgea din păr, pe frunte, în ochi, se ştergeau grăbit şi aspru cu braţul, înroşindu-şi, zgâriindu-şi aproape fruntea udă. Picioarele explodau în ghetele de baschet, pieptul se umfla ca nişte foale, genunchii izbeau aerul ca nişte pistoane, fesele lipite în salt se aşezau în scaunele

aerului. Panoul cu coşul sărea şi el în jurul lor, încercând să le scape, să-i dezorienteze, să nu fie nimerit, dar nu reuşea prea des, de cele mai multe ori primea mingea, o primea în plin, nici măcar atingând inelul şi făcând minuni de echilibru pe marginea lui, ci drept prin mijloc, foşnind scurt fileul. Sala de sport se învârtea cu ei, le dădea ocol, îi privea în ochii galbeni, felini, ai becurilor mari de pe tavan, ferestrele lăsau ziua uimită să intre şi să-i privească pe jucătorii de baschet, parchetul lustruit alerga speriat sub paşii lor, îi făcea să se clatine, Puiu căzu la un moment dat, altă dată inginerul sări atât de sus, încât aproape lovi cu capul marginea panoului, se dezechilibră, alunecă şi se lăsă într-un genunchi. Caii şi paralelele tremurau în nemişcarea lor de câte ori mingea vâjâia pe lângă ei.

— Nu există, ce-i porcăria asta, escrocilor, acum batem *noi!* ţipa Sicsache cu energia disperării.

Pe tuşă, intendentul era beat, hipnotizat, halucinat de mişcările lor.

Jucau. Drogul jocului li se răspândea în toate firele creierului. Inginerul nu simţea oboseala, nici căldura mingii înfierbântate de mâinile lor, nu-şi simţea nici trupul în delir, nu simţea nimic. Juca. Cu ochii tigri, gata să apuce orice direcţie a mingii, cu braţele şerpi, singur cu sine, singur fără sine, în partida care depăşea timpul şi eterniza sala, mingea, pe ei. Nu simţea nimic, era fericit. Asta să fie oare? Asta să fie ce? Lucrul la care ne gândim mereu? Cum ne gândim: cu teamă, ori cu speranţă? Nu e timp de explicaţii, lăsăm pe altă dată. Uite, Ionel pasează perfect, o minune joacă băiatul ăsta, mingea mă caută, se uită lacom după mine, mă dau ei. Bine, dar dacă răspunsul ar putea fi aflat acum? După joc nu se poate, mai târziu e prea târziu. Aşa o fi, dar ce să fac, sunt şi eu un om, nu pot rezista, joc. Bine, poate că tu ai dreptate. Deşi, dacă mingea s-ar opri acum, dacă sala toată s-ar opri acum... Nu e cu putinţă, nu mai cred. Nu mai vreau.

Vezi că nu se opreşte?

— Cristoşii mă-si, nu ştiu ce am azi de ratez atât de des! (Gigi ratând un coş atât de aproape, încât a-l rata era mai greu decât a-l marca.)

Mingea zbura ca o nebună, ca o planetă, ca altceva, orice altceva mai bun şi mai iute, ca un soare sub care ei se zbăteau disperaţi, bolnavi, să-l ajungă, şi-l atingeau, dar el rămânea mai uşor şi sărea mereu mai sus decât ei, şi el mereu mai sus, şi ei mereu mai sus în urma lui, şi el iar şi mai sus, şi ei încălziţi de joc, cu toţi muşchii în acţiune, cu tot procesul interior al corpului într-o precipitată luptă, ciocnire, reacţie şi rezolvare, făcând un nou efort ca să sară mai sus; mingea iar mai sus decât ei, un coş, încă unul, nu mai ţine nimeni socoteala punctelor, jocul e de amorul artei, după-masa lumina tot mai puţin sala, tot mai mult becurile de sus se răsfrângeau în globul mingii, duşurile aşteptau jos să-i spele, intendentul bătrân se îneca de privelişte, timpul mergea, funcţiona, ei încă nu simţeau oboseala, iar mingea, vrăjindu-le mişcările, sus mingea, tot mai sus, şi ei, cu jocul lor, cu întreaga sală de sport, cu tot liceul, se înălţau încet, în urma mingii, spre cer.

VARA ÎNCEPE TORID LA BUCUREŞTI, încă de la jumătatea lui mai. Casele curg în asfaltul muiat, cerul albeşte de atâta soare, copacii transpiră, oamenii se zgribulesc pe stradă de frisonul căldurii la fel cum se zgribuleau de frig acum trei luni. Dimineaţa, cozi la dughenile cu gheaţă, toată ziua cozi la vânzătorii de răcoritoare, oameni descheiaţi la cămăşi până la talie în ultimele rânduri ale sălilor de cinematograf, somnul cu toate ferestrele deschise, înghesuială la ştranduri, fuga din Bucureşti ori de câte ori se poate, la Băneasa ori la Snagov. Bucureştiul se dă pe faţă, îşi arată vechea natură, cea mai adevărată. Curţile mici cu leandri, zorele, cârciumărese, muşcate, pansele, cu oameni în pijama, sorbind asfinţitul în ceşti, grădinile de vară cu sifoane fără acid şi vin acru, halbele de bere amară cu gust de butoi, parcurile cu bande vesele cu ghitare, chioşcurile cu râsete şi obscenităţi spuse în şoaptă şi foşnet de îmbrăcăminte mototolită de mâini lacome. Apoi iar birourile râncede, în care funcţionari bătrâni păzesc câte-o floare într-un pahar cu apă încălzită, iar pieţele cu gospodine certăreţe în rochii înflorate cu desene şi culori imposibile, iar restaurantele cu conversaţii politice de ore şi ore în jurul unui singur pahar, iar partidele de şah şi de table ale pensionarilor în Cişmigiu, iar spectacolele ieftine de la Tănase, cu dansatoarele ale căror coapse lucesc de căldură, răscolind imaginaţia publicului din primele rânduri, iar Băneasa, Pipera şi Snagovul cu automobile şi motociclete, şi hârtii călcate în picioare şi resturi de picnic scăpate din coşuri, şi relaţii care se leagă ori se rup. În

oraş, blocurile suferă de căldură cel mai tare, pielea le crapă, se fărâmiţează sub lovitura repetată a soarelui, zgomotul străzii le dă dureri de cap, lifturile gem surd ca nişte crize, în mădularele de beton, în măselele de fier se simte o turbare înceată. Copiii nu mai pot fi stăpâniţi, fac un scandal nemaipomenit în locurile virane unde joacă fotbal cu cele mai neaşteptate mingi. La Capşa şi la Nestor, unde e foarte cald, obişnuiţii locului se văietă şi evocă împreună cu chelnerii alţi ani cu vipii teribile, începute prea timpuriu. În frizerii şi saloane de coafură te îneacă mirosul de păr încălzit. La subsoluri bolesc portărese. Câinii şi pisicile leşină şi fac pace. La Mon Jardin se sting chefuri sub cerul nopţii scurte cu stele mici, câte-un scandal, câte-o bătaie, în societatea tinerilor actori şi a proaspetelor cântăreţe de bar, dimineaţa chelnerii încercănaţi mai găsesc plutind prin frapiere bucăţi dintr-o cravată sfâşiată. La Katanga discută pretenţios scriitorii şi regizorii de filme; pe terasă la Lido ori la cafeneaua Turist din Piaţa Romană (poreclită “La graniţă” (?) bârfesc ziariştii şi funcţionarii de la Radio şi Televiziune. Acum pleacă nevestele cu copiii la Mangalia şi Eforie, la Tuşnad şi Călimăneşti, uneori pleacă şi soacrele, atunci când sunt mai mulţi copii de strunit, şi soţii, capii de familie ocupaţi de ieri, sar într-un picior ca nişte şcolari şi chiuie veseli noaptea pe străzile oraşului. Într-un cuvânt: viaţa e frumoasă, deşi lumea trece iar prin momente de încordare, deşi pacea e ameninţată, deşi un stat mic şi democratic din centrul Africii a fost atacat peste noapte de vecinii mai numeroşi, dar mai înapoiaţi şi mai săraci, care au călcat toate tratatele în numele unor nobile idei ale umanismului şi progresului. La Naţiunile Unite se ceartă acum puterile mari şi mici, între timp, în oraşele şi satele ţării ocupate invadatorii nimicesc cu tancurile casele băştinaşilor, apoi chiar pe băştinaşi, trag cu mitraliera într-o fată care a scos limba cotropitorilor, iar în forurile internaţionale diplomaţii demonstrează

negru pe alb că agresiunea nu e nici mai mult, nici mai puţin decât salvarea naţiunii ocupate de la nu ştiu ce îngrozitoare primejdie. Opinia publică mondială protestează viguros, oamenii cumsecade se întristează, dar ce pot să facă ei în faţa echilibrului marilor puteri? Inginerul şi Bibi urmăreau la televizor scene cutremurătoare: mitraliere şi tancuri aşezate unul lângă altul în străzi africane (amestec de arhitectură şi boababi formidabili), confruntate cu grupuri de studenţi fragili, în cămăşi deschise, cu drapele naţionale şi slogane; iar tancuri, oprite faţă în faţă la o întretăiere de drumuri, cu ţevile tunurilor întâlnite, iar pe sub ţevile tunurilor, aplecându-şi capul mereu, ca sub nişte furci caudine ale zilei de azi, un grup de învinşi trecând îmbrânciţi cu patul armei de ocupanţi. Preşedintele republicii ocupate ţinând un discurs cu lacrimi mari curgându-i pe obraji. Oameni bătuţi, arestaţi, duşi cine ştie unde în maşini închise, suprimarea libertăţilor democratice, sfârşitul presei. Iar tancuri, pline de soldaţi cu feţe dure, cu ochi opaci, veniţi de pe altă lume, neînţelegând unde se află, ce se petrece, ce caută ei acolo. Oameni plângând pe străzi. Apoi cadavre. Întâi câte unul, asupra cărora obiectivul întârzie, apoi altele, rare, apoi mai dese, apoi tot mai dese, obişnuind ochiul. Corpuri terciuite, făcute foiţă de ţigară de şenile, pete de sânge pe asfaltul drumurilor şi străzilor, feţe care nu mai au nimic omenesc, mădulare care nu se mai recunosc, mâini, picioare, degete stricate, oare astea au servit vreodată la ceva, au fost ale unui om, se folosea de ele, cu ele vroia să se apere? Te apucă un râs oribil dacă te uiţi la ele mai mult timp. Apoi iar mişcare: uite-i pe ocupanţi cum sar dintr-un vehicul şi fug în urma unui grup de demonstranţi, îi ajung, îi izbesc, un băiat cu un steag încasează o lovitură chiar în moalele capului, şi faptul că lovitura se aude e un zgomot mai cutremurător decât orice zgomot de os spart, de ţeastă găurită. Iar studenţi aşezaţi pe jos, strângându-şi genunchii în mâini,

în faţa tancurilor. Tancurile înaintează, ei nu se ridică, se lasă călcaţi de ele, asta se numeşte în ţara lor rezistenţă pasivă, urletele nu se aud, se văd doar tancurile netezind trupurile în faţa lor, uneori clătinându-se puţin, derapând în carne. Iar soldaţii ocupanţi, care par furioşi, ba chiar plini de ură, pe cine? Pe învinşii care nu opun rezistenţă, pe altcineva?

— Formidabil de curajoşi sunt reporterii ăştia, mi-au rupt gura! fluieră Bibi, şi chiar în aceeaşi clipă, un soldat îndreptă arma spre camera de televiziune, i se văzu expresia de exasperare fizică şi morală, ura, încăpăţânarea, neînţelegerea şi ruşinea, apoi lăsă arma şi astupă o clipă obiectivul cu palma, apoi arma se văzu iar, şi imaginea se tăie fără să se audă rafala. Apoi un demnitar al agresorilor, bine îmbrăcat, la o conferinţă de presă spunând că totuşi cooperarea între naţiuni nu trebuie să fie stânjenită de asemenea crize, e drept, dureroase şi regretabile, dar că interesul tuturor e mai important decât acela al unui singur popor. Apoi alt demnitar bine îmbrăcat dezaprobându-l, acuzându-l de cruzime, de imoralitate, de interese meschine. Apoi un altul dându-i dreptate celui dintâi, apreciindu-i poziţia realistă şi lucidă. Apoi tot mai mulţi dându-i dreptate celui dintâi. Şi iar tancuri rulând încet pe străzi pavate de cadavre.

— E înspăimântător ce se întâmplă! Ce minciună, ce porcărie, ce crimă! Dar ai să vezi, lumea o să uite şi asta, cum a uitat atâtea altele. Noi ce putem face? Actele noastre de solidaritate, de simpatie nu înclină balanţa, oricât de sincere şi de dezinteresate ar fi. Marile interese au să impună sacrificarea nenorociţilor ălora, vai de capul lor, îi plâng, sunt un popor bătut de Dumnezeu! Au să-şi dea seama şi ei, cu ocazia asta, în ce lume urâtă trăim! rezumă Bibi filosofia acestor evenimente închizând televizorul, şi plecând să mai aducă o sticlă de bere rece din frigider.

Învinşii declarau că nu vor înceta nicio clipă să lupte pentru libertate. Ceilalţi afirmau şi ei că acţiunea lor e o luptă pentru libertate. Care libertate? Libertate pentru cine? Pe cine să crezi? Uite un cuvânt din care nu se mai înţelege mare lucru. Prea îl folosesc toţi, tot timpul, fiecare altfel. Să ne gândim mai bine la libertatea de a trăi. Inginerul luă din mâna lui Bibi un pahar de bere neagră. Era rece, era grozavă. Să ne gândim mai bine la libertatea de a muri. Nu, moartea nu poate fi o libertate. Mai ştii?... În orice caz, nu pentru mine, cel puţin nu în starea în care mă găsesc azi. Moartea mă constrânge, mă închide, nu mă eliberează. Eu lupt împotriva ei. Dacă lupt împotriva morţii, înseamnă că lupt pentru libertate. Sunt şi eu un luptător pentru libertate. Da, de ce nu?

Prea multe gânduri. Prea multe adevăruri. Gândurile, adevărurile consumă omul şi nu lasă nimic în urma lor. Decât tot viaţa şi moartea, la fel de necunoscute şi de insolubile. Am slăbit. Voi slăbi din ce în ce mai mult. Curând, boala mea va deveni evidentă. Banii sunt pe terminate. E şi firesc, luni de zile de când nu câştigăm nimic, şi totuşi mâncăm, bem, ne îmbrăcăm. Ca nişte paraziţi. Morţii sunt nişte paraziţi. Bibi nu ştie, totuşi în aceste luni, alături de mine, a fost şi el un parazit, a fost şi el puţin mort. Dar după moartea mea va reveni la normal. La viaţă. Va învia. Bunul Bibi, dragul de el, mă ajută şi el cum poate. Îmi poartă de grijă. Aleargă în piaţă după cumpărături, lucru care altădată i s-ar fi părut nelalocul lui în viaţa unui bărbat. A învăţat chiar să gătească. Mă însoţeşte, mă apără, îmi aduce aminte să-mi iau medicamentele la timp. Încearcă să mă distreze, să mă facă să uit. Nu mă poate face să uit. Pentru că, într-un sens, am şi uitat. Şi el a uitat. Nu că nu m-ar iubi. Dacă în clipa asta i-aş spune să se gândească la moartea mea, la faptul că mai are parte de mine numai câteva luni, cu siguranţă că ar fi foarte tulburat. Ar începe chiar să plângă, aşa mare şi zdravăn cum e. După un timp, s-ar

linişti. M-ar întreba ce vreau să mănânc diseară. Totuşi, el a plâns cu adevărat. Lacrimile lui au fost din inimă. Ce înseamnă asta? Că s-a obişnuit cu gândul. Dacă l-ar fi studiat mai adânc nu s-ar fi putut obişnui cu el. Dar nu l-a studiat mai adânc. Nu că n-ar fi vrut. Nu că n-ar fi putut. Nu i-a trecut prin cap, n-a simţit nevoia, aşa e el. Şi totuşi, nu e un superficial, e un om normal. Şi eu sunt normal. Cum m-aş fi purtat eu în locul lui dacă el ar fi fost cel ales, nu eu?

Am putea vinde maşina ca să facem rost de bani. O s-o şi vindem până la urmă. Nu, Bibi nu s-a obişnuit. Însă se preface că s-a obişnuit. Se preface mai mult faţă de el însuşi decât faţă de mine, ca să poată suporta. Se apără. Oribili erau studenţii ăia negri striviţi de tancuri! Au murit pentru o cauză. Eu nu mor pentru o cauză. Dar lor nu le-a fost mai uşor, sunt sigur. Poate mi-e mai uşor mie decât le e lor. Ce să fac până o să mor, cu ce să-mi umplu timpul? Nu trebuie să-mi bat capul, timpul se umple de la sine. Se umple cu groază. Se umple cu nimic. Unde-i adevărul? Nu-l căutaţi, băieţi, ca să nu daţi greş, vă spun eu, fiindcă am încercat. Unde-i adevărul morţii mele? Dracu ştie. Dracul. Nu m-am gândit niciodată la el. Poate că moartea e Dracul. Sunt lucruri la care nu mă pricep. Bibi o să fie trist când am să mă duc. Ce-o să se facă el după moartea mea? Nu-mi pot închipui viaţa lui după moartea mea. Desigur, o parte din viaţa lui va muri o dată cu mine. Ce să-i las lui Bibi? Ce să las după mine în viaţă? O să-i las lui Bibi nişte bani. Maşina o s-o vând înainte. Apartamentul. Aş putea ferici pe cineva cu el, pe criza asta de locuinţe. M-ar pomeni: Bietul băiat, tânăr, ce suflet ales etc. O să-i las lui Radu cărţile. N-au cine ştie ce valoare, ale lui sunt mai bune. O să-i las hainele, schiurile, magnetofonul, televizorul, radioul. O să-i las mamei aragazul şi butelia. Mama o să afle abia atunci, nu trebuie cu niciun preţ să afle înainte, n-aş putea suporta. Radu m-a privit foarte curios ultima oară când ne-am văzut, nu

cumva şi-a dat seama? Bibi fumează. Ar trebui poate să mă apuc şi eu de fumat. N-am fumat niciodată, din cauza unui jurământ copilăresc, la şcoală, cu un prieten, ce-o fi devenit, habar n-am. Am scăpat de fumat la liceu, la facultate, la armată, crezusem că am scăpat de tot. Poate acum ar fi momentul, nu, te pomeneşti că descopăr o voluptate care o să-mi facă sfârşitul şi mai greu, mai bine nu. Mi-e frică să mă cântăresc. Diminuez, declin, asfinţesc, scad, mă sting, mă topesc, mă evapor, câte cuvinte se pot spune! Se poate spune şi unul singur: mor. Unde am văzut scufundarea unui pachebot? Da, la cinema. Un film despre Titanic. Un vapor mare de tot, cel mai mare la vremea lui, cu patru coşuri imense, ducând 2200 de pasageri, din care n-au scăpat decât 700. Doi din trei au murit. Noaptea, la ora 11 şi 40, coliziune cu un iceberg în largul Oceanului Atlantic. Un vapor atât de mare şi de zdravăn, cine să-şi închipuie că un ciob de gheaţă îl poate răni mortal? La 12 şi 5, ordin de pregătire a bărcilor, atât de puţine faţă de numărul de oameni de pe bord. La 12 şi un sfert — primul apel de ajutor la radio. La 12 şi trei sferturi, prima barcă e coborâtă pe apă. La 1 şi 40 e lansată de pe punte ultima rachetă cerând ajutor. La 2 şi 5 e pusă pe apă ultima barcă. La 2 şi 10 – ultimul mesaj la radio. La 2 şi 18, lumina electrică se stinge pe vaporul gigantic, care se apleacă tot mai mult, îşi scufundă prova în valuri, se ridică perpendicular din apă, cu elicele spre cer, ca un deget atrăgând atenţia Domnului asupra dramelor mării. La 2 şi 20, vaporul dispare, oceanul se închide asupra lui, se regăseşte singur. Vaporul înecat coboară încet spre fundul oceanului, ducând cu el un manuscris original unic al lui Omar Khayyam, sute de lăzi cu nuci, mii de lăzi de bere, mingi şi crose de golf, rachete de tenis, cărbuni, ouă proaspete care nu avuseseră timp să fie gătite, palmieri în lăzi cu pământ speciale, cinci piane cu coadă, şi cadavre. Rămân deasupra plutind, pe locul tulburat al

naufragiului, câteva fotolii, perne, colaci de salvare, bărci abandonate şi un singur trup. O agonie mai scurtă de trei ore. Câte emoţii, câte tragedii, câte violenţe, câte speranţe într-o salvare miraculoasă, câte disperări, clipe de nebunie, nervi zdrobiţi, trupuri care se revoltă sau cedează, toate cuprinse în trei ore. Andrea Doria s-a scufundat în unsprezece ore. Cu cât mai lungă agonia, cu atât mai dureroasă, iar sfârşitul mereu acelaşi, dispariţia într-un vârtej fantastic şi înnămolirea în abisul orb al oceanului. Mă scufund ca un vapor. Întâi mă înclin puţin, înainte şi pe partea dreaptă, vibrez din tot corpul de fier şi lemn, mă rotesc în jurul propriei mele axe, valurile mă clatină, scufundarea se opreşte o clipă, mă înalţ iar, s-ar părea că am scăpat, nu, mă aplec pe o parte, foarte tare, tot mai tare, mă culc pe flancul drept ca un animal rănit, valurile mă acoperă, apoi mă ridic iar deasupra lor, mă întorc iar în jurul meu, cufund capul în valuri, tremur tot, mă duc, ridic la suprafaţă jumătate din mine, arăt cerul, cobor, nu mai sunt jumătate, sunt o treime, un sfert, o cincime, o zecime, dispar într-o bulboană colosală, tras de capul tot mai greu, care mă duce la fund. Nu rămân la suprafaţă prin nimic, valurile se liniştesc, oceanul redevine egal. Zori, soare, culoare unică, păsări marine, fum de la alte vapoare care leagă ţărmuri refuzate mie.

Bibi mă cheamă la masă. Mi-e foame, simt un gol în stomac ca o zgârietură, ca o mâncărime, trebuie să mănânc mai mult, doar am slăbit. Ce gust o fi având mâncarea de astă-seară? Ce gust o fi având mâncarea? Am uitat, ori nu l-am simţit niciodată cum trebuie, de când sunt? Durerea din stomac se transmite spinării, am un junghi între omoplaţi, de foame, desigur. Îmi simt stomacul ca pe-un buzunar gol, ca pe-un sifon din care apa s-a scurs, dar acidul a rămas. Un nod în gât, ca un dumicat fără gust. Ia să vedem. Asta e scrumbie oceanică, pescuită de flota noastră cine ştie unde, asta e maioneza pe care s-a căznit azi-dimineaţă s-o frece Bibi,

înjurând că nu se leagă din cauza căldurii. I-ar mai trebui un pic de lămâie. Asta e pâine intermediară, singura care-mi place, i-am impus-o şi lui Bibi, care o preferă pe cea albă; proaspătă, pârâind uşor, plin, când o rup. O furculiţă plină cu scrumbie, pe care aşez în echilibru o picătură mare de maioneză, pe care aşez o bucată de coajă de pâine. Sunt curios ce gust poate avea. Deschid gura mare, ca să pot aşeza în ea edificiul atât de înalt de peşte, maioneză şi pâine. Încape în gură. Închid gura, care e foarte plină, turtesc mâncarea spre marginile gurii, stau o clipă fără să mestec, simt cum îmi curge saliva, amestecându-se în mâncare, respir, nu mestec, deşi abia mă pot abţine. Simt un gust copt, brun, bogat, matur, bărbătesc, drept. Mestec. Fiecare tăietură a fălcilor parcă îmi dă putere, cresc, capăt greutate, mă echilibrez, mă simt mai viril, ochii plutesc într-o dulce odihnă pe masă, în cameră, cad pe Bibi, care se odihneşte şi el mâncând. Gata, nu mai pot mesteca, trebuie să înghit, înghit. Simt în gâtlej un zgomot surd şi rotund, ca deschiderea. Unei bulbucături în care pătrunde aerul. Înghiţitura se duce în jos, e puţin prea mare: o vagă, plăcută durere în esofag, întind mâna la paharul de bere neagră, beau amărăciunea lui dulce şi groasă, e rece, mă arde în piept, se sparge în firişoare reci în toate colţurile pieptului, e îmbătător, e divin. Îmi mai torn un pahar. Face o spumă brună ca frişca amestecată cu pudră de cacao. Sorb spuma, îmi umplu gura cu ea, o mestec, parcă e un cozonac foarte pufos. Beau iar, beau mai repede decât ar trebui, mă forţez puţin, simt cum stomacul se umple prea repede, cum berea se aşază peste berea celuilalt pahar, prea mult lichid, prea puţin solid. Încă puţin peşte.

O îmbucătură la fel de mare. Nişte brânză. Brânza e foarte sărată şi iute, când o apropii de gură îi simt dinainte mirosul şi gustul, stomacul se goleşte ca prin farmec, brânza e moale şi friabilă şi albă, pâinea e întunecată şi tare, unirea lor ca acuplarea a doi parteneri

de rase diferite, pe care eu îi şi decapitez în gură. Simt cum iuţeala brânzei îmi atacă stomacul. Îmi place. M-am umplut pe dinăuntru. Să mă gândesc, de fiecare dată când mănânc câte ceva, ce simt. Aşa am să simt mai bine, am să înţeleg mai bine, am să trăiesc mai bine. Cafea. Are puţin caimac. Ceaşca are o rotunzime fierbinte, feminină, cafeaua abia a fost luată de pe foc, sfârâie foarte fin. O apropii de buze, şi temperatura ceştii mă frige. Sorb fără să ating ceaşca, aducând cafeaua în gură, prin aer, numai prin forţa absorbţiei. Îmi ard limba, nu simt gustul, să aştept puţin. Acum, cafeaua e puţin mai dulce ca de obicei, dar bună, Bibi ăsta ştie să facă cafea. O înghit deodată, cu o explozie a gâtului, explozie pe care o simt agreabil, voluptuos, ca o ruptură a cărnii spre interior. Mirosul fundului ceştii de cafea se apropie. Nu, mai am totuşi cafea. Mă liniştesc. Sentimentul ceştii care ştii că se goleşte, bucuria că mai descoperi ceva pe fund, ba chiar că nu poţi bea totul dintr-o dată, că mai rămâne un pic. Bucurie repetată, bucurie în timp, eternitate a mâncării, a înghiţirii, a încorporării, a cuprinderii, a instinctului vital, gata, gustul de saţ, mirosul gros de zaţ, întorc ceaşca. Ce bine-a fost! Oare ce-am simţit? A avut un gust excelent. Care? Uite că Bibi iar lasă receptorul jos şi se apropie, iar mă cheamă pe mine, cine naiba m-o fi pisând la telefon de atâta vreme?

— Bună seara, spuse femeia.

O voce pe care o recunoştea: dreaptă, netedă, limpede, puţin fără intonaţie. Dar nu-şi mai putea aminti dacă o mai auzise numai la telefon, sau dacă o şi cunoscuse pe posesoarea acestei voci. Nu, parcă nu o cunoscuse.

— Bună seara, răspunse inginerul, binevoitor şi moderat.

— Ce făceai?

Tocmai am terminat de mâncat.

— Iartă-mă dacă te-am deranjat. Pot să închid acum şi să revin mai târziu. Numai să-mi spui peste cât timp.

Ar fi fost interesant s-o roage să revină peste un ceas. Numai aşa, ca să vadă dacă va reveni într-adevăr, dacă va fi punctuală. Gândul îi trecu prin cap şi fu gata să-i spună să revină. Dar, subit, se temu că ea nu va reveni. Absurd. Ce importanţă putea să aibă dacă ea revenea sau nu? O femeie necunoscută. Nici măcar nu ştia ce vrea de la el.

— Nu, nu m-ai deranjat de loc, putem vorbi.

Îi făcea chiar o anumită plăcere curioasă să răspundă atât de firesc, cu o voce care nu arăta nicio mirare, să intre în joc, ca şi cum s-ar fi aşteptat la toate astea.

— Mersi, spuse femeia.

Iar un ton serios, fără umbră de veselie sau de ironie.

— N-ai pentru ce, răspunse inginerul. Ce vroiai să-mi spui?

— Vroiam să te întreb… cum te simţi.

Făcuse o mică pauză, era sigur că nu se înşelase. Vocea i se schimbase, se introdusese în ea o notă de timiditate. Nu, timiditate nu era bine spus. De regret, de tristeţe, de vinovăţie, de ruşine? Câte puţin din fiecare.

— Mulţumesc, aşa şi-aşa. Adică… ce vrei să spui: cum mă simt? Vrei să ştii cum stau cu sănătatea?

Pauză cu intensificarea respiraţiei.

— Alo?

— Da.

— Asta vroiai să ştii?

— Da.

Acum un “da” suflat, abia auzit.

— Cu sănătatea, hm, bine, perfect. Vreau să zic normal, nu văd de ce mă întrebi tocmai de asta…

Dumnezeule mare, te pomeneşti că femeia asta ştia totul despre el!

— Cine e la telefon?

Ea tăcea.

— Cine e la telefon? strigă inginerul foarte tare, şi Bibi, de pe pat, ridică ochii dintr-o gazetă şi se uită la el, dar

inginerul nu-l observă.

— Te rog, te rog, nu striga!

Vocea ei îşi pierduse acum tot echilibrul şi tremura ca de o lovitură.

— Răspunde-mi!

Ea suspină puternic în telefon şi se luptă cu ea însăşi.

— E inutil, nu pot să-ţi spun;

— De ce?

— Nu mă întreba, tot nu-ţi pot spune!

— Dacă nu-mi spui cine eşti, atunci de ce să vorbim la telefon?

— Bine, dacă nu vrei să mai vorbim, atunci pot să închid.

— Dar nu e vorba dacă vreau să mai vorbim ori nu vreau să mai vorbim! Dar toată lumea are dreptul să ştie cine o caută la telefon, cu cine vorbeşte, mi se pare legitim, nu?

Încercând să fie convingător, ridicase tonul.

— Bine, văd că te-am enervat şi-mi pare rău. La revedere.

— Stai! strigă inginerul ca după cineva care fuge, cu spaima că-l va vedea într-o secundă dispărând după colţ.

Şi într-adevăr, silueta pieri după colţ, nu se opri, nu se întoarse. Auzi zgomotul telefonului pus la loc.

Ascultă încă o clipă în neştire golul plin de tensiune al telefonului, apoi închise şi el, înciudat şi oarecum neliniştit.

Rămase pe scaunul de lângă telefon, nehotărându-se dacă să-l părăsească sau nu.

— Cine-a fost? întrebă Bibi.

— Dumnezeu ştie.

— Nu era aia de la 1 Mai?

Aia de la 1 Mai? Aha, da. Nu, nu părea să fie ea.

— Apropo, dar de aia nu mai ştii nimic?

— Habar n-am. N-am revăzut-o, şi de telefonat n-a telefonat.

— Nu înţeleg de loc ce era cu fata aia, insistă Bibi.

— Ce găseşti că e de neînţeles?

— O fată aşa... pe care n-ai mai întâlnit-o niciodată... să vină la tine din prima seară... fără să ştie cine eşti...

Mofturi. Parcă Bibi nu mai auzise de asemenea cazuri, parcă unele dintre ele nu i se întâmplaseră chiar lui? Dar acum încerca, de loc subtil, să-l tragă de limbă, of, Bibi, ce copil eşti!

— O fi fost limfomană.

— Nimfomană, îl corectă inginerul.

— Nimfomană. Ce crezi, o fi fost?

— Tot ce se poate. N-am idee.

— Ieşim?

— Unde? N-am chef să merg nicăieri.

— La Izvorul Vechi.

— Nu azi, sunt prea obosit.

— Atunci, bem ceva?

— Las-o mai moale pe căldura asta. A venit vara, şi tu tot cu tăria îi tragi, ca-n mijlocul iernii.

— Măcar un vermut cu sifon. Nu poate să ne strice.

— Ţi-am spus eu să nu bei?

— Îţi fac şi ţie unul.

— Eşti un caraghios.

Bibi ieşi spre bucătărie, iar telefonul sună lângă cotul inginerului, făcându-l să tresară. Ridică.

— Aşteptai să te sun?

Tot ea era.

— De ce să aştept să mă suni?

Şi îşi dădu seama că e încântat s-o asculte din nou. Îi veni să râdă de propria lui infantilitate.

— Pentru că ai răspuns imediat. Abia formasem numărul.

Ce voce liniştitoare avea femeia asta! Răspunsul ei era logic, firesc, plin de o mare tranchilitate, de un calm unic. Şi în acelaşi timp de o mare candoare, de o mare căldură. Imposibil. I se păreau lui toate astea. Răspunsese imediat

pentru că rămăsese pe scaun lângă telefon. Nu, ea avea dreptate, îi aştepta telefonul. Altfel, de ce-ar fi rămas pe scaun?

— Ai dreptate, aşteptam să mă suni.

— Eşti drăguţ.

— Nu ştiu de ce aşteptam să mă suni. Şi abia în clipa asta, când mi-ai spus, mi-am dat seama că e chiar aşa.

— Eşti foarte drăguţ.

Un accent atât de fraged pe “foarte”, încât, deşi nu-şi închipuia de loc cum arată, i se păru că-i vede gura rotunjită în jurul cuvântului, i se păru că-i vede ochii îngustându-se puţin de expresia intensităţii, i se păru că o simte.

— Da, sunt... adică nu... în sfârşit... ce-ai uitat să-mi spui?

— A, n-am uitat să-ţi spun nimic. Mi-am dat seama că nu te-am auzit destul.

Care e bărbatul, oricât de inteligent, oricât de obosit de experienţă, care să nu tresară la aşa ceva? Tresări şi inginerul, îşi dădu seama ce se întâmplă cu el, de ce se lasă furat în vreme ce timpul lui se scurtează; se gândi la aparatele de radio care continuă să transmită adormitoarea armonie a unui concert în vreme ce incendiul vuitor preface casa din jur într-un rug uriaş.

— Cum aşa, nu m-ai auzit destul?

— De fapt, de asta telefonasem prima oară. Vroiam să văd ce fel de voce ai.

— Ei, şi nu ţi-ai dat seama?

— Prima oară nu mi-am dat seama. Abia acum îmi dau seama.

— Şi cum e?

— Eşti curios să afli ceva despre tine?

Acum un an n-ar fi avut niciun fel de curiozitate să afle ceva nou despre el însuşi. Nici chiar o asemenea conversaţie nu i se părea posibilă acum un an.

— Da.

— Ai o voce foarte greu de ţinut minte.

— De ce?

— E foarte închisă. E o voce care nu spune nimic.

— Cum nu spune nimic?

— Nu spune nimic în plus faţă de ce spune. Faţă de ce spun cuvintele. Ai o voce monotonă. Accentuezi toate silabele la fel, nu pot să-mi dau seama care cuvânt îţi place, care e al tău. Pronunţi foarte distinct fiecare cuvânt, mai distinct decât trebuie, fără însă să vorbeşti tare. Eşti parcă puţin obosit, puţin plictisit. Eşti foarte impersonal când vorbeşti.

Ei drăcie, ce spirit de observaţie, ce putere deductivă!

— Într-un cuvânt: ai o voce mai mult neplăcută.

— Interesant! făcu inginerul, vexat.

— Serios! N-ai o voce prea plăcută. Parcă n-ar fi a ta.

— Ei, asta-i bună!

— Da, da! După ce te vede cineva îşi închipuie că ai o cu totul altă voce. O voce mai tânără. Eşti mult mai bătrân la voce decât la înfăţişare.

— Spune-mi: unde ne-am văzut?

— Ultima oară, ori mai înainte?

— Ne-am văzut de atât de multe ori?

— Nu *ne*-am văzut, te-am văzut.

— Dacă nu *ne*-am văzut, ci m-ai văzut, de unde ştii cum mă cheamă? De unde-mi ştii numărul de telefon? înseamnă că ne-am întâlnit. Şi ne-am cunoscut, că ne-a făcut cunoştinţă cineva.

— Ţii la fleacurile astea?

— Da.

— Eu nu ţin. Am şi uitat unde ne-am cunoscut şi cine te-a prezentat. Cum de altfel ai uitat şi tu.

— Dar nu mi-ai uitat numărul de telefon şi numele.

— Asta nu.

— Înseamnă că nu m-ai uitat pe mine.

— Nu te-am uitat.

— De ce nu m-ai uitat?

— Nu te-am putut uita.

— De ce?

— Nu ştiu. Am vrut.

— Şi n-a mers?

Bibi, în pragul uşii care dădea spre bucătărie, cu două pahare aşezate unul în altul într-o mână, cu un sifon agăţat de degetul arătător al celeilalte mâini şi ţinând şi sticla de vermut cu degetele rămase libere, se uita la el, neştiind dacă să intre, sau să plece iar, discret, de unde venise.

— Nu te-am putut uita de loc. Tot timpul mă gândesc la tine.

— Minţi, nu-i aşa?

— Foarte puţin.

— Unde ne-am întâlnit?

— Nu deveni curios. Era atât de bine adineauri! Nu întrebai nimic.

Bibi îşi făcu curaj şi înaintă în cameră. Trase un scaun, se aşeză, făcu băuturile, privindu-l întrebător pe inginer.

— Domnişoară, dumneata ai totuşi prea mult timp de pierdut.

— Eşti mal puţin deştept decât credeam. Dar n-am chiar atât de mult timp de pierdut. Noapte bună!

— Alo! strigă inginerul. Nu te-ai supărat, nu-i aşa?

Închiderea îi izbi urechea. Imposibil să-şi dea seama dacă ea auzise sau nu ultima lui frază. Se întoarse, luă paharul din mâna lui Bibi şi-l bău dintr-o singură înghiţitură.

Peste o oră, agitaţia aproape îi trecuse. Cine ştie, ce importanţă are? Se culcară, nu reuşi să doarmă, se zvârcoli în pat, aţipi greu şi se trezi părându-i-se că sunase telefonul. Adormi la loc.

Dimineaţă se trezi târziu şi obosit. Bibi ieşise. Nu-şi amintea ziua de ieri. Se bărbieri maşinal, se îmbrăcă, se duse la telefon, gata să compună numărul. Dar îşi dădu seama că nu putea compune numărul. Nu-l putea

compune pur şi simplu pentru că nu-l ştia. Se uită după cartea de telefon. Nu se vedea. Începu s-o caute. Dar abandonă înainte de a o găsi, pentru că îşi amintise că nici numele nu i-l ştia.

Fluieră lung, jumătate enervat, jumătate bucurat de un gând vag, îşi puse haina albă, ieşi în vara de afară.

Ar fi minţit dacă ar fi spus că se aştepta câtuşi de puţin. Primi a doua zi de dimineaţă un colet în formă de carte. Nu se sculase încă din pat, îl auzi de acolo pe Bibi schimbând "bună dimineaţa" cu cineva. Bibi sosi cu pachetul în formă de carte, ţinându-l chiar ca pe-o carte, spunându-i inginerului;

— Ai primit o carte de la cineva.

— De la cine?

— Nu ştiu. Trebuie să scrie înăuntru.

— Nu scrie pe pachet expeditorul?

— Nu.

— Atunci, cum naiba i l-au primit la poştă?

— Păi n-a venit prin poşta.

— Cum n-a venit prin poştă?

— Nu era poştaşul. L-a adus un băieţel.

— Ce băieţel?

— Ei, pe dracu, ce băieţel? Un băieţel ca toţi băieţeii. Adică un băiat aşa, poate o fi fost prin clasa a patra primară, de unde să ştiu eu, nu l-am întrebat.

— Ce tot cânţi acolo?

— Ce ţi se pare atât de anormal?

— De ce nu l-ai întrebat cum îl cheamă? Cine l-a trimis?

— Ei, asta-i bună! Credeam că e o carte pe care o aşteptai. Dacă ştiam, îi luam un interogatoriu, n-ai nicio grijă, trebuia numai să-mi spui.

— Ia dă-o-ncoace!

La pipăit, cartea era foarte dură. Pachetul nu se putea îndoi. Poate că era o carte broşată. Se întrebă cine i-ar fi putut trimite o carte broşată. De fapt, cine i-ar fi putut

trimite orice fel de carte?

— Acum, dacă tot a venit, de ce n-o desfaci?

— Dar ce e cu tine? Ce eşti aşa de curios?

— Eu curios? Nu sunt curios de loc. Mă uit numai la tine ce caraghios eşti, tot întorci cartea aia parcă ţi-ar fi frică de ea, să nu se întâmple cine ştie ce dacă o desfaci şi vezi ce e.

— Poate că e mai bine să n-o desfac. Mai ştii?...

— Fireşte! Fireşte că e mai bine! Tocmai asta vream să-ţi spun şi eu: să nu care cumva s-o desfaci. Nu de alta, dar ce rost are? De primit ai primit-o, ce trebuie s-o mai desfaci? Mai ştii, poate e vreo bombă în ea.

E curios Bibi. E şi puţin nervos. Starea asta, zilele astea. Să tot păzeşti un bolnav, mai ales când eşti din fire un om atât de sănătos. Nu e de neînţeles ce se întâmplă cu el.

Nu era o carte. Era o bucată plată de lemn, întunecată, pe care, dezvelind-o, inginerul era cât pe-aci s-o ia, în prima secundă, drept o glumă proastă.

Era pictată pe una din părţi. Avea laturile tăiate inegal. Pe un fond de aur, un fond de aur fără strălucire, patinat, cu lumina pierdută, pătat cu întuneric, un cuplu gol înconjurând un copac.

— Ce mai e şi asta?

Venise să se uite peste umărul lui.

Era o scenă biblică. Adam şi Eva, copacul, şarpele, roşul mărului.

Aurul raiului tulburat de violetul unor flori plutitoare. Nişte flori crescute în aerul de aur, sădite în greutatea lui. În aerul de aur, în aurul de aer. Adam în stânga pomului, desenat foarte primitiv, inginerul nu-şi putea da seama dacă era o stângăcie dorită sau una reală. Corp disproporţionat, cu capul mare, prins în haloul părului unit cu barba, cu sprâncenele groase trase într-o singură linie cu nasul, cu ochi goi, în care lucea o pupilă mare, tot de aur, cu obrajii plini, atât de plini încât deveneau absenţi, cu, o gură roşie, ca mărul din pom. Apoi gâtul scurt,

aşezat asimetric între umerii inegali, unul mai mic şi mai ridicat, altul mai obosit, mai moale, mai căutător de alt trup. Apoi pectoralii uşor căzuţi, animalici. Apoi curgerea îngustată a corpului, din bust în şolduri, din şolduri în coapse, strângând silueta tot mai mult, până la picioare, desenate cu neglijenţă aproape agresivă. Undeva pe marea trupului, o ceaţă – sexul. Atât de tulbure, de pierdut în pata culorii, încât inginerul se întrebă dacă cel care desenase avea vreo noţiune de anatomie intimă.

Adam întindea amândouă mâinile lateral, spre copacul păcatelor, astfel încât palma stângă i se şi ascundea în dosul trunchiului.

În jurul trunchiului se încolăcea de câteva ori un şarpe gros şi verde. Verde crud. Scotea capul de partea cealaltă şi-şi împărţea limba până sub subsuoara Evei. Arăta un ochi rotund şi mare, roşu, în relief pe suprafaţa picturii; un ochi prin nimic reptilin, un ochi omenesc şi roşu. Şi purta pe cap o coroană stelată. Ca şi cum ar fi purtat pe cap o jumătate de stea. Un şarpe împărătesc.

Eva nu se ferea de limba şarpelui, care o pătrundea sub braţul stâng, ridicat spre unul dintre mere, ajungându-l, cuprinzându-l, mărul cel mai mare şi mai aprins din pom, în formă de inimă, aşezat între două frunze ca nişte aripi. Eva avea păr lung, bătându-i umerii, un păr deşirat, puţin mai brun pe aurul fondului, avea sâni mari şi rotunzi, încheiaţi cu vârfurile rotunde şi roşii ca ochii şarpelui, împliniţi cu o linie mal groasă, ca o umbră pe corp. Ochii şi nasul nu se deosebeau de loc de ai lui Adam; numai gura, strâmbată puţin de satisfacţie, ca de amintirea sau închipuirea unul gust. Sub sâni se îngusta, punctul negru al mijlocului arăta unde ar fi trebuit să fie şoldurile care nu erau, se topeau în coapse, genunchi, pulpe. Mâna dreaptă curgea şi ea pe trup, minţea, nu acoperea nimic. Carnea roz a Evei se pierdea şi ea în patina tabloului. Era puţin mai înaltă decât Adam, era mai mişcată, de un păgânism mai modern, mai viu, ca

şi cum cel care desenase ar fi cunoscut-o mai bine ori ar fi fost chiar ea.

Peste ei ploua palmierul cu mere, cu frunze albastre în formă de pasăre sau de mână deschisă care se zbate, pom firav, cu frunze atât de puţine, rare, preţioase, înşirate cu grijă una câte una, ca să-l acopere tot, agăţate acolo de Dumnezeu, care nu vroia să-şi sperie copiii, care vroia să-i ducă în ispită curajoşi şi încrezători şi lipsiţi de gând.

Cei doi nu se priveau. Erau delicaţi, fragili, parcă abia se ţineau pe picioare. Însă fiecare în alt fel. Adam, mai palid, părea mistuit de un rău interior, îmbolnăvit de o slăbiciune, de o lipsă numai a lui. Eva era mâncată de lipsa lui Adam.

Era frumos.

Era frumos, îi plăcea; îi plăcuse de la prima privire, într-un mod mai inconştient, iar acum îşi dădea într-adevăr seama că-i plăcea. Şi pentru că-şi dădea seama, parcă-i plăcea şi mai tare.

— De la cine naiba e chestia asta?

În colţuri nu se vedea vreo semnătură. Inginerul o întoarse.

Spatele, de lemn, era tot afumat. Numai la mijloc, arsura se vindeca într-un petic de aur, foarte zdrenţuit, parcă salvat de flacără în ultima clipă. Pe aur era scris un nume cu o peniţă, subţire şi roşie.

— Cine-i asta?

— Nu ştiu. Poate nu e pentru mine.

— Cum să nu fi fost pentru tine? Puştiul ştia numele.

— N-o cunosc.

— Ai uitat.

— Nu cred. Cred că într-adevăr n-o cunosc.

— De ce ţi-a trimis tocmai aşa ceva?

Inginerul se uită la Bibi. Bibi crezu că privirea lui ascunde o înţelegere. Crezu că e momentul să înţeleagă şi el. Crezu că e momentul să zâmbească complice. Poate

chiar să facă cu ochiul. Atunci, inginerul se încruntă atât de tare, încât îl sperie. Descumpănit, Bibi îşi otrăvi zâmbetul, se ridică de lângă inginer, păşi prin cameră.

— Ce-ai de gând să faci cu ea?

— Nu-ţi place?

— Ba da, e frumoasă.

— E foarte frumoasă. Am să mi-o agăţ pe perete.

Şi tresări descoperind pe spatele lemnului, sus, o ureche mică, făcută dintr-un cui îndoit, pentru agăţat pe perete.

— Chiar nu-ţi poţi da seama de unde vine?

— Adu-mi un ciocan şi un cui.

— Unde le ţii?

— În cămară.

Se mai uită o dată la nume, înainte de a o agăţa. Într-un fel, îi părea rău că agăţând-o îi va ascunde numele. Dar putea oricând s-o dea jos din cui ca să se uite la nume.

“Corina”.

În Bucureştiul cu oameni palizi de căldură, cu turişti străini grăbiţi, în trecere spre Mamaia, cu grădini de vară pline şi săli de spectacol goale, inginerul se ducea la cinematograf. Pentru că sălile erau goale, şi unele cinematografe rulau în continuare, neavând suficienţi spectatori. Un timp, se duse aproape în fiecare zi. Era plăcut şi trist. Nu trist. Melancolic, nostalgic. I se părea uneori că-şi vede trecutul uitat sau neîntâmplat, viitorul improbabil sau imposibil. Nu întotdeauna urmărea filmul, niciodată nu-l urmărea uitând de toate. De multe ori cu Bibi, de multe ori singur. Se îmbrăca într-o cămaşă deschisă, alegea din dulap o pereche de pantaloni, uneori îşi punea un costum de vară foarte subţire, cu o culoare de frunză uscată, uneori îşi lega şi cravata, pe care de obicei şi-o desfăcea după o oră, ori chiar o scotea de tot, şi o punea în buzunar. Într-o zi descoperi în fundul

dulapului o pereche de *black-jeans* atât de tociţi şi de albiţi, încât parcă fuseseră scufundaţi într-o baie de sare. Îşi aminti de ei. Îi avea din vremea liceului. Erau zdrenţuiţi la manşete, cu cusăturile întrerupte, marginile buzunarelor făceau franjuri, nasturii căzuseră, erau un mozaic de decolorări şi pete. Îi încercă. Slăbise, şi acum îi veneau din nou. Le cusu nasturii şi-i îmbrăcă de câteva ori, până când Bibi găsi mijlocul să pună mâna pe ei şi să-i ascundă.

Într-o după-masă văzu un film făcut din documente istorice. Reportaje cinematografice, începând cu tranşeele franceze şi germane la Verdun. Sonorizarea fusese adăugată mai târziu, şi senzaţia de divorţ între peliculă şi banda sonoră era permanentă. Pe ecran – explozii ca nişte baloturi de vată, atacuri la baionetă cu soldaţi alergând tremurat ca nişte marionete, tunuri trăgând şi săltând înapoi în recul, de parcă ar fi fost de carton, avioane şubrede ţopăind caraghios pe aerodrom înainte de a se înălţa în luptă, morţi mulţi, pe câmp, în gropi de obuz, în băltoace şi mlaştini, nefireşti, falşi, ca nişte manechine. Totuşi, erau morţii adevăraţi şi terifiant de mulţi, ai marelui război, ai primului măcel mondial. Trupe înaintând spre câmpul de luptă, în coloană pe şosele, cu figurile gri, sub căştile gri, sub ploaia gri a anotimpului gri, imposibil de deosebit oamenii unul de altul. Apoi, soldaţi înaintând sub foc, gri pe pământul gri, în mâini cu arme gri (fier gri, lemn gri). Şi iar morţi. Morţi. Prea mulţi. Atât de mulţi, încât deveneau inutili şi neconvingători. Ca nişte paiaţe, ca nişte momâi, prea multe, rămase în urma unui circ imens, care a dat faliment. Apoi semnarea păcii. Domni în jobene, redingote şi mănuşi, ţinând discursuri care nu se auzeau, salutând ridicol mulţimea. Parada aliaţilor învingători. Apoi Europa tulbure dintre războaie, mizeria, şomajul, grevele, pesta brună, Hitler vorbind la Berlin. Un omuleţ spasmodic, cu ochi alergând ca nişte şoareci, cu gura mişcându-se

repede în toate sensurile. Acesta era marele conducător? Cum ajunsese un asemenea om la putere, prin ce hipnoză îi convinsese, îi subjugase, îi orbise, îi furase cu el pe toţi? Şi vocea: metal spart împins de-a valma în fraze ciocănite de un puternic accent proletar. O voce de om neinteligent, incult, instinctiv, vocea unui neamţ oarecare care citea un discurs al lui Hitler. Apoi iar lupte, oraşe în flăcări ca nişte machete, avioane ca nişte muşte disciplinate, bombe ca nişte pachete poştale, un rezervor petrolifer arzând ca un pahar cu *punch,* morţi. Moarte multă, dărâmături, ruine, case înjumătăţite ca un decor, cimitire, statui, mausolee, iar semnarea păcii, iar discursuri ale învingătorilor.

Nu mai aşteptă sfârşitul. Plecă simţindu-se trădat de cele ce văzuse. Trădat în ce ştia, în ce credea, în ce învăţase, în sentimentele lui despre istoria contemporană, pe care şi-o închipuise altfel. Negreşit, toate astea erau adevărate. Şi armele, şi morţii. Dar păreau atât de meschine, de neînsemnate, în ultimă instanţă nu te convingeau de loc de realitatea, de importanţa, de necesitatea lor. Cum oare istoria se poate nega astfel pe sine, prin chiar singurele probe convingătoare pe care le poate ea oferi urmaşilor? Nu cumva filmul ăsta fusese tot fabricat în studio? Nu, la început se dădeau asigurări asupra autenticităţii materialelor folosite. Chiar atât de penibil să fi fost Hitler? Sigur că nu se aşteptase la o figură măreaţă, de măcar la una care sa poată fixa suficient atenţia şi curiozitatea obiectivă a unui spectator indiferent. În cele zece minute cât apăruse pe ecran, pe el, unul, îl plictisise. Şi apoi morţii. Atâţia, netrezind niciun sentiment, nicio senzaţie, decât cea a numărului. Istoria, desigur, nu e o închipuire. Dar să fi fost chiar ăsta chipul ei? Ăsta era chipul ei adevărat, ăsta care părea atât de fabricat? Iar cel închipuit de el până azi ca adevărat, era fals? Oricum, cât de puţine dovezi lăsa istoria în urma ei! Şi mai ales cât de

puţine lasă în urma lui fiecare om! Nicio dovadă. Mormanele de morţi confundaţi în gropi comune, şterşi în timp, pierduţi prin arhive şi hârtii, putreziţi în cimitirele birocratice ale dosarelor militare şi civile, ce lăsaseră în urma lor? Unii – copil. Dar nimic din fiinţa lor fizică, trecătoare, nimic din miracolul lor muritor şi cald şi cunoscut într-un instantaneu pământean de câţiva bărbaţi şi câteva femei care i-au urmat şi ei în moarte, nu mult mai târziu.

Intră la un *western.* Ca să se dreagă. Aici era cu totul altceva. Totul era fals, şi de la bun început recunoscut ca atare. Dar arăta atât de adevărat! Îţi creştea inima. Lee Marvin juca în rolul principal, cu gura lui cărnoasă, cu obrajii lui plini şi juvenili, cu părul alb ciudat pe capul vioi, pe trupul zdravăn. Un păr alb des şi zbârlit, puternic, încă neobosit. Şi aici erau morţi. Cădeau ciuruiţi de revolverele eroilor. Cădeau atât de convingător, cămăşile li se deschideau de gloanţe, ţâşnea sângele, se târau în agonie, dădeau ochii peste cap, expirau magistral, mare clasă, înalta şcoală. Uite-l pe Lee Marvin sărind din spatele unei stânci ca să salveze un prieten prins şi torturat de partida adversă, de firma concurentă. Cu o mână întărită de un revolver albastru în lumina de pustiu mexican, face un semn celorlalţi să-l elibereze pe prietenul legat cobză. Dar unul dintre adversari scoate şi el o armă. Se ochesc unul pe altul. Tensiunea îi face să tremure. Amândoi sunt gata să tragă, dacă trag amândoi îşi vor găsi amândoi moartea. Ţevile revolverelor sug lumea în ele, adună în golul lor inima spectatorilor. Tensiunea e tăiată de un fapt din afară. Adversarul se întoarce, rămâne descoperit, Lee Marvin trage cât poate de repede şi de tare, rupând trăgaciul sub deget. Cu cât apeşi pe trăgaci mai tare, cu atât îl împuşti pe celălalt mai adânc şi mai dureros, îl omori mai tare, mai bine, mai definitiv, se ştie. Duşmanul cade, horcăie, sfârşeşte. Cine-a mai rămas? Lee Marvin îndreaptă revolverul spre sală;

groplan cu gura ţevii. Ce-o fi în ea? De ce nu trage, asta ar fi interesant de văzut ca trucaj. Uite-l că apasă. Un ţăcănit sec. A fost ultimul glonţ. Şi vin iar acoliţii banditului, trag în el, îi deschid o stea de glonţ sub steaua de şerif, îl termină, muzică, peisaj, regret, lumină în sală.

Ce plină, ce grea e o armă încărcată! Mult mai bogată, mai adâncă, mai tainică decât una surprinsă în descărcare. Descărcarea e spectaculoasă, dar pieritoare, momentană. Arma încărcată e totul. Insinuantă, subtilă, semnificativă, un moment de adevăr, o clipă de meditaţie, o redescoperire a sensului vieţii. O fi şi cum arată americanii ăştia, nimeni nu zice că nu, dar parcă e prea uşor, prea simplu. Poate că ei se simt bine trăind aşa, strânşi între ei înşişi şi propriile lor revolvere. Flecare cu metoda lui. Dacă tot mori, de ce să-ţi mai baţi capul cu moartea? Foarte bun *western!* Cam prea mulţi morţi; împuşcaţi prea uşor, uitaţi prea repede, e ceva suspect în asta. Ori poate că lucrurile s-au întâmplat chiar aşa? — ei ştiu mai bine decât noi.

Îşi amintea o întâmplare de pe vremea armatei. Subunitatea lui făcea de gardă la o cazarmă din marginea Bucureştiului. Bărbieritul lună, curăţarea echipamentului, lustruirea bocancilor, frecarea armei înainte de intrarea în gardă, schimbarea gărzii în prezenţa ofiţerului de serviciu în curtea pătrată şi încinsă a cazărmii, după încărcarea armelor cu gloanţe de război. Ca şi la trageri, se uitau cu curiozitate la gloanţele galbene cu cap portocaliu, pe care scria anul şi ţara fabricării. Plecarea la posturi, în frunte cu caporalul de schimb. Trei ore de odihnă, trei ore de veghe, trei ore în post.

Postul lui era poarta parcului de automobile şi camioane al cazărmii. În urma unui accident, poarta fusese distrusă, şi până la înlocuire o păzea un militar din gardă. Consemn de a nu lăsa să intre niciun om şi niciun vehicul. Plimbarea cu paşi mici prin faţa porţii parcului, în cuptorul amiezii. În stânga — garajele şi remizele

parcului. În dreapta – strada pe care treceau oameni, casele de dincolo, turla cu cruce a unei biserici.

De unde dracu apăruse camionul ăsta mare, care întoarse în stradă şi mai că nu intră înăuntru? Sări să-l oprească, aşezându-se cu picioarele desfăcute în faţa lui, iar şoferul, civil, abia avu timp să frâneze, dar tot îl atinse cu bara din faţă, încinsă şi tremurând de rotirea motorului, în dreptul centurii, şi inginerul zgârie cu catarama nouă cu stema patriei bara de pe care se cojea vopseaua.

— Dă-te la o parte! ţipă şoferul, scoţând capul din cabină.

Şi-l înjură rău, cum nu mai fusese înjurat inginerul niciodată. Dar santinela nu răspunde decât caporalului de schimb sau comandantului gărzii.

— Dă-te la o parte, bă boule, că trec peste tine! Tâmpitule, am adus material, trebuie să-l bag înăuntru, n-o să-l las în stradă, nu? De ce nu răspunzi? Eşti surd? Cine dracu te-a mai pus şi pe tine aici?

Dăduse însă camionul înapoi, parcase lângă trotuar, coborâse, venise să parlamenteze. Ţinea cu orice preţ să intre în parc. Se enervase. Se ruga de santinelă, apoi iar începea s-o înjure. Avea vreo patruzeci de ani, era gras, mirosea a benzină, avea cap de mitocan din Bucureşti.

— Aşa mi se întâmplă întotdeauna când fac de gardă elevii! Cu trupa poţi să te înţelegi. Elevii fac pe deştepţii şi încurcă lucrurile! Crezi că mi-e frică să intru? Nu mi-e frică de tine, ce, dacă ieşi sublocotenent peste câteva luni e mare lucru de capul tău? Ai să fii şi tu un scuipat de rezervist!

Inginerul simţea în spate atenţia amuzată a oamenilor care lucrau în parcul auto, militari şi civili, a şoferilor, a soldaţilor de la batalionul de întreţinere. Se bucurau de acest spectacol neaşteptat şi gratuit, erau curioşi să vadă cine o să cedeze: şoferul, sau elevul ofiţer? Şoferul le auzea râsetele, se simţea încurajat.

— Nu te mai uita urât la mine, am să intru, na, ce-ai să-mi faci?

Făcuse într-adevăr doi paşi ca să treacă pe lângă el, să intre, încă alţi doi paşi, şi era gata intrat. Inginerul coborâse pârghia armei de la “sigur” la “foc cu foc”.

Nu fusese nevoie să-l mai someze. Gestul de punere a armei în stare de funcţionare îl siderase pe şofer. Din neînsufleţită, placidă, albastră, arma se trezise, era vie, era gata să latre. Toţi oamenii care urmăriseră scena din parc rămăseseră încremeniţi. Şoferul, cu obrazul pământiu, se retrăsese de-a-ndăratelea, cu paşi mărunţi, neslăbind din ochi mâinile santinelei şi arma. Se depărtase pe trotuar, ajunsese lângă camion, dibuise cu mâna clanţa portierei, se urcase, demarase, dispăruse, în curtea parcului se risipise liniştea încordată a momentului, toţi îşi văzuseră iar de treabă, santinela îşi reîncepuse plimbarea în faţa porţii, şi peste un ceas fu înlocuită din post.

Simţise atunci ce înseamnă ameninţarea unei arme încărcate asupra unui om neînarmat, oricât de voinic şi de sigur pe el. Dar simţise mai ales otrava rea şi primejdioasă a puterii pe care ţi-o dă arma încărcată ţie, cel care o ai în mână şi care poţi s-o foloseşti la adăpostul unui consemn, care te descarcă moralmente de crimă, transformându-ţi actul brutal într-o nobilă împlinire a datoriei. Dureroasă schimbarea la faţă a şoferului atât de mojic şi de obraznic cu un minut înainte! Dureroasă plăcerea pe care o simţise el însuşi când răsplătise obrăzniciile şoferului cu un gest atât de energic încât se învecina cu moartea!

Lumina se stinse iar în sală şi începu cealaltă reprezentaţie. Inginerul aşteptă să se termine jurnalul, ca să vadă începutul *western*-ului, pe care-l ratase. Urmări fără interes secvenţe dintr-o uzină, apoi de pe ogoarele unei cooperative agricole, apoi chiar oftă plictisit când citi pe ecran titlul unei rubrici de anchete sociale. Trecu şi

asta. “Pe teme de circulaţie”. Iar nişte discursuri plicticoase despre cum să trecem strada. Chiar aşa. Camera de filmat îşi făcea loc prin mijlocul traficului, surprinzând pietonii indisciplinaţi, iar un crainic cu intonaţii părinteşti explica pericolul neatenţiei, al ignorării legilor circulaţiei, al confundării culorilor indicatorului, arăta cât de grea e munca lucrătorilor din miliţie, cât de uşuraţi ar fi ei în sarcina lor de o cât de mică dorinţă de colaborare a trecătorilor. “Priviţi-l pe acest cetăţean, a cărui identitate nu am putut-o din păcate stabili, care aleargă pur şi simplu pe străzi, nesocotind cele mai elementare norme ale vieţii în colectiv şi circulaţiei în comun, nestăpânit de nimeni şi de nimic, dorind parcă să bată recordul miei de metri prin mijlocul unui oraş cu o circulaţie cum e aceea a capitalei noastre. Vă puteţi da seama şi dumneavoastră la ce rezultate tragice poate duce o asemenea lipsă de conştiinţă cetăţenească, un asemenea spirit de indisciplină, o asemenea iresponsabilitate.” Inginerul văzu într-adevăr un individ care gonea nebuneşte pe o stradă plină de automobile şi oameni, îmbrâncind lumea. Avea capul gol, părul îi inunda fruntea, nu putea să-i distingă figura; scena fusese filmată la începutul primăverii, pentru că individul purta un pardesiu; un pardesiu care semăna leit cu al lui; se întâmplă, azi toată lumea se îmbracă la fel, mănâncă la fel, gândeşte la fel. Reporterii îl filmau dintr-un automobil, dar abia se puteau ţine după el, atât de repede fugea individul. După îmbrăcăminte, nu arăta a hoţ de buzunare. Avea ceva disperat în fuga lui, ori i se părea? Poate că aflase cine ştie ce veste: un copil bolnav acasă, ori poate nevasta lovită de tramvai. Tipul fugea pe o stradă largă şi cu circulaţie mai rară, şi băieţii de la Cinematografie îl ajungeau din urmă, mergeau paralel cu el, căutau să-l întreacă, să-l poată arăta din faţă. Iată, îl întreceau, întorceau camera de filmat, îi prindeau fuga în prin plan, un om tânăr, palid, cu hainele răvăşite sub

pardesiul descheiat, cu cravata sucită la gât, cu trăsăturile crispate, ERA CHIAR EL! Imposibil de confundat, nu se înşelase, el era, el însuşi, filmat probabil acum mai multe luni, fără ca el să prindă de veste. Era el, alergând disperat, stăpânit de groaza morţii, uitând de toate, nevăzând nimic în jur, nevăzându-i nici pe băieţii care-l filmau în scopuri educative, dar ce-are-a face asta, *tot el era*! Şi în mintea speriată îi trecu ca un cuţit amintirea reală a zilei aceleia întâmplate, când alerga ca un nebun prin oraş, îngrozit de priveliştea unui om pe care îl omorâse un automobil. Se privi fugind, recunoscându-se şi în acelaşi timp nevenindu-i să-şi creadă ochilor, nevenindu-i să se creadă. I se păru ciudată înfăţişarea lui: parcă era o fotografie întoarsă. Apoi îşi dădu seama că de fapt nu era ciudată. Se cunoştea din oglindă, în faţa căreia se bărbierea ori îşi lega cravata, şi oglinda îi trimitea o imagine întoarsă, cu care se obişnuise. Aici, se vedea pe sine chiar aşa cum era, privit drept în faţă de aparatul de filmat. Şi se urmări dispărând într-o stradă lungă şi îngustă, îşi văzu fuga micşorându-se şi pierzându-se între colţurile caselor, se văzu murind în vârtejul străzii aceleia. Iar reporterii cinematografici se opriră, nemaiputându-l urmări, pentru că silueta lui se topise într-o stradă închisă maşinilor de un semn de sens unic.

Începu filmul principal. Primi în ochii rămaşi deschişi dureros literele roşii ale genericului, apoi primele secvenţe, cele pe care le scăpase, pe care rămăsese să le aştepte, le înregistra mecanic în creier, nu le înţelese. Se gândea la imaginea lui, întrezărită nu mai departe de adineauri. Asta avea să lase în urma lui. O imagine grăbită într-un document cinematografic. O imagine pe care timpul o va roade, o va desfigura, o va face nefiresc de albă pe un fond nefiresc de întunecat, va ploua asupra ei cu stelele căzătoare ale filmelor degradate. Acest jurnal va fi aruncat într-o arhivă, ştampilat şi notat într-un

registru, ani de zile toată lumea îl va uita, nu-l va mai privi nimeni. Apoi, într-o zi, nişte cineaşti, ori poate nişte istorici, ori naiba mai ştie cine, vor veni la arhivă ca să revadă, într-un scop oarecare, documente cinematografice vechi. Şi-l vor revedea şi pe el fugind pe stradă, urmărit de moartea lui. Şi nu vor înţelege nimic. Vor remarca poate tăietura demodată a hainelor. Amintirea imaginii lui va stărui în memoria lor câteva clipe, se va stinge imediat după proiecţie, căci el, oameni tineri sau vârstnici, vor avea problemele lor, reale şi interesante, problemele vieţii lor, viaţa lor, care-i va duce încet şi sigur către moartea lor, o moarte care nu va şti nimic, nu va bănui nimic despre moartea lui. Filmul va fi apoi aşezat din nou în receptacolul lui în formă de disc, împins iar într-un raft uitat, ori poate va fi rătăcit, va fi pierdut, ori poate va arde într-un incendiu, o dată cu multe alte materiale şi chiar cu toată clădirea, pe scurt: nici filmul nu va supravieţui prea mult omului lovit de moarte care aleargă în el.

Western-ul îi trecu iar prin faţa ochilor, se aprinse lumina, apoi lumina se stinse, şi inginerul se văzu iar fugind în jurnal, însoţit de comentariul înţelept al crainicului. Era ultima reprezentaţie, acum toate scaunele din cinematograf erau ocupate, ba chiar lângă pereţi erau şi oameni care nu mai găsiseră decât locuri în picioare. Se uită la dreapta şi văzu un bărbat care stătea rezemat de perete. Să plece, să-i lase locul? Se ridică, individul văzu şi-şi schimbă poziţia, gata să ocupe scaunul care avea să devină liber, atunci inginerul se aşează la loc. Celălalt făcu o mutră enervată şi întoarse iar ochii spre ecran, iar inginerul simţi o curioasă înţepătură de satisfacţie.

Ultima reprezentaţie luă şi ea sfârşit, lumea ieşi, inginerul fu alungat din sală de nişte femei cu mături şi găleţi de apă, care găsindu-l încă în scaun după ce toată lumea ieşise îl crezură beat. Inginerul ieşi, în hol nu mai era nimeni, şi luminile se stingeau una câte una, văzu la

stânga o scară, urcă pe ea.

Ajunse sus, la cabina operatorului. Stătu în faţa ei, întrebându-se cum să intre şi să fure filmul.

De ce? N-avea niciun rost. Foamea asta de sine nu se rezolva în niciun fel dacă avea acasă pe masă un film care din întâmplare îl cuprindea şi pe el. Mai bine să-l lase aici. Să fie văzut de cât mai multă lume. Iată un mod de a mai compensa toate întâlnirile omeneşti care-i erau refuzate, toate dăruirile către oameni necunoscuţi pentru care timpul avea să-i lipsească.

Acasă, Bibi se prăpădea de râs, ţinând în mână o hârtie.

— Am găsit-o băgată sub uşă când am venit, explică el. Am crezut că fac un atac de cord. Aşa ceva nu mi-am închipuit că se poate întâlni, ha-ha-ha! Poftim, citeşte.

Era o somaţie. Dacă nu plătea în termen de zece zile suma de 70 (şaptezeci) bani restanţă la chiria pe luna august a anului trecut, îl aştepta, conform decretului numărul cutare din 1952, “executarea silită”, cu toate cheltuielile plătite de către restanţier.

— Epocal! ţipa Bibi. Ce dracu ne facem dacă nu găsim pe nimeni de la care să putem împrumuta şaptezeci de bani? O să ne pună la amendă, şi pe aia de unde o mai plătim? Trebuie să vindem ceva din casă, şi încă repede. Uite, haina asta a ta, de pildă! Crezi că luăm pe ea un leu? E cam veche. Cu cât ai cumpărat-o tu? Cu doi lei şi cincizeci?

Înnebunise. Sărea prin casă cu somaţia în mână, sufocându-se de râs.

— Potoleşte-te, Bibi, ce, e prima oară când vezi aşa ceva?

— Prima oară, pe cinstea mea!

— În cazul ăsta, mai ai încă multe de învăţat de la viaţă.

— Aşa-mi ziceam şi eu! Că mai am încă multe de învăţat de la viaţă! Dar chiar chinezării birocratice cum e

asta?

— Da, chiar şi chinezării birocratice cum e asta. De ce nu? Dar se gândi: Uite la ce foloseşte numele meu viu. Uite cum rămâne el în urma mea. Pecetluit pe un petic de hârtie, în slava spiritului funcţionăresc al secolului nostru atomic.

Şi telefonul sună. Bibi întinse mâna să-l ridice, iar inginerul îl prinse de mână cu atâta forţă, încât Bibi se strâmbă de durere.

— Ce, ai înnebunit? Dă-mi drumul!

— A sunat în lipsa mea?

— Cine? N-a sunat nimeni, cine vroiai să sune?

— Chiar nimeni?

Telefonul suna, răspândindu-şi panica în inginer.

— A sunat cineva de vreo două-trei ori şi a închis când am răspuns.

— N-a spus niciun cuvânt?

Tonul urgent al inginerului îl sperie pe Bibi.

— Niciun cuvânt, dar ce e? Trebuia să sune cineva? S-a întâmplat ceva?

— Nu, nimic. Răspunde la telefon.

Docil, Bibi ridică receptorul:

— Alo, da! Da, da. Da, bună seara, duduie. Nu ştiu dacă e acasă, abia acum am picat, abia am intrat pe uşă. Staţi să mă uit prin casă. Poftim? Nu, dacă doarme nu-l scol. Da. Dar cine întreabă, vă rog? Da, imediat.

Acoperi telefonul cu palma:

— E o femeie. Spune că o cheamă Corina.

— Corina? Nu cunosc nicio femeie cu numele ăsta.

— Mă rog, cunoşti ori nu cunoşti, vrea să vorbească cu tine.

— Spune-i că nu... Stai. Dă-mi-o.

Îi transpirase deodată mâna, simţi asta după cum i se lipise în palmă receptorul. Ce dracu? Ascultă o clipă, dar nu distinse niciun zgomot viu.

— Alo! spuse, şi se miră singur cât de slab, cât de secat

de putere vorbea.

Nu răspunse nimeni.

— Alo, Corina? făcu nesigur inginerul, întrebându-se dacă Bibi îi înţelesese bine fetei numele.

Tăcere.

— Corina, de ce nu răs... şi amuţi deodată: în telefon se auzi un oftat, un oftat lung, limpede, un oftat de durere sufletească prea mult conţinută, gata să se desprindă din cleştele şoaptei, să se prefacă în glas, să sune.

Femeia închise imediat.

— Ce e cu ea, de ce nu răspunde? Am aşteptat mereu zilele astea să telefoneze! Şi acum, când telefonează, de ce nu vorbeşte, de ce închide? I-ai spus ceva? Bibi! Nu cumva ai ţipat la ea, ori chiar ai înjurat-o? Nu mă minţi! Spune-mi, ai ţipat la ea cumva? Dumnezeule, nu ştiu ce-mi vine să-ţi fac! Aşa eşti tu, nu eşti capabil să nu te înfurii dacă te deranjezi de două ori până la telefon! Ce i-ai spus?

Îl apucase de piept.

— Ce, mă, ţi-ai ieşit din fire? Ce să-i spun? Cui să-i spun? Nici n-am avut timp să spun “Alo” cum trebuie, că ea şi închidea, dă-mi drumul, că-mi rupi cămaşa! N-auzi?

Îl lăsase.

— Cine era la telefon?

— Nu ştiu. Nu mi-a spus nimic. A oftat numai.

— O cunoşti? Ştii cine e?

— Nu.

— Atunci, linişteşte-te. De unde ştii că era tot aia care-mi închidea mie?

— Ea era! Nu se poate să fi fost altcineva, Bibi! Ea era!

— Care ea?

— Ea! Fata care a telefonat acum zece zile!

— Care fată?

— Una care nu voia să-şi spună numele. Acum, măcar îi ştiu numele.

— Cum îi ştii numele? Zici că n-a vorbit. După ce-ai

recunoscut-o?

— După tot. Cu siguranţă că era ea.

— După care tot?

— Vreau să spun după stil. Am recunoscut-o perfect. Ea era. Ea e. Cum de n-ai recunoscut-o şi tu? Doar tu m-ai dat la telefon de fiecare dată. Şi atunci, şi acum.

— N-am recunoscut pe nimeni.

— Eşti un prost. Se vede de la o poştă. La ce te poţi gândi uneori, mă întreb!

— Nu vrei un calmant?

— Ce? Nu. Dă-mi unul.

Discret, Bibi îi dizolvă în pahar două pastile.

O visă. Avea ochii lungi, picioarele lungi, mişcările lungi, părul lung, îmbrăţişarea lungă, accentul prelung când îi spunea, scuturând uşor capul, în jurul căruia îi pluteau şuviţele lungi de păr:

— Nu te apropia, vreau să rămân necunoscută, vreau să rămân pură, apropierea ta mă poate tulbura, mă poate îmbolnăvi. Nu te aprinde, nu mă iubi, viaţa mea nu e viaţa ta.

Şi se desprindea din braţele lui ca un fum, se risipea, el rămânea gol şi singur, cu o ciudată, tristă senzaţie de virginitate, repetându-i în vis numele. Şi, aşa cum se întâmplă deseori în vis, deşi îi repeta numele, nu i-l pronunţa; nu-l putea vorbi, închipui în sunete şi litere, îl uitase, nu ştia cum o cheamă, ştia numai că ştie cum o cheamă; restul nu mai conta, nu mai avea nevoie de numele ei, nu mai avea nevoie decât de ea. Bibi avu o insomnie. Stătea pe marginea patului, cu picioarele goale pe parchetul cald, întrebându-se ce se întâmplase, spunându-şi că niciodată nu-şi mai văzuse prietenul atât de nervos, atât de excitat.

Bibi adormi spre dimineaţă, pe la vreo cinci. Puţin timp după ce adormise el, inginerul se trezi. Îşi aminti visul. Se bucură de amintire, se scaldă în ea. Îşi aduse aminte că în vis rostea numele ei. Şi-şi aduse aminte însuşi numele. Se

gândi la numele ei. O chemă în şoaptă pe nume, i se făcu puţin teamă de numele ei, ca şi cum numele ar fi putut s-o îndepărteze de el. Numele ei, acum, încă străin, avea o ciudată faţă. Nu i se părea nici urât, nici frumos, nici bizar, nici obişnuit, nici firesc, nici potrivit. Se ruga în şoaptă, rotunjind cuvintele în gură cu toată seriozitatea, ca şi cum ar fi putut fi auzit de o ureche anume, s-o poată întâlni. S-o cunoască. Să-i cunoască numele atât de bine încât să-l uite, să-i cunoască fiinţa atât de bine încât această fiinţă să umple numele, să i-l facă atât de puternic încât el să nu mai evoce nimic.

Coborî din pat, deschise fereastra, se aşeză la ea, contemplă, înfiorat uşor de răcoare, începutul zilei. Deşi devreme, se auzeau zgomote de uşi care se descuiau şi se închideau, frânturi de conversaţie în stradă, apropiindu-se şi depărtându-se de ureche, purtate de gurile cine ştie căror matinali, apoi tăcere, apoi un fragment de cântec fredonat la o fereastră de mai jos. Şi alte zgomote, domestice, din lumea complicată, sonorizate de linişte.

Se simţea bine. Odihnit, deşi dormise puţin. Se simţea simplu şi limpede, o nouă bună dispoziţie, poate ultimul impuls vital. Dar nu se întrebă dacă era ultimul. Senin, zâmbind fără motiv din când în când, se plimbă prin cameră, domol, ca să nu-l trezească pe Bibi. Uitase ceva. Nu ştia ce. Nu se întreba. Nu se speria de faptul că uitase ceva.

La ora opt nu mai avu răbdare. Despiedică telefonul şi se aşeză de gardă lângă el. Îl privea şi-i spunea: “Sună. Vreau să te aud sunând. Vreau. Aşa va fi.”

Sună fix la nouă fără un sfert.

— Alo, Corina? strigă inginerul atât de tare, încât Bibi sări din somn.

Ea se sperie de vocea lui.

— Bună dimineaţa. De ce vorbeşti atât de tare?

— Trebuie să te întâlnesc.

— Nu.
— Trebuie.
— Mi-ar face foarte rău.
— Mie mi-ar face mult bine.
— Ştiu. Mie însă nu.
— Trebuie! Te rog!
— Mă faci să-mi pară rău că ţi-am telefonat.
— Ascultă. Dacă nu ne întâlnim, am să te caut. Am să răscolesc întreg Bucureştiul. Am să dau anunţuri la ziare. Am să mă duc la miliţie. Tot am să te găsesc.
— N-ai să mă găseşti.
— Ba da. De aceea e mai bine să vii.
— Nu.
— Ba da. Vino.

Ea suspină, şi lui îi fu frică să nu audă încă o dată telefonul închizându-se. Dar ea spuse, parcă gâfâit, temându-se că o aude cineva, că o surprinde cineva:

— Bine. Azi la douăsprezece. La revedere.
— Stai! Azi la douăsprezece unde?
— Ai dreptate. La douăsprezece la Universitate.
— Unde la Universitate?
— În strada Edgar Quinet.
— De ce tocmai acolo?
— Acolo sau nicăieri. Te duci la bibliotecă. În sala mare de la etajul întâi. Te aşezi la o masă. Mă aştepţi acolo.
— Ai să vii?
— Nu ştiu. Cred că am să viu.
— Ce să fac dacă nu vii?
— Dacă nu viu, înseamnă că n-o să ne întâlnim.
— Dacă o să ne întâlnim, nu?
— Nu ştiu. Sper că nu. Probabil că da.
— Te rog.
— Nu mă ruga. Dacă mă rogi, fac tot ce vrei tu. Ascultă, joci baschet frumos.
— Eu? Unde m-ai văzut?
— Încearcă să ghiceşti. La revedere.

— Mai spune-mi ceva.

— Uite: dacă nu viu, n-ai să mă cunoşti. Pentru cazul că nu viu, să ştii că te-am iubit foarte mult. Adică nu. Te *iubesc* foarte mult. Dacă viu, şi mi-e teamă că am să viu, nu te gândi nicio clipă că te-aş putea iubi.

— Vreau să vii, chiar dacă nu mă iubeşti.

— Ştiu. Bănuiam asta de la bun început. Preferi să ne cunoaştem decât să te iubesc. Ce prost eşti!

Vocea avea un accent de o tulburătoare tandreţe.

— Bine. Am vorbit destul. Aşteaptă-mă. Am să întârzii cu siguranţă. La revedere.

Închise înainte ca el să-i poată întoarce salutul. El se ridică de lângă telefon şi i se păru că odaia explodează în jurul lui.

NU-ŞI MAI SPARSE CAPUL ÎNTREbându-se cum poate arăta. Chipul ei nu se putea descrie. Ca şi vocea ei. Ca şi numele ei. De frică să nu-i tremure mâna şi să se taie, îl puse pe Bibi să-l bărbierească. Dar tot se alese cu o tăietură, pentru că bărbia îi zvâcnea nervos sub lamă. Înşiră pe pat toate cămăşile albe şi toate cravatele, până să se decidă cu care să se îmbrace, ce cravată să-şi lege, ce butoni să-şi încheie la mâneci. Îşi puse costumul lui de vară cel mai frumos, de un gri foarte palid, ca solzul de peşte.

— Ai să turbezi de căldură, făcu Bibi. Te întorci la prânz?

— Nu ştiu. Nu ştiu nimic.

Era zece şi jumătate. Se pieptănă un sfert de oră. Apoi simţi că plesneşte dacă nu iese din casă.

— M-am dus. Dă-mi toţi banii pe care-i mai ai la tine.

— Am o sută şi patruzeci şi trei de lei. Ce-o să ne facem de-acum înainte?

— Bine că mi-ai amintit! Vindem maşina. Caută un cumpărător.

— Un cumpărător la ce preţ?

— Dacă o ia imediat, o dau cu douăzeci şi cinci de mii.

— Douăzeci şi cinci? Cine-a auzit de un preţ ca ăsta? O maşină în bună stare! Păcat de Dumnezeu!

— Tu n-ai douăzeci şi cinci?

— Eu? Aş putea poate împrumuta vreo zece, şi mai am eu zece puşi deoparte.

— Perfect! Găseşte banii, şi maşina e a ta. Salut!

— Stai, mă, stai! Vorbeşti serios?

— Foarte serios. Fă rost de bani. Şi lasă-mă acum, sunt grăbit, o să ajung în întârziere.

— Pot să fac rost de bani în trei zile.

— Foarte bine! Atunci, ne-am înţeles. La revedere!

— Iei maşina azi?

— Nu, ia-o tu. De-acum înainte e a ta.

Strânsese bani ani de zile ca să-şi cumpere maşina asta. Ani care acum îl interesau mai puţin decât fiecare minut pe care îl pierdea aici, stând de vorbă cu Bibi, când de fapt ar fi trebuit deja să se afle hăt-departe. Alergă pe scări, cât pe-aci să cadă.

Strada îl mai linişti. După prima sută de metri mergea cu pas normal, începea să gândească cum trebuie. O cheamă Corina. Cu siguranţă că ăsta îi e numele, de ce l-ar fi minţit? Nu-şi amintea nicio femeie cu numele ăsta care să fi întretăiat vreodată viaţa lui, fie şi numai o clipă. Deşi nu e un nume foarte rar. Dar iată că i s-a întâmplat să nu se întâlnească cu el niciodată. Cum o mai cheamă nu are nicio importanţă, întâlnirea se realiza între numele lor individuale, singurele care-i cuprindeau şi-i exprimau. Îl văzuse jucând baschet. De mult? Mai de curând? Îşi aminti că jucase baschet la liceu, cu băieţii, în ziua de 2 mai. Nu cumva era şi ea acolo? Deşi nu-şi amintea să fi văzut vreo femeie. Intendentul spusese parcă ceva despre o profesoară. O doamnă profesoară tânără, venită doar de câteva luni, care făcea de gardă. Te pomeneşti că era ea! De reţinut şi de cercetat în cazul când nu venea la întâlnire.

De ce alesese locul ăsta? Poate că nu era totuşi profesoara de la liceu (şi atunci, întâlnirea de la meciul de baschet trebuia căutată mai departe în trecut), poate că era o studentă. Era frumoasă? Dar alungă ideea frumuseţii ei ca pe ceva comun şi neimportant, se gândi la ea numai ca la o fiinţă foarte liniştitoare. Aşa cum o auzise de fiecare dată la telefon.

Fiindcă veni vorba de telefon, dacă Bibi avea totuşi

dreptate? Primise patru-cinci telefoane, de unde ştia că erau de la aceeaşi femeie, care se personaliza acum sub numele de Corina? Deodată, făcu legătura cu o serie de telefoane pe care le primise în cursul acestui an, telefoane care tot sunau şi se tot închideau fără un cuvânt după ce el răspundea; dacă erau toate de la ea? De la care “ea”? De la Corina. Dar cine era Corina? Corina era ea. Simţea că atât îi e suficient. Bine, dar la telefon vorbiseră nişte fleacuri, nişte banalităţi, nimic original şi zguduitor, de unde impresia de pur, de unic, de înalt? Nu erau toate scoase din capul lui? Şi ea mărturisea că-l iubeşte. O glumă.

Da, dar el râse de toate aceste raţionamente. Râse, convins de autenticitatea a ceea ce părea închipuire, apoi îşi aminti iar tremurul pe care-l simţise la telefon azi-dimineaţă, fu convins că şi ea tremurase egal la auzul vocii lui. Azi era o zi în care nu încăpeau îndoieli. Văzu de departe, din faţa spitalului Colţea, trupul cenuşiu al Universităţii şi se simţi îndrăgostit nebuneşte de această femeie pe care n-o văzuse niciodată, pe care avea s-o aştepte, care avea să vină sau să nu vină.

Nu, nu putea fi altfel decât îşi închipuia. E adevărat, datele reale erau foarte puţine, şi nici deducţiile şi raţionamentele nu erau mai multe. Dar totul confirma aceste date, aceste deducţii şi raţionamente. Totul. Mai ales starea lui interioară. Atmosfera care-l înconjura. Aerul zilei de iunie. Şi deodată îşi dădu seama mental că această zi e a o sută treizeci şi noua zi de când aflase că e condamnat.

Se mai învârti un timp în jurul Universităţii. Se gândi dacă să cumpere o floare, dar cum să aştepte cu ea în sala de lectură? La unsprezece şi un sfert pătrunse prin intrarea din Edgar Quinet în holul mare, plin de studenţi fără treabă. Coti la dreapta. Urcă între pereţii verzi, înconjură tunelul vertical al liftului. Ajunse în faţa uşii sălii de lectură. Îşi surprinse inima bătând foarte tare. Intră

repezit, trecu într-o clipă de masa bibliotecarelor, ca un student întors în sală la cărţile lăsate deschise pe masă, după o absenţă de zece minute. Merse pe covorul de lângă mese, depăşind capete aplecate pe cărţi şi notiţe în pregătirea ultimului examen din sesiune. Găsi locuri libere tocmai la ultima masă, în fund. Se aşeză cu faţa la uşă.

Îşi scoase ceasul de la mână şi şi-l aşeză în faţă. Era puţin peste unsprezece şi şaisprezece. Stătea cu mâinile împreunate deasupra ceasului, pe masa goală. Se simţi demascat faţă de cei din jur, unii având maldăre de cursuri şi cărţi. Scoase stiloul din buzunar, îl deschise, îl aşeză lângă mâna dreaptă. Scoase şi agenda. O deschise la o pagină albă. Aşa putea da impresia că are ceva de făcut. Aşteptă.

Capetele stăteau aplecate, uşile stăteau închise, ceasul se întorcea ca floarea-soarelui, oare era posibil ca trupul ei să treacă pe lângă această clădire fără să se tulbure de aşteptarea lui dinăuntru? Nu, şi-l închipuia rodând prin apropiere, peste puţin timp el va apărea, el va fi. Vino, dacă nu vei veni voi fi pierdut pentru tine, voi fi pierdut. Vino, dacă vei veni te voi ucide cu recunoştinţa mea, te voi iubi foarte mult, mă simt în stare acum să te iubesc foarte mult. Să te iubesc cum n-am iubit. Să iubesc. Vino ca să nu mă risipesc în închipuiri, vino, deşi e atât de târziu.

Încet, ceasul trecu de douăsprezece. Înaintă spre jumătatea lui douăsprezece. Inginerul îşi atinse obrajii cu palma. Ardeau, chiar şi în căldura asta. Era foarte cald. Transpiraţia o să-i mototolească gulerul proaspăt al cămăşii. Îşi simţi sub apăsarea mâinii oasele obrazului. Am slăbit. Mi-au ieşit pomeţii. Sunt palid. Sunt încercănat şi tras la faţă, pentru că am dormit puţin. Se sperie. Sunt urât, sunt îngrozitor de urât, a trecut timpul întâlnirilor, ar trebui să plec înainte ca ea să vină, să nu-i surprind pe faţă crisparea unei dezamăgiri, a unei repulsii.

Douăsprezece şi jumătate. A întârziat, cum însăşi spunea; asta înseamnă că e foarte aproape, că va intra într-o clipă. Chiar acum. Dar ea nu intră. Dacă nu venea era decis s-o aştepte. Oricât de mult. Până când avea să vină. Se întrebă dacă biblioteca nu se închide pentru pauza de prânz. Nu, pe cât ţinea el minte, de pe vremea când fusese el însuşi student, în sesiune biblioteca era deschisă toată ziua.

Ca un făcut, câteva minute intrară şi ieşiră pe uşa bibliotecii o mulţime de studenţi. Se întrebă dacă se aşezase într-un loc prea ascuns. Dar nu avu forţa să se ridice şi să caute un altul. Se simţi foarte lipsit de forţă. Remisiunea după tensiunea neîntreruptă de azi-dimineaţă. Apoi nu mai intră nimeni; în sală, liniştea era roasă numai de foşnetul paginilor întoarse şi al trupurilor mişcate în scaun. Încordarea îi fugea încet-încet din trup, lăsa loc unui somn cu ochii deschişi, aproape unei perplexităţi. Se uită la ceas: era unu fără zece. Se gândi că ea nu va veni, că trebuia să plece.

Se simţea atât de vulnerabil, încât avea impresia că dacă îndepărtează puţin mâna de corp va primi sub braţ o lovitură mortală. Se simţea chiar trist? Încă nu. Golit, ars, pământiu, lutos, pasiv, obrajii nu-i mai ardeau, se uita chiar cu oarecare surpriză în jur, gata să se întrebe ce caută acolo.

La unu şi un sfert, ea intră, şi el văzu din prima clipă că e înaltă, că are părul lung şi că l-a văzut şi ea pe el din prima clipă. Ea se opri la masa bibliotecarelor şi adresă uneia dintre ele un zâmbet de salut, care pe ei îl muşcă, nefiindu-i adresat lui. Femeia căreia îi zâmbise ea era o femeie grasă şi în vârsta, care probabil că o cunoştea bine, pentru că răspunse zâmbetului cu un zâmbet la fel de larg, matern; inginerul văzu de departe toate astea, peste capetele studenţilor aplecaţi învăţând, în partea cealaltă a sălii lungi a bibliotecii.

Poate că nu schimbară mai mult de un cuvânt. Apoi ea

porni spre el, pe covorul care mărginea capetele meselor lungi de lectură. Mergea spre el, fixându-l atât de intens şi de evident, încât era imposibil să nu-şi dea seama. Îi zâmbea, dar un zâmbet bizar, reticent, zâmbet care spunea o poveste mai veche, pe care el n-o cunoştea.

El, rămas pe scaun, se gândi că ar fi trebuit să se ridice. Se gândi că ar fi trebuit cel puţin să-şi schimbe expresia, să facă un gest oarecare. Dar slăbiciunea de adineauri îl paraliza. O privea în ochi pe femeia care se apropia uitându-se în ochii lui, şi privind-o şi cunoscând-o încă nu-şi putea da seama cum arată ea, nu-şi putea traduce în cuvintele vorbirii interioare înfăţişarea ei. Ea se apropia, se apropia repede, drumul de la uşă până la el nici măcar nu era atât de lung, şi totuşi, el o vedea ca pe-o navă care ca să intre în port trebuia să taie tot spaţiul de la mal până la orizont.

Cu un gest absolut firesc, ea mişcă un scaun şi se aşeză chiar în faţa lui, la masa de lectură înnegrită de cerneala atâtor studenţi.

I se păru că toată sala de lectură se aprinsese de lumina şi de forţa ei. Privi surâsul ei; i se păru că acest surâs înseamnă că ea în ziua aceea se iubeşte pe sine însăşi şi e fericită. Văzu că mâna ei, lungă, albă, urmată de un braţ gol până la umăr, se aşază pur pe masa neagră, ţinând o poşetă mică şi un caiet. Un caiet nou, obişnuit, care în contact cu fiinţa ei părea nu un caiet, ci un detaliu ornamental. Ea puse şi a doua mână pe masă, şi inginerului i se păru că simte sub palma lui cum lemnul mesei se înfioară de această atingere.

Era luminoasă, dar nu foarte caldă. Aerul dintre ei se răcise de puritatea acestor ochi care-l priveau pe inginer, atent şi totuşi ca şi cum l-ar fi cunoscut foarte bine, ca şi cum nu l-ar fi pierdut niciodată prea mult timp. Uitându-se la ea, inginerul se gândi într-o secundă la felul în care oamenii apar în faţa ochilor altor oameni, gata să dispară în clipa următoare, atât de mulţi încât unii dintre ei ar

putea, murind din câmpul vizual, să moară cu totul, să se stingă fără ca lipsa lor să se facă simţită. Amintirea i-ar continua, adăugându-i comorii vii care alcătuieşte orice fiinţă. Indiferent dacă ei sunt valorificaţi sau nu de cei care-i privesc, ei devin încetul cu încetul puncte de reper în destinul individual, se bucură de atenţie şi de afecţie, şi asta numai pentru că pot fi legaţi de o anumită clipă a trecutului, de o scenă unică mereu reluată în memorie.

Lucru adevărat pentru toţi oamenii, nu însă şi pentru această femeie. Ea îl privea atât de concentrat, încât inginerul avu senzaţia că privirea ei pur şi simplu îi sculptează obrazul. Ochii ei se culcaseră pe ochii lui. Le simţea greutatea. Chipul ei se suprapusese chipului lui. Vedea prin filtrul acestui chip lumea, strânsă în sala de lectură, în ziua prea caldă, în anul morţii lui.

Se simţea îngrozitor de slab şi de părăsit, acum, când dorinţa de a o întâlni i se împlinise.

— Bună ziua, bine te-am găsit, spuse ea cu vocea de la telefon, întinsă şi goală de subtext, o voce ca un corp tânăr şi asexuat, alb şi fără relief pe un fond ultramarin.

El înclină capul şi zâmbi, fără să scoată o vorbă. Pentru că ea vorbise prima, iar el încă nu răspunsese nimic, îl cuprinse un sentiment de securitate.

— Ultima oară când te-am văzut arătai foarte întunecat. Acum, la lumină, eşti altul.

— Poate că ai dreptate, răspunse el. Dar fără cuvinte. Gândi numai fraza, tăcu mai departe, zâmbi iar, închise agenda, închise stiloul, le puse pe amândouă în buzunar, îşi dădu seama că nu ştie cum să-i vorbească, se temu de primele cuvinte pe care avea să le spună.

— E drept, te-am văzut de câteva ori şi ziua. Dar azi arăţi altfel decât oricând. Eşti cu totul schimbat.

Da, avea o voce cu adevărat pură. O voce ca o mângâiere răcoroasă şi îndepărtată, o voce care trezea o tulbure gelozie, gelozie pe intonaţia absentă, înaltă, care trecea peste capul lui, către alt cer.

— Unde m-ai văzut ultima dată?

Senzaţia propriului lui glas aproape îl ului.

— Nu ţi-am spus că joci baschet frumos?

— La liceu? Nu te-am văzut.

— Eu te-am văzut. V-am văzut pe toţi. De sus, din laborator.

Nu ştiu ce să răspundă şi nici n-avu timp. Ea spuse:

— Predau desenul la şcoala la care ai învăţat tu – şi îi zâmbi acum cu totul altfel, cald şi intim, un zâmbet justificat de o atingere a vieţilor lor, atingere pe care o cunoşteau numai ei doi.

— Jucai mai frumos decât toţi ceilalţi. Erai mai rapid. Săreai mai sus. Mi-a plăcut mult cum jucai.

Într-adevăr, fereastra de la laborator. Prin ea se putea vedea o fereastră a sălii de sport. Prin fereastră putuse fi văzut el însuşi. Jucase sub ochii ei.

— Bine, dar era prea departe, eram greu de deosebit.

— Nu-i adevărat, se vedea foarte bine. Cel puţin ţie ţi-am distins trăsăturile perfect. Jucai cu o expresie de exaltare. De fiecare dată când săreai la coş, parcă-ţi luai zborul. Faţa îţi strălucea. Erai fericit. Părea că nimic nu ţi-a plăcut vreodată mai mult în viaţă decât să joci baschet.

O, dacă toată viaţa ar putea fi un joc de baschet! Un neîntrerupt, graţios delir al muşchilor. O muzică a mişcării, atât de frumoasă şi de plină încât să nu mai lase loc nici unui gând.

— Interesant loc de întâlnire ai ales! spuse el, şi în aceeaşi clipă se simţi grozav de stupid.

Ea însă înregistră fraza lui cu indiferenţă.

— Găseşti? Da, poate că nu e locul cel mai potrivit. Mie însă îmi place mult biblioteca asta. De pe vremea când eram studentă. Am făcut întâi doi ani de Filologie. Cred că au fost cei mai fericiţi ani ai mei. Uneori trec pe-aici, aşa, când n-am nicio treabă, stau un sfert de oră, fără să citesc nimic, plec iar. Mă linişteşte sala asta. Probabil pentru că o cunosc foarte bine. Când eram studentă

stăteam în ea ceasuri întregi, zile chiar. Când am vorbit la telefon am spus locul care mi-a venit întâi în minte. Ăsta.

— Mie nu-mi plac bibliotecile; nici cărţile care nu sunt ale mele; nu-mi place nici biblioteca asta, în ea parcă mă simt prins între coperţi.

Ea îl privi foarte puternic, inundându-l cu ochii.

— Pentru prima întâlnire e mai bun un loc ca ăsta. Un loc în care să ne pierdem în neatenţia altora.

O depărtare foarte mare între ochii ei şi vocea ei. Ca şi adineauri, când povestise două-trei lucruri despre ea. Vocea comunica, egală, căzând constant şi neutru în auzul inginerului, apoi ieşind din auzul lui, neschimbată. Ochii rupeau bucăţi din el, îl aspirau tot. Cuvintele povesteau ceva, iar ochii atrăgeau atenţia: “Bagă de seamă, nimic din ce auzi nu e important, nu e adevărat”.

— Aş vrea să ieşim de-aici.

Din cauză că ea îl privea tot timpul, îi era aproape teamă să se uite la ea. Avea impresia că-şi vorbesc printr-un ecran.

— Nu vrei să mai rămânem puţin?

— Nu. Nu mă simt bine aici… toţi oamenii ăştia… pereţii… cărţile… aş vrea să…

Vocea îi lipsi şi se simţi iar slab. Dumnezeule, în ce hal am ajuns, în ce stare jalnică, oare cum arăt în clipa asta în ochii ei?

— *Corina*, spuse el.

Simţea că dacă ar scrie numele ei n-ar putea pune punct după el. Ca şi cum i-ar fi fost frică să nu-i omoare numele cu numărătoarea literelor şi a duratei lor în timp. Îi repetă numele, cu ochii aproape închişi, atât de încet încât abia se auzi el însuşi. Numele ei exotic, lagune, golfuri şi maluri cu plante carnivore ascunzând ochi carnivori şi alte surprize feroci cu înfăţişări suave, cum să facă el ca să se topească tot, trup, creier, gânduri, trecut, om, în numele ei?

Ea îi luă mâna.

— Încă o dată.

Simţindu-i mâna, îl apucă o ruşine curioasă de mâna lui.

— Corina! — şi deschise larg ochii şi se uită la ea.

O văzu. Îi plăcuse atât de tare numele ei expirat pe buzele lui, încât îşi legănă părul lung, prinsă în mijlocul unei ape care o ameţea.

— Bine. Să mergem.

Se ridică înainte ca el să poată face o mişcare şi se uită de sus la el, chemându-l. Se ridică şi el. Ieşiră împreună, pe lângă mesele cu cărţi şi salutul bibliotecarei.

În larma străzii, în căldura îmbolnăvitoare a amiezii de vară, i se păru că miracolul dispare. Dispare lăsând însă în urma lui o femeie înaltă şi subţire, care se opri lângă el pe trotuar şi-l privi întrebător. Era numai cu puţin mai mică decât el. Cuvintele, adevărate şi false, care zburaseră între ei, căzuseră. Ei doi rămăseseră. Totul putea fi reluat.

Acum o vedea cu adevărat. Îi înţelegea înfăţişarea. Avea poate douăzeci şi opt de ani. Dar era foarte tânără. Genele lungi îi închideau ochii dacă şi le cobora. Când şi le ridica, avea nişte ochi căprui, pe care soarele îi ducea spre verzi, nişte ochi foarte mari, nişte ochi foarte lungi, cu lumina grea, prin care nu se putea trece. În lumina lor se opri inginerul ca s-o privească. Rochia îi era albă, şi corpul îi strălucea sub ea. Părul castaniu şi moale îi încadra albul figurii. Cum de putea suporta vara un păr atât de lung? Văzu că toată înfăţişarea ei e neatinsă de căldura din jur. Obrazul îi era alb, dar nu palid de căldură. Fruntea îi era albă. Ţinea gura închisă. În închiderea gurii se simţea o uşoară distanţă faţă de toate, chiar şi faţă de inginerul cu care se întâlnise, căruia îi făcuse la telefon o declaraţie atât de limpede şi de directă. Privirea ei dădea tot, spunea tot. Înfăţişarea ei impunea. Înţelese că, aşa de atrăgătoare şi de bine făcută, ea putea fi profesoară. Dar tot într-un mod nesilit, firesc, perfect. O profesoară

de care se îndrăgostesc timid colegii de cancelarie şi puştii din clasele primare.

— Unde mergem?

— Mergem unde vrei tu, spuse ea, şi-l luă de braţ.

Zăpăcit de braţul ei, inginerul traversă. Merseră puţin împreună fără să-şi spună nimic. Ea, la braţul lui, îl urma cu o încredere deplină, aşteptând ca el s-o ducă undeva, oriunde, nebănuind lipsa lui de direcţie.

— Hai să intrăm aici, făcu inginerul, salvat.

Un salon internaţional de artă fotografică. La sala Dalles. În răcoarea mecanică a ventilatoarelor, a fotografiilor metalice.

Nu era nimeni. Doar la intrare – o femeie dormitând pe un scaun. Făcură câţiva paşi de-a lungul pereţilor de carton, în care se deschideau ochii fotografici ai tuturor ţărilor Europei şi lumii. Se uitară la câteva clişee premiate. Citiră automat numele artiştilor fotografi.

Lumina venea din cilindri de aluminiu suspendaţi din tavan, în care se ascundeau becuri. O lumină de atelier, arzând albul şi negrul dizolvat în nuanţe prin filtre, ţesături, structuri, plase de cenuşiu.

O răcoare stilizată domnea în expoziţie. Curat şi pustiu. Răcoarea, curăţenia, pustiul artei. La mijloc, ei doi se opriră şi se întoarseră unul spre altul:

— Şi acum?...

— Acum...

Inginerul căută un cuvânt care să deschidă o perspectivă nouă, nu-l găsi, căută iar, găsi un lucru firesc:

— E târziu, mi-e sete, să mergem în altă parte.

— Te simţi rău azi?

— Nu, azi nu, azi mă simt chiar foarte bine. Însă o uşoară slăbiciune. N-am prea dormit.

— De ce n-ai dormit? *Trebuie* să dormi.

Accentul lui “trebuie” îl făcu să caute în ochii ei.

— Trebuie? De ce trebuie?

— Lasă. Nu acum.

— De cât timp ne cunoaştem?
— De o jumătate de ceas.
— De cât timp mă cunoşti?
— Ce importanţă are?
— Ce ştii tu despre mine?
Ea îl apucă de mână.
— N-ai spus că plecăm?

Se prelinseră împreună de-a lungul reflexelor de pe pereţi, ieşiră, se regăsiră aşezaţi la o masă.

Era limpede, ea nu mai vroia să-i vorbească. Pentru că dacă vorbeau nu puteau ocoli ceea ce vroiau să ocolească amândoi. Îşi puteau spune la revedere. Dar niciunul nu spuse la revedere. Soarele prea tare prezisese toată dimineaţa o ploaie. Ea căzu brusc şi tare, lumea alergă pe străzi ca să scape de ea. Văzură fulgere, auziră tunete de la fereastra unei cafenele.

Nu stătură decât foarte puţin, neschimbând nici zece cuvinte. Plecară cum încetă ploaia.

— Du-mă undeva.
— Unde?

Treceau pe lângă un perete cu afişe.

— Du-mă la asta, spuse ea.

El se uită. Un meci de fotbal cu o echipă străină. În aceeaşi zi, peste nicio oră.

— Ce să căutăm la aşa ceva? Pe urmă, e probabil imposibil de găsit un bilet.

— Să mergem acolo. Fă tot ce poţi. Vreau să fim împreună acolo.

I se schimbase vocea. Începea să deosebească în ea accidente, surprize, comprimări ale unor lucruri mai adânci.

— Bine, să încercăm. Ar trebui însă să dăm un telefon.

Se gândi că numai Bibi i-ar putea face rost de nişte bilete la meci, aşa, bătând din palme. Fireşte, dacă-l găsea acasă.

Ea intră cu el în cabină şi nu se feri de atingerea lui în

spaţiul strâmt.

Minuni se întâmplă uneori. Bibi era acasă. Putea chiar face rost de bilete. Să-l mai sune o dată peste zece minute.

Lipiţi unul de altul, rămăseseră în cabină. Trebuiră însă să plece din ea, pentru că un grăsan bătu cu o monedă de douăzeci şi cinci de bani în fereastră.

Se plimbară zece minute, ţinându-se de braţ, întorcând capul şi întâlnindu-şi privirea, fără să-şi vorbească.

Reveniră la aceeaşi cabină, ca să telefoneze iar. Stând atât de aproape de ea, inginerul încercă să-i simtă parfumul, dar nu reuşi.

Era în regulă. Bibi făcuse rost de bilete. Se vor întâlni la poartă cu Jenică. Jenică va purta un costum ca măslina şi le va vinde biletele cu suprapreţ. Îl întrebă pe inginer cum se simte şi dacă totul decurge normal.

În taxi se ţinură de mână. Mâna ei se încălzise de mâna lui. Inginerul o privea şi se întreba ce se întâmplă cu ei doi. Nu înţelegea, dar ziua nu se sfârşise: ei doi încă nu se despărţiseră.

Jenică le vându două bilete la peluză. Corina o luă înaintea lui pe treptele de piatră. O ajunse, îşi găsiră rândul, se aşezară alături pe nişte ziare pe care le cumpărase prevăzător inginerul, gândindu-se că băncile ar mai putea fi ude după ropotul de ploaie. Stadionul era arhiplin, umărul ei şi al lui erau strânşi tare unul în altul de presiunea din dreapta şi din stânga. Contactul ăsta îl calma, îl făcea să se uite liniştit la teren.

Intrară întâi spaniolii. Apoi românii, şi tot coliseul pestriţ se dărâmă de sentiment naţional. Galeria fantastică pe care o poate avea doar sportul românesc sufla în trompete, bătea în tobe, fluiera, aplauda, cutremura cerul cu dorinţa ei de victorie.

Meciul începu ezitant de ambele părţi. Adversarii se pipăiau, încercau să se ghicească. Galeria urla, nerăbdătoare. Inginerul o simţi pe Corina tremurând uşor

lângă umărul lui, imprimându-i şi lui un tremur. O strânse de mână. Ea se întoarse şi-l linişti cu ochii.

— Nu-i nimic.

— Nu ţi-e frig?

— Nu.

— Oricum, sunt aici.

— E foarte bine că eşti aici.

Şi-i întoarse strângerea mâinii. El tot nu-i simţea parfumul. Poate că femeia asta mirosea a aer.

— Bine, băieţii! tuna publicul în jur.

Şi pe neaşteptate echipa străină marcă un gol, şi un ţipăt de indignare înlocui clamoarea de entuziasm de adineauri.

Se uita pe teren când ea se întoarse spre el şi-i spuse la ureche, înfiorându-l cu atingerea buzelor:

— E destul, hai să plecăm.

— Să plecăm şi de-aici? N-o să putem ieşi.

Ea se şi sculase şi pornise, fără să-i pese că lovea genunchi şi trezea un cor de proteste. Fu nevoit s-o urmeze şi auzi la adresa lui mârâituri mai marcate, înjurături. Din fericire, avuseseră locuri foarte aproape de capul rândului, care era unul dintre cele de mai sus, şi nu fu nevoie să sară peste picioarele multor băieţi care se aşezaseră chiar pe trepte.

— Ei bine, de ce-am venit aici?

Sub bolţile sure, ţigări strivite, afişe mototolite, pe care Corina le călca sub tălpile înguste ale pantofilor albi atât de repede încât inginerului i se părea că pluteşte deasupra, lor.

Ieşiră de sub bolţi, şi ea se rezemă de o balustradă de fier. Figura i se albise mai tare. Părea epuizată.

— Poţi să-mi spui ce rost avea să venim aici?

Ea căuta ceva în poşetă.

— N-avea niciun rost. Am vrut să mergem undeva. Oriunde e multă lume. Ca să nu putem vorbi.

Scoase tremurător o ţigară şi o puse între buze. Ţigara

era abia mai albă decât faţa ei.

Sus se auzi o ovaţie imensă. Mingea, izbită între jucători, smulsese, iar toate sufletele din piepturi. Deasupra lor, din optzeci de mii de respiraţii, o ceaţă de viaţă se ridica spre cerul încă înnorat.

— Trebuie să-ţi fie frig. Ploaia asta a răcit aerul.

— Nu.

— Nu vrei haina mea?

— Nu.

Nu reuşea să-şi aprindă ţigara. Rupse un chibrit şi-l aruncă. Cu ţigara între buze, îi trimise o privire care cerea ajutor.

Deodată, el se repezi şi o sărută violent. Ţigara se rupse şi se risipi între buzele lor, buzele le plesniră, sângele le ţâşni în acelaşi timp. Inginerul simţi gust de tutun, apoi de sânge şi-şi apăsă mai tare sărutarea pe gura ei. Tot gust de tutun şi de sânge, apoi gustul ei. Era atât de conştient de gura ei, încât nu era conştient de loc de trupul ei, lipit tot de al lui, cu genunchii loviţi de ai lui.

Se despărţiră clătinându-se, slabi amândoi, şi inginerul întrebă, cu respiraţia întretăiată:

— De ce vrei să nu putem vorbi?

Ea făcu un pas, se împletici, se ajută de balustradă. Inginerul sări s-o sprijine în braţele lui.

— Spune-mi. Acum trebuie să-mi spui.

Aproape plângea.

— Lasă-mă!

— De ce să te las?

— Lasă-mă. Vreau să mă laşi. Vreau să plec.

— Unde să pleci?

— Am greşit că am venit. De ce m-ai sărutat? Ce ţi-a venit? Ce ţi-am făcut? Cum poţi fi atât de rău?

— Rău? făcu inginerul, uluit.

Cu capul plecat, cu faţa ascunsă în părul ei lung, Corina se îndepărtă de el, încet şi şovăitor. Se opri la câţiva paşi, căută iar în poşetă, scoase ceva, şi inginerul îşi dădu

seama din spate că ea îşi şterge lacrimile.

Ajunse lângă ea, dar nu îndrăzni s-o mai atingă. Plângea.

— Corina, încercă el.

— De ce, de ce trebuia să mă săruţi? Tocmai asta, tocmai tu, o, Doamne! La revedere, să ne despărţim acum, te rog, sunt prea tulburată, lasă-mă să plec!

— Când ne revedem?

Ea tăcea, suspinând tot mai slab.

— Nu vrei să spui că e ultima oară când te văd, nu?

— Nu. Vreau să te mai văd.

— Mâine?

— Nu pot mâine.

— Poimâine?

— Nu. Vineri.

— Tocmai vineri! Sunt patru zile până atunci!

— Vineri.

— Ai să vii sigur?

— Vineri seară. Am să viu eu la tine.

— Stau pe...

Dar ea îl tăie cu un zâmbet înlăcrimat:

— Nu-i nevoie. Ştiu aşa de, bine unde stai!

— Aşa de bine? făcu inginerul, dezarmat.

— Cum nu-ţi închipui.

— Ai să-mi spui atunci?

— Ce să-ţi spun?

— Tot. Ce se întâmplă cu tine. Ce se întâmplă cu noi.

— Am să-ţi spun. Poate că ţi-aş fi spus şi astă-seară. Acum tot nu mai e nimic de făcut.

Nu înţelese de loc cum şi de ce nu mai era nimic de făcut şi-l sperie destul fraza ei. Nu avu însă curajul să mai întrebe.

— La revedere.

Se depărtă de el pe aleea de asfalt. Pe măsură ce se micşora, mersul îi devenea mai ferm, silueta mai suplă, capul i se ridica, părul îi plutea pe umeri.

Dispăru. Inginerul îşi trecu mâna pe frunte.

Uitase pur şi simplu unde era. Făcu un efort ca să se orienteze. În cele din urmă se urni, ajunse la capătul unei linii de tramvai, se urcă într-un vagon gol, se uită pe fereastră, aşteptând ca vagonul să plece. Se întunecase aproape, din cauza norilor care iar dominau cerul. Sosea o ploaie nouă.

A doua zi îi telefonă Paul Plopescu.

— Trebuie neapărat să te văd!

— S-a întâmplat ceva?

— Da!

— Ce s-a întâmplat?

— Nu-ţi pot spune prin telefon. Trebuie să stăm de vorbă.

— Mă rog. Azi?

— Nu, azi nu, am o mulţime de lucruri de rezolvat azi. Mâine.

— Bine. Unde, când?

— Stai. Nu e bine mâine. Uitasem. Şi mâine sunt ocupat. Vineri.

— Vineri? făcu inginerul, alarmat. Când vineri?

— Vineri dimineaţă. La zece. Neapărat!

Nici nu ştiu cum trecură acele zile. Nu pentru că ar fi fost curios să afle ce vrea Paul de la el. Ci fiindcă aştepta seara zilei de vineri.

La zece dimineaţa, vineri. Paul îl aştepta pe terasă la Lido (locul îl propusese el, iar inginerul îl acceptase). Inginerul sosi cu un sfert de oră întârziere. Intră prin bulevardul Magheru, coborî în barul dezertat, urcă din bar şi ieşi între şezlonguri pe care se tolăneau fete frumos bronzate, cu ochelari de soare şi pălării, unele date cu cremă pe nas ca să nu le ardă soarele prea tare. Simţindu-se ridicol în ţinuta lui de oraş între atâtea corpuri goale, sui pe terasă. La mese nu stăteau decât tineri şi tinere în costume de baie. Numai la una, singur şi

încruntat, discorda într-un costum deschis Paul Plopescu.

— Bonjur, spuse inginerul, cordial.

Dar celălalt, cu un pahar de pepsi cola strâns în pumn, îl privi urât şi spuse, nedându-i timp să se aşeze cum trebuie:

— Salut. S-o laşi în pace pe vară-mea. Ai auzit?

— Poftim? făcu inginerul, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

— Aşa cum ai auzit: s-o laşi în pace pe vară-mea. Şi cât mai repede.

— Pe cine?

— Cum pe cine? Pe vară-mea. Pe Corina. Nu te mai face că nu pricepi.

O lumină se aprinse în memoria inginerului: fata aceea curioasă, care intrase şi nu scosese niciun cuvânt, atunci, în seara tulbure şi violentă, primăvara, când stătuse de vorbă cu scriitorii, cum de nu şi-o amintise?

— S-o las în pace? Dar ce, i-am făcut ceva?

— Ba bine că nu! Acum câteva zile v-aţi întâlnit, nu? A venit acasă într-un hal fără hal! A făcut o criză de nervi, a plâns, în sfârşit...

— În sfârşit ce?

— În sfârşit, e limpede! Dacă s-a îndrăgostit de tine, fiindcă e tânără şi fără experienţă, asta nu înseamnă că tu trebuie să profiţi şi s-o scoţi din minţi de tot!

Nu mai încăpea nicio îndoială: Corina era verişoara lui Paul Plopescu. Îi veni să râdă.

— Ascultă, Paul, am impresia că tu ştii despre treaba asta mai mult decât ştiu eu.

— Nu te mai preface că eşti atât de nevinovat! Abuzezi de candoarea ei!

Era supărat foc. Capul de băieţandru, tuns scurt, i se transfigurase de o seriozitate aproape comică.

— Dar, Paul, de ce vorbeşti de candoare? Mi se pare că tu eşti la fel de tânăr ca şi ea, nu?

— Ei, şi ce dacă sunt? Da, sunt! E adevărat, nu-i sunt

nici tată, nici tutore. Dar, oricum, îi sunt văr, trebuie să am grijă de ea!

— Bine, vrei să te calmezi o clipă şi să-mi explici ce s-a întâmplat?

— Ce s-a întâmplat? Ce să se întâmple? N-a găsit pe altul pe care să-l iubească decât pe tine! Nebună cum e, cine ştie ce e în stare să facă?!

— Ce să facă, mă?

— Dumnezeu ştie ce, vreun lucru necugetat. Nu te mai uita aşa de neîncrezător! Habar n-ai că treaba asta durează de patru ani!

— De patru ani?

— Da, de patru ani! V-aţi cunoscut la o logodnă. Tu, fireşte, ai uitat imediat, ce treabă aveai tu să ţii minte?! Iar ea, proasta, de atunci nu te mai uită. Venea uneori la mine, ori mă duceam la ea, şi o găseam schimbată toată şi tremurând ca o frunză. Nu era nevoie s-o întreb, ştiam precis cu cine se întâlnise, întâmplător, câteva secunde, cine ştie pe ce stradă ori în ce tramvai!

— Bine, Paul, dar am fost colegi, suntem amici, de ce nu mi-ai spus niciodată nimic?

— De ce ţi-aş fi spus? Am tot aşteptat să-i treacă! Aţi venit atunci la mine, tu şi cu Bibi. În primăvară. Mă bucuram că ea o să fie de faţă. Oricum, e fată deşteaptă. Aşteptam să deschizi gura ca să se lămurească cu cine are de-a face. Dar ai început cu povestea aia cu boala ta! După ce-ai plecat s-a înmuiat ca o cârpă, a căzut la pat, a zăcut, vroia să te caute, abia am putut s-o liniştesc!

— Paul! Povestea aia nu era chiar o poveste! Ce v-am spus la toţi atunci e adevărat!

— Şi ce dacă e adevărat? Sigur, foarte trist, sunt alături de tine, mă revoltă un asemenea destin, în fine! Dar ce sens are s-o chinuieşti pe ea?

— Dar ce? Am vrut eu s-o chinuiesc?

— Atunci, poate că n-ai vrut. Dar acum?... Dacă începeţi să vă întâlniţi, ce-o să se întâmple cu ea?

— Paul, dar de ce-ar fi rău s-o întâlnesc pe vara ta? Ea m-a căutat pe mine, nu eu pe ea. Pe urmă, n-o să mai treacă mult timp şi n-am să mai plictisesc pe nimeni. De ce să nu ne întâlnim? Corina vrea să ne întâlnim.

— Îi spui pe nume!

— Ei, asta-i bună! surâse inginerul. Cum ai vrea să-i spun?

— Nu, nu, nu! Ai s-o faci să sufere îngrozitor, are s-o doară. E o fată frumoasă, deşteaptă, cuminte, fină, sensibilă, cultivată, are mult talent, e o artistă, nu merită aşa ceva!

— E prea bună pentru mine, nu?

— Dacă vrei să ştii adevărul, da! E prea bună pentru tine!

— Asta ai putea să laşi la aprecierea ei.

— Nu pot să las la aprecierea ei! Aşa orbită cum e, nu e în stare să înţeleagă nimic! Crezi că n-am încercat să-i deschid ochii, să-i spun ce fel de om eşti?

— Dar, mă rog, ce fel de om sunt?

Ei drăcie, poate că băieţaşul era gelos, mai ştii?

— Nu te cunoşti? Să ştii că din partea mea nu trebuie sa te aştepţi la niciun fel de prietenie când e vorba de Corina! Am să fiu necruţător! Am să te descriu exact! De altfel, am şi făcut-o!

Inginerul se stăpâni greu.

— Da? Sunt curios să ştiu ce-ai putut să invenţi!

— N-am inventat nimic, am spus adevărul gol! Cu ce fel de femei ai umblat, cum te porţi cu ele; cum ai să te porţi, probabil, şi cu ea! Crezi că nu ştiu? Întotdeauna mi-am dat seama după felul în care tratai o femeie că nu eşti un om de calitate! Încă de la Politehnică. Tu şi cu Bibi! Frumoşii anului! Când mă gândesc, m-apucă greaţa.

Lovit, inginerul vru să strige că nu-i adevărat. Că nu s-a purtat niciodată urât cu o femeie. Că nu se va purta niciodată urât cu fata asta. Fata asta. Pe care trebuia s-o întâlnească deseară. Într-un coridor al creierului, şopti:

Dumnezeule, mi-e foarte dor de ea. Vreau s-o văd astă-seară. Vreau ca Paul să nu fi făcut nimic care s-o împiedice să ne întâlnim.

Se uită la faţa roşie de căldură şi de indignare a lui Paul şi simţi că e zadarnic orice argument.

— Te credeam în stare de lucruri mai bărbăteşti.

Şi-şi dădu pe loc seama că celălalt asta şi aştepta. Un prilej să sară la bătaie. Şuieră printre dinţi:

— Paul, nu fi prea curajos; chiar în halul în care sunt, tot îţi pot arăta care e mai tare dintre noi doi. Numai să încerci, şi te arunc în bazin de-aici de la masă!

O voce profesională se aşează între ei:

— Ce-au mai dorit domnii?

— Mie încă o pepsi cola, spuse Paul.

Se uită la inginer şi spuse gâtuit:

— Şi pentru domnul una!

— Mersi! apăsă metalic inginerul.

Paul deschise gura, apoi o închise la loc, privi în stânga, spre bazin. Inginerul se uită şi el. Aici, pe terasă, sub parasoluri, era umbră. La niciun metru distanţă, aerul era alb de soare. Jos – albastrul mozaicului din bazin, clătinat de mişcarea apei; în jur – pereţii de galben arzător ai hotelului, ai celorlalte blocuri; deasupra – orbirea cerului în care suiau verde câţiva copaci. Şi policromia trupurilor. Uite o fată înaltă şi subţire, într-un costum roşu, care s-a urcat sus pe trambulină. Strigă ceva spre un grup de prieteni care fac gălăgie jos. Poate că au făcut un pariu. Sare şi se înşurubează de două ori în aer înainte să împuşte apa. Corina trebuie să aibă un corp ca al ei.

Se întoarse spre Paul.

— Gata, Paul. Ai strigat, te-ai liniştit, acum facem pace, nu?

Paul Plopescu negă din cap şi spuse, mai rece, dar la fel de hotărât:

— N-avem de ce să facem pace. Nu ne-am certat. Ne înţelegem. Trebuie însă s-o laşi în pace pe Corina. Voi doi

nu vă potriviţi. Crede-mă. Chiar dacă ea te iubeşte.

— Crezi că mă iubeşte?

Şi nu avu forţa să se uite la el. Se uită în acidul brun al paharului de pepsi cola.

— Te iubeşte foarte mult. Ca o nebună.

De bucurie, îi veni să zâmbească până la urechi şi încleştă dinţii.

— Bănuiala mea e însă că te iubeşte mai mult de când a auzit de boala ta. Ce vrei, femeile sunt sentimentale. Însă boala ta nu are nicio importanţă. Toţi suntem muritori. Uite, şi eu: pot ieşi de-aici, după ce-am vorbit cu tine, şi mă poate omorî în stradă o cărămidă care-mi cade în cap. E atât de simplu! Pot oricând să mor tânăr; fără să fi scris nicio zecime din ceea ce trebuie să scriu, lăsând în urmă o fărâmă minusculă din ce am de lăsat.

Într-adevăr, şi el poate muri, poate muri atât de tânăr. E foarte tânăr. Are vârsta mea.

— Aşa că vezi că am dreptate. Renunţă de bunăvoie. E mai bine pentru toţi.

Pe tonul celei mai convingătoare logici, pe care numai un alienat n-o acceptă.

— Ce nevoie era să-i spui tot felul de prostii pe socoteala mea?

— Ce sens are să mai vorbim? De altfel (se uită la ceas), trebuie să plec, am întârziat la editură.

— Publici ceva?

— Un volum nou.

Se îmbujoră ca un copil care a luat nota 10.

— Bine. Eu am să mai rămân puţin.

Dar văzu că el tot nu pleca.

— Ei, ce e? Nu ziceai că ai întârziat?

— Ba da. Plec imediat. Promite-mi că nu te întâlneşti cu ea astă-seară.

— Nici măcar astă-seară?

— Nici. E mai bine. Ştiu că vine la tine. Pleacă de-acasă. Ori, dacă stai acasă, n-o primi. Nu-i răspunde la sonerie.

Să n-ai nicio grijă. Am să-i explic eu mâine că nu vrei s-o mai vezi. Am să-i spun că m-ai rugat tu să-i transmit. Ne-am înţeles?

— Nu ne-am înţeles. Vreau s-o văd astă-seară. Vreau s-o văd măcar astă-seară.

— Dar n-am discutat adineauri?

— Chiar dacă am discutat.

— Va să zică, nu eşti un om de cuvânt?

— Nu sunt.

Pe figura lui se răspândiră iar petele roşii cu care-l primise.

— Bine! Ştiam eu că n-o să înţelegi! Treaba ta! N-aveţi decât să vă întâlniţi! Dar să nu-ţi închipui că n-am să-i spun tot! Tot ce ştiu! Şi când n-am să mai ştiu, am să invent! Nicio grijă, pot inventa tot felul de lucruri amuzante! Am să... am să-i spun că poţi s-o îmbolnăveşti! Am să fac tot ce-am să pot! Am s-o conving că eşti un escroc sentimental! Am să...

Plecase, vociferând şi împiedicându-se printre mese, şi inginerul nu mai prinse finalul frazei.

Sosi chelnerul cu nota; inginerul plăti pentru amândoi; ieşi şi el şi se îndoi sub povara soarelui. O luă spre casă.

Ajunse transpirat şi visând un duş rece. Sună îndelung, dar nu răspunse nimeni. Bibi încă nu se întoarse. Scoase cheia şi descuie. Până şi căutarea cheii în buzunar, printre banii mărunţi, îl obosi peste măsură. Se duse în baie, deschise robinetul.

Nu curgea apa.

Asta fusese una din plăcerile pe care blocul le oferise locatarilor în primii doi ani după darea în folosinţă: apă numai câteva ore pe zi, niciodată aceleaşi, apă caldă numai câteva luni pe an. Apoi, situaţia se remediase. Dar din când în când, în momentele cele mai neaşteptate, se întâmpla iar ca robinetele să sece, uneori minute, alteori ceasuri, aparent fără nicio cauză, pentru că apa continua să curgă nu numai în cartierul vecin, ci chiar în casele

vecine. Interpelat, mecanicul Gyula mormăia sacrosancţi termeni tehnici (branşament, boiler, instalaţie), apoi îşi făcea de lucru şi dispărea cum putea mai repede, nereapărând decât după ce pana se rezolva de la sine. În toate şedinţele comitetului de bloc (care se ţineau pe scară, între etajul întâi şi etajul doi, deoarece niciun locatar nu acceptase să-şi pună la dispoziţie apartamentul), situaţia fusese evocată în termenii cei mai critici, şi fiecare administrator nou ales făgăduise corpului elector o grabnică schimbare. Însă fără rezultat. Inginerul se aşează pe marginea căzii şi aşteptă un sfert de oră. Apoi se duse în bucătărie şi căută ceva de băut în frigider. Nu găsi nimic, nici măcar un rest de sifon. Se întoarse în casă. Era infernal de cald. Aruncă hainele de pe el, se plimbă prin casă desculţ, simţi praful sub tălpi, se întrebă oare de cât timp nu mai fusese măturată casa. Scoase mătura şi făraşul şi mătură cu grijă peste tot, în pielea goală. Apoi îşi puse halatul, ieşi pe balconul de serviciu, aruncă gunoiul pe burlan.

Trecu pe lângă telefon şi avu chef să telefoneze cuiva. Cui? Încercă numărul Pisicii. Telefonul nu făcea apel. Apăsă furca. Acum nu mai avea ton. Mai încercă de două ori, dar degeaba, telefonul nu mergea. Nimic nu mai mergea.

Lăsase deschisă uşa băii, ca să poată auzi. În fine, robinetul fluieră ca un şarpe şi veni apa. Apoi veni însuşi Bibi, şi-l găsi pe inginer sub duş.

— Ai mâncat?

— Nu. Te-am aşteptat.

— Ce-a vrut Paul?

— Fleacuri. Nimic interesant.

Auzi clănţănit de sticle pe care Bibi le înghesuia în frigider. Apoi auzi aşezarea farfuriilor pe masă. Ieşi din baie cu părul ud tocmai când Bibi turna în farfurii o supă în plic. O supă verde şi groasă, de mazăre, cu ciuperci şi bucăţele mici de carne, bună.

— Se aşezară la masă, dar Bibi îşi aminti de ceva, se ridică iar, veni cu un pachet nu prea mare şi i-l înmână cu un aer oarecum solemn inginerului.

— Uite, aşa cum ne-am înţeles.

— Ce-i aici?

— Douăzeci de mii.

— Douăzeci de mii?

— Pe maşină. Te-ai răzgândit?

— A, da. Nu, nu, e foarte bine. E-n regulă.

Luă pachetul şi-l lăsă să alunece nedesfăcut în buzunarul hainei cu care îmbrăcase speteaza scaunului.

— Acolo-i pui? O să-i pierzi.

— Unde vrei să-i pun?

— Pune-i în portofel.

— Crezi că încap toţi în portofel?

— Ia numai o parte la tine, şi restul pune-l undeva într-un sertar.

Vocea bunului-simţ. Îi făcea rău.

— Vreau să fiu singur după masă.

— Pe la ce oră?

— Pe la şapte.

Bibi clipi discret din ochi.

— Perfect! Tot aveam eu o treabă în oraş.

Terminară de mâncat şi spălară împreună vasele.

Dormi puţin după masă, poate nici douăzeci de minute. Era cald, obrazul i se lipea de perna umezită. Se trezi, încerca să readoarmă, renunţă.

Îl găsi pe Bibi canonindu-se cu ceva lângă fereastră.

— Ce faci acolo?

Bibi tresări şi ridică capul. În mâini îi sclipeau nişte chei.

— Cheia asta... am vrut s-o leg la un loc cu celelalte... nu se potriveşte...

Şi roşi. Inginerul se uită: era cheia maşinii.

— N-ai plecat încă?

— Parcă spuneai la şapte.

— Du-te de-acum. Cine ştie?!

Bibi începu să se îmbrace. Se îmbrăcă, făcu iar un efort să treacă lanţul celorlalte chei prin urechea cheii de la maşină. Respiră adânc, puse cheile în buzunar.

— Bine. Am întins-o. Mă duc cu maşina la spălat.

— La spălat?

— Da. S-o spele, s-o greseze, s-o şpriţuiască niţel. Tu ai lăsat-o cam mult timp aşa. Ai îngrijit-o prea rar, păcat de ea, oricum, până la urmă tot se degradează.

— Da, poate că ai dreptate.

— Când să vin deseară?

— După unsprezece. Am să-ţi pun patul în birou.

Bibi trânti uşa.

Se aşează iar în pat şi închise ochii. Poate că astfel va mai trece timpul. Dar era neliniştit. Se uita la ceas din zece-n zece minute. La un moment dat se enervă atât de tare, încât se îmbrăcă, coborî, se plimbă o jumătate de oră în jurul casei. Era tot foarte cald. Soarele încă nu apusese. Oraşul, amestecat într-un praf roşcat, semăna cu o caravană înaintând într-un deşert. Lin deşert atât de lipsit de repere, încât înaintarea era stare pe loc.

Dacă venise deja, intrase fără ca el să bage de seamă, sunase la uşă, nu-i răspunsese nimeni? Se uită la ceas. Îl uitase sus.

O rupse la fugă spre casă. Ajunse gâfâind. Alergă la telefon. Cum să afle dacă sunase sau nu?

Era încă foarte devreme. Şase şi cinci.

Peste o oră, apatia îl biruise din nou. Îşi făcu o cafea. O bău foarte fierbinte, se simţi ceva mai bine. Începu să facă ordine prin casă.

Aprinse lampa de lângă pat, o umbri cu abajurul roz. Lăsă storurile cu grijă, să nu rămână nicio crăpătură. Potrivi mai bine covorul lângă pat. În aşa fel încât piciorul să nu întâlnească podeaua goală.

Se uită prin casă. Strânse toată lenjeria şi o închise în dulap. Căută să vadă dacă rămăseseră afară fotografii ori alte lucruri nepotrivite. Găsi o carte veche, dăruită cu

dedicaţie. O aruncă în birou.

Făcu patul. Potrivi perna. Aranjă lampa în aşa fel încât butonul ei să nu fie depărtat de pat decât cu o lungime de braţ.

Scoase papucii lui şi o pereche de sandale. Le aşeză sub pat. Să nu se vadă, dar să fie la îndemână.

Intră în baie, aprinse lumina, inspectă, smulse prosoapele şi le aruncă în coşul cu rufe murdare, puse în loc altele proaspete.

Se mai gândi puţin. Practic însă, nu vedea ce alte pregătiri ar mai putea face. Aduse din bucătărie două pahare pe o tavă şi le puse aproape de pat. Vermutul şi sifonul le lăsă la gheaţă, n-avea sens să le scoată de pe-acum.

Scoase scaunele, împrăştiindu-le prin celelalte odăi. Acum nu mai era nimic pe care să te poţi aşeza. Afară de podea şi de pat.

Cu gesturi tot mai mecanice, încercă cheia de la camera lui şi cheia de la baie; se întorceau perfect, fără să facă zgomot.

Se uită în jur şi simţi tulbure că e mulţumit. Totul era în ordine. Ca de obicei. Stinse lampa de lângă pat şi se aşeză să aştepte în birou. Îl sâcâia ceva. Nu-şi putea da seama ce. Se uită la ceas. Şapte. Mai avea de aşteptat poate încă un ceas. Cum însă acel ceva îl sâcâia tare, insuportabil de tare, fu nevoit să analizeze, să încerce să descopere. Ce făcea el acum? Acum, în chiar clipa asta. Ce să facă şi el? Aştepta o femeie. Adică pe Corina.

O aştepta pe Corina. Pentru ea făcuse pregătirile astea. Care pregătiri? Ei, care pregătiri! Pregătirile pe care le face orice bărbat când aşteaptă o femeie, pregătirile care se fac de obicei. Chiar pregătirile care se fac de obicei, atât şi nimic mai mult, nicio schimbare, totul la fel ca de obicei? Nu, nu chiar la fel. Cu mai multă grijă decât de obicei.

Demascat, se învârti nervos prin casă.

Ei bine, bine, totuşi să nu exagerăm! Dacă ea îşi închipuie că eu o aştept tocmai în felul ăsta? Ceea ce nu o împiedică să vină. Nu spunea Paul că ea mă iubeşte? Nu există lucruri ruşinoase în iubire. Iubirea doar e un tot.

Simţi că ar fi trebuit, dacă vroia într-adevăr să se liniştească, să desfacă patul, să facă în camera lui o harababură de nedescris, să împrăştie haine peste tot, ca să n-o mai poată primi acolo.

Îşi privi patul. Un pat nu cine ştie ce deosebit. Larg, cu arcuri bune, comod. Dormise în el. Fusese de câteva ori bolnav în el. Iubise câteva femei în el. Nu dormise numai el în acest pat. Dormise în el uneori câte-un prieten. Asta când el era plecat din Bucureşti. De câteva ori împrumutase odaia unui prieten. Aşa se întâmplă în tinereţe. Mai ales după război, de când stă lumea înghesuită, şi o cameră personală e un adevărat lux.

Îşi amintea starea de spirit în care aştepta altădată câte-o femeie. Era agitat, nerăbdător, i se părea că nu mai trece timpul. Când sosea în sfârşit, intrarea ei i se părea o minune.

Dar nu ca acum. În niciun caz ca acum. Acum era scos din minţi de aşteptare cum nu fusese vreodată. Surzea ascultând apartamentul gol. Strângea pumnul şi gâtuia timpul mort. Nu se gândea decât la venirea ei. La nimic altceva, nici măcar la moartea lui. Da, chiar dacă nu era de crezut, aşa era; în clipa asta, puţin îi păsa dacă va muri sau nu; nu-i păsa decât de venirea ei, de întârzierea ei, de absenţa ei. Ştiu că dacă va veni o va iubi nebuneşte.

Se simţea bolnav. În casă era cald. Făcu un duş. Se schimbă.

Era ceasul opt. Ea nu mai venea. El nici nu mai respira de frica trecerii timpului, şi i se părea că fiecare secundă trece pe trupul lui cu o greutate infinită. Dacă Paul n-o lăsa să vină? Dacă o încuiase în casă? Nu era exclus cu băiatul ăsta, făcuse el şi lucruri mai tari decât atât, doar

era scriitor!

Dar dacă ea ajunsese chiar acum în faţa uşii? Peste o fracţiune de secundă avea să sune. Şi apoi? Avea să intre. Şi apoi? El avea s-o înfăşoare toată în braţele lui. Şi apoi? Se gândi şi se cutremură de gând.

Dar dacă ea ajunsese în faţa uşii lui şi nu îndrăznea să sune? Dacă se gândea, se lupta cu ea însăşi, nu se hotăra, teama era mai tare, renunţa să mai sune, fugea pe trepte în jos, fugea de el?

Se năpusti şi smulse uşa din ţâţâni.

În golul palierului, albă, Corina încremenise cu mâna ridicată, gata să apese soneria. Inginerul se opri, ca lovit drept în mijlocul frunţii. Încercă să spună “Bună seara” şi nu reuşi decât să icnească.

Ea îi zâmbi, şi el băgă de seama că-i tremurau uşor colţurile gurii.

— Bună seara. Pleci? N-ai mai avut răbdare să aştepţi?

— Da, am vrut... nu... vroiam numai să-ţi deschid.

— Dar nu sunasem încă.

— M-am... gândit că n-o sa mai suni.

— De ce să nu sun?

— Aşa, pentru că... n-ai vorbit cu Paul?

Şi se făcu imbecil în gând.

— Ba da, am vorbit. Nu mă laşi să intru?

— Iartă-mă. Poftim.

Era îmbrăcată cu o rochie violentă şi avea cercei. Purta sandale pe piciorul gol. Avea gura vopsită puţin. Făcuse un efort ca să se gătească? Îi venea bine. În acelaşi timp, îi dădea un aer trist, o schimba. Deodată, din memoria inginerului crescu o fată bizară lângă o bibliotecă plină de cotoarele întunecate ale unor cărţi vechi: Corina, în seara aceea de primăvară, când se întâlniseră cu scriitorii şi vorbiseră nişte fleacuri pe care nu şi le mai amintea, mută şi enigmatică. Îşi aminti privirea ei fixă, mâna pe care i-o întinsese la plecare, obrazul bătut de părul moale şi cald.

Corina intră în birou, se uită repede în jur, observă abundenţa de scaune şi patul lui Bibi.

— De ce e atâta înghesuială aici?

— Am făcut curat dincolo, şi astea au rămas aici. (Nu stai bine? Putem merge la mine. E mult mai plăcut.) – dar nu reuşi s-o spună tare.

Ea se aşezase pe scaunul lui de la birou.

— Stau foarte bine.

Încurcat, îşi trase şi el un scaun; se aşează, cu sentimentul că întâlnirea debutează prost; atât de prost, încât nu le mai rămânea nimic de făcut; poate doar să se despartă imediat şi să se întâlnească altă dată, când atmosfera penibilă de acum nu se va repeta.

Corina îşi aprinse imediat o ţigară, merse cu ochii prin cameră, îi aşează pe inginer, iar merse cu ei prin cameră, stinse ţigara abia începută şi-l privi.

— E foarte cald afară; mi-e sete.

Se duse şi scoase din frigider vermutul şi sifonul. Căută tava ca să aducă pe ea paharele, şi n-o găsi. Îşi aminti că a uitat-o în camera lui, lângă pat, o aduse, intră cu toate în birou, amestecă băutura în două pahare, îi întinse unul ei, cu un gest decis, aşteptă să termine de băut ca s-o poată întreba. Ea bău cu lăcomie, până la fund. Avea ochii roşii parcă. Inginerul se întrebă dacă dormise cu o noapte înainte. O întrebă din ochi dacă să-i mai toarne un pahar, iar ea dădu din cap, da.

Atunci, amestecându-i un alt pahar:

— Ei bine, ce ţi-a spus vărul tău?

— Ce-ţi veni?

— Vreau să ştiu ce ţi-a spus.

— De ce?

— Vreau să văd dacă a schimbat ceva în tine.

— Ce putea să schimbe?

— Nu ştiu. Tocmai de ăia te întreb.

— Altceva nu vrei să ştii?

— Asta vreau să ştiu întâi.

— Cred că trebuie să aprinzi ceva. Abia te mai văd.

Numai lumina indirectă a străzii. Da, o lampă ar fi de folos.

— Ascultă. N-are nicio importanţă ce mi-a spus. Nici măcar pentru mine. N-are importanţă nici dacă a minţit, sau a spus adevărul. De ce să vorbim despre asta? A mai rămas atât de puţin timp! Tot ce ţi s-a întâmplat ţie, tot ce-ai făcut tu, tot ce-ai gândit, tot ce-ai vrut nu mai are nicio importanţă în clipa asta. Nici măcar nu mai există. Acum o săptămână nu existam nici eu. Am venit. Sunt aici. Nu fi copil.

— Mă găseşti prost?

— Nu te înţeleg. Oare nici acum nu ştii ce-ţi lipseşte? Nu ştii de ce ai nevoie?

— Nu, nu ştiu.

— Minţi?

— Nu mint. Nu ştiu de ce am nevoie. De fapt, nu ştiu dacă am nevoie de ceva. Poate că n-am nevoie de nimic.

— Nu e posibil.

— Ba da, de ce nu? Tu nu-ţi dai seama că asta e partea cea mai monstruoasă? Nu ştiu de ce am nevoie. Şi în fond, s-ar putea să nu am nevoie de nimic.

— Bine, dar atunci înseamnă că ţi-e foarte uşor.

— Nu. Mi-e foarte greu. Dar cred că m-am obişnuit. M-am obişnuit chiar să-mi fie foarte greu. În măsura în care un om se poate obişnui şi cu aşa ceva. Nu spun că m-am adaptat. M-am obişnuit numai.

— Cum te simţi?

— De ce mă întrebi mereu cum mă simt? Cred că m-ai întrebat asta de trei ori mai des decât ne-am întâlnit până acum.

— Pentru că niciodată n-ai răspuns cu adevărat.

— Bine. Simt că se apropie.

— Ţi-e tot mai rău?

— Mi-e destul de rău.

— Des?

— O dată la două-trei zile am o criză.

— N-ai mai văzut niciun doctor?

— Acum trei săptămâni. Mi-a spus: două-trei luni. Dacă mă îngrijesc foarte bine.

— Nu te îngrijeşti, nu?

— Nu.

Ea îşi bău iar paharul dintr-o singură sorbitură. Nu purta ciorapi. Sigur, era cald afară. Picioarele îi porneau goale din şold, goale îi ieşeau de sub rochie, goale se legau în sandalele atât de subţiri încât dădeau impresia pasului pe pământul gol, pe pavajul gol, pe parchetul gol.

— Eşti frumoasă. Ai un corp foarte frumos.

— Nu e frumos. Câteva părţi din el sunt frumoase. Câteva mai puţin. Am să-ţi arăt într-o zi.

— Arată-mi curând.

— Bine. Ai răbdare.

— Am răbdare. Nu ştiu dacă am să am timp.

— Pentru asta ai să ai. Am să am eu grijă ca să ai.

— Spune-mi că vroiai să ne întâlnim. Că nu te-am silit eu.

— E inutil. Tot tu m-ai silit.

— Cum te-am silit eu?

— M-ai îndrăgostit de tine. Puteai să mă sileşti mai tare?

— De ce-ai plâns după ce te-am sărutat?

— Aş fi vrut atât de mult să nu se întâmple! Eram pregătită să mă feresc de tine, să-ţi rezist. Ţi-aş fi scăpat. M-ai luat prin surprindere. M-ai otrăvit. Ţin minte când ne întâlneam uneori, înainte să aflu de boala ta. Era mult după logodna aceea, nu mă mai cunoşteai. Uneori nu erai singur. Mă gândeam dacă o să se întâmple să ne întâlnim.

— Vroiai sa ne întâlnim, nu?

— Da. Mă gândeam cum o să fie când o să ne întâlnim. Ce-ai să-mi spui. Ce-o să-ţi răspund. Cum o să încerci să mă iei în braţe. Mă întrebam dacă am să mă feresc sau nu. Fleacuri. Lucruri normale. Era o fată normală. Vedeam

în tine tot un om normal. Vroiam să ne întâlnim cum se întâlneşte toată lumea, să ne iubim normal, nu ştiam că o să-mi fie dată o iubire atât de deosebită.

— Deosebită, da.

— Da, deosebită.

— E mult de când ne-am cunoscut?

— La o logodnă, acum patru ani. Nu mai ţii minte de loc?

— Nu.

— Era în 19 octombrie.

— Ţii minte ziua?

— Dacă aş ţine minte numai ziua... Se logodea o prietenă a mea, Cela. S-a măritat cu un englez. A plecat din ţară. I-am scris o dată. Vroiam s-o rog să-mi aducă aminte logodna ei în cele mai mici amănunte, să văd dacă o ţineam eu minte chiar aşa cum s-a întâmplat. Nu mi-a răspuns. Cred că am scris adresa greşit.

— Şi eu ce căutam acolo?

— De fapt, nu prea ştiu ce căutai tu acolo. Nu erai prieten cu ea. Veniseşi cu o fată. Mi se pare că ea era prietenă cu Cela. Te plictiseai. Stăteai la masă chiar lângă logodnic. Era un băiat blond şi slab, foarte roşu la faţă, nu ştiu dacă de emoţie, pentru că tot timpul n-a scos o vorbă. Părea foarte fericit. La un moment dat erai atât de exasperat de tăcerea lui, încât te-ai întors şi ai întrebat tare, încât a auzit toată masa:

— Mă, ăsta e englez, ori se face? Toţi au râs, iar eu m-am înecat îngrozitor cu un os, a trebuit să ies, când m-am întors mi-era foarte ruşine de tine.

— E fantastic cum nu ţin minte nimic. Ţi-am fost prezentat totuşi, nu?

— Da. Dar nici eu nu ţi-am ţinut minte numele la început. Am dat mâna cu prea multă lume. Te-am văzut foarte fugitiv când am dat mâna. La masă stăteai aproape de mine. Îmi plăceai. Pe urmă ai început să vorbeşti şi nu mi-ai mai plăcut. Cred că te-aş fi uitat. Dar, întâmplător,

te-am revăzut chiar a doua zi. Era ora cinci după masă, mă duceam la Poşta Centrală ca să iau o scrisoare recomandată, iar tu mergeai pe trotuar chiar în faţa mea şi ţineai de braţ o fată cât tine de înaltă şi voinică. Era îmbrăcată aproape la fel ca mine, chiar îmi semăna puţin. M-am uitat la tine, aşteptam să mă recunoşti şi să mă saluţi. Tu te-ai uitat la mine ca şi cum atunci mă vedeai prima oară. Asta nu pentru că te-ar fi preocupat peste măsură fata cu care erai. Păreai chiar plictisit de ea. Pe urmă nu te-am văzut câteva săptămâni. Tot nu aflasem cum te cheamă. Nu ştiam unde stai. Într-o seară eram cu Paul pe Calea Victoriei. Ne-am încrucişat. Nu mai erai cu fata care semăna cu mine. Erai cu una mai mică de statură, cu un cap de evreică. Tot plictisit păreai, şi te-ai salutat cu Paul. Pe mine cred că nu m-ai văzut. Ai trecut, l-am întrebat pe Paul cine eşti, mi-a spus, a băgat de seamă că eram tulburată, a început să glumească pe socoteala ta. Spunea că nu eşti băiat rău, dar că eşti foarte plat, că nu te distingi prin nimic, că nu ai talent decât pentru inginerie. Asta pentru Paul nu poate fi un talent. L-am întrebat de ce nu vă vedeţi mai des şi s-a uitat bănuitor la mine. L-am întrebat dacă ştie unde lucrezi sau unde locuieşti. Mi-a spus că nu ştie. Poate că într-adevăr nu ştia. Aş fi vrut să-l întreb dacă ştie ceva despre fata cu care erai, dar n-am mai îndrăznit. Bucureştiul mi s-a părut deodată atât de mare! Strivitor de mare. Sufocant de plin. Mi se părea că mă zbat în marea lui şi nu găsesc niciun mal. Am început să mă gândesc la tine. În gând îmi erai foarte apropiat. Din când în când te revedeam cine ştie unde. Atunci aveam de fiecare dată o surpriză. Mi se părea ciudat ca un om pe care eu îl simt atât de intim să poată avea şi o viaţă publică. În prima clipă nu te recunoşteam. Apoi te recunoşteam şi îmi plăceai de fiecare dată mai mult decât ultima oară şi mai mult decât în gând. De cele mai multe ori nu te întâlneam singur. Erai mereu cu o fată. Asta mă

rănea, dar pe de altă parte îmi părea bine. Mă comparam cu fiecare din ele, şi dacă descopeream vreo trăsătură asemănătoare mă bucura. Am băgat de seamă ce fel de fete îţi plăceau. Mi-am spus că am şanse să mă placi şi pe mine. Trebuia numai să găsesc momentul cel mai potrivit. Momentul în care să-ţi dai seama că eu sunt cea mai frumoasă femeie pe care ai întâlnit-o şi că te pot iubi mai mult decât oricare alta.

— Şi l-ai găsit?

— Nu vezi că l-am găsit?

Intonaţia ei albise iar, se destinsese iar, se îndepărtase. Ca la telefon. Spunea lucruri obişnuite. Ieftine poate în altă gură. Cu o mare puritate, cu o mare sinceritate, cu un firesc dezarmant. Inginerul, cu paharul gol în mână, cu ochii aţintiţi asupra ei, cu gura deschisă, o asculta.

— Apoi te-am reîntâlnit la nişte concerte de jaz. Întâi când a fost Armstrong la Bucureşti. Ţii minte? Negrii aceia bătrâni şi graşi, dansând cu instrumentele pe scenă, ca nişte curcani, vorbind aici la Bucureşti aşa cum vorbesc ei în America unui public de negri, făcând nişte glume de mahala neagră, cântând ca într-un local popular. Şi jos publicul nostru, atât de gătit, şi noi între ei. Stăteai chiar în faţa mea. Erai cu fata cu trăsături de evreică. Poate că fuseseţi certaţi, şi acum vă împăcaseţi. Ei nu-i plăcea spectacolul. Ţie da. În pauză am stat foarte aproape de voi, lângă un stâlp, şi am auzit-o pe ea explicându-ţi superioritatea jazului universitar. Se pricepea mult mai bine ca tine sau ca mine. Îţi vorbea despre un jaz academic, rece, ştiinţific, stilizat, fără nicio spontaneitate. Iar tu răspundeai că îl preferi pe ăsta, că jaz-ul cult e prea impersonal, că de fapt nici nu e jaz. Îmi venea să strig că ai dreptate. Am trecut de două ori prin faţa voastră. Purtam o rochie nouă, ah, dacă mi-ai fi observat măcar rochia! Ea mi-a observat rochia. Tu nu. Pe urmă s-a întâmplat să vină orchestra de jaz a unei universităţi. Ne-am întâlnit iar. Erai tot cu fata aceea. M-am întrebat: Oare

cât timp îi trebuie ca să se sature de ea?

Pe urmă nu te-am mai văzut foarte mult timp. Aproape un an. Către sfârşitul intervalului, nici nu mă mai gândeam la tine. Mă simţeam îngrozitor de singură. Nu ieşeam, nu făceam nimic. Deodată, te-am văzut la Capşa. Mâncai cu un domn care părea străin. Vorbea prost româneşte. Era foarte elegant. Ţin minte că purta un costum negru, cu reverul îngust ca o pană, o cămaşă care te orbea, o cravată albă cu un singur punct de aur, şevalieră pe deget, o insignă pe rever. Avea ochelari mari şi pătraţi, cu rame negre, purta o mustaţă îngrijită şi mică, dădea o impresie de virilitate foarte civilizată. Vorbea mult şi repede şi mânca cu poftă, dar era totuşi foarte manierat. Un bărbat bine, cum se spune. Femeile din local se uitau la el. El însă vorbea foarte aprins cu tine, un subiect de specialitate, fără îndoială. Tu nu arătai prea bine. Slăbiseşi, erai nervos şi palid, nu mâncai, beai mult şi fărâmiţai pâinea pe masă. Domnul acela avea păr negru foarte des şi ondulat, despărţit la dreapta cu o cărare atât de subţire, încât abia se vedea. Eram cu o prietenă care nu se uita decât la el. Eu nu mă uitam decât la tine. Cred că n-am să uit niciodată seara aceea, cu hainele negre, cu scaunele roşii, cu mesele albe. Am făcut nota şi am aşteptat s-o faceţi şi voi. Ne-am ridicat înaintea voastră, în aşa fel încât să ne vedeţi. Prietena mea e o fată drăguţă. Domnul cu care erai ne-a observat pe amândouă şi ţi-a spus ceva măgulitor despre fetele din România, l-am auzit, îmi încordasem urechea atât de tare încât te puteam auzi respirând. Tu nu ştiu la ce te gândeai.

Am început iar să ies şi să te întâlnesc. Te vedeam mai cu seamă sâmbăta. Lucrai mult probabil în timpul săptămânii. Sâmbăta erai mereu cu câte-o femeie, ori cu câţiva prieteni, mereu aceiaşi. Acum ştiam precis unde mergeai cu femeile care-ţi plăceau. Cocktailuri la Katanga, plimbări la lacuri, seara la Teatrul de Comedie,

pe urmă la Cina sau în altă parte. La operă nu te duceai. O dată te-am văzut la Grădina zoologică. Duminică dimineaţă, într-un sfârşit de mai. Uneori nu-mi doream de loc să mă iubeşti. Vroiam numai să devin amanta ta. Aş fi ştiut după aceea să te fac să mă iubeşti.

Cred că nu trecea zi în care ceva să nu-mi amintească de tine. Uneori îţi vedeam maşina. Alteori întâlneam câte-un prieten de-al tău. Aflasem unde lucrezi, unde stai, ştiam totul despre ai tăi, am cunoscut o fostă colegă de liceu a fratelui tău, căreia fratele tău îi făcea curte.

Privindu-te de departe, mi se părea că eşti un bărbat foarte cald. Un bărbat care simte o femeie, care ştie s-o ghicească şi s-o ajute. Mă întrebam cât timp va mai trece până când o întâmplare sau alta ne va pune faţă-n faţă. Visul crescuse prea mult. Mă înăbuşea. Uneori ajungeam foarte aproape, mai lipsea o fracţiune de secundă, o mişcare, un cuvânt, pentru ca tu să întorci capul, să mă vezi, să mă placi, să mă legi de tine. Dar atunci mi se făcea mie frică şi fugeam.

Într-o seară am ieşit singură dintr-un cinematograf în care văzusem un film vechi şi foarte lacrimogen. Eram prost dispusă, fără să ştiu de ce. Ţi-am văzut maşina trasă lângă trotuar. Nu erai singur în ea. Sărutai o fată. În spate era un prieten al tău, cu altă fată. Şi ei se sărutau. Cred că veneaţi de undeva unde băuseţi ceva. Am fost cumplit de revoltată. Am simţit un imens dezgust pentru tine. Am simţit un şi mai mare dezgust pentru mine, şi asta pentru că primul meu impuls fusese să deschid uşa maşinii, s-o trag afară de păr pe fata care te săruta şi să mă aşez eu în locul ei. Stăteam lângă maşină şi vă priveam. Cred că am stat aşa destul de mult timp. Tu erai prea ocupat ca să-ţi dai seama că te priveam. Dar am plecat foarte uşurată. Îmi spuneam: “De data asta gata! De data asta sigur am terminat cu el!”

Şi iar nu te-am mai văzut foarte mult timp. Poate un an. Într-o zi te-am zărit prin geam în barul mic din Piaţa

Romană. Am intrat. Dar nu mi-am spus “Acum, ori niciodată”. Vroiam doar să te văd, fiindcă nu te mai văzusem de mult. Nu vroiam să-mi vorbeşti. Erai foarte trist şi cufundat în ale tale. Daca nu te-aş fi ştiut, aş fi crezut că dinadins nu te-ai uitat la mine când m-am aşezat la masa ta. Dar ştiam că aşa eşti tu. Am stat un sfert de oră faţă-n faţă şi nu mă săturam uitându-mă la tine. Îmi spuneam că totul s-a terminat. Pentru tine, chiar se terminase, fără să fi început. Eram convinsă că s-a terminat. De altfel, eu însămi hotărâsem că s-a terminat. Tocmai de aceea mă uitam la tine atât de lacom. Şi cu o anumită curiozitate. Acum, dacă se terminase, vroiam să-mi dau seama ce fusese cu adevărat. De ce fusesem atât de fascinată de tine, un bărbat prin nimic deosebit de alţii, potrivit de atrăgător, pe care nu-l auzisem spunând mai mult de zece fraze. Nu găseam într-adevăr niciun motiv şi mă bucuram că te văd, îmi era foarte dor de privirea ta, pe care tu niciodată n-ai aşezat-o pe mine decât întâmplător şi-n treacăt; ţineai ochii plecaţi; vroiam să te fac să-i ridici; nu ca să mă vezi; ca să te văd eu pe tine. Nu ştiam ce să fac ca să-ţi atrag atenţia. Masa era foarte mică, stăteam aproape nas în nas, mă aplecasem spre tine, am luat zahărul de la cafea şi l-am spart în dinţi cât am putut de zgomotos, dar erai atât de absorbit, încât n-ai auzit. Aş fi vrut să te trag de mânecă, ori să-ţi spun ceva, dar mi-era ruşine de băieţii ăia străini care stăteau cu noi la masă. Ai plecat. Am mers un timp pe stradă foarte aproape de tine. Îmi închipuiam că suntem împreună, că nu vorbim pentru că ne-am certat, că ne vom împăca acasă, printre sărutări. Tu mergeai, eu mergeam cât mai aproape de tine, tu eşti înalt şi ai pasul larg, dar şi eu sunt înaltă, şi eu pot merge repede. Te-ai oprit la colţul unei străzi, m-am oprit şi eu lângă tine, erau oameni în jur, m-am sprijinit de umărul tău, o clipă n-am mai existat. Apoi mi-am spus: “La ce bun?” Tu ai traversat, şi eu nu te-am urmat. Am rămas, ca un mal de

care se îndepărtează un vapor.

Inginerul lăsă capul pe spate şi închise ochii.

— Ce ai? Ţi-e rău?

— Dimpotrivă. Mi-e foarte bine. Mai departe.

— Te-am revăzut într-o zi când ai trecut pe lângă mine ca o săgeată. Fugeai ca un om urmărit.

— Mai departe.

— Paul mi-a spus că ai să vii într-o seară să stai de vorbă cu el. Mi-a spus să vin şi eu, dar nu chiar la început. Nu ştiu ce-a fost atunci în capul lui.

— Paul e puţin îndrăgostit de tine.

— Paul mi-e văr.

— Chiar dacă ţi-e văr. Verii nu se pot îndrăgosti?

— Ne ştim de mici.

— Nu-i niciun motiv.

— De ce nu deschizi ochii? Nici acum nu vrei să mă vezi?

— Vreau să te ascult.

— Nu ştiu ce-a vrut Paul. Când mi-a spus, m-am roşit toată. Atunci a zâmbit cu un zâmbet foarte rău. Niciodată nu l-am văzut înainte zâmbind cu o asemenea cruzime, el e un băiat bun la suflet. A zis: “Vino să-ţi vezi idolul. Ai să vezi ce e în stare să spună”. M-am supărat pe el. Dar de venit, tot am venit. Nu ştiu de ce vroia să mă convingă cu orice preţ că eşti un om lipsit de interes.

— Într-un fel, are dreptate. Nu sunt un om care prezintă mare interes. Nu pentru el, în orice caz, ori pentru prietenii lui. Nu mă pricep de loc la lucrurile la care se pricepe el. Sunt un om fără niciun talent.

— Şi?

— Uite, el are talent. El spune şi despre tine că ai talent. Asta ne deosebeşte, nu?

— Doamne, ce prostii! Oare există om care să ştie ce înseamnă talent?

— Eu nu ştiu în niciun caz.

— Taci. Paul e gelos, asta-i tot. Să ştii că a fost foarte

tulburat de ce i-ai spus în noaptea aia, când a venit la tine. Dar el are încă tot felul de copilării. Şi e prea vanitos. E atât de mândru că e scriitor, încât îşi închipuie că orice alt bărbat e foarte şters în comparaţie cu el. De altfel, ce importanţă are? Ţie puţin îţi pasă de asta, nu?

— În clipa asta nu-mi mai pasă decât de tine.

— Dă-mi să beau.

— Seara de atunci abia mi-o aduc aminte.

— Când am venit eu, vorbeai. Cred că de asta mă chemase Paul mai târziu. Ca să intru în mijlocul discuţiei şi să aud din prima clipă ce spui, ce păreri ai, cum ţi le exprimi. Vezi ce prost poate fi un om inteligent?

— Ce spuneam?

— Spuneai că vei muri curând.

— Ce-ai simţit?

— Am simţit prea multe ca să-mi pot da seama precis ce anume. Se răsturnau în mine toate lucrurile pe care le gândisem despre tine. Vorbeai foarte fluent, foarte logic, frumos chiar, erai atât de stăpân pe tine, m-am întrebat în prima clipă dacă spui adevărul. Aveai aceeaşi voce, cea pe care ţi-o ştiam, pe care ţi-o auzisem spunând nişte fleacuri. Erai tu. Nu erai tu. Erai chiar frumos vorbind despre tine şi despre moartea ta. Îmi plăceai foarte mult. Nu ştiu de ce. Toţi ceilalţi te ascultau atent. Erau mişcaţi de ce spuneai tu. Dar tu nu-i dispreţuiai. Le vorbeai cu multă încredere. Ca unor egali. Şi ei nu erau egali cu tine. Ei nu sunt egali cu tine, nu au fost nici măcar în clipa aceea. Tu însă le vorbeai din inimă, te frământai ca să fii înţeles. Ca un profesor preocupat să fie înţeles cum trebuie de elevii lui. Parcă le explicai principiul de funcţionare al unui motor şi cauza opririi lui. Se vedea că subiectul te preocupă, că-l cunoşti bine, că el te obsedează şi chiar ţi-a devenit favorit. Oricum, ei tot nu înţelegeau. Le vorbeai cu atâta forţă! Tu eşti un om de forţă, tu faci totul cu forţă, chiar şi când vei muri vei muri cu forţă.

— Acum mă simt foarte slab. Spune.

— Eram atât de uluită de ce auzeam şi vedeam, încât uitasem cu totul de mine, de iubirea mea pentru tine, de hotărârea mea. Ştirea morţii tale mi te înstrăinase într-un chip foarte ciudat. Tu nu te opreai din vorbit. Erai tot mai convingător. Erai admirabil. Îmi venea să strig: Te înşeli, ţi se pare, smulge-te din coşmar, cum poţi tu să mori?

Ai tăcut. Ai părut obosit de efort. Arătai foarte singur între toţi ceilalţi. Chiar şi prietenul tău nu părea să te fi înţeles. Te-ai ridicat să pleci. Mi-ai sărutat mâna. Am simţit că ieşi pe uşa dintre moartea ta şi viaţa mea. Am fost bolnavă săptămâni de zile. Restul îl ştii.

— Vreau să te sărut.

— Nu acum.

— Când?

— Arată-mi casa ta.

Inginerul se ridică, îşi lăsă paharul, îi întinse mâna. Ea i-o dădu imediat pe a ei. Se simţi mişcat.

— Asta e biroul meu, nu e prea interesant pentru tine.

— Tot ce e al tău e interesant pentru mine. Eu trebuie să adaug acum tot ce-am pierdut. Trebuie să recuperez în cea mai mare grabă. Dacă aş fi ştiut, aş fi dat buzna în viaţa ta mai demult. N-am ştiut. Asta e nenorocirea mea.

— N-ai ştiut ce?

— N-am ştiut că ai să mori atât de curând. Uneori mi se pare că fugi de mine ca un hoţ, că scapi de mine în moartea ta.

— Dumnezeule, Corina! Cum poţi vorbi asemenea nebunii?

— De ce nebunii? Tu mi-ai spus foarte sincer adineauri că de fapt nu ai nevoie de nimic. Cu toate că mori. Eu am nevoie de tine. Am o uriaşă nevoie de tine. Nu pot să te mint. Trebuie să mă ajuţi. Trebuie să încerci să mă mulţumeşti. Să mă saturi. Poate că ai să ai timp. Roagă-te lui Dumnezeu să ai timp. Am aflat de curând la ce liceu ai învăţat. Am făcut imposibilul ca să fiu angajată

profesoară de desen acolo. Am descoperit clasele în care ai învăţat. M-am aşezat în băncile în care ai stat tu. Unii profesori te mai ţin minte, alţii nu. Sunt prietenă cu cei care te ţin minte.

— Îţi place meseria asta? Mie mi s-a părut întotdeauna cea mai plicticoasă din lume.

— Nu-i adevărat. Copiii sunt foarte drăguţi. Şi foarte obositori. Când am un elev preferat, ştii ce fac cu el?

— Ce?

— Îl aşez în banca în care stăteai tu. De ce te-ai oprit? Arată-mi casa.

Ţinându-se de mână, trecură din cameră-n cameră, încet, plimbându-şi ochii peste tot. Corina se uita la toate ca şi cum ar fi vrut să le distrugă. Inginerul se uita şi el la toate şi i se părea schimbate într-un fel ciudat.

— Asta e bucătăria.

— Vreau să văd paharele din care bei, tacâmul cu care mănânci, solniţa din care îţi pui sare. Vreau să văd tot. Vreau să văd săpunul cu care te speli, vreau să văd pieptenele cu care te piepteni, acul cu care îţi coşi un nasture. Ştii să-ţi coşi un nasture? Am să-ţi rup nasturii ca să ţi-i pot coase eu pe toţi. Vreau să văd cămăşile pe care le îmbraci, cravatele pe care ţi le pui la gât. Vreau să văd toată casa, să nu-mi scape un centimetru din podeaua pe care-o calci!

— Şi ce mai vrei să vezi?

— Vreau să văd aerul pe care-l respiri. Vreau să-ţi văd inima bătând. Vreau să-ţi văd sufletul gol, să-ţi sărut sufletul gol! Vreau să văd cu ochii mei moartea ta! Vreau să mă lupt cu ea, s-o rog şi s-o înduplec!

— Corina! şopti el, înspăimântat de exaltarea ei.

— Ce ai aici?

— Tabloul ăsta? Nu ştiu de cine e. E cadoul unei mătuşi. Eram mic.

Peisaj pastoral cu maci mulţi şi un bătrân adormit sub cerul care apunea.

— E foarte urât, cum de-l poţi ţine pe perete? Bănuiam eu că n-ai niciun fel de gust la aşa ceva.

— Asta-i camera mea. Aici dorm.

Ea se uită la patul lui larg şi făcut cu grijă.

— Asta e patul pe care l-ai pregătit pentru noi?

— Da, suflă inginerul.

Ea privi iar patul, toată camera din jur, şarpele împărătesc între Adam şi Eva, în miezul raiului, pe inginer, iar patul.

— Ce e?

— Noi ne-am întâlnit într-un oraş, în oraşul ăsta, în care tu te-ai născut, în care poate că ai să mori. Ai fost bolnav în camera asta. Ai fost bolnav în patul ăsta. În patul ăsta ai căzut înjunghiat de vestea pe care ai aflat-o. Nu se poate aici. Eu nu pot.

— Unde, atunci?

— Oriunde vrei. Nu în patul ăsta, nu în casa asta, nu în oraşul ăsta.

— Unde-am putea merge?

— Alege tu locul. Mi-e indiferent.

— Vrei la mare?

— N-am mai văzut marea de mult. Nu ştiu. Unde te duci?

— La telefon.

Se aşează lângă telefon, iar ea se aşează strâns în braţele lui, şi inginerului îi tremură vocea când ceru Gara de Nord şi întrebă orele trenurilor spre litoral.

— E un tren la ora unu. Un tren de noapte. Ajungem dimineaţa. Cred că nu e grozav. Altul mai devreme nu e. Îl luăm?

— Da.

— Ar trebui să-mi fac bagajul.

— Vreau să ţi-l fac eu. Unde-ţi ţii hainele?

— Aici.

Inginerul comandă un taxi, apoi se aşează la masa de lucru şi scrise cu litere mari pe o foaie luată dintr-un bloc

de desen.

“DRAGĂ BIBI, PLEC LA MARE ÎN NOAPTEA ASTA CU TRENUL DE UNU. VOI AJUNGE MÂINE DIMINEAŢA. FĂ TOT POSIBILUL (DĂ O TELEGRAMĂ, VORBEŞTE LA TELEFON CU OAMENII PE CARE-I CUNOŞTI ETC.) CA SĂ-MI FACI ROST DE O CAMERĂ LA HOTEL LA MAMAIA. VREAU CÂND AJUNG LA OFICIUL TURISTIC SĂ O GĂSESC REŢINUTĂ PE NUMELE MEU. ARATĂ-MI CĂ EŞTI BĂIAT ÎNTREPRINZĂTOR. ÎŢI VOI TELEFONA MÂINE SEARĂ. SĂRUTĂRI.” Şi iscăli.

O puse în birou pe patul lui Bibi, ca s-o vadă mai repede. Aruncă ochii pe fereastră. Se vedea un taxi oprit lângă trotuar. Se gândi puţin, alese câteva mii de lei din pachetul de bani pe care i-l adusese Bibi, le puse pe scrisoare, renunţă să mai scrie un P.S., o chemă pe Corina, ea nu-i răspunse.

— Corina! strigă mai tare inginerul.

Vocea îi răsună în casa goală. Se repezi în camera lui.

Nu dispăruse. Era acolo. Îngenuncheată lângă o valiză deschisă, cu mâinile aşezate mângâietor pe maieurile şi cămăşile lui. Cu ochii mari plini de lacrimi mari.

— A venit maşina, îngăimă el.

Ea făcu un efort şi-i zâmbi printre lacrimi.

— O, atât de repede? Bine să ne grăbim. Uită-te şi spune-mi dacă ţi-am pus tot ce-ţi trebuie.

Se uită în valiză.

— Tot. Nu lipseşti decât tu. Haidem, e foarte târziu.

Un şofer cu cap de armean îi duse repede în noaptea caldă până la intrarea Forestierilor.

— Aşteaptă-mă, vin în cinci minute, spuse Corina, îi atinse mâna în întunericul maşinii, coborî.

— Unde mergeţi după aia? întrebă şoferul.

— La Gara de Nord.

Şoferul întoarse maşina cu botul spre Calea Moşilor. Neonul obosit al unei cârciumi însângera trotuarul.

Ferestrele dormeau. Cu pasul nesigur de alcool, trecu un cuplu deosebit: un negru şi o fată blondă.

Un negru şi o fată blondă. Da, Bucureştiul e plin de străini, popoarele se amestecă în el, cele dinăuntru şi din afară, armeanul ăsta de şofer, nas coroiat, păr orbitor, piept lat şi boltit, între alţi armeni, greci, ţigani, evrei, bulgari, mâine la Constanţa vom vedea şi turci. Toţi împreună, toate în bună pace, cum a dat Dumnezeu de mult.

Se uită prin geam, o văzu pe Corina sosind cu o valiză mai mare decât a lui, sări afară din maşină ca s-o ajute. I se păru că e grea valiza ei. Ori poate era atât de slăbit încât nu mai era în stare să ducă valiza unei femei?

— Ce-ai pus în ea de e aşa de grea?

— Grea? N-am pus decât câteva rochii, strictul necesar, n-am avut timp să-mi fac bagajele cum trebuie. Cred că mi-am uitat periuţa de dinţi.

— Nu face nimic, o să cumpărăm.

La gară, şoferul ajută la valize, primi bacşişul fără să mulţumească, dispăru. Gara era plină de lume. Găsiră cu greu ultimele bilete de clasa a doua la trenul lor, urcară, se aşezară alături. Inginerul puse capul pe umărul Corinei. Umăr fraged, dulce atingere a părului, ea îl mângâie pe obraz, era cald în compartiment, cineva stinse lumina, se simţi bine, adormi fără să mai aştepte smucitura trenului care se rupea din loc.

TRENUL, CEL MAI PROST TREN PE care l-ar fi putut lua, un personal de noapte, ales de oameni care vroiau să câştige o dimineaţă de concediu contra o noapte de voiaj, intră pe întuneric în judeţul Ialomiţa, trezi câmpia cu semnalul lui, arse iarba de pe marginea terasamentului, acea iarbă care creşte de ani de zile în respiraţia trenurilor, însufleţi gări de cărămidă roşie, cu petunii şi crăiţe, cu fântâni de piatra la care se apleacă să bea însetaţi ţărani şi soldaţi veniţi în permisie, cu barăci de lemn verde din care iese sau în care intră câte-un ceferist indiferent la goana plina de ochi omeneşti a trenului care trece pe lângă la fel de omeneştile lui nevoi, cu bănci pe care se tolăneşte în răcoarea nopţii câte-un tânăr într-un maiou soios, fără treabă, aşteptând sa-şi poată oferi serviciile ca hamal, ori câte-o femeie desculţă, strângând între picioare o boccea, toate sugerând o lume stagnantă, ca o balta care seacă. Câmpia e largă, noaptea împrospătează aerul mai mult decât în Bucureşti, se luminează foarte devreme, inginerul deschise ochii, simţi mirosul de tren, privi pe fereastră fără să ridice capul de pe umărul Corinei, văzu cum trenul sfârteca o staţie care se numea chiar Bărăganu, văzu că mai toţi moţăiau în jur, încercă să readoarmă.

Terenul trecea printre culturi drepte, care se desfăşurau şi se strângeau la loc, ca o armonică în perspectiva schimbătoare a ferestrei, ocolea puncte de salcâmi. Câmpia părea îngheţată, ceţuri uşoare întâmpinau trenul, un fior străbătu trupul inginerului.

Bărăganul atât de mare, văzu egal în dreapta şi stânga, prin cele două ferestre ale vagonului; dincolo de marginea lui era marginea pământului, marginea universului, iar trenul despica simetric această lume atât de simplă. Răsări la patru şi jumătate, puţin înainte de Feteşti, un soare imens ca un cataclism, ca o bombă atomică, pluti nefiresc la orizont, schimbă faţa tuturor lucrurilor, urcă, semăna a soare. Peisajul se schimbă, se simţi Dunărea, verdele de luncă spori, trenul traversa Borcea. Jos, în bălţi, sălciile păreau de aluminiu, frunzele lor sclipeau dur, ceaţă pe maluri, nişte bivoli sub pod, mici ca nişte jucării. Încă un pod. Valurile arhitecturii de fier spărgeau auzul. Podul cel mare. Fluviul ducea dedesubt un şlep cu steag unguresc, pe faleze sclipea soarele în spărturile galbene ale pietrei dezgolite de pomi, ceaţa îneca perspectiva în susul şi în josul apei. Dunărea era cafenie, părea foarte grea, de piatră, mişcarea ei uluia ochiul. Trenul îşi făcu loc printre dorobanţi, intră în Dobrogea, încetini pe un terasament pe care-l reparau muncitori în uniforme vechi, îşi reluă viteza, merse monoton printr-o fâşie de câmpie, terenul începu să se schimbe tot mai mult, în compartiment se trezi o familie de funcţionari cu doi copii, copiii făcură gălăgie, tatăl gras cârpi pe unul din ei, mama bondoacă ameninţă pe celălalt, inginerul ridică obrazul de pe umărul Corinei, o privi. Ea îi surâse încercănat.

— N-ai dormit?

— Ai dormit tu.

Închişi în compartimentul verzui, cu capul pe iniţialele Căilor Ferate scrise în pielea canapelei, aşezaţi în viteza trenului, fură luminaţi de soarele tot mai mare. Gările se înmulţeau. Gospodăriile, casele vorbeau despre un oraş. Se ridică şi ieşiră pe coridor, coborâră fereastra, se înviorară de briza trenului.

— Uite marea.

— Imposibil. Cum o să se vadă de-aici?

— Uite-o.

— Unde?

— Acolo, în dreapta. Deasupra copacilor. Uite-te bine.

Marginea copacilor şi a caselor sfârşea în cer. Dar, într-adevăr, până la cer mai era o dungă de un albastru mai întunecat, abia perceptibilă.

— Nu poate fi marea.

— Ce altceva ar putea fi?

Ea era. Se văzu brusc, într-o despicătură a malului. Era atât de albastră, încât făcea rău privirii. Ca un miraj. Dar un petrolier gros de tot, negru şi roşu, descărcat, muncindu-se spre port, convingea de realitatea mării.

Era şase şi ceva când coborâră la Constanţa, inginerul în urma Corinei, cu o valiză în fiecare mână. Era răcoare, aerul mirosea altfel, hainele lor bucureştene erau nepotrivite aici, le simţiră stânjenitoare, inginerul îşi lărgi cravata. Cu un taxi străbătură Constanţa veche şi nouă. Drumuri, poduri, întretăieri de şosele cu căi ferate, camioane pline, vagoane goale, macarale, semnale, felinare, depozite, magazii, comerţ şi producţie, blocuri noi şi fără haz, case vechi în seducătorul amestec al trecutului constănţean şi mangaliot, vile cu nume de femei de acum patruzeci de ani, cum e vremea pe aici?

— Frumos şi cald, de-aia e plin de lume, vine toţi – cu mic, cu mare, şi români şi străini, la Bucureşti tot cald, nu?Ei, nu-i rău să fie cald, mai ales vara, da dacă avem parte iar de secetă, ca anul trecut? Că dacă e secetă şi nu se face, degeaba ai maşini, de care scrie ei toată ziua la ziar. O cameră nu doriţi? Hotel? Vă duc eu şi la hotel. Staţi mult? Dacă vreţ să staţi şi mai încolo, când se mai termină sezonul, că n-o să aveţi bani să staţi numai la hotel, costă scump al dracului, veniţi la mine, o odăiţă – pahar, nu altceva, Panait mă cheamă Panait Stamatiadi, nevastă-mea găteşte ce n-aţi pomenit dumneavoastră, am şi telefon, stau unde-i zicea înainte Trei Papuci mă ştie toţi.

Soveja dormea încă. Tataia era plină de bărci negre întoarse cu fundul în sus pe mal. Încă puţină lume pe plajă, maniacii razelor ultraviolete. La oficiul turistic, inginerul îşi spuse numele, şi funcţionara se lumină imediat.

— Cum să nu, domnul inginer Pogoneanu ne-a telefonat, am reţinut o cameră la hotelul Perla.

Se urcară iar în taxiul care aştepta afară, merseră la hotel.

La opt şi jumătate erau complet instalaţi într-o cameră de la ultimul etaj, în care intra toată priveliştea mării, şi băiatul care adusese sus geamantanele căpătase câţiva lei şi închisese uşa în urma lui. Inginerul se uită nehotărât la Corina. Ea îşi desfăcuse valiza şi scotea din ea un costum de baie.

— Ce faci? Nu coborâm?

— Ba da, făcu el, fără să-şi dea: seama de ce-l supăra ideea acestei coborâri.

Ea se schimbă în cameră, el în baie. O găsi într-o rochie tropicală, de plajă, foarte scurtă şi fără mâneci.

Încuiară, coborâră, băură cafea cu chifle, traversară autostrada, îşi umplură pantofii de nisip, şi-i scoaseră, găsiră un loc, inginerul întinse un cearşaf, se întoarse, o văzu într-un bikini negru, care-i albea carnea şi mai tare. Uită ce făcea, o privi.

Avea un corp alb, puternic, de o sănătate copilărească. Cu mâini şi picioare mici. Un corp pe care privindu-l inginerul simţi că-şi pierde respiraţia. Pe carnea albă a coapsei, marginea costumului lăsa o umbră de păr puberal. Era zveltă şi în acelaşi timp plină. De o frăgezime atât de nevinovată, încât devenea puţin neruşinată. Şocat, privi în jur şi văzu alte corpuri goale, oameni cu expresii normale şi indiferente. Corina se aşeză, îşi prinse genunchii în inelul braţelor. Se aşeză lângă ea, îşi sprijini umărul de al ei, ea răspunse contactului lui.

Priviră marea.

Era puţin agitată sub soarele fierbinte, sub cerul fără nici un nor, sub aerul netulburat de vânt. O frământare a adâncului, o transmitere a unei îndepărtate furtuni? Valurile veneau, se spărgeau, piereau, reveneau, un zgomot atât de deosebit de oraşul părăsit cu, o noapte în urmă, de trenul care-i adusese. Un zgomot care aşeza în creier o mare linişte. Obrazul Corinei era alb de noaptea nedormită, la fel de alb ca tot corpul ei. Se uita în larg. Prin gratiile şuviţelor de păr, inginerul îi vedea ochiul imobil, genele lungi, nemişcate.

Un fum de vapor. Apoi puţin nor, crescând încet peste linia orizontului. Albastru. Verde. Din cauza soarelui, pescăruşii păreau când cenuşii, când roz. Sentiment îndepărtat de gravură, de carte de aventuri, de copilărie.

Plaja se umplea. În jur se vorbeau mai multe limbi. Soarele lovea în cap.

— Să mergem, în prima zi nu se stă mult, spuse Corina.

Traversară înapoi, luară cheia. Camera era plină de soare. Se putea face plajă şi pe balcon. Corina trase perdelele colorate. Se făcu un întuneric mediocru, cu umbre mişcătoare de teatru chinezesc pe pereţi. Atunci, ei se apropiară unul de altul şi se sărutară a doua oară. Lung de data asta, cu dorinţa unei cât mai adânci cunoaşteri, ea îi luă capul în mâini, îşi aşeză gura pe ochii lui, îi închise ochii, îşi purtă buzele pe faţa lui, îl cutremură tot.

Când deschise ochii, ea îl aştepta. Nu era destul de întuneric. O vedea foarte bine.

Era atât de emoţionat, încât ea îl ajută să se dezbrace. O dorea atât de mult, încât aproape nu era bun de nimic. Tremură ca de febră până se ascunse lângă ea în patul străin, îşi îngropă ochii în părul ei, obrazul în cuibul rotund al gâtului şi umărului, o simţi toată, se pierdu în ea, înnebuni. În mare înotau corpuri, pe asfalt treceau prin faţa hotelului automobile şi oameni, pe orizont treceau nave, pe cer se ducea soarele.

Spre prânz, marea se linişti cu totul. Fără valuri, mare de untdelemn, caldă. Respiraţia zilei bătea hotelurile. Rar se auzea fluierul unui salvamar. Îndrăgostiţii de soare mâncau pe plajă ouă tari, roşii încă nerotunjite bine, cireşe care începeau să se treacă. Copt de soare, ghiolul mirosea. În camere miroseau corpurile a piele arsă, a sare marină, amară, a viaţă fierbinte, împunsă de vară. Pescăruşii zburau fără răgaz de la ţărm spre larg şi înapoi. Lumina ireală a mării schimba lumea.

Tocmai când nimeni nu se aştepta, se înecă o fată tânără. Expertă înotătoare, venită tocmai din Danemarca aici, în grecimea pestriţă, ca să se bucure de soarele unui ţărm vestit. Era singură, nu o cunoştea nimeni. Un cârcel. Băieţii de la Salvamar o ajunseseră repede, o scoseseră din apă inertă. O ambulanţă o duse în goană la Constanţa. Dar era limpede, nu se mai putea face nimic.

Nu află de accident decât foarte puţină lume. Cei mai mulţi prânzeau ori se culcaseră. Turiştii nu trebuie demoralizaţi. Marea care o omorâse rămăsese la fel de frumoasă. Peste trei sferturi de oră, chiar puţinii care aflaseră vorbeau despre altceva. Pe plajă se auzeau şansonete şi bucăţi de jaz, transmise de postul staţiunii. Se povestea că în larg, câţiva înotători de clasă văzuseră nişte delfini.

Corpul Corinei mirosea tare a ce? A propria sa căldură, a aerul cu care se înconjura; a nimic, un tulburător nimic numai al ei? Inginerul dormi ciudat, un somn amestecat cu corpul ei. Se deştepta când şi când, se îngropa mai adânc lângă ea, îşi oprea suspinul de fericire, ca să n-o trezească din somn, readormea, se simţea în acelaşi timp foarte gol şi foarte plin. Se iubiseră furios şi de mai multe ori, dar oare el nu mai era cel de pe vremuri? Altfel îi lovea acum apropierea de o femeie, altfel o simţea până în adâncul întunecat al fiinţei. Poate fusese şi prea obosit,

fizic şi psihic; prea multe se întâmplaseră prea repede; orizontul lui se schimba mereu, certitudinile deveneau incerte, incertitudinile căpătau substanţă, reperele se mişcau mai iute decât el însuşi, puterile îi fuseseră depăşite. Se simţea ocrotit, sigur, liniştit? Mirosul corpului ei era un parfum alb, un parfum al unei extraordinare imaculări. Poate i se părea. Poate i se părea totul. Dar când ajungi să ţi se pară asemenea lucruri e semn că sfârşitul se apropie, şi când sfârşitul nu e departe, tot ce ţi se pare e de fapt absolut adevărat.

Puse cu o infinită precauţie picioarele pe parchet. Atât de încet, de parcă ori picioarele, ori parchetul ar fi fost de sticlă. Lumina diminuase prin perdelele colorate viu. Îşi văzu pantofii licărind negru lângă uşă. Călcă peste ei, intră în baia strâmtă. Şi aici – miros de plastic, de lemn nou, de loc şi vopsele aromate. Îşi încadră figura în geamul strâmt. Ghiolul la stânga, marea la dreapta, asfinţind amândouă la fel de albastru, între ele fâşia strâmtă de nisip, cu pomişorii pitici plantaţi de curând, cu pomii bătrâni, dinainte de război, cu plaja, automobilele, cutiile hotelurilor, umbrelele de soare vărgate, restaurantul în formă de moschee, păsările, şi el.

Cu faţa suptă în fereastra mică şi pătrată, cu ochii duşi, uitând de tot corpul lui, se simţi pe marginea leşinului, căderii, sfârşitului, îi fu groază. O groază adevărată, groaza de a nu se mai putea întoarce în cameră, de a nu muri la picioarele patului, ci aici, pe cimentul cadrilat, lângă cada rece. Mârâi feroce spre cerul asfinţitor:

— Nu, încă nu, mai am, nu veni, LASĂ-MA!

Răul trecu. Se desprinse de fereastră, se spălă cu mâini tremurânde, bău apă, se aşeză gol cum era pe marginea băii, faianţa rece îl făcu să tresară. Slăbiciunea sosi iar.

— Lasă-mă, aşteaptă, încă puţin!

Se temu să nu-şi piardă echilibrul, să nu cadă pe spate în cadă, să se lovească la cap. Se aplecă în faţă, se uită dureros la covoraşul de plastic de sub chiuvetă. Foarte

încet, îşi reveni.

În patul alb, Corina făcea o pată brună, prelungă. Faţa îi era ascunsă sub un braţ şi sub părul desfăcut. Îngenunche lângă pat, înclină capul, îi căută gura sub braţul îndoit, printre şuviţele de păr. Părea adormită. Dar când o sărută, ea încolăci braţul în jurul gâtului lui, îl apropie de ea, îl prinse, tot fără să deschidă ochii. El îi cedă. Respiraţiile lor se amestecară. Îl întrebă la ureche, încet şi şuierător

— La ce te gândeşti?

— La tine.

— Gândeşte-te la mine. Aşa. Nu te gândi decât la mine. Să nu-ţi pese de altceva.

— Nu mă gândesc decât la tine. Nu-mi pasă de altceva.

— Jură că nu-ţi pasă, jură că te gândeşti numai la mine, că ai uitat totul în afară de mine, jură, jură!

— Jur. Doar la tine. Am uitat totul. Afară de tine.

Cearşaful se udase de transpiraţia lor, pernele zburaseră din pat. Inginerul îşi simţea inima rupându-se de efort, era foarte bine aşa, o moarte frumoasă, moartea pe buzele ei. Braţele lor erau atât de strânse în jurul corpului celuilalt, încât o durere surdă pulsa în omoplaţi, în umeri, în coaste, în încheieturile mâinilor. — Nu te gândi decât la mine. — Numai la tine. — Nu te gândi că vei muri. Nu-mi pasă că vei muri. Gândeşte-te numai la mine. Acum nu exist decât eu. — TU. — EU. — TU. — AŞA! IUBITULE!

Încercă să-i vadă faţa, dar afară se întunecase prea tare. Îi căută strălucirea ochilor; nu văzu nimic, îi ţinea închişi. Ea îi trase capul spre pieptul ei, îi strivi obrazul de sânul ei, îl strânse într-o convulsie dementă, el îi răspunse cât putu mai tare, strânsoarea ei crescu el făcu un efort mai mare, cu teama că nu o va putea învinge, îi rupse corpul cu o singură mişcare; ea ţipă şi-i dădu drumul, un leşin tulbure şi împăcat curse între ei; căldura mirositoare a corpurilor lor umpluse camera; în deschizătura dintre

perdele clipi o stea ca un ochi; niciun gând, numai tremurul muşchilor, remisiunea şovăitoare ca o ieşire din ceaţă. Ea îl săruta tot, îl mângâia, îl aducea la viaţă, el surâdea în întunericul patului, incapabil de un gest sau un sunet. Pentru că era sfârşit, pentru că nu mai putea răspunde atingerilor, mâinile ei îl chinuiau acum şi mai tare. Ea aprinse lumina, se mişcă goală prin cameră, îi aduse apă, îi zâmbi.

Inginerul nu-şi mai simţea genunchii. Coborî ca în vis, la braţul ei. În ascensor o privea cu coada ochiului. Era radioasă. Telefonară la Bucureşti, şi Bibi, care stătea lângă telefon, sări imediat şi răspunse.

— Totul e-n ordine, fii liniştit!

— Slavă Domnului! Cameră ţi-au dat? Am vorbit azi-dimineaţă la telefon, nu cu mult înainte să ajungi tu, probabil.

— Da, una cu vedere la mare, mersi, ai fost foarte drăguţ.

— Ce drăguţ, mă, fii serios! De ce nu m-ai anunţat dinainte, să fi venit şi eu? Oricum, cunosc Constanţa şi litoralul mai bine, îi ştiu pe toţi tipii de peste tot, aş fi putut să-ţi fiu de folos.

— Nu, nu, stai mai bine în Bucureşti, profită de o mică vacanţă, vroiam să fiu singur, e mai bine aşa.

— Nu te-aş fi plictisit dacă veneam. Puteam chiar să nu ne vedem.

— Ei, asta-i bună, atunci, ce sens ar fi avut? Hai, lasă fleacurile, ascultă ce-ti spun eu.

— Să nu viu pe la voi, aşa, o zi, două? N-ai nevoie de maşină?

— Dacă vrei, la sfârşitul săptămânii viitoare, dar să nu stai mai mult.

— *Week-end*-ul, şi gata.

— Perfect. Auzi, Bibi?

— Aud, ce e?

— Nu veni singur.

— De ce? A, mă rog, pot veni cu o fată.
— Aşa.
— Altceva nou?
— Ai dat de banii ăia?
— Da. Aoleo! Ascultă! Răspunde-mi cu da şi nu.
— Ce e?
— Corina e lângă tine?
— Da.
— Aude ce-ţi spun cu?
— Nu.
— Bine. A venit azi-dimineaţă Paul Plopescu pe-aici. A făcut scandal. Nu prea am înţeles ce vroia.
— Şi?...
— Şi nimic. A fost foarte obraznic şi l-am ameninţat că-l dau afară. S-a potolit. A întrebat unde aţi plecat.
— Şi?...
— I-am spus că nu ştiu, şi că dacă ştiam, tot nu-i spuneam.
— Eşti băiat deştept.
— Cum te simţi?
— Fericit.
— Poftim?
— Fericit.
— Cum fericit?
— Fericit, mă, nu ştii ce-i aia fericit?
— Ba da, ba da, sigur. Ai băut ceva?
— Hai că eşti prost, salut, ne vedem săptămâna viitoare – şi-i dădu numele hotelului şi numărul camerei.

Plăti convorbirea şi se întoarse spre ea. Îi zâmbi strălucitor, ca un copil într-un vis frumos, ochii îi erau umezi, obrajii roşii şi plini, toate trăsăturile foarte destinse, arăta bine, îmbrăţişările n-o desfigurau, cum se întâmplă cu alte femei; dimpotrivă. Se aplecă şi o sărută lângă ureche, fără să-i pese de domnişoarele de la recepţie, de lumea din hol, de bărbaţii de la bar care-i vedeau prin uşile mari de sticlă.

— Mi-e foame, spuse ea.

— Mergem să mâncăm.

Ieşiră. Marea mirosea tare. Era tot cald, mult mai cald decât se întâmplă de obicei înainte de mijlocul sezonului. Merseră lipiţi pe trotuarul autostradei, cu hotelurile în stânga şi marea în dreapta, spre Rex. Inginerul o ţinea strâns de talie şi-i simţea şoldul rotunjindu-se în mers o dată cu al lui. Treceau pe lângă ei automobile sport, unele numai cu două locuri, cu numere străine. Gălăgia motoarelor lor vorbea de o putere mare, veselă, neruşinată, trăind o viaţă fără legi, obişnuită să nu dea socoteală nimănui. Depăşeau restaurante pline, părând de departe inundate de o spumă ciudată: părul luminat în plin al neamurilor blonde care mâncau la mese —cehi, nemţi, suedezi olandezi.

Se aşezară. Se auzea marea între zgomotele cuţitelor şi furculiţelor. Repede, nu se mai auzi nimic altceva, pentru că începu o orchestră, începu o dizeuză focoasă cu sprâncene groase şi picioare puţin cam scurte, care scâlcia o melodie străină, pentru beneficiul turiştilor germani, cei mai numeroşi în local şi pe toată coasta. Mâncară amândoi mult şi cu poftă, băură bere blondă. Deasupra lor atârna o creangă a unei sălcii mari. Undeva în salcie era ascuns un bec roşu. Se uită în sus, văzu printre frunzele roşii de lumina teatrală câteva stele adevărate. Căută mirosul mării, deasupra mirosului de mâncare, de oameni. Corina se rezemase în fotoliul de paie şi-l privea ţintă. Fixitatea ochilor ei era însă liniştită, netedă. Îi cuprindea pe amândoi un somn cu ochii deschişi. Era prea multă viaţă în jur.

Se duseră pe ţărm. În spate, zgomotul şi muzica păliră, rămase din ele un ecou nesigur, aproape o închipuire. Marea venea spre ei cu frunţile albe ale valurilor. Făcea mai mult zgomot acum. Se aşezară pe nisip.

La extrema dreaptă – un far. La extrema stângă – altul. Nu luminau la fel de des. Uneori se potriveau: apoi se

despărţeau iar; şi iar se întâlneau. Nicio lumină pe mare. Apa era neagră, spuma era violetă. O senzaţie geologică. Inginerul se uită drept în faţa lui. Întunericul cerului se topea în întunericul apei. Zgomotul de timp spărgându-se mereu pe mal, fiecare val absolut asemănător cu celălalt, absolut deosebit de celălalt. Timp mârâind duşmănos şi expirând pe nisip.

Născându-se iar, murind iar. Ca un om. Cine ştie?! Mâine dimineaţă nu mai răsare soarele.

Tot cald era nisipul. Abia acum aerul se răcorea puţin. Răchita care mărginea plaja foşni în spatele lor. Inginerul se lăsă pe spate. Fără să-i pese, îşi culcă umerii şi capul în nisip. Simţi nisipul sub ceafă, în păr, mişcă din cap, ca să-şi modeleze perna. Desfăcu braţele.

Stelele îi cădeau în ochi. Erau foarte mari. Înspăimântătoare. I se păru că vin toate deodată spre el, crescând alături în spaţiu, gata să nu mai încapă, să-şi unească lumina într-un imens alb, care să-l ardă tot, să nu lase din el nici măcar cenuşa. Dar nu veneau ele. El cădea în lumina lor, târând după el pământul, pământul lipit în spinarea lui ca o cocoaşă.

Între stele şi el, Corina se aplecă şi-l sărută.

— Hai.

Nu. Aveau răbdare să meargă omeneşte. Fugiră de mână, obositor prin nisipul care-i dezechilibra, le pătrundea în pantofi, foşnind neplăcut, călcară pe asfalt, fugiră mai repede, intrară alergând în hotel, urcară la ei, ajunseră, căzură unul în celălalt, uitară.

Trecuse de unu noaptea când simţi că ea adoarme. Se duse să se spele, clătinându-se din nou. Se văzu verde în oglindă. Nu-şi mai simţea nicio parte a trupului. Urina cu durere. Făcu un duş, îşi cufundă capul în apă rece.

Privi de la fereastra băii. Dar nu se vedea mare lucru. Îşi puse halatul, ieşi fără zgomot, urcă pe terasa de pe acoperiş.

Mai erau oameni care nu se culcaseră. Se vedeau puncte de ţigări, se auzeau gâlgâituri, ciocniri de sticle, râsete. Stătu pe un şezlong. Stele în cer, becuri risipite mirific pe ţărm, înmulţindu-se spre Constanţa. Curios: ghiolul şi marea parcă se deosebeau mai bine acum, noaptea, decât ziua. Marea răsuna, spuma i se vedea. Ghiolul era liniştit; pe suprafaţa lui luminile găseau răsfrângere.

Era răcoare. Spre ziuă va fi chiar puţin frig. Coborî, pentru ca să nu adoarmă în şezlong. Camera i se păru insuportabil de caldă. Corpul Corinei frigea. Se temu că nu va dormi şi căzu imediat într-un somn mortal.

A doua zi, marea era smarald. Un verde imposibil, absurd, cum nu poate produce decât natura. Tot foarte cald, încă din primele ore ale dimineţii. Sosi în autobuze un val nou de turişti. Pe la douăsprezece, chiar şi cei care se culcaseră în zori fură nevoiţi să se trezească. Zgomotul era al unui elicopter care se învârtea deasupra staţiunii, ca o insectă monstruoasă, uneori atât de jos încât cei care făceau plajă pe acoperişurile hotelurilor se speriau. Un elicopter militar, pus la dispoziţia unui grup de cineaşti sosiţi tocmai de la Bucureşti, grăbiră să tragă un film publicitar nemaipomenit, în culori, despre frumuseţile patriei.

NU EXISTĂ PRIVELIŞTE NESCHIMBĂ-toare. Dar mai ales marea. Neaşteptat, urmară două zile de ploaie. Aburi se înălţau deasupra plăjii ude. Ceaţă dimineaţa, seara. Marea era cenuşie ca o perlă. Valuri înalte, straturi de alge negre aruncate pe ţărm, firele ploii bătând în asfalt, în automobilele închise, în pereţii blocurilor, în nisip, în valuri. Nu mai era cald. Mergeau pe plajă cu părul plin de apă, cu umerii sub haina de ploaie a inginerului. În larg nu se vedea, ceaţa coborâse mult linia orizontului, valuri mari, urlătoare, soseau de foarte aproape, din nimic. Păsările mării nu sufereau de vreme. Prin uşile de sticlă ale hotelurilor, popoarele blonde priveau plaja cu pahare de coniac în mâini, îşi aminteau de ţărmurile lor. În camere, ferestrele lăsate deschise aduceau o răcoare de munte, umezeau paturile. În noaptea de joi spre vineri, vântul gemu atât de tare, încât nimeni nu dormi. Pe fereastră, marea era neagră, violacee, verzuie pe măsură ce se lumina. Era ultima răbufnire. La prânz ieşi soarele.

Sâmbăta dimineaţă – senin de vis. Pescăruşii păreau tăiaţi în cer, copacii se scuturaseră de ploaie, florile se deschideau iar în straturile de la marginea trotuarelor, marea înnebunea ochii, şi cine se dădea jos zâmbitor din automobil în faţa hotelului, îmbrăcat într-un sacou albastru cu nasturi de metal, pantaloni albi şi o şapcă neagră de căpitan de vapor, dacă nu chiar Bibi? Inginerul şi el se sărutară, râzând şi punându-şi întrebări al căror răspuns nu-l aşteptau.

— Ce făceaţi?

— Ne duceam pe plajă. Hai!

— Stai numai puţin, eu şi Mihaela n-am mâncat nimic, ne e foame, eu am plecat din Bucureşti în zori, am trecut pe la Constanţa pe la ea şi am luat-o din pat, nici măcar o cafea n-am pus în gură, se poate mânca aici, nu?

— Fireşte.

Inginerul sărută mâna unei fete plinuţe, toată numai piept, şolduri şi fese, care coborâse din maşină în urma lui Bibi; îşi aminti, sărutându-i mâna, că el însuşi îi recomandase lui Bibi să nu vină singur, apoi mai vag că parcă Bibi îi vorbise o dată de o prietenă a lui de la Constanţa care se numea chiar Mihaela. Se uită cu nelinişte la Corina, ca să vadă dacă pe faţa ei nu se zugrăveşte vreo neplăcere. Dar ea îi întinse mâna cu graţie lui Bibi, ca unui vechi prieten şi al ei, apoi se saluta cordial cu fata cea durdulie.

Bibi se declară obosit de drum.

— Poate că vrei să te întinzi niţel la noi, să aţipeşti un ceas.

— Ei, aş! Cum o să pierd vremea când avem noroc de o zi ca asta? Să beau numai o cafea neagră, şi sunt ca renăscut!

Şi bău într-adevăr o cafea neagră mare, cu un cotlet şi două sticle de bere alături. Stăteau la o masă prea mică pentru patru, fiecare pereche faţă-n faţă. Fata plinuţă mâncă şi ea o jumătate de duzină de sandvişuri cu unt şi cu miere. Printre capetele lor aplecate înfometat spre farfurii, Corina şi inginerul se uitau unul la altul şi-şi zâmbeau.

— Hai să-i tragem o partidă ca pe vremuri! propunea Bibi.

— Perfect.

— Dar mă laşi pe mine s-o organizez, nu? Bine. Unde facem plajă azi? Nu aici, nisipul e ud, am văzut adineauri.

— Atunci, unde să mergem?

— Mergem mai la sud, la Vamă, de pildă. Stăm toată

dimineaţa. Ne întoarcem, mâncăm la Constanţa. Venim aici, dormim niţel, seara dansăm undeva.

— La bar! La bar! aplauda Mihaela cu entuziasm.

— Foarte bine. Şi mâine?

— Mâine? Mâine facem plajă aici, o să se mai usuce până atunci. Dar nu stăm mult – o oră, două. Pe urmă, mergem la Istria. Seara vedem un film la Constanţa.

— Seara eu nu pot, anunţă Mihaela.

— De ce nu poţi?

— Sunt invitată la masă la o mătuşă a mea.

— Foarte bine, o să...

— Cum foarte bine?

— Stai, dragă, lasă-mă să termin. Te duci la mătuşa ta, la masă. Şi venim şi noi. Nu e bine aşa?

— Bibi, fii serios, cum o să mergem toţi? făcu inginerul.

— De ce nu? Coana Caliopi o să fie încântată, o ştiu eu, se prăpădeşte după tineret, mai ales după mine! Şi găteşte...! Gata, s-a aranjat, Mihaela, îi dai azi un telefon şi-i spui să mai pună nişte tacâmuri! Îi spui că aduc eu un vin grozav. Când o să audă nenea Nicu de vin! Numai că o să trebuiască să înghiţiţi nişte amintiri, nenea Nicu nu poate fără amintiri. Dar povesteşte cu haz, o să vedeţi că o să vă placă. Meştere, plata, suntem foarte grăbiţi!

Ieşiră, Bibi îşi aminti ceva, fugi înapoi, reapăru cu o sticla de votcă. Aşa, ca să fie. Aruncară câteva haine în maşină, porniră. Pe locurile din spate, scuturaţi de virajele lui Bibi, inginerul se întoarse spre Corina, o sărută, o întrebă din ochi dacă totul e în regulă. Ea închise scurt ochii, în semn că da. Vâjâiră prin Constanţa, ieşiră în şosea, Agigea, Lazu, Eforie, apoi întinderea mai lungă spre Mangalia. Tichiile roşii ale caselor, lanurile, viile, multe vii, pe araci înalţi şi groşi, ca nişte stâlpi, salcâmii, din când în când vile izolate, şoseaua se apropia de mare, albastrul se vedea, apoi se depărta iar, urca un deal, îl cobora, urca alt deal, camioane-frigorifer, mari de tot, cu lapte ori cu fructe, rămâneau în urma lor, Bibi, dispus,

anunţă că va cânta. Dar că nu poate cânta decât împreună cu Mihaela. Ea se codi, el o rugă, ea se învoi, cântară împreună, erau nepotriviţi şi foarte comici. Bibi sucea savant volanul, umplea maşina cu vocea, era irezistibil, inginerului îi venea să se prăpădească de râs, se uită la Corina şi văzu că şi ea râde. Bibi cerea sticla de votcă. Ameninţa că nu mai conduce.

— Bine, dar numai o picătură, făcu inginerul, şi i-o întinse, deschisă, iar Bibi, fără să ia mâinile de pe volan, dădu capul pe spate să soarbă. Cât pe-aci să intre într-un stâlp. Fetele ţipară. Bibi opri ca să-şi vină în fire, se îneca, inginerul îl lovi tare între omoplaţi, porniră iar, merseră cu zece pe oră, ţipând şi certându-se, în fine, ajunseră la Mangalia, şi Bibi se dădu jos să cumpere ţigări. La drum. Aveau noroc, podul nu era desfăcut, intrară în 2 Mai, pe şosea se vedeau copii de lipoveni atât de blonzi încât păreau că poartă peruci, artişti bărboşi şi zdrenţăroşi, plecaţi cu sacoşe la Mangalia după cumpărături, se încrucişară cu o căruţă mititică la care era înhămat un măgar, apoi depăşiră un convoi de tractoare rablagite care se îndreptau şi ele spre sud. Între două coline, aşezată în golful inegal, ascunsă sub salcâmi mari, între mare şi câmpia vălurită de grâu, Vama Veche, cu casele sărace, gardurile de piatră şi lut, praful uliţelor, Bibi intră cu maşina pe plajă, scrâşni cu roţile în nisip. Nu era lume. În stânga, într-un golfuleţ, se vedeau siluete goale cu totul, oameni care făceau nudism pentru că erau prea departe ca să poată fi recunoscuţi. Marea liberă, faleza roşcată, se dezbrăcară, Bibi şi Mihaela se repeziră imediat în apă. Corina îşi pusese o pălărie de soare foarte mare, şi ochii nu i se vedeau de sub ea.

— Ţi-e bine?

— Da, da.

Era el îngrijorat de sănătatea ei, de nervii ei. Pentru că bănuia că de fapt ea se stăpâneşte cu mare greutate, pentru că simţea sub vocea ei destinsă şi palidă lucrătura

înceată şi sigură a unui gând, mereu acelaşi. Ea se întinse pe cearşaf, cu faţa-n sus, umbrindu-şi ochii cu pălăria de pai. Corpul ei era somnolent, mai bronzat decât al lui. Nu-şi dădea seama ce-i place la ea, poate faptul că, la urma urmei, el îi plăcea ei. Nu-şi dădea seama ce iubeşte în ea, poate tocmai iubirea ei pentru el, faptul că era el însuşi iubit. Când o dorea, nuditatea ei i se părea plină de surprize, o căuta atât de tare încât ar fi vrut să poată înconjura tot corpul ei cu al lui. Apoi actul, întotdeauna prea scurt ca să poţi înţelege ceea ce carnea înţelege atât de uşor, ştie atât de bine, nu uită nicio clipă, până-n fiorul morţii. Pe urmă oboseala melancolică, şi trupurile care rămân tot ele, tot închise, tot nedescoperite, neepuizate, deşi s-au atins, senzaţia duplice, satisfacţia şi nesaţul, foamea minţită numai cu pâine şi apă, conştiinţa care nu poate fi ucisă cu niciun chip, imposibilitatea rătăcirii în sine sau în celălalt, trezia, să auzi fiecare oftat care-ţi scapă, să fii sincer şi să-ţi dai seama că eşti sincer, să alungi din minte sfârşitul, lăsându-l mereu acolo, la locul lui, loc pe care şi l-a câştigat prin luptă şi înţelege să şi-l păstreze.

Ce se întâmplase cu ea înainte de a se întâlni, atunci, la logodna uitată? Ce bărbat se plimbase ca un stăpân prin viaţa ei, măsurând-o cu pasul, cu mâinile în buzunare, cu buzele mişcate intr-un zâmbet sigur de sine, cu privirea golită de orice grijă? Dar poate niciunul, poate nimeni – şi de altfel, ce importanţă avea? Îşi imagina cât de preocupat ar fi fost, în condiţii normale, de trecutul ei. Ei, da. Şi acum?... Ar fi vrut s-o uzeze el, numai el, pe această femeie de nici treizeci de ani, tânără, prea tânără, care va rămâne întreagă în urma lui, întreagă, sănătoasă, frumoasă, supusă tinereţii şi sănătăţii ei. Să se mărite, să nască. Bibi şi Mihaela umpleau dimineaţa cu ţipetele lor. Ieşeau din apă, stropindu-se, întâi Bibi, musculos ca Hercule, apoi Mihaela, cu coapsele ei rotunde cu sânii ei ca nişte bombe, toată o bombă de sex,

amândoi cădeau cu răsuflarea tăiată pe cearşaf, se întindeau spre sticla de votcă.

— E bună apa?

— Grozavă, du-te să vezi.

Pe plajă se făcuse foarte cald. Dar, ajuns la marginea ei, inginerul se zgribuli de atingerea primului val, îşi făcu curaj, intră, sări deodată şi se scufundă cu totul, înotă cu capul sub apă, tremurând interior de răceala ei, nu scoase capul să respire decât când simţi că-i plesneşte pieptul, îl lăsă imediat iar în apă. Apa era foarte rece. O răcise ploaia. Fundul era tulbure, îl tulburaseră valurile. Înotă cu ochii deschişi, dar nu vedea decât o ceaţă verde, groasă, mişcată vâscos de valuri. Pe măsură ce înainta, se obişnuia cu apa, se răcorea, era bine, deodată intră într-un curent mai rece, frisonul aproape îi strică mişcările, înotă cu efort, simţind impulsul să se oprească, să se strângă de frig. Se întoarse pe spate şi făcu pluta, încălzit pe obraji de soare. Erau valuri mici, dar unul îi intră în gură, înghiţi apa scârboasă, se scutură dezgustat, înotă grăbit înapoi. Acum, apa se încălzea, lângă ţărm era dezagreabil de caldă. Ieşi şi merse drept la sticla de votcă.

— Bună apa?

Se scutură de gustul mării. Gust nefiresc, otrăvit; visul din copilărie al unei mări dulci, în care să înoţi şi să bei în acelaşi timp, să-ţi potoleşti setea întregii vieţi, să nu te poţi îneca; dulce şi votca asta, să ne înecăm în ea, să cădem sub soare, cu faţa-n sus, să ne coacem pleoapele în focul lui, pielea arde la fel pe corpul tuturor, întinde mâna, corpul femeii de lângă tine nu s-a topit în mare ca un miraj, bucură-te că ţi-a rămas, apropie-te de el, ai noroc, nu poţi pieri atâta vreme cât sunt de faţă prietenii.

Adormi, Corina se ridică, îi acoperi faţa cu pălăria ei, Bibi o privi mirat.

— Credeam că erai aţipită.

— Nu.

— Cum îi e?

— Cum îl vezi.

Mihaela se uită la ei doi cu ochii rotunzi de curiozitate. Deschise gura să se amestece, să întrebe, să nu rămână în afara problemei. Dar Bibi o privi, şi ea închise gura la loc şi se jucă cu ochelarii de soare.

Corina şi Bibi nu se cunoscuseră de loc. Înainte. Acum se simţeau foarte prieteni. Îşi vorbeau cu multă familiaritate, şi asta le făcea plăcere. Se simţeau amândoi mai apropiaţi de bărbatul slab care dormea pe nisip, nu departe de ei, cu chipul ascuns de pălăria femeiască de pai. Vorbeau despre el şi se simţeau bine, încălziţi sufleteşte, fiecare în felul lui, chiar dacă erau foarte trişti, chiar dacă trăiau o tragedie. Erau prieteni pentru că amândoi îl iubeau pe el.

— Nu crezi că soarele poate să-i facă rău?

— Cred că trebuie să-l trezesc din somn. Întinde cortul.

Bibi plecă să caute o piatră în formă de ciocan; Mihaela fugi la maşină, să scoată sandvişurile şi termosul cu apă minerală rece. Corina îl trezi pe inginer.

Ridicară cortul vărgat, se aşezară sub el, mâncară uitându-se la mare. O adiere de vânt se simţea sub cort. Înceta îndată ce ieşeai din el, în soare. Marea lua ochii, topea minţile, spăla creierul de amintiri, marea era totul.

Pe la patru şi jumătate se săturară de plajă. Pe Mihaela o durea capul de soare. Le era foame, le era sete, nu mai aveau nimic, se îndreptară spre maşină. Inginerul, toropit de soare, nu vroia să se îmbrace.

— Vreau să rămân în costum, costumul meu s-a uscat.

— Ne vede un miliţian mai deştept şi încasăm o amendă. Nu fii copil!

Corina îi ţinu cearşaful în jurul şoldurilor. Se schimbă, se urcă ultimul în maşină. Coborâră toate ferestrele. Aerul repede care intra prin ele era însă tot cald. Mai bine fără lovitura lui. Le închiseră.

Înfometat, Bibi vroia la Mangalia. Inginerul susţinea Constanţa. Fetele îl sprijiniră. Constanţa se impuse. Ajunseră, şi Bibi vru să oprească la un restaurant din centru, dar inginerul ţinu morţiş la Cazino.

— Mai mult ca sigur că e închis, ăştia lucrează seara.

— Te duci la director şi-i spui să ne pună o masă, parcă ziceai că tu cunoşti pe toată lumea de-aici.

— Sigur că cunosc pe toată lumea.

— Atunci, dă-i drumul, vreau să văd cât de bine o cunoşti.

Destul de contrariat, Bibi îi lăsă să aştepte în maşină.

Fetele, obosite, tăceau. Aşteptară un sfert de oră. Deodată, Bibi reapăru zâmbind.

— Gata, s-a aranjat, duceţi-vă înainte, eu rămân să încui.

O masă pe terasă, cum şi-o dorise inginerul, sub o umbrelă de pânză, sub pescăruşi, cu valurile bubuind la picioare. Peste dig se vedeau siluetele portului. Se auzea sirena mică, sacadată şi urâtă, ca un buldog, a unui remorcher. Lumina aprindea vinul în pahare. Un vas alb intra în port, şi băieţii se contraziceau dacă e sau nu e Transilvania.

— Nu poate fi Transilvania, Transilvania e mai mare.

— Să mergem pe dig, să vedem.

La cafea erau cu toţii foarte toropiţi. Inginerul ţinea morţiş să meargă să vadă dacă e Transilvania.

— Lasă, frate, ce sunt copilăriile astea, eu nu mai pot, sunt frânt, e Transilvania, e orice vrei tu, hai să mergem să ne culcăm.

— Ne face bine puţină mişcare după masă.

Îi târî după el pe dig. Valurile crescuseră, îi stropeau spărgându-se în stânga lor, erau ameţiţi după masă şi vin, Bibi făcu un pas greşit, cât pe-aci să se ducă în mare cu capul înainte, inginerul îl apucă de braţ şi-l opri. Se luară de mâini. Erau vase multe, încărcau, descărcau, pavilioanele murdare se mişcau, literele gălbui pe

flancurile întunecate se citeau, porturi ale lumii, ţări neştiute, nume care duc cu gândul. Fetele se descălţară. Pescăruşii zburau jos, de-a curmezişul digului, zăpăcindu-i mai tare. Inginerul îşi simţea şi el oboseala, se încăpăţâna, vedea apa lângă el, îşi dădea seama că unul dintre ei ar putea aluneca pe piatra îngustă, ar putea cădea, şi totuşi gândul nu-şi făcea efectul, el nu dădea semnalul de întoarcere, îşi muncea înainte membrele grele de oboseală, încotro? Un fenomen ciudat: către sfârşit, digul era plin de buburuzi. Întâi câte unul, perechi, grupuri, tot mai mulţi, pete roşii de buburuzi pe albul digului. Nu zburau. Îi adusese vântul? Păreau amorţiţi. Bibi călcă câţiva, Mihaela ţipă, Bibi îşi luă seama, începu să-i ocolească, apropiindu-se primejdios de marginea digului. Ce căutau aici, înconjuraţi de mare, gândăceii ăştia de câmp şi de pădurice, roşii cu şapte puncte negre? Inginerul îi privea şi râdea prosteşte, fără să ghicească un sens, ajunseră pe platforma pătrată care termina digul, se aşezară pe jos, epuizaţi, sprijinindu-se spate la spate, se uitară în jur, portul, digul, farurile, cazinoul ca un cap dolofan şi cârlionţat, Constanţa, marea, şi unde-i Transilvania, pentru care am venit până aici?

— O să vedem la întoarcere.

Se clătinară înapoi, dar tot nu reuşiră să vadă dacă era Transilvania sau altceva, vasul intrase într-un bazin mai depărtat, printre alte nave, bordajul îi era mascat tocmai în locul în care era scris numele, coşul nu se vede, nici pavilioanele.

— Dă-l dracului, oricare-o fi, unde mergem să dormim? Veniţi la mine, nu?

— Ai loc pentru toţi?

— Am două paturi şi un şezlong.

Bibi avea două camere într-un bloc nou, ferestrele dădeau chiar deasupra portului de iahturi. Dedesubt – faleza leproasă, mâncată, bălăriile, pietrele, toate

înghesuite de năvala mării.

— Mă, toată afacerea asta o să se prăbuşească în apă într-o zi, cu blocul tău cu tot. Cui dracu i-a dat prin cap să-l construiască tocmai aici?

— Eh, sper să fiu plecat la Bucureşti în ziua în care o să înceapă s-o ia la vale.

— Nu-i sigur.

— Oricum, asta n-o să se întâmple tocmai azi. O să dormiţi voi în patul ăsta. Noi o să ne aranjăm dincolo, cum o să putem. Pun ceasul să ne scoale pe la opt, bine? Somn uşor!

Între cele două camere nu era uşă, dar Bibi trase o perdea. Patul era un divan-studio larg şi destul de vulgar. Fotografii ale lui Bibi pe pereţi, unele în costum de baie, altele îmbrăcat de seară, dansând cu Mihaela, la o masă cu un grup de tineri, într-o mulţime cu flori pe scările unei primării, probabil la nunta cuiva. Inginerul se întinse lângă Corina, o atinse cu corpul încălzit de ziua prea lungă şi prea însorită.

— Vino.

Se auzeau mici zgomote de dincolo, râsul înfundat al lui Bibi, vocea Mihaelei, care protesta nu se ştie în legătură cu ce, dar nu le păsa, erau oriunde singuri, dormiră îmbrăţişaţi, ca să nu se piardă unul de altul în somn.

La opt, Bibi sculă toată compania cu un ibric fumegând de cafea. Îi durea puţin capul, cum se întâmplă după un somn de după masă prea lung.

— La ce bar mergem?

— Hotărâţi-vă, să ştiu şi eu la cine să telefonez, altfel nu mai găsim nicio masă.

— La, Mamaia, fireşte, la Melody.

Corina se trezea greu, îşi ascundea ochii în mâini, îşi împrăştia părul pe toată faţa.

— E bine?

— Da, totul e foarte bine.

— Eşti încă obosită?

— Nu, am să mă scol imediat. Dă-mi rochia.

— Poftim.

— Am visat ceva.

— Ce?

— Nu ţin minte. Un vis fără tine.

Bibi se găti, merseră la Mihaela, o lăsară să se îmbrace, Bibi îi duse la Mamaia.

— Făceţi-vă gata mai repede. Mă duc s-o aduc pe Mihaela. Sper că a avut destul timp. Vin într-o jumătate de oră. Vă aşteptăm jos la bar.

Expresia Corinei îl neliniştea pe inginer. Dimineaţa, în drum spre Vama Veche, râsese mult şi fusese foarte veselă. La masă păruse la început preocupată de ceva, dar asta nu ţinuse multă vreme. Se înveselise din nou. Adineauri, venind încoace, râdea la toate prostiile lui Bibi. Un exces de veselie. Şi Bibi avea un exces de veselie. Dar Bibi, chiar dacă era foarte trist, putea fi înveselit atât de uşor! Acum, ea se dezbrăca de lucrurile uşoare de plajă, cântând ceva fără cuvinte. Avea o voce foarte uşoară, în care nu pătrundea nimic, niciun subtext, niciun ecou, toată lumea era a ei, inginerul se bucura foarte tare, se emoţiona de dispoziţia ei, se îngrijora de ea.

— Ce-i cu tine?

— Nimic, nimic! şi-l săruta repede şi adânc, dar cu privirea fugitivă, cu trăsăturile spunând altceva. Vrei să mă închei la spate? Nu mă pot încheia la ultimul nasture.

El veni în spatele ei. Dar în loc s-o încheie la ultimul nasture, o descheie la toţi ceilalţi.

— Ce faci?

— Scoate-o.

— E târziu.

— Te rog.

— Au să vină.

— Au să aştepte jos. N-ai nicio grijă. Bibi o să fie încântat să bea ceva singur.

O strânse în braţe atât de tare, încât ea îşi stăpâni un ţipăt, o frământă cu furie, ea încercă, să-i ţină piept.

— Mestecă-mă!

Dar tot el era mai puternic. Se rătăciră iar. Inginerului îi venea să vorbească. Să pună întrebări. Dar se temea că-i va spune lucruri obişnuite, că-i va pune întrebări pe care le-a mai pus îşi însângera creierul căutând o frază unică, n-o găsea, cum Dumnezeu să fii original când iubeşti, aici nu se pot spune decât lucruri foarte ştiute, foarte vechi, nu reuşea să şoptească decât: “Tu!” cu toată energia de care era în stare.

Ea îi mânca urechea, — Eşti cu mine? — Sunt cu tine. — Cu mine? — Numai cu tine. — Te gândeşti la ceva – Nu. — Nu te gândeşti la nimic. — Nu – La nimic. — Cum vrei tu. — În clipa asta la nimic. — La tine. — Numai la mine. Spune-mi. — Ce? — Spune-mi că mă iubeşti. Nu. Nu-mi spune. Spune-mi. — Ce să-ţi spun? — Că vrei să mori aşa. — Aşa. — ACUM!

Inginerul tipă îngrozitor: – VREAU! VREAU! VREAU SA MOR! ACUM! ACUM! ACUM!

Speriată, îi săruta părul, îi sorbea lacrimile de pe obraz.

— Taci, taci, nu mai plânge, te rog, comoara mea, lumina mea, viaţa mea, sunt atât de nefericită, atât de nefericită!

Şi telefonul, cu sunetul lui hidos de rece, de mecanic, de inanimat. Amândoi îşi astupară urechile.

— Nu răspunde, lasă-i să creadă că suntem în lift, că nu mai suntem aici.

Erau grăbiţi să se îmbrace. Să coboare. Să fie în lumini şi în lume. Să nu-şi vorbească. Le era tot mai greu să-şi vorbească. Să se sfâşie unul pe altul cu vorbe care spun adevărul, numai adevărul, insuportabilul adevăr. Bibi băuse un pahar mare de ceva tare, se vedea după cum rânjea, Mihaela sclipea în lame violet:

— Bonsoar, copii, hai să ne pierdem identitatea, hai să ne alienăm în barurile în care se exprimă tragismul

secolului!

Într-adevăr, vorba lui Bibi, tragismul secolului: plângea trompeta blondă a lui Petrică, şeful unei formaţii de jaz de puşti din Bucureşti, nişte băieţi cu un viitor de aur înainte, ondulând sala, scaunele, mesele, oamenii cu notele lor, adunând bani aici pe litoral pentru toamna şi iarna cu greutăţi şi repetiţii în pulovere în camere neîncălzite. Plângea trompeta, şi cu ea – toată formaţia, plângeau becurile metalice drept în paharele înalte, se aşezară la o masă şi imediat apăru nu se ştie de unde un individ mare, taurin, cu un început de chelie, care se înclină nesigur şi o invită pe Corina să danseze. Ea îl refuză, şi individul surâse şi se aşeză la o masă, destul de aproape de ei, unde-l aşteptau alţi trei bărbaţi.

Bibi comandă o sticlă de whisky şi şampanie. Şi marea seară începu.

Show-ul era mediocru. Dansatoarele erau frumuşele, dar fără graţie, nişte neprofesioniste stângace. Clovnul care prezenta n-avea haz. Dar orchestra nu era rea, sala nu era dezagreabilă, combinaţia de umbră şi lumină – odihnitoare, serviciul – prompt, băutura – bună. Mai ales băutura. Bibi o aprecia cu deosebire. Se ameţise devreme. Dar când şi când îşi dădea seama că asta nu e o seară obişnuită. Era o seară de amintire, de retrăire a tuturor serilor de acest fel, o sinteză, o concluzie. Sentimentul final îi aducea aminte de starea celui mai bun prieten al lui. Se uita peste masă şi-l vedea pe acest cel mai bun prieten. Se întrista. Lupta cu tristeţea. Dar nu putea lupta şi cu alcoolul. Din când în când, îl întreba pe inginer:

— E totul în ordine?

— Sigur.

— Cum te simţi?

— Pozitiv. Tu?

— Similar.

Şi râdeau şi Bibi se liniştea o clipă, apoi ciclul

reîncepea.

Băutura trezeşte foamea. Aici se putea şi mânca. Inginerul mâncă atât de mult, încât ceilalţi se speriară. El, îi calmă cu un zâmbet, împinse cuţitul şi furculiţa în farfurie, încetă să mănânce, începu să bea. La fel de mult.

— Noroc.

— Noroc, ani mulţi, tot ce vă doriţi, să fiţi fericiţi împreună! ura Mihaela, destul de ameţită şi ea, cuprinzând cealaltă pereche într-o privire maternă. Apoi se întorcea spre Bibi, cobora delicat vocea, îi şoptea: Noroc, dragule, la mulţi ani, tot ce vrei *tu!* — şi-i surâdea special, şi se aplecau unul spre altul şi se sărutau, gata să-şi verse paharele.

Individul cât un taur veni iar s-o invite pe Corina la dans. Inginerul strânse enervat fălcile. Corina îl refuză iar.

Tipul plecă, dar cu o expresie ofensată, care spunea: „Bineee! O să mai vedem noi!” Bibi şi Mihaela dansau deja a treia oară. Corina îl ridică pe inginer de la masă şi trecură pe ring.

— Ştii ce zi e azi?

— Ce zi?

— De fapt, nu e o zi, e o seară. Seara în care dansăm prima oară.

Nicio notă de ironie ori de uşurinţă în glas. Îl privea cu seriozitate.

— Am aşteptat mult seara asta.

— Patru ani?

— Patru ani.

Ar fi convins pe cel mai neîncrezător dintre oameni.

— Mă iubeşti?

Şi cu tot alcoolul, îşi auzi vocea, îi fu ruşine de ea. O voce care de fapt nu întreba, care afirma; sigură de ea, vanitoasă, goală, mulţumită.

Şoapta ei, dimpotrivă: o dăruire sfărâmată, agonică.

— Da. Numai pe tine. Strânge-mă tare.

Nu se putea spune că dansau. Se mişcau pe ring. Nici

măcar nu se mişcau. Îi mişca pasta umană din jur, în care erau prinşi, încleiaţi, pierduţi. Alte perechi îi împinseră spre orchestră. Trompeta îi asurzi. Inginerul mirosea părul Corinei. Lipsa de parfum a acestui păr îi era cunoscută. O deosebea, o recunoştea, îi plăcea. Îi respiră părul. Avu impresia că miroase a soare. O strânse în braţe. O strânse cât putea de tare, oricum, în înghesuiala asta nimeni nu putea observa, şi ce le păsa nemţilor din jur, veniţi aici să-şi cheltuiască banii? Melodia se termină, toţi aplaudară în jur, formaţia de jaz îşi şterse frunţile transpirate. Pauză. Dansatorii se retraseră ca un val de pe un ţărm. Se întâlniră cu Mihaela şi Bibi, care râdeau foarte tare, se îndreptară toţi spre masa lor.

Chiar lângă masă, în picioare, cu un aer demn, aştepta tipul cu invitaţia la dans. Îi privea apropiindu-se.

— Ce-i cu ăsta, mă, ce vrea? se miră Bibi, identificându-l abia acum cu cel care se mai apropiase de două ori de ei.

Inginerul dădu din umeri. Omul avea dreptul să invite la dans, aici, într-un bar în care toată lumea practica maniera asta, şi atâta vreme cât nu întrecea măsura, nimeni nu-şi putea arăta supărarea în chip deschis. Dar o simţi pe Corina devenind rigidă lângă el.

Stătea deci lângă masa lor, blocând chiar scaunul Corinei. Muzica nu mai umplea sala, dansatorii vorbeau scăzut la mese, obosiţi de dans, inginerului i se păru exagerată tăcerea în care individul deschise gura şi spuse vâscos:

— Duduiţă, sper că n-o să mă refuzaţi a treia oară, nu? Am văzut că aţi dansat adineauri, prin urmare nu sunteţi chiar atât de obosită cum spuneaţi. *Insist* să dansaţi şi cu mine. O singură dată.

— Mulţumesc, domnule, eşti prea amabil, dar sunt într-adevăr obosită, spuse ea cu destulă răceală.

— Cum obosită? Adineauri eraţi foarte odihnită. Am văzut, ochiul meu nu mă înşală.

Şi râse gros.

— Adineauri eram foarte odihnită, iar acum sunt foarte obosită. De altfel, e inutil: muzică tot nu e.

— Nu e? Aşa e! Nu e! Ei, şi ce dacă nu e? N-are-a face! Omul poate dansa şi fără muzică, numai un pic de imaginaţie...

— Mi-e teamă că n-am destulă imaginaţie. Nu te supăra, vreau să mă aşez.

— Vă împiedic eu?

— Da, fiindcă stai în faţa scaunului meu.

— Ei bine, am să plec. Dar promiteţi-mi că primul dans e al meu. Da?

Zâmbi solicitant, atât de larg încât îi trăsni pe toţi patru, cât erau de băuţi, cu o duhoare de alcool neînchipuită. O duhoare de alcool care n-o ascundea pe una de vărsătură proaspătă. Inginerul îi văzu ochii. Ei drăcie, ăsta o ţine aşa de câteva zile în şir.

— Ascultă, domnule, dumneata nu înţelegi că domnişoara nu vrea să danseze cu dumneata? *Nu vrea. Te refuză.* E nevoie să ţi-o spun eu?

Beţivul se întoarse, şi inginerul îi măsură clin ochi talia şi umerii de jucător de rugby.

— Eu pe duduia am întrebat-o, nu pe dumneata. Cine eşti dumneata? Nu te ştiu, nu vreau să te ştiu. Eu vreau să-mi răspundă duduia.

Şi vru să pună mâna pe umărul ei.

Ochii ei erau plini de oroare. Se dădu înapoi, ca să scape de mâna lui. Din două părţi, băieţii îl apucară pe individ, îndepărtându-l de ea.

— Bagă de seamă, amice, să nu te trezeşti unde nu vroiai să ajungi! făcu Bibi printre dinţi.

Grasul se smuci tare, dar era ţinut prea bine. Toată lumea din local îi vedea. Sosi un *maître d'hotel:*

— Ce s-a întâmplat, domnii nu se înţeleg?

— Domnul e prea vesel, spuse Bibi, făceţi-l să fie mai serios!

Maître d'hotel-ul îl recunoscu pe Bibi.

— Bună seara, să trăiţi, nicio grijă, nimeni n-a fost jignit, nimeni nu e supărat, nu?

Tovarăşii grasului veneau şi ei să-l liniştească. Îl duseră vociferând tare, încât se auzea frânturi:

— Ai dracului... ăştia din Bucureşti... numai un dans... fac pe nebunii... huo...

Corina era palidă când se reaşezară la masă. Tremura, şi inginerul încerca zadarnic s-o liniştească în şoaptă. Deodată, ea îşi împinse scaunul:

— Nu mai pot! Vreau să plec!

— Corina, se poate, din cauza unui dobitoc? începu Bibi.

Dar Mihaela se ridică şi ea.

— Poate ar trebuie să mergem toţi, e târziu, eu sunt foarte obosită, cred că şi voi sunteţi, mitocanul ăsta mi-a stricat tot cheful.

— Ei, poftim!

Bibi era dezolat.

— Du-ne pe noi, voi vă puteţi întoarce. Bibi, te rog!

Inginerul plăti în grabă nota şi le urmară. Bosumflat, Bibi conduse la Constanţa. Mihaela le spuse noapte bună, îi spuse lui Bibi la ce oră să vină s-o ia mâine dimineaţă, coborî.

Bibi se întoarse spre cei rămaşi.

— Ei, copiii s-au dus la culcare. Noi unde mergem?

— Mie mi-e foarte somn, spuse Corina.

— Chiar atât de somn?

— Foarte somn. Vreau neapărat să mă culc acum, altfel am să fiu mai târziu prea obosită şi am să dorm prost.

Traseră în faţa hotelului.

— Vrei să viu cu tine? întrebă inginerul,

— Rămâi, dacă-ţi face plăcere. Nu sta târziu. Nu bea prea mult.

Îl sărută prin portiera întredeschisă.

— Ce-i cu fetele astea, le impresionează atât de tare un

bădăran? întrebă Bibi cu bun-simţ după ce rămăseseră singuri, dar inginerul se uita pe fereastră şi părea că vrea să-şi reamintească ceva, nu-l asculta.

— Ce e, mă, cu tine? Dacă te-a dat peste cap atât de tare caraghioslâcul ăsta, de ce nu l-ai cârpit?

— Nu fi prost, nu-i vorba de asta.

— Mergem înapoi la Melody?

— Fie şi la Melody.

Barul începuse să se potolească. Bibi ceru o nouă sticlă de whisky şi suspină după ce rămăsese în cea veche. Băură un pahar tăcând, trăgând cu urechea, muzica se subţia, îşi pierdea culoarea, trecea la notele de metal alb, tăcea pe rând în instrumente, până nu mai rămânea decât unul, un singur instrument, singur ca un om pierind subtil.

— E foarte frumoasă.

Inginerul tresări cu paharul la gură.

— Cine?

— Corina.

— Da? Găseşti?

— E frumoasă. Adică nu e nici măcar frumoasă. Cum să-ţi spun... E atât de altfel, încât frumuseţea nici nu mai contează. Chiar dacă nu e frumoasă, tot frumoasă e. Devine frumoasă. Pentru că e atât de altfel.

— Altfel decât ce?

— Altfel.

— Eşti complicat astă-seară.

— Ce-ai de gând?

— Cu ce?

— Cu ea.

— Nimic. Ce să am de gând?

— Eşti nebun? Nu vezi cât de tare te iubeşte?

— Poate că văd, dar de unde vezi tu?

— De unde să văd? De unde vede toată lumea. Veneam cu Mihaela încoace. Să vă luăm pe voi. Şi ea tocmai asta îmi spunea: “Ce-i cu ăştia doi? Se sorb din

ochi cum n-am mai pomenit.”

— Bine, asta vroiai să-mi spui?

— Asta vroiam să-ţi spun: că te iubeşte foarte mult şi trebuie să ştii ce ai de gând să faci.

— La ce bun să ştiu ce am de gând să fac? Chiar dacă mă iubeşte cum n-a mai fost iubit alt bărbat, tot nu-mi poate prelungi viaţa.

— Dar e vorba şi de viaţa ei.

— Sigur, râse inginerul, acum e vorba de viaţa ei, de ce-ar mai fi vorba de viaţa mea? A mea e atât de aproape de sfârşit, încât pur şi simplu nu mai există, ce să mai vorbim şi de ea?

— Ştii cum arăţi?

— Nu prea mă mai uit în oglindă.

— Ştii cum arăţi?

— Foarte prost, probabil. Ce-i cu tine de eşti atât de drăguţ?

— Crezi că ăsta e cel mai potrivit lucru acum? O patimă ca asta? Şi pentru tine, şi pentru ea? Te iubeşte, se leagă de tine, ştii cum sunt unele femei, dacă face, Doamne păzeşte, vreo nebunie?

— Sper că e mai deşteaptă decât crezi tu.

— Poţi să ştii ce face ea acum, singură la hotel, aşteptându-te pe tine?

— Lasă asta.

— I-am spus lui Sorin că ai plecat la mare cu o fată. Mi-a spus că e un act pur şi simplu iresponsabil.

— N-am să mai ies pe plajă. Niciodată nu mi-a plăcut mie soarele prea mult.

— Dacă vrei să rămâi cu ea, cel puţin nu aici.

— Eu aş vrea altceva. Şi ce vreau eu nu se poate. Atunci – ori aici, ori acolo.

— Sorin mi-a spus ce ţi-am spus. Şi bagă de seamă: Sorin e medic.

— Tocmai. Sorin e medic. Tu vrei ca moartea s-o învingă medicii? Şi unde să plec? Aici sunt cu ea. E bine.

La ce bun un alt drum? Mi-e şi frică de un alt drum.

— De ce mi-ai spus la telefon că eşti fericit?

— Pentru că sunt. Poate că mă agăţ ca înecatul de un pai. Dar înecatul e fericit că găseşte un pai, chiar dacă ştie că nu e decât un pai.

— O iubeşti.

— Nu m-am întrebat încă, probabil, tot ce se poate, în starea mea, nu văd cum aş putea altfel. Mai e ceva în sticla aia?

— O iubeşti şi eşti fericit. Cum de asta nu-ţi face... nu te face să... nu te...

— Cum de nu-mi face sfârşitul mai greu? Nu ştiu. Poate mai târziu. Poate mai târziu o să mi-l facă încă şi mai uşor.

— Mă cutremur când te văd atât de liniştit.

— Bibi, te rog, la ce bun atâtea vorbe? De ce să vorbim de o mie de ori, dacă de murit tot nu-mi e dat decât o dată? De ce eşti curios? Ce mai vrei să afli? Şi aşa ai aflat destule; ai să fii prea bine pregătit la moartea ta. Despre mine ce să-ţi mai spun? Te supără că nu mă mai tăvălesc pe jos de groază? Probabil că nu mai pot. Îmi privesc moartea cu o tristeţe resemnata care seamănă cu indiferenţa. Aşa mi se întâmplă mie, un caz între alte sute pe pământ. Poate că trebuia să privesc altfel, să simt altfel, să spun altceva. Poate trebuia să găsesc altă cale. Nici nu ştiu dacă am căutat-o. Sunt probabil un om slab. De ce să mai vorbesc despre sfârşitul meu, să-l degradez mereu în cuvinte, să mă obişnuiesc şi mai mult cu el? Vreau ca moartea mea să fie numai a mea. Să fie frumoasă pentru că e numai a mea. S-o iubesc chiar pentru că e numai a mea.

— Vrei să te însori cu ea?

— Cu Corina?

— Da.

— Nu ştiu dacă ar fi bine. Mi-e greu să-i vorbesc de aşa ceva.

— Tot ce poate lăsa mai bun omul în urma lui e totuşi un copil.

— Bibi, prietene, ce matur te-ai făcut, ce frumos judeci, vezi cum te împlineşte experienţa altora? Dă-mi să beau, vreau să mă îmbăt. Vreau să mă îmbăt turtă. Să nu mai văd de beat.

— Bea.

Băură. Băură o dată, încă o dată, de mai multe ori, fără să-şi mai spună nimic – ce să-şi mai spună? Poate că Mihaela adormise deja, la Constanţa, în interiorul ei amestecat, capitală şi provincie, mătuşi şi ultimele dansuri, fotografii din reviste de filme şi vis de căsnicie cu milionari. Adormise şi nu-şi mai punea în somn întrebările la care nu găsise răspuns azi. Iar Corina… Ei, Corina…

Marea afară îşi ducea sunetul. Din larg până la ţărm şi înapoi. Aici, înăuntru, toate luminile se stinseră deodată, ca un semnal. Se reaprinseră, ca întârziaţii să vadă, să poată plăti. Era foarte târziu.

— Ia uite colo!

Se auzeau glasuri încleiate. Încleiate, dar furioase. Inginerul se uită în direcţia zgomotului. Desigur, se putea altfel, beţivul de adineauri, menţinut cu greu de câţiva oameni, arătând spre ei doi, încercând să scape, să vină spre ei!

— Ăsta ne aşteaptă ca să ne bată, făcu Bibi.

— Hai să mergem.

— Hai prin dos. Ştiu eu pe unde.

— Prin dos? Ce, Bibi, am ajuns să ne fie frică de ăsta?

— E beat şi vrea să facă scandal. Vrei şi tu scandal? Credeam că eşti mai puţin beat decât el.

— Cine vorbeşte! Adineauri ţi se împletea limba-n gură.

— Adineauri. Acum nu.

— Poţi să te duci pe unde vrei. Eu ies prin faţă.

Bibi îl urmă. Trecură foarte aproape de omul-taur. Acesta scăpă şi se repezi după ei.

— Ce atâta grabă? Unde vă căraţi aşa iute? Vă aşteaptă

ele... ca să... până veniţi... numai o clipă... să vorbim...

Şi vru să-l apuce pe Bibi de mânecă. Bibi se scutură.

— Du-te, mă, să te culci, nu te mai face de râs pe-aici!

Dar afară mai erau trei, care aruncară ţigările imediat când apărură ei, înaintea omului-taur.

— Ura i-a adus! ţipă unul dintre ei cu o bucurie beată, şi inginerul crezu că nu vede bine şi clipi: ba da, văzuse bine, nu se înşela, era chiar un chelner.

Nu avură timp nici măcar să se aşeze spate la spate. Omul-taur se năpusti la inginer. Inginerul se aplecă, lovi el primul, dar fără efect. Tipul reveni, îl atinse dureros în bărbie, inginerul izbi cu tot trupul asfaltul tare al peronului.

Cu ochii ceţoşi de durere, zâmbi totuşi la un gând: Chiar aşa slab am ajuns, dar de ce nu, e firesc! şi zâmbetul îi lărgi ruptura buzelor, sângele îi curse pe bărbie, pe gulerul cămăşii, se uită să vadă care dintre ei se va repezi primul să-l izbească cu piciorul. Poate chiar chelnerul. Da, chelnerul, el sau oricare altul, n-avea importanţă. Văzu pe unul dintre ei, nu distinse care închise ochii să primească lovitura.

Chelnerul era. Dar Bibi îl pocni cu atâta sete, încât îl întoarse patru paşi înapoi. Ceilalţi doi se retraseră imediat, îl lăsară înainte pe omul-taur, avea să-l lămurească el şi pe ăsta, desigur, ei nu trebuiau să se-amestece, n-aveau decât să urmărească meciul-vedetă. Bibi evită *în extremis* un pumn cât un cap, profită de dezechilibrul celuilalt, îl lovi cu amândoi pumnii uniţi drept în stomacul scârbos şi mare. — HOARC! făcu omul-taur şi începu să vomite pe loc, atât de zdravăn încât Bibi trebui să sară într-o parte ca să nu fie stropit, în timp ce învinsul se strângea, se aşeza în genunchi, se uda tot cu întorsătura propriului lui stomac.

Incidentul era închis. Bibi, gâfâind, întreba spart:

— Mai are cineva ceva de zis? E cineva nemulţumit? Vrea să-mi spună mie ceva? Bine, credeam că mai aveţi

vreo nelămurire. Ce faci acolo? Scoate mâna din buzunar, CĂ TE USUC! răcni el deodată la unul din cei rămaşi în picioare, care scoase imediat mâinile din buzunare cu frică.

— Ai fi în stare, nu? Ai fi în stare! Ce noroc ai că n-am timp să-ţi fac capul cât un butoi!

Se sprijiniră unul pe altul. Bibi îl îndrepta spre maşină.

— Nu... întâi... îngâna inginerul.

— Unde vrei?

— La...

— Ce-ţi vine? Hai acasă să...

— O clipă numai... vreau...

Pe ţărm, inginerul căzu cu faţa în jos, se spălă de sânge în valuri, îşi cufundă tot capul în apă, apa îi intră în urechi, îi muie părul, Bibi îl trase de umeri.

— Ce faci, mă? Fii cuminte!

De ce nu-l lăsa, ar fi fost un sfârşit dulce, un înec tihnit, cuvios, paşnic. Înghiţi o gură de apă scârboasă la gust, se trezi.

Stătură pe nisip, fără să vorbească. Bibi îşi smulse gulerul şi cravata, ca să gâfâie în voie.

Ce s-ar fi făcut dacă ar fi fost singur? Dar îl lăsa absolut indiferent imaginea: el însuşi, terciuit în picioare de nişte derbedei. N-ar fi simţit durerea. Ar fi încercat să lupte, dar numai aşa, din obişnuinţă. În el însuşi n-ar fi luptat. Oricum, n-ar fi avut multă treabă cu el.

Fusese stupidă lupta de adineauri. Imbecilă. Atât de imbecilă, încât devenea ciudată. Un om beat căutând ceartă altuia, care nu i-a făcut nimic. Foarte ciudat. Ciudat ca o boală căutând pricină unui nevinovat; unui om care niciodată nu s-a făcut vinovat faţă de ea; cu nimic.

— Hai să mergem.

— Te simţi bine?

Sprijinindu-se iar, se întoarseră, se aşezară în maşină, hainele lor pline de nisip scârţâiră pe pielea scaunelor,

Bibi îl lăsă la hotel.

— Pe mâine.

Se urcă în lift, şi fata care apăsa butoanele făcu ochii mari văzându-l cum arată şi nu spuse nimic. Cum să n-o sperie însă pe Corina? Intră în vârful picioarelor, stătu pe loc ca să-i audă respiraţia. Dormea. Dar numai după respiraţie ghici că dormea agitat.

În baie se uită cu frică la el însuşi. Chipul îi era tumefiat, cum îşi închipuise. Dar, paradoxal, semnele bătăii parcă-î făceau să arate mai bine, parcă-l întinereau. Poate pentru că-i aduceau aminte de anii fără griji.

Râse cu gura strâmbată de durere, se spălă din nou pe faţă, apoi îşi scoase pantofii, ca să nu facă zgomot, îi lăsă în baie, intră în ciorapi.

Şi chiar atunci, ea gemu tare în somn, ca strivită sub o greutate, poate sub greutatea coşmarului. Gemu de mai multe ori, fără să se mişte din patul luminat slab de uşa deschisă a băii, în care el se oprise încremenit. Înţelese că ea încerca să se trezească şi nu reuşea, şi chinul îi înmulţea gemetele. Sări s-o cutremure în braţe, o deşteptă, ea mai gemu o dată, cu ochii larg deschişi, fără să-l recunoască, apoi îl recunoscu şi izbucni în plâns.

Tulburat, o strângea în braţe, o liniştea. Dar visul ei îl tulbură mult mai tare.

— Eram pe plajă. Toţi patru, aşa cum a fost. Erai lângă mine, ne vorbeam. Nu ţin minte ce spuneai, dar te ascultam cu sentimentul că totul e în ordine. Ne pregăteam parcă să plecăm. Îmi arătai un nor. Şi am vrut să mai înot o dată. Tu mă rugai să renunţ. Nu înţelegeam de ce. Îmi explicai, nu te ascultam, te-am lăsat pe mal, am intrat în apă. Atunci ai strigat în urma mea, te-am auzit foarte limpede, ţin minte ce mi-ai spus: NU E BINE. Am înotat, m-am îndepărtat de ţărm, apoi m-am uitat înapoi. Stăteai şi mă urmăreai cu privirea, şi deşi erai departe vedeam pe faţa ta că eşti îngrijorat. Ceilalţi doi se vedeau şi ei, dar foarte mici, fără chip. Am înotat mai

departe. Soarele a intrat într-un nor, şi marea s-a făcut neagră. Era încă destulă lumină, dar norul era mare. M-am uitat iar spre ţărm. Erai tot acolo şi mă priveai, ai ridicat braţul şi mi-ai făcut un semn. Am vrut să-ţi răspund, să ridic mâna din apă, şi atunci am lovit cu piciorul ceva. Am tresărit de o spaimă vecină cu nebunia: era un înecat, un înecat cu ochii închişi, cu faţa umflată şi vânătă de apă, cu hainele răvăşite de apă, tu erai înecatul acela! Te vedeam înfiorător de limpede în apa neagră. Aveai parcă nişte pantaloni albi şi o cămaşă albastră cu mâneci scurte, şi în jurul gâtului ţi se încolăcea ceva, dar n-am putut să-mi dau seama ce. Am făcut un efort disperat să fug înot, dar, nu ştiu cum, te-am atins cu piciorul din nou. Am încercat să nu mişc picioarele, dar mă scufundam, trebuia, să dau din picioare ca să mă menţin la suprafaţă, şi-mi era frică să nu te ating iar, o, era îngrozitor. M-am uitat spre ţărm: era foarte departe, deşi nu înotasem mult în larg, şi te vedeam pe ţărm, mă priveai, îmi făceai semne să mă întorc! Am înotat spre ţărm, dar trupul tău înecat venea după mine. Creştea, se lăţea, umplea toată marea, mă lovea din spate, mă arunca afară din mare cu creşterea lui, mă împingea spre mal. Am vrut să strig că nu eşti tu, nu puteai fi tu, pentru că te vedeam cum îmi faci semne de pe mal. Şi atunci ai deschis un ochi.

Inginerul sări ca muşcat de şarpe.

— Un ochi?

— Un ochi, numai unul, în faţa grasă de apă, un ochi mare, care se deschidea încet în obrazul înecat, se lărgea, iar privirea lui se înţelegea foarte bine în apa care o acoperea: e privire batjocoritoare, care ştie mai mult, o privire rea de cunoaştere. O privire care spunea: “Degeaba încerci; chiar dacă el e pe mal, eu tot aici rămân!” Şi pluteai mai departe, lăţit în mare, cutremurat încet şi vâscos de valuri, carnea braţelor părea de caracatiţă, umpleai toată marea, un picior îţi plutea chiar

pe orizont, şi tot tu erai, TOT TU! Am ieşit din apă, m-am repezit pe mal să te ajung, mi-ai ieşit în întâmpinare, m-ai luat în braţe întrebându-mă ce s-a întâmplat. Ţi-am arătat marea, care de fapt dispăruse; nu mai erai decât tu, bătând ţărmul cu înecul tău uriaş; aproape ne atingeai picioarele cu valurile mici ale trupului tău turtit de apă, ochiul sarcastic se uita la noi, părea şi mai vesel de perechea noastră; şi m-ai întrebat pe un ton perfect egal: “Ei, ce e? Nu văd nimic de speriat.” “Uită-te mai bine!” am spus eu. Te-ai apropiat de tine însuţi înecat, te-ai uitat cu atenţie, ai părut că recunoşti cadavrul, ai spus: “A, asta? Nu e nimic, sunt eu, nu-ţi aduci aminte că ţi-am povestit?” Şi ai vrut să dai cu piciorul în trupul care acoperise marea, încât nu se mai vedea de loc apa, încât nu mai era apă, nu mai era decât pământul făcut jumătate din plaja pe care stăteam noi, iar jumătate – din cadavrul tău uriaş. Trupul nu mai mişca, pentru că nu-l mai clătina apa, iar ochiul, tot deschis, parcă îngheţase. Ai vrut să-l loveşti cu piciorul, am strâns pleoapele ca să nu văd, dar totuşi vedeam prin ele, ţineam ochii închişi şi aveam pleoapele transparente, cum se întâmplă în vis, şi am ţipat şi m-am trezit şi te-am găsit aici.

— Sunt aici.

— Să nu mai pleci!

— Nu.

Şi o strânse tare în braţe, ca să-i stăpânească tremurul de spaimă şi de oroare. Dar pe când, mângâiată, ea se liniştea, încet-încet, oftatul respiraţiei îi scădea, aţipea, el, treaz de şocul povestirii, se ruga în gând să adoarmă şi să nu viseze şi el acelaşi lucru.

A doua zi, după plajă, plecară la Istria.

Ajunseră puţin după prânz. Între movile şi valuri de pământ, cetatea nu se bănuia. Traversară printr-o poartă sârma ghimpată, care păzea ca un lagăr pietrele vechi de două mii şase sute de ani.

— Ştiţi, spunea Bibi, trebuie să vă fac o mărturisire: e

prima oară când văd Istria. Ruşinos, sunt de acord. N-am avut timp. Deşi vroiam de mult să văd unde-au trăit strămoşii mei!

— Mai ales ai mei! sări Mihaela. Eu sunt, dintre noi, singura dobrogeancă! Părinţii mei sunt născuţi aici, tăticu mereu îmi spunea că ne tragem dintr-o familie foarte veche, care a trăit de când lumea la Caranasuf! şi făcea un gest larg cu braţul grăsuţ, cuprinzând în dulceaţa lui arcuită toată Dacia scitică din jur.

Soarele începea să se aşeze pe şesul întunecat şi secetos, iar ei ajunseră întâi la o casă joasă şi albă, veche şi părăsită ca înfăţişare.

— Să vedem dacă-l găsim pe Şerban, spuse Bibi.

— Şerban?

— Un băiat pe care-l ştiu eu, arheolog, lucrează la Constanţa, la muzeu, dar de fapt mai mult pe-aici îşi face veacul, vrea să scrie un tratat despre Istria.

— Dar tu unde l-ai cunoscut?

— La Constanţa, venise o dată la primărie, nu ştiu cu ce poveste, să nu se construiască blocuri noi pe unde credeau ei că pot găsi vestigii, sau cam aşa ceva. Pe urmă l-am mai întâlnit, mă tot ruga să viu aici să văd cetatea. Şerban! strigă el în faţa uneia dintre ferestrele casei albe şi vechi, pe peretele căreia inginerul zări deodată o firmă în care se amestecau cuvintele “arheologic”, “judeţean” şi “muzeu”.

Fereastra era deschisă, împărţită în trei de două gratii de fier învelit în rugină. Spaţiul ei negru se coloră deodată de o figură, care se strecură între gratii. Prins în cadrul ferestrei, între liniile de metal, un individ cu obrazul foarte slab şi ridat, cu părul blond-închis, îmbrăcat într-un pulover roşu şi vechi, se uită afară cu ochi de miop; rămase aşa un moment, nemişcat, cu faţa brăzdată şi mai mult de efortul privirii, cu mâinile încleştate de gratiile care-i păzeau capul. Avea nasul destul de mare, gura mare de-a binelea, părând şi mai mare între obrajii supţi,

ochii de un albastru şters, cu gene scurte şi rare, bărbia lată, mâinile mari şi bătrâneşti, cu încheieturi groase.

— Salut! Ce făceai, lucrai? se interesă vesel Bibi.

Individul zâmbi şi dispăru de la fereastră.

Când ieşi afară, îşi pusese ochelarii şi arăta mai slab, foarte slab, aproape caşectic. Din cămaşa ieftină, cadrilată, îi ieşea gâtul vânos cu un măr al lui Adam cum inginerul nu mai văzuse niciodată. Purta pantaloni foarte strâmţi, care-l descărnau mai tare.

— Carapetre! se prezentă el cu un glas puternic, dar în acelaşi timp foarte rezervat, ca şi cum ar fi adăugat o dată cu numele: “Deocamdată atât!”

O luă imediat înaintea grupului, cu paşi mari distanţându-se repede, trecu regal de indiferent pe o portiţă păzită de o vânzătoare de bilete, care-i lăsă pe ceilalţi să intre gratuit pentru că erau prietenii tânărului savant, merse drept şi energic spre ruinele cetăţii greceşti şi apoi romane. Cei patru se grăbiră după el, uitând despre ce vorbiseră mai înainte, şi inginerul băgă de seamă că Bibi, deşi părând foarte degajat, ascundea o anumită stânjeneală; tăcuse, se uita cu atenţie în jur, se gândea probabil ce trebuie să spună şi cum trebuie să se poarte în clipa în care arheologul avea să fie iar în mijlocul lor.

Arheologul însă nu părea dornic de conversaţie. Se opri lângă uşa cetăţii şi-i aşteptă, apoi, cu mâinile în buzunare, îi însoţi printre zidurile scunde, turtite de timp, pe care crescuseră buruieni. Intrând pe poarta cea mare a oraşului antic, apărată pe patru turnuri, două înăuntru şi două în afară, inginerul păşi cu curiozitate pe pavajul de piatră şi marmoră în care se mai văd săpate urmele de roţi ale unor care de mult prefăcute în pulbere şi cenuşă. I se părea ciudat, aproape hazliu, faptul că putea să-şi aşeze pantofii lui negri de oraş pe locul unde căzuseră călcâiele greco-latine, se întoarse în afara zidurilor şi intră din nou, căutând să păşească pe partea cea mai patinată

a drumului, să adâncească şi el, cu mersul lui, albia de paşi a timpului.

Se vedeau în ziduri pietre de mărimi diferite, unele evident mai vechi. Uneori, la rădăcina construcţiei apăreau fragmente de stâlpi de marmoră, probabil dintr-un templu dărâmat, pe care istrienii le socotiseră încă bune ca să întărească temelia. Trecură de-a lungul laturii de sud, se opriră o clipă lângă urma unei porţi, şi arheologul le explică originea treptei de prag, care, neobişnuit, purta o inscripţie: treapta era de fapt o piatră de mormânt a tatălui unui subofiţer din escadronul al doilea al arabacilor, care îşi avea garnizoana la Carsium. O piatră mai veche decât pragul, o piatră pe care istrienii o socoteau antică. Ce înseamnă Carsium? Hârşova. Porniră mai departe, strecurându-se la întâmplare printre ruine, oprindu-se când ici, când colo, se despărţiră, inginerul şi arheologul rămaseră singuri într-o stradă a oraşului dezgropat, se priviră de câteva ori şi nu ştiută ce să-şi spună. Arheologul fluiera ceva printre dinţi. Însă privirea îi era concentrată, şi de câte ori se aşeza pe vreun fragment de zidire străveche se bănuia în spatele ei un febril proces mintal; cu siguranţă că omul lucra şi în clipa de faţă, în gând, la tratatul pe care plănuia să-l scrie.

Cetatea părea surprinzător de mică. Aşa cum pare mic trecutul când îl priveşti peste umăr, fără să te opreşti din drum, încetinind însă paşii, până când chiar te opreşti, te întorci, îţi potriveşti ochiul în ochean şi studiezi orizontul care nu mai e. Tot mic ţi se pare trecutul, mereu mic, mereu mai mic, înecându-se, dispărând, şi nu există metodă mai sigură de a distruge trecutul, de a-l omorî cu desăvârşire, decât încercarea de a-l cerceta şi cunoaşte, cum poate nu există metodă mai sigură de a schimba şi pulveriza istoria decât aceea de a o scrie, însă inginerul, trecând de mai multe ori în sensuri diferite pe urmele de străzi, privind des, din deosebite unghiuri, urmele de

case, băi şi pieţe, simţi în genunchi şi în tălpi oboseala ca şi cum ar fi umblat printr-un oraş nou şi mare.

Se aşează pe dărâmătura unui perete. Soarele înroşea peisajul. Era ciudată realitatea acestui perete, care susţinuse atâtea secole şi-l susţinea acum şi pe el. Simţi nevoia să urineze, se uită în jur: nu se vedea niciunul din ceilalţi. Se ridică şi plouă grăbit pământul strămoşilor. Un sentiment de absurditate îi ţinea sufletul în loc. Se mişcă, merse fără scop, ca să nu se gândească. Într-un coridor plin de bălării o văzu pe Corina.

Era cu spatele la el, privind un colţ de cetate. Carnea îi era foarte albă în mijlocul pământului şi pietrei. Albă şi grea, învingătoare. Deşi victoria nu era a ei, ci, dimpotrivă, a pietrei şi pământului. Inginerul îi vedea călcâiele, palide faţă de restul picioarelor, aşezate în sandale printre iarbă şi cioburi de trecut. Un oftat de vânt îi legănă deodată părul, i-l adună pe umărul stâng; ceafa îi era netedă ca piatra lustruită a cetăţii, liniştită, parcă aştepta. I se păru că prinde un parfum deosebit, respiră cu poftă, îşi spuse că nu se înşală: era chiar parfumul ei, pe care încercase şi nu reuşise să-l înţeleagă până acum. Acum îl simţea. Nu se putea îndoi de el. Un parfum moale, uşor ars. Îi văzu braţele pline şi goale, de mâncat, i se păru că mirosul ars creşte. Stătu perfect imobil, chinuindu-se să nu gândească nimic, ca să poată cuprinde şi înţelege acest parfum.

Întâi nu-şi putu lămuri senzaţia. Îşi spuse că i-ar trebui poate un alt dar olfactiv. Încercă iar. Numai arsura părea sigură. Dar iată că dedesubt îşi făcu loc o notă plină, tare, rotundă, ca pulpa unui fruct. Era un miros de pâine, de făină caldă. Apoi i se păru că trupul ei miroase a leşin, miroase a suferinţă femeiască, nepătrunsă pentru el. Mai ales leşinul i se părea că descrie bine parfumul ei.

Făcu un pas mai aproape.

Sub unda leşinului era altceva. O coacere înceată, mai greu de distins. Nu numai o coacere. O distilare. Inginerul

îşi hrăni nările cu ele. Coacerea era fierbinte, aproape sfârâitoare, pocnea şi se rupea de forţa combustiei de dedesubt. Peste poate – o picătură amară. Ca un început foarte vag de trecere, ca o închipuire de putrefacţie. Trase aer în piept, şi nuanţele se amestecară, rămase parfumul însuşi, consistent, trainic, de netăgăduit, cum de i se păruse până acum dimpotrivă? Şi iar chemarea plină începu să se împartă, purtându-l pe toate treptele trupului ei. Undeva era şi o moliciune de blană nordică, un înec într-o ducere şi întoarcere pufoasa, el fu cât pe-aci să întoarcă obrazul, într-atât de multe simţea dintr-o dată. O nouă curiozitate, o nouă lăcomie de corpul ei îl făcu să se întrebe dacă se uitase cum trebuie la ea. Oare o văzuse, o simţise, o apropiase de el? Întâlnirea lor avusese cu adevărat loc? Da, avusese cu adevărat, dar amândoi sufereau sufleteşte prea tare pentru ca acest adevăr să fi fost mai mult decât o părere. Ce se întâmplase li se păruse numai. Doar ce i se părea în clipa de faţă începea să fie adevărat. Dori să fie singur cu ea, ca să ia totul de la capăt, ca s-o sărute cu adevărat, să-i vorbească cu adevărat, să fie al ei cu adevărat, într-un timp real, într-un pat real, într-o istovire reala, atunci ea, încă nesimţindu-l în spatele ei, îşi scutură părul şi tulbură toate apele dulci din jurul ei, şi dintr-un alt capăt al cetăţii se auzi apropierea unor voci. Se întoarseră amândoi în aceeaşi clipă spre ceilalţi trei.

Bibi şi Mihaela îi propuneau arheologului să se alăture grupului, să vină cu ei la Constanţa. Fără să fie nepoliticos, slăbănogul refuză net. Avea de lucru.

— Unde lucrezi? Arată-ne şi nouă, îl rugă Bibi.

Slăbănogul îşi scufundă mai mult pumnii în buzunarele pantalonilor strâmţi, îşi îngustă ochii în dosul ochelarilor, părând că rezolvă o ecuaţie foarte importantă, acceptă brusc.

— Haidem!

O luă iar înaintea celorlalţi, intră primul în casa albă,

lăsă uşa deschisă în urma lui. Pătrunseră după el, surprinşi de lumina dinăuntru: casa avea un luminator mare în tavan, odaia în care se aflau era foarte largă, ca un hambar, nu departe de uşă se găsea o masă lungă plină de cărţi, hârtii, o maşină de scris, într-un colţ erau atârnate nişte haine de doc, sub ele, nişte cizme de cauciuc sprijineau peretele. Mai erau un dulap mic şi alb, pe care era pictată o cruce roşie, o armă de vânătoare, o lampă de spirt, iar departe, în capătul celălalt, se zărea o colecţie de lopeţi, cazmale şi târnăcoape. În rest, aşezate direct pe duşumea, unele încă nescuturate bine de pământ, pietre străvechi, zdrenţe de istorie, şi pe un suport special – o machetă a Istriei.

Arheologul închise uşa după ce ei intrară, trântind-o cu mult zgomot, apoi, fără să pară conştient de modul în care bruscheţea lui îi surprindea pe oaspeţi, se duse la dulapul medical, îl deschise tot violent şi scoase din el o sticlă şi cinci păhărele de metal, şi le turnă, umplând ştiinţific paharele până sus, un vin galben şi voluptuos, scârbos de bun, cu ecouri amare de stepă dobrogeană. Apoi se aşeză la masa de lucru, dintr-un singur impuls se întoarse (scaunul era rotitor) şi le făcu semn să stea toţi patru alături, pe o bancă de lemn, singura mobilă pe care se puteau aşeza. Ei se aşezară cu paharele în mâini, ca la şcoală în faţa unui profesor, şi atunci arheologul îşi scoase ochelarii şi deveni apropiat şi simpatic. Vorbiră întâi fleacuri, lăudând vinul, întrebând de unde e.

— Cu aşa ceva în dulap, înţeleg că-ţi place să stai aici, dragă Şerbane! râdea Bibi, şi plescăia după ce bea din vinul otrăvitor de dulce.

— A, să nu crezi că mă ţine vinul. Sunt prins, înţelegi? *prins* de locul ăsta. Are un farmec pe care nu-l puteţi bănui, te îmbolnăveşte, nu mai poţi fără el. Eu, cel puţin, nu mai pot fără el. În afară de interesul monumentului; nu ştiu cum, calci pe locurile astea şi le simţi foarte pline sub picior. Un pământ greu de câte are în el. Simţi ţara când

umbli pe-aici.

— Familia dumneavoastră e de mult stabilită aici? întrebă Mihaela.

— De foarte puţin. Ai mei sunt români macedoneni, au venit din Grecia, eu sunt primul în familie născut în România.

— Aşa!

Inginerul se uita pe fereastra pe care ieşise acum un ceas capul slab al arheologului. Printre gratiile de fier înroşit de rugină se vedea cetatea aprinsă de apus.

— E mică Istria, se auzi spunând.

Şerban Carapetre îi aruncă o privire profesională, dar nu spuse decât:

— La vremea ei, era destul de însemnată.

— Vremea ei nu e vremea noastră, continuă neglijent inginerul, uitându-se pe fereastră.

Arheologul îl privi din nou, vru să răspundă ceva, se răzgândi; zise:

— Crezi dumneata? Aparent, poate. Dar de fapt, vremea de atunci şi vremea de acum sunt foarte legate între ele, atât de legate încât îmi vine uneori să spun nu că se continuă, ci că pur şi simplu se confundă. Într-un fel, timpurile sunt simultane în istorie. Dar mă rog, ăsta e un lucru prea complicat.

Era, firește, prea complicat pentru ei, profani, iar specialistul acesta le-o spunea aproape în faţă, cu o siguranţă de care inginerul surâse, schimbând vorba:

— Săpături se mai fac?

Arheologul se strâmbă.

— Nu cine ştie ce. Vine prea multă lume pe-aici. Să nu credeţi că vorbesc de voi, firește că nu; dar totuşi vine prea multă lume. E plin de străini, fel de fel de operatori de cinema vin să facă filme turistice, mă şi mir că azi nu e nimeni. Aţi avut noroc.

— Dacă vine atât de multă lume, de ce naiba e înconjurată cetatea cu sârmă? Arată ca vai de capul ei,

ce-or fi zicând oamenii când dau cu ochii de ţarcul ăsta? făcu Bibi.

Arheologul zâmbi subţire.

— Ei, cine ştie cum sunt administraţi banii alocaţi pentru treaba asta?! Mai beţi?

Le umplu paharele.

— Şi cetatea arată azi chiar aşa cum arăta în anul în care a fost dezgropată? întrebă Bibi.

— Ei, sigur că nu. În primul rând, n-a fost dezgropată într-un singur an. Pe urmă, după ce-a fost dezgropată a mai avut de suferit. Pârvan şi-a început săpăturile în 1914. Pe vremea aia nu se vedeau aici decât nişte ridicături de pământ. Cetatea a fost eliberată complet de dărâmături şi de pământ în 1922. Însă în timpul războiului săpăturile au fost întrerupte. Cetatea nu mai arată cum arăta înainte de luptele care s-au dat pe-aici. De exemplu, una din curtinele de pe latura de vest, cea în care se găsea o piatră scrisă, cu o închinare făcută de istrieni împăratului Antoninus, cam prin anii 139— 151, a fost dărâmată în 1917, de bulgari. Au mai fost obiecte şi fragmente pe care probabil le-au luat nemţii. Fotografii s-au păstrat. Dar după război, cetatea nu mai era cum a fost dezgropată înainte de război. Norocul a fost că nu s-a tras mult cu tunul pe aici, cum s-a întâmplat în alte părţi în Dobrogea, unde uneori exploziile au dezgropat schelete care erau cu siguranţă din perioada elenistică.

— Da, da, râse inginerul, aşa e, istoria câteodată te omoară de mai multe ori.

De data asta, arheologul se uită la Bibi, care însă nu-i făcu niciun semn explicativ. Se întoarse spre inginer tocmai la timp ca să primească o întrebare:

— Cum mureau oamenii de pe-aici?

— Poftim?

— Vreau să spun: cum se comportau faţă de ideea de moarte oamenii care trăiau prin locurile astea?

— Oamenii care trăiau prin locurile astea când anume?

— Ei, când?... Atunci... adică pe vremea romanizării... înţelegi.

— Pe vremea romanizării? făcu gânditor arheologul, şi sorbi ultima picătură din pahar. Îşi turnă iar, gustă, continuă cu prudenţă: Depinde. De fapt, fiecare în felul lui.

— Sigur, sigur, fiecare în felul lui. Dar totuşi... popoarele de aici... băştinaşii...

— Hm! Grecii şi latinii mai rafinaţi, mă rog, aveau o anume perspectivă ştiinţifică. A fenomenului; spre deosebire de neamurile localnice. Geţii au avut, cu secole înaintea creştinismului, o viziune despre moarte proprie: credeau în nemurire. Grecii i-au numit “geţii nemuritori” tocmai de asta. Dar nu e vorba numai de ideea nemuririi, în fond neoriginală. Aveau un cult pentru morţi destul de neobişnuit. Se poate deduce din modul în care se sărbătoreau Rusaliile. Mortul, dus pe lumea cealaltă, devenea un spirit protector al celor rămaşi în viaţă. Sărbătoarea era însă dedicată egal morţilor şi viilor, care se bucurau împreună, se întâlneau. Exista deci, măcar implicat, gândul că morţii şi viii nu sunt despărţiţi, că între ei e numai o perdea, nu numai nedefinitivă, dar chiar foarte transparentă. Mortul continua să facă parte din lumea vie. În acelaşi sens s-ar putea spune că omul viu făcea de la bun început, prin însuşi acest spirit, de solidaritate cu cei dispăruţi, pe care niciodată nu s-ar fi gândit să-l nege, parte din lumea morţilor. Astfel, morţii nu erau subiect de oroare fizică ori psihică. Ei erau nişte prieteni, nişte protectori, nişte *eroi. Eroul* era un zeu călăreţ (imaginea clasică, cu mantia fâlfâind de goana calului, de care e plină Dobrogea), care se reproducea pe piatra de mormânt; obiceiul de a-l pune pe piatra funerară l-au adoptat şi grecii, şi romanii, deşi iniţial *eroul* era strict autohton. Există deci date care ne fac să credem că în genere atitudinea autohtonă faţă de moarte nu era atunci una de răzvrătire. Nici nu exista o înclinaţie

relativistă, o apologie a momentului, a certitudinii prezente, fie ea minoră, ca efect al dezamăgirilor pe care le provoca istoria contemporană, ori ca rezultat al instrucţiei ştiinţifice. În genere, moartea era privită senin. Ca o odihnă. Cât despre ideea de nemurire, unii spun că e expresia primitivismului, a unei mari naivităţi şi aşa mai departe. Însă…

Tăcu şi urmări privirea inginerului. Acesta se uita tot pe fereastră, spre cetatea pe care albastrul cerului cădea în falduri tot mai grele.

— Însă?

— Însă toată problema e departe de a fi atât de simpla. De fapt, omul modern, produs al unei civilizaţii mult mai complexe, în care dezvăluirile ştiinţifice joacă un asemenea rol, crede şi el în nemurire. Atât doar, că nu mărturiseşte ori nu-şi dă seama. Uneori, necrezând, năzuieşte să creadă. Pentru că, în fond, competiţia cu moartea în care intră fiecare individ nu s-a schimbat cu nimic. Omul acceptă, nu-i aşa, ideea că e muritor; dar nu pentru el însuşi, chiar dacă s-a obişnuit cu cuvinte care confirmă asta; ci pentru specie, deci în abstract. Singur, vrea să depăşească moartea într-un fel sau intr-altul. Ambiţia getică de a depăşi moartea chiar în tiparele vieţii, nu în sublimări, cum ar fi construcţia, opera artistică, e poate superioară. În orice caz, mai frumoasă. Oricum, nu putem şti.

— Cum nu putem şti? întrebă inginerul.

— Foarte simplu, râse arheologul, cum nu se poate mai simplu: nu putem. Pentru că moartea nu e decât a fiecăruia. Nu e decât individuală. Atunci, de unde să aflu eu dacă se îngrozea sau nu de moarte individul de acum două mii de ani când nu pot să aflu, de pildă, ce simţi în faţa ideii de moarte dumneata?!

— Într-adevăr.

— De altfel, sunt greu de aflat alte lucruri, la prima vedere mai limpezi. Mă plimb uneori noaptea prin cetate.

— Trebuie să fie foarte frumos, spuse Mihaela.

— Frumos, da. Însă altceva vroiam să spun. Când e senin, văd uneori luna, uneori stelele. Nu ştiu cum le apărea lumea, viaţa, moartea, strămoşilor de acum două mii de ani. Dar stelele şi luna ştiu sigur că le apăreau la fel. Mă plimb prin dărâmătura cetăţii şi mă uit numai la cer. Cunosc bine cetatea, pot merge prin ea cu ochii închişi. Mă uit însă la cer. Tot cerul ăsta infinit se vedea la fel acum două mii de ani. Tot cerul. Atunci, cum să nu-mi vină să cred că sunt un grec, sau un dac romanizat, sau un oriental venit ca auxiliar al armatei de la marginea imperiului şi că prezentul pe care-l trăiesc azi nu e de fapt decât un viitor pe care-l visez? Sau cum să nu cred că trăiesc de două mii de ani o viaţă de două mii de ani, în care amintirile antichităţii nu sunt de fapt ale altora, ci chiar ale mele? Că lucrurile citite, auzise, închipuite, stabilite prin procese mentale nu sunt chiar trăite de mine însumi? O dovada absolut palpabilă că nu e aşa nu am. Sensul istoriei deci – chestie complicată.

— Te gândeşti uneori la Dumnezeu? întrebă inginerul.

Arheologul păru surprins.

— La Dumnezeu? Apoi se înveseli iar. Nu, domnule, asta ar fi prea mult pentru un om de ştiinţă! Şi pe urmă, eu sunt specialist în secolele patru – unu înaintea erei noastre: Dumnezeu nu e subiectul meu. Mai beţi?

— Nu mai bem că e târziu, trebuie să plecăm, spuse Bibi.

Lângă inginer, aşezată pe banca tare, Corina tăcuse tot timpul. Îşi lipi coapsa de a lui, el simţi, o privi. Însă ea se uita la omul de ştiinţă.

— Hai atunci să mai trecem o dată printre ziduri. Acum e şi mai frumos.

Soarele dispărea. Albastrul se prelingea pe pietre, le răcea, le întrista. Buruienile se luptau cu adierea. În scăderea luminii, cetatea se întuneca şi creştea. Urmele se rotunjeau, se întregeau, căpătau realitate. Cioburile de

marmură păreau mai albe, piatra – mai cenuşie. Coloanele se înălţau, vârfurile ieşeau mai mult în cer. Se duse cu totul soarele, şi lumea se strânse în jurul cetăţii. Plecară.

La Constanţa, opriră întâi în faţa unei curţi turceşti cu zid înalt, în care Bibi dispăru doar o clipă şi se întoarse cu o damigeană. Apoi, repede la coana Caliopi. De sus, dintr-o verandă plină de flori, le făcu semn cu mâna stângă un bărbat cărunt într-o cămaşă albă.

— Nene Nicule, am venit! strigară Mihaela şi Bibi într-un glas.

— Repede sus! tună bătrânul, cu o voce surprinzător de puternică şi de tinerească.

Urcară pe scară auzind acelaşi glas poruncitor, lungit puţin în strigătul îndreptat desigur spre bucătărie:

— Caliopi! Au venit copiii!

Tuns scurt, zdravăn, cu faţa roşie, nenea Nicu le ieşi înainte, Mihaela şi Bibi îl sărutară zgomotos pe obraji, iar el întinse mâna stângă Corinei şi apoi inginerului, şi atunci inginerul văzu: îi lipsea mâna dreaptă din umăr şi piciorul drept din şold.

Bătrânul îi prinse privirea imediat.

— Războiul, războiul, domnule dragă, ce, crezi că toţi au scăpat întregi? Dar pe acelaşi ton optimist şi energic ca şi cum ar fi spus: “Pocherul, domnule, ce parcă toţi câştigă? Uite că eu am pierdut!” Cu aceeaşi energie, bătrânul îi împinse în casă. Hai, mai repede, v-am tot aşteptat, Caliopi aproape a ars mâncarea. Caliopi!

O femeie mititică şi zâmbitoare trecu ca fulgerul prin spaţiul unei uşi.

— Nicu, aşază-i tu la masă, trebuie să mă îmbrac!

Inginerul presimţi o seară de belşug provincial, între oameni obositor de primitori.

Chiar aşa se întâmplă: mâncară aterine prăjite care se topeau în gură, salată de vinete, scordolea de raci, lufar,

baclavale şi se opriră să respire numai când bătrânul aşează pe masă un turchestan mare şi ceru cuţitul special, cu care nu tăia decât pepenii.

Masa, prea bogată şi prea bună, fusese rapidă, pentru că bătrânul, mâncând mult şi vorbind tare între înghiţituri, îi dusese pe toţi cu el într-un ritm accelerat. Abia acum inginerul putu să cerceteze mai atent casa. Gustul era banal. Numai fotografiile bătrânului atrăgeau atenţia. Întâi în uniforma şcolii militare, apoi săltând din grad în grad. Ultima îl arăta colonel. Colonel în armata burgheză. Purtând frumos, cu aceeaşi forţă cu care vorbea şi mânca, uniforma de croială veche. Fotografiile erau toate ceţoase de timp. Şi încă o fotografie, în care inginerul văzu un rănit pe un pat de spital, cu trupul albit de bandaje, cu faţa de nerecunoscut, şi înţelese că tot bătrânul era.

Cafele şi dulceaţă şi apă rece. Numai colonelul îşi păstră paharul cu vin. Mai sec, vinul lui Bibi era bun după cel prea dulce de la Istria, dar băieţii tot nu putură să bea cât bea colonelul. Coana Caliopi îşi pusese o rochie înflorată, care avea douăzeci de ani, şi surâdea fericită de câte ori invitaţii îşi aduceau aminte să laude masa.

— Aşa scordolea, coană Caliopi! Cum o faceţi?

— Asta nu eu, răspunse cu timiditate femeia.

— Dar cine?

— Scordoleaua? sări tare bătrânul, zguduind casa. Scordoleaua, EU! Celelalte sigur, Caliopi, se pricepe ea bine, aţi văzut şi dumneavoastră, eu n-am răbdare; dar scordoleaua, în casa asta... N-a fost grozavă? Nu mai sunt racii de altădată!

Nu numai racii nu mai erau cei de altădată. Nici armata asta, în care disciplina nu-i ca pe vremuri.

— Azi, tinerilor nu le mai e frică de armata! Auzi dumneata? Nici tehnica de luptă nu mai e ce-a fost. Acum, totul e pe aviaţie. S-a terminat ce era mai frumos din război!

Nenea Nicu mai bea un pahar, mai spunea o glumă, apoi o ciupea pe Mihaela, se lăuda:

— Ia uitaţi-vă ce nepoţică frumoasă am! Nepoţica chicotea şi-l călca pe sub masă pe Bibi. Bibi îi făcea cu ochiul inginerului. Prea plin de mâncare, inginerul abia mai găsea forţa să-i facă şi el cu ochiul drept răspuns, pe furiş, să nu bage de seamă bătrânii. Era foarte bine.

Corina era amabilă şi rezervată şi nu ieşea din starea de linişte stranie pe care o arăta de ieri, din clipa în care nu mai fuseseră singuri. Inginerului îi venea s-o întrebe ce are, dar se temea; îi venea s-o atingă, dar îi vedea pe ceilalţi şi-şi lua seama. Se întorcea spre colonel, şi privirea îi cădea imediat pe mâneca goală a cămăşii, apoi pe piciorul de lemn, care ieşea crud din pantalonul negru.

Bătrânul, întâlnindu-i a patra oară privirea, se întrerupse şi se adresă inginerului:

— E urât fără ele, nu-i aşa? Vrei sa ştii unde le-am pierdut?

Inginerul vru să se împotrivească întrebării, să nege, dar îşi dădu seama că era în zadar: în timpul mesei se uitase de mai multe ori la bătrân, care mânca surprinzător de îndemânatic şi de curat cu mâna stângă; omul îl văzuse, poate chiar se bucurase de interesul lui; povestea acestor răni era probabil tema lui favorită.

— Rănile se vindecaseră, dar nu se vindecaseră cum trebuie, carnea n-a mai suferit alte răni, a trebuit până la urmă să-i las să mă taie.

— Trebuie să fi fost îngrozitor.

— Am avut dureri foarte mari, da. Unii mor la asemenea dureri. Însă eu nu. Cum era s-o las singură pe Caliopi?

— Şi se uita la femeia mică, înduioşat de vin, şi o strângea la el cu braţul stâng, atât de tare, încât ea, se vedea, încleşta dinţii.

— Are un sertar de decoraţii, spuse coana Caliopi.

— Trebuie să fi fost o încercare destul de grea, spuse

Bibi.

— Aud? făcu bătrânul aplecându-se spre el.

— Am spus că trebuie să fi fost o încercare grea…

Bătrânul se gândi o clipă.

— Ştiu eu?… Poate pentru cei care credeau în războiul ăsta, fiindcă aveau idei politice. Pentru noi, ofiţerii de carieră, armata e armată, datoria noastră era să luptăm.

Şi bău un pahar întreg, ca să sublinieze ce simplu e.

Inginerul îi privea obrazul întins şi plin, stepa ţepoasă de păr cărunt, stufoul des al sprâncenelor, bustul zdravăn, braţul stâng, musculos sub mâneca albă a cămăşii ca o bielă de locomotivă, talia groasă strânsă într-o curea lată, şi deodată căderea absurdă în lemnul protezei. Muşchii scurtaţi ai piciorului retezat bat cu furie în lemnul protezei, ca într-o uşă de întuneric, dincolo de care răspunsul tace mereu.

Un sertar plin de decoraţii. Ofiţer curajos. Curajos într-un mod gratuit şi absurd. Şi raţionamentele lui, atât de sărace încât în prima clipă te izbeau ca nişte adevăruri. Un om cu gândire simplă nu e un om prost. Ce-i dăduse viaţa? Ce-i luase înapoi? Ce-i lăsase?

— Dar dacă n-aţi fi luptat? Atunci…

Şi făcu semn cu capul spre jumătatea infirmă.

— Atunci aş fi rămas întreg? Poate că da, poate că nu. Poate că n-aş fi rămas de loc.

Şi surâse hoţeşte şi-şi mai turnă un pahar de vin.

— Şi azi?…

— Azi, cum vedeţi. Nu pot spune nimic rău. Duc viaţa pe care visam s-o duc. Sau aproape. De ce să supăr pe Dumnezeu?

— Nu vă gândiţi niciodată că aţi greşit cândva… în viaţă?

— Eu? Nu, de ce-aş gândi aşa ceva?

— Pentru că… la urma urmei… dumneavoastră… oameni ca dumneavoastră… au făcut istoria ţării.

— Da? Crezi?

Se uită la inginer cu o batjocură neascunsă.

— Poate au făcut-o. Poate am făcut-o şi eu. Ceva sânge am vărsat, nu pot spune că nu. Şi alţii au vărsat. Dar poate nu şi-au dat seama. Sau nu le place să-şi dea seama. Nu vor să-şi mai aducă aminte şi reuşesc să uite. E obositor să te gândeşti că viaţa ta e o cărămidă la temelia ţării. E mai uşor să te gândeşti că viaţa ta e doar viaţa ta. Atât şi nimic mai mult.

— Da, fireşte, făcu inginerul, ca să răspundă ceva.

— Pe unde v-aţi plimbat azi?

— Am fost la Istria, se însufleţi Mihaela, vai, ce frumos a fost! Era acolo un arheolog, ne-a explicat despre geţi, spunea…

— Caliopi! ţâşni deodată moşneagul. Ai făcut cafelele prea dulci! Ia-o de-aici, nu se poate bea, mai pune cafea şi apă!

Femeia le zâmbi neputincios musafirilor şi dispăru.

— Ce ziceai?

— Despre geţi, reîncepu descumpănită Mihaela.

— A, da, despre geţi, foarte interesant. Eu la Istria n-am mai fost din ’27. De când s-a recăsătorit mama şi nu i-a mai făcut parastas tatei. Tata căzut pe lângă Istria. Era căpitan, în războiul cel mare.

Păru îngândurat de amintire.

— Geţii! Da. Geţii erau oameni înţelepţi: atacau pe greci şi pe romani când se simţeau puternici, făceau pace când erau slabi. Decebal a luptat cât se putea lupta. Pe urmă a făcut pace, ca să se retragă romanii. Cum s-au retras, a ridicat capul iar. Asta la romani se numea trădare. Dar ţara putea s-o numească trădare?

Şi se uită în ochii băieţilor.

— Aşa şi toţi domnitorii mari. Au plătit turcilor ca ţara să rămână neocupată. S-au aliat cu păgânii ca să poată rămâne creştini. Decât să piară, au semnat păci care au părut ruşinoase. Dar ce înseamnă trădarea când e vorba de supravieţuire? Dacă trădezi ca să trăieşti, se mai poate

spune că trădezi? Să trădezi ca să rămâi în viaţă şi în istorie nu înseamnă să trădezi. Să mori înseamnă să trădezi. Când mori, trădezi pe toată lumea; şi întâi pe tine.

Îşi dădu seama că era ascultat într-o linişte desăvârşită.

— Ei, vorbesc şi eu prostii, mai bine nu m-aţi asculta. Caliopi! Ce-i cu cafeaua, nu mai vrea să fiarbă?

Îşi luară rămas bun cu mare greutate. Coana Caliopi vroia să-i dăruiască Corinei un borcan cu dulceaţă de caise, "pentru că o văzuse tristă", şi Corina nu ştia cum să se împotrivească. Colonelul le strânse mâna tare cu mâna lui bună şi le spuse (poruncitor, cu vocea cu care înfiora soldaţii la apelul de seară, în mlaştini şi zăpezi, la numărătoarea morţilor):

— Duceţi-vă sănătoşi şi să mai veniţi!

Duminica murea. Şoseaua spre Mamaia era plină de maşini care se întorceau la Constanţa. Ajunseră şi trecură printr-o clipă stânjenitoare, neştiind cum să se despartă. Într-un elan generos, Mihaela o îmbrăţişă pe Corina. Bibi şi inginerul se priveau.

Bibi părea pătruns de moment, dar nu zguduit. Poate că se stăpânea foarte bine. Poate credea că se vor revedea. Inginerul îl privea şi simţea că trebuie să-i spună "Adio!" Nu-i spunea pentru că avusese întotdeauna oroare de acest cuvânt. I se păruse gol şi melodramatic. Acum se întreba dacă nu se înşelase. Azi, cuvântul i se părea absolut obişnuit şi neutru. Parcă-l învăţa în clipa asta. Du-te, prietene, eşti tânăr, eşti frumos şi zdravăn, şi nici prost nu eşti, caută în lipsa mea să faci aşa cum ai fi făcut dacă am mai fi putut să ne sfătuim noi doi.

Dumnezeule mare! Bibi pleacă şi nu-l voi mai revedea, şi eu nu cred în lumea de apoi, nenorocitul de mine! De ce mă port ca un imbecil, de ce mi-au secat vorbele în gură? Pleacă; acum e aici, acum nu mai e. Trebuie... Da, trebuie! Trebuie să-i spun, să-i mărturisesc... Ce să-i spun? Ce mai pot să-i mărturisesc? Trebuie să fac ceva,

ceva care să ne topească fierul din piept! Ce? Dar dacă totuşi îl voi mai întâlni? Nu-l voi mai întâlni, e exclus.

Doamne, dă-mi putere! Acum trebuie făcut ceva, spus ceva, scris ceva, arătat ceva. Pentru ca prietenia noastră, lungă cât toată viaţa mea, lungă cât o treime din viaţa lui, să nu rămână stearpă. Dar eu nu mă pricep ce! E târziu. Împrejur e noapte plină. Hotelurile se liniştesc. Lumea doarme pentru că marea e obositoare, iar mâine e o zi nouă. Şi eu nu mă pricep ce. Ce nu mă pricep? Nici asta nu mai ştiu.

Mi-am închipuit cu totul altfel o asemenea despărţire. Nu pot să spun nimic cu miez. Pentru că nu pot să mă despart de el. Asta e! Am înţeles! Bibi, prietene, rămâi! Dacă rămâi, înseamnă că nu sunt condamnat, înseamnă că viaţa mea mai are o durată! Şi dacă mai are o durată, înseamnă că mai are şi un sens!

Zâmbetul acesta! Buzele acestea care se despart ca să facă loc unei glume! Ochi aceştia în care pluteşte spiritul râsului! Spiritul înţelegerii între noi doi! Spiritul prieteniei! Vocea aceasta! Care spune “La revedere!” Tocmai “La revedere!” Nu, nu asta, nu acum, altceva!

— BIBI! spuse inginerul; şi-l fulgeră o despărţire care se întâmplase în iarnă, pe peronul Gării de Nord.

— Ce e?

— Pleci!

— Da, nu vezi?

Surâdea cum surâzi unui copii.

— Plec, da, spune, ce s-a întâmplat?

— La revedere!

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic. Vroiam să-ţi spun... Nu. La revedere. La revedere de tot.

— Pe curând!

Bibi îl sărută pe inginer pe amândoi obrajii. Se depărtă de-a-ndăratelea câţiva paşi, îi zâmbi iar, ridică mâna în semn de salut. Se întoarse. Înconjură maşina, în care, cu

obrazul plin lipit de fereastră, îl aştepta fata aceea. O fată despre care inginerul nu avea să mai afle dacă-i era sortit să joace un rol mai lung în viaţa celui mai bun prieten al lui. Să-i fie soţie, să-i dăruiască un copil, ori mai mulţi.

Se urcă în maşină, şi fata îi spuse ceva. Însă Bibi nu-i răspunse, ci se aplecă să mai vadă o dată prin parbriz figura celui mai bun prieten. Îi făcu semn cu mâna. Un semn liniştitor, încurajator. Apoi se concentra asupra volanului. Inginerul nu-i mai văzu decât umerii laţi. Maşina deodată se mişcă. Demară încet, îşi mări neaşteptat viteza, duse cu ea aceşti umeri laţi, duse cu ea totul; tot ce rămăsese nespus, neîntrebat, neaflat, netrăit; şi inginerul se uită în jur, căutând-o pe Corina.

Bibi plecase.

Nu era greu de spus, şi chiar de înţeles, o asemenea frază. Bibi plecase. Probabil că definitiv. Nu pentru că Bibi n-ar mai fi vrut să se întoarcă. Ci pentru că nu mai exista timpul obiectiv. Inginerul raţionă în acest fel, stabili că nu-şi va mai vedea prietenul şi, brusc, îşi dădu seama că nici nu mai vroia să-l vadă. Nu mai vroia să-l vadă deşi îl durea despărţirea. De fapt, mai vroia să-l vadă; dar îşi dădea seama că *nu mai trebuie.*

Era obosit de prietenul lui cel mai bun, pe care-l iubea mult, căruia nu i-ar fi putut reproşa nimic. Era obosit de el, simţea că era destul; că apropierea dintre ei doi durase cât trebuie să dureze şi că acum trebuia să ia sfârşit. Necesitatea acestui sfârşit îl răni. “Oare nu cumva simt că e nevoie să sfârşesc eu însumi? că eu însumi am durat destul?” Şi în mijlocul sentimentului de necesitate crescu un dor nebun pentru prietenul dispărut; o foame cumplită de ultimele lui gesturi şi cuvinte, o dorinţă sfâşietoare de întoarcere a timpului, o mortală melancolie.

Se uitase în jur, căutând-o pe Corina. N-o găsi.

Era singur.

Mecanic, intră în hol. Dar ea nu putea fi sus. Pentru ca

fata de la recepţie îi întinse cu un zâmbet stereotip cheia camerei.

Trebuie însă epuizate toate posibilităţile. Poate că, din distracţie, ea urcase fără să mai ceară cheia. Ajunse. Nu era nimeni în faţa uşii, pe care o zgudui zadarnic.

Coborî, se informă, nu află nimic, se duse nelinişţit la bar, din bar trecu în restaurant, n-o găsi. Ieşi, uitându-se rătăcit în susul şi-n josul perspectivei, neştiind încotro să se îndrepte mai întâi, blestemându-şi clipa de neatenţie. Porni spre Rex, uitându-se îndelung şi cu dureros efort în toate localurile, în toate grupurile, cercetând de departe fiecare femeie singură care-i cădea sub ochi. Umblă o oră fără s-o găsească. Îşi spuse că poate s-a încrucişat pe drum cu ea. Reveni spre hotel, cu speranţa crescându-i pe măsură ce drumul se scurta.

Nu se întorsese. Fata de la recepţie îl privi cu curiozitate, chiar cu o anumită ironie. Nu, doamna nici nu intrase, nici nu ieşise. Nici nu lăsase vreo vorbă mai devreme. Nu cumva avea o întâlnire cu o prietenă, întâlnire de care domnul ştia şi uitase?

Alb ca zăpada, inginerul negă din cap. Atunci, poate că doamna a pus în buzunarul domnului vreun bilet. Cine nu vrea să facă o glumă din când în când? Un bilet în care se explică totul. Neîncrezător, inginerul se căută, sperând pe jumătate în improbabilul raţionament al fetei, şi nu găsi nimic.

Vru să iasă, iar şi simţi că s-ar putea să nu mai aibă putere. O învăţă pe fata de la recepţie să-l cheme imediat dacă o vede pe Corina, intră în bar, bău un gin, ieşi. Fata de la recepţie nu văzuse pe nimeni.

Întărit de gin, dar acum foarte înspăimântat, ieşi şi începu din nou s-o caute printre hoteluri, până obosi, până când groaza că n-o va mai vedea îl cuprinse cu totul, până când o descoperi pe neaşteptate pe plajă, la nici trei sute de metri de hotel.

Din cauza plânsului, faţa îi era toată o mască de nisip,

care o făcea de nerecunoscut. Şi mai ales o urâţea. Nu-şi închipuia că o mască de nisip ar putea-o face aşa de urâtă.

Era prea obosit ca să-i vorbească imediat. Se aşeză lângă ea, o mângâie pe umeri, care-i creşteau şi-i scădeau în ritmul plânsului. Era pe jumătate îngrozit – din cauza stării în care o găsise, pe jumătate liniştit – pentru că o găsise.

Ea îl simţi aproape şi se ascunse în braţele lui. El îi curăţă obrazul de nisip. Chiar şi genele îi erau pline de nisip. Plânsese probabil atât de disperat, încât, ca să-şi stăpânească plânsul, îşi apăsase faţa în nisip, săpase cu ea un adăpost în nisip.

Era gata s-o întrebe “De ce plângi?” când îşi dădu seama cum ar suna o asemenea întrebare. Dar nu găsea nimic altceva de spus şi, neputincios, o strângea în braţe, iar ea răspundea cuprinderii lui. O sărută, mestecă nisip, închise ochii şi o sărută iar, se îmbrăţişară culcaţi pe nisip.

Se şterseră pe obraz de nisip cu batista inginerului, ca să poată să intre din nou în lume, să se întoarcă. Farurile sclipeau. Era mai răcoare decât în alte seri. Ea plângea mai departe. Dar acum liniştit şi tăcut, încât plânsul ei avea înfăţişarea firescului. Inginerul îi ştergea lacrimile şi murmura din când în când, fără rost şi de cele mai multe ori auzit numai de el însuşi:

— Taci, nu mai plânge, te rog!

Iar deasupra lor trecu zborul întârziat al unei păsări. Corina, deschizând ochii orbiţi de nisip şi de lacrimi, văzu pasărea şi se înfioră.

Se întorceau foarte încet, pas cu pas. Însă, singur cu ea, inginerul simţea cum lumea se strânge în jurul lui, cum îl ameninţă din ce în ce mai mult. Rămăsese singur cu ea, şi amândoi înţelegeau asta. Rămăseseră numai ei doi. Adică fiecare singur în el însuşi; singur în luptă cu primejdia care nu se putea înlătura. Fata de la recepţie nu

mai pricepu nimic văzându-i pe amândoi cu faţa plină de nisip şi nu întrebă nimic, pentru că era instruită să nu întrebe nimic. Cu gesturi de bolnavi, ei luară cheia camerei, merseră către ascensor, se opriră în faţa lui; ascensorul coborî, urcară în el, şovăitori ca şi cum ar fi fost de sticlă, şi uşa mată se închise în urma lor.

PARTEA A TREIA

TRECURĂ SĂPTĂMÂNI, ŞI MAREA ÎNcepea să se răcească. În fiecare zi, soarele aprindea orizontul; aşeza pe mare un drum bătut cu pulbere roşie, creştea ca o rană, îşi schimba culoarea, se echilibra pe cer; apunea, luna aşeza pe mare alt drum, galben şi fără viaţă, ca un drum în deşert; şi aşa mai departe; inginerul se mira în fiecare zi, petrecea în fiecare zi o clipă de sinceră uimire în faţa neprefacerii lumii. Apoi îşi amintea că lumea se schimbă mai încet decât viaţa unui om, zâmbea, se culca din nou în patul de iubire şi suferinţă al acestei odăi străine.

Primi câteva scrisori (între care două de la Bibi), pe care le aruncă necitite. De câteva ori fu chemat la telefon şi nu răspunse. Peisajul din jur era în fiecare zi mai frumos, toamna de aur a acestor pământuri, dar el nu cobora niciodată dimineaţa. Uneori nu cobora toată ziua. Corina îl lăsa în fiecare dimineaţă adormit, se întorcea după două ore de plajă. Ieşeau spre seară, şi câteodată nu se îndepărtau de hotel mai mult de o sută de paşi.

Lumea în jur se schimba imperceptibil. Erau singuri împreună.

Era frumos.

Corpul Corinei, ars în fiecare zi de soare, era acum brun ca un corp de mulatră. Pentru că era albă, făcuse întâi arsuri; pielea i se cojise, se închisese din nou, atinsese în sfârşit o nuanţă stabilă. Acum era mereu la fel de brună. Faţa, ascunsă sub pălărie, îi rămăsese mai palidă decât trupul. Corpul lui, ferit de soare, se îngălbenea. Tenul îi

era otrăvit, şi uneori, coborând din galben în măsliniu, ajungea pe calea palorii la culoarea pe care o câştigase ea stând la soare.

Soarele îi făcea prea rău. Renunţase să mai iasă pe plajă. Stătea întins cea mai mare parte din zi. Îşi cruţa forţele. Avea nevoie de ultima fărâmă de energie, de ultimul strop de vitalitate. Nu-şi putea îngădui să le risipească fără rost. Avea nevoie de ele pentru întâlnirea violentă dintre ei doi, care reîncepea în fiecare zi cu sporită lăcomie, ca şi cum un gol atotputernic al memoriei i-ar fi împiedicat mereu să se sature, să aştepte, plini, un cât de scurt moment, înainte de a se aduna iar la un loc.

Era foarte bine aşa. Cel puţin pentru el. Încerca să nu se gândească la nimic, şi uneori reuşea.

Se bucura şi era gata să strige triumfător: “Iată, sunt fericit, nu mă gândesc nici la ea, nici la mine!” Dar ea era mereu lângă el, o avea în faţa ochilor. Oare nu există un gând al privirii? Se întâlneau pe calea trupurilor, şi cine poate spune că trupurile nu duc totul cu ele, şi gândurile, şi sufletul, în năzuinţa lor spre alte trupuri?

— Nu te gândi la moartea ta! Nu te gândi decât la mine! Când te gândeşti la mine, când mă ai pe mine, nu trebuie să-ţi mai pese de moartea ta! Nici mie nu-mi mai pasă de moartea ta când te am în braţele mele! Moartea ta nu există, nu exist decât eu! Strânge-mă tare, topeşte-mă în tine, mestecă-mă, înghite-mă! Dacă ai putea să mă bei toată într-o respiraţie! Dacă aş putea să cresc toată în tine, să-ţi dau corpul meu, puterea mea, viaţa mea, Doamne!

Abia acum îi descoperea corpul, din care nu ştiuse decât frumuseţea. Frumuseţea şi atât. Prea puţin. Îi simţea greutatea sânilor. Avea sâni mari şi frumoşi, şi el nu ştia să-şi spună lui însuşi mai mult decât că avea sâni frumoşi şi că asta nu ajungea, nu însemna, nu descria nimic din ea. Avea sânii ca nişte păsări ucise când el se ridica şi o lăsa singură în patul plin de mirosul lor, şi se

îndrepta spre fereastră, scotea capul, se îneca într-o ceaşcă de aer sărat. Se întorcea şi se apleca deasupra patului, cuprinzându-i sânii în fiecare mână, sprijinindu-se de carnea ei, cu ciocanul inimii spărgându-i pieptul, cu ecoul inimii ei auzit în mâna închisă. Cobora în mirosul ei otrăvitor, deschis ca pulpa unui fruct atacat de căldură, la chemarea căruia ţipă nebune insectele. Cobora în ea, îşi îneca sufletul în ameţitoarea mişcare, apropie-te, fii puternic, loveşte drept, nu te da bătut, rupe-te cu furie, vino şi du-te, mâine, chiar dacă acest mâine e azi ori e peste multe săptămâni, tot mâine e, şi mâine vei îngălbeni, vei sfârşi, vei fi mort, vei fi cu totul mort, vei fi foarte mort.

Era cald, transpirau, viaţa curgea din ei prin porii deschişi, se scăldau în pat şi unul în celălalt. Inginerul orbea încet-încet. Corpul ei se aşeza tot mai mult pe orizont, uneori în adâncitura spatelui ei brun se mai vedea albastrul mării ca între două coline. Apoi, pământul ei bun şi cald şi roditor acoperea totul, cădea pe el, îl îngropa, sufocat de ţărâna dulce a îmbrăţişărilor ei, nu mai vedea înaintea ochilor decât parfumul întunericului, se răsturna tot în ameţeala numelui ei, o striga în ureche cât putea de tare, şi strigătul nu se auzea mai mult decât o gâfâitură agonică. Dimineaţa, când se trezea, corpul ei îl înconjura din toate părţile; seara se îneca în mlaştină, în frunzişul greu, muiat de ape subterane, în floarea despicată până la sânge, unde uita că a existat. Corpul lui devenea tot mai uşor, corpul ei devenea tot mai greu. El scădea, şi însăşi scăderea lui însemna creşterea ei. Dar era încă mai puternic; ori în clipele când era ea puternică, această putere a ei devenea o slăbiciune. Tristeţea frumoasă, tristeţea împăcată a acestor zile de toamnă li se agăţa în părul strivit de perne, se strângea în jurul degetelor mâinilor ţesute împreună în panica îmbrăţişării, în pândirea sfârşitului, se făcea răcoare pe cruciuliţa care mai atârna la gâtul lui slăbit, cu vinele şi oasele desenate.

Marea, toamna, întoarce inimile pe dos, iar înăuntru, în trupul părăsit sorţii lui, celula se împarte repede, din ce în ce mai repede, sare în focul împărţirii, scoate scântei, explodează, şi iar se divide, până devine infinitesimală, infinită, inutilă, nulă, dispare, şi atunci pe ce să mai aşezi oase şi piele, pe ce să mai clădeşti speranţe?

Moartea înainta, dar cauza ei se fărâmiţa, dispărea, se dovedea a nu fi spus adevărul. Nu sunt bolnav de nimic, n-am suferit de nimic. Mă caut în tot trupul fără să găsesc undeva vreun morb. Nu o boală poate lumina moartea mea. Ori însăşi moartea e acea boală, însăşi moartea se luminează pe sine. Viaţa e, moartea e, atât. Nu ţin minte să fi vorbit cu vreun doctor, să fi fost vreodată examinat, cântărit, ghicit, etichetat. Dacă-mi aduce aminte cineva de aşa ceva, asta înseamnă că el îşi închipuie. Că eu îmi închipui. Ce el îşi închipuie că eu îmi închipui. Nu, nu sunt bolnav. Mor fără să fiu bolnav. Mor acum, când, obosit de plăcerea sfâşietoare pe care mi-o aprinde în trupul slab frumuseţea ucigaşă a acestei femei, simt mărunt, microscopic, într-un capăt, într-un sfârşit al fiinţei mele, cum mă golesc de viitor, cum mă arunc afară pe mine însumi, cum pierd tot ce am mai de preţ, şi această pierdere mă bucura sălbatic, îmi dă într-o halucinaţie miezul tuturor timpurilor şi locurilor, bărbaţilor şi zidirilor, femeilor şi ideilor. Cu gândul oprit, aştept să sfârşesc, caut să mă sfârşesc cât mai tare, cât mai definitiv, să nu mai rămână din mine decât mănuşa veche şi goală a trupului, scorojită, plesnită, aruncată în gunoiul timpului, să mă bucur cât mai cuprinzător de întoarcerea mea pe dos, de jupuirea mea de tot ce mă ascunde, de găsirea adevărului meu şi de părăsirea lui undeva într-un colţ al lumii, unde ne sileşte lipsa de putere; cu speranţa nebună că măcar o sămânţă o să încolţească. Nu-mi pasă nici mie că mor, uită asta, uită tot, afară de faptul că mă iubeşti pe mine, pe mine, numai pe mine.

Într-o zi, valurile aruncară pe plajă un delfin mort şi

mare. Ei văzură de sus, de la fereastră, un belşug de păsări, dar hoitul fu luat şi ars repede, şi turiştii străini nici nu ştiură. Cehii, nemţii, nordicii plecau, în fiecare seară cântece de adio cutremurau pereţii şi sticla hotelurilor. O iubea pe Corina, nu mai încăpea nicio îndoială, avea sentimentul primei îndrăgostiri, ea avea corpul cald şi bun, de mâncat tot, şi ea îl devora pe el cu viaţa ei, şi toată camera lor mirosea a unirea lor, care se împlinea tot timpul.

— Ce faci? surâdea el, scobit şi fără puteri în patul răvăşit ca marea de o furtună. Vrei să mă omori?

— Da, vreau să te omor, vreau să te sfârşesc cu zile, vreau să te iau tot cu mine, vreau să te fur în iubirea mea pentru tine! Vreau să te scap de moartea cealaltă, vreau să te omor eu, vreau să te omor cu dragostea mea, iubitule, inima mea caldă, trupul meu, ochii mei, gândul meu, răsuflarea mea!

Şi iar începea legea de neschimbat a apropierii lor, şi fiecare vroia să-l ia pe celălalt cu el; fiecare în felul lui; – unul în viaţă, celălalt în altă parte, despre care încă mult nu ştia. Nu mai era o femeie frumoasă, cu coapsele de aur turnat până-n inima ochilor care le urmăresc apropierea şi deschiderea spre prăpastia strângerii în braţe, cu pântecul navă aromată prin aer, cu strâmtoarea taliei gâtuind vorba pe buze, era mai mult decât atât, era tot şi nimic, şi el agăţat cu disperare de ea, cu muşchii murind de efortul supraomenesc al rămânerii. Parfumul ei îl îmbolnăvea mai tare, căuta uneori să fugă din el ca să-l poată regăsi, ca să se prăbuşească iar sub greutatea lui, simţită straturi pe umeri, pe creştet, pe pleoape. Oare cât timp să mai fi rămas? I se părea mult timp de când se întâlniseră (parcă într-o sală cu oameni mulţi în jur?) şi i se părea o veşnicie de când o avusese prima dată, o veşnicie mai mică de când se învăţase turbat la gustul ei imposibil. Iar în jur, dincolo de insula în formă de trup de femeie, niciun vapor, nicio mare, niciun văzduh, nimic, şi

se îngropa în insula lui, cu o diabolică forţă, care poate venea de la Dumnezeu.

Trecură acele săptămâni, mai trecură câteva.

Apa devenise rece. Pe uscat era cald numai când soarele era sus. Pomii, înainte să îngălbenească, erau foarte verzi, izbeau cerul cu pumnul mai verde ca niciodată, într-un ultim vis de oprire a timpului. Marea mişca, lacul nemişca, timpul cădea pe amândouă, pământul se dădea peste cap de răul anotimpului, avea spasme, ţipa trecând dintr-o vârstă în altă vârstă. O barcă albă, cu pânze, se scufundă în ghiol şi rămase afară doar vârful catargului, clătinat din când în când de mişcările adânci ale curenţilor, Corina, în numele tău s-a strâns întreaga lume, în numele tău am aşezat toată lumea mea şi ce a mai rămas din mine, du-ne cu tine pe toţi, ţie îţi e sortit ceea ce nouă tuturor nu ne-a fost, pierim cu toţii, doar tu rămâi.

Zilnic îşi dădea seama că uita tot mai multe lucruri din trecutul lui şi că această uitare nu-l întristează, îi e cu totul indiferentă. Corina, ai să râzi, din viaţa mea nu te mai ţin minte decât pe tine. Poate că numai pe tine te-am trăit. Cât trăieşti gândeşti, şi gândurile nu pot fi decât amintiri aşezate în viitor, în prezent, în trecut. Ne-am întâlnit într-un oraş, se gândea el uneori, simţind pe umărul gol pasărea respiraţiei ei. Ne născusem acolo, şi am trăit unul fără altul până când ne-am întâlnit. Când ne-am întâlnit, viaţa s-a desfăşurat înaintea noastră; cealaltă viaţă, cea adevărată, cea chinuitor de scurtă. Am făcut şi noi doi eforturi, ca toată lumea, ca toţi ceilalţi condamnaţi la moarte, să umplem această viaţă cu evenimente cât mai supranaturale, poate am reuşit, iar acum am început să le uităm. Ne-am întâlnit într-un oraş, un oraş – oh, da, un oraş... Gândea această frază fără să vadă oraşul, fără să revadă întâlnirea; vedea doar fraza, cuvintele ei, distanţele dintre literele lor. Apoi începea să deducă dintr-un cuvânt altele. Oraş? Da, desigur, străzi,

case, strada cu casa în care ne-am cunoscut, ne-am cunoscut prin alţii, pe care i-am cunoscut în urma altora, ne-am cunoscut pătrunzând fiecare în timpul celuilalt, tot mai mult, aproape dându-l pe celălalt afară. Doamne, oare cum arătam în ziua când ne-am întâlnit, oare cum eram îmbrăcat, cum stăteau pe mine hainele, hainele cu care am atins-o când am sărutat-o cu forţa? Hainele acelea, după ce am atins-o pe ea, au redevenit hainele mele, haine fără amintiri, haine, atât şi nimic mai mult. Nu-mi pot închipui cum eram îmbrăcat, ba chiar nu-mi pot închipui că eram îmbrăcat, mi se pare atât de ridicol să fi purtat sacou şi cravată! Acum, când am uitat ce înseamnă să fii îmbrăcat în anume feluri după anume împrejurări, acum, când, gol în faţa iubirii şi morţii, nu mai sunt decât eu însumi, imaginile astea mi se par groteşti, imposibile, de altă lume. A fost odată o planetă pe care fiinţele vii erau împărţite în două sexe, şi o anumită specie îşi începea ritualul perpetuării cu pantofi de lac şi pantaloni cu dungă şi rochie ispititoare şi flori, ca să ajungă pe acest drum bizar tot la copii, singurul chip de a rămâne în viaţă mai mult decât poţi, mai mult decât visezi, mai mult decât meriţi.

Oră după oră, îşi uita trecutul tot mai mult, îl înţelegea tot mai puţin; şi în acelaşi timp simţea mereu mai slabă nevoia acestui trecut; se întorcea în el fără rost, şi pleca la fel de gol cum venise.

Era adevărat, chiar dacă nu se putea crede: îşi privea trecutul şi-l vedea topindu-se, făcându-se tot mai mic, dispărând, lăsând în urmă lucruri care păreau neîntâmplate, detalii înşelătoare, semănând a frânturi din cărţi, a note rămase în auz cine ştie şi unde, a împrejurări zărite în viaţa altora. Căuta instrumente cu care să-şi privească trecutul, să se convingă că totul nu e o năzărire. Arunca un instrument, căuta un altul mai perfecţionat, încorda ochiul până la durere, începea o cursă între creşterea lentilelor şi topirea amintirilor,

stăpânit de gândul că odată nu va mai avea nimic de cercetat, că va trebui să invente. Dar de ce să invente? Ce nevoie de trecut mai avea? Pentru cât îi rămăsese, putea s-o scoată la capăt fără niciun trecut, fără viaţa trăită, tot mai mică, mai ştearsă, mai scurtă, ducând fără îndoială spre dispariţia desăvârşită. Devenea un om fără trecut. Ei, şi? Un om fără trecut şi fără viitor. Foarte bine! Un om fără trecut şi fără viitor oare se poate spune că mai are măcar un prezent? Fie şi un om fără nimic. Acum, fără nimic, timpul trece îngrozitor de încet. De altfel, întotdeauna i se păruse că timpul trece plicticos de încet. Deşi nu era din fire un nerăbdător. Şi mai ales i se părea asta de la începutul bolii lui. Care boală? Intr-adevăr, nu există nicio boală. Atunci, de la începutul acestei stări neobişnuite, ce mai vorbă, de la începutul sfârşitului.

Sfârşitul se va întâmpla în aceeaşi clipă în care mii de mântuiţi pe întregul pământ se supun psalmului: “Lăudaţi pe Dumnezeu în locaşul lui cel sfânt, lăudaţi-l în întinderea cerului, unde se arată puterea lui! Lăudaţi-l pentru faptele lui cele mari! Lăudaţi-l după mărimea lui nemărginită! Lăudaţi-l cu sunet de trâmbiţă! Lăudaţi-l cu alăuta şi harfa! Tot ce are suflare să laude pe Domnul!” Nefericitule, închis afară, în noroiul rece, în vântul hain, strivit pe uşa dincolo de care cheamă cântarea voioasă a adunării aleşilor, nu huli, chiar dacă nu ţi-a mai rămas în viaţă altceva! O, Doamne, mulţumesc măcar pentru femeia nefericită ce s-a întâmplat să mă iubească; mă fură în ea, mă prinde cu apelul ei irezistibil, fug iar în carnea ei. Marea e rece ca un trup care se învecheşte, pe mal se târăsc ceţuri.

Uneori vorbeau.

Vorbeau? Despre ce-ar fi putut să vorbească? Ce să spună în cuvinte din ce puteau spune mai bine cu acoperirea perfectă a trupurilor? Ce să evoce dintre lucrurile de neatins, dintre miracolele de nevisat? Trecutul şi viitorul, faţă-n faţă, îşi arătau unul altuia

opacitatea uşilor lor închise, închise şi identice, imposibil de spus care dintre ele duce înainte sau înapoi, care e care. Încât bietului om prins între ele nu-i mai rămâne decât să înnebunească.

Şi totuşi, îşi vorbeau mereu; câteodată foloseau chiar cuvinte, în mod normal, aşa cum făcuseră cândva. Cândva, pe vremuri, demult, cine ştie...

Corina povestea bucăţi din adolescenţa ei, în timp ce-l desena pe inginer, care, culcat în pat, uneori o asculta, alteori se uita în tavan, alteori aţipea cu ecoul vocii ei în urechi, tranchilizat de muzica albă a vocii ei. Ea îl desena o dată în fiecare zi. Urcând şi coborând cu vârful creionului pe carton, povestea ceva despre un pictor despre care ea ştia foarte multe, iar el numai auzise şi nu ţinea minte mai mult decât câteva fraze, ori nici atât.

Erau foarte bune desenele. Inginerul ieşea din ele aşa cum se ştia. Deosebirile dintre ele erau de cele mai multe ori imperceptibile pentru el. Căci ea îl desena mereu în aceeaşi poziţie, căutând o nuanţă care lui îi scăpa. Uneori ea se enerva, nereuşind probabil să prindă ceea ce urmărea mai cu îndârjire, şi el îşi dădea seama după faptul că nu mai găsea niciun desen prin camera, ieri încă plină de ele. Corina le strânsese pe toate şi le aruncase. Treceau zile, ea sosea cu un bloc nou, ciclul reîncepea, reîncepeau povestirile despre pictori ori despre adolescenţa ei, în care inginerul găsea când şi când fotografii înnegrite care-l înfăţişau pe el.

În asemenea momente se poate spune că vorbeau; puţine asemenea momente faţă de cele în care îşi şuierau pătimaş la ureche. Erau zile când se simţea rău; ea îl sprijinea când se dădea jos din pat, îl ajuta să se spele şi să se radă, dar mişcându-se domestic în jurul lui îl stârnea iar; o dorinţă de fier sufla în tot trupul minat, braţele lui o cuprindeau cu o forţă supremă, ea se ruga sub apăsarea lui.

Îşi reveneau, se regăseau împreună, erau fericiţi de

uimire.

— Corina!

— Iubitule!

— Nu vreau!

— Taci, nu te ameninţă nimic!

— Fii a mea!

— Nu sunt decât a ta!

— A mea pentru mult timp!

— Da.

— Oricât de mult?

— Pentru noi doi nu există timp. Eu sunt pentru totdeauna a ta!

Greutatea corpului ei creştea. Parcă şi sânii îi erau mai plini. Parfumul ei se sălbăticea tot mai tare, dragostea lor inundase odaia, un străin ar fi tuşit dacă ar fi intrat. Ei se căutau mereu, se găseau tot timpul. Marea în octombrie începe să se închidă. Nu aveau la ei lucruri mai groase. Corina merse într-o zi la Constanţa, cumpără la întâmplare, întârzie puţin, îl găsi alb de spaima singurătăţii. Vântul zguduia obloanele, deşi ziua încă era caldă. Hotelurile, făcute pentru vară, nu ţineau piept coborârii nordului. Plecase multă lume. Inginerul se simţea bine cu ea. Bine cu ea, numai cu ea, fericit singur pe insula lui de carne, cu formă şi glas şi căldură de femeie, aţipea cu obrazul bărbos îngropat în pământul ei. Se trezea, se uita în jurul insulei. Nu vedea, nu-şi amintea. Adormea la loc, visa să viseze trecutul. Nu se întâmpla. Trecutul dispăruse cu totul. În faţa morţii rămăsese cu nimic.

Timpul trecea la fel de încet. Dar dacă totuşi eu sunt omul care nu poate să moară pur şi simplu pentru că nu e pregătit? Nu pentru că nu ar vrea, pentru că i-ar fi prea teamă. Ci pentru că nu e pregătit? Ori dacă după moarte toate vor rămâne la fel? Cum la fel? Uite-aşa, la fel. Camera asta străină care mi-a devenit mai apropiată decât toate care le-am avut şi nu mi le mai amintesc,

aerul ăsta în care se simt plutind corpurile noastre, anotimpul ăsta fără nume, cu răcoarea care trage pe sub ferestre şi uşi, timpul incert, şi iubirea insidioasă care acum a întins mâna în somn şi m-a mângâiat fără să ştie, a atins carnea mea, virilitatea mea, m-a făcut gelos pentru că atingerea n-a fost voluntară, n-a fost semnul chemării? Dacă toate astea ar rămâne pe loc? Pe loc, aşa cum sunt? Da, de ce nu? Şi moartea? Moartea? Ei, moartea s-ar întâmpla, firește, dar scurt şi fără urme, şi am reveni după aceea la starea de acum. Bine, dar asta mai e moarte? De ce fel de moarte mai poate fi vorba dacă toate rămân exact aşa cum au fost? Tocmai de moartea cea mai adevărată. Dacă nu se mai întâmplă nimic, înseamnă că asta e moartea. Căci moartea e nimic. Aşa o fi, dar eu nu înţeleg moartea aşa, eu nu înţeleg moartea, eu nu înţeleg nimic.

Să mor tocmai când am găsit? Ce am găsit? O femeie rară. Alţi bărbaţi s-au sinucis pentru că n-au găsit-o. Sau au găsit-o, dar ea nu i-a iubit. Unchiul Mitică de pildă, inginer de poduri şi şosele, care s-a împuşcat pentru că femeia pe care o iubea nu vroia să-şi părăsească bărbatul şi să se remărite cu el. Povestea romantică a familiei. Despre unchiul Mitică, prietenii lui povesteau amintiri: era înalt şi frumos, era o capacitate în specialitatea lui, era în floarea vârstei, avea succese, câştiga, şi scrisoarea aceea îngălbenită, adresată unei mătuşi a inginerului, soră cu sinucigaşul, o scrisoare scurtă, măsurată economic de un condei precis: “Buc., 3 Nov. 1923. Scumpă Lizico. Sunt deznădăjduit. Metresa mea, doamna al cărei nume tu ştii că îl trec sub tăcere în scris, ca să nu rămână vreo urmă ce ar putea-o răni după moartea mea, a plecat ieri din B. Fără să mă revadă. Tu caută de-o întâlneşte la S. Şi vorbeşte-i de durerea mea. Poate pe tine să te creadă. Dacă nici asta nu va avea vreo urmare, atunci înseamnă că nu-mi mai rămâne decât ultima soluţie, aceea a disperaţilor. Iartă-mă. Te sărut, Mitică”, şi mirarea

copilărească a inginerului, care nu înţelesese cuvântul “metresă” şi palma exasperată a mamei, care nu mai ştia ce să se facă din cauza acestui fiu peste măsură de neastâmpărat. Şi totuşi, femeia îl iubise pe unchiul Mitică. Dar nu vrusese să părăsească securitatea căminului cu celălalt? Sunt şi femei care iubesc şi nu regretă.

— Corina. CORINA!

— Ce e?

— Dormeai?

— Aţipisem. Ţi-e rău?

— Trebuie să ne căsătorim.

— De ce nu încerci să dormi?

— Trebuie.

Ea aprinse lumina, îşi puse palma pe ochi, pipăi în jur, găsi ceasul.

— E patru. N-ai dormit de loc?

— Cred că nu.

— De ce nu m-ai sculat?

— De ce nu-mi răspunzi la ce te întreb?

Înaltă şi brună de soare, stătu goală lângă pat, uitându-se în jur, văzu ce căuta. Puse ceva pe ea, sosi cu un pahar cu apă şi eu o pastilă.

— Bea.

Îndemnul unei femei, grija unei mame. Inginerul înghiţi calmantul şi se culcară din nou. Dar îndată ce lumina se stinse, el se lipi de urechea ei.

— Trebuie să ne căsătorim. Răspunde-mi ceva.

— Vrei să-ţi răspund ceva anume? Ce să-ţi răspund?

— Răspunde-mi “da”.

— De ce ţii să ne căsătorim?

— Vreau să ştiu că eşti nevasta mea. Că ai apucat să fii nevasta mea. Înainte să mă sfârşesc.

— Ce-ar adăuga asta? Ce-ar schimba? Nu sunt întreagă a ta? De ce vrei să ştii că am apucat să fiu nevasta ta, că ai apucat să fii bărbatul meu înainte să te sfârşeşti? Daca rămânem aşa, e ca şi cum sfârşitul n-ar veni. De ce să ne

căsătorim? Pentru că ne sileşte sfârşitul tău? De ce pui sfârşitul tău între noi doi? E îngrozitor ce vrei!

— Nu vorbi prostii.

— Nu vorbesc prostii. Unii oameni se gândesc să termine ceva înainte de a muri: o lucrare, un plan, o carte. Ceva. Eu de pildă aş vrea să pictez ceva la care mă gândesc de mult. Mă gândesc de mult şi mi-e frică să încep. Tu nu te-ai gândit niciodată la aşa ceva?

— Nu. Şi e prea târziu să încep acum. Când nu ştiam că am să mor, nu mă gândeam că trebuie neapărat să fac ceva în viaţă. Acum ştiu. Şi vreau să fac în viaţă un singur lucru: să mă însor cu tine!

— Pentru Dumnezeu, te rog, nu mă mai chinui!

— Nu te chinuiesc, te lămuresc. Trebuie să mă mărturisesc şi eu cuiva, nu?

— De ce nu vrei să încerci să dormi? Dacă mai vorbeşti mult, tot efectul calmantului se pierde.

— Au să spună despre tine prietenii mei când au să te întâlnească: cine e femeia asta atât de frumoasă? Cum, n-o ştii? E Corina. A fost nevasta celui mai bun prieten al nostru, nu-ţi aminteşti? Şi am să aud asta de oriunde am să fiu, am să simt asta, nu se poate să nu simt! Ei au să te întâlnească pe tine, au să se gândească la mine, şi astfel am să rămân mai mult în amintirea lor. O să li se pară că am fost mai bun şi mai frumos decât am fost cu adevărat când au să te vadă pe tine atât de frumoasă şi de bună.

— Dacă nu taci, plec! Fug unde văd cu ochii! jur?

— Stai!

— Dormi?

— Vreau să dorm în tine.

— Vino.

Expresia asta însemna să aţipească în braţele ei. Nimic nu-l liniştea mai uşor, şi în ultimul timp, pentru că altfel nu putea adormi, dormea mereu în braţele ei. Pentru ea, evident, asemenea nopţi erau o tortură, din care se ridica

a doua zi vânătă de cearcăne, beată de oboseală şi iubindu-l ca o nebună.

Slavă în veci rasei ipohondrilor! Ei sunt una din minunile Domnului! Îşi fac repede o injecţie antitetanos când aud că în America de Sud casele se clădesc din găinaţul vrăbiilor, o, vrăbiile de prin partea locului, mari cât curcanii, vopsite în culorile raiului! Lăudaţi ipohondrii, cântaţi-i pe harfa cu opt coarde a regelui David! Căci ei răscumpără inconştienţa omenirii cu teroarea lor zilnică de fiecare coş încolţit în bărbie, de fiecare neg răsărit în vizuina subsuorilor! Angoasa lor e ca o rugăciune pentru sănătatea celorlalţi! Ei tremură, plâng, fac pe ei de frică şi ar fi gata să se tăvălească chiar în scârnăvia lor, doar-doar li s-ar arăta un semn că vor fi mereu sănătoşi şi zdraveni! Doctorii cei mari, învăţaţii, soţiile, copiii, toţi caută să-i întoarcă pe calea sănătăţii minţii! Dar cine poate născoci cheia cu care se întorc creierii ce s-au oprit într-un ceas rău? Ipohondrii plâng mai departe, se îmbolnăvesc de bănuială, înnebunesc în labirintul îndoielilor şi ghicitorilor, se întorc şi arată cu degetul restul lumii şi o acuză că nu vrea să moară în locul lor, zi de zi, secundă de secundă, bubă de bubă, zgaibă de zgaibă, coptură de coptură, leşin de leşin!

Dar astfel râde Dumnezeu de noi. Căci mereu sănătoşii mor, nu bolnavii din fire şi de profesie. Şi doar rareori se întâmplă dreapta pedeapsă. Moartea dăruită celui ce o cheamă mereu cu spaima lui de ea. Ce ai visat, împlinească-se. Cum oare se ţine cântarul cel mare de sus, de se prăpădesc şi se duc din paturi şi din case tocmai soţul cel destoinic, fiul cel mare în care se sădiseră marile nădejdi, mama abia de curând roditoare, fratele zdravăn ca un stejar, şi nicicând slăbănogul de peste drum, paralitica din scaunul de fier cu roate, gângavul fără minte, pacoste pentru cei din jur, şi hoţul cel mare, ticălosul, sperjurul din vecini, care se trezeşte în

fiecare dimineaţă mai mustind de putere şi se duce iar să răspândească, în lume puroiul nerăsplătitei lui demonii? O, solidaritate cu toate şi cu toţi, prietenie cu cerul şi pământul, frăţie cu însufleţitele şi neînsufleţitele, înrudire cu necuvântătoarele şi cuvântătoarele! O, solidaritate cu toţi cei vii, cu toţi cei sănătoşi, cu toţi cei bolnavi, cu toţi cei morţi, cu pustiul negru de timp în care în veci nu se mai numără nisipul uriaş al uitaţilor!

Medicina consemnă un fenomen care poartă numele de “moarte aparentă”: bolnavul pare mort, e rece şi fără culoare, deşi viaţa continuă în ei, însă surdinată la maximum. Un şoc exterior restabileşte circuitul vital. Dar stările se repetă, pot deveni tot mai îndelungate, necesitând şocuri din ce în ce mai puternice, care odată şi-odată devin inutile, nu pot creşte la infinit, ca să nu aducă ele însele moartea omului pe care vor să-l scape de moarte. Sau, pur şi simplu, toţi cei din jur se înşală, chiar şi specialiştii, pun omul viu în sicriu, Dumnezeu să-l ierte, fie-i ţărâna uşoară, muzici solemne, drapele şi salve (dacă e cazul), bulgări pe capacul de lemn, plecarea ostenită a tuturor, zgomotul ruginit al porţilor mari, pace. Şi deodată, mortul se trezeşte. În sicriu, sub pământ. Iese din leşinul lung o clipă prea târziu. Cu creierul înnorat, nu înţelege unde e, caută disperat cu ochiul un atom de lumină, respiră, într-o clipă înghite tot aerul care rămăsese în sicriu, expiră bioxid de carbon, pregătindu-şi propria sufocare, încearcă să se mişte, spaţiul e prea strâmt, vrea să strige, îi lipseşte aerul şi vocea, simte că a fost asasinat de cei ce l-au dus cu durerea în suflet pe drumul din urmă, şi gata. Gata din nou, de data asta de tot. Iată de ce unii oameni lasă în testament instrucţiuni ca să fie arşi. De teamă că un asemenea moment de iad li s-ar putea întâmpla şi lor: o trezire în mormânt, fie ea scurtă de-o clipă, dar ce clipă! (Mai umani erau egiptenii când îngropau condamnaţii pentru cele mai înalte trădări

sub templul vreunui zeu, într-o încăpere largă şi neagră, în care agonia se putea bucura de zbateri, de goana oarbă, de sfărâmarea ţestei de pereţi.) Ori pentru că nu suportă ideea de a trece prin metamorfoza morţii. Mai bine de loc, decât prefăcuţi în altceva. Citim în ziare despre incinerarea la crematoriul Cenuşa. Cel mai bun nume. Cenuşa. Cenuşa şi atât. Un membru al familiei, cel mai puţin slab de înger, rămâne de faţă până la consumarea completă, pe care o poate verifica printr-o fereastră specială, ca să confirme celorlalţi că scumpul dispărut a sfârşit în foc, nu pe vreo masă de disecţie. Cine ştie însă cât vor mai dura toate astea, care sunt nişte metode tradiţionale, învechite, neştiinţifice de a dispune de ultimul lucru pe care-l dăruieşte obştii omul: trupul lui ţeapăn. Mai cu seamă că acum oamenii nu se mai înţeleg asupra morţii. Unii spun că moartea înseamnă ceva, alţii – cu totul altceva, se adună în colocvii, se ceartă, pleacă supăraţi unii pe alţii, scriu replici distrugătoare în revistele de specialitate, devin mine de aur pentru jurnalele de scandal, intervine biserica, papa dă enciclice, şi nici asta nu ajunge, pentru că medicul de la care a pornit toată disputa nu vrea să renunţe la ideea lui, pe care o confirmă miraculos nişte experienţe istorice! Când putem declara că omul e mort cu adevărat, ca să putem să-l îngropăm şi să-l lăsăm în pace? Nu e suficientă oprirea inimii. De altfel, se pot face transplanturi. Nu e suficient îngheţul pulsului, îngheţul cărnii. Medicina legală consideră metode noi pentru a constata decesul. Să aşteptăm până când încep să se topească ochii. Atunci putem fi siguri că nu l-am omorât noi pe nefericitul acela, cu graba noastră igienică de apărători ai curăţeniei oraşului. Biologic, nu se mai ştie bine ce e moartea; dintr-o singură situaţie unanim acceptată se desprind acum opţiuni, atitudini, raţionamente, şcoli de gândire, adevărul scapă, iată cum uneori ştiinţa ne duce în neştiinţă! În fine, o teorie pare cea mai valabilă, se impune, autorul ia

Premiul Nobel. Apoi încep cele mai violente contestaţii. Şi omul? Bietul om? Pe el cine-l apără, cine-l mântuie, când în jurul lui ipotezele se înfruntă ca şacalii, care dintre ele să-l împuţineze mai întâi? El cui rămâne? El pentru cine moare? El pentru cine s-a mai născut?

— Nu cred. Mi-aş fi dat seama, răspunse ea.

— Gândeşte-te bine, n-ai observat niciun semn?

— Nu.

— Nu se poate. Suntem totuşi de destulă vreme împreună. Nici măcar aşa, o greaţă când simţi mirosul mâncării? Sau fumul ţigării altcuiva?

Afară ploua bătut, strâns, temeinic; snopea pământul, plaja, asfaltul.

— Au să ne dea afară de-aici, spuse ea.

— De ce? Nu plătim?

— Ba da. Dar au plecat aproape toţi.

— Eşti sigură că n-ai observat nimic?

— Dumnezeule, ce încăpăţânat eşti! Ştiu că m-ai fi pisat dacă te-aş fi luat de bărbat! Ce crezi tu? Că nu ţi-aş spune imediat dacă aş băga de seamă aşa ceva?

— Poate nu poţi să faci copii.

— Doamne fereşte! De ce să nu pot?

— Te chinuiesc mult?

— Destul. Eşti mulţumit?

— Te chinuiesc într-adevăr?

— Prostule, nu mă chinuieşti, nu te mai chinui, te iubesc, ce vrei acum?

— Vreau să rămâi însărcinată cu mine!

— Nebunule! Mă doare!

— Vreau să rămâi însărcinată cu mine, trebuie, înţelegi că trebuie?

— Potoleşte-te, mă loveşti foarte, tare, nu e nevoie să mă faci bucăţi ca să-ţi dau un copil!

— Dacă aş avea norocul să-mi faci doi dintr-o dată…

— Şase dintr-o dată nu vrei? Au! O să ne-audă!

— Cine? N-ai spus c-au plecat toţi? Te iubesc!

— Iubitule! Bucuria mea! Nefericirea mea!

El se oprea, gâfâind atât de tare încât fiecare gâfâitură era un geamăt, începea din nou, strângea ochii, îşi măcina dinţii în gură, îşi înghiţea respiraţia, îşi oprea creierul, şi deodată scăpa, şi ţipa nefiresc, cum ţipă bărbaţii când rămân lipsiţi cu totul de apărare, ca nişte animale rănite, cu trupul tremurând rugător. Cădea singur, stors, în patul din care ea fugea, cădea parcă iar în trupul ei, care-l răscolea ca un pat de nesomn. Adormea învăluit în trupul ei, învelit în ea, încălzit, apărat, salvat, visa că se preface într-o geană a ei, într-un deget al ei, că se ascunde într-un bob al sânilor ei, că ea îl duce departe de moartea lui, închis în trupul ei de nedescris.

— Trebuie să ne căsătorim. Mergem mâine la Constanţa şi ne căsătorim.

— Trebuie acte. Trebuie martori. Nu se poate face totul într-o zi.

— Ce acte?

— Actele de naştere. Pe urmă, certificate de sănătate. Plămânii. Nervii. Dacă nu ai boli venerice. Care doctor ţi le poate da într-o singură zi?

— Oricum, odată tot trebuie să începem. Mergem mâine la primărie.

— Actele de naştere sunt la Bucureşti.

— Telegrafiem la Bucureşti. Le putem primi prin poştă. De ce nu vrei, spune, de ce nu vrei? Dacă trăiam, nu te-ai fi căsătorit cu mine?

— Nu ştiu dacă ceva din tot ce s-a întâmplat s-ar mai fi întâmplat atunci.

— De ce? N-aş fi avut niciun haz dacă aş fi avut norocul să trăiesc? Spuneai că te-ai îndrăgostit de mine ca o femeie normală de un bărbat normal!

— Eşti imposibil! Nu înţelegi nimic! Lasă-mă-n pace!

— Unde pleci?

— Jos. Vreau puţin aer curat. Îmi dai voie, nu?

— Numai cu mine.

Cum o fi iarna prin locurile astea? Seara bruma lămpile, le închidea în halouri de aer albastru şi rece; asfaltul cânta lung, până departe spre sud, nota egală a luminii răsfrânte în tăria lui cenuşie şi violetă; lemnul verde al grădinilor de vară se zgârcea de frig; trotuarele ţipau după undele automobilelor; automobilele verii, ca nişte unde, ca nişte fiori, ca nişte femei; stuful ghiolului foşnea atât de uscat, atât de puternic, încât zgomotul părea nu natural, ci mecanic, încât te temeai ca din fricţiunea atât de uscată să nu se nască un foc.

Stătură faţă-n faţă la o masă de tablă, pe două scaune de metal şi plastic, lângă o buvetă închisă din clipa aceasta şi până-n maiul anului celuilalt.

— E frumos.

— Da. E foarte frumos.

— A fost frumos. Nu?

— Da, a fost frumos tot timpul.

Scaunele erau reci sub ei, prin hainele prea subţiri, îmbrăcate unele peste altele ca să ţină mai cald.

— Uită-te la mare.

— Nu se vede.

— Se vede foarte bine.

Un val ridică fruntea albă dintre celelalte, se încorda, se arcui, sări, căzu într-o explozie de spumă pe nisip. O clipă de răgaz. Marea era foarte neagră, efectul spumei era aproape fosforescent. Alt val.

Ea nu privea marea. Îl privea pe el.

— Ce e?

— Nimic. Te iubesc.

— Ne căsătorim?

Ea deschise buzele ca pentru un oftat şi-l prinse într-o privire lichidă. Dar se stăpâni.

— Dă-mi mâna.

— Mi-e frig.

Ea purta pantaloni. Mâinile şi le adâncise în buzunarele pantalonilor. Purta o pereche de pantaloni de-ai lui. Aveau

picioarele la fel de lungi.

— Am fost fericit cu tine aici.

— Da.

— Cred că am reuşit să fiu fericit, cu tine, aici. Am reuşit să-mi înving sfârşitul lângă tine, aici.

— Da.

— Te iubesc. Te iubesc foarte mult. Cum nu am iubit. Cred că într-adevăr IUBESC.

— Da.

— Ia-mă de bărbat. Dacă nu mă iei de bărbat acum, cât mai am timp, un cât de scurt timp, ca să fiu bărbatul tău, atunci am să fiu foarte nefericit.

Ea se întoarse spre mare.

— Mai nefericit decât am fost vreodată până acum. Mai nefericit decât am fost în tot acest an la un loc.

Ea se uita la mare.

— Mă auzi?

— Te aud, răspunse ea fără să se întoarcă.

— Corina.

— Da.

— Te rog.

O lovitură a vântului căzu deodată chiar între ei. Strică părul lui crescut prea lung, pieptănat cu cărare. Îl flutură lung pe al ei.

— Crezi că numai tu ai fost nefericit în acest an? Crezi că numai tu ai mai putea fi şi mai nefericit decât ai fost? De ce nu mă întrebi pe mine cât am fost de nefericită? De ce nu mă întrebi cât de nefericită voi mai fi? Eu voi fi mult mai nefericită decât tine. Tu pleci într-o clipă. Eu rămân fără tine. Nu înţelegi?

— Să plecăm mâine dimineaţă la Bucureşti.

— Mi-ai spus că ai fost fericit aici.

— Să mergem la Bucureşti ca să ne căsătorim. Am să fiu mult mai fericit.

Ea se uită iar la el. Foarte lung şi concentrat, încât el nu-i mai pătrunse privirea.

— Bine, spuse deodată, cu oboseală în glas. Bine, să plecăm mâine.

El se ridică de pe scaunul lui, îi căzu îndată în genunchi pe treptele umede şi-i îmbrăţişă genunchii, dar expresia fericită i se îngrijoră de un gând nou.

— Dar vrei şi tu, nu?

— Ce să vreau şi eu?

— Vrei şi tu, nu-i aşa? Nu te silesc eu să mă iei, nu o faci din milă, spune-mi!

De frica răspunsului, îi îmbrăţişă iar strâns genunchii, îşi lipi obrazul de coapsele ei. Îi simţi mâna în păr. O clipă fu copil sub mâna ei.

— Ridică-te de acolo. Sigur că vreau şi eu. Ridică-te.

— E foarte bine aşa.

— Sunt ude pietrele. Ai să răceşti, ai să te îmbolnăveşti.

Dar înainte ca el s-o întrebe dacă mai avea timp să se îmbolnăvească, dacă încă se mai putea îmbolnăvi, ea însăşi îşi dădu seama de ce spusese şi ţipă disperată, strângându-l nebuneşte în braţe, mângâindu-i sălbatic cu amândouă palmele deschise cât mai larg (ca să cuprindă cât mai mult din carnea lui) obrajii, părul, umerii:

— Ah, Dumnezeule, ce-am să mă fac, CE-AM SĂ MĂ FAC?

— CORINA!

— NU MAI POT! NU MAI AM PUTERE! MĂ COPLEŞEŞTE ÎNTUNERICUL! UNDE SĂ FUG? AM SĂ MOR ŞI EU, AM SĂ MOR NEBUNĂ DE DURERE!

— TACI!

Trecu pe lângă ei un ofiţer de marină cu o valiză mică în mână, îi privi, şi inginerul acoperi cu palma desfăcută trăsăturile Corinei, pulverizate în explozia ţipătului. Amândoi ar fi vrut, ar fi putut, ar fi simţit nevoia să plângă, să urle, să se tăvălească pe jos, să-şi smulgă părul, să-şi strivească obrazul pe piatra udă, să-şi zdrenţuiască hainele târându-se; ca nişte şerpi striviţi, să se facă de nerecunoscut; ca să se poată măcar aşa,

măcar o secundă, pierde de ei înşişi.

Se stăpâniră amândoi. Se ridicară. Plecară pe malul negru, cu valuri, cu vânturi urlătoare.

Urmă iar o noapte de descompunere a fiinţelor. Mişcările îşi pierdeau înţelesul, cuvintele trezeau un râs de delir, corpurile erau ude şi grele, se mişcau inert, ca nişte cadavre de înecaţi. Părul ei se udase tot, de la rădăcină până-n vârful cosiţelor lungi. Spatele lui era întreg o rană de căutarea isterică a mâinilor ei. Oasele îi dureau. El nu-şi mai simţea tăria, şi-o pierduse de tot, se tocise, se sfărâmase, nu mai exista nu mai era. Coapsele ei, şoldurile ei se învineţiseră, carnea i se muiase, se făcuse de măr bătut. Ochii li se stingeau. Corina cerea apă cu o voce pierită; el se ridica; ea – mai slabă decât el – tremura când vedea lângă obraz strălucirea paharului. Căutară un ceas, ca să vadă cât e de târziu. Îl găsiră întâi pe unul, apoi pe celălalt. Neîntoarse, stătuseră amândouă.

Ea adormi răpusă, şi el se ridică iar din pat şi începu să se plimbe în jurul patului. De unde îi venea forţa – cine ar fi putut spune? O privea. Gândul plecării îl învia. Nu mai avea răbdare până mâine. Se uita pe fereastră, pândea să prindă întâia bănuială a luminii. Între timp, o privea din nou. O iubea cu ochii. O iubea.

Ziua sosi în sfârşit. Părea obosită, ea nu se trezea. Gândindu-se la oboseala ei, se simţi şi el obosit. Atât de obosit, încât se gândi să se întindă puţin. Numai o jumătate de oră, ca să prindă puteri. Culcat lângă ea, luptă cu dorinţa de a o săruta şi învinse. N-avea rost s-o trezească din somn acum. Peste câtva timp aveau să se trezească amândoi, aveau să fie iar împreună, şi orice dorinţă i se putea îndeplini din nou.

DRICUL MERGEA ADORMITOR DE încet. Însă, clătinat în sicriu, inginerul încerca zadarnic să adoarmă. Dimpotrivă, de câte ori se producea o oprire (ce-a ajuns circulaţia în oraşul ăsta!) simţea tot mai mult cum plictiseala i se transformă în indignare. Cât pe ce să se dea jos din raclă ca să intervină. Însă îşi amintea adevărul situaţiei lui şi se supunea iar simţului social. La un moment dat, urcând pe o stradă în pantă, convoiul păru că se imobilizează de tot. Din unghiul în care îi fusese ridicat capul, putea să vadă acum, deschizând cu multă prudenţă pleoapele, grupul cernit care se oprise şi el şi părea că dezbate o problemă. Parcă îl auzea pe Bibi certându-se cu cineva. Într-adevăr, capul lui Bibi trecu pe lângă marginea dricului, foarte aproape, şi Bibi îl privi. Inginerul îi întoarse privirea, gata să şuiere printre dinţi: “Ce paştele mă-si e porcăria asta, nu eşti în stare să pui lucrurile la punct, e nevoie să mă scol eu?”, însă Bibi îi clipi liniştitor dintr-un ochi şi dispăru iar, prea repede. Mişcarea tot întârzia, Doamne, ce oameni, nici să mori la timp nu poţi în ţara asta!

Vedea acum prin filtru genelor pe îndureraţii cei mai apropiaţi. Gina, nevasta de treizeci de ani a unchiului Vasile, de cincizeci şi cinci şi arătând de şaizeci şi cinci, fără păr, fără dinţi, coşcovit de tot. Gina e pofticioasă la mâncare, leneveşte în pat, altfel cum o fi? Se uită la omul tânăr din sicriu şi se gândeşte că era mai potrivit lângă ea, între îndureraţi, jelindu-l împreună pe unchiul Vasile. Nu arată de loc bine unchiul Vasile. Oare de ce s-o fi dezumflat aşa? Pe cuvânt de onoare, singurul loc în care

ar arăta la locul lui ar fi în sicriu. Biata Gina, bietul Vasile, şi deodată, har Domnului, dricul se urni.

Ajunseră cu chiu, cu vai. Tot la Sfânta Vineri, lângă rudele celelalte. Între mâinile plângătoare ale plopilor, lângă fluierele trenurilor. Slujba în capelă. Punerea sicriului pe un fel de cărucior special şi ducerea la groapă. Ultimele cuvinte ale slujbei. Bulgării. Scăderea progresivă a zgomotelor de afară, asurzite de creşterea stratului de pământ.

În sfârşit, plecară. Nu se mai auzea de sus absolut nimic. Pământul de pe coşciug începea să se aşeze în el însuşi. Din când în când, în câte-un punct interior al grămezii, un echilibru precar era înlocuit de altul mai bun. Un bulgăre se spărgea, şi pulberea lui curgea printre ceilalţi bulgări. Ţărâna bătută se bătea mai tare pe ţărâna îndesată dedesubt.

Acum, peste el curgea un vânt nesfârşit. Un nesfârşit vânt al Câmpiei Române, un vânt al acestor nesfârşite câmpii şi păduri. El trecea, trecea singur, şi tăcea din gură, credincios unei promisiuni de a nu se amesteca. Aproape, bătu clopotul cimitirului. Alt mort. Apoi o chemare de tren. Nu era rău. Era bine. Ştiu unii oameni ceva.

Slavă Domnului, am făcut-o şi pe asta, am trăit-o şi pe asta. Oricum, mai avea de aşteptat câteva ore înainte să poată ieşi fără să fie surprins de vreo privire indiscretă. Se mişcă în locul îngust, în barca de întuneric, se aşeză mai bine. O lovitură se auzi în pământul de deasupra. Încă una, mai multe, foarte multe, puhoi. O ploaie scurtă. Ce curios se aud picăturile, amplificate, normal era ca zgomotul lor să fie abia bănuit. Ploaia asta o să lipească pământul, o să-l aglutineze, o să-l facă să ţină mai bine la un loc.

Socoti că venise timpul. Poate că era încă imprudent, dar nu mai avea răbdare. Se încordă deodată şi dintr-o singură mişcare se întoarse cu faţa în jos. Bun. Mare

parte era ca şi făcută. Cu penibil efort, rănindu-şi coatele, reuşi să aducă mâinile sub el. Atunci, începu să se înalţe încet în mâini, ca un cric. Spinarea îi ardea de tăria lemnului.

Cu un bufnet, pământul de deasupra crăpă. Dar tocmai atunci, forţele îl părăsiră, şi căzu la loc, ba chiar lovindu-se la faţă de fundul tare al sicriului. Încă o dată. Acum, pământul se spărsese, era mai uşor. Deodată, lumina intră peste el. Înlătură în două părţi coşciugul şi capacul, stătu în picioare în groapă, gâfâind de oboseală. Însă imediat, gândul prudent îl făcu să arunce în jur priviri speriate. O babă cerşetoare! Nici măcar prea departe! Văzuse? Nu-şi putu da seama, pentru că deja alerga nebuneşte printre morminte, până când căzu la adăpost în spatele unui cavou mare, cine ştie ce familie de cavaleri de industrie o fi îngropată aici!

Poate că baba nu-l văzuse. Însă erau şanse să descopere mormântul despicat. Prezenţa lui aici devenea nesigură. Trebuia să încerce să iasă pe poarta mare chiar acum. Aşa ceva nu prevăzuse.

Se uită la el însuşi. Mama insistase să-l îmbrace în jachetă neagră şi pantalon reiat. Rămase de la un alt unchi, prăpădit în război; ideile mamei; într-adevăr, de ce să ia cu el un costum din ziua de azi, aproape nou, pe care-l puteau purta cei rămaşi? În fine, n-avea de ales. Sări gardul din fund, atent să nu-şi rupă hainele, se pierdu în dedalul de străzi înguste. Înserase de tot. Era călduţ pentru timpul ăsta al anului.

Mergea foarte repede, pentru ca oamenii cu care se încrucişa să nu-l poată privi îndelung, să observe ceva deosebit. Ieşi în Calea Griviţei. Trecând prin faţa câtorva vitrine, se uită la el însuşi. Din coada ochiului, totul părea în ordine. Se uită la ceas. Ce târziu e! Ajungea la timp acasă ca să se culce. Era foarte obosit de ziua de azi. Trecuse prin ceva prea neobişnuit. În fine, opt ore de somn reparator erau de ajuns. Opt ore, nu mai puţin,

altfel mâine la slujbă era iar toropit, iar scăpa tocul din mână pe la ora două jumătate, cu două ceasuri înainte de terminarea programului.

Văzu un tramvai foarte plin, îşi făcu curaj, sări pe scară, în înghesuiala asta nu i se vedeau hainele. Se întrebă dacă nu e prea galben la faţă, atât de galben încât să dea de bănuit.

Dar toţi păreau galbeni în lumina asta chioară.

De pe scara tramvaiului, care mergea destul de încet, văzu o femeie pe trotuar. Tramvaiul o ajungea, o depăşea. Era înaltă şi albă, mergea frumos. Când trecură de ea, se răsuci pe scara tramvaiului, ca s-o poată vedea în faţă. Faţa îi era destul de închisă. Bronzată de soarele verii trecute.

O recunoştea. Cine era? O cunoştea într-adevăr? Viteza crescândă a tramvaiului îl îndepărta de ea. Parcă vedea o secvenţă dintr-un film în care juca o actriţă necunoscută, însă semănând bine cu o femeie pe care-o cunoştea.

Viziunea se risipi.

— Corina! strigă el, şi camera de hotel îi răspunse cu golul ei.

Nu era în baie. Nu era nicăieri. Unde era? Unde-i erau rochiile? Unde-i erau lucrurile?

— Doamna v-a lăsat asta când a plecat, spuse fata de la recepţie, şi îi întinse un plic.

— A PLECAT?

Numai câteva cuvinte. “Iartă-mă. Te iubesc. Te voi revedea.”

Şi numele ei. Numele ei, pe care-l citi, îl reciti, îl reciti, îl mai citi o dată, simţind că înnebuneşte.

— Aveţi o maşină care pleacă la Constanţa chiar acum?

— Dane! strigă fata de la recepţie, întorcând din drum un flăcău de doi metri înălţime şi de unul şi jumătate lăţime.

— Ce e?

— Pleci cu autobuzul la Constanţa?

— Peste zece minute.

— Îl iei şi pe domnul?

În zece minute, inginerul plăti hotelul şi se schimbă. Coborî fără valiză, pentru că nu mai avusese timp să şi-o facă.

— La ce adresă să vă trimitem lucrurile?

— La… Dar nu era capabil să-şi mai amintească propria lui adresă. Nu mi le mai trimiteţi.

— Ce să facem cu ele?

— Ardeţi-le.

Cât ai clipi din ochi, fu la Constanţa, zbârnâind pe şosea în autobuzul imens şi gol, lângă şoferul imens, fu la gară, se repezi la bilete.

— Rapidul Tomis?

— Rapidul Tomis nu mai merge, s-a terminat sezonul.

— Alt tren care să facă numai două ore până la Bucureşti nu mai e?

— Nu.

— Atunci, daţi-mi la primul.

În aşteptarea trenului, îşi legă şireturile la pantofi. Era foarte puţină lume în tren. Căzu pe spate pe una din băncile unui compartiment gol.

Nici măcar nu putea fi sigur că plecase la Bucureşti. Dar unde în altă parte ar fi avut vreun sens să plece? Recitea biletul ei, şi până şi felul în care erau rotunjite literele îl ardea până-n fundul inimii.

Unde avea să-l revadă? Când? Intrară în compartiment doi indivizi bătrâni şi bărboşi, unul dintre ei aprinse o pipă, începură să vorbească cu glas scăzut despre ale lor.

Nu era în stare să se gândească la nimic. Tot citind biletul ei, îl făcu până la urmă bucăţi. Adună bucăţile şi le puse în buzunarul de la piept. Apoi începu să le scoată de acolo, să le aşeze lângă el, potrivindu-le, până când frânturile recăpătaţi sens.

— Am fost închis zece ani, spunea bărbosul cu pipă. Dintre care, un an şi jumătate am tot stat încadrat în

litera H. Ştii ce-i asta? paragraful H? Pedeapsa cu moartea. După aia am luat zece ani. Pe urmă s-a constatat că a fost o eroare judiciară.

— Ce să-i faci, erori se întâmplă mereu şi peste tot. Ştefanopol e un nume foarte grecesc.

— Ei, grecesc! Nu suntem români, domnule, mai români ca noi nu se află! Mama, Dumnezeu s-o odihnească, era născută Xifando. Dar era româncă sadea, grecesc era doar numele. Aşa şi tata.

— Ce-o fi cu via asta de a rămas neculeasă?

— N-or fi având mână de lucru. Afară doar dacă n-o fi şef vreun inginer agronom prea tâmpit. Ia stai! Pe-aici pe undeva am lucrat şi eu la un cules de vie, când eram închis.

— N-o fi chiar asta?

— S-ar putea, nu mai ţin minte. Şi cum îi zicea am uitat.

— Era frumos la cules?

— Grozav. Dar eram prea puţini. Asta e o operaţie care nu se poate face decât manual. Maşini de cules via nu ştiu să se fi inventat.

— Şi rămânea neculeasă?

— Ba bine că nu! În anul ăla, că era o vie mare de tot, au rămas neculese o sută de hectare de vie. O sută de hectare! îţi dai seama? Vagoane şi vagoane de struguri!

— Trebuie să fi fost îngrozitor timpul cât ai aşteptat sentinţa. Mai ales dacă o aşteptai pe cea capitală.

— Ajunsesem la patruzeci şi două de kilograme. Ce vrei, toate dovezile erau împotriva mea. Pe urmă am stat zece ani nevinovat printre borfaşi şi asasini adevăraţi. Ei ispăşeau ce făcuseră. Dar sunt pe pământul ăsta atâţia care pătimesc nevinovaţi, şi n-au cum să-şi arate nevinovăţia. Trec printr-o pacoste. Nu plătesc că au făcut ori au crezut ceva. Aşa trăieşte omul şi cade pacostea pe el din cer. Şi asta întotdeauna s-a întâmplat şi întotdeauna se va întâmpla.

— Pe la via aia ai mai fost?

— Nu.

— Ce s-o fi făcut cu strugurii pe care nu i-au cules?

— Habar n-am. S-or fi făcut stafide pe araci. Şi tocmai în anul ăla inginerul-şef a încasat patruzeci de mii de lei. Patruzeci de mii. Ca primă personală. Pentru cât de bine a administrat el via.

— Cum aşa?

— Păi uite-aşa, că numai el ştia cât poate să producă via, şi a fost prevăzător şi şi-a fixat nişte cifre de plan mult sub posibilităţile ei. Le-a depăşit cu sută la sută, chiar aşa, cu o sută de hectare rămase neculese, şi toată lumea a zis: Bravo, ce om muncitor!

— De necrezut!

— Câte sunt de necrezut şi se întâmplă!

Iartă-mă, te iubesc, te voi revedea, Corina, iartă-mă, te iubesc, te voi revedea, Corina. Când, Dumnezeule, când? Corina, unde eşti, de ce-ai fugit, cu ce-am greşit până şi în faţa ta? Intrară într-o ploaie sub care îi aştepta Bucureştiul.

NU O PUTEA CĂUTA DECÂT ÎN câteva locuri. Şi nu o găsi în niciunul dintre ele.

Sub ploaie nu mai recunoştea oraşul. Ce oraş e ăsta? Bucureşti? Ce nume e ăsta? În după-amiaza neprietenoasă, taxiul alergă de colo-colo, apoi obosi de drumuri fără rezultat şi-l duse acasă.

Acasă! Praf, miros de închis, de lipsă de căldură omenească, deschise toate ferestrele, aprinse toate luminile, îşi trase scaunul în faţa ferestrei spre oraş, puse un pahar plin pe pervaz, se aşeză. În jurul paharului, oraşul sclipea de rouă multicoloră. Îl amesteca ploaia. Toate ca de obicei. Ultimul “de obicei”. Îi veni să plângă cu hohote de mila lui, dar nu vru să plângă, nici nu putu, se întrebă dacă-i venise cu adevărat. Nu, nu-i venise, era un impuls care nu-i aparţinea, însă, prea cunoscut fiindu-i, şi-l aplicase mecanic şi lui.

Scoase o altă foaie de hârtie albă din teancul neatins, găsi un creion scrise:

“N-am să semnez nici la început, nici la sfârşit; şi fără nume, textul tot al meu rămâne; iar viaţa şi moartea nu se împiedică de numele meu.

Poate că mi se va naşte un copil. Pot interpreta astfel sensul frazei «Te voi revedea». Mă va revedea în ceva, obiect sau fiinţă. În ce m-aş putea oglindi mai bine decât într-un copil al meu?

Corina, iubirea mea mare, nu-ţi pot lăsa prea multe cuvinte. Tu mă vei trăi pe mine mult mai adânc şi mai înalt decât am putut eu însumi să mă trăiesc.

În faţă nu văd nimic, în spate nu las nimic, nu văd

nimic. Trecutul vieţii şi viitorul morţii sunt probabil amândouă prea aproape ca să mai poată căpăta chip. Alţii în locul meu le-ar putea descrie cu prisosinţă. Eu trebuie să pun punct. Viaţa a fost, pe câte-mi amintesc, minunată, a făcut toţi banii, tot creierul, tot sângele, tot pământul şi cerul câte am putut eu cheltui într-un număr de ani atât de mic."

Se opri, sorbi ultima oară din pahar. Privi oraşul. Se desfăcu la gât, îşi scoase crucea de aur.

"Aş fi vrut ca picătura asta de aur să cadă în mâinile copilului meu. Poate se va întâmpla chiar aşa. Toate celelalte lucruri pe care le las sunt cu totul obişnuite şi orice om e demn de ele. Plecând, am senzaţia că toţi oamenii care rămân după mine sunt mai tineri decât mine. Am senzaţia că toţi oamenii rămaşi sunt copiii mei. Chiar mama copilului meu mi se pare, straniu, că ar fi fiica mea. Aş vrea să las ceva mai de preţ copiilor. De ce? N-aş îndrăzni să-i binecuvântez, căci mă îndoiesc că moartea mea îmi dă o singură fărâmă de har."

Se mai gândi, apropie iar creionul de hârtie, îl ridică. Asta era tot. Mai departe nu putea merge. Puse cruciuliţa de aur pe cuvintele pe care le scrisese. Se ridică, se uită prin fereastră în oraşul lui.

Cum rămâne cu toate astea? Ce se va întâmpla cu ele? Deznodământul era aproape, dar nu-l simţea apăsându-l. Curios, pentru că acum câteva ore avusese o stare insuportabilă în tren. Simţise că moare înainte de a ajunge. Culcat pe bancă, lângă sporovăiala celor doi, nu se putea mişca, se sufoca, inima îl făcea bucăţi, avea febră. Îşi luase singur pulsul şi înlemnise: avea o sută optsprezece bătăi pe minut. Corespondentul a patruzeci şi unu de grade febră. Privea tavanul vagonului, ştia că nu poate împinge timpul, simţea că nu mai poate respira, bolovani îi apăsau capul şi pieptul, îi venea să se ridice, să iasă în coridor, să se agite, să urle. Era convins că dacă s-ar fi sculat să dea din mâini şi să răcnească, moartea s-

ar fi îndepărtat. Dar nu se putea ridica. Apoi venise gândul copilului.

Acum, fiziceşte era slab. Sufleteşte nu-l apăsa nimic. Mai nimic. Amintiri vagi. Corina, iubirea, durerea, amintirea, mântuirea mea. Şi oraşul ăsta. Frumuseţea asta de oraş, viaţa şi moartea asta de oraş, boala de care suferise el de când se născuse între case şi străzi, Bucureştiul lui, prea frumos ca să i se mai vadă frumuseţea, prea dulce ca să i se mai cunoască gustul. Ce avea să rămână din el după moartea lui? Ce avea să rămână chiar din ţara înconjurătoare, mica, grea, ascunsă, dureroasă, veche, întinsă din începutul timpului până-n sfârşitul lui? Tot atât şi din oraş, şi din ţară, nimic mai mult, prea puţin mai puţin.

O, Bucureştiul, orchestră solemnă a îngerilor cu cap de muritori, roată nebunesc învârtită de timp şi spaţiu, luciu de ochi de fiară în zăpada lumii, palmier al Balcanilor, nebunie de soare alungat de nori, treaptă spre cer, prăpastie spre inima omului, floare de sânge a ţărânii din jur, mă duc în tine, mă scufund în tine, fără să ştiu de ce ori cum, fără să-mi înţeleg dispariţia, singur, tânăr, român, cad pe nicovala ta, mă fac praf sub ciocanele tale, mă risipesc ca un fum sub luna oraşului, nu mai sunt. Mă uit la tine cu durerea ochilor, până sap cu privirea tunele în casele şi oamenii tăi, doar-doar te-aş putea lua cu mine, doar-doar m-ai putea duce cu tine. Undeva trece o stradă, călcând cu picioarele ei de aur pe inima ta, pe inima mea, o femeie în care ai să mă regăseşti, deasupra fantasticul cer al oraşului înţelege mai mult decât mine. Străzile nu sunt drepte niciodată, casele nu sunt aşezate niciodată în aceeaşi linie, ci mereu de vârste, culori, mărimi, stiluri, frumuseţi şi urâţenii diferite, încât tot oraşul e o istorie a lumii şi a mea, în care fiecare nuanţă vieţuieşte cu celelalte. Ruperea pe asfalt a unui automobil, ca ultima picătură de sânge care se mişcă într-o vână. Timpul căderii a sosit. Într-o casă e o carte din

care am citit de mult, pricepând puţin, uitând repede, nişte cuvinte ca: “Eu sunt viaţa, voi mlădiţele. Cine rămâne în Mine şi în cine rămân Eu aduce multă roadă; căci despărţiţi de Mine nu puteţi face nimic.” Le-am uitat. Dacă le-aş fi ţinut minte, poate altfel ar fi fost totul acum. Cred însă că erau *frumoase.* Încrederea în *frumuseţea* lor, nici moartea nu mi-o poate doborî.

Era târziu. Se duse şi descuie uşa apartamentului. Spargerea ei a doua zi n-ar fi avut rost. Se uită să vadă dacă totul rămâne în bună rânduială. Apoi stinse toate luminile. Risipa nu e bună niciodată, aşa că de ce ar fi fost bună tocmai acum? Veni la fereastră şi mai bău o dată în ochi veşnicia oraşului. Răcoarea luminilor, gustul culorilor ameţeau privirea. Apoi ieşi pe fereastră. Chipul, întors spre acoperişul de văzduh al oraşului, nu mai era al lui de atâta adâncime.

Făcu primii paşi cu o infinită prudenţă. Dar aerul îl susţinea, aşa că după câteva minute curajul îi spori, merse mai energic şi mai repede, şi în mersul lui începea să se ghicească o direcţie, un scop. Pe străzi erau oameni puţini, grăbiţi să ajungă acasă în ora târzie, nimeni nu privea în sus, ca să-i observe mersul aerian. El trecu printre case, de-a lungul etajelor, dedesubt oraşul gonea în timp, cu imposibila lui viteză care se judecă în vieţi de om, totul frumos şi de necrezut, în uimirea lumii. Continuă, cu paşi siguri în cerul răcoros al nopţii, până când începu să se îndepărteze, să se vadă tot mai indistinct, dispăru de câteva ori, reapăru în orizontul inegal al oraşului, dispăru iar, noaptea respira paşnic, somnul ei pregătea o zi, pe cer nu se vedea nimic.

Bucureşti, octombrie 1968 – februarie 1969